PROTOCOLLON

ANNO 1726

13

IV

Zebrał
Eligi Korwin Piotrowski
Prezes Sądu Głównego Wołyńskiego
w Motowidłówce.
Własność córki Stanisławy
z Piotrowskich Malinowskiej.

N. Jn. 6263

I

1422

Zebrał
Eligi Korwin Piotrowski
Prezes Sądu Głównego Wołyńskiego
w Motowidłówce.
Własność córki Stanisławy
z Piotrowskich Malinowskiej.

Pozwolono drukować pod warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury, po wydrukowaniu, prawem przepisanej liczby egzemplarzy. Kijów, dnia 14 Kwietnia 1861 roku.

Cenzor Or. Nowicki.

18 Октября 1860.

N 281.
XXIIIk

Protocollon Anni 1726.

Отъ Ніемповескаго.

RCJ

1.) List od Jmpana Kasztelana Krakowskiego, Hetmana W. Koron. do Jmpana Kanclerza W. Koron. ze Lwowa d. 2. Januar. 1726. r.

Łaskawa wmmpana y punktualna korrespondencya jako mi jest summo solatio, tak za nię circa repetitionem votorum meorum przy wczora zaczętym Roku dziękuję uniżenie wmmpanu. Umyśliłem był jutro ztąd ruszyć; ale dla tak cięż=kich mrozów, romatyzmu y teraznieyszych kontraktow muszę kilka dnie impendere zdrowiu mojemu et in parte ułatwić moje Interessa: w poniedziałek jednak pew=nie wyjeżdżam do Dzikowa, tam nad dni dwa niebawiąc properaturus w dalszą drogę. Niejest mi to jednak bez wielkiey uwagi, że już rozdane Wakanse a osobli=wie militares, które jako Pacta Conventa sonant za Hetmańskiemi rekommen=dacyami powinniby distribui! Co mam od Hospodara Wołoskiego y Paszy Chocim=skiego kommunikuję in annexis, z których listów patebit wmmpanu coście na granicy dzieje; zawsze metuendum periculum ile kiedy injuriatis niedzieje się Sprawiedliwość: bo lubo są naznaczeni Kommissarij ad disjudicationem spraw po=granicznych, ale że et sine capacitate et sine Authoritate, inszychby potrzeba: jakoż proponować to będę JKr. Mci P. M. M. jako apprime necessarium, aże=by Jchm PP. Kasztelanowie pograniczni cum Dignitarijs Województw et Officialibus designentur na pomienione Spraw pogranicznych disjudikacye. Oraz co Mi z Uk=rainy accessit kommunikuję etc. — . — . — . — . — . —

2.) Od Paszy Chocimskiego do Jmpana Kszlna Krakowskiego Hetmana W. Koronnego.

W Wierze Chrześcijańskiey zostających Panow pierwszemu Senatorowi y od Ludzi Messyaszowych obranemu Jmpanu Sieniawskiemu Kasztelanowi Krakowskiemu Hetmanowi W. Koronn. Sąsiadowi y Wielkiemu Naszemu Przyjacielowi zdrowia do=brego y panowania szczęśliwego od Pana Boga życzemy. Móy wielce Łaskawy Są=siedzie y przyjacielu! Donoszę wmmpanu y przyjacielowi, iż na pograniczu Wołoskim podległym powiatowi Sorockiemu gdzie Tatarowie pasą swoje Stada wkroczyło do te=goż powiatu Hultajow kilka z granicy ze strony polskiey którzy gwałtem napadszy na Stadnikow Tatarskich zabrali koni dwanascie, gdzie stał się tumult między Tata=rami a onemi Hultajami którzy ranili Tatarczuka jednego, a z temiż Końmi Ci

Hultaje

– „ – „ Hultaje uciekali: O czym dowiedziawszy się Wołosza którzy mają roskazy pilnować granic skoczyli za niemi w pogoń: Owi zaś Hultaje widząc za sobą Wołoską pogoń porzucili konia jednego kulawego, a z resztą Koni uszli do polski: O tym Ci Wołosza oznaymili Principatowi swemu Wojewodzie y Hospodarowi Wołoskiemu któren pisze do mnie: że Nayjaśnieyszy y Naymocnieyszy Cesarz Pan nasz Miłościwy chce ze wszystkiemi Europeyskiemi Monarchami konserwować pokoy a osobliwie z Nayjaśnieyszym Królem Jmcią, y Rzeczpospolitą polską, ale niektórzy Ichmć panowie polacy nieumiejąc konserwować Sąsiedzkiey przyjaźni y nieuważając na opisane Artykuły między nami dla dotrzymania szczęśliwego pokoju, nietylko poddanym naszym czynią wielkie krzywdy które zawsze w odwłokę puszczają ale y teraz świeżo Tatarom na Wołoszczyźnie zimujących wielką uczynili szkodę, bo nietylko że Koni kilkanaście zabrali ale y Tatarczuka Znacznego na tymże mieyscu poranili: przez który uczynek poddani nasi mają wielkie uciemiężenia od Tatarów, ale podobno ciż Tatarowie y z polskiey Strony zechcą nadgrodzić swojey szkody: Zaczym móy Łaskawy Sąsiedzie y Przyjacielu! mając Ja przyjaźń z WmmPanem y całą Koroną polską, proszę WmmPana jako pierwszego Senatora abyś się starał żeby jak nayprędzey złapano tych Hultajów y zabrane Konie Tatarom oddane były, a ci Hultaje skarani, żeby więcey tego niebywało; gdyż my się staramy w podobnych okazyach dla konserwowania stałecznego pokoju aby była jako nayprędsza satisfakcya, o co WmmPana y przyjaciela upraszam abyś chciał to czymprędzey uspokoić bo Tatarowie są niewyperswadowani. przytym jako naylepszego zdrowia od Pana Boga życzemy. etc — . —. —. —. —. —. —.

3.) Od JMPana Hospodara Wołoskiego do Tegoż JmciPana Kasztelana Krakowskiego z Jass
dnia 25. 9bris 1725. roku —. —.

Jak rozumiem że y WmmPanu uprzykrzyło się czytać Listy moje do WmmPana in negotio publici boni pisane jakoteż y mnie cięzko one pisać, poniewaz ad tot justa mea postulata żadney do tychczas w pretensyach Injuriatorum tak tuteyszego Państwa Obywatelów jakoteż y Tatarów w pobliskości dla pastwisk Stada swoje mających nieuznałem Satisfakcyi; y widząc że de die in diem accrescunt między Granicami z strony polskiey wielkie inkonweniencye z których uchoway Boże żeby w granicach oboygu Stron jakie niebuchnęło incendium czego Ja sobie nigdy nieżyczę, obserwując Sacrosancte Articulos Almae pacis florentis inter Augustissimum et potentissimum Imperatorem Dominum Meum Clementissimum et inter

Serenis[simum]

Serenissimum Regem Serenissimamque Rempublicam. pisałem do Nayiaś=
=nieyszego Króla Jmći supplikując JKro. Mći aby raczył JKr. Mć ex brachio
Nayiaśnieyszey Rzeczypospolitey naznaczyć Kommissarzow ad discutiendam causam
utriusque gentis: co navante efficaci opera WmmPana stało się, ale coż potym?
kiedy Ichmć panowie Commissarze tylko co się pokazawszy na granicy do disjudika=
cyi żadney Sprawy niechcieli przystąpić agendo Sua privata et non exercendo mu=
nus Sui Officii collati tak od Nayiaśnieyszego Króla Jmći jako y od nayiaśnieyszey
Rzeczypospolitey. Widząc tedy że po takich wielkich armata manu najazdach y
rabunkach Domow Szlacheckich jakotez Swiętych Monasterow które patrare ausi
fuerunt ludzie Jmpa Kalinowskiego zabrawszy Dwor Jmpa Siliona podkanclerzego
tuteyszego państwa y pewny Monaster: jako contra Jura Gentium zaś sobie postą=
pił JWo Jmp. Kasztelan Zakroczymski o czym kilka razy pisałem do WmmPana,
obawiając się desuper jakiey Suspicyi musiałem pro munere Officii Mei dać znać
o tym JW. Jmpr Paszy y Seraskierowi Chocimskiemu, w którym Interessie y JEgo
paszewska Mość pisze do WmmPana List Swoy który WmmPanu posyłam. Teraz
zaś recentissime co się stało donoszę WmPanu: że his diebus pięć Hultajow Ludzi
moich potkali widzących 13. koni Tatarskich y z młodym Tatarczukiem za któremi
gdy w pogoń Ludzie moi poszli porzuciwszy Tatarczuka y z jednym koniem ustałym
przeszli wpław przez Dniestr między Mohylowem y między Jarugą a Tatarczuka
śmiertelnie zranili. poddaję tedy WmmPanu haec et similia ad trutinandum
jako primo patriae Patri et Officiosissime WmmPana upraszam, abyś WmmPan
raczył ordynować Commissarzow, jednych na granicę przeciwko Czernowcom dla roz=
sądzenia Sprawy z strony Rabunkow tak Domow Szlacheckich y Monasterow Swię=
tych y z strony zabicia Kataruszа mojego y innych zachodzących kontrowersyi, y
drugich przeciwko Soroce z strony uspokojenia Tatarow: bo się obawiam żeby Tataro=
wie inwestygujący szkod swoich jakiego między granicami nieuczynili zamieszania.
Ja zaś in candore desiderij boni publici exaro WmmPanu, że in quantumbym nie
miał od WmPana Cathegoricum in hac materia Responsum to będę musiał dać znać
o tym prześwietney porcie; ponieważ podjazdy z strony polskiey jako pod czas niepo=
koju contra Articulos Sanctae pacis wpadają in Ditiones prześwietney porty: a
teraz jako nayszczęśliwszych życząc animitus WmPanu Sukcessow piszę się na
zawsze _ etc. —.

4.) Od JmPana Kasztelana Krakowskiego Het=
mana Wielkiego Koronnego do JmPana

Kancle

Kanclerza W. Koronnego ze Lwowa Dnia 9. Januarij 1726. r.

Jako cum solita observantia z tey poczty dulcissimos Ręki WMMPana odbieram characteres tak z nieskończoną Obligacyą dziękuję uniżenie WMPanu za kompassyą nad zdrowiem moim dużo ostabiatym ex occasione zwyczayney moiey y teraz trapiącey mię choroby; dla którey że niemogę spieszyć hic et nunc do usługi publiczney et obsequiu WMMPana bardzo nato ubolewam, mam jednak nieodmienną Intencyą pro particulari honore oddania personalis Cultus WMMPanu properandi, aby mię tylko opuściła infestująca affectio, bo jeżeli mię ta non deseret niebędę mógł bydź capax effectuandi mojego propositum, y lubom już tak piechoty jako y inne przodem ordynował ciężary cum spe y swojego pośpiechu jak mię jednak disponet zdrowie o tym disputować niemogę, dosyć że mam prawdziwe Velle si non negabitur posse! Ab Oriente hic et nunc niemam co deferre WMMPanu, ale żem przeszłą pocztą kommunikował Listy Hospodara Wołoskiego y Paszy Chocimskiego, więc dziś moje posyłam Responsa; a oraz jeżelibym sam niemógł pospieszyć ad Regiam y tu musiał założyć sobie mansionem na zimę, in casum periculi zdrowia mojego, czekać będę Expedycyi do Jchmc Panow Kasztelanów pogranicznych ażeby cum Officiis y z temi chociaż którzy ad presens są Commissarij, ponieważ Insi bez Seymiku eligi niemogą byli prompti ad faciendam justitiam y uspokojenia zachodzących tey sciany pograniczney Interessow: co jako jest apprime necessarium, tak niewątpię bynaymniey że WMPan ex solita vigilantia sua contribues do jak nayprędszego tey materyi expedyowania. etc.

5.) Respons od JmPana Kasztelana Krakowskiego Het. W. K. na List Hospodara Wołoskiego.

List Waszey Hospodarskiey Mości d. 25. 9bris Anni elapsi pisany przy nim y Paszy ~~Jmci~~ Chocimskiego cum solito affectu et propensione odebrałem: na który Responsorias zaczynam od powinszowania Chwalebnych Swiąt Narodzenia Pańskiego razem y Roku nowego circa contestationem Sąsiedzkiey przyjaźni życząc Was. Hos. Mci ażebyś przy zdrowiu jako naylepszym longas Annorum pędził series w długoletnim panowaniu y naypomyślnieyszych Sukcessach tak dalece ut plus nullo egeas voto. Nad spodziewanie zaś moje czytam w Liście Was. Hospodarskiey Mości, że tam de recenti jakowe stać się miały swywole! To jest pewna, że na Granicach o Hultajow nietrudno, y wzajemnie prawie teże się dzieją inconweniencye tak z naszey jako y WMPanow strony; ale żeby podjazdy miały kiedy chodzić ad patrandos tales excessus to jest secus, bo to tylko samych Hultajow ausus et licentia kiedy swieżo y teraz kilkunastu Tatarow napadło na ludzi Starostwa Bracławskiego w stepie za zwierzem chodzących, samych pobito, konia

zabito

zabito pod jednym, tak dalece że salwując zdrowie swoje dla niebespieczeństwa — . " —
ledwie uyść mogli do Domow swoich; a Ja cale żadnych o to takich jak Wasza Hospodarska mość nieczyniłem pogróżek, napisałem tylko do Paszy Jmci Chocimskiego donosząc o tych swywolach. Wiadomo zaś Waszey Hospod. Mci że dla poskromienia takowych Jnconveniencyi są naznaczeni ex parte nostri Commissarij którzy ad faciendam justitiam już nieraz zjeżdzali, ale wzajemnie żadnego z strony WmPanow niewidziawszy, chyba razem takich którzy sami et Rhetores et praetores byli, musieli infectis rozjeżdzać się rebus. Żeby jednak tym większa y regularnieysza działa się Justitiae administratio y prędsza Jnjuriatis być mogła Satisfakcya, pod bytności moją w Warszawie dokąd w tych dniach wyjeżdzam, mówić będę z JEgo Królewską Mością Panem Moim Miłościwym aby Dignitarios propter majorem Authoritatem et diligentiam delegował ad hos Actus, żebyś tylko y Wasza Hospodarska mość in aequalitate miał swoich którzyby zawsze ile tego potrzeba wyciągać będzie byli prompti ad exequenda praemissa, a tak przez zachowanie ab invicem punktualney czynienia Sprawiedliwości zabieży się nadaley tym swywolom y Jnconveniencyom. Co się zaś tycze recenter patratae Actionis, piszę do Jchmc Panow Kommissarzow pogranicznych, ażeby zjechali zaraz do uznania tey pretensyi et insuper wydałem Ordynans aby tych Hultajow szukano, łapano, et pro sumendis odprowadzono poenis, y jak się tylko o nich dowiedzą upewniam że sua dabitur crimini poena. JEgo Krolewska mość P. M. M. y cała Rzeczpospolita to sobie mamy pro primo praedicamento, ażeby utrzymanie granic, konserwacya pokoju y Sąsiedzkiey przyjazni nienaruszona być mogła; którey się oddając zostawam z nieodmiennym affektem. —. —. —. —.

6.) Od Tegoż JmPana Kasztelana Krakowskiego do Paszy Chocimskiego. — —

Z zwykłą przyjaźnią odebrałem List Wey Paszey Mci, z którego że o dobrym JEgo zdrowiu informuję się, bardzom jest kontent; życzę w niezamierzone lata Sukcessow jako nayPomyślnieyszych. Co się zaś tycze tego Hultaystwa którzy na pograniczu Wołoskim hałasy porobili, wiadomo to dobrze Waszey Pas. Mci że na granicach bez Hultajow być niemoże: bo niedawno y z strony WmPanow w naszey stało się granicy kiedy kilkunastu Tatarow napadszy na Ludzi Starostwa Bracławskiego w Stepie za zwierzem chodzących Onych pobili, konia zabito pod jednym tak dalece że salwując zdrowie swoje ledwie mogli pouchodzić do Domow swoich; w czym pisałem zaraz do Paszy JEmci Benderskiego. Respektem tedy tey świeżo uczynioney Akcyi względem zabrania Koni y pobicia Tego Tatarczuka wydałem zaraz Ordynanse ażeby tych Hultajow szukano

y łapa-

— — y łapano. Uznasz WMPan że gdy Ich tylko dostaną, słusznie karani będą; bo Ja zawsze przestrzegam tego aby przy konserwacyi granic y zachowania przyjaźni żadna do niechęci niebyła okkazya. Nieodmiennie zatym W. P. Mu oddaję się affektowi zostając z stateczną przyjaźnią. etc — . — . — . ~ . — . ~ . — . ~ .

7.) Od Jmpana Kanclerza W.º Koron: do Jmp.ª Kasztelana Krakowskiego Hetmana W.º Ko.º z Warszawy dnia 17. Januarij — . ~ . — . ~ . — . ~

Niewymownie ubolewam nad recydywą słabego zdrowia WMMPana o którey mię List de 9ª curr. informuje; pleno voto życzę, jak nayprędszey y jako naydoskonalszey rekonwalescencyi abyśmy się tu cieszyć mogli desideratissima et in publicum utilissima visione WMMPana, jeśli to bydź może bez naymnieyszego uszczerbku pretiosissimae salutis JEgo. Interea co się tu na teraznieyszym Congressie zaczęło, annexa relatio informabit WMMPana. Aby według wielkiego zdania WMMPana wyszła Expedycya potrzebna na uznanie y rozsądzenie zachodzących od Sciany Tureckiey interweniencyi, pro justitia urgere nieomieszkam. A teraz etc. ~ . — . ~ . —

8.) Dyariusz Conferencyi Warszawskiey in Anno 1726: ~ . — . ~

Die 15. Januarij. — O godzinie dziewiątey rano przybył JEgo Króleska Mość z Pałacu swego do Zamku: dokąd zjechali się, przytomni tu Jchmc Panowie Senatorowie jakoto, Xże Jmc Prymas, Jchm XX. Biskupi Kujawski, Poznański, Warmiński, Łucki, Kamieniecki; Jmp. Wojewoda Wileński Hetman W. W. Xstwa Litt.º, Xże Jmc Kasztelan Wileński, Jchmpp. Płocki, Chełmiński y Malborski Wojewodowie; Płocki, Bełzki, Brzeski Litewski, Wislicki, Kasztelanowie; Jchmpp. Marszałek, Kanclerz Wielcy y JmX. podkanclerzy koronni; Xże Jmc podkanclerzy Litt.º y Jmp. podskarbi W. W.X. Litt. Jmp. marszałek nadworny Koronny. Których JEgo Królewska Mość wezwawszy do Swego pokoju, /: ponieważ po limitowanym Seymie Senatus-Consilium formale bydź niemogło:/ mentem aperuit stante pede przez podane in scripto Jmp.ᵘ Kanclerzowi W. Koron.ᵐ sentymenta Swoje pańskie y zleciwszy Mu aby je doniosł przytomnemu Senatowi. JmPan Kanclerz tedy Tenże Skrypt po Francusku podany Jchmciom exposuit po polsku w ten Sens:

Ochotne Wmciow według żądania JEgo Krolewskiey Mci P. M. Mił. przybycie utwierdza tę dobrą Opiniję, którą JEgo Kr. M. P. M. M. miał zawsze o żarliwości Wmciow erga bonum publicum, pomnaża oraz merita Wmciow ku Oyczyznie, y możecie Wmc bydź pewni że JEgo Krskа Mć Pan Moy Mił. pamiętny tego będzie w podających się okazyach. — . Widzieliście Wmc w Listach JEgo Krol. Mci Pana M. M. motiva dla których życzył JEgo Kr. Mć P. M. M. tego Wmciow Congressu; y sami osądzicie jako jest nader potrzeb

potrzebne w teraznieyszych konjunkturach porozumieniesię circa bonum Reipu=blicae. — Kancellarye będą Wmciow informowały o tym co jest actum po zalimitowanym przeszłym Seymie in negotiis publicis: z którey informacyi wyrozumiecie Wmc particu=larius quid facto opus? Czekać zatym będzie JEgo Kr. Mć Pan Moy Mił. godnych zdań y Rady Wmciow pro solita Onychże prudentia tak względem Interessow ab extra z Dwo=rami postronnymi jakoteż względem namowienia dispozycyi et mediorum ab intra pro securitate Reipublicae y względem reassumpcyi Seymu. — JEgo Królewska Mość ma zu=pełną ufność w żarliwości y miłości Wmciow ku Dobru pospolitemu, którey jakoście Wmc dotąd dali specimina w tak wielu okazyach tak JEgo Kr. Mość Pan moy Miłty jest plene persuasus że y dalej kontynuować onęż będziecie w teraznieyszey konjunktu=rze która jest osobliwszey konsideracyi. A jako JEgo Kr. Mć Pan Moy M. mile zawsze przyymował przezorne Rady y zbawienne zdania Wmciow, tak y teraz chętnie słu=chać Ich będzie niemając inszego celu w Rezolucyach Swoich tylko odwrócenie wszel=kich od Królestwa przeciwności a oraz promowowanie boni publici. Wczym jedyną swo=ją y pożądaną zakłada Satysfakcyą. — . — . — . — . — . — . —

= Toż samo po Francusku podano od JEgo Krol. Mći ut sequitur. =

Messieurs! Votre promptitude à vous trouver icy selon que je l'avois souhaitté con=firme en moy la bonne Opinion que j'ay toujours eu de votre Zele pour le bien pu=blic, elle augmente en meme tems votre merite envers la Patrie, et vous pouvez etre assurés que dans les occasions je vous en tiendrai compte. Vous avez vû deja par ma Lettre les motifs qui m'ont portés à souhaitter de vous voir assemblés ici, et vous jugerez vous-meme combien il est necessaire dans les conjonctures d'à present d'aviser au bien de la Republique. Les Chancelleries vous informeront de ce qui s'est passé depuis la derniere Diette dans les affaires publiques, par où vous apprendrez plus en detail de quoi il s'agit à l'heure qu'il est sur quoi j'attendray que vous me donniez vos Avis et vos Conseils suivant votre Sagesse et prudence ordi=naire tant par rapport aux affaires du dehors avec les Cours etrangeres que par rap=port aux Dispositions à faire et aux mesures à prendre au-dedans du Royaume pour la sureté de la Republique et par Rapport à la Reassumption de la Diette. — J'ai toute confiance en votre Zele et affection pour le bien du Royaume, et vous en avez donné des marques en tant d'occasions que je m'assure que vous continuerez d'en donner en cellecy qui est de plus importantes. Et comme je me suis toujours fait un plai=sir de prendre vos Sages Conseils et vos Avis Salutaires, je les ecouteray egalement avec plaisir en cette occasion cy et n'aurai d'autre vüe dans les Resolutions que je prendray la-dessus que de detourner tout mal de mon Royaume et d'avancer le bien

public.

—— = public en quoi consiste l'unique satisfaction au monde que je desire. — . ~ . —
potym Xże Jmć Prymas disertissimo et exquisitissimo Sermone podziękował Jego Królewski-mści za staranie około Dobra pospolitego nieustanne które świadczyć raczy jako wielki Król Pan Łaskawy, Oyciec Dobrotliwy. Wyraził, że przytomny Senat gotów jest zdanie swoje w teraźnieyszych konjunkturach depromere; prosił tylko o Interstitium czasu ad deliberationem y o naznaczenie mieysca. A tak Jego Królewska mość raczył naznaczyć mieysce do konferencyi na Zamku deklarując się tamże adesse kiedy tego potrzeba będzie. A ponieważ adventum więcey Jchmciów spodziewają się, tedy Konferencya odłożona jest do Piątku przyszłego na rano. Dla teyże przyczyny w piątek znowu odłożona jest do Wtorku. — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~

=Dnia 22. Januarij we Wtorek. Reassumowana jest Konferencya w Zamku przez Jchmć panów Senatorów y Ministrów Status oboyga narodów, którą zagaił Xże Jmć Prymas solita facundia depraedicando curam et solicitudinem Jego Kro. Mści circa Bonum publicum, mile presentium na tym Congressie przyjęcie y przezorne w teraźnieyszych konjunkturach rzeczy traktowanie; że kiedy po zalimitowanym Seymie Senatus-Consilium formale bydź niemoże, raczył zlecić informować Senatum de Actis et Scriptis po Teyże Limicie Seymu z postronnymi Dworami. Instituit zatym, aby Jmpan Kanclerz W. K. chciał o tym dać pożądaną Informacyą. ~ . — . .

=Jmpan Kanclerz Wielki Koronny wyraziwszy podziękowanie Jego Królew. mości za tak wielkie koło Dobra pospolitego pieczołowanie; Xciu Jmci Prymasowi pro Primitiali affectu erga Patriam za utrzymywanie konfidencyi inter Status et Unionis inter Cives; Jmć panom Hetmanom oboyga narodów pro amore, zelo, magno animo et prudentissima vigilantia ad manutentionem gloriae Jego Królewskiey mości y Rzeczypospolitey, et securitatis publicae; Całemu Senatowi y Jchmć panom Ministrom Kollegom swoim, Jmpanu Marszałkowi Poselskiemu cum Deputatis ex Equestri Ordine do Konferencyi pro indefesso Studio ad promovendum Bonum publicum; doniosł Tenże Jmć pan Kanclerz Jchmciom, jako konformując się do woli Jego Kro. Mości przyniesione były przez niego y Jchmciów Collegów wszystkie Acta et Scripta po zalimitowanym Seymie. Naprzód immediate po Limicie Konferencyi ad mentem Konstitucyi odprawionych z przytomnemi od postronnych Dworów Ministrami jakoto z JmcX. Nuncyuszem y Jchmć pany Ministrami Dworów Wiedeńskiego, Peterburskiego y Berlińskiego. Że po tych expedyowanych naówczas konferencyach nastąpiły niespodziane Dworów protestantskich o Dekret w Sprawie Thoruńskiey ferowany y exequowany motus ad interrumpendum felicem tranquillitatis publicae cursum wzruszone, któreto motus jako Jego Królewska Mość w państwach Swoich Dziedzicznych natenczas

znayduy-

znaydujący się, sollicita Cura, przy pilney, ostrożney, pracowitey przez Korrespondencye attendencyi przytomnych ad Latus Suum Ministrow Jmpana Marszałka W.o Kor. JmX.a Podkanclerzego Koronnego y Xcia Jmci Podkanclerzego Litewskiego starał się uśmierzyć, a potym za szczęśliwym Swoim ad hanc Regiam powrotem cum adminiculo przezorney Rady Xcia Jmci Prymasa y innych Jchmciow odwrócić, y te aspera in vias planas reducere, z przyniesionych także w tey okkurrencyi wszystkich Jnstrumentow Copiy patere może. — Jako przyniesione są Acta et Scripta reassumowanych z pomienionymi Dworow postronnych Ministrami konferencyi: jako z czytania tych wszystkich Jnstrumentow dostatecznie wszystkich gestorum okoliczności Series wyrozumiana bydź może: jako te same podadzą materye ad deliberationem y w których JEgo Królewska Mość oczekiwa magnos Sensus presentis Congressus tak względem dalszego z Tymiż Ministrami Dworow postronnych postempowania jako względem applikowania mediorum pro Securitate, commoditate et utilitate publica w Rękach JEgo Królewskiey Mości przez Rzeczpospolitą zostawionych, to jest wydania Wici y czasu Reassumpcyi Seymu, y jeżeli Seymiki przed Reassumpcyą Seymu wszystkim Województwom mają bydź wydane! Życzył zatym Jmpan Kanclerz aby Bóg naywyższy Largitor omnis boni consilij raczył adesse Amplissimo Congressui, ażeby przez zbawienne Rady, skuteczną y zupełną Applikacyą expectatio et intensa Sollicitudo JEgo Królewskiey Mości ukontentowana bydź mogła; y Jntencya całey Rzeczypospolitey na przyszłey da Bóg Seymu Reassumpcyi przez dostateczną we wszystkich materyach publicznych Jnformacyą, dla ułacnienia Obrad powszechnych y dla wzięcia mensur y rezolucyi Conveniendium rationibus Status Sui Suum sortiri effectum. Podał insuper Congressui naprzod to co jest Actum z JmX. Nuncyuszem. Czytał tedy to wszystko Jmp. Chorąży Płocki Sekretarz JEgo Królewskiey Mości. A po skonczonym czytaniu Actorum z pomienionym JmX. Nuncyuszem, Xże Jmc Prymas odłożył Sessyą do Piątku ob rationem dni pocztowych. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

Dnia 25. Januarij w Piątek. Xże Jmc Prymas życzył kontynuować czytanie inszych Konferencyi jako to z Jmpanem Graffem Wratislawem Posłem Cesarskim które czytał Jmp. Chorąży Płocki. A po przeczytaniu Jch odłożona Sessya in Crastinum.

Dnia 26. Januarij w Sobotę. Przyniesione z Kancellaryi W.o Xstwa Litt.go Acta Konferencyi z Xiążęty Dołhorukami Posłami Moskiewskiemi; czytał Jmpan Sobolewski Pisarz Ziemski Warszawski. po ktorych przeczytaniu odłożył Xże Jmc Prymas Sessyą do Poniedziałku. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

Die 28. Januarij w Poniedziałek. Jmpan Chorąży Płocki zaczął czytać Acta Konferencyi z Jchmc Panami Schwerinami Ablegatami Dworu Berlińskiego, którego

czytan

— " — " = czytania dosyć długiego dalszą kontynuacyą odłożył Xże Jmć ad crastinum.

Die 29. Januarij we Wtorek. Kontynuował JmćPan Chorąży płocki czytanie pomienionych z Ministrami Berlińskiego Dworu konferencyi. po których zakończeniu odłożył Xże Jmć prymas Sessyą do Czwartku. ~. —. ~. —. ~

Die 31. Januarij we Czwartek. In absentia Xięcia Jmći prymasa Xże Jmć Biskup Krakowski zlecił JmPanu Chorążemu płockiemu czytać Listy y Responsa Cesarskie in negotio Thorunensi, także Angielskie y Duńskie. po których przeczytaniu odłożył Sessyą in crastinum. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~

Die 1. Februarij wpiątek. Czytane są documenta evincentia Jus Kapitule Warmińskiey ad fundum et Ecclesiam Lindensem aliàs Swiętey Lipki. po których przeczytaniu Xże Jmć Biskup Krakowski odłożył Sessyą do poniedziałku. ~. —.

Die 4. Februarij w poniedziałek. Xże Jmć prymas zlecił czytać Listy y Responsa od Dworu y do Dworu Berlińskiego in negotio Thorunensi, tudzież swóy memoryał podany Królowi Jmći y Respons nań od Jegoż Dworu. potym czytane są Listy a Statibus Foederati Belgij y Respons. przy odłożeniu Sessyi Xże Jmć prymas wyraził jako podany od niego memoryał lubo nie od wszystkich approbowany dobry skutek uczynił, y jako JmPan Schwerin Ablegat Dworu Berlińskgo był u Xcia Jmći opowiedając że miał u JEgo Królewskiey Mości Audyencyą y że od pryncypała swego nowe oddał Deklaracye y Assekuracye przyjaźni. Co z Niemieckiego przetłumaczone jutrzeyszego Dnia przynieść Xże Jmć przyobiecał y Sessyą na godzinę ósmą odłożył. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

Die 5. Februarij we Wtorek. Xże Jmć prymas według wczorayszey swojey Deklaracyi przyniesiony List od Dworu Berlińskiego do JEgo Krolewskiey Mości pisany y Mowę Ministra Jegoż Dworu na Audyencyi u JEgo Krolewskiey Mości przy oddawaniu Jegoż Listu mianą zlecił czytać de tenore sequenti: =

9.) Literae Regis Prussiae ad Regem Poloniam.

Fridericus Wilhelmus Dei Gratia Rex Borussiae Marggravius Brandenburgensis Sacri Romani Imperij Archi-Camerarius et princeps Elector, Supremus princeps Aurausionensis, novi Castri et Vallangiae in Geldria, Magdeburgi, Cliviae, Juliaci, Montium, Stettini, pomeraniae, Cassubiorum, Vandalorum et Megapolis, necnon in Silesia Crosnae Dux, Burggravius Norimbergensis, princeps Halberstadij, Mindae, Camini, Vandaliae, Suerini, Raceburgi et Mursij, Comes Hohenzollerae, Ruppini, Marcae, Ravensbergi, Hohensteinij, Tecklenburgi, Suerini Lingae, Burae et Leerdami, Marchio Vehrae et Ulissingae, Dominus Ravensteinij, Rostochij, Stargardae, Lauenburgi, Butoviae, Arlagae et Bredae etc. Serenissimo et potentissimo Principi Domino Augusto II. Eadem Gratia Regi Poloniae

Magno

Magno Duci Lithvaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae, podoliae, podlachiae, Livoniae, Smolensciae, Severiae et Czerniechoviae. Duci Saxoniae, Sacri Romani Imperij Archimareschallo et Electori, Landgravio Thuringiae, Marchioni Misniae, nec non Superioris et Inferioris Lusatiae, Burggravio Magdeburgensi, Comiti principi Hennebergensi et Comiti de Barby, Fratri et Cognato nostro Charissimo Salutem et mutui affectus omnisque felicitatis continuum incrementum. Serenissime et potentissime princeps Frater et Cognate charissime! Majestatem Vestram Literis hisce Fiduciarijs celare minime possumus, Nos ea potissimum de causa, Virum Generosū et fidelem Nobis dilectum Conradum Christophorum a Schverin ex Summis nostris Vigiliarum prefectis Cohortiumque pedestrium Tribunis ad Majestatis Vestrae Aulam ablegandum e re duxisse, ut de sincerae nostrae amicitiae optimaeque Vicinitatis colendae Studio, quo in Majestatem Vestram et Rempublicam quoad vixerimus constanter et perpetuo feremur, Majestatem Vram certiorem, coalescentesque poloniae inter et prussiae Regna harmoniae nexus solidiores firmioresque reddere, Curae sibi cordique esse sinat. A Majestate Vestra summo insuper desiderantes opere ut quae a praefato nostro ministro nomine nostro Ipsimet injuncta apud Majestatem Vram proferentur benigne audire Eisdemque plenam et integram fidem adhibere, ac Suae Mentis Sensa ea ratione ad prolata explicare haud dedignetur, prout pronus Mjtis Vre ad justa et aequa omnia Animus, candidique Ejusdem erga nos Amoris adfectus indubitato sperare jubent. — Caeterum Majestatem Vestram Summi Numinis tutatmini commendatam cupimus ad quorumcunque Officiorum genera Eidem prompti paratique semper futuri. Dabantur Berolini decima Octava Decembris die 1725. Majtis Vrae Bonus Frater et Cognatus.

10.) Sermo Ablegati Brandeburgici Vigiliarum prefecti de Schverin habitus coram Serenissimo poloniarum Rege die 3. Februar. 1726: Anno.

P. P.

Animus semper fuit Serenissimo Borussiae Regi Dno Meo Clmtmo in diversis itineribus quibus me Regionem hanc adire saepius iterata vice jussit cointelligentiā optimam cum Sacra Regia Majestate Vestra et Republica colendi atque firmiter firmius stabiliendi; in hunc autem usque diem adeo spe sua faustorum inde sibi premissorum Successuum decidit, ut non absque Animi aegritudine et summo doloris sensu non solum ex Literis Sacrae Regiae Majestatis Vestrae d. 1. Octobris anni preterlapsi datis et Memoriali Celsissimi primatis perspexerit, quam sinistrae et sincerrimae animi Ejus propensioni plane contrariae Ipsi affingantur Intentiones, verum etiam ut de talibus in Rempublicam perniciosis Consiliis et Machinationibus adeo convictus credatur, ut

violenta

— — violenta quanquam difficilia et eventu funesto exposita remedia adhibenda censeantur: quibus conatibus istis obviandum esset! plane ignotae sunt causae Serenissimo Borussiae Regi, quae ansam ejusmodi querelis praebere potuerunt et occasionem dare Regiae Majestati Vestrae atque Reipublicae ad istiusmodi violentos contra Illum desiliendi motus. E re nihilominus esse duxit Dnus Meus Clmtmus de vero, infucato atque in Rempublicam propenso Suo Animo certiores quosvis reddere, partim per Literas Responsorias ad Regiam Mjtem Vram die 6. Novembris exaratas, partim per refutationem eorum quae in supradicto Memoriali sinistre interpretata reperiebantur: Serenissimusque Borussiae Rex certo Sibi persuasum habeat, Se in hac ipsa declaratione omne dubium et ambiguam explicationem ita alienasse, ut Regia Vestra Majestas cum Republica sinistras omnes opiniones ab invidis et tranquillitati publicae inimicis perperam insinuatas nunc sua sponte exuere atque optimae harmoniae per Soeculum et quod excedit inter utrasque Ditiones cultae et observatae denuo locum concedere velit. — Quo autem et Sacra Regia Majestas Vestra et Respublica firmius adhuc de sinceritate Domini Mei Clementissimi convinci potuerint, propositiones amicabiles quibus jam sese scripta Litera obstrinxerat, oretenus Me proferre jussit: id quod eo libentius in me suscepi, quo certiorem reddere possim Regiam Mjtem Vram de ardenti desiderio quo Dnus Meus Clementissimus fertur in disquisitionem omnium gravaminum eaque radicitus evellenda; id quod non irrito conamine ad felicem finē posset deduci, si vel tramites pactorum Conventorum ingrediendo per Commissarios utriusque Regni querelae examinarentur et deciderentur, vel per Interpositionem Principum Extraneorum studium partium aversantium quales possent esse Reges Galliae et Angliae gravamina quevis discuterentur et definirentur, salvo tamen in omnibus Sacrae Regiae Majestatis Vestrae et Reipublicae temperamento magis convenienti, quod forsan indagari possent ad dirimendas omnes lites et precidendas querelarum causas quibus Serenissimus Borussiae Rex eo facilius erit accessurus quo magis justitiae et aequitatis normam praeseferre possunt. Quod superest Serenissime et potentissime Rex! cum haud sinceriori modo et amicabiliori expositione mentem Suam erga Regiam Majestatem Vestram et Regnum Poloniae Dnus Meus Clmtmus declarare potuerit, ratione conversa nunc addiscere cupit quid Sibi a Regia Majestate Vestra et Republica expectandum sit, tum occasione negotiorum Se Ipsum directe tantum spectantium, tum ratione Thoruniј cujus causam pars maxima Statuum Europae causam Suam faciunt eaque de Re Serenissimum Borussiae Regem interpellant. Literae Meae Credentiales quas nunc Sacrae Regiae Majestati Vestrae porrigere honor mihi contingit fidem Eorum praestabunt quae voce proferre mihi datum est; particula-

riter

riter vero confirmabunt affectus venerationis et amicitiae quibus pronus fertur = in Regiam Majestatem vestram Dominus meus Clementissimus. — Cumque jussus sim in Aula Regiae Mjstis vrae commorandi atque ibidem insimul cum Fratre Meo bono publico utriusque Status inhaerendi; Me Gratiae Regiae Mjstis vrae atque Protectioni submisse commendo: ad quas demerendas vires Omnes meas impendam, Me studio pacis atq cultui optimae intelligentiae applicando. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

= Po przeczytaniu tego Listu y mowy Xże Jmc Prymas wyraził; że przeczytane cum Summa Applicatione przezornych Kancellaryi ułożone Informacye de Actis, dictis, et scriptis w publicznych Interessach daią presenti Consessui amplissimam materiam ad deliberationem. A lubo hic et nunc nic się decydować niemoże, ma jednak nadzieię że Pan Bóg takie inspirabit na teraznieyszym Congressie media którymibysię Reipblcae ex parte in Juribus suis laesae, in tranquillitate naruszoney terriculamentis et minis od protestantskich potencyi allarmowaney prospicere mogło; nim da Bog na Seymie coadunatis Statibus przyidzie Rempublicam multis injuriis lacessitam od nich immunem uczynić. Oświadczył się zatym, że słuchać będzie magnos Sensus praesentis Consessus, życząc sobie aby auscultatis Sensibus które Zelus et Pietas in Patriam dyktować będzie, mógł Jm applaudere pro usitato Praedecessorow swoich more. —. ~. —.

Zaczął tedy Xże Jmc Biskup Krakowski głos swoy w ten sens:

11.) Mowa Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego na Konferencyi w Warszawie d. 5. Februarij, 1726. r. miana. ~. —. ~. —. ~. —.

Kiedy natura Limity Seymu przeszłego excludit omnem formam Consilij publici, dla tego sine ullo apparatu verborum już non per modum Voti Senatorij to jest nieconsultive ad normam Legis ale tylko discursive ad speciem prostey y prywatney opinii, niektóre reflexye circa situationem et exigentiam teraznieyszych konjunktur, aliàs super faciendis adpraesens sub trutinam teraznieyszey Konferencyi podaię. primario uczyniwszy podziękowawszy Nayiasnieyszemu Majestatowi JEgo Królewskiey Mci za konserwacyą y utrzymanie pokoju Domowego y postronnego. Secundario JO. Xciu Jmci Primasowi barдziey zawsze laudanda agere a nizeli laudes praetendere przyzwyczajonemu. Tudzież Jchmcpanom Hetmanom Vigilantissimis granic Oyczystych y bespieczeństwa publicznego Custodibus. Y wszystkim wmmpanom na ten Congress ex amore in Patriam zgromadzonym za podięte fortun, zdrowia, dispendia —. ~. —. ~. —. ~. —.

= Inter facienda trzy tylko w moc y w Ręce JEgo Królewskiey Mosci Stany Rzeczypospolitey przy ostatniey Limicie per Legem positivam oddały: powszechna Obronę, aliàs pospolite Ruszenie, Reassumpcyą Seymu, y Konferencye z Ministrami postronnych potencyi. primum et secundum, robur, praesidium et Consilium Rzeczypospolitey miarkować należy

y determ

—"—: = y determinować według proporcyi dalszych konjunktur y potrzeb publicznych jeżeli ex Specula Zwierzchności y przezorności Oycowskiey JEgo Królewskiey mości Pana Mego Miłościwego z przytomną ad Latus Suum Radą obaczy y uzna ingruentiam /: strzeż Boże :/ proximam następującego niebespieczeństwa z któreykolwiek strony, wtenczas będzie należało bez wszelkiego omieszkania jako nayprędzey intimować Reassumpcyą Seymu oraz y Wici wydać na pospolite ruszenie jeżeli niejedne za dwoje to przynaymniey pierwsze ostrzegające y zalecające wczesną gotowość in ordine ad defensionem naturalem; tak jednak kombinując wszystkie okoliczności żeby ani per intempestiva remedia non accendantur mala publica, y żeby przed czasem in vanum niebyła alarmowana Rzeczpospolita, albo żeby niedała się ansa sub hoc pretextu do nowego zamieszania tak Domowym quibus utile bellum jakoteż postronnym do wzięcia pretextu do zaczęcia woyny; gdybyśmy mieli Classicum canere, ani też per neglecta eadem remedia żeby aliquod detrimentum Respublica non patiatur. — przy tym non omittendo z jedney Strony opatrzenia Fortec przez zmocnienie Garnizonow osobliwie Thorunia, Elbląga y Poznania, o co z mieysca mego Jchmć Panow Hetmanow upraszam; z drugiey zaś strony non omittendo in primo casu /: to jest ingruentis alicujus hostilitatis :/ wydania Seymikow do wszystkich Województw dla Supplementow Jnstrukcyy poselskich, in secundo zaś casu jeżeli omnia ze wszystkich Stron /: jakosię przy Łasce Boskiey spodziewam :/ paccata apparebunt, tylko do tych Województw które dla zerwanych Seymikow niemają postow, a to dla uniknienia Collizyy między Aktualnemi postami y nowemi konkurrentami o których niebyłoby trudno. —.

= Tertium, to jest Konferencye z Ministrami postronnych Dworow! Te że już dosyć pracowicie przez Explikacye pretensyy wzajemnych y Replik na nie ab utrinque agitowały się relative ad Suos Principales y przeszłego Seymu; rozumiałbym naprzod względem zastarzałych differencyi cum Curia Romana de Jure Patronatus Opactw et de aliis quaestionibus częścią przez kontynuacyą jeszcze Konferencyi y negocyacyi dalszych z Jmx. Nuncyuszem częścią przez Reprezentacyą Ministrow Króla Jmći w Rzymie zostających promovere tę materyą przynaymniey ad impediendam prescriptionem niżeli Rzeczpospolita na Seymie przyszłym determinabit poselstwo Wielkie ad Urbem cum plenaria facultate paciscendi, y niżeli aliquibus concessis, aliquibus moderatis, coeteris impetratis a S. Sede zaydzie finalna Kombinacya nietylko per renovationem ale też per ampliationem Concordatorum antiquorum które w podobnych właśnie pretensyach de Jure Patronatus Biskupstw y o inne Beneficia po długich Kontrowersyach y ciężkich historyach jeszcze in Anno 1525. lat temu 200. między

Zygmuntem

Zygmuntem I. a Clemensem VIII. in fundamento Bullae Leonis X. intercesserunt, —.. — y nietylko znaydować się muszą inter Instrumenta publica in Archivo aletez są drukowane.

= Jmpanu postowi Cesarza Jmci życzyłbym ultimatum et Cathegoricum dać Responsum; że póty w zaczętey Konferencyi y negocyacyi daley postępować Rzeczypospolitey non convenit, póki Kommissye pograniczne ab utrinque non praecedent et effective przez Kommissarzow zobopolnych non expedientur, a osobliwie póki Spoliati de facto tak Duchowni jako y Swieccy Incolae Regni, fundis, Juribus, et Jurisdictionibus Suis niebędą zupełnie restituti, signanter zaś póki Jmp. Zakrzewski z krzywdą y postpożycya narodu naszego niesłusznie circa defensionem granic Dziedzicznych captivatus y dotąd in detentione w Wrocławiu zostający plenae Libertati restituetur; niezawadzi insuper y tę przydać precaucyą, że się obawiamy aby pograniczne Woiewodztwa ex desperatione propter denegatam justitiam inscia et invita Republica niedały się ad Repressalia. —. Z Ministrami Carowey Jeymci z wielu racyi y konsideracyi praesentis Status w dalsze konferencye wdawać się nieżyczyłbym, ale raczey rozumiałby Authoritate Jego Królewskiey mosci p. M. M. obligować y nomine publico upraszać Jmp. Marszałka Nadwornego Koronnego, aby vigore Charakteru Swego jeszcze niezakonczonego poselstwa Wielkiego którego dotąd niezaszła Relacya, przez poparcie Konferencyi y negocyacyy Swoich desideria publica raczył promovere instando przez Tychże Ministrow o melioracyą Responsu Sobie in antecessum danego na Seym przyszły z większą Satisfakcyą Rzeczypospolitey osobliwie in puncto deoccupationis totalis Kurlandij y restitutionis Inflant według Sojuszu ostatniego —. ~. —. ~

Ministrom Brandeburskim na ostatnią Replikę, sesquipedalibus verbis, meris ambagibus et captiosis Sophismatibus napełnioną; expedit sprawiedliwą, rzetelną y Cathegoryczną dać refutacyą, z taką Konkluzyą y Rezolucyą; żeby Dwor Berlinski Pacta anteriora z Rzeczpospolitą we wszystkich artykułach y paragrafach exactius y religiosius niżeli dotąd chciał zachować y obserwować, żeby wszystkie laesiones et injurias Reipublicae reali et effectiva Satisfactione in Ecclesiasticis et Saecularibus starał się reparare y zaniechał Rempublicam podobnemi procederami y exorbitancyami lacessere, mianowicie w zabieraniu gwałtownym ludzi y poddanych naszych przez Żołnierzy Swoich. Do zabieżenia zaś tey licencyi y uskromienia Oney w ustawicznym y gwałtownym ludzi polskich przez żołnierzy Brandeburskich nieustaiącey, niewidzę lepszego y skuteczniejszego sposobu tylko Supplikować Jego Królewskiey mosci o ponowienie Uniwersałow alias Wici do pogranicznych Woiewodztw z prussami Brandeburskiemi; także upraszać Ichm pp. Hetmanow o wydanie Ordynansow do Chorągwi

y Regiment

–.– .= y Regimentow w Tychże Wojewodztwach Repartycyą y konsistencyą maiących, żeby junctim oświadczywszysię wprzod z tym, że niechcemy naruszać pokoju publicznego Paktami zobopolnemi asekurowanego, albo przychodzić z Tymże Dworem ad rupturam amicitiae vicinae, tylko szczególnie Jure Repressaliorum ex lege naturali et Universali Gentium concessorum, niedopuszczali y zabraniali dalszych violencyy y krzywd Rzeczypospolitey inferre; poniewaz Ten Dwor według zwyczaynych Maxym swoich nigdy ex bona gratia albo justitia dla Rzpltey nic niezwykł prestare chyba albo na przeprawie jakiego Interessu zastąpiony albo vi defensiva contra vim offensivam przymuszony.–

=Quartum incidens, które już po Seymie zalimitowanym ad falsa narrata ingenti motu et plus quam incivili fremitu, z okazyi Dekretu w Sprawie Thoruńskiey sprawiedliwie y chwalebnie ferowanego, a niemniey gloriose et invicta generositate od Jchm Panow Commissarzow osobliwie Jmp. Podkomorzego Koronnego memorando ad posteros exeplo exequowanego, wybuchneło od potencyy Protestantskich z postrachami Woiennemi, żwawemi y nieprzyzwoitemi między Narodami Sobie równemi expostulacyami, że po tak doskonałych Informacyach y mocnych Reprezentacyach z naszey Strony uczynionych per viam amicabilem et officiosam na którą Też potencye już spadaią, Łacno akkomodować się y uspokoić może bynaymniey niewątpię: ile circa paternam Clementiam Jego Kro. mci p. M. M. nieraz in similibus casibus practicatam tanquam a Directo Domino et protectore Civitatum, tudzież przy niesfatygowaney Applikacyi Jchmcpanow Ministrow, którym pro infracto animo et zelo niżeli in publica facie na przyszłym Seymie sprawiedliwą wyznam Recognicyą należyte y teraz oddaię podziękowanie, naybardziey za to że przy nieustraszoney y niezwyciężoney żarliwości Prymacyalney Xcia Jmci laesum cordi lingua honorem Rzeczypospolitey windykowali per non admissione laedentis do Audiencyi publiczney secundum Jura Gentium. –. –. –.–

=Naostatek przydaię jeszcze y tę prekaucyą: żeby przy akkomodacyi Interessu Thoruńskiego potentiae Acatholicae wzajemnie ad parem facilitatem praestandae benevolentiae et indulgentiae Katholikom prawowiernym w Państwach Swoich obligowane były, a mianowicie; żeby Dwór Berliński cokolwiek ex Pacto rigoroso et usu veteri debet Kościołom naszym Katholickim in Ditionibus suis położonym restituat et satisfaciat; osobliwie żeby Kosciołowi Farnemu Królewieckiemu Pensyą w pieniądzach y prowizyą we drwach doroczną, także expensa na Reparacyą Kosciola y plebaniy punctualiter jako przedtym oddawał: possessores S. Lipki indubitati Juris Xięży Jezuitow więcey Edyktami, mandatami, y innemi persekucyami nieinquietował: Kosciół Lisniowski niedawno gwałtem odebrany nazad przywrócił: caeteraque gravamina et praejudicia contra pacta anteriora perpetrata de plano uspokoił; osobliwie in favorem Warmiy y Sąsiadow Ich bliskich Elblążanow tak dawno w cięzkiey oppressyi będących; także Diecezyi Pomorskiey

redinteg

redintegratis et redactis rebus do tego przynaymniey Stanu w ktorym za Oyca = —.. moderni Dominantis znaydowały się. Co się łatwo stać może przez kontynuacyą jeszcze niezakonczoney Legacyi y negocyacyi Jmp. Podskarbiego W. Kor. z przytomnymi tu Ministrami: hoc jednak praecauto, żeby ante omnia namienione attentata novissima primario et preliminariter były akkomodowane y uspokojone; y żeby reliquae pretensiones ad invicem szczególnie tylko preparative ułożone y uprojektowane bydź mogły, przy attendencyi Prymacyalney Xcia Jmci y spólney cooperacyi Jchmcpanow Ministrow Status ad arbitrium examen et approbationem Stanow Rzeczypospolitey na Seymie przyszłym, z tą insuper praecustodyą y Manifestacyą publiczną, aby żaden Artykuł w projekcie Traktatu przyszłego niemieścił się in favorem Dissidentow naszych ktorzy chcą bydź duarum Civitatum Incolae, y ad instar Rzeszy niemieckiey w dependencyą y Subjekcyą potencyy Protestantskich Rzeczpospolitą wprowadzić, ktora in negotiis Status zaś in materia Religionis zawsze zostawała Independens y zostawać powinna ab omni curatella et dependentia exotica. Podaje y to do głębokiey Reflexyi, że jeżeli teraz vetantibus Legibus Ciż Panowie Dissidenci tak śmiało z potencyami Acatholickiemi korrespondują, poselstwa do nich posyłają, przeciwko nam Też potencye wsadzają y animują, Onemi straszą, dopieroż gdyby cokolwiek in favorem Sui przez Traktat jaki złapali, majora auderent in praejudicium Religionis Orthodoxae cum eversione Status et interitu Rzeczypospolitey. —. ~. —. ~.

=Jmx. Biskup Kujawski. Zaczął od podziękowania JEgo Kr. Mci że Cura Sua paterna curat Salutem et tranquillitatem Rzeczypospolitey co jawnie comprobant teraźnieysze niedawno przeczytane Relacye, ktore że vigilantiam primitialem, żarliwość Hetmanow, przezorność Ministrow spirant, wszystkim distincte y teraz dziękował i napotym in facie Rzeczypospolitey dziękowania Campum Sobie rezerwował, konformując się ad magnos Sensus Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego: Spodziewał się że Swiątobliwość y Oycowska Oyca S. propensya ku Wielkiemu Synowi Swemu Królowi Jmci ufacylituje Interess de Jure Patronatus bylebyśmy się y my sami applikowali do tego, y że z nas samych jest poniekąd okazya że nieskończemy: y ex hac occasione namienił jako pod bytność JEgo jeszcze w Rzymie widział magnam facilitatem do zakończenia tey kontrowersyi in Curia Romana, co żeby y teraz stać się mogło coincidebat ze zdaniem Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego. ~. —. ~. —. ~. —.

=Wyraził admirationem; że Dwor Wiedeński inaksze teraz Responsa daje y zdaje się aliud sentire niż w tenczas gdy On znaydował się w Wiedniu, gdzie ad vota Rzeczypltey we wszystkim odbierał Responsa z ktorych kilka pokazywał obiecując każdemu dać do przeczytania, atoby Sobie życzył, niechcąc czytaniem Onych sam zabierać czasu,

–" –.= supponebat że tey odmiany Dworu Wiedeńskiego są okazyą złe relacye y informacye, ad tollendum których życzył; aby Rzeczpospolita miała swego Rezydenta u Dworu tamecznego któryby Interessa Jey utrzymywał, a niemniey rem evictam Summę Neapolitańską do skutku przywiodł przy tych Dokumentach które JmcX. Biskup dać deklarował. Angielskiego y Berlińskiego Dworu pogróżki y zachodzące intrygi są to fomenta Naszych Dissidentow, których aby in majori rigore utrzymać ex utili Rzeczypospolitey życzył. In reliquo aby Pan Bog pobłogosławił Consilia teraźnieyszego Senatu z całego Serca vovebat.

=JmXiądz Biskup Poznański. Idąc także integrè in Sensum XciaJmci Biskupa Krakowskiego dziękował Królowi Jmci, Xciu Jmci Prymasowi Jchm pp. Hetmanom pro cura, sollicitudine et vigilantia, nieszerząc się z dalszą mową dla krótkości czasu. –

=JmX. Biskup Płocki. Także coincidendo we wszystkim ze zdaniem XciaJmci Biskupa Krakowskiego w krótkich słowach wyraził dziękowanie JEgo Krolews. mci etc –.

=JmX. Biskup Warmiński, w ten Sens Zdanie swoje wyraził: =
Słusznie bardzo każdy głos z należytą odzywa się rekognicyą y wdzięcznoscią JEgo Królewskiey mości p. M. M. pro Regia et vere paterna, Xciu Jmci Prymasowi pro Primitiali et indefessa, Prześwietnemu Senatowi pro provida, Jchmc Panom Ministrom Belli et Status utriusque Gentis, Jmp. Marszałkowi Poselskiemu y Jchmciom Deputowanym ex Equestri Ordine pro indesinenti Cura et sollicitudine do odwrocenia malorum od miłey Oyczyzny a oraz względem konserwacyi słodkiego y pożądanego pokoju! To jednak powinne moje podziękowanie y oświadczenie perennis gratitudinis do przyszłey day Boże szczęśliwey Reassumpcyi Seymu rezerwując, przystępuję do materyi ad deliberationem presentis Consessus podanych: a uważając wielkie Sentymenta XciaJmci Biskupa Krakowskiego oraz drugich Jchmciow XX. Biskupow magnos Sensus krótko do tych materyi przymawiam się. Naprzod, ratione Interweniencyi respectu Juris Patronatus, to tylko moje do Wielkich zdań przydaję votum y niepłonną nadzieję, że Oyciec S. teraźnieyszy tak wielkiey Swiątobliwości y Łaskawości, kochając paterna teneritudine Wielkiego Syna Króla Jmci Pana M. M. nad innych Praedecessorow miłości y Respektu godnego, znając dotego et merita dawnieysze y świeższe całey Rpltey erga S. Sedem, kiedy będzie informowany należycie o wszystkich tego Interessu Juris-patronatus okolicznościach, niebędzie pewnie od tego aby niemiało bydź to negotium traktowane y akkomodowane ad mutuam Satisfactionem; ile że już były ex mandato Sanctissimi podane punkta od JmX^a Nuncyusza do tey kombinacyi, jakoteż y Respons przez Jchmciow ex Senatorio et Equestri Ordine Deputatow na też punkta był oddany JmX. Nuncyuszowi: y lubo są niemałe trudności w tey kombinacyi przecież w dalszym onegoż traktowaniu adinvenientur przy Łasce Bożey media do zupełnego tego Interessu zakończenia. Co względem dalszego z Jmpanem Ministrem Cesarza Jmci Graffem Wratisław postępowania samo czytanie przeszłych

konferen

konferencyi resolvit ten punkt: że po uprzątnionych preliminarnych Stopniach,
kiedy Jmpan Poseł odbierze ad vota publica resolutionem od Dworu swego względem
Commissyy pogranicznych y Eliberacyi Jchmciow PP. Zakrzewskich, Jchmc Panowie Piecz=
tarze z Jmp. Marszałkiem Poselskim mają potestatem procedendi dalej z Tymże Mini=
strem relative do przyszłey Reassumpcyi Seymu. — . z Xiążętami Jchmc Dothoru=
kiemi proponowany modus tractandi przez Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego zda mi się
bardzo dobry y pożyteczny pro bono Rzpltey; ile ufundowany in summo Judicio, experi=
entia et capacitate Jmpana Marszałka Nadwornego Koronnego. — . Względem Interessow
zachodzących z Dworem Berlinskim, rozumiałbym y Ja z mieysca mego, aby według
godnych Sentymentow Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego y proponowanych Stopniow y
sposobow oświadczona była facilitas ad tractandum z Tymże Dworem praemissis Jednak
praemittendis, to jest: ażeby wprzod tak wielkie gravamina akkomodowane były ad
satisfactionem publicam; jakoto Kościoł w Lisnowie przywrócony; z Bolwerku ludzie
sprowadzeni; Miasto Elbląg od tak wielu ciężkości uwolnione; Warmia Pactis stipu=
latam miała satisfactionem; ażeby Pensya Xu Dziekanowi Krolewieckiemu przez
sześć kwartałow zatrzymana oddana była, oraz co respicit Kościoł Jego y subsisten=
cyą temu prospiciatur; Kościoł S. Lipki, OO. Jezuici w Tylży pristina gaudeant pace
et non interturbentur in exercitio Religionis Catholicae et in possessione fundorum;
XX. plebani securi Osob Jch zostawali przy Kosciołach y Swiątnicach Panskich które
także penes debitam venerationem conserventur; ażeby Clerus et populus Catholicus
non molestetur ad recitandas preces insolitas et Ritui nostro contrarias, co także
jest contra pacta; gdyż plena in Spiritualibus Dispositio et Jurisdictio zostawiona jest
przy Biskupach Warminskich: o Tę jednak Recitacyą precum continuo urget Mię
Regencya Krolewiecka, nawet y tu w Warszawie swieży List w tey materyi odebrałem;
Titulus Episcopi Sambiensis usitatus zawsze od Antecessorow moich, ultimarie od
Wielkiego Antecessora Xcia Jmci Prymasa ażeby in disputationem nieprzychodził;
jednym słowem, ażeby te wszystkie gravamina et attentatae dotychczas violentiae
w zabieraniu ustawicznym ludzi etiam in viis publicis cessent, a oraz ludzie zab=
rani oddani byli. Względem akkomodacyi Negotii Thorunensis referuję zdanie moje
ad Clementiam Jego Kr. Mci P. M. M.; o to także supplikując Jego Krskiey Mosci
Panu M. M. y Jchmciom ktorym incumbit cura tey akkomodacyi, aby Katholikom
Naszym w Panstwach Protestantskich provisa była Securitas exercitij Religiy Swię=
tey Katholickiey; similiter względem applikowania mediorum w Ręku Jego Krskiey
Mosci zostających jakoto wydania Wici, czasu Reassumpcyi Seymu y Seymikow czyli

mają

— " — = maią bydź wydane do wszystkich Woiewodztw, referuię zdanie moie ad Supremum Arbitrium Jego Kro. mci p. m. m. y do wielkich zdań przybraney Rady natenczas y Jchmciow panow Ministrow ktorzy maiąc y mogąc mieć subsequenter majorem et peritiorem cognitionem postronnych okkurrencyi mogą zmiarkować lepiey necessitatem et convenientiam applicandorum horum mediorum pro commoditate, utilitate et securitate publica. Kończąc krótkie zdanie moie infinito voto życzę, ażeby Bóg wszechmogący prosperare raczył solidam Curam Was. Xcey Mosci y całego Congressu tego; ażeby ex magnis sensibus onegoż y Król Jmć pan M. M. mógł mieć desideratum solatium et in rebus agendis consilium y cała Rzeczpospolita provisam sobie securitatem. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

Jmx. Biskup Kamieniecki. We wszystkim także idąc in sensus Jchmciow przed sobą mówiących, osobliwie Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego, w krótkich słowach wyraził tak jako y inni podziękowanie swoie Królowi Jmci, Xciu Jmci prymasowi Jchm pp. Hetmanom y Ministrom excurrendo in encomia Jchmciow.

Jmx. Biskup Jnflantski. Że spozniwszy się y nieznayduiąc się na czytaniu relacyi tu kommunikowanych nieznayduie nic superaddendum, tylko veneratur magnos sensus Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego y innych Jmciow et finaliter tak jako y inni oświadczył podziękowania swoie Jego Królewskiey Mosci etc. —.

Xże Jmc Kasztelan Wileński wyraził; iż namienił już Xże Jmć Biskup Krakowski, że vetante Lege niemoże bydź Senatus-Consilium formale, a zatym non tanquam votum ale raczey sensum suum informativum depromit podziękowawszy Jego Kró. Mci pro paterna Cura około Conserwacyi pokoiu powszechnego, wyraził oraz Xciu Jmci prymasowi pro Vigilantia primitiali w teraźnieyszych konjunkturach y spodziewaiąc się, że in hoc signo vincemus adversitates Rzpltey które zawsze pokazuie się patrem patriae. Szedł daley potym in recognitionem pro infatigabili labore et sollicitudine Jmc pp. Hetmanom y Ministrom Status gdzie nominatim Jmp. Kanclerzowi W. K. dziękował za ferowany Dekret w sprawie Thoruńskiey wyrażaiąc pietatem et justitiam Wielkiego Ministra, tudzież zelum Commissarzow signanter Jmpa podkomorzego Koronnego. Ratione Juris-patronatus Regij wyraził; że jeżeli to negotium majori facilitate przez konferencyą z Jmx. Nuncyuszem zakonczone bydź niemoże, tedy obligował Xciu Jmci prymasa aby nomine publico upraszał Króla Jmci aby utatur Jure suo prewem publiczym determinato, y aby gdy negotium tractatur nova non innoventur. Jn reliquo coincidendo we wszystkim cum sensu Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego

to supez

to superaddidit y upraszał; aby Dissidenci po Diecezyach JmXX. Biskupow — znaydujących się mogli bydź wolni ab indiscreto Zelo. — potym solwowana Sessya in crastinum ad continuandos Sensus ulteriores na godzinę Osmą z rana. —

= Die 6. Februarij. poniewaź Jmp. Woiewoda Połocki na którego przypadał ex ordine turnus mówienia dla Indispozycyi zdrowia nie mógł przybydź na Sessyą więc solwowana jest in crastinum na rano. — — — —

= Die 7. Februarij. In continuatione Konferencyi na dniu dzisieyszym Jmpan Woiewoda Połocki Hetman polny Litt. zaczął mowę swoią od podziękowania Jego Królewskiey Mości że na ten Congress wezwać raczył, na który Voce paterna zawołani zjechali się jak na dzwon, ile przy grzmotach od postronnych potencyi, y dlatego gdy niemogą natenczas solennisari condigne lubo solennes curae Jego Kro. Mci, tedy dalsze podziękowanie rezerwował sobie in facie całey Rzpltey na przyszłey Reassumpcyi Seym. Wyraził także podziękowanie Xciu Jmu Prymasowi, Ministrom Status y Marszałkowi Seymowemu pro vigilanti cura, actis et passibus które czynili pro dignitate Reipublicae, także y Senatowi zgromadzonemu że nieomieszkał na ratunek adesse Oyczyzny. przystępując ad Explicationem Sensus w proponowanych materyach praecustodivit że non per modum Voti, non ex turno, bo te Seymom y Senatus-Consiliis debentur, ale tylko aby się niezdał in exigentia konjunktur deesse Sensum Suum depromit. Idąc zaś in venerationem zdania Xcia Jmu Biskupa Krakowskiego wyraził; że profunda penetratio Jego nil intactum reliquit, vastitas ingenij wszystko ogarneła, że nic niezostało indiscussum: a zatym słowa tylko nie rzecz odmieniając chciał we wszystkim conformari. Wyraził, że objectum principale konferencyi teraznieyszey jest, ut prospiciatur internae et externae securitati. Quoad internam, ta konfidencya inter Status, unione inter Cives, observantia Legum viget. Więc tym sposobem prospectum Jey sądził. Externa, a manutentione cum externis juxta pacta et Jura Gentium dependet.

= przystępując zaś distinctim ad puncta teraznieyszych deliberacyi; co się tycze Jus-patronatus y dalszych z Ministrem Curiae Romanae Konferencyi wyraził, że in materia zniesionego prawie Juris Majestatici et Reipublicae zdadzą się bydź daremne słowa kiedy żadnego nieprzynoszą skutku; sądził niepotrzebne także dalsze traktowanie ile z tym Ministrem który mniey convenienti charakterowi swego modestia bez żadney Narodu Naszego konsideracyi, crudis Suis responsis same nawet fundamentum incontestabilis praerogativae znosi. Magis conveniens bydź rozumiał aby Jego Królewska Mość ultimarie et directe ad S. Sedem pisał y jeszcze prosił, aby tandem Jurium nostrorum jakiemi inne państwa gaudent ratio habeatur; przydał,

że ledwo

= że ledwoby nietrzeba przypomnieć salvo omni respectu S.ae Sedis dawnego Statutu tenorem. Interim do Zakonnikow którzy się ex subjectione Juri Majestatico debita wyłamują, życzył aby Król Jmć wydać kazał Rescripta inhibentia executionem wypadłych z Rzymu Dekretow y Expedycyi cum laesione Juris-patronatus et nominationis Regiae. — Dworowi Wiedeńskiemu którego Minister oświadczył się cum conservatione bonae viciniae et inviolabilis amicitiae, et eo intuitu pretendował renovationem Traktatow, interim przy takich Sincerizacyach wbrew się dawnym paktom dzieje, kiedy Obywatelow Rzeczypospolitey Judicio Ich non obnoxios na własnym Ich gruncie łapać y więzić praesumunt. Życzył ponowić tę Deklaracyą że w żadne negocyacye wniść ani Ich słuchać niemożemy póki Satisfactio przez uwolnienie Ichmpp. Zakrzewskich y przez naznaczenie Commissyi do wysłuchania y osądzenia krzywd nienastąpi. A ponieważ trudno do wierzenia aby Cesarz Jmć niemiał uczynić hos passus dla Króla Jmći y Rzpltey gdyby był należycie informowany, tedy życzył prosić Jego Kro. Mci aby directe Sam o to do Cesarza Jmći pisać raczył. — Dwór Berliński ponieważ generositate innata Xcia Jmci Prymasa ad mitiora skłoniony oświadcza się że chce solide uspokoić się z nami praevia satisfactione indilata w czym innowacye zaszły, tedy życzył aby Jmp. Podskarbi W. Koronny projective ad approbationem Rzpltey gradus hos z Ministrami pomienionego Dworu układał addita hac clausula et protestatione aby pod tę negocyacyą Religio Dissidentow niecisnęła się którym spokoynie się sprawującym sola tolerantia competit: aliàs gdyby cokolwiek solidans in favorem Ich stanąć miało Rzplta nieznośną by cierpiała Subiekcyą względanie Obcych potencyy w Rządy nasze y prawie jako quartum Ordinem cierpieć byśmy musieli. Żeby jednak amicis Intercessionibus Dworow postronnych mieysce dane było cokolwiek prawem domowym non observatur y aby Dissidentes w Prusiech, w Polszcze y Litwie circa tolerantiam zachowani byli congruum sądził. — Respektem Konferencyi z Ministrami Dworu Moskiewskiego idąc za zdaniem Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego jeżeli się to wszystkim zdać będzie y Król Jmć approbabit, przypadł y On aby Jmp. Marszałek nadworny Koronny continuet z nimi dalsze porozumienie ad referendum Rzpltey dopominając się Satysfakcyi Sojuszow, oddania Inflant, deokupacyi Kurlandyi y innych. —. — Z Dworem Angielskim życzył iisdem jako dotąd gradibus postępować tojest non admittendo tego który znayduje się tanquam obex nim Rzplta na Seymie będzie mogła upomnieć się lezyi honoru Swego. — Pospolite Ruszenie sądził być Salutare ale ultimum remedium tanquam hemeticum in extremis applicandum. Więc jako Rzplta przez ostatnią Konstytucyą w Ręku Jego Kr. Mci zostawiła tak y On zostawić absolute życzył aby Król Jmć zażył go pro exigentia konjunktur. — Seymikow przed

Reasu

Reassumpcya Seymu jeżeli Koniunktury inne nienastąpią do tych tylko = —„ —.
Województw wydać radził które posłów niemają; in quantumby jednak nowe jakie
ingruentia nastąpiły, aby naowczas do wszystkich Seymiki wydane były pro supple=
mento Instrukcyy Poselskich. —. Opatrzenie fortec pogranicznych jako do sekretnie=
szey JJego Kro. Mći z JPanami Hetmanami należy Konferencyi tak Sensum Suum
do niey rezerwowat. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

Jmpan Wojewoda Płocki. Wyraziwszy że vestigiis insistendo przed Sobą
mówiących nie przez zabranie głosu intulit, że Konferencya z Jmx. Nuncyuszem ma=
gno motu et sedula applicatione odprawiona, aequitate wsparta, rationibus utwier=
dzona, że nic nieprzyniosła praeter nudum Majestatis Respectum: dalszego Jey cur=
sum nieżyczył continuare ale prosto odezwać się Sto Sedi instando o ostateczną rezo=
lucyą manutentionis Juris-patronatus aby Rzplta na przyszły Seym Reassumpcyi
wzięła przed się sposoby do zabieżenia praedominio Mnichow y tey Rebelliey która prze=
ciw Panu y prawu podnoszą. Z Postem Cesarskim ponieważ na te punkta które wziął
ad referendum niepodał jeszcze Rezolucyi, tedy trzeba z nim o to conferre; jakoteż y Strony
Eliberacyi Szlachty cum dishonore Gentis nostrae więzioney, y strony expedyowania
Commissyi na którey niemogliby respondere tylko wolni. Konferencya z Xiążęty Dol=
horukiemi odprawiona antecedenter słyszałem, prawi, puncta od nas podane y preten=
sye Rzpltey publiczne na Sojuszach y Deklaracyach Carskich ufundowane, jaką repliką
skargami tylko Grekow y to bez dowodow napełniona są zbijane uważałem. Więc że
teraz mutata Scena w Moskwie, kto wie jeżeli terazniejsi Ministrowie nieprzyniesli=
czego positivi etc.; tedy przypadł na to aby Jmpan Marszałek nadworny Koronny
continuet z nimi dalsze porozumienie, y aby to na Seymiki przedseymowe /: które są=
dził potrzebne :/ doniesiono było. — Conferencya z postem Angielskim, że ob asperitate
dyskursu Jego na pierwszey audyencyi abrupta, dziękował JJego Królewskiey Mości y Xciu
Jmći Prymasowi, że tak pro dignitate Reipublicae stanęli. Namienił że My non inda=
gamus co się w Angliey dzieje, gdzie novissime w Edinburgu ob similem jak w Thoruniu
rebellionem przeciw Garnizonowi ciężkiemi Obywatelow Tegoż miasta karano mękami,
tak y Oni do Rządow naszych mieszać się niepowinni. — Dwor Berlinski ponieważ dwo=
jaką twarz pokazuje ferocem et mitem, tedy dla wyrozumienia prawdziwych JJego ku
Rzpltey Intencyy życzył aby z Ministrami JJego non abrumpere sed continuare Conferen=
cyą, azali quod violenta nequit peraget tranquilla potestas cum satisfactione nam
od Tego Dworu praestanda. — Posła Holenderskiego że są officiosissimae expostulationes
Civiliter traktować życzył, et eo intuitu Dissidentow Thoruńskich ad Clementiam JJego Kr. Mći
odsyłał innuendo, że Commissarze JJego Kro. Mći z umysłu rigorem na Cerniku zatrzymali
aby

–„ – = aby był Campus uczynienia czegokolwiek na Instancye. – Respektem pospolitego ruszenia convenit ze zdaniem JmP. Woiewody Potockiego aby tylko in extremis casibus adhibeatur. – . Respektem złożenia Seymu bytem, prawi, alterius sensus; czyniąc reflexyą że cum verno tempore pora Woienna otworzyć się może. – Nakoniec dziękował JEgo Królewskiey Mości, Xciu Jmci Prymasowi, Xciu Biskupowi Krakowskiemu, Ministris Status et belli pro distinctis Eorum sollicitudinibus concludendo ze Eorum Vigiliae Somnus noster. ~. –. ~. –. ~. –. ~. –. ~. –. ~.

Jmpan Woiewoda Podlaski Hetman polny Koronny. po wyrażeniu podziękowania JEgo Królewskiey Mości za Oycowskie Staranie, tudzież Xciu Jmci y Ministrom Status pro vigili circa bonum publicum cura; in puncto Juris-patronatus namienił, jako od lat niepamiętnych zanosi Rzplta crebras et justas querelas to przez Listy to przez poselstwa magno sumptu wyprawione broniąc się y utrzymuiąc circa Jus patronatus, a dotychczas pomyślney raczey sprawiedliwey doczekać się niemoże decyzyiey. Mówić o to acrius irreligiosum, milczeć conscientiosum pro jurata fide; zaczym średnią drogą iść; życzył ponowić prozby prosto ad S. Sedem aby ta usurpacya ustała ante consequentias; a do Zakonnikow ad turbas et seditiones przyzwyczaionych aby JEgo Kr. Mść wydał Monitoriales żeby Legi et Juri Regio obediant, sin secus Bona Eorum temporalia sequestrationi subsint a Rege administranda. – od Dworu Wiedeńskiego po tak ścisłey Króla Jmci z Domem Cesarskim koniunkcyi y przy tey którą o renowacyą Traktatow czyni expostulacyi, spodziewaliśmy się mitiora; ale co mieli aemulari charismata meliora to teraz większe scandala, kaptywacye Krolom samym zabronione, et nullus nostri respectus, nieżyczył daley prosequi Konferencyi pokąd Eliberacya Szlachty więzioney y Commissya na rozsądzenie krzywd nienastąpi. –. z Ministrami Carowey Jeymci długich potrzebaby expostulacyi; verba prius deessent quam causae dolendi wyrażając słuszne Rzpltey pretensye Ich zaś partykularne replikuiąc Skargi. Owo zgoła Societas belli Jm ad utilitatem nam ad contumeliam et detrimentum. Zgadzał się cum Sensu aby porozumienie się dalsze ad referendum Rzpltey committere JmPanu Marszałkowi Nadw. Kor. jako wiadomemu Sponsionum Cara Jmci. – Dwor Berlinski coraz daley odstaje a benefica Republica, że nietylko coacervat injurias ale jako acerrimus Concitator wzbudza przeciwko niey externas potentias. Słuchać jednak życzył Ministrow Tegoż Dworu jaką da Satysfakcyą attentatorum. –. – Excess Thorunski ze skarany dziękował JEgo Kro. Mci za sprawiedliwość tudzież JmP. Kanclerzowi Wielkiemu Koronnemu Sędziemu y JchmPanom Commissarzom osobliwie JmP. podkomorzemu Koronnemu Offensionum impavidis za Exekucyą. In reliquo rekommendował Clementiae JEgo Król. Mci Dissidentow, aby ci którzy intra Cancellos

modestiae

modestiae zostaią, circa Privilegia manuteneantur. Wici na pospolite Ruszenie=—..—
=y Seym, jako raz Rzeczpospolita w Ręce Jego Krolewskiey Mości oddała, tak
niech w nich zostaią. — Nakoniec zaniosł prekaucyą, że cokolwiek mówi dispositive
Sensus suos depromit. —.~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —
Jmpan Biliński Wojewoda Chełminski. przy podziękowaniu Jego Królew=
skiey mości nietylko pro cura paterna circa Bonum publicum ale też ze Mu dał ho=
nor y uczynił go Confratrem tanti Senatus, disertissimo Sermone wyraził respectum quo
prosequitur wielkie zdania Senatu których uczyć się ma za szczęście a konformować
się do nich ma za honor circa particularem wszystkich Venerationem. —.~.
Jmpan Wojewoda Malborski. Dziękował Jego Kr. Mci pro sollicitudine circa
Religionem et Rempublicam, Xciu Jmci Prymasowi, Ministrom y Senatowi, że tak sku=
tecznie sekunduią curas principis. Reassumpcyą Seymu ex prescriptione Legis censuit
zostawić w Ręku Jego Królewskiey Mości prędzey albo później pro exigentia konjunktur.
Wici ad defensionem naturalem in omnem casum jedne wydać radził. Jn reliquis punctis
zgadzał się z Jchmciami przed sobą mówiącymi. ~. —. ~. —. ~. —.
Jmpan Kasztelan Brzeski-Kujawski. po wyrażeniu podziękowania Jk. K. Mci
Xciu Prymasowi y Ministrom Status et Belli, expressit że w tak wielkich które occur=
runt materyach niemogąc wiele na tym mieyscu mówić ale je do Seymu referuiąc oświa=
dczył że łączy zdanie swoie cum Sensu Xcia Biskupa Krakowskiego y Jmp^a Wojewody
połockiego. o Seymiki przedseymowe Jego Krol. Mci upraszał. —.~. —. Za

Jmpan Kasztelan Betzki. Dziękował Jego Krolewskiey Mości że pronus
semper in melius convertere fata, tak raczył moderować minarum pożar, że non irru=
pit in flammas. przydał także podziękowanie Xciu Jmci Prymasowi Ministrom y Het=
manom. —. — Quoad puncta deliberationis referebat Zdanie swoie ad dignissi=
mos Senatus Sensus, superaddendo latens sub pectore vulnus jako vicina potentia
Brandeburska nietylko sama przez się injuriis gravis ale y przez wzbudzenie innych
potencyy na nas intollerabilis, jako przedtym starali się być Senatorami polskiemi,
a teraz Teraz Dwór Berliński przez Ministrow swoich circumscribit Senatorow!
Upraszał aby się w tym na Konferencyach o Satisfakcyą dopomnieć: reliqua zaś
do Seymu sobie zachował: zakonczył voto aby Jego Królewska Mość miał Orbem
pacatum et parentem mandatis. —. ~. —. ~. —. ~. —
Jmpan Kasztelan Płocki. Wyrażając że sam tylko ratunek Oyczyzny
wymusza proferre słowa, dziękował Jego Królewskiey mości że mowić y porozu=
mieć się pozwolił. przydał podziękowanie Xciu Jmci Prymasowi, Xciu Biskupowi
Krakowskiemu, Hetmanom, Ministrom cetc. że zawikłane Jnteressa in vias planas

—. — = wyprowadzili. — Quoad puncta referował się ad Sensum mówiących przed Sobą, osobliwie Xięcia Jmci Biskupa Krakowskiego. — nakoniec przypomniał Skarbowi Koronnemu Rekompensę, Senatorom za prace na Commissyach Radomskich —.

Jmpan Kasztelan Czerski. Dziękował Jego Królewskiey Mości że po niedoszłych kilku Seymach teraz preparative porozumieć się y Interessa układać pozwala. A że nic godnieyszego znaleść niemoże nadto co już przed nim illatum, tedy poddał zdanie Swoje magnis Sensibus Senatu wyrażając partykularne wszystkim podziękowanie uti supra osobliwie ad Sensum Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego. o Seymiki upraszał dla Informacyi Szlachty. —. —. —. —. —. —

Jmpan Kasztelan Małogoski. po wyrażeniu podziękowania Jego Kro. Mci ad tenorem innych referował się do zdania Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego. nad punktem tylko de Jure patronatus rozszerzył się troche, innuendo że ponieważ dla tych relacyy Ministra Curiae Romanae niemożemy otrzymać optatam in desiderijs Satisfactionem, tedy życzył prosić Jego Królewskiey Mości aby pisał o to do Oyca S.o, oraz żeby od nas Ministra Jego rewokował a przysłał modestiorem et capaciorem. —.

Jmpan Kasztelan Polaniecki Kochanowski. Dziękował Jego Królewskiey Mci y całemu Senatowi jako y inni. Referował się do zdania Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego y do Statutu in puncto Juris-patronatus. A z strony Dworu Berlinskiego przydał, aby niedufać preparamentis Jego które, jako wątpi aby miały bydź ad dandas suppetias Rzpltey jako jest obligacya Jego Dworu, tak życzył wydać Wici do pogranicznych Województw aby były w gotowości ad omnes casus. upraszał o Seymiki dla Informacyi Szlachty. —. —. —. —. —. —

Jmpan Marszałek Wielki Koronny. Dziękował Jego Królewskiey Mości za Oycowską dobroć y Staranie około Dobra pospolitego, a osobliwie in materia Religionis, że ad terriculamenta postronnych potencyy o Sprawę Thorunską, porzuciwszy Interessa dziedziczne powrót Swoy do Jego Królestwa maturavit, Salutem publicam pro Suprema lege zakładając, y że widząc Nas extra sphoeram formalis Consilij dla zalimitowanego Seymu, na Conferencyą dla porozumienia się invocare raczył: co in facie da Bóg całey Rzpltey nomini Ejus confitebitur. przydał takie podziękowanie Xciu Jmci prymasowi za żarliwą Wiary S. y Honoru narodu manutencyą; Senatowi y Ministrom że ad Classicum postronnych pogróżek z wielką bene-sentientium recognicyą concurrunt; Hetmanom za czułość; Marszałkowi Seymowemu pro indefessa cooperatione. — Reflexye a Majestate a Ministerio vigilantissimo ad deliberandum proponowane, przeczytane Relacye Actorum y dane na nie Repliki jako mają bydź rezolwowane już sufficienter oracula Senatus

wywiod

=wywiodły, które adonyąc krótko ad puncta przymówił się. —. —.

Sprawiedliwe desideria JEgo Królewskiey Mości y Rzpltey in puncto Juris patronatus, że do tychczas favorabiliorem in Curia Romana nieotrzymały reso=lutionem, y owszem contraria na zniesienie pozachodziły Dekreta; indolnit, lubo zelus Reipublicae pro Religione meretur lepszy respekt in causa Justitiae. Supplikował JEgo Król. mći aby przed Seymem raczył interponere powagę swoię in Curia Romana pro obtinendo desideriorum effectu. Interea aby Executio Decreti lati in prejudicium Juris Patronatus suspendatur y Krol Jmć utatur Jure suo praktykowanym w innych państwach zwyczajem. Konferencye z Ministrami postronnemi życzył continuare gradibus insinuatis od Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego ad referendum Stanom Rzeczypospolitey et ad arbitrium Oney. Niepewność Belli an pacis aby mediis w Ręku JEgo Królewskiey Mosci zostawionymi metiatur. Forteccom pogranicznym aby Custodes armati zniozszysię cum Majestate życzył. —. Reassumpcyą Seymu aby w Ręku JEgo Król. mći zostawić radził, także y Seymiki aby do Tych Województw y Ziem expedyowane były które postow niemają życzył. Judicatum Thoruńskie aby in salvo zostawało jako sama słuszność y honor Rzeczypospolitey requirit, praecavebat salva JEgo Królewskiey Mości Clementia.

Jmpan Kanclerz Wielki Koronny. Mówił, ponawiając immortales które ab universis resonant gratias y które w pierwszey mowie moiey były vocales JEgo Królewskiey Mosci Panu Memu Miłosciwemu, JOXciu Jmci prymasowi Jchmpanom Hetmanom oboyga narodow y wszystkim WWmmpanom około Dobra Oyczyzny pracuiącym: do materyi terazniey szych deliberacyi względem dalszego z Ministrami od postronnych Dworow postępowania, a oraz względem applikowania mediorum w Ręku JEgo Kr. Mci zostawionych przymawiam się. A naprzod przystępuiąc do materyi ratione Juris-patronatus, muszę bydź nieco prolixior pro jurata fide et pro obligatione która, dawnieysze prawa et novella Lex Nas Pieczętarzow obowiązały do starania aby Też Jura Majestatica intacta et illaesa obserwentur, a oraz żeby tym dostatecznie WWmmpanom constare mogła jako JEgo Kro. mći panska ad manutentionem horum Jurium Applikacya tak et conatus nostri et in particulari moje też continuum studium nim jeszcze miałem auxilium ex consortio godnych Jchmciow Collegow moich do utrzymywania Tychże Jurium Majestaticorum. Niewspominaiąc inszych tak wielu dawnieyszych dowodow panskiego JEgo Kr. mći starania y pilnosci Ministeriy ad manutentionem tego prawa, sufficit mi donieść WWmmpanom, jako po wyniesioney prowizyi z Rzymu Opactwa paradyyskiego in praejudicium prawa swego et nominationis nieb. s.p. Jmxa Tarła Biskupa Poznańskiego daney, po kilkoletniey possessyi nienależytey prowizya Opactwa Tegoż przez Oyca Sgo divae memoriae Clemensa XI. za Jnstancyami JEgo Kro. Mći p. M. Mo y Remonstra

cyami

—" — =cyami Ministerij, przez wydanie inszey in personam Nominati Regij Jmx.a Karta jest poprawiona. Jest y innych tak wiele Dokumentow w protokollach Regiae Solicitudinis et Ministrorum diligentiae in hocce negotio ex occasione Samegoż proboszcza Miechowskiego et moliminum Zakonnikow którzy zaczęli byli stante possessione Xcia Jmci Biskupa Warminskiego domagać się tego, na co teraz Decreta przeczytane in Urbe otrzymali: a przecież się temu naówczas zabiegło comminatione mediorum in antecessum practicatorum za wydaniem Commissyi którą przyniosłem dla kommunikacyi WWMPanow aby in casum rebellionis inquietorum Religiosorum Jchmc Commissarze przystąpili ad sequestrum Bonorum temporalium eo modo et forma jako in simili casu postąpiono było z nimi za Króla Jmci Stefana Batorego, y tak rzeczy się uspokoiły gdy się Conventuales postrzegli y od swoich imprez niesłusznych supersedowali. Niechcąc zabierać czasu czytaniem Listow JEgo Król. Mci p. M. M. pisanych do Rzymu w tym Interessie Opactw, tudzież y moich własnych, to tylko namieniam, że należyta była diligentia około utrzymania Juris-patronatus przez korrespondencyą y dawnieyszą y z teraznieyszym Jmx. Nuncyuszem, y kiedy mi posłał Skrypt in favorem Zakonnikow skoncypowany, odpisując na to Jmci sub die 30. Martij 1725. y referując się ad Synopsim Actorum, dictorum et Scriptorum in negotio Abbatiarum przez s.p. Xcia Jmci Biskupa Warminskiego luculentissime zebraną, y w druku zostawioną, wyraziłem słuszne moje podziwienie przeciw zuchwałey Smiałości niektórych Zakonnikow, którzy opacznemi informacyami /: jakoto że proventus dwóch albo trzech Starostw Pruskich przewyższają wszystkich Jntraty Opactw :/ prævenerant Jm X.a Nuncyusza, a oraz sollicytowałem aby moje Remonstracye do Kardynała Jmci Protektora wyrażone popart był, żeby Expedycye z Dataryi niewychodziły in praejudicium Juris Majestatici póki by to negotium pro aequitate niebyło akkomodowane; instabam oraz aby y ta Congregacya polono-Benedictina in confuso Statu Reipublicae przez X.a Mireckiego wyrobiona niebyła do Exekucyi przywiedziona: namieniłem y to jako Statuta Nasze y Constytucye były in consideratione apud S. Sedem kiedy Ociec S. Clemens XI. ad tenorem Onychże dał Opactwo Mogilskie Bratu memu s.p. Xciu Jmci prymasowi naten czas Suffraganowi Krakowskiemu non attenta sollicitatione s.p. Królowey Jeymci in favorem Oyca swego Kardynała Jmci d'Arquain jako contraria Tymże Statutom: kiedy potym non attentis his Remonstrationibus powychodziły Expedycye przeciwko nominacyom JEgo Krol. Mci p. M. M. jakoto na Opactwo Koprzywnickie, Sulejowskie, Oberskie y Mogilnickie. Słyszeliście WWMPanowie uczyniony przez Jchm Panow Senatorow y Ministrow Status należyty Ressentyment,

gdyż

gdy na pierwszey Konferencyi z JmX. Nuncyuszem oddając rationes et argumenta solida przeciwko podanemu przez JmX^a Nuncyusza Projektowi in ordine do Akkomodacyi tego interessu Sęż Jchmc uczynili et in Scripto wyrazili praecustodicya: ażeby nullae abhinc provisiones super vacaturis Abbatiis absque praeviis Presentationibus Regiis ad normam Episcopatuum extradantur, et si jam aliquae extraditae aut executae absque precedentibus hujusmodi Presentationibus fuerint, quatenus suspendantur, bonaque taliter provisarum Abbatiarum sequestrentur, ac per Comissarios a loci-Ordinarijs designandos administrentur usque ad plenariam et finalem hujus negotii accommodationem: aliàs verendum ner Respublica contemptu tot Instantiarū et Repraesentationum exacerbata cogatur suas accipere mensuras, more et exemplo aliarum potentiarum Catholicarum. po tych oddanych Jchmc Panow Senatorow Scriptach wziętych przez JmX^a Nuncyusza ad referendum, gdy miasto pożądaney jakiey ad Satisfactionem Jego Krol. Mci Pana M. M. Repliki, odebralismy wiadomość że na probostwo Miechowskie takowe powstawały jako je czytano in Congregatione Decreta, y że za niemi miała wychodzić nigdy niewidziana y niesłychana Expedycya, tak Jego Kr. Mc p. M. M. jako y Ministerium nieomieszkało debitam uczynić diligentiam ad avertendum praejudicium przez podane puncta JmX^u Nuncyuszowi które tu także czytane. Ex his Actis osądzicie WmPanowie jeżeli ta imputatio w Responsie JmX^a Nuncyusza wyrażona ma fundament, jakoby plerique omnes Senatores ac Ministri-Senatores mieli fateri justissima et Reipublicae utilissima quae in dispositione pomienionych Opactw y probostwa Miechowskiego w Koronie de puro facto attentatur, y jakoby czyniący przeciwko temu mieli contrariari voluntati Ser^mi Regis. Ani to żadney niemoże uczynić impressyi co w Tymże Responsie JmX^a Nuncyusza jest expressum, że JmPan Graff Lagnasc y Jmp. Puchet sollicitowali Expedycyą na probostwo Miechowskie; boć jako Jego Kro. Mc niemógł tylko życzyć y Oni niemogli tylko domagać się nieodwłoczney Expedycyi ale nietakowey która convellit totaliter Jus Regium y utrzymuje de facto Projekt od JmX^a Nuncyusza proponowany praevio Concordato dopiero formando. Ani może allegari usurpatio in turbido Rzpltey Statu attentowana, jako w Opactwach tak dopieroż w Probostwie Miechowskim; bo jeżeli Expedycya wypadła z Rzymu motu proprio Oyca S. sine expressa nominatione Regia to się stało in turbido jakom namienił, a dotego sine praevio Decreto Congregationis w którymby te formalia były: dandam itidem esse in Commendam cum solito Decreto revertendi in Titulum absque expressione cujuscunque pretensi Juris-patronatus, y żeby praepositum Claustralem obierano, y żeby Dobra odrywano y podzielono. Życzyłbym zatym konformując się ad magnos Sensus WmmPanow, aby nim Poselstwo do Oyca S^o a plena Republica wyprawione będzie,

interea

— " — = interea pro primo upraszać JEgo Krol. Mci y Xcia JMci Prymasa cum toto Collegio Episcopali aby raczyli pisać do Oyca S. remonstruiąc periculosas consequentias ex modo agendi ktorym Zakonnicy et protectores Onychże de facto postępuią contra Jura Majestatica w expedyowaniu teraźnieyszych Opactw, a oraz z prozbą, aby Ociec S. raczył takowe Expedycye per Monachos podczas Woyny y zamieszania publicznego inscia Republica usurpowane; y Erekcye nowe Congregacyi revocare et restituere ad Statum in quo znaydowały się przed pomienionym czasem publicorum w Tym Królestwie disturbiorum. — pro Secundo życzę, aby były wydane od JEgo Krol. Mci Monitoriales do Zakonnikow osobliwie też do Miechowskich, Tynieckich y Lubińskich, żeby novitates inauditas w rozdwojaniu Opactw y probostwa, w obieraniu Claustralium Abbatum et praepositorum, w łączeniu się do Tey nowey Congregacyi non attentent: a oraz aby zlecone były Viris Gravibus Commissye do attendencyi jeżeli Tey JEgo Kro. Mci admonicyi zadosyć czynić będą Zakonnicy, alias żeby mieli Commissarij facultatem liberam sequestrandi proventus Bonorum pomienionych Klasztorow in quantum się Refractarij pokażą, a to insistendo exemplis w Miechowie za S.p. Krola JMci Stefana Batorego practicatis. To zdanie moje ad mentem dawnych Statutow, pactorum Conventorum feliciter regnantis JEgo Krole. Mci Pana M.M., konstitucyi Anni 1699. et Novellae Legis Anni 1717., ktorych utrzymywanie poprzysiągłem, ex vi Ministerij mei wyrażaiąc, pewien jestem że Sedes Apostolica sub Sanctissimo teraznieyszego Oyca S. Regimine, powziąwszy należytą informacyą, et perpensis meritis in Ecclesia et Religione JEgo Kro. Mci y Rzpltey, justa desideria nostra suavius et efficacius akkomodować będzie raczyła. —. z JmPanem Grafem Wratislaw Ministrem Cesarza JMci Conferencye załamowały się in executione preliminarnych Stopniow na przeszłych Conferencyach skoncertowanych y umowionych; to jest Eliberationis Jchm PP. Zakrzewskich, y expedyowania Commissyy pogranicznych. Do ułacnienia tych trudnosci to pewna żeby nayskutecznieyszy mógł bydź sposob proponowany w głosie JmXa Biskupa Kujawskiego, aby Minister do tamecznego Dworu od Dworu naszego był wyprawiony: jeżeliby jednak ta ablegacya propter solitas difficultates tak prędko niemogła bydź expedyowana, tedy rozumiałbym upraszać JEgo Krol. Mci P. M.M. aby przez List Swoy raczył interponere powagę Swoję do Cesarza JMci urgendo Tęż Eliberacyą Jchm PP. Zakrzewskich y expedyowanie Commissyi pogranicznych aby dalsze Conferencye z Tymże JmPanem Graffem Wratislaw ad mentem Rzpltey et tenorem Constitucyi continuari mogły. — Względem traktowania z Xiążętami Jchmci Dołhorukiemi przypadam y Ja na proponowany od Xcia JMci Biskupa Krakowskiego sposób; aby JmPan Marszałek Nadworny Koronny consummatissimae prudentiae et experientiae

Minister

Minister mający plenam cognitionem zachodzących z tamtym Dworem interessow konfe= -.. -
rowat z Jchmciami y na Seymie da pan Bóg przysztym przy Relacyi poselstwa Swojego ra=
zem informowat zgromadzone Stany Rzpltey et de Successu Tych Swoich konferencyi. -
=W Jnteressach z Dworem Berlinskim zachodzących rozumiatbym, aby projekta Responsu
od Jego Król. Mci na ostatni List od Tegoż Dworu odebrany, także projekt Repliki na Respons
na Memoryat Xcia Jmci Prymasa od Tegoż Dworu przystany incunctanter informowane
byty, y tu naprzod in hoc Consessu czytane, a potym ex unanimi Sensu WWmm Panów
Jego Kro. Mci p. M. M. przy Relacyi Magnorum Orychże Sensuum ad Supremum Maje=
statis arbitrium prezentowane z tą prozbą; aby accedente beneplacito et approbatione
Jego Krol. Mci Też Jnstrumenta byty do Tamtego Dworu odestane; aby Ten Dwór widziat
że wszyscy jesteśmy unius mentis, wszyscy Panu y Oyczyznie zarówno wierni, Dosto=
jenstwo Pańskie y Dobro Rzeczypospolitey aequali amore kochamy y prawdziwego po=
koju y bespieczeństwa życzemy, y że niemasz z naszey strony nikogo takiego ktory=
by chciat in turbido piscari, y że Xcia Jmci Prymasa Summum Judicium niebyto ani
bydź może a perversae intentionis hominibus occupatum, ale że to wszystko co widzi
y uznaje bydź ex re et interesse Rzpltey jest in justitia, veritate et in Sensu univer=
sorum fundatum. Ta Replika na ten Respons uformowana in basi Pactorum Velavi-
ensium et retraditae Elbingae tatwo caty Swiat konwinkować będzie; alec y Sam
tameczny Dwor że interweniencya respectu reassumpti Tituli Regij sine praevio mu-
tractatu z Rzpltą, uspokojona bydź niemoże, y że ta recognicya Temu Dworowi jest
potrzebna, y że Jego królewska Mość y Rzplta stusznie domagają się, aby ante omnia
attentata novissima przeciwko Tymże Pactom w Memoryale Xcia Jmci wyrażone y w
głosach Jchmciów przedemną mówiących dostatecznie dotknione accomodentur, y
że na to ani Commissarzow żadnych ani Jnterpozycyi potencyy postronnych niepotrzeba,
ale że tamtemu Dworowi jeżeli chce żyć w przyjaźni z Jego Kro. Mcią y Rzpolitą
y w dawnieyszych Jnterweniencyach, jakoto respectu assumpti Regij Tituli, recepti in
absentia Commissariorum Jego Kro. Mci y Rzpltey Homagij, et immutati Juramenti,
z Rzeczpospolitą, uspokoić się expedit, aby hos obices przez zupełną Rzeczypospolitey
respectu horum attentatorum Satisfakcyą amoveat, przy upewnieniu od Jego Krol. Mci
p. M. M. w tychże Responsach o wszelkiey Jego Kro. Mci y Rzpltey sktonnosci do zakoń=
czenia amicabili modo tych Jnterweniencyy byle tylko Ten Dwor chciat praestare pre=
standa. To wszystko naylepiey się pokaże z tych projektow do których nieodwłocznego for=
mowania rozumiatbym, abyś Wasza Xiążęcia Mość deputować raczyt Jchmciow ex Eque=
stri Ordine. —. Jn negotio Sprawy Toruńskiey ad Jnstantias potencyy Protestantskich

accomoda

~" —. = accomodando, wielki Sentyment Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego dostatecznie modum et conditiones tey akkomodacyi podający, a oraz y różne okoliczności Mnie silentium imponunt. —. Przystępując do punktu ratione applicandorum mediorum w Ręku JEgo Kro. mci P. M. M. a provida Reipublicae vigilantia zostawionych, w którym także JEgo Kr. mć Pan Móy Mᵗʸ exploratum chce mieć Sensum praesentis Congressus; a uważając praesentem Statum rerum, rationes konjunktur, przeczytanych Expedycyy contenta, głośne o preparamentach Woyennych po całey Europie relacye, reflectując się do tego na przeszłe revolucye y calamitates, które częścią languida ex parte Reipublicae cura rerum przez niewczesne sekundowanie Optimarum intentionum et conatuum JEgo Kro. mci, częścią nadzieją że to niebędzie, nastąpiły, y jako Rzplta naywięcey fiducia y ufanie Obietnicom y Deklaracyom pokoju ex desiderio Onegoż zawiodła, że wolała czekać casum aniżeli wcześnie żeby niebył zabiegać, rozumiem, że ad evitandos hos politicos in Consilijs errores. y strzegąc się laqueos ne insimiles incidamus, rozumiem mówię etiam remotis periculis tempestivis remediis zabiegać; ile per convenientia et salutaria nikogo nieallarmujące y od wszystkich Panow praktykowane Consilia, to jest aby JEgo Król. Mć y Rzplta mogli mieć Arma et Consilium in promptu. — Co do pierwszego Armorum medium: ponieważ bez Seymu dostateczne y mocnieysze Woysko obmyślone bydź niemoże, rozumiałbym potrzebne nieodwłoczne pierwszych Wici na pospolite ruszenie wydanie, aby in casum alicujus periculi jako jure Status nostri et jurae naturae zabiegać Onemuż pertinet ad omnes; toż pospolite ruszenie Jchmć Bracia nasi Dignitatis et Gloriae JEgo Krol. Mci y Rzpltey securitatis et tranquillitatis publicae Assertores byli w gotowości za dalszym gdyby tego była potrzeba drugich y trzecich Wici wydaniem. Że to Consilium jest necessarium już wspomniałem; że gloriosum JEgo Krol. mci y Senatowi a oraz całey Rzpltey gratum rzecz jest oczywista; kiedy cały Swiat y Jchmć Bracia nasi obaczą, że JEgo Kro. mć y Senat do których primae Curae boni publici należą, niezakładają in casum periculi tuitionem Dostojeństwa Pańskiego y całości Rzpltey in externis Subsidiis, ale in fide, generositate et magnanimitate Onych narodow. To Consilium niemoże nikogo allarmować; bo jeżeli niebędzie potrzeba tey przez pospolite Ruszenie Obrony Rzpltey, drugie y trzecie Wici niewyjdą, y każdy w Domu pace Sua fruetur. Że to Consilium nakoniec jest Salutare dosyć mi na tey oprócz innych racyi, że wszystkie negocyacye sub clypeo gotowości naylepiey y naypożyteczniey terminantur. Rozumiem także y to bydź apprime necessarium aby JEgo Krol. mć Pan M. M. na Conferencyi cum Vigilantissimis

bespiecz

bespieczenstwa publicznego Custodibus z Jchmpany Hetmanami Oboyga narodow: — zalecić raczył Jchmciom wczesnie do Woyska Ordynansow wydanie do wszelkiey gotowości; aby oraz Jchmc Granice y Fortece omni possibili modo obwarowali. —. Co do drugiego Sposobu, żeby JEgo Króle. Mć y Rzplta mieli Consilium in promptu: rozumiałbym za rzecz potrzebną, aby JEgo Kr. Mć raczył Seymiki incunctanter wydać do Tych Województw które postow niemaią, aby złożenie Reassumpcyi Seymu tym prędsze in casu necessitatis nastąpić mogło; bo kiedy już te Seymiki odprawią się JEgo Kro. Mć w krótkim y kilkoniedzielnym czasie może intimare et instituere Tęż Reassumpcyą. Kiedyby zaś te Seymiki dopiero exigente necessitate Seymu prędkiego miały bydź wydawane, toby wiele czasu zabrało nimby Uniwersały wyszły do Grodow, nimby były publikowane, nimbysię Seymiki odprawiły, po odprawionych Seymikach niemało także czasu potrzeba do zjeżdzania ad locum Consiliorum; czemu wszystkiemu zapobiegłobysię, gdyby Te Wdztwa miały postow jako drugie, y JEgo Krol. Mć iużby tylko przez same Innotescencye czas Reassumpcyi Seymu wszystkim razem naznaczył. Co względem czasu teyże Reassumpcyi czyli prędszego exigente necessitate, czyli poźnieyszego z reflexyą na Kadencyą lege publica assekurowaną, czyli do tego na Seymiki do Województw wszystkich dla supplementu Instrukcye mają bydź wydane; ponieważ rezolucya tego dependet od dalszych konjunktur, tedy y Ja z mieysca Moiego też rezolucyą do czasu et ad Supremum Arbitrium JEgo Królewskiey Mći referuię. Kończę, ardentissimo voto, aby providencya Boska adesse raczyła godney Waszey Xcey Mći in hoc Consessu Prezydencyi, żebyś Wasza Xcia Mć poważne Swoje y Congressu Tego Studia et Consilia tak miarkował y kierował, żeby były et Principi Gloriosa et Reipublicae Secura in exemplum et gratam recordationem W. X. Mći et hujus Amplissimi Consessus apud Sera Posteritatem. —

Jm Xiądz podkanclerzy Koronny. Adorata providentia Divina która w opiece Swoiey ma Królestwo nasze dziękował facundo Sermone JEgo Kr. Mći że non defuit vigili sollicitudine ku ratunku Rzpltey una manu Arma altera Pace tenens. Przydał podziękowanie Xciu Jmci prymasowi pro prima Cura alludendo do Krzyżow herbownych że Crux dedit Salutem. podobnież podziękowanie zaniosł distinctis recognitionibus Xciu Jmci Biskupowi Krakowskiemu, Hetmanom, Ministris Status, Marszałkowi Seymowemu y Deputatom poselskim cum voto, aby Zelus Jch pro Religione ściągnął Błogosławieństwo z nieba. —. Quoad puncta deliberationi proposita, osobliwie in puncto Juris-patronatus, referował się ad Sensum Xcia Jmci Biskpa Krakowskiego. — z Ministrem Dworu Wiedeńskiego przyznał że niewie jak daley postępować

— „ — =pować in continuatione Conferencyi, ponieważ in praeliminaribus non evicit słowa danego w uwolnieniu Jchmc PP. Zakrzewskich y wyjednania Commissyi, życzył instare prosto do Cesarza Jmci. z Xiążęty Dołhorukiemi aby JmPan Marszałek Nadw. Kor. continuet porozumienie ad referendum Rzpltey jako Interessow z tym Dworem wiadomy: przypadł in sensum, Dwor Berliński justa reddat qui amica petit aby wprzod satisfaciat desiderijs Rzpltey a potym progredi z nim in Conferentiis. — Amica Officia Ablegata Olenderskiego Clementia Regis prosequi może, salva Legum patriarum Authoritate. — P. Finch Angielski do Ratisbony Minister juste loqui vetitus qui acerba locutus, życzył iisdem gradibus postępować uti coeptum. — . Od postronnych potencyy że miliora zachodzą, dubium suboritur calamusne an animus mutatus; y dla tego na te Syren głosy non expedit zasypiać Rzpltey absque provisa provisionaliter Securitate. — . Wici jedne wydać pro exigentia rei y Fortece opatrzyć życzył. — . Seymiki do tych Województw które posłow niemają, wydać radził, y Reassumpcyą Seymu w Ręku Jego Kr. Mci zostawić.

Xiąże Jmc Podkanclerzy Litewski. Niechcąc afferre taedium longioris discursus przy spoźnionym czasie, rezerwował Sobie in facie Reipublicae podziękowanie tak Jego Królewskiey Mości jako y Xciu Jmci Prymasowi, Senatowi, Ministrom Belli et Status y Marszałkowi Poselskiemu z Deputatami. — Jus Patronatus że dotąd nieugodzone życzył medelam szukać, y przystąpić do roztrząśnienia Projektu Ugody z Rzymu przysłanego, aby tandem trafić do zakonczenia tantae dissensionum ansae. — . o Dekret in favorem Zakonnikow Miechowskich wyniesiony expostulować życzył in Curia Romana wyrażając że na taki Dekret zezwolić niemożna. — . Conferencya z Ministrem Wiedeńskim ponieważ stanęła na haku in puncto Eliberacyi PP. Zakrzewskich, tedy radził; aby się przyrzeczoney in praeliminaribus Satisfakcyi dopomnieć. — W innych Interweniencyach z postronnemi potencyami referował się ad sensum Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego. — . Reassumpcyą Seymu y Wici w Ręku Jego Królewskiey Mości zostawić radził. — . — . —.

JmPan Podskarbi Wielki Koronny. Dziękował Jego Królewskiey Mości, że malorum stitit torrentem; wychwalał Akcye Xcia Jmci Prymasa; Hetmanom y Ministrom wdzięczność oświadczał; rzekł potym: Kiedy potencye na nas inhiant, Wielkiey Łaski Boskiey y zdrowey Rady potrzeba niepuszczając rem in casum: wywodził jako naytrudnieysze koniunktury przez Traktat y negocyacye bono exitu terminantur: e contra wywodził obszernie jako bella principio laeta, progressu dura, eventu

eventu dubia; a zatym życzył applikować się do pokoju y uspokoić się cum Vicinis; —„ o Jus patronatus zgadzał się cum Sensu Jmpana Kanclerza WW. Koronnego dziękując że piorem et ingenio restitit praejudicijs; życzył sollicitare jeszcze w Rzymie o satisfakcyą y reparacyą: sin secus, życzył trzymać się dawnego Owego Statutu, de Annatibus nos tamen non dabimus. Co gdy Rzym obaczy, azali flectetur ad mitiora niebawiając się fulmina, bo to z Narodami sprawa non cum particularibus. — Dwór Moskiewski poniewaź na Expostulacye y desideria Rzpltey niedał jeszcze Kathegorycznego Responsu, tedy przypadł do Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego, azali incomparabilis Activitas Jmpa Marszałka Nadw. Koro. potrafi co wyrobić. — Co do Berlińskich negocyacyy rzekł: że te non abrupit ale zawiesił; więc jeżeli accedet Consensus JEgo Król. Mci y Rada Senatu, gotow jest podjąć się dalszego porozumienia communicando consilia z Jchmc Panami Ministrami nieżycząc certare Scriptis ale factis. —„ Ratione Eliberacyi Jchmc PP. Zakrzewskich życzył instare mocno do Dworu Berlińskiego: wszak jeżeli winien Commissya Litem dirimet. —. Co do Sprawy Thoruńskiey et negotium Religionis subintulit, że się może facili negotio uspokoić per amicabiles tractatus z postronnymi. Co z strony Kościoła; lubo urgent oddanie, może się znaleść medium zbudowania innego z obwarowaniem Privilegijs aby Jm się go odbierać niegodziło, poniewaź budować innych in posterum niemogą, y Dekret ten dignitate Reipublicae powinien już bydź konserwowany: że jednak krzywdę przez niego mają Dissidentes Thoruńscy rozwodził się obszernie dowodząc że byli in contumaciam sądzeni, y że dla tego przywileju Swego na Kościoł nieprodukowali, zalecał Jch do Clemencyi JEgo Król. Mci, jakotez y Szlachtę Dissidentską in Regno et M. Dtw Litha aby byli ad munia y do funkcyi y poselstw przypuszczani. — Seym w Ręku Królewskich sądził zostawić; Seymiki wydać do tych Województw które niemają posłow. Z pospolitem ruszeniem radził ostrożnie tanquam cum extremo remedio. —.

Jmpan Podskarbi WW. WW. Xa Littw. Wyraziwszy tak jako y inni podziękowanie JEgo Królewskiey Mci y przytomnemu Senatowi dla krótkości czasu referował zdanie swoje ad Sensum Xięcia Jmci Biskupa Krakowskiego. —. o Eliberacyą Jchm. PP. Zakrzewskich serio expostulować życzył; także aby Jmpan Marszałek Nadw. Kor. conferat z Xiążęty Dołhorukiemi. —. Proceder Dworu Berlińskiego non caret mysterio, życzył mieć się na ostrożności y Wici wydać; interim aby Jmpan Podskarbi WW. Koronny continuet dalsze porozumienie. — Thoruńskich Rekurrentow. Do Clemencyi JEgo Królew. Mci retulit. — Seym w Ręku Króla JEmci zostawić radził.

Jmpan

=Jmpan Marszałek Nadworny Koronny. po wyrażeniu podziękowania ad normam innych; in puncto Juris-patronatus rzekł: że niediskretne y żwawe JmXa Nuncyusza Rescripta zdadzą się figere in vulnere vulnus, a jeszcze od Tey pochodzące Ręki od którey Rzplta levamen et lenimentum oczekiwała; życzył upraszać JKrMci aby urgeat directe apud S. Sedem y żal Swóy doniosł Oycu Sw. nim Rzplta congregata providebit potym Juribus Suis. —. o Conferencyach z Ministrami postronnymi referował się ad Sensum Xięcia Jmci Biskupa Krakowskiego. —. Co do Moskiewskich, ponieważ imponitur na Niego haec provincia, tedy przy podziękowaniu deklarował ją akceptować jeżeli wola JKgo Królewskiey Mości zaydzie, a to cum adminiculo Rady przezorney Xcia Jmci Prymasa et Ministrorum Status dla uczynienia Relacyi Rzeczypospolitey.. Quoad internam Securitatem, tę Pan Bóg błogosławi unione ac ubertate pacis; quoad externam tę życzył umówić na konferencyi z Hetmanami y Wici jedne wydać; a Seymu Reassumpcyą w Ręku JKgo Królews. Mci zostawić —.

—— .. ——. ——. ——.

=Po Skonczonych Mowach Senatorskich et Ministrorum Status, Xże Jmo Prymas conclusit mówiąc w ten Sens: Przyznać się ingenue powinienem że Słow nie znayduję na podziękowanie za tę które mi cumulatus zostaje encomia; in vim gratitudinis upewniam że in Satisfactionem Usibus Reipcae sakrifikować się nieprzestanę! Wyraził, że dla spoznionego czasu niechcąc się rozwodzić, profundissimos et prudentissimos Sensus Senatu venerabatur. Wici ogłoszenie y Reassumpcyą Seymu zostawił w Ręku JKgo Królewskiey Mości; Securitatem internam założył in unione inter Status; securitati externae y opatrzeniu granic niewątpi że providebitur na Conferencyi JKgo Krol. Mci z Jchm. PP. Hetmanami hoc praecauto, żeby na Granicach polacy Szlachta rodowita Kommendy mieli. —. Reassumpcyi Conferencyi cum Ministris externis juxta Sensum Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego y innych życzył, aby ta jeżeli non auferet to differet feroces minas do Seymu na którym Rzplta providebit żeby niebyła tak contemptibilis. —. Jus-patronatus życzył prosequi eo modo jako dotąd niemające teraźnieyszego Ministra Curiae Romanae. —. Sprawa Thorunska zła, niecnotliwa, omni execratione pejor; Dekret Swięty, sprawiedliwy od Rzeczypospolitey approbowany manuteneri powinien. —. Tych zaś nad któremi Commissya Exekucyą zatrzymała do Clemencyi JKgo Królewskiey Mci zalecał. Przydał nakoniec, że te Sensus Jchmciow skombinowane Onymże communicabuntur, a potym JKgo Królewskiey Mości oddane będą. —. In reliquo, jako Kosciół Matka nasza każe się modlić pro extirpatione Haeresum; tak dziękował Jchmc XX. Bisku-

kupo-

Biskupom że non desunt Officio Suo: a zaś Jchmciow wszystkich upraszał, — . —
aby lepiey o nich rozumieli y nietłumaczyli pro Zelo indiscreto. Dzię kował naosta=
tek Senatowi pro promptitudine do ratunku Oyczyzny, Hetmanom pro conservata
tranquillitate publica, Ministrom pro observantissima Legum Custodia, oraz dalsze
podzię kowanie do Seymu sobie rezerwował. — . — . — . — . — . —

Die 8va Februarij. Jchmc PP. Senatorowie utriusque gentis zjechali się
do Xcia Jmci Prymasa, y tam kommunikowana Tym była Synopsis wszystkich Ich
sentymentow jaka miała bydź podana Jego Królewskiey Mosci ad resolvendum pro
Cura paterna. — . — . — . — . — . — . — . — . —

12.) Memoryał podany Jego Królewskiey Mości od
Posła Moskiewskiego w Warszawie d. 8. Febr. 1726.

Już tak wiele razy Waszemu Królewskiemu Wieliczenstwu reprezentowane Skargi na
pogranicznych poddanych W. Kr. Wa a osobliwie w W. Xtw Lit. mieszkających, że nieznośne czynią krzywdy ludziom narodu Rossyyskiego; a nadewszystko iż naruszają wieczny pokoy przyymując y namawiając ludzi y poddanych narodu Rossyyskiego, ktorzy popełniwszy wiele excessow uciekają za granicę polską, y lubo z strony W. Kr. Wstwa deklarowana Sprawiedliwość nic jednak dotąd do skutku nieprzyprowadzono. Także y Jmpan Chomentowski Marszałek nad. Kor. kiedy był in Charactere Posła pełnomocnego piae et Sanctae memoriae u Jego Jmperatorskiego Wieliczenstwa na to zgodził się, y postanowił, żeby z obustron naznaczyć Kommissarzow ktorzyby uważywszy ukrzywdzonych pretensye secundum Justitiam Satisfakcyą czynili. Według tedy tey Convencyi Kommissarze Rossyyscy już więcey Roku mieszkają w naznaczonych mieyscach, polskich zaś dotąd się doczekać niemogą. A w przeszłym Roku 1724. według Requizycyi y prozby mojey odebrałem Listy y Uniwersały z podpisem Ręki W. Kro. Wstwa, które Jchmc PP. Gubernatorowie przez umyślnych rozesłali do Jchmc PP. Starostow y Officyalistow polskich do tego należących, prosząc przez Listy Jchmciow żeby in virtute Tych Ordynansow W. Kro. W. Sprawiedliwość uczynili: ale pomienieni Jchmc jedni niechcąc przyjąć Tych Ordynansow nazad je odesłali, drudzy zaś przyjąwszy Je nic ad normam Jch nieświadczyli. A ponieważ po tak wielu wniesionych Skargach nietylko naymnieysza Sprawiedliwość ale ani zakazanie aby takich Akcyi poprzestali nieuczyniono; a zatym takie y tym podobne Ausus in dies od Jchmciow Obywatelow pogranicznych polskich augentur /: jako ex adjunctis Wasza Kro. Mć wyrozumieć będziesz raczył :/ y poddanych Rossyyskich nietylko więcey niżeli przedtym przyymują ale y namawiać Jch posyłają żeby uciekali. Nadto dla wolnego przeyścia Tym

Łbregom

— " — = Zbiegom y Złodziejom paszporty dają: jakoż jeden Oryginalny z podpisem y pieczęcią u takich Zbiegow znaleziony. Inni zaś Ichmc Szlachta y Obywatele polscy przyjąwszy takich zbiegow y złodziejow, y dawszy Im Orężę, proch, kule y co potrzeba, na rozboje Ich posyłają na granice Rossyyskie, z których Rozboynikow niektórzy w państwach Rossyyskich złapani, insi zaś complices co z nimi byli uciekszy za granicę polską mieszkają u różnych Ichmciow Obywatelow polskich; złapani Zbiegowie wydają tych de nomine et cognomine kto Ich namawiał y u kogo Kollegowie Ich za granicą polską przechowani. Rozboynicy zaś wydali tych Ichmciow Szlachtę polską specifice, którzy Ich rozbijać posyłali, Orężę, proch y kule dawali. Ciż Rozboynicy powiadają, iż wpadszy w granicę Rossyyską dziesięć rozbojów w różnych mieyscach popełnili, Szlacheckie domy, całe Wsie funditus zruynowali, wiele ludzi męczyli, innych pozabijali; Mobilia, konie, bydło, co na tych rozbojach dostali z pomienionymi Obywatelami polskiemi dzielili, którzy Ich in eum finem posyłali. Te gravamina y ruiny tak są nieznośne że Szlachta Rossyyska całemi Prowincyami y powiatami podaią Memoryały Nayiaśnieyszey Imperatrycy Jeymci w których to wyrażają, iż od takich z strony polskiey złych progressow nietylko fortuny, ludzie Ich, ale y Sami Osobami swemi niesą w Domach swoich bespieczni, supplikując żeby Jey Wstwo Imperatryca Jeymć dała Im obronę y Protekcyą gdyż więcey tego cierpieć niemogą. A lubo wszystkie te z strony polskiey Akcye dostateczną podać mogą okazyą do niechęci y irritacyi między dwiema państwami; (: ile że Nayias. Imperatrica Jeymć niemoże poddanych swoich w takim stanie y ruinie zostających deserere y obligowana Im Obronę y protekcyą swiadczyć :) ale oświadczając prawdziwą swoję Intencyę do utrzymania z Wm Królews. Wstwem y Rzpltą szczerey y nierozerwaney przyjaźni, roskazała mi żebym jeszcze upraszał W. Kr. W., ażeby W. K. W. roskazał bez utraty czasu Narodu Rossyyskiego Zbiegow y Złodziejow którzy zbiegli za granicę polską wszystkich bez excepcyi wydać, pokradzione y rozbojem nabyte fortuny, konie, bydło, et his similia wrócić, winowaycow secundum merita skarać, także zakazać publicznemi Ordynansami jak naysurowiey żeby na potym czynić tego nieważyli się, coby naruszyć mogło zgodę y dać okazyą do niechęci między dwiema Sąsiedzkiemi Narodami. Proszę o Łaskawą W. Kr. Wstwa na to Rezolucyą, ażebym mógł Nayiaśnieyszey Imperatrycy Jeymci pani Moiey Miłościwey dostateczną uczynić relacyą — — — —

13.) Krótkie Opisanie y Wyrażenie Gravaminum uczynionych recenter z Strony Polskiey Obywatelom państw Rossyyskich na pograniczu

mieszkających

=mieszkającym — . — . — . — . —

=Anno 1725. die 22. Maij. Vice-Gubernator Smoleński pisał do Dworu, że podda=nych Rossyyskich Obywatele polscy, bardziey niżeli przedtym przyymują y namawiaią. — Wtymże Roku Obywatel Gubernii Smoleńskiey Jmp. Obersztleutnant Broniewski po=dał Memoryał, iż niedawnemi czasy z Dobr Jego uciekło za granicę polską 76. pod=danych y przytym Memoryale wyraził Tych Jmciow de nomine et cognomine Obywa=telow polskich u kogo ci Jego Chłopi znayduyą się. — . — . — . — . — . —

=1725. r. d. 17. Junij. Szlachta Nowohorockiey y Pskowskiey Prowincyi przysłali do Nayiasn. Jmperatricy Jeymci Memoryał, iż Zbiegow poddanych Jch ustawicznie pol=scy Obywatele przyymują y namawiaią; y niektórzy z nich przybrawszy sobie kupy przychodzą do tych prowincyy niektórzy sami insi zaś z ludźmi polskiemi, Domy Szlacheckie, wsie rozbiiaią; fanty, konie, y wszystko co znaydą biorą; wiele ludzi pod=danych a nawet y samą Szlachtę biią, męczą, y na tortury biorą; y wielu ludzi nie tylko de plebe ale y samych Panow zamęczyli, pobili, inszych zaś za sobą za granicę poprowadzili; a kiedy ci Szlachta Nowohorockiey y Pskowskiey Prowincyi dla docho=dzenia fortun y odebrania zbiegow poddanych swoich dziedzicznych w pogoń za gra=nicę polską przyieżdzaią, y poznawszy tych Rozboynikow, mobilia, konie, bydła, et his similia o przywrócenie tego wszystkiego proszą; ale Jchmć PP. Obywatele y Urzę=dnicy polscy nietylko Zbiegow, fortuny y rzeczy Jch własne które poznaią nieod=daią, ale Jch samych kiedy przyiadą biią wiążą; nadto, niektórzy sami Jchmć Pa Szlachta y Urzędnicy polscy sami z temiż Rozboynikami za granicę Rossyyską wpa=dszy, Domy Szlacheckie, Wsie rozbiiaią, poddanych namowiwszy wyprowadzaią y tych w Dobrach swoich osadzaią; y ci Szlachta specyfikowanych Prowincyy Nowohorockiey y Pskowskiey proszą Nayiaśnieyszey Jmperatrycy JEymci żeby od takiey ruiny obro=nić Jch Łaskawie chciała. — . — . — . — . — . — . —

=Wtymże roku d. 14. Junij. Obywatele Prowincyi Wielikołukskiey y Toropeckiey przysłali do Dworu Nayiaśnieyszey Jmperatrycy JEymci Memoryał w którym toż samo specifice wyrazili co y pomienionych Nowohorodzkiey y Pskowskiey Prowincyi Obywatele, y proszą o obronę y. zaszczyt od tak nieznośney ruiny y aggrawacyi.

=Wtymże roku in Junio, pisał Vice-Gubernator Smoleński; iż Sługa Pana Ja=na Tyrtowa Chorążego od Regimentu przezwiskiem Marcin Sylin ukradłszy u Żony Pana swojego pieniądze y różne mobilia y porzuciwszy Ją na drodze, uciekł za granicę polską ku Newlowi do Dóbr Jmpana Pawła Bohomolca y tam mieszka: — a jeszcze niebędąc tym kontent, zebrawszy kupy ludzi y polakow y Zbiegow z Państw Rossy

— " — = Rossyyskich, nieraz nayeżdzaiąc trybem rozboyniczym do Wsi Pana Swojego nazwaney Sinicyna w nocy, wszystko cokolwiek znaleść mógł, fanty, konie, bydło, zabrał: nadto, gwałtownie Zonę y dzieci Swoje wziąwszy za granicę polską wyprowadził, y powróciwszysię, ze wszystkiemi tymi kradzionymi y zrabowanymi rzeczami od pomienionego Jmp. Bohomolca przyięty y do tego czasu u niego mieszka.

= Wtychże relacyach pomieniony Jmpan Vice-Gubernator wyraża że die 9. Junij odebrał wiadomość z pograniczney Zastawy; iż poddani Jmp. Jana Walca Szlachcica polskiego zebrawszysię in numero pięćdziesiąt armata manu przyszli na granicę y bilisię z ludźmi na Zastawie stojącemi y violenter przeszli za granicę polską: stojący na Warcie ludzie zabili z Tey Chłopskiey Kompaniy trzech a żywcem dziewięciu wzięli; u zabitych znaleźli Oryginalny paszport po polsku pisany z podpisem y pieczęcią który Jm przystany dla wolnego przeyścia w polszcze. Ci zaś co są żywcem wzięci wydaią Tych Jchmciow nominatim którzy przysyłali Jch namawiać y uciekać roskazywali —. ~ . —. ~. —. ~. —. —.

= W tymże roku d. 15. Octobris. pisał do Dworu Nayiasn. Jmperatricy Jchmi prowincyi pskowskiey Szlachcic Jmp. Krusznin Samaryn który był naznaczony Commissarzem dla uznania pogranicznych niezgod między Rossyyskiemi y polskiemi Obywatelami, że złapany tam Zboyca poddany Monasteru Spaskiego przezwiskiem Moysiey Ewdokimow: Ten tedy zeznał, że On namówiwszy drugich Chłopow uciekł za granicę polską y osiadł we Wsi Kuźminie Dobrach Jmpana Wałdyna Obywatela polskiego; który Jmp. Wałdyn dawszy Temu Ewdokimowi y Kollegom Jego których było siedmnastu, Oręże, proch, kule, posłał Jch do Państw Rossyyskich rozbijać; a tak ci Rozboynicy w Państwach Rossyyskich dziesięć rozbojów uczynili w różnych mieyscach, y różney kondycyi ludzi mężczyzn y białychgłów męczyli y zabili, y zrobiwszy to z zdobyczą powracali do pomienionego P. Wałdyna dzieląc się z nim rzeczami przez kradzież y rozboy nabytemi, to jest końmi, bydłem y fantami. Ten złapany Zboyca dla Dokumentu wsadzony do wieże, insi zaś którzy z nim byli uciekszy za granicę, do tego czasu są u Pana Wałdyna. Jnsze krzywdy y aggrawacye które że są niezliczone, trudno je tu wyrazić; objawione będą na Kommissyi na którą JW. Jmpan Chomentowski Marszałek Nadworny Koronny zgodziłsię y zezwolił. —. ~. —. ~. —.

Dnia 9. Februarij 1726. w Sobotę. Zjechalisię Jchmu Panowie Senatorowie y Ministri Status do Zamku dokąd y Jego Królewska Mość z Pałacu Swego przybył. Xże Jmu tedy Prymas solita facundia wyraził ponowienie podziękowania JK. Kro. Mci pro paterna Cura et sollicitudine około Dobra pospolitego; podał in Scripto JK. Kr. Mci

Relacyę

Relacya Sentymentow na Konferencyach odprawionych; upraszaiąc Jego Królewskiey Mći aby jeśli Jm cokolwiek może deficere to raczył Regia Sua prudentia et providentia perficere: Zakończył mowę swoią, Xże Jmć votis infinitis, ktoremi zdrowie długoletnie et prospere pacatum Regimen Jego Królewskiey Mości nieustannie prosequitur. — . ~ .

= Po odebraney Teyże przez Jego Kro. mći Relacyi, odpowiedział Jm Pan Kanclerz W. Ko. w ten sens: Lubo godne Sentymenta Wmciow obstante Limitatione Seymu przeszłego nie mogą resolvi per publicum Conclusum; jednak Jego Król. mć pan M. M. Studia Wmciów pro Bono publico mile przyiąwszy Regio Suo Judicio zechce One zważyć y trutinować, y według nich Interveni[e]ntias Spraw publicznych rezolwować, salvis Legibus patriis et salva tranquillitate publica — . Relacyi zaś pomienioney przez Xcia Jmci Prymasa podaney tenor jest takowy: = — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ .

14.) Relacya Sensuum na Conferencyi wyrażonych.

= Primo. — Poniewaz z jedney strony obstante Limitatione żadne Resultatum ani Consilium publicum bez Reassumpcyi Seymu niemoże formari; z drugiey zaś strony poniewaz przy teyże Limicie, Stany Rzeczypospolitey per Legem positivam arbitrio Jego Kro. mći Pana N. Miłł. pospolite Ruszenie, Reassumpcyą Seymu, y konferencye z Ministrami postronnymi cum adminiculo Ministrorum Status et Deputatorum oddały; zaczym circa executionem premissorum zgromadzonych Senatorow et Ministrorum non consultive ad normam legis radzących ale tylko discursive explikuiących się, jednych te są Sensus żeby jeszcze temporizować z wydaniem Wici na pospolite Ruszenie y Reassumpcyą Seymu zapatruiąc się na rzetelnieyszą y doskonalszą pewność y elucydacyą koniunktur postronnych, ile kiedy potencye protestantskie jako się z tym teraz oświadczaią że per viam Officiorum chcą kontynnować Instancye y Reprezentacye swoie za Thorunczanami, y jezeli evidens proximi periculi necessitas accelerationem utriusque presidii Reipublicae non suadebit. Drugich zaś Sensus życzy, nieodbiegaiąc media et Officia pacis wydać jako nayprędzey Wici tylko pierwsze na pospolite Ruszenie ostrzegaiące y zalecaiące wczesną gotowość contra preparamenta vicina! — . — .

= Secundo. Reassumpcya Seymu in casu, strzeż Boże, proximi periculi jako nayprędsza bydź powinna z wydaniem Seymikow do wszystkich Województw dla Supplementu Instrukcyy poselskich; in casu zaś pacati Status ad vitandas collisiones et Scissiones do Tych tylko Województw które niemaią postow żeby sobie Onych obraty na Reassumpcyą przysłały. — . — . — . — . — . — .

= Tertio. Zmocnienie Garnizonow po Fortecach pogranicznych, osobliwie w Thoruniu, Elblągu y Poznaniu, paternae Sollicitudini Jego Królewskiey Mości et Vigilantiae Jchmć panow Hetmanow oboyga narodow recommendatur. — . — . — Quar[to]

=Quarto. — Supplicatur Majestatowi Jego Kr. mci P. N. M.; aby, poniewaz JmX. Nuncyusz tam crude, ardue, et simpliciter negative stawa z Rzplta w Interessie Juris patronatus, tudziez że novissima Decreta Curiae Romanae in praejudicium Status et Juris-patronatus lata pozachodziły, pokazać raczył mocny Ressentyment salvo debito respectu erga S. Sedem, ordynując oraz List w tey materyi do Oyca S.o cum ea declaratione przez JmX.a Nuncyusza y przez Ministrow Swoich in Urbe; że jeżeli pomienione Dekreta non suspendentur quoad executionem suam, cogetur conformiter ad prescriptum Legum patriarum et Sensum presentis Senatus-Secularis Conferentiae impedire eandem executionem per Sequestrum et alia justa et usitata remedia, extendendo Otie etiam ad impediendam Congregationē polono Benedictinam.

=Quinto. Także Supplicatur Majestatowi Jego Kr. mci; żeby Interpositione sua validissima Dwor Widenski disponowat y przywiodł do akkomodowania y uspokojenia pretensyi Rzpltey, osobliwie do naznaczenia zobopólnych Commissyy pogranicznych jako nayprędzey a naybardziey do Eliberacyi Jchmcpanow Zakrzewskich. —.

=Sexto. —. z Ministrami Carowey Jeymci committitur poparcie dalszych Konferencyy y negocyacyy Jmp.a Marszałkowi Nad.o Kor. vigore niezakonczoney Legacyi; tudziez wyrobienie melioracyi Responsu in antecessum danego z większą Satisfakcyą Rzeczypospolitey na seym przyszły, osobliwie in puncto totalis deoccupationis Curlandiy y restitutionis Inflant według ostatniego Sojuszu. —. —. —. —

=Septimo. Ministrom Dworu Berlinskiego circa refutationem incontestabilem na ostatnią Replikę intimandum; aby ex parte Dworu Berlinskiego pacta anteriora we wszystkich Artykułach y paragrafach exactius et religiosius niżeli dotąd były zachowane; żeby injuriae publicae contra eadem pacta attentatae seorsivo Scripto explicandae akkomodowane bydź mogły in continenti; y żeby post restitutionem ludzi y poddanych gwałtem sub signa militaria zabranych, podobne insolentiae et exorbitantiae niedziały się; alias in casu non cessationis onych supplicatur Jey Kr. mci o ponowienie Uniwersałow alias Wici na pospolite Ruszenie do Województw pogranicznych z Prussami Brandeburskiemi. Także obligantur Jchmc PP. Hetmani o wydanie Ordynansow do Chorągwi y Regimentow w tychże Wojewodztwach Repartycyą y Subsistencyą mających, aby junctim z sobą, oświadczywszy się pierwey iż niejest mens Rzpltey naruszać pokoy paktami zobopolnymi assekurowany albo przychodzić ad rupturam z Tymże Dworem Berlinskim, jure tylko Repressaliorum uti ex lege naturali et Universali gentium concessorum, niedopuszczali dalszych violencyy y krzywd Rzeczypospolitey et privatis inferre. —. —. — Octavo

=Octavo. – Ratione zaś reliquarum praetensionum z Tymże Dworem = Berlińskim committitur continuatio Legacyi jeszcze niezakończoney, y negocyacya Jmpⁿ Podskarbiemu W. Ko. szczególnie praeparative et projective circa attendentiam Xcia Jmci Prymasa, Senatorum ad Latus Residentium, praesentiam Jmpⁿ Marszałka Poselskiego et simultaneam cooperationem Ministrorum Status et Belli, ad arbitrium, examen et approbationem Stanow Rzpltey na Seymie przysztym. —. —. —.–

=Nono. – Praecavetur, aby circa accomodationem Interessu Toruńskiego per viam amicabilem et Officiosam, ad parem satisfactionem et facilitatem Potentiae Acatholicae in favorem Romano-Catholicorum in Suis Ditionibus obligowane były: a mianowicie, żeby Dwór Berliński wszystkie praejudicia et gravamina Ecclesiasticis et Saecularibus novissime illata reparare adstringatur primario et praeliminariter, signanter in favorem Episcopatus Varmiensis et Subditorum Ejus cum omnibus Ecclesiis, Juribus, Jurisdictionibus, Reditibus Ejusdem Ecclesiae, Elbiążanow, Dieczezyi Pomorskiey, tudzież respectu restitutionis Ecclesiae Lisnoviensis. —. ~. —. ~.–

15.) Billet du Roi à Monʳ le Primat. –.

Monsieur le Primat! J'ai veu la Declaration qui doit etre donnée de Ma part à Monʳ le Nonce de l'Avis du dernier Congrès; et Mon Intention est que Vous la remettiez entre ses mains, telle que Messrs les Grands Mareschal et Chancellier de la Couronne Vous l'ont rendue. Sur ce je prie Dieu, qu'il vous ait Monsieur le Primat en sa sainte et digne garde. A Varsovie le 15. Fevrier 1726. Augustus Rex.

16.) Declaration à Monsʳ le Nonce donnée le 18. Fevrier 1726. —. —. —. —.–

1.) Depuis notre avenement à la Couronne de Pologne, nous avons donné tant des marques de notre veneration filiale envers la Sainte-Siege, qu'on n'y doit pas avoir le moindre doute sur la Sincerité de nos Sentimens. —. ~. —.–

2.) En vertu de cela porté par l'empressement des demandes qui nous ont été adressées de la part du Senat Seculier, nous prions le Saint Pere de faire en sorte que les Decrets prononcés nouvellement en cour de Rome au prejudice de l'Etat de la Republique et du Jus-patronatus, soyent revoqués incessament sans etre mis à execution, pour eviter les suites funestes du Ressentiment et des Resolutions violentes qui seroient prises infalliblement à la Diete prochaine au scandale des fidels et au contentement des Heretiques, à la souffrance des Ecclesiastiques, et à la fin au prejudice, ce que Dieu ne veuille, de la Religion Orthodoxe. —. —.

3.) Pour obvier à ces Extremités qui ne seroient que trop certaines, pour

a douvir

—"— = adoucir l'animosité Universelle où l'on est icy, pour maintenir et defendre des droits, nous avons été obligé d'accorder des Remedes provisionels sur l'instance du dernier Congrès, jusqu' à ce que le St. Siege y apporte le plus efficace Remede.

Ta Deklaracya po polsku.

1.) Jak wiele Jego Królewska Mość pan n. miłwy od początku panowania swego na Tronie polskim dał dowodow filialis erga S. Sedem reverentiae, że ullatenus o prawdziwey Jego przychylności ku Sobie dubitare niemoże. —. —. —.

2.) na tym fundując się, urgente ferventissimo procerum Regni Status Secularis zelo et impulsu, uprasza Oyca S. aby Decreta in Curia Romana novissime in praejudiciu Status Reipublicae et Juris-patronatus lata jako nayprędzey były rewokowane y nie przywodzone ad executionem, unikając funestas srogich acclamacyy y desperackich rezolucyy consequentias na seymie przyszłym, które nieomylnie cum scandalo fidelium et solatio haereticorum nastąpić będą, musiały cum pressura et afflictione Ecclesiasticorum, denique cum detrimento, strzeż Boże, Religionis Orthodoxae.

3.) Iż zabiegając his plus quam certis extremitatibus, ad mitigandam et moderandam Universalem pro Juribus Suis manutenendis et propugnandis conspirationem, musiały się pozwolić niektóre provisionalia Remedia ad Instantiam immediati Congressus, pokąd St. Sedes Supremam et efficacem nieobmysli medelam. —.

17.) Exposita Ministro Caesareo die 20. Februarij 1726. Anno. —. —. —.

1.) Cum non exauditae hucusque, minusque accomodatae querelae Reipublicae obicem ponant inchoatis nuper Conferentiis; obligatur Illmus Dnus Minister, quatenus mediantibus Suis quam efficacissimis Repraesentationibus procuret apud Aulam Suam indilatam in praedictis querelis et gravaminibus Satisfactionem. —. —.

2.) Praesertim circa determinatam et praecisam Expeditionem Commissionum Confinantium cum praefixione termini et designatione specifica Commissariorum. —.

3.) Ut Spoliati de facto fundis, Juribus, Jurisdictionibus, aliisque pertinentiis Suis tam Ecclesiastici quam Seculares Regni Incolae quantocyus anteriori Statui, libertati ac indemnitati omnimode restituantur. —. ~. —. ~. —. ~.

4.) Ut Generosi Nobiles Zakrzewscy injuste ac violenter circa defensionem Suorum fundorum Haereditariorum captivati, et hucusque cum injuria et ignominia Gentis polonae Vratislaviae detenti, absque mora dimittantur; cum verendum sit ne Nobilitas Majoris poloniae hujusmodi excessibus exacerbata ex desperatione denegatae justitiae jure Repressaliorum utatur quamvis inscia et invita Republica. —. —. —. —. —. —. —. —.

18.) Deklaracya Ministrom Carowey=
Jeymci. —. —. —. —. —

JEgo Królewska Mość pan n. miłościwy ex Sensu Congressus immediate odprawionego commisit JmPanu Marszałkowi Nadwornemu Koronnemu naówczas u nieb. Wiekopomney pamięci Nayiaśnieyszego Cara Jmci postowi, aby z Waszymi Xiążęcymi Mściami kontynuował konferencye dla uczynienia Relacyi na przyszłym Seymie Stanom Rzeczypospolitey. —. Co gdy Ja z Woli JEgo Kro. Mci donoszę Waszym Xiążęciom Mościom, życzę, aby te Konferencye mogły się odprawić z jak naypomyślnieyszym skutkiem do Satisfakcyi oboyga państw. Datt. w Warsza. 21. Febr. 1726. –.

19.) Exposita Ministris Aulae Berolinensis
die 25. Februarij 1726. Anno. —. —

1.) Relative ad ea quae nomine publico exponentur Ministro hic praesenti Celsorum et praepotentium Ordinum Foederati Belgij, denuntiatur quoque Illrmis Dnis Ministris Sernmae Aulae Berolinensis, quatenus facilitando Supplicationes Torunensium per Clementiam Sae Regiae Mjstis accomodandas, disponant Aulam Suam primario et praeliminariter ad purganda et tollenda quaevis attentata et gravamina novissima contra pacta vetera et Statum anteriorem illata; videlicet:

2.) Ut Ecclesia Lisnoviensis recenter occupata restituatur. —. —. –

3.) Ut Bolwerk-Schantz ac Domus Vigiliarum in Suburbio Elbingensi insessa protinus evacuentur; Civitas Elbingensis ab impetitionibus et gravaminibus toties expositis de plano liberetur; Salis transmarini Eidem a Seculis usitata invectio et Commercia inter Orientalem ac Occidentalem Prussiam non impediatur; novitas autem Salis Hallensis per pontes Ejusdem Civitatis transportandi non praetendatur. Ratione Capitationis ex Territorio Elbingensi levandae, aliorumque desideriorum idem Territorium concernentium instantanea praestetur Satisfactio. Varmia pactis stipulatam habeat quietem ac Securitatem; Episcopique Varmiensis Jurisdictio Spiritualis in Clerum et populum Catholicum etiam quoad Ritus et alia non inturbetur. parocho Regiomontano detenta pensio Ecclesiaeque Ipsius omnia ex pactis debita reddantur. patres Soc. Jesu Lindenses et Tilsae pristina gaudeant pace, in exercitioque Religionis Catholicae nullomodo impediantur. Violentiae in continua abductione hominum coactioneque ad militaria Servitia cessent, et sic abducti et coacti restituantur. Denique ut omnes res saltem in eum Statum in quo fuerunt stante vita praedecessoris moderni Dominantis restituantur ac reducantur. —. praeterea Iisdem Illrmis Dnis Ministris notificatur quod Illmus Dnus Thesaurarius Regni vigore Legationis Suae

nondum

—„— nondum finitae habeat facultatem continuandae Tractationis ratione reliquarum praetensionum in attendentia Celsissimi Primatis et Illmorum Ministrorum Status ac Belli, nec non in praesentia Illmi Dni Comitiorum Mareschalci, idque projective sive praeparative tantum ad Arbitrium et approbationem Ordinum Reipublicae in Comitiis proximis. —. —. —. —. —. —. —. —.

20.) Exposita Ministro Hollandiae die 25. Februarij 1726. Anno —. —.

1°.) Ad Interpositionem et Officia Celsorum et Praepotentum Ordinum Foederati Belgij, Supplicationes Thorunensium poterunt accomodari secundum gradus et media per Dominum le Coq Aulae Britannicae communicata. —. —. —.

2°.) Hoc tamen praesupposito ut vice versa Romano-Catholici in Ditionibus Belgij Foederati et Magnae Britanniae parem favorem et consolationem assequantur in Suis molestiis et gravaminibus seorsivo Scripto (.α.) expositis. —. —.

3°.) Specialiter autem, ut Ecclesiastici et Soeculares ab Aula Berolinensi proventibus, fundis, Subditis, aliisque juribus et pertinentijs Suis per novissima attentata contra pacta spoliati et violentis persecutionibus sive vexationibus molestati, anteriori Statui, libertati ac indemnitati ex integro restituantur juxta specificationem et expositionem (.β.) a parte distinctam —. —. —. —.

(.α.) Hoc Seorsivum Scriptum continet: 1°.) Severitatem Legum poenaliu contra Romano-Catholicos in Regno Magnae Britanniae. 2°.) Synopsin rerum Catholicarum in Hibernia. 3°.) Gravamina Religionis Catholicae in Hollandia et Foederatis Belgij provincijs 4°.) Relationem negotij Vicariatus Hollandiae. —. —.

(:β.) Haec Expositio continet: ut Ecclesia Lisnoviensis restituatur; ut propugnaculum Bolwerk-Schantz et Domus Vigiliarum etc etc sicut in Expositis Ministris Brandeburgicis. —. —.

21.) Ad Regem in Prussia a Sacra Regia Majestate. —. —. —. —.

P. P.

Quanto gratior accidit Majestati Vestrae propensionis nostrae Regnique nostri erga Eam demonstratio tam per Literas quam per Ministrum nostrum in Aula Sua degentem facta; tanto ardentiori Studio praestolamur et promovemus ut ea quae a Serenissimis Antecessoribus nostris Nobis tradita a Nobis inviolabiliter observata a Regno nostro per tot saecula culta multisque documentis probata ac reciproco foederum nexu obstricta cum Serenissima Mstis Vrae Domo amicitia non minui modo

sed vr.

sed vires et incrementa sumere queat. Nec aliam fuisse mentem Reverendmi Regni nostri Primatis in porrecto Nobis ex sensu Senatus Nostri Memoriali Majestas Vestra arbitretur, nisi ut ea quae ad abripienda Amicitiae hujus bonaeque vicinitatis vincula per tot illata Juribus, pactis et subditis Nostris gravamina manifeste tendere videbantur, prudenti Consilio et vigili pro Publico cura tempestive averteret, et non sinistris delationibus praeoccupatum animum sed patriae commodis intentam pro Dignitatis suae munere vigilantiam demonstraret. Ad eum quoque finem in Conferentia cum Senatoribus et Ministris Regni Nostri recenter habita omnia disposuimus media, ut amotis quibusvis offensionum lapidibus nihil a Nostra parte desiderari videatur, quod non meditationes pacis et bonae cum Majestate Vra harmoniae sincerique erga Eam affectus praeseferat. Exploratis itaque Senatorum et Ministroru Regni nostri sensibus, conforme Jisdem Responsum Ministris Majestatis Vestrae Gnsis de Schverin per Rndmum Primatem Regni Nostri ad proposita Nobis a Majestate Vstra dedimus: minime dubitantes, quod Majestas Vra perspecta Intentionum Nostrarum rectitudine, trutinatis circumspecta sua prudentia ex mutuo inter Majestatem Vram et Regnum nostrum animorum nexu commodis, et perpensis in contrarium ex labefactata f: quod Deus avertat: pactorum fide periculis et incommodis, Eam quam in Literis suis et per ora Ministrorum suorum in Aula nostra Residentium profitetur colendae pacis et foederum amicitiaeque sponsionem, factis et passibus ab eadem non dissonis probare congruum judicabit. In his precamur Deum Opt. Max. ut Majestati Vrae prospera cuncta atque bonam semper valetudinem impertiatur. Dab. Varsaviae die XII. Mensis Martij Anno Domini MDCCXXVI. —. —. —. —. —: Vra

22.) Monitoriales ad Religiosos Ordinis praedicatorum Conventus Cracoviensis Varsaviae d. 9. Februarij 1726. Anno. —. —.

Augustus II. etc. Religiosis Priori, Suppriori, caeterisque Monachis Ordinis Praedicatorum Monasterij seu Conventus Cracoviensis devote Nobis dilectis Gratiam Nostram Regiam. Religiosi devote Nobis dilecti! Percepimus ex relatione certorum Consiliariorum nostrorum, quomodo Devotiones Vestrae Hibernam Exercitui Regni ex Bonis Monasterij Vestri, ad quam solvendam legibus Regni usitataque praxi ad praescriptum Tariffae antiquitus constitutae novellaque Constitutione pacificationis Regni Nostri tenemini, concurrere solvereque recusatis, imo Decretum quoddam Libertatis suorum Bonorum ab hac Hibernali Contributione Romae procurastis illudque exportastis. Cum autem persuasi sumus quod Sancta Sedes Apostolica si a Nobis informata fuisset

 — fuisset ad prolationem talis Decreti non processisset; tranquillitatemque Regni nostri et Reipublicae interturbare non intendat. Itaque de Consilio et Conferentia Senatus Spiritualis et Saecularis in praesenti Congressu Varsaviensi habita, Devotiones Vestras praesentibus monemus, Illisque praecipimus, quatenus hanc Contributionem hybernalem ex Bonis Vestris juxta Legum Regni et antiquae Tariffae praescriptum provenientem ad Venerabilem Commissarium Spiritualem Dioecesis Cracoviensis solvatis, pacemque et tranquillitatem Regni nostri Vestra renitentia sub praetextu Decreti suprascripti non interturbetis, idque pro Gratia nostra et pro evitanda executione militari quam Assignatarij a Magnificis Ducibus Exercituum Nostrorum Deputati procul dubio de Jisdem Bonis Devotionum Vestrarum facere tenebuntur. Datum ut supra —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

23.) Monitoriales seu Mandatum Inhibitorium ad Conventum Miechoviensem. —.-

Venerabilibus et Religiosis Custodi, Priori, Suppriori aliisque omnibus et singulis Canonicis Regularibus Conventus et Praepositurae Generalis Miechoviensis Sepulchri Christi Domini Devote nobis dilectis Gratiam Nostram Regiam. Venerabiles et Religiosi devote nobis dilecti! Intelleximus ex relatione Consiliariorum Nostrorum in praesenti Congressu Varsaviensi Nobis assidentium facta, quaedam Decreta nova Romae Anno proxime praeterito 1725. Jus Patronatus Nostrum Regium et Reipublicae tollentia, Legibusque Regni contraria per Devotiones Vestras procurata et exportata esse.. Quamvis autem simus persuasi, quod Eadem Decreta Summus et Sanctissimus Pontifex pro paterna erga nos benevolentia et sollicitudine quam Regni nostri tranquillitati clementer impendere dignatur, praevia debita a Nobis et Republica super praemissis informatione, hujusmodi Decreta praejudiciosa tollet et revocabit; nihilominus tamen de Consilio et Conferentia Senatus in hoc Congressu Varsaviensi habita, Devotiones Vestras monendas esse duximus, praesentibusque monemus, ac Illis inhibemus et interdicimus, ne Eadem Decreta ad executionem deducere, praetensam Electionem Praepositi Claustralis, tum divisionem Bonorum praeposituralium attentare, Jusque patronatus Nostrum alterare et tranquillitatem publicam Reipublicae quovis modo turbare audeatis: idque pro Gratia Nostra et pro evitandis poenis Sequestrationis Proventuum aliisque in Statutis et Constitutionibus Regni descriptis, quas in Refragarios huic Monitioni, Inhibitioni et Mandato nostro irremissibiliter decretas extendemus.- Datum Varsaviae die XI. Mensis Februarij Anno Domini MDCCXXVI. Regni vero nostri XXIX. Anno —. —. —. —. —. —.

24.) Mandatum Monitorium et Inhibitorium, —
ad Monachos S. Benedicti Conventus Tynecensis et Lubinensis tum ad alios quorumvis Ordinum et Institutorum. — — —

Augustus II. etc. Venerabilibus et Religiosis Abbatibus, Praepositis, Praelatis, Prioribus, Supprioribus, omnibusque Monachis Regularibus et professis Ordinis Sancti Benedicti, S. Bernardi Cistercien. S. Sepulchri et Canonicorum Regularium Lateranen. tum Ordinis praemonstratensis, aliorumque Institutorum quorumcunque Monasteriorum, Conventuum et Congregationum in Regno Nostro degentium, fideliter et devote nobis dilectis Gratiam Nostram Regiam. Venerabiles et Religiosi fideliter et devote nobis dilecti! Percepimus ex relatione Consiliariorum Nostrorum in praesenti Congressu Varsaviensi Nobis assidentium nova quaedam Decreta Romae Jus Regium nostrum Patronatus tollentia et Legibus Regni, ultimoque Tractatui Pacificationis et Constitutioni Anni 1717. derogantia a quibusdam inquietis Monachis, postposita et abjecta Authoritatis Nostrae Regiae observantia et debita quoad Bona fundosque Reipublicae /: in quibus locati et fundati sunt :/ subjectione Nobis excussa procurasse et exportasse. Quapropter de Consilio et Conferentia praesentis ad Latus Nostrum Senatus serio Fidelitates et Devotiones Vestras monemus, Illisque praecipimus et inhibemus ac interdicimus, ne Eadem nova Decreta procurata Juribus Nostris Regalibus et Reipublicae derogantia eaque convellentia ad executionem deducere, praetensam Electionem Claustralium Abbatum, divisionemque Bonorum pro Iisdem attentare, specialiter vero Tynecensi et Lubinensi Monasterijs Ordinis S. Benedicti, ne ad Congregationem assertam polono-Benedictinam accedere, Eidemque sese unire et incorporare, Jusque Patronatus Nostrum directe vel indirecte quocumque modo alterare, perturbare et quidquam innovare, audeatis ac praesumatis: verum Nostra Jura Regalia et Reipublicae Legesque Regni hac in parte sancitas per omnia et in omnibus observetis: secus non facturae Fidelitates et Devotiones Vestrae pro gratia nostra et sub poenis in Statuto Regni descriptis Sequestrationisque Bonorum Abbatialium Claustralium et arrestationis omnium redituum Vestrorum ac aliis gravioribus etiam personalibus poenis quas in Refragarios huic Mandato Nostro et tumultuantes Monachos pro conservatione tranquillitatis Regni tuitionemque Juris nostri Majestatici Regalis et Reipublicae decretas irremissibiliter extendemus. Datum Varsaviae die XI. Mensis February 1726. — . — . — . — . —

Here

=Haecce Mandata Monitorialia reddita sunt Monasteriis infraspecificatis =prout Relationes Castrenses extant: =

1º.) Relatio positi Mandati in Conventu Tynecensi in Castro Cracoviensi feria tertia Carnis Trivij Anno Domini 1726. —.

2º.) Relatio positi Mandati in Castro Lubinensi sub Act. in Castro Vschovensi feria quinta post Dominicam Invocavit Quadragesimalem 1726.

3º.) Relatio positi Mandati in Conventu Miechoviensi sub Act in Castro Cracoviensi feria quarta ante festum Sancti Mathiæ Apostoli 1726. —.

25.) Od Jmpana Kanclerza W.º Koro. do Jmpª. Barona Pucheta z Warszawy d. 13. Febr.

Dla szczupłości czasu y innych trudnych zabaw, nieprzyszło Mi tą pocztą pisać do Jmpana Graffa Lagnasca; któremu proszę chciey Wmpan kłaniać odemnie y annexa wszystkie kommunikować, aby incunctanter raczył Kardynała Jmci protektora y kogo należy in Curia Romana informować o wszystkim: Subsequenter posłać się Listy do Oyca Sº y inne. Interea porro unum necessarium, aby nim te Listy przyydą, incunctanter Curia Romana była należycie informowana o tym co się teraz posyła. Co urgentissime chciey Wmpan mieć commendatum. Alterum est; wielce upraszam abyś tam Wmpan chciał bydź favens OO. Scholarum piarum z OO. Jezuitami Wileńskiemi in Urbe litigantibus; y Jmpana Graffa Lagnasca o tęż Łaskę in favorem pomienionych OO. Scholarum piarum upraszam. In expectatione tak Responsu pożądanego quoad primum, jakoteż skuteczney uczynności quoad secundum, zostawam na zawsze ætc. —.

26.) A Sacra Regia Majestate ad Summum Pontificem. —. —. —

post Oscula ætc. Quanto impensius post suscepta Regni Gubernacula cum Inclytis his gentibus constanti studio et conatu semper et in moderna rerum isthic ab Heterodoxis perturbatione de Religione Sancta Orthodoxa benemereri contendo, tanto sensibilius Devotum Sanctae Sedi animum meum perstrinxit deducta in immediato Senatus Regni mei Congressu Jurium Majestaticorum Coronae convulsio, tam ex praejudiciosa dispositione Abbatiarum, quam ex Decretis Congregationis ratione Praepositurae Miechoviensis hactenus in Controversiam non intrantis, tum ad Instantiam Dominicanorum Cracoviensium ratione hybernalis Contributionis in praejudicium Regni Status, nuper Romae latis, manifeste promanans. Id vero eo dolentius mihi et Proceribus Regni Mei evenit, quod post inchoatam in Ordine ad accomodationem respectu Juris-patronatus differentiarum negotiationem, et post tradita ab utrinque

puncta et accepta ad referendum Sanctitati Vestrae sine praevio Concordato nunc, - primum formando, hujusmodi Decreta jam sint promulgata! Hac de re cum uberius Sanctitati Vestrae mentem meam Magnificus Comes de Lagnasc Minister Meus exponet; Ego per praesentes circa contestationem filialis reverentiae pro obligatione mea qua ex vi pactorum Conventorum teneor, ac urgente ferventissimo Procerum Ejusdem Regni Mei impulsu, instantissime Sanctitati Vestre Supplico; quatenus supramentionata Decreta Congregationis ad sinistras rationibusque Status Regni Mei contrarias Monachorum ac Regularium Informationes emanata, tum Expeditiones provisionum inauditam novitatem importantium, quoad dictam prepositurum Miechoviensem Abbatiasque Synecensem et Lubinensem aliasque in factis ante concordata resolutionibus dispositas, Authoritate Suprema tollere, cassare et revocare dignetur. Ab aequitate et affectu Paterno Magni et vere Sanctissimi pontificis haec pro manutentione a longo tempore usu firmatorum ac etiam per Divae Memoriae praedecessores Sanctitatis Vestrae servatorum dictorum Jurium enixissimis precibus Me obtenturum confido, et Apostolicam implorans benedictionem maneo, cetc. Varsaviae die 18. mensis Martij 1726. Regni Nostri 30. Anno. -

27.) Instructio, Magnifico Comiti de Lagnasc Sae Regiae Majestatis Status Saxonici Ministro ac ab Intimis Consiliario, nec non Cavalleriae Generali atque Equitum Nobilium a Custodia Corporis Regij Praefecto, data ex Cancellaria Ejusdem Rae Mtis D. N. C. Varsaviae die 18. Martij 1726. -

Ad Instantiam congregati ultimarie Senatus, debitam aestimationem Eximiarum Magnifici Comitis de Lagnasc cetc p. t. qualitatum habentis, et confidentiam in Activitate ac zelo Ipsius ad manutentionem Jurium Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae ponentis, ex mente ejusdem Senatus Sacra Regia Mstas Dnus Nter Clemmus mandavit ex Cancellaria Sua infrascriptam expediri Instructionem. -

= Obtenta apud Sanctissimum Dominum Nostrum audientia, traditisque Suae Sanctitati Literis a Sacra Regia Majestate D. N. Clmo, cum omni debita reverentia exponet dictus Magnificus Comes de Lagnasc,

1o) Quod habeat in Commissis remonstrare Suae Sanctitati, quanto voto et studio feratur Sacra Regia Mstas et Respublica ad assopiendas per aequitati congruum Concordatum differentias et controversias ratione Juris-Patronatus Majestatici ad Abbatias et ali

— . — = et alia Regularia beneficia cum tempore Consistorialia effecta, et ad nominationes seu praesentationes Regias sive in titulum sive in Commendam, praeviis Actibus electionum seu postulationū Capitularium personis idoneis conferri solita. —

2.º) Quod eo intuitu insinuatum Projectum a Rndmo in Christo patre ArchiEpiscopo Trapesuntino Nuntio Apostolico, Deputatisque Ordinum Reipublicae traditum, visum sit Jisdem Ordinibus in hoc Regno ad executionem plane difficile; tanquā sub divae memoriae Joanne III. Rege Anno 1692. ex Curia Romana insinuatum, sed nec admissum nec probatum: ideoque dicto Rndmo Nuntio in Responso suo declaraverint solidas rationes quibus obstantibus hujusmodi fere insuperabilem difficultatem res perducendi ad finem in praefato projecto praescriptum demonstraverunt. - Cum autem Rndmus Nuntius haec ad referendum Sanctae Sedi accepisset, urgentissimas praedicti Deputati fecerunt in Scriptis Instantias, Eidemque Rndmo Nuntio post limitata Comitia in Anno 1724. ad manus consignarunt praecustodientes, ne ab illo tempore ullae provisiones super Vacaturis Abbatiis absque praeviis praesentationibus Regijs ad normam Episcopatuum extraderentur, et si jam aliquae extraditae aut executae absque praecedentibus hujusmodi praesentationibus fuerint, quatenus suspenderentur, bonaque taliter provisarum Abbatiarum sequestrarentur, ac per Commissarios a loci-Ordinarijs designandos administrarentur, usque ad plenariam et finalem hujus Controversiae accommodationem; prout id latius deductum est in Jisdem punctis Rndmo Nuntio datis, quorum copia licetsi antecedenter fuerit Romam missa nihilominus et ad praesens adnectitur. —. —.

3.º) Quod nulla data per Rndmum Nuntium resolutione ad praemissa, postquam occurrente vacatione praepositurae Generalis Miechoviensis delatum fuerit Sacrae Rae Majestati Dno Nro Clmo, lata esse Romae in Congregatione Decreta et a Summo Pontifice ad Sinistram Informationem approbata, quoad provisionem praepositurae Ejusdem tum dispositionem Abbatiarum Lubinensis et Tynecensis, penitus Jura Coronae Majestatica tollentia et convellentia; cum impositione inauditae et odiosissimae Novitatis divisionum et dismembrationum cum Bonis Abbatiarum et dictae praepositurae; illico Sacra Regia Majestas D. N. Clmus ex sensu praesentis tunc Consilij per Ministros Status videlicet per Magnificos Principem Czartoryiski Procancellarium M. D. Litae et Joannem Przebendowski Thesaurarium Regni Supremum fecit insinuari Rndmo Nuntio puncta, ad quae dedit Responsum quod totius Congressus commovit animos, et quod copiatim antecedenter est Romam transmissum, et modo mittitur. —. —.

4.º) Quod in immediato Congressu hunc modum agendi de puro facto procedentem

aver/

aversatus sit Senatus et Sacram Regiam Majstem obligaverit, quatenus pro jurata pactorum Conventorum fide agere ad manutentionem dictorum Jurium Majestaticorum dignetur, Sanctissimoque Domino Nostro velit scribere; quatenus praejudiciosissimas Congregationis resolutiones in expediendis Abbatijs in Commendam cum Decreto revertendi in Titulum absque expressione cujuscunque praetensi Juris-patronatus, quin imo cum injuncta electione Abbatum et praepositorum Claustralium divisioneque Bonorum, et Decreta his formalibus lata tollere, cassare, et revocare, pro Summa Sua Authoritate velit; et quatenus attentis in Ecclesia ac Religione Sacrae Regiae Mjstis et Reipublicae meritis, justa desideria exponenda desuper suavius et efficacius pro pietate et aequitate Suae Sanctitatis accomodari valeant. Circa traditionē itaque Literarum hoc enixissimis precibus impetrabit a Sanctissimo Domino nostro Magnificus Comes de Lagnasc. —. —. —. —. —. —. —. —

5o.) Remonstrabit, quod ex impulsu ferventissimo procerum Regni jam sint ad Monasteria praedicta tum Patrum Dominicanorum Cracoviensium a Sacra Regia Majestate extradita mandata Monitorialia et Inhibitoria, ne audeant Eadem Decreta noviter procurata Juribus Coronae derogantia eaque convellentia ad executionē deducere; praetensam Electionem Claustralium Abbatum ac praepositi, divisionemque bonorum pro iisdem attentare; specialiter vero ne Tyniecense et Lubenense Monasteria Ord. S. Benedicti ad Congregationem assertam polono-Benedictinam manifeste contra Jura Majestatica adinventam accedant; Jusque Patronatus Regium directe vel indirecte alterare, perturbare, nec quidquam innovare presumant sub poenis nil in Statibus Regni descriptis Sequestrationisque Bonorum et Arrestationis omnium redituum ac aliis gravioribus etiam personalibus. —. —. —. —

6o.) Remonstrabit Magcus Comes de Lagnasc quod Sacra Regia Mjstas Dnus Nr. Clmus Comminationem Sequestrationis proventuum Executioni non mandabit in fiducia Satisfactionis per Sanctissimum Dominum nostrum justis desiderijs Sae Rae Mjstis ac Reipublicae. Alias, si de facto prout est inchoatum pergetur ad Convulsionem Jurium Regni, extunc obligata est Sacra Regia Mjstas ex Sensu immediati Congressus impedire executionem praedictam per extensionem actualem rigoris in Mandato comminati et per alia usitata remedia. —. —.

7o.) Supplicabit Magnificus Comes Suae Sanctitati, quatenus ad Praepositurам Miechoviensem non juxta tenorem praefatorum Decretorum Congregationis, sed ea methodo et stylo quibus providebatur ante Bellica in Regno disturbia etiam ad praesens expediatur provisio favore Rndi Rozdrażewski Referendarij Regni tanquam a Sacra

Regia

— „ — = Regia Mjte nominati et praesentati, idque praecisa Electione praepositi Claustralis praetensi, tum Bonorum damnosa et praejudiciosa divisione. Certum enim est, a tempore Stephani Regis in continuo pacifica possessione Juris praesentandi ad Eandem praeposituram fuisse Reges idque secutis effectibus. Cui Juri Status seu Expeditiones in turbido piscatae praejudicare nullatenus valent. Quo vero ad Abbatias, ut itidem usitata antecedenter praxi praesentatis Regijs conferantur. Monasteria Tynecense et Lubinense ad praetensam Congregationem polono-Benedictinam ad Electionemque Claustralium Abbatum non adigantur, sed in Statu quo, permaneant.

8º.) Declarabit insuper; quod Sacra Regia Mjstas et Respublica parata sit continuare tractationem ad ineundum conveniens Rationibus Status Regni Sui concordatum super hujusmodi Jure-patronatus, sed praemissis insinuatis premittendis, rebusque ad modum agendi de puro facto non reductis, quinimo in eo statu in quo fuerunt ante immediatum Bellum Sueticum relictis; alias juxta praecustoditionē quam Deputati ex Senatorio ac Equestri Ordine in punctis Rndmo in Christo Patri Nuntio Apostolico die 21. Novembris Aº 1724. prout sub Lit. A. adnectuntur, interposuerunt. —. ∼. —. ∼. —. ∼. —. ∼. —. —. ∼.

9º.) De Successu hujusmodi Commissi Sibi negotij punctuales relationes prestolabitur Sª Rª Mjtas D. n. C. ab exactitudine Magnifici Comitis de Lagnasc. —.

= Ad mandatum Sacrae Regiae Mjstis Dni Nri Clementissimi proprium —.

28.) A Sacra Regia Majestate ad Comitem de Lagnasc. —. ∼. —. ∼. —.

Augustus II. etc. Magnifice Sincere Nobis dilecte! Ex Literis nostris ad Sanctissimum Dnum nostrum quas in Manus Sinceritatis Tuae mittimus, tum ex Instructione quam ex Cancellaria nostra expediri mandavimus percipiet Sinceritas Tua offerentem sese occasionem tam augendorum apud Nos meritorum Suorum quam novorum apud Universos Reipublicae Ordines conciliandorum; si nostro desiderio in promovendis Juribus Majestaticis et Expectationi publicae per efficacem Activitatem Sinceritatis Tuae ad vota realiter a Sancta Sede satisfactum fuerit. Haec dum impense Sinceritati Tuae committimus prestolantes optatos de prospero rerum eventu nuntios Optimam a Deo precamur Eidem valetudinem. Dabantur Varsaviae die 18. Martij 1726. Anno . —. —. —. —. —. —.

29.) A Sacra Regia Majestate ad Cardinalem Albani, sub eadem data. —. ∼.

Augustus II. etc. Tum ex Literis quas dedimus Sanctissimo Domino nostro tum ex ore Magnifici Comitis de Lagnasc, intelliget Illustritas Vestra quantas

animo

animorum commotiones excitaverint in Regno nostro Decreta nuper in Congrega= tione lata quoad praeposituram Miechoviensem et Abbatiam Lubinensem Juribus no= stris Regiis ita praejudiciosa, ut reclamante Senatu totaque nobilitate pro eorundem Jurium indemnitate Authoritatem nostram juxta Leges et consuetudines patrias ad= hibere omnino teneamur; nisi Sanctitas Sua melius informata intolerabili huic malo opportuna remedia afferre dignetur. non gravetur interea Illustritas Vestra operam studiumque suum apud Sanctissimum patrem ac Ministros Curiae Roma= nae efficaciter impendere, ut Ejusdem Magnifici Comitis expositiones nomine nostro faciendae optatum sortiantur effectum. Id nobis et Reipublicae quam gratissimum erit, magnaque exinde accessio fiet Singulari propensioni qua Illustritati Vestrae fausta cuncta a Deo precamur. Dabantur etc. —. —. —. —. —.

30.) De S. E. le grand Chancellier de la Couronne
à Mr le Comte de Lagnasc. de Varsovie
le 20. de Fevrier 1726. —. —. —. —

Monsieur! Je ne doute pas que Mr le Baron Puchet n'ait communiqué à V. E. ce que je lui ai addressé par le dernier Ordinaire, au sujet de la situation presente des affaires de ce pais-cy. Aujourdhui je crus devoir avertir V. E. qu'on travaille actuellement à une depeche au sujet de l'affaire des Abbayes, laquelle sera adressée à V. E. meme avec une lettre pour Sa Sainteté avec des Instructions et autres Informations necessaires pour V. E. —. Je suis persuadé que la Confiance que le dernier Congrés du Senat a temoigné avoir en V. E., l'engagera de plus-en-plus à donner tous ses soins pour porter la Cour de Rome à des Resolutions conformes à la consideration que le Roi en attend, et aux voeux publics; et comme le Succés de l'affaire ne peut qu'augmenter le merite de V. E. auprés de la Republique, Elle peut etre persuadée de l'Atten= tion que j'aurai de lui rendre la dessus toute la justice qui lui est due en public et en particulier, comme etant avec une amitie toute particuliere. -

31.) Bilet du Roy.

Madame la Referendaire de la Couronne! — Je suis bien aise de la Resolu= tion que Mr le Referendaire et Vous avez prise de me faire la Donation de votre maison qui touche au jardin de mon Palais. Vous pouvez etre assurée, que dans les occasions des vacances des Biens-Royaux dont vous pourrez avoir la sur= vivance je m'en souviendrai pour vous en tenir compte. Sur ce je prie Dieu qu' il vous ait Madame la Referendaire en sa Sainte et digne garde. a Varsovie le 8. Mars. 1726. —. —. —. —. —. —. —.

32.) Declaratio data Deputato Curlandiae D. Brakel. —·~·—·—

Notae sunt Fidelitati Suae rationes quae arcuerunt et deberent arcere Eandem ab admissione ad Audientiam Sacrae Regiae Majestatis Dni Nri Clmi: Paternus tamen affectus Sac. Re. Mjstis erga Ordinem Equestrem Ducatuum Curlandiae et Semigalliae, et Summa Clementia ad hanc Fidelitatis Suae Admissionem Sacram Regiam Majestatem inclinavit; et dum Equestrem Ordinem de benevolentia Sua Regia et Sollicitudine circa conservationem Eorundem Ducatuum et manutentionem Jurium certiorem reddit, obligatur Fidelitas Sua ad Aulam Sacrae Regiae Majestatis subsistere ad futuram usque Deo dante Comitiorum Regni Generalium Reassumptionem Grodnae celebrandam, de=superque Responsu praestolari. Interea exactiorem observantiam Rescriptorum Suorum Regiorum a Consiliarijs horum Ducatuum Sac. Re. Majestas Dnus Meus Clmus expectare dignatur.

33.) De S. E. le Grand Chancelier de la Couronne à S. E. Mr le Comte Lagnase de Varsovie le 13. Mars. 1726: —·—·—·—··

Monsieur! L'Expedition dont j'ai parlé à V. E. dans ma lettre precedente, et que la Chancellerie preparoit, a été interrompue par un Ecrit que Mr le Nonce a presenté au Roy, et dont voici la Copie: = Quoiqu'on ait deja repondu à ce Ministre sur cet Ecrit # de la part de Sa Majesté relativement à la Diette prochaine pour y recevoir une Reponse plus ample; cependant en attendant que V. E. reçoive la resolution de la Diette, elle verra par les Extraits cy-joints des pacta Conventa et des Constitutions du Royaume que l'on a pareillement communiqué à Mr le Nonce que la Republique depuis des Siecles est trop fondée dans ses droits pour ne pas maintenir ceux du Roi, et que comme des Synodes provinciaux fondées sur le droit commun extorquées par l'importunité des Moines, et contraire aux droits specials possessoires de la Couronne, n'ont jamais pu prejudicier aux dits droits de Sa Majesté, elles n'ont pas été non plus ni ne peuvent etre en execution par des raisons d'Etat. — V. E. concevra comme quoi le S. Siege meme a reconnu la validité du droit de la Couronne au sujet des nominations Royalles aux Abbayes en accordant tant de fois et depuis si long tems les Bulles aux personnes nommées par le Roy et en donnant Commission a Mr le Nonce de traiter d'un Concordat à former avec nous; dont la Republique n'etant pas eloignée, Elle a donnée Sa Replique par ses Deputés de la Diette aux propositions insinuées par Mr le Nonce telle qui a été envoyée à Mr le Baron Puchet en l'an 1724. et que je joins encore une fois icy traduite en François.

Mais pendant que Mr le nonce l'a prise ad referendum a sa Cour, sans qu'on = —. — nous ait donné aucune Reponse, il est emané des Decrets de la Congregation au sujet de la prevoté de Miechow et autres qui veuillent executer par pure voye de fait les propositions de Mr le nonce sans avoir egard aux raisons de la Republique. — Ce qu'il y a de plus certain est, que puisque les Deputés de tous les Ordres de la Republique se sont une fois melés de l'accomodement de cette affaire, ni moi ni aucun autre ni pouvoit ni ne devoit en parler en particulier, comme n'y etant pas autorisés par la Republique; mais au contraire etant dans l'obligation de maintenir les droits incontestables du Roy à l'Observation desquels comme etablis par les Loix et les coutumes les moines memes encore en 1460. sous le pontificat du pape Pie II. se sont engagés en vertu de la loi publique dans le volume des Statuts du Royaume. —. De sorte Monsieur, que comme je vous ai prié deja d'apporter tous vos Soins pour agir efficacemment dans cette affaire; je vous prie encore de ne rien omettre pour arriver au but exprimé dans la Declaration qui a été donnée de la part du Roy a Mr le nonce par les mains de Mr le Primat, dont j'ai envoyé les duplicata à Mr le Baron Puchet et à V. E. meme.- pour cet effet V. E. aura la lettre du Roy au Saint pere et les Instructions necessaires, et moi etant bien aise de vous avoir donné cette Information je suis comme j'ai toujours été &c. —. P. S.; V. E. trouvera dans le Discours que j'ai prononcé au dernier Congrés dont j'ai envoyé Copie une Reponse suffisante à ce que Mr le nonce allegue dans son Ecrit touchant la prevoté de Miechow. —. —. —. —. —. —. —.

34.) De S. E. Msgr le Grand Chancelier à S. E. le Comte de Lagnasc le 20. Mars 1726. de Varsovie. —

J'envoye cy-jointe à V. E. la Depeche dont je vous ai fait mention dans mes Lettres precedentes. Je souhaitte qu'elle ait l'effet que le Roi en attend, et qui ne manquera pas d'augmenter le merite de V. E. auprés de Sa Majesté et de la Republique. Je la prie de m'informer du succés de l'affaire, je suis &c. —. —. —. —. —.

35.) Od Jmpana Wojewody Kaliskiego do Jmpana Kanclerza W. Kor. d. 22. Januarij 1726. Roku —.

List Wmpana pełnym Submissyi Sercem przyymuiąc, gdy o dispozycyą Woiewodztwa poznanskiego czytam, przeciwko niey hiscere quidem niemogę, bom niepowinien; anim w tey wiadomosci był kiedykolwiek curiosus, wiedząc quod extra me nihil ad me. Nigdy bowiem niebędąc in Ambitu tey godnosci, ani Jey prima apprehensione tykaiąc niechciałem scrutari intima cordis rozporządzenia pańskiego, nad tym tylko dies noctesque impendendo jakoby honor Woiewodztwa Kaliskiego w osobie moiey reprezentuiącysię omni meliori modo et titulo utrzymać, y Jego Królewskiey Mosci Wyniesienie Wiernosci Moiey zupełnymi

—"— =nymi nadgrodzić usługami. Jakom tedy feci quod potui spodziewając się z Łaski Króla Pana pomocy ktora że mnie już to lat dwadzieścia y kilka mija in amaritudine cordis recogito dies deperditos, y tym się bawiący nie o honorze wyższym tylko o chlebie myślę, bez którego przyydzie widzę Tym Jchmciom którzy saturantur pane Regio ustąpić, ut adimpleant mensuram obsequij: także y za siebie y za nas drugich służyć będą, y to wyrabiać co należy Majestati. kiedy albowiem niemasz się do czego udać przy cięzkich już teraz y na dzieci expensas, musi się w Starosci partikularnie Domem zabawić expectando futura fata. — WmPan jakieś był zawsze moim Dobrodziejem, tak trzymam, przyymiesz za Mnąż militantes rationes; a mnie w pamięci Swojey chowając wyrobisz w Sprawiedliwie miłosierney Łasce Pańskiey ne egeam; żebym tedy in declivio Wieku mego skosztować mógł dulcedinem panis Regij o którym S. p. Król Jan twierdził; że kto Chleba Królewskiego niepożywa głodnym zawsze od Stołu odchodzi. Spraw do tego mći Dobrodzieju sposobność; a ja in diebus Meis za długie WmPana życie do Boga fundam vota, zostając etc.

36.) Od Jmpana Kanclerza W. Kor. do Jmpana Wojewody Kaliskiego d. 22. febr. 1726. —.

Dispozycya JEgo Królewskiey Mosci Pana Mego Mił. uczyniona favore Jmp. Wojewody Jnowrocławskiego teraźnieyszego że w Sercu WmPana tak bliską relacyą do Jmci należącym ma gratam recognitionem wątpić niemogę; pewien oraz tego jestem że czas y inne sposobne okazye non abbreviabunt manum Dobroczynnego Pana do świadczenia dalszych Łask tak Samemu WmPanu jakotez carissimis Natis Jego; y że WmPana tak godnego Senatora ab obsequio in publicum jakakolwiek in premiando constante zelo mora nieoddali. — W tey ufności y ochocie Skuteczney przysługi znam się być etc.

37.) Od Króla Jmci do JW. Kasztelana Krakowskiego Het. W. Kor. z Warszawy d. 9. Februar.

Jaśnie Wielmożny uprzeymie Nam miły! Że nam indispozycya zdrowia Was. Uprz. umyka zdrowey y potrzebney podtenczas Rady JEgo, niepomału ubolewamy. A przeto vota nuncupamus ad Dominum vitae, aby Uprz. Wasza w zupełney czerstwości długo na zaszczyt Oyczyzny którey dobrze życzyć y radzić zwykłeś, konserwować raczył. Cieszemy się przytem z tego, że dispozycya nasza w oddaniu Artilleryi Koron. W. Wojewodzie Podolskiemu znayduje plausum Uprzeym. Wey niemniey ac in publico: pragniemy bowiem dogodzić zawsze votis Universorum, meritis Civium. Jako zaś z partykularnym zawsze ukontentowaniem naszym odbieramy wszelkie pro Bono publico Jnsinuacye Upr. Wey, tak y te które Nam podajesz w Liście Swoim de die 23. elapsi respektem ponowienia Sądow pogranicznych sub praesidentia Wielmożnych Kasztelanow tamecznych znayduje

u nas

u Nas pondus ac pretium. Y dla tego ponawiając tenorem dawnieyszey Kommissyi — — —
naszey, za zdaniem przytomney tu rady y Samego Upr. Wey piszemy eo intuitu do Wielmo:
żnych Kasztelanow y Urzędow Grodzkich pogranicznych zlecając Jm hanc provinciam ad:
ministrandae Justitiae; oraz Tę Expedycyą korrespondującą vigilantiae Uprzey. Waszey
na Ręce JEgo przesyłamy pilnie żądając, aby to tak potrzebne Sądow postanowienie kredy:
tem y powagą Uprzey. Wey do Skutku jako nayprędzey przywiedzione było, assistendo etiam
gdyby tego potrzeba było brachio militari ad mentem Senatus- Consilij Anni 1720. którego
punkt o tym przyłączamy. A zatym przezorney Uprzey. Waszey attendencyi wzbudzać su:
perfluum sądziemy: dobrego tylko zdrowia ad usum publicznego Dobra od Pana Boga
Uprzey. Waszey życzemy. Dan w etc. — — — — — — —

38.) Commissya na Sądy Pograniczne!

dab. d. 9. Februar. 1726. — — — —

August Wtory etc. Wielmożnym Urodzonym, Steckiemu Kijowskiemu, Kalinowskiemu
Kamienieckiemu, Józefowi Branickiemu Halickiemu Kasztelanom, tudzież Starostom
pogranicznym y Urzędom Jch Grodzkim, osobliwie Kamienieckiemu, Latyczowskiemu,
Halickiemu, Żydaczowskiemu, Trębowelskiemu, Żytomirskiemu, Owruckiemu y Win:
nickiemu Commissarzom naszym na Sądy pograniczne naznaczonym Uprzeymie y
wiernie nam miłym Łaskę Naszą Królewską. Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y
Wiernie nam mili! Jakośmy w Roku 1720. za zdaniem Senatus- Consilij postcomi:
tialis, dla zachowania spokoynego Sąsiedztwa y dobrey cointelligencyi z państwem
przeswietney porthy Ottomańskiey przez poskromienie zachodzących na pograniczu Ex:
cessow Sądy pograniczne postanowili, y onych rigorem pomienionymi subsequenter Res:
kryptami naszymi obostrzyli; tak y teraz gdy nas dalsze dochodzą wiadomości że też Ex:
cessa między pokuciem a państwem Wołoskim nietylko nieustają ale coraz bardziey szé:
rzą się; zabiegając takowym Jnconvenientijs y onez rigore justitiae chcąc powściągnąć, ex
Sensu praesentis immediati Congressus zlecamy pilnie Uprzeym. y Wier. waszym, abyście
zniozłszy się z Sobą na mieysce anteriori Commissione nostra naznaczone pod Sniaty:
nem zjechawszy się, unius vel plurium absentia non obstante, Sądy tamże Swoje obwo:
łali, oraz o czasie zaczęcia onych J. W. Hospodarowi Wołoskiemu tudzież Zwierzchności
porthy Ottomanskiey donieśli, aby tam każdy z ukrzywdzonych y jakiekolwiek preten:
sye mających do Ludzi państwa Naszego stawał y krzywdy Swoje dowodził; a Uprzeym.
y Wierności Wasze abyście praevia Jnquisitione juxta Jura Gentium Summario processu
wszelkie excessa, krzywdy, Szkody, y inne pretensye zachodzące nieodwłocznie sądzili, win:
nych karali, Dekreta Swoje bez odwłoki do Execucyi przywodzili, y co rigor Justitiae dicta:

bit

—„—:bit wypełnić nieomieszkali. Co Uprzey. y Wier. Wasze uczynicie dla Łaski Naszey y powinności własney. Dan ut supra etc. —. —. ~. —. ~. —. ~.—.

39.) Do Kasztelanow Pogranicznych do Kommissyi wyrażonych sub data eadem. —. —.—

Wielmożny uprzeymie nam miły! Na zabieżenie Skargom y Excessom pogranicznym ku naruszeniu pokoju y przyjaźni Sąsiedzkiey zachodzącym naznaczyliśmy byli w roku 1720. ex mente Senatus-Consilij postcomitialis Commissyą naszę na złożenie y odprawowanie Sądow o zachodzące z obustron querimonie, krzywdy, pretensye y excessa pograniczne, oraz Rescripta nasze do Starostow y Urzędow Grodzkich pogranicznych expedyowaliśmy, takie aby Woiewodztwo podolskie Deputatow do Tychże Sądow e medio Sui naznaczyło żądaliśmy. — Tęż samę Vigilancyą naszę za odebraniem dalszych przestrog Annis subsequentibus ponowiliśmy pragnąc ex voto publico, aby przez nieodwłoczną Sprawiedliwości Administracyą, nietylko wszelkie excessa y zaczepki zakazane, oraz pochodzące za nimi Repressalia skutecznie poskromione były ale też externa Securitas przez zachowanie przyjazni y Sąsiedztwa spokoynego cum Vicinis solidari mogła. Kiedy jednak nowe znowu dochodzą Nas Expostulacye od Zwierzchności Porthy Ottomańskiey do JW. Kasztelana Krakowskiego Hetmana WW. Koronnego zaniesione, respektem trudnego Sprawiedliwości na stronę Państw Naszych dochodzenia, a przez to Excessow y Kriminatow cum periculo Repressaliorum pomnażania; tedy insistendo Samey Słuszności in virtute praetacti Senatus-Consilij ktorego punkt tu przyłączamy, tudzież ex Sensu przytomney ad praesens przy Boku naszym Rady, ponawiamy vigorem et Authoritatem dawnieyszey Commissyi na to od Nas wydaney, oraz po Uprzeymości Waszey pilnie żądamy, abyś Sądom Tym adesse et praeesse tudzież cum adminiculo brachiorum Castrensium provinciam hanc adimplere nieomieszkał; y wszelkie Skargi, krzywdy, excessa, kriminaty y zachodzące ab utrinque pretensye praeviis Inquisitionibus juxta Jura gentium Summario processu, praecisa Appellatione pro Justitia sądził, winnych karał, y Dekreta Swoje do nieodwłoczney Exekucyi przywodził. Co pilnie dla Dobra y pokoju publicznego zalecając Uprzeym. Wey Onemuż dobrego etc. —. —.

40.) Rescripta do Starostow y Grodow pogranicznych także w Commissyi wyrażonych.

August Wtory etc. Staroscie Naszemu Urodzonemu ... tudzież Urzędowi Jego Grodzkiemu, podstaroscięmu, Sędziemu, Pisarzowi, y Burgrabiemu Grodzkim, wiernie nam miłym Łaskę naszę Krolewską! Urodzeni Wiernie Nam mili. Na zabieżenie Skargom y Excessom pogranicznym z obustron ku naruszeniu pokoju y przyjaźni Sąsiedzkiey zachodzącym naznaczyliśmy ex mente Senatus-Consilij postcomitialis Anni 1720. Commissyą naszę na złożenie y odprawowanie Sądow pogranicznych o zachodzące Skargi y Excessa

inter

inter Confinantes, oraz Rescripta nasze eo nomine expedyowaliśmy. Gdź potym vigilancyą naszę za odebraniem dalszych przestrog Annis Subsequentibus ponowiliśmy, pragnąc ex voto publico, aby przez niezwłoczną Sprawiedliwości Administracyą nietylko wszelkie excessa y zaczepki zakazane skutecznie uskromione były, aletéż externa Securitas przez zachowanie przyjazni y Sąsiedztwa spokoynego cum vicinis solidari mogła. Kiedy jednak nowe znowu dochodzą nas Expostulacye od Zwierzchności Prześwietney Porthy Ottomanskiey do JWo Kasztelana Krakowskiego Hetmana Wo Koron. zaniesione, respektem trudnego Sprawiedliwosci w państwach naszych dochodzenia, a przez to Excessow y Kriminatow cum periculo Repressaliorum pomnażania, tedy renovando rigorē et Authoritatem dawnieyszey Commissyi Naszey, in virtute praetacti Senatus-Consilij którego tu punkt przyłączamy, oraz ex Sensu przytomney ad praesens przy Boku naszym Rady, zlecamy hanc incumbentiam administrandae Justitiae Wielmożnym Kasztelanom pogranicznym żądając aby cum adminiculo Wierności Waszych też Sądy punktualnie odprawowali; jakoż y Samym Wiernosciom Waszym serio injungimus, abyście wszelkie Skargi przed Siebie zaniesione dopieroż excessa, kriminaty y zachodzące ab utrinque krzywdy, praevijs Inquisitionibus juxta Jura gentium summario processu bez Apellacyi pro Justitia sądzili, winnych karali, y Dekreta Swoje do niezwłoczney przywodzili Exekucyi. Uczynicie to Wierności Wasze dla Łaski naszey a z powinności własney. —. Dan etc. —. —. —. —. —. —.

41.) Une tres-humble Representation soumise à la decision de Sa Majesté, de ce qui regarde la Conservation de la Ville d'Elbing et le maintien de la tranquillité des Frontiers au moins contre une Surprise d'un voisin aussi suspect que la Cour de Berlin, faite de la part des Generaux. —. —.

1o) Il est notoire, que de tout tems les polonois regardoient les forteresses de Camieniec et d'Elbing comme les deux Chefs du pays, et par consequence la necessité de veiller à leur conservation. —. 2o) Comme on y doit porter les memes attentions aujourdhuy pour sauver Elbing du danger de quelque Surprise, l'expedient le plus prompt est de renforcer la garnison par le Regiment du Comte Dönhoff, comme le plus aporté. —. 3o) de faire cantoner les 4. Regiments des Dragons du Grand Chambelan du General Mir, du Colonel Preberdau, et du Colonel Szachman, les plus pret qu'on puisse aux environs d'Elbing. —. —4o) La garnison d'Elbing et ces 4. Regiments pourraient etre sous les Ordres du C. Donhoff, à qui il seroit enjoint

de regle

—. — = de regler leurs cantonements selon la situation du pays et des passages. —. .
5.°) La Cavallerie polonoise faira des postirungs depuis Augustow jusqu' à Mlawa, et depuis Mlawa jusqu' à vers Marienbourg. —. 6.°) Celle de Litvanie depuis memel jusqu' à Augustow; les uns et les autres partagés en petits corps pour avoir une Communication et une continuelle correspondence ensemble. —. 7.°) Une disposition pareille servira non seulement pour observer le moindre mouvement de notre voisin, mais encore pour empecher les Invasions et les enlevemens du monde en pologne; et cette derniere raison nous peut servir de pretexte du mouvement de nos troupes. 8.°) Comme on songe par le second point de renforcer la Garnison d'Elbing, et qu'on n'a jamais pensér aux Magazins de Munitions de bouche et de guerre, il n'y est d'autre resource pour y porter remede que recourir au Tresor de la Couronne, afin que celui fournisse une dixaine de mille ecus pour les frais necessaires. —. 9.° Les Arsenaux de la Republique doivent etre visités incessament pour savoir ce qu'ils pourront fournir tant à la garnison d'Elbing qu'aux Regiments commandés. —. 10.°) Les provinces de podolie fournissoient autrefois de leur bon grés bien de vivres à la forteresse de Camieniec: les provinces de la prusse animées par un si bon exemple devroient faire de leur coté la meme chose: et on croit qu'il ne faudroit point douter de l'expedient sur tout, s'il est requis par Sa Majesté. —. 11.°) Les Corps des Gardes des Prussiens postées jusqu'aux portes de la ville d'Elbing sont contre la Convention avec la Republique, comme ils ne doivent etre en possession que du Territoire sans les faux-bourgs et sans le pulwer-Schantz; Sa Majesté est suppliée de faire expostuler avec la Cour de Berlin de faire decamper le Lieutenant Colonel Prussien, pour qu'il se tienne dans le Territoire sans toucher les Faux-bourgs. —. — 12.°) Puisque les 4. Regiments des Dragons s'attendent à etre commandés pour le cantonement mentioné, leur Commendants aussi bien que celui de la Garde de la Couronne demandent tres-humblement d'etre exempts des Commendements aux frontieres de l'Ukraine. Messieurs les Generaux prendront en echange soin de garder les frontieres avec leurs Regiments d'Infanterie et des Dragons. —. —. 13.°) Il sera defendu à la Garnison d'Elbing de faire la moindre exaction de la ville, et cela en egard que cette ville a souffert jusqu'à present. —. —. 14.°) Mais quoi que Messieurs les Generaux presentent ces points à Sa Majesté comme convenable aux conjonctures et à la Situation des affaires d'aujourdhuy, toutefois malgré qu'ils sont utils au bien public, ils avouent qu'ils sont directement opposés à la nouvelle loi. —. 15.°) Ils protestent encore devant Sa Majesté qu'ils seront toujours aportés pour se rendre auprés de Sa

Sacre

Sacre personne tout le fois que la necessité le requierra. —. —. —. —.

42.) Resolutions du Roy sur la Representation des Generaux données à Varso. le 15. Fev. 1726.

= Ad 1.) Depuis long tems le Roi a souhaitté que Camieniec et Elbing de meme que Posnanie fusset mises dans un etat de defense; et dans les occasions Sa Majesté a fait connoitre Ses Sentimens la dessus. Il seroit à souhaitter, qu'en mettant à coté les voeux particulieres on ne songeat qu'au bien public; et fit subsister la Diette a fin d'y pourvoir à tous les besoins de meme qu'à l'augmentation de l'armée, et à lui fournir le necessaire pour quelle puisse agir en cas de necessité pour la sureté et pour la defense du Royaume. —. —. Ad 2. et 3.) Elbing n'est pas en etat de se defendre comme les Comtes de Flemming l'ont representé; consecutivement ainsi les Regiments qu'on y mettroit en garnison, si la Cour de Berlin en venoit contre toute attente à une rupture, seroient exposés à etre faits prisonniers; et il en seroit de meme des 4. Regiments des Dragons, qui ne feront que 1000. hm si l'on decompte ceux qui seront detachés et qui resteront dans les Palatinats pour lever la solde des Regiments, étant connu que le Roi de Prusse a ses Magazins remplit de tout ce qu'il faut pour attaquer, et qu'il peut faire marcher une Armée de 10. mil. hm de Prusse et une autre de $\frac{10}{m}$ de Pomeranie. —. —. Ad 4. 5. 6. et 7.) Messieurs les Generaux jugeront eux-meme, que des Postirungs qu'on mettroit de Memel jusqu'à Marienbourg qui est une etendue de pays de 70. miles, ne pourroient point resister à l'ennemi que d'une autre coté; elles incommoderoient trop le Pays et couteroient pour ne servir qu'à etre averti des mouvements de l'ennemi; et que l'ennemi penetreroit fi- dans le pays avant que les postirungs pussent s'en avertir les unes les autres; que depuis il faudroit employer à ces Postirungs presque toute notre Armée; qu'est ce qu'il resteroit apres cela pour s'opposer à l'Armée ennemie? et lorsque l'arriere-ban arriveroit ne croiroit-il pas s'appüyer sur les trouppes reglées d'ailleurs? qui empechera le Roi de Prusse d'entrer en Pologne depuis Meseritz jusqu'à Dantzig? de sorte que par ces Postirungs l'on n'empecheroit pas meme par tout les enrolements. —. —. Ad 8. 9. et 10.) Le grand Tresorier donnerat-il de l'Argent sur l'assurance des Senateurs? et s'il en donne, trouverat-on d'abord à acheter ce dont nous avons besoin? La Lettre que le Palatin de Podolie a ecrit au Roi apprend à Sa Majesté l'Etat des Arsenaux; d'une autre coté la Prusse fournirat-elle le necessaire à la Garnison d'Elbing et aux trouppes qui cantonneroient? —. — Ad 11.) C'est une affaire de negotiation, et en conformité des Sentiments du Congrès on en conferera

avec

–" — = avec Mr. de Schverin. —. Ad 12:) Cela n'est que tres-justes. —. —. Ad 13:) Il fait cher vivre à Elbing: Soldats tirent leurs payes à 18. flor. le Ducat, et sont obligé de le donner à 13. Tinf et 1. sz.: comme il ne seroit pas juste que les Soldats faisant actuellement Service à la Republique perdent et soufrent la diminution de leur Solde pour le cours ordinaire de la monnoie qui est plus bas en Prusse: ni de l'autre coté la Ville ne devroit point etre aggravée; l'expedient le plus propre seroit que le Tresor bonifiat aux Soldats cette diminution moyennant l'assurance du Senat. —. —. Ad 14:) L'intention des Generaux est bonne et prudente: mais elle ne sauroit avoir d'effet des que la loix s'y oppose, qui voudroit entreprendre quelque chose contre les Loix: fut-ce d'ailleurs la meilleure chose du monde? —. —. Ad 15:) Cela est louable: mais comme Messieurs les Generaux avouent eux-memes, que toute leur disposition est contre la loi, et en effet elle est specifiquement contre le §.5. du Traité de Varsovie: ils jugeront eux-memes, combien il seroit difficile de parvenir de cette maniere au but qu'on se propose sçavoir d'etre averti des mouvements de l'ennemi, d'empecher les enrollements et de resister aux Invasions de l'ennemi. Mais au lieu des postirung l'on pourroit choisir des Officiers qui seussent la langue Allemande et les envoyer à Königsberg en Prusse, à Colberg dans la Pomeranie posterieure et à Stetin dans la Pomeranie anterieure et meme à Berlin avec des Instructions ce qui auroit un meilleur effet et couteroit moins. —. —. —.

=Comme Sa Majesté selon le Sentiment du Congrés faira renouveller les Universaux aux Palatinats Confinants, en premier lieu pour les avertir des assurances de la Cour de Berlin et de l'apparence que toutes les differents seront vuidés amicablement, et que de notre coté on etoit pret de concourir et entretenir une bonne intelligence sans enfraindre la paix etablie sur des pactes reciproques. On peut ensuite inserer dans ces Universaux le renouvellement des Edicts contre les Enrolleurs et Enleveurs du monde en Pologne avec liberte de courir sur eux, et les traiter comme Perturbateurs du repos public, toute fois avec la precaution d'eviter de porter aucun prejudice au voisinage par quelque Acte d'invasion se tenant simplement en defense contre toute violence. Ainsi Messieurs les Generaux donneront Ordre aux Compagnies et Regiments reparties dans les Palatinats lieux et Districts qui confinent avec le pays de Brandebourg pour qu'en cas de besoin, conjointement avec la Noblesse de ces Palatinats ils prennent des mesures en conformité des Universaux expediés pour cette fin. — Les Generaux pourroient renouveller encore les Ordres donnés à toute l'Armée de deux Nations de se tenir prete à marcher

en caz

en cas de besoin au premier ordre. —. Si les Generaux ou quelqu' un d'eux, —„— restoit auprés de la personne du Roy Sa Majesté pourroit alors aviser avec Eux à ce qu'il auroit à faire en cas d'evenement. —. ~. —. ~. —.—

43.) Ponowienie Uniwersału przeciwko Werbunkom y Najazdom postronnym. —.

August Wtóry etc. Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy: mianowicie Wielmożnym Urodzonym Senatorom, Dignitarzom, Starostom, Urzędnikom y wszystkim Stanu Rycerskiego pogranicznych Województw Obywatelom Uprzeymie y Wiernie Nam miłym; tudzież Miastom, Miasteczkom, y inney wszelkiey kondycyi ludziom do wiadomości podajemy. poniewaź za przeszłym Uniwersałem naszym w roku 1724. przeciwko Werbunkom postronnym wydanym licentia takich ludzi nieposkromiłasię, którzy w Państwach naszych po Miastach, Miasteczkach y Wsiach ludzi poddanych Naszych zaciągają, werbują, kupują, y gwałtem wpadając onych zabieraią y za granicę wyprowadzają jako częste o tym miewamy relacye: tedy lubo niepowątpiewamy przy oświadczonych w tey mierze ubespieczających nas Contestacyach o zachowaniu pokoju paktami zobopólnemi assekurowanego że onego z nikąd żadna alteracya niebędzie, przecież dla gruntownieyszego ubespieczenia pogranicznego in casum insperatum gdyby ten pokóy dalszemi Insolencyami, exorbitancyami, violencyami rumpere chciano albo ad Repressalia Jure naturali Universalique concessa provocare miano, ex conferentia przytomney rady wszelką gotowość do obrony Rzpltey mieć zlecamy y przykazujemy: oraz Wielmożnych Hetmanow Oboyga narodow obligujemy o wydanie Ordynansow do Chorągwi y Regimentow w tychże Województwach pogranicznych Repartycyą y Subsistencyą Swoją mających, aby gdy tego necessitas wyciągać będzie ad defensionem Reipublicae przeciw wszelkim najazdom granic Państwa naszego junctis z Województwy pogranicznemi viribus opponowalisię y wzruszenia pokoju pospolitego bronili, y wszelakich violencyy y krzywd Rzpltey ac privatis Subditis Państw naszych na pograniczu czynić niedopuszczali; unikając jednak rupturam pokoju y wszelkiey Inwazyi Kraju Sąsiedzkiego. — ponawiając zaś pomieniony przeszły Uniwersał Nasz, takich wszystkich ludzi którzyby do Państw naszych zkądkolwiek wpadali y ludzi naszych poddanych zaciągali, albo gwałtem brali, lub skupowali, y za granicę wyprowadzali, wszędzie gdziekolwiekbysię w Państwach naszych pokazali, łapać, imać, wiązać y do poblizszych grodow lub mieyskich Magistratow oddawać, y tam praeviis Inquisitionibus na gardło karać takowych roskazujemy. Który to Uniwersał Nasz

aby wsz

—„— aby wszędzie po Grodach, parafiach, mianowicie pogranicznych był publikowany Urzędom naszym Grodzkim roskazujemy. Na co dla lepszey Wiary Ręką własną podpisaliśmy się y pieczęć Koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie d. 9. Februar. 1726. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

44.) Uniwersał Wici pierwszych na pospolite ruszenie. —. —. —. —.

August Wtory etc. Wszem w obec y każdemu zosobna komu o tym wiedzieć należy, osobliwie ... Senatorom, Dignitarzom, Urzędnikom y całemu Rycerstwu, tudzież Miastom, Miasteczkom Uprzeymie y wiernie Nam miłym Łaskę naszą Krolewską. .... Uprzeymie y Wiernie Nam mili! Jak nam jest miła pozwolonego z osobliwey nad Tym Królestwem Regis Regnantium Opatrzności, a usilną pracą y staraniem naszym wyrobionego pokoju dulcedo którey Wierni poddani Nasi z niewymownem Serca naszego Ukontentowaniem zażywają, że nie do innego Intencye y usiłowania nasze zawsze kierujemy celu, tylko aby to Optimum donum w jako naydłuższey tam ab intra quam extra zachować trwałości. Jakoż mimo inne szczerey Naszey do tego Applikacyi dowody y Seym przeszły nie dla inney przyczyny zdało się Nam y Stanom Rzpltey zalimitować, tylko abyśmy przez potrzebne cum Ministris extraneis naznaczonych z nimi do Konferencyi ex utroque Ordine Deputatow porozumienie się, y propozycyi Ich ad referendum całey Rzpltey wysłuchanie; mogli disponere media do jako naydoskonalszego tranquillitatis publicae ugruntowania. Non alio fine y teraz exploravimus Sensus konwokowanego do Boku naszego Senatu, tylko abyśmy przezorną hujus Intermedij Ordinis radą sekundowani bydź mogli w tych zbawiennych manutenendae pacis intencyach, y w odwróceniu tego cokolwiekby na zalterowanie tey miłey y wszystkim pożądaney malacyi tendere mogło. A lubo mamy nadzieię że Dominus fortis et potens pobłogosławi rectitudinem chęci y Starania Naszego; zważając jednak rozumną y głęboką reflexyą, że y w pokoju potrzebna ad omnes casus vigilantia et provisionalis Securitas, y wszystkie negocyacye nayskuteczniey sub clypeo gotowości y sił własnych terminantur; a przytym mając w słuszney animadwersyi uczynione zamachy y pogróżki od Dissidentskich potencyi z okazyi Sprawy Toruńskiey justaeque laesi Numinis vindictae z których Domina Juris Sui Respublica sprawować się nikomu niepowinna; y widząc coraz to większe in vicinia do zmocnienia się praeparamenta, nie zdało się nam compositis manibus czekać quis nos turbo vehet, ale raczey zabiegającą malis publicis rostropnością, udać się do tego sposobu wydania Wici który

w Rzplty

w Rękū naszych Stany Rzpltey na zalimitowanym immediate Seymie zostawili; —.—
y które Nam godne nayprzewielebnieyszego w Bogu Jmxa Prymasa y wielu panów Rad naszych na teraźnieyszym Congressie zgromadzonych insinuavit zdanie. Jako zaś z tymsię przed Bogiem serca ludzkie przenikaiącym y całym Swiatem manifestujemy, że ten niewinny krok nie na wzruszenie y rozerwanie pokoju paktami zobopolnemi asse= kurowanego, ale tylko na zaszczyt Państw naszych in casum ingruentis periculi et ad jus Repressaliorum które y naturalne y uniwersalne prawo wszystkich narodów pozwala czyniemy; takto Rzpltey palam pokazać chcemy, że w samych odważnych Ci= vium sercach naywiększą zaszczytu Wiary S. y bespieczeństwa publicznego ufność zakła= damy, wiedząc dobrze że chwalebna et fastis immortalibus słynąca narodu polskiego in unum zgromadzonego Rezolucya amorem fidei et Patriae anteponens vitae rozprze= strzeniła granice państw swoich, utrzymała y w nayniebespiecznieyszych konjunkturach Dostojeństwa panow, Immunitatem praw y Swobod swoich, nec pluribus impar, y skon= federowanym nieraz na zgubę Rzpltey odpor dawała nieprzyjaciołom et auxit mansu= ram in saecula famam. Niewątpiemy że taż in pectoribus kochaiących Oyczyznę Sy= now y walecznych narodów odwaga y ochota, ad tutamen et praesidium Religionis ac Regionis. Więc tym chętniey konformujemy się do zdania panow Rad naszych, pierwsze Wici na pospolite ruszenie wydajemy y ogłaszamy gorąco żądając et amore commu= nis patriae obowiązując, aby każdy ktosię kolwiek mieni Synem Tey Rzpltey, y kto z prawa pospolitego wychodzić albo wyprawować na Tę Expedycya powinien, wcześnie Sobie rynsztunek wojenny poczty ussarskie jako narodowi Temu nayprzyzwoitszy y inny należyty porządek przysposabiał; abyście Uprzeymości y Wierności Wasze tam gdzie za wydaniem drugich y trzecich Wici mieysce naznaczemy, natenczas more militari na koń wsiadali y według porządku Konstytucyi 1621. opisanego pod Regi= mentem Ductorow swoich nieomieszkanie stawali. Który to Uniwersał pierwszych Wici aby po Grodach y mieyscach zwyczaynych był publikowany Urzędom naszym zlecamy. Dan w Warszawie dnia 16. Februar. Roku 1726. —. —. —.

45.) Od Jmpana Wojewody Podlaskiego Hetma. pol. K. do Jmp. Kanclerza d. 16. Martij 1726. —

Przed godzin kilku doniosłem Wmpanu na poczcie Lubelską, że posłannik Paszy Cho= cimskiego dogonił mię z kredensem od principała swego danym w Żelechowie, na którego przełożenie niemaiąc ad instans człowieka pisma Jch wiadomego rezolwo= wałemsię odesłać go in Originali Jego Kro. mci Panu M. M. na Ręce Wmpana;

niewąt=

—„— = niewątpię że na Dworze pańskim znaydą się prędzey decora ingenia y różne języki pollentia, a niżeli może bydź ze Lwowa albo skąd inąd sprowadzony do mnie Tłumacz. A ponieważ incipientes powierzonego sobie Rządu mego curas tak prędkiego a zawiłemi pan Bog zatrudnia Sprawami, szukam w tich rady y pomocy in thesauris Sapientiae WMPana. Stanął tu u mnie JMP. Kalityński Regimentarz natenczas parthyi Ukrainskiey, donosząc Mi novum incidens: że dwóch Bejow Szyrymow z naypierwszey y naymocnieyszey między Ordą familii udali się y uciekli pod protekcyą JEgo Krol. Mci y Rzpltey do Jahorlika gdzie Chorągiew lekka Pułku mego stoi na furwachcie. prędka była za nimi pogoń y różna wprzod metum intendens expostulacya, a potym forti et violenta manu najeżdzająca y dobywająca pomienionych Bejow niebez straty ludzi z obojey strony; przecież trzymająca furwacht Chorągiew y z innemi restitit viriliter z wytrzymaniem Impetu y niewydaniem wspomnionych Bejow, których sprowadzonych do mnie napadli Ludzie JMP. Oboźnego Koronnego y już pod Zastawiem o mil blisko pięćdziesiąt od Jahorlika jadących odbili insolito exemplo na drodze każdemu wolney, y poprowadzili do Pryncypała swego, z wielkim inter gemitus et suspiria samychże Szyrymow Strachem y Łzami. Co nietylko powierzoney Jurisdykcyi mojey, ale samego JEgo Król. Mći Pana mego Mo. Authoritati a Rzpltey integritati jest injurium. Jedzie sam JMP. Regimentarz dla uczynienia lepszey WMPa. relacyi; a jeżeli dabitur occasio y samemu JEgo K. Mci P. M. M. — Ja zaś w tych obudwoch kategoryach tak Listu y Responsu paszy Chocimskiemu, jakoteż tego niepraktykowanego odbicia Bejow, czekając jak nayprędszey Rezolucyi y wielkiego WMPana zdania, jestem etc. —

46.) Od JMPana Kanclerza W. K. do JMP. Wojewody podlaskiego H. P. K. z Wars. 21. Marty. —

Dwa Listy WMPana jeden de 15. przez pocztę, drugi de 16. currentis przez JMP. Regimentarza Ukraińskiey parthyi odebrawszy nieomieszkanie contenta Ich doniosłem JKMci P. M. M. y JMP. Regimentarza dla uczynienia doskonalszey o wszystkich circumstancyach relacyi wprowadziłem. Jakoż słuchał teyże relacyi JKM. z upewnieniem onegoż o Łasce swojey pańskiey w podających się sposobnych okazyach. Niewątpi JKM. że JMP. Oboźny Koronny na Requizycyą WMPana wyda Mu zabranych Bejow o co do JMci pisze sollicitissime JMP. Podkomorzy Koro. MMP. który znosił się ze Mną o tym. — Przysłany List od paszy Chocimskiego dał się do przetłumaczenia tuteyszemu Tłumaczowi, który jak będzie wytłumaczony odeśle się WMPanu in Originali y z Copią, oraz z wyrażeniem mentis JEgo Kr. Mci względem Responsu temuż Paszy Chocimskiemu. —

poślę, oraz Wmpanu y dwa przywileje na Jarmarki już zapieczętowane. Interea, —.—
donoszę; że będąc tymi dniami u Mnie Xże Jmc Dołhoruki prosił, abym pisał do
Wmpana o wolne przepuszczenie Serbow do usług Wojennych Carowey Jeymći przez
państwa Rzpltey za paszportami Gubernatora Kijowskiego. Ja na to reposui, że nie
można mi w tym pisać do Wmpana bez dołożenia się y porozumienia woli JEgo Krole.
Mći: prosił mię tedy Tenże Xże Jmc abym to desiderium Jego doniosł JEgo Kr. Mći
y upraszał o tę przychylną votis Carowey Jeymći Rezolucyą. Jakoż byłem u JEo K. Mći
y przełożyłem to czego po mnie żądał pomieniony Xże Jmc: reposuit JEo Kr. Mć, że to
negotium zdaje prudentiae Wmpana abyś to czynił co ex re et tranquillitate Rze-
czypospolitey expediens osądzisz: y gdy potym Tenże Xże Jmc był u mnie dowiadu-
jąc się o rezolucyi JEgo Kro. Mći, tom samo Mu odpowiedział że Król Jmc zlecił
mi o tym pisać do Wmpana oddając to negotium prudentiae onegoż. Co gdy Wmpanu
defero pewien jestem, że usus rerum et consummatissima prudentia Wmpana potra-
fi tak doskonale ten Interess akkomodować, żeby desiderio Carowey Jeymći dogadzając
Rzplta nullam exinde capiat perturbationem, y aby Portha przez to non offenda-
tur. posyłam przytym punkta podane mi od pomienionego Xcia Jmći Dołhorukiego
y piszę się na zawsze etc. —. P. S. Tego momentu przyniesiono mi kopią przetłu-
maczonego Listu którą in instanti posyłam Wmpanu: jak skoro będzie przetłuma-
czona po Francusku dla Króla Jmći, tak odebrawszy Rezolucyą JEgo Kro. Mći przez
umyślną okazyą opiszę ją Wmpanu y Oryginał odeślę. — Będzie List Pański y do Jmp.
Obożnego Koro. —. Lit.

47.) Punkta podane od Xięcia Jegomości Dołhorukiego. —.—

Roku 1725. die 25. Julij. Pułku Hussarskiego Chorąży Thomasz Seliwar uczynił rela-
cyą Jmp. Gubernatorowi Kijowskiemu, że On powracając się z Serbskich krajow z zacią-
gnionemi tam 50. konnemi y 14. pieszemi posłał tych piechotnych naprzod a sam z
konnemi został się na zadzie. Ci piechci poszli Traktem Kijowskim; o czym dowiedzia-
wszy się, Gubernator Bracławski Jmp. Antoni Zawadzki posyłał Ludzi swoich żeby
Ich łapać, którzy zaszedłszy tych 14. ludzi zabrali ich y odebrawszy im co mieli w
kaydany okowali y do Bracławia posłali, y za Officyerem w pogoń posłali 30. ludzi.
= die 23. Augusti. Tegoż Regimentu Chorąży Stojanow y Wachmeister Buk
Jmp. Gubernatorowi Kijowskiemu donosili; iż Oni wyjachawszy za granice do Białey
Cerkwi prezentowali paszporty swoje Jmp. Komendantowi który im powiedział: dokąd wy
jedziecie? chyba głowę pnią stracić albo do carceres wpaść tak jako wasi Serbowie

po wszy

— " — po wszystkich drogach y traktach złapani siedzą w ciemnicy, z głodu umierają, a powiedzieć nominatim gdzie siedzą, niepamiętam; tylko w Szkole od Szksli do Horodniki do Żuranca, w Srebri, w Mohylowie, w Raszkowie, w Soroce y do samego Jahorliku po 50. po 15. y po 30. - A może bydź gdzieindziey y więcey niewiem; niejeczą w ciemnicach?

48.) List od Paszy Chocimskiego do Jmpana Woiewody Podlaskiego H. p. K. przettumaczony.

Christianorum Gentis Observator et Catholicorum defensor et Sarmatiae Gentis Praefectus atque capi Generalis dilectissime, honoratissime, dignissime atque honoratissime perpetue amice Rzewuski, Hetman seu Generalis! feliciter atque prospere perveniant praesentes prout decet amicis et competit vicinis, humillime et enixe post debitam salutationem ac devotam expressionem Amicitiae Vrae, jure amicitiae atque Justitiae mi Domine Dilectissime atque honestissime, amicitiae perpetuae Deo sit laus. Noster potentissimus et dilectissimus atque Excelsus Dominus Jmperator Augustissimus et Clementissimus omnium Regens praesens Serenissimo et potentissimo atque dilectissimo Regi poloniae Augusto una cum Senatoribus Reipublicae atque Deputatis Ejusdem et una simul vocem habentibus Activam, reliquibusve in genere polonis secundum amicitiam juxta salutarem pacem hucusque inter alias potentias juxta confirmationem praefatae salutaris pacis data decreta atque in Eis contexti Articuli omnimode conserventur, nullomodo ab utraque parte hucusque neque violata neque contradicta fuerint. Dominus Deus ter Optimus Maximus Noster a Vicinitate et amicitia Nos per gratiam Suam non dividet. Jam nuper in Crimea seu Scythia Minori Augustissimus et potentissimus Dominus Nter Jmperator Islamorum seu Salvi-fidum Giercij Hanum Principem etc. mutaverit propter innatas confusiones quas patraverint inter Illos, quod Vos etiam non latet de Illorum confusionibus, quorum nonnulli capti juxta consuetudinem atque obligationem Justitiae nostrae poenas luere propter confusiones quas patraverint juxta mandatum Dnorum Residentium in Cathedra Regia uti Serenissimus Hanus Noster obediens propter Desertores et Confusiones excitantes, nonnulli Illorum a Crimea evaserint, quorum fugam audiens ad capiendum Illos post Illos homines misit quorsumnam iverint nescientes mandavit examinare et pervenerint examinantes Benderam usque inde quaerentes virtute praesidij Gubernatoris circumcirca stricte quaerentes; dictus illorum dux qui eos eduxerit in via inventus, interrogatus et examinatus dixit, quod in Limitibus Vestris ad circulum Jahorlik adduxerit, et in qua domo hospitaverint indicavit, et euntes ad capiendum dictae provinciae a Vobis destinatum Vexillum ad praesidium, etiam Incolae loci pervenientes dictos nebulones captos cum jam in Manibus habuerint, retro a manibus

illos

illorum accipiendi baculis et violentia expulerint: quorum notitia ad aures = —„
Excellentissimi Domini praesentis Commendantis in praesidio Benderensi existens perve=
nerit nomine Osman Pasza, quod praedictos nebulones a manibus eorum per industriam
acceperint, ut ne contradictores salutaris pacis appareant et se innocentes ostendant, illico
a se una cum famulis Celsissimi Hami missis suum praefectum miserit in provincia
Jahorlik circum vicinia terrae nostrae cum fuerint officialem loci et Seniores apud
se accersentes praefatorum nebulonum desertorum causam Illis enarrantes et postu-
lantes ab Ipsis tanquam ibidem absconditos malefactores Illis extradere ut secum ab=
ducant. Nam pro hac causa eximiam rem praestemini tam Augustissimo nostro
Imperatori quam Celsissimo Hamo Tartarorum dicentes Vestrates autem nullomodo
audientes imo audacter et violenter nos tractantes rem contra stabilitam salutarem
pacem patraverint, et intra duas potentias confirmata Privilegia contradixerint, et
propterea ad vos praesentes latores in poloniam transmisimus responsionis gratia,
prout Illis reddiderint exacte nobis constat. Vos autem in amicitia permanentes no=
biscum ab utraque parte salutari pace contrarium non apparuit vicinitatis justi=
tiam conservantes et obedientes et amicorum honorem praeservantes, scio quod ad tales
illicitas actiones neque Vos neque reliqui S. R. P. Senatores reliquive amici non consen-
serint; hac de causa amicitiae gratia amicabiliter praesentes transmisi, postquam ad
manus pervenerint, causa cum nota fuerit, amicitiae atque confinitatis justitiam con-
servare intentio Ejus haec est, ut inter nos istiusmodi accidentes causae ne negligen=
tur, sed paci Salutari Ejusque patentis et Privilegiis respectare et honorare quoad po
sse ad executionem. Eterne mi carissime atque amantissime Amice! In regione Jahor-
lik eas duas personas fugitivas malignas ubicunque captae fuerint juxta pacta Con-
venta amicitiae illico captas sufficiente custodia Illos ad nos transmittere jure amici-
tiae ad Excellentissimum praesidij Benderensis Commendantem Dominum Osman Pasza
hac de causa praefulgidae porthae et Victorioso Celsissimo Hano maximam gratiam et
officium praestetis, neutiquam Illorum malorum mendaciis fidem adhibeatis, omnimo-
dae enim actiones et factiones illorum falsae sunt, hac de causa veritatis gratia ami-
citiam confirmandi executive quocunque modo fieri potest, fiat: attamen inveniatis et
transmittatis, aliter non fiet, etenim in summa amicitia inveniemini. Deus autem nos
cum Sanitate in amicitia et confinitatis justitiae observando ad exequendum semper
conservet. Manebit ad posterum nostra Salutatio. —. —. —. —. —.

49.) Do JmPana Wojewody Podlaskiego Hetmana
polo Koronnego od JmPana Kanclerza

— Wo. Ko. z Warszaw. 22. Martij 1726. — . — . —

przez pocztę wczorayszą posłałem Wmpanu Kopiją przetłumaczonego Listu od Paszy Chocimskiego dla tym prędszey Informacyi de contentis jego: teraz odsyłam sam oryginał z duplicatą Copij. — Była super hoc incidenti Konferencya przytomney ad latus Jgo. Kr. Mci p. N. Mo. Rady, na którey Konferencyi różne były Jchmc. diskursy. Wszyscy improbarunt Akcyą ludzi nadwornych Jmp. Oboźnego Koronnego y zdanie swoje dali aby Jego Kro. Mć pisać raczył do niego List jaki się posyła. Względem zaś samych Bejow Szyrymow zdało się niektórym Jchmciom aby ich sekretnie wypuścić y żebysię przebrali dokąd zamyslali menażując y tego Deli Sołtana mocnego, niewiedząc jak Mu rzeczy succedent, y żebyś Wmpan odpisał Paszy że niewiesz o nich. Jnnym Jchmciom zdało się, że niepodobna abyś Wmpan miał tak odpisować kiedy Pasza ma Jnformacyę doskonale o wszystkim jako Jch namiesnik kommendujący odesłał do Jmp. Regimentarza, jako tenże odesłał Jch do Wmpana y jako ich zabrano y zaprowadzono do Łabunia; ale satius abyś Wmpan odpisał Paszy wyrażając constans et continuum studium Jego Kr. Mci y Rzpltey do utrzymania Sąsiedzkiey przyjazni y paktow z portha, że ta Jnwazya contra Jura gentium y przeciwko Traktatom tym jest boleśnieysza im z naszey strony religiosissime tychże Traktatow dotrzymywano y dotrzymują, że należało requizycye y prozby donieść Jego Kro. Mci in hoc incidenti a niżeli hostiliter sobie postąpić. Jakoż wszyscy Jchmc. spadli na to zdanie abyś Wmpan w tych terminach odpisał Paszy, y Jego Kro. Mć p. M. M. to zdanie approbavit które Wmpan pro consummatissima Sua prudentia wyrazić zechcesz w terminach oświadczających przyjazń ad manutentionem pokoju y bespieczeństwa od tamtey Sciany. Jako zaś Jego Krol. Mć niewątpi bynaymniey że Jmp. Oboźny tych Bejow odeśle do Wmpana, tak Je. Kr. Mć życzy abyś Jch in loco securo lokował y tu Jch nieposyłał, ale tam trzymał do dalszego czasu y zniesienia się. Co z wyraźney woli Jego Krol. Mci wyraziwszy zostawam infinito et vero cultu. — . 50.) Od Jego Królewskiey Mości do Urodzonego Oboźnego Koronnego. 22. Mart.

Urodzony Uprzeymie Nam miły! Z niemałym podziwieniem y nieukontentowaniem Naszym odebraliśmy wiadomość o procederze ludzi Uprzeymości Twojey którzy dwóch Bejow Szyrymow z Jahorlika przy konwoju sobie od Kommendy na Ukrainie zostającey do Wielmożnego Hetmana pol. Kor. jadących pod Zasławiem mil blisko pięcdziesiąt od Jahorlika insolito exemplo na drodze każdemu wolney odbili y do Uprzeymości Twojey violenter zaprowadzili: przez co powadze Naszey Królewskiey integritati

Rzpltey

=Rzeczypospolitey, oraz powierzoney od nas władzy Wiel.º Hetmana Koro.º, —..-
=stałoby się znaczne praejudicium. Zabiegając tedy nienależytym y niepomyślnym
konsekwencyom któreby z takiego procederu wyniknąć mogły, y dla utrzymania z po=
graniczem dalszego pokoju mieć chcemy po Uprzeymości Twojey, abyś Up. Tw. bez omie=
szkania zaraz Tychże Bejow do Wiel.º Hetmana Koro. odesłał y pod władzę Jego oddał,
którzy do dalszey dispozycyi naszey tam zostawać powinni będą. Co że Upr. Twoja
uczyni bynaymniey niewątpiemy. Dobrego zatym Uprzeymości Twojey od Pana Boga
życzemy zdrowia. Dan w Warszawie etc. —. —. —. —. -

51.) Do Przeora Konwentu Krakowskiego OO. Dominikanow od Jmpana Kanclerza W: Koronnego d. 20. Martij. —. —.-

Wyrozumiesz Wmpan ex annexo folio racye które były motivo Jego Krolewskiey Mości
Panu M. Miłł. do wydania Monitorij intimati. A zatym niewątpię, że attentis etiam ra=
tionibus Status zechcesz Wmpan to negotium akkomodować omni meliori modo y uspo=
koić evitando infaustas consequentias. Co pro Munere Meo et pro affectu erga Conven=
tum wyraziwszy zostawam etc —. —. —. —. —. —. —. —.

52.) Informacya o Aggrawacyi Hiberną Konwentu Krakow.º OO. Dominikanow. -

Wiadomo jest Statibus że Bona Terrestria seu Nobilium nie są podległe Hybernie secun=
dum Statuta Regni etiam translata do posessyi Duchownych. Że tedy bona nostri Conven=
tus Cracoviensis są terrestria częścią kupione od Jmc Panow Szlachty częścią na Obligi
albo Msze S. legowane; zatym niepowinny podlegać Hybernie. A zatym płacąc ją,
dwojaką ponosiemy krzywdę. 1.º) ex quo sunt Terrestria powinny bydź wolne Dobra
Nasze od hiberny. - 2.º) Że Konwent nasz niepłacił hiberny secundum morem Regni
z Łanow hibernowych jako zwyczaynie płacą /: kędy w jeden łan hibernowy pięć pospo=
licie poborowych wchodzi :/ ale płacił z poborowych; dla czego, Konwent nasz Krakow=
ski na Żołnierskie kontrybucye pozbywał Monstrancye, Kielichow, Lamp, Lichtarzow,
Apostołow Srebrnych etc. naostatek in Anno Dni 1716. Wieś na Rzkę /: gdy trzeba
było płacić dwojaką Hibernę a zkąd niebyło :/ przedawać musiał. —. Do teyże In=
formacyi należy, że Konwent Krakowski płacąc hibernę dwojaki prócz namienio=
nego ponosi ciężar. Naprzód, że z Jchmc Szlachtą jako mający Dobra Szlacheckie onera
ponosi, jakoto na pospolite ruszenie wyprawiać etc. a potym Obligi albo Msze SS.
śpiewać a codziennie niektóre; z drugiey strony płaci Konwent Hibernę bo nigdy Chło=
pi niemogą Oneyże zupełnie złożyć. y owszem co niepowinni byli Oney płacić bo na Do=
brach zostawali Szlacheckich, Konwent Onym ustąpił Ospow albo Zboż które przed tym
oddawali

— " — = oddawali do Dworow albo Panow aby płacili Hibernę. Jtak dwojaki ciężar Konwent ponosi /: ultra indebitudinem Bonorum Terrestrium :/ że y Msze SS. odprawia y Zboża u Chłopow traci y jeszcze do tego Hibernę znacznie dopłaca. Dlatego Konwent nasz zawsze się musiał fantować albo Wsie arendować. Teraz ledwie Klasztor z Wiosek się wyżywić może, Habitow zaś jako zwyczay jest w Klasztorach Xięży y Braci dać niemoże —. Że zaś praeaggravata sunt bona nostra Hiberną płacąc a niepowinny według zwyczaju Regni, y krzywdę Konwent cierpi, uznali Ichmćpanowie Commissarze wysadzeni od JOXcia Jmći teraźnieyszego Biskupa Krakowskiego y sam Xże Jmć. Lecz teraz na to z Swoim JmXm Lochmanem Commissarzem, ani na Dekret Rzymski respektuje, y owszem Monitorium Królewski na Konwent nasz wyprawiony o którym niewiemy jeżeli jest cum Assensu Sacrae Regiae Mjstis jako w liście JWWmpanu namieniłem, bo podobno Sacra Mjstas non est informata o krzywdzie y superaggrawacyi naszey. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

53.) Informatio alia in contrarium Priori in Causa PP. Dominicanorum Cracoviensium ratione Hibernae. —. —. —

Jn Anno 1667. constituta hibernalis Contributio sine ulla distinctione Bonorum tam Terrestrium quam Regalium; eandemque Contributionem Universus Coetus Ecclesiasticorum totius Regni Poloniae assumpserat ex amore erga Patriam et pro communi Jllius cum Statu Equestri defensione. Motivum Concessionis illius fuit ut inde Bona omnium Ecclesiasticorum a Militaribus redimerentur injuriis et injustis exactionibus quas in hibernalibus Stationibus patiebantur, sive illa Bona ex Terrestribus sive Regalibus quaesita fuerunt in personas Ecclesiasticorum. —. A primoeva Constitutione hujus hibernalis Contributionis erat revisio bonorum et descripta Tariffa eorundem, in qua reperiuntur Bona Conventus Patrum Dominicanorum Cracoviensium: vigore cujus tariffae Jdem Conventus sine ulla controversia et disceptatione hancce Contributionem hibernalem a tempore Constitutionis ipsius usque ad praesens semper solvebat et praestabat, ac in antecessum adversus eam nunquam reclamabat. —. Vix aliquae in Regno reperiuntur fundationes quae vel permixtim vel totaliter non sint personarum Nobilium. Ad Mensam Episcopalem Cracoviensem Villam Jangrot cum attinentijs Haereditariam donavit Joannes Grot. pro fundatione Abbatiali Sieciechoviensi nobiles Jakszowie bona sua Terrestria contulerunt. nobiles de Domo Gryffonum fundarunt Monasterium Andrzejoviense in Bonis Terrestribus, et de eadem familia

Gryffo=

=Gryffonum Joannes Joannik Archiepiscopus Gnesnensis rursus Eidem= — .—
=donaverit Villas Suas haereditarias item per Eum emptas. Nobilis Jaksza de Miechow fundavit Monasterium Miechoviense. Idem nobilis Jaksza fundavit Monasterium Zwierzeniecense Monialium in Bonis Suis haereditarijs. —. Anno 1185. Casimirus Polonorum Dux in parte quidem fundavit Monasterium Koprivnicense Ord. Cistercien.; Ejus autem dotem pluribus villis haereditarijs ampliarunt nobiles de Armis Bogorya et Addank. —. Monasterium Cistercien. in Kaczyce fundavit Iwo Eppus Cracoviensis in bonis Suis haereditarijs, quod postea Monasterium Idem Episcopus transtulit in Mogilam Villam Suam patrimonialem. —. Theodorus de Domo et familia Gryffonum in villa Sua haereditaria Ludzimirz fundavit Monasterium Ord. Cisterciensis: Ejus filius Idem Monasterium transtulit in bona Szczyrzyce centum marcis argentis empta. —. Monasterium Monialium Staniątecensium fundavit Nobilis Clemens de Klimontow de domo et familia Gryffonum: et alia plurima Monasteria et beneficia Ecclesiastica probantur esse fundata in Bonis Terrestribus. Superius vero specificata bona testatur Dlugossius novissimae editionis esse de natura Terrestrium. — Quae omnia Monasteria et beneficia bonaque eorundem licet quoque origine habeantur Terrestria continentur in tariffa hibernali Dioecesis Cracoviensis, et ex isto praetextu Contributionem hybernalem supportare non retrectant; cum alias vix darentur bona quae non sint de Terrestribus Monasterijs, Conventibus applicata; et si aliqua reperiantur ex Regum fundationibus, summae dispartitae ipso eorundem bonorum pretio vix corresponderent. —. Ista vero bona quae accesserunt personis Ecclesiasticis post dictum Annum 1670. et confectionem Tariffae non solvunt Contributionem hibernalem suntque libera per Constitutiones Regni, quod non reperitur cautum in Constitutionibus respectu aliarum fundationum ante dictum Annum 1670. ut Lege est in Constitutionibus Regni Dictum annum sequentibus respectu Monialium a Visitatione Conventus Cracoviensis in Constitutione Anni 1685. fol. 17. et Superius de fundatione earundem Monialium ad Varsaviam. —. In Constitutionibus Anni 1690. fol. 22. fundatio Patrum Carmelitarum Premislien. —. In Constitutione Anni 1690. fol. 23. respectu fundationis Patrum Scholarum Piarum in Radom. — item respectu Monialium Cracoviensium a Visitatione in Constitutione Anni 1703. et in aliis etc.

=Anno 1717. Respublica per Comitia Varsaviensia pacificationis ex unanimi Consensu Status Spiritualis Summam hibernalem 346,666. florenorum polonicalium grossorum 22. declaravit exolvendam, exceptis Bonis Jure Terrestri gaudentibus in

possess=

I. — possessione Spiritualium existentibus quae ex natura Sua ad hybernalia onera non pertinent. etc. quam Constitutionem patres Dominicani amplexati sunt; expost vero magnam litem intentaverunt, qua in causa rescripsit Sacra Congregatio Immunitatis Ecclesiasticae declarans Bona eadem patrum Dominicanorum exempta esse ab ejusmodi hybernali onere et causam remisit pro executione ad Illrmum Nuntium Apostolicum! —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

54.) Memoire des Messieurs de Schwerin Envoyés de la Cour de Berlin donné à Sa Majesté à Varsovie le 21. Mars 1726.

Sire! En vertu d'un ordre de sa Majesté le Roy de Prusse notre maitre, il a été enjoint à nous sousignés ses Ministres Plenipotentiaires de representer en toute soumission à V. Mte et à la Republique; comme quoi il avoit eté fort surpris de voir par le resultat qui nous a eté communiqué du dernier Senatus Consilium et à Mr Rumpf Ministre des Etats Generaux des provinces Uniess, qu'on lui impute d'icy qu'il avoit eté enlevé et pris de force et avec injustices aux sujets Catholiques de ses Etats leurs revenues, leurs biens et autres effetts, pretendant par là justifier le procedé de la Republique envers les Protestants de ce Royaume! — —. Sa Majesté nous ordonne expressement de donner à connoître la dessus à V. Mte et à la Republique son juste chagrin, et de demander qu'on voulut specifier en particulier chaque cas de ces accusations ou en quel lieu il avoit eté si durement procedé contre les Catholiques Romaines ainsi qu'on l'a debite icy, et cela d'autant plus que Sa Majesté est persuadée qu'on ne pourra produire aucun Catholique son sujet ou etranger auquel en haine de sa religion on ait fait la moindre injustice. —. Nous esperons de l'equité de Votre Majesté et de la Republique qu'elles voudront bien ne pas comprendre en ces sortes d'accusations l'affaire concernant l'Eglise de Lisnowo et le sequestre des gages du Curé Catholique à Cönigsberg. Le premier cas ayant eté debatu par voye de justice selon les loix apres meme que la Republique a refusée à nos Instances reiterées de nommer des Commissaires pour examiner ce fait; temperament que le Roy notre Maitre avoit bien voulu admettre pour donner à connoitre à toute la terre sa moderation en fait de conscience et de Religion! nous remettons du sur plus qui regarde ce fait à ce qu'il en a eté dit par la declaration du Roy du 6. Novembre de l'année passée. Le dernier ayant eté occasionné par l'irregularite et la conduite du Curé meme, sur quoi cependant Sa Majesté a bien voulu passer à l'Intercession de Vo. Majesté

et

et de la Republique, lui ayant deja fait payer les arrierages avec ordre, au gouvernement de Königsberg de lui continuer punctuellement ses appointemens. — dans la suite facta Varsovie etc.

55.) Reponse au dit Memoire.

Le Roi mon Maitre a vu Votre Memoire: et comme la derniere Declaration vous a été delivrée par Mgr le primat de l'Avis du dernier Congrés, Sa Majesté lui faira communiquer votre Memoire pour avoir son sentiment. En attendant Elle est bien aise de voir que le Grief au sujet du Curé de Königsberg ait eté redressé, ne doutant point que l'on ne donne la meme satisfaction sur les autres Griefs specifiés dans la dite declaration.

56.) Lettre des Messieurs les Ministres de la Cour de Berlin à S. Altesse Mgr le Primat à Varsovie 21. Mars 1726.

Monseigneur! Nous avons l'honneur de marquer à Votre Altesse par ces lignes, comme quoy Sa Majesté notre Maitre a eu egard à ses Intercessions particulieres en faveur du Curé Catholique Romain à Königsberg ayant enjoint à sa chambre des Contes de payer au dit Curé les arrierages et lui continuer dorenavant regulierement ses appointements. Quant à l'evacuation de la Bolwerk-Schantz dans le Territoire d'Elbing, nous ne doutons pas d'y disposer le Roi malgré la justice de son droit, dés que la Republique voudra se departir du refus du passage du Sel par Elbing pour notre prusse; chose qui outre qu'elle a les Traités pour fondement, ne deroge ni prejudicie aucun sujet de la Republique: ainsi que nous esperons terminer ce point à la Satisfaction de Votre Altesse fort facilement des que nous pourrons entrer en conference avec S. E. Mgr le Grand Tresorier. Nous apprenons malgré toutes ces bonnes dispositions du Roy notre Maitre pour en venir à un accommodement final sur les autres points des Griefs reciproques, qu'immediatement apres le depart de V. A. les sentiments de publier incessament des nouveaux Placars sur nos frontieres et les Wici dans les Palatinats voisins ont prevalu malgré qu'Elle nous eut assurée du contraire, quoique à tout cela il n'ait eté donné aucune occasion de notre part. — Quand à nous, nous sommes assez bien au fait de ces choses pour ne pas nous allarmer mal-à-propos! Mais nous avons deja eu l'honneur de representer par plusieurs fois à Vot. Altesse comme quoi nous aurions bien de la peine à faire connoitre et gouter au Roy notre Maitre l'indifference de cet Acte, et il est à craindre que comme il manque

aussi

—„ — = aussi peu en notre Cour qu'icy des gens qui par un zele indiscret inclinent à la guerre qu'ils n'en tirent de toutes autres consequences et ne les determinent de son coté à faire marcher des trouppes pour la sureté de ses frontieres, ainsi qu'insensiblement cela pourroit avoir des suites de consequence; qu'on peut eviter tres facilement d'icy si veritablement on incline à la paix au maintien de la=quelle nous donnerons tous nos Soins; persuadés que nous ne sçaurions mieux faire pour le bien public et pour nous conserver l'honneur et la continuation de Son amitié qui nous est tres precieuse comme etant d'un attachement tres sincere. Monseigneur! de votre Altesse, les tres humbles et tres devoués Serviteurs J.B. de Schwerin l. de Schwerin.

57.) Repons à Messieurs de Schwerin, de Skierniewic du 11. d'avril 1726. —.

Messieurs! La retraite que j'ai faite pour mettre certains moments choisis et precieux à profit pour l'Eternité m'a empechée de faire reponse plutot à la lettre qu'il vous a plu m'ecrire du 21. du Mois dernier. Je suis fort aise d'apprendre que votre Cour ait donné Ordre de payer au Curé de Cönigsberg les arrierages qui lui etoient dus et de lui continuer à l'avenir regulierement ses appointemens. J'en suis d'autant plus obligé à Votre Serenissime Maitre que la chose a été faite à ce que vous m'assurez par egard pour mes Interpositions particuliers. — J'espere que l'Equité de ce Prince que lorsqu'il voudra bien consulter la justice sur nos autres Griefs il ne restera pas en si beau chemin, mais qu'il fera promptement reparer le reste pour vous mettre en etat d'entrer en Conference avec Mr. le grand Tresorier de la Couronne. — pour ce qui est de la publication des Lettres Patentes pour arreter l'enlevement forcé du monde de votre coté, et de Wici; comme c'est une chose qui a ete resolue au dernier Congrés, je ne puis pas Vous avoir assurés du contraire. Le dereglement de vos trouppes n'y a donné que trop d'occasion par le passé, et en donne encore tous les jours des nouvelles, par la meme manoeuvre qu'elles continuent de faire, malgré les assurances que Vous Messieurs et votre Maitre lui meme en a données à Sa Majesté et à moy. —. Au reste lorsque vous vous fairez expliquer le contenu des Wici, vous conviendrez que l'Intention du Roy et de la Republique n'est point de donner la moindre atteinte aux Traités mutuels, mais seulement de se mettre en etat de defense contre toute insulte. —. Je suis &c. —.

58.) Responsum Sacrae Regiae Majestatis Domini Nostri Clementissimi ad desideria et puncta

=puncta ex parte Illustrissimi Ferdinan=
di Ducis Curlandiae et Semigalliae porrecta.

Sacra Regia Majestas D. N. Clmus uti semper Gratia et favore Suo Regio Illustrissimum Ducem Curlandiae et Semigalliae complectitur, ita Ipsius Ablegatum Plenipotentiari=umque Generosum Raphaelem Buchholtz Capitaneum Bauscensem benigno suscepit animo. Et quia desideria Ejusdem Illmi Ducis potissima sunt quae ab eliberatione ho=rum Ducatuum ex praetensionibus et insessionibus Moschoviticis dependent: itaque Sacra Regia Majestas D. N. Clmus sedulam horum habere dignatur curam et Mgfco Mareschalco Curiae Regni in praesenti cum Legato Moscovitico Colloquio tam ratione plenariae evacuationis militis Moscovitici quam et Archivi, Bibliothecae, armamenta=rij, subditorumque extraditionis, Thelonij Vindamiensis dimissionis, limitum, aliorumq[ue] punctorum in his desiderijs specificatorum, expostulare commisit. —· Quod concernit dispensationem a personalitate in reddendo Homagio postulatam; cum eandem Constitu=tio Regni Anni 1683. exigit, itaque usque ad Comitia Regni Generalia proxime celebran=da differendam esse censet. —· Reliqua desideria, utpote moderandarum usurarum ac li=quidationem viduviorum, tum calculi per Supremos Consiliarios de administratione Bono=rum Regalium reddendi, aliaque postulata cognitioni Judiciali in futura Cadentia Juri=dicae Curlandicae Mense Octobri Anno nunc currenti celebrandae Sacra Regia Mjstas relinquit. —· Ut autem Generosi Consiliarij Supremi Mandatis et Rescriptis Sacrae Regiae Majestatis pro parte Illmi Ducis emanatis obtemperent eaque observent, Ipsos Speci=ali Suo Rescripto hac in parte Sacra Regia Majestas monere dignata est. —

59.) Rescriptum ad Supremos Consiliarios Cur=
=landiae. —· —· —· —·

Generosis Supremis Consiliarijs Ducatuum Curlandiae et Semigalliae fideliter nobis di=lectis gratiam nostram Regiam. Generosi fideliter nobis dilecti! Quemadmodum in antecessum Literis Rescriptisque Nostris Fidelitatibus Vris mandaveramus et inhibue=ramus; ne thelonia maritima, accisas, vectigalia, et postas aliosque reditus a Carea Majestate in emolumentum Illustrissimi Ferdinandi Curlandiae et Semigalliae Ducis restitutos et a nobis Eidem Illrmo Duci concessos sibi usurparent, sed eos dispositioni Ipsius relinquerent; ita deinceps praesentibus serio Fidelitatibus Vestris id ipsum ma=ndamus: quatenus eadem thelonia, accisas, vectigalia, et postas aliosque reditus Duca=les etiam de praedio Rutzan Illrmi Ducis proprio Ipsi provenientes non intercipiatis, instantaneeque Illi restituatis, nec ullo modo nec praetextu se interessare ad tales redi=tus praesumatis; imo pro condigna Ducalis Ejus Dignitatis subsistentia juxta anterius

Mandat

— — = Mandatum nostrum pecuniario Subsidio ex reditibus per Fidelitates Vestras administratis Eidem Illmo Duci provideatis: quod in rationibus Calculi suo tempore peragendi computabitur. — Ut autem obedientiorem respectum et observantiam mandatorum Nostrorum (: non uti hacterus factum est:) Fidelitates Vestrae habeant, Illos presentibus monemus et mandamus. Facturae sunt praemissa Fidelitates Vestrae pro gratia nostra, Officiorum Suorum debito, et sub gravi Indignatione nostra poenisque Legum contra transgressores Mandatorum nostrorum sancitis in Judicijs nostris ubi causa cum Fidelitatibus Vestris dependet irremissibiliter decernendis. Datum Varsaviae die . . .

60.) JMxiądz Podkanclerzy Koronny do Jmpa Kanclerza Wo Koron. z Warszawy d. 3. Apri.

Spodziewam się, ex voto meo że zła droga niezalterowała zdrowia WMP. Dobr. etc. Jmp. Schwerin oddał Memoryał Królowi Jmci w niedzielę. Słyszałem że się w nim skarży na Ministra Saskiego w Petersburgu, że tam miał głosić jakoby Minister Berlinski w Konstantynopolu miał machinacye czynić przeciwko Królowi y Rzeczypospolitey. — Jmpan Brackel był u mnie: niemiał Audiencyi y niedba o nie ponieważ żadney rezolucyi niema odebrać tylko remissive do przyszłego Seymu: urget o wydanie Seymiku: aliàs choć Jm niebędzie pozwolony, to muszą mieć Conventiculum privatum do rozmowienia się y do złożenia podatku na różne expensa, co powiada że y Samemu WMpanu insinuavit przed Wyjazdem. Reskryptow favore Xcia ratione eta powiada że przyjąć niemogę ponieważ pugnant contra pacta Subjectionis; czekam tedy Rezolucyi co Mu nato odpowiedzieć —. List do Xcia Kurlandzkiego y Reskryptow favore Jego kommunikowałem Jmpu Feltmarszałkowi które mi Je drugiego dnia oddał abym Je kazał przetłomaczyć po Francusku dla Króla Jmci. — przetłomaczył mi je Mr Gaspary y oddałem Je w niedzielę Królowi Jmci. — teraz upatruję czasu do dania Ich do podpisu. — Tenże Jmpan Brackel oddał mi Memoryał manibus niektórych Konsiliarzów Kurlandzkich podpisany, w którym Justifikacyą dają, dla czego Rescriptu favore Gnsi de Gohr Ao 1725. d. 13. 9bris emanatum exequi niemogli asserendo, że u Tego de Gohr jeszcze Summa 31446. flor. Albert. per Deputatos a Commissarijs liquidata została: y gdyby mieli Tych de Gohr supplikę, którą Królowi Jmci in ordine ad obtinendum hocce Rescriptum oddali, toby na nię convictive Replikę uczynili etc. —

61.) Respons na ten List Jmxa podkanclerzego Koronnego od Jmpana Kanclerza Wielkiego Koro z Kupisk d. 7. Aprilis — . —

Dziękuję uniżenie WMpanu pro favorabilibus votis któremi raczyłeś prosequi podróż moję. Incommoda jey daty okazyą ad recrudescentiam katarowey affekcyi y gorączki dotąd mi nieustającey. nadzieja jednak w Łasce Boskiey że quies et moderata dieta oddali tandem

tandem odemnie to malum. Dziękuję y za wiadomość o disponowanych in occurrentia- — Wakansach: tudzież za Kommunikacyą aliorum scitu dignorum. — Jmpanu Brackelowi powiedziałem rzetelnie ex Sensu wszystkich Wmmpanow przytomnych na Konferencyi po uczynioney JEgo Kro. mci p. M. M. relacyi; że Uniwersał na Seymiki ktorego preten= duje wydany bydź niemoże z racyi ktore na Konferencyi obszernie illatae były, y kto= rych jako wiadomych dobrze Wmpanu non repeto. Nieszerząc się z pisaniem dla słabości zdrowia mego to tylko wyrażam, że wszelkiemi sposobami expedit unikać takowych ex parte Dworu passus ktoreby mogli trahi ad authorisandum in facto se= quiores consequentias! Niezawadziłoby namienić Temu Jmpanu Braekelowi, że wyda= nie Kondemnaty na przeszłych Sądach Relacyynych otrzymaney per Solam Gratiam Regiam jest zatrzymane y że ją zawsze Krol Jmc może kazać wydać: A zatym powinien by Sobie menażować Łaskę JEgo Krol. mci y Dworu. — Gdańszczanie pisali do mnie tą pocztą ratione Sprawy Grudziądzkiey: com Jm odpisał kommunikuję in annexis, a oraz y List Ich do JEgo Kro. mci na Ręce Moje ordynowany odsyłam. przenosin ad pro= pria winszuję etc. —. P. S. Rescript do Kurlandyi nie Jmpu Brakelowi ale Jmpu Buchholtzowi przy inney Expedycyi miałby bydź oddany: o czym Jmpisarz Dekretowy Wmpana może informować. —.

62.) Ad Civitatem Gedanensem ab Illrmo Dño Supremo Regni Cancellario d. 7. Aprilis.

In hoc remoto loco a Regia Varsaviensi accepi Literas praenob. et Spectab. Dominationum Vestrarum sub d. 29 Martij datas cum Inclusis ad Sacram Regiam Majestatem Dñi m. Cl. quas illico per Manus Illrmi Exclmi ac Rndmi Dñi Procancellarij Regni ad Suam Majestatem dirigere non intermitto. Interea Praenob. et Spectab. Dñonibus Vris persuasum esse velim; quemadmodum hactenus ita inposterum nihil unquam in Judicijs Sacrae Regiae Majstis decisum fore quod Juribus Civitatum Prussiae adversari queat: hoc idem observabitur et in causa Graudentinensi per Spectabilem Blahr intentata, dummodo haecce causa debito processu expediatur. — Haec dum innuo, maneo etc.

63.) Od Jmxa Podkanclerza Koronnego do Jmpa= na Kanclerza WW. Ks z Warszawy d. 6. April.

Po expedyowaney poczcie do Wmpana etc. — Tandem Jmp. Brakel miał audiencyą: ma swoją mowę in Scripto podać: o Seymik upraszał: y aby Xże non investitus niein= teressował się do prowentow Xiążęcych ad mentem pactorum Subjectionis: odpowiedziałem Mu według Informacyi Wmpana. — Krol Jmc mi mowił że po staremu mają potrzebę contribuendi na Expensa: powiedziałem że w tey materyi Seymiku pisałem do Wmpana: kazał mi sobie kommunikować Krol Jmc Sensum Wmpana. — Rescripta favore Xcia

Kurl:

—"— = Kurlandzkiego czytał Król Jmc po Francusku, ale Ich jeszcze niechciał podpisać, mówiąc że to jeszcze trzeba zatrzymać. — Postowie od Ziemi Bielskiey z Seymiku jutro będą mieli Audiencyą: skarżą się żwawo na Jmp. Garczyńskiego że go nieznając, niemający u nich possessyą, niebywszy nigdy na Seymiku uczynił się Ich Deputatem podlaskim: aby Król Jmc chciał to vulnus Libertatis sanare bo to zatrudni Seym przyszły gdy od Sądow go muszą zacząć niepozwalając na żadną inszą materyą: Skarżą się y na ludzi Brandeburskich że Jm Szlachtę y ludzi zabierają: odpowiem Jm referendo się na korekturę Trybunatu która gdy per approbationem Reipublicae na przyszłym Seymie weźmie vigor omnibus inconventiis praecludit viam. Wici jużem wszędzie rozesłał sub data 16. Febr: do Grodow WmPana posyłam do pieczęci WmPana. Includo Listu kopią który Gdańszczanie pisali do Króla Jmci. — JmPan podskarbi W. K. kłania się WmPanu, skarży się na jakiegoś Francuza Fiskala w Prussiech aetc. aetc. — . — . — . — . —

64.) A Civitate Gedanensi ad Sacram Regiam Majestatem d. 29. Martij 1726. A. —

Ingens querelarum copia quas Sacrae Regiae Majestati Dno Nro Clmo frequenter exponere dura et dolenda necessitas postulavit, Alienis adhuc cumulum illarum augere recte equidem prohiberet, nisi debitum miseris quibuslibet praecipue Vicinis et amicis officium humanitatis metusque naturalis ne dum proximus ardet et nostra furens corripit ignis aliud exigerent: imprimis vero celebrata per Orbem S. R. Mtis Vrae Clementia, quae instar Dei a precum et implorationum copiosa multitudine non abhorrere sed potius inde opem accelerare solet, plane nos persuaderet S. R. Mjtem Vram aequi bonique consulturam; quod calamitosam Vicinorum quoque sortem Sacrae R. Mjsti Vrae Dno Nro Clmo deferre et misericordiam Regiam pro Illis implorare sustineamus! Magno doloris sensu exposuit Nobis Spectabilis Magistratus Civitatis Graudentinensis quosdam e gremio illorum Privilegium, quod Civitates Prussiae inter Cardinalia habent, liberae scilicet personarum ad subeunda Magistratuum Officia electionis per citationem Regiam postcurialem qua Magistratui dictae Civitatis imputatur quasi in odium Religionis Catholicae indignos et ineptos Acatholicos contra Leges et Statuta Regni elegerit, infringere non tantum tentasse sed etiam in Aula Sacrae Regiae Mjtis Vrae Dni nri Clmi eó rem perduxisse ut Decretum Contumaciale adversus Civitatem Graudentinensem sit latum, atque determinata pro executione ejus Commissio jam Innotescentiales multum Civitatum Prussicarum Juribus et privilegiis summe praejudiciosa continentes exhibere, et diem 2. Aprilis pro termino fundandae Jurisdictionis figere curaverit. Cum vero sine justa causa quendam in litem vocare nec privatum quidem nedum virum Consularem deceat; Magistratus vero Civitatis Graudentinensis

tinensis obtestetur, nihil in novissima Electione propterquam sibi molestia = —"—
creatur a se actum, quod non antiquae praxi, legibus, et imprimis Privilegio quo
gaudet liberae Electionis stricte respondeat, ad haec consumatam esse hanc Electionem
in praesentia Subdelegati Illrmi Dni Supremi Regni Cancellarij ut Capitanei Graudenti-
nensis, nemine contradicente, Ipso vero modo dicto Subdelegato Authoritate Capita-
neali eandem approbante et confirmante, Sacram Regiam Mjstem Vram submississi-
mo animorum cultu supplices rogamus: = dignetur, ut omnia Civitatum Prussicarum
Privilegia ita et istud de libera Magistratuum electione cum quo non secus ac cum
aliis ad Inclytum Regnum Poloniae accesserunt, sartum tectum conservare, nec conce-
dere ut in ipsa Jurium Graudentinensibus competentium laesione et aliae Civitates Pru-
ssicae pari libertate gaudentes, si nondum revera detrimenti quid? tamen non vanum
detrimenti imminentis et occasione prima extimescendo lapsu irruentis capiant metum,
sed potius eo rem Graudentinensibus periculosissimam clementissime flectere ut ab hac
impetitione liberentur, et in pacifico Privilegiorum Suorum usu, sub miti et placido
Sae Rae Mjtis quod Divina potentia quam maxime diuturnum esse jubeat Regimine,
clementissime conserventur. – Aderit Serenissime Rex Domine Clementissime Divinum
numen largissimus administratae justitiae remunerator: fidelissimi vero S. R. Mis Vrae
subditi pro salute et incolumitate Clmi Imperantium Regis et Domini Sui Indulgenti-
ssimi supplices quotidie ad Deum tendent manus: et cum Ipsis nihil aliud relictum sit,
Virtutes Sacrae Regiae Mjtis Vrae quas olim jam stupuit Orbis decenti reverentiae et
submissionis cultu admirabuntur. —. Dabantur etc. —. ~. —. —.

65.) Instrukcya do Nayiaśnieyszego Króla Jegomości
Pana naszego Miłościwego, Jchmc panom Pawło-
wi Kruszewskiemu Podczaszemu Ziemi Biel-
skiey y Jakobowi Sarnackiemu Stolnikowi
Zakroczymskiemu Postom Ziemi Bielskiey
na Seymiku w Brańsku die 14. Martij za Uni-
wersałem J. K. M. P. N. M. odprawionym, obranym dana.

Niebyła nigdy Ziemia nasza novandarum rerum cupida, ani tak w doniesieniu
dolegliwości swoich Nayiasnieyszemu Majestatowi Jk. Kr. Mci permolesta aby miała fati-
gare animum et moestitia restringere Oycowskie Serce Pana N. M.; y owszem przy
wszelkich Obradach Interessow publicznych sposobiła uniformem sensum do zdania całey
Rzeczypospolitey a tym większego ukontentowania Jk. Kr. Mci; to jedyne wiernego poddaństwa
swego łączyła votum, Augusto a Deo Coronato salus vita et victoria! Ale kiedy nas

Obywat

—" — = Obywatelow Województwa podlaskiego Ziemi naszey ipsa necessitas, et patiendi ultima timor, do tey przyprowadziła rezolucyi, żeśmy przez Instancye Jchmć panów Ministrow supplikowali do Jg.o Kr. Mći o Łaskawe pozwolenie publicznego Congressu na mieyscu zwyczaynym dla uprzątnienia Interweniencyi Domowych; tak gdy za wydaniem Uniwersału na Seymik dzisieyszy zjechawszy się, upatrujemy się w zawzięte na zgubę praw, wolności y Swobod naszych Teyże Oyczyzny Synow procedera, a niedonieść Nayiaśnieyszemu Majestatowi contra Statum excedentes musielibyśmy Criminis ejusdem bydź winnemi: Jakoż zlecamy Jchmć Panom Postom Naszym Nayniższe do Nóg Pańskich Jego Kr. Mći złożyć podziękowanie za wydanie pomienionego Uniwersału. — Nietrzeba explikacyi Nayiaśnieyszemu Majestatowi jakowey są powagi Trybunały Koronne bo te Vicariam reprezentują in ferendis Sententiis Majestatem; y w tym wolny Nasz Narod Polski naywiększy ma zaszczyt swoy; scandit Sublime Tribunal participem Sceptri, socium declarat honoris: dla czego praeseripsit Rzplta Temu Sądowi ultimae Instantiae wszelką powagę; et de tribus Ordinum egregia virtutum huic Officio przez wolną Elekcyą Sędziow tribuit nomina: bo jeżeli inter arcana Regnorum in libera Regum electione patrimonium Libertatis nostrae zawiera się, tak tym słuszniey Assessorow do Tegoż Sądu wolnie pozwala Nam prawo obierać. Judiciis notis regimur. — przypadła Alternata Województwa podlaskiego na Ziemię Bielską. Elekcya Deputata na Trybunał teraźnieyszy Koronny communi libertatis vitio; tenże Seymik przy zagajeniu obstante contradictione bez podania y obrania Direktora irrito rozszedł się eventu; y tak nam Obywatelom Województwa y Ziemi Teyże chociaż niepomyślnego na owym Congressie szczęścia ubespieczonym przypadkiem przyszło się pożegnać: a Jmpan Garczyński Starosta Budziszewski niemający żadney w Ziemi Naszey possessyi, żadnych zasług, bez Seymiku, bez Instrumentu wszelkiego, per abominationem wolności, per contemptum Legum publicarum, per eversionem aequalitatis przy Reassumpcyi na Kadencyi piotrkowskiey Trybunału Koronnego, upatrzywszy czas że Mu nikt z Obywatelow in tanta loci distantia nieprzeszkodzi, sub Titulo et Charactere Województwa podlaskiego Ziemi Bielskiey, magnum Nomen Judicis arrogare sobie niebywszy nigdy Sędzią obranym, przysięgę wykonać, nie mając charakteru w Sacrarium przed którym omne genu flectitur zasieść, et exercere hoc munus ważył się y waży. — A tak nietylko Nam Obywatelom Województwa podlaskiego Ziemi Bielskiey równie Urodzonym wiernie Nayjaśnieyszemu Majestatowi y całey Rzpltey służącym ciężką przez ten proceder czyni krzywdę; ale quod flagitiosius laesit totam Rempublicam sacro in capite patientem damnavit judicium Electoris populi, et aperuit factis viam podobnych konsekwencyy in adipiscendis honoribus illicitis które zwykły mieszać y niszczyć ex immoderata cupiditate Dobro pospolite: jakoż y ten postępek pomienionego Jmp.a Garczyńskiego

musi

musiałby trudnić Obrad Seymowych. —. Zaczym instabunt Ciż Jchmcpanowie —. —
postowie do Jego Królewskiey Mości P. N. M. o sposob sistendae activitatis tego Intruza
przez któryby Leges et consuetudines reparari, Jus Cardinale wolnego głosu et suffragiorum populi in suam orbitam redintegrari mogły. Doniosą y to, jako a vicina potentia Ziemia nasza in confinio będąca od Woysk Brandeburskich ustawicznie przez nocne y gwałtowne nasyłania nietylko poddanych ale y Braci naszych Szlachtę, tudziez różney kondycyi od Zon y dzieci ludzi zabierania pod Regimenty, odsyłania, więzienia, handlow publicznych bronienia y zakazania, opprimitur. — Supplikować oraz będą Jego Kr. Mci o Eliberacyą tych Więzniow, o zabieżenie dalszemu niebespieczeństwu y assekurowanie od podobnych najazdow y Sequestracyi. Co activitati et dexteritati Jchmcpanow postow praecomittimus —. Kźmierz Kramkowski podczaszy podleski Marszałek Koła Rycerskiego Ziemi Bielskiey. —. —. —. —.

bb.) Od Jmpana Kanclerza W. K. do Jm X.a podkanclerzego z Kupisk d. 10. Aprilis.

Ze Jmp. Brakiel miał Audiencyą u Jego Kro. Mci P. M. M., y ześ Wmpan odpowiedział secundum concertata przed odjazdem moim, z należytym Wmpanu podziękowaniem odbieram tę wiadomość. Względem pretendowanego tak bardzo usilnie Uniwersatu na Seymik; do tego com przeszłą pocztą wyraził na rezolucyi ex Conferentia y na Approbacyi Jego Kr. Mci fundatum, niewątpię, ześ Wmpan raczył in memoriam revocare rationes które były wniesione na konferencyi obstantes wydaniu tego Uniwersatu. 1.o) Ze Status Curlandiae abusi sunt gratia Regia po wydanym przeszłym Uniwersale, kiedy contra expressum tenorem Jego et contra distinctas Jego prohibitiones ad praejudiciosa Juribus Majestatis et Reipublicae attentata pod pretextem uchwalenia podatkow processerunt. — 2.o) Ze Jego Krol. Mci Rezolucye swoję ad instantias Tegoż Jmpana Brakiela distulit ad Sensum et Assensum Ordinum Regni na Seymie y obligował Jo czekać na nie. — 3.o) Ze Interess ten na przeszłey Kadencyi Seymu wszedł in propositionem od Tronu ad deliberandum Ordinibus Reipublicae. —
Jakże tedy sine praevia determinatione na Reassumpcyi przyszłey Seymu praestolanda może bydź wydany Uniwersał na Seymik? na którymby mógł znowu wyniknąć error pejor priore cum summa Invidia Ministerij y Samego Jego Kro. Mci pana M. Milł.
—. do Expedycyi poselstwa Ziemi Bielskiey względem gwałtownego zabierania ludzi przez Brandeburską milicyą przy Remonstracyi Oycowskiego Jego Krol. Mci starania przez Konferencye z Ministrami Dworu Berlinskiego y korrespondencye Je.o Krolews. Mci z Tymże Dworem do odwrócenia wszelkich przeciwności od Panstw Rzpltey mogą bydź

Jchm

– " – Ichmc panom Postom oddane te Uniwersaly które posyłam. – Względem drugiego punktu, to pewna że te Abusus Seym tylko coercere może. – Za wiadomość o rozesłanych Wiciach y za postanie należących do tuteyszych grodow, tudzież za kommunikacyą aliorum sciendorum dziękuję unizenie Wmpanu. – Co Jmp. podskarbi W. K. MMPan którému wzajemnie kłaniam względem Manistow etc. —.

67.) Od Jmpana Woiewody Kijowskiego do Jmpana Kanclerza W. K. z Warszawy d. 9. Aprilis —. —. —. —.

Wyjeżdzam z Warszawy lubo z tąż samą z jakąm był przyjechał nadzieją bez skutku; jednak non despero ani w Dobrotliwym Nayiasnieyszego pana respekcie ważącym aequa lance y rekompensującym distributiva justitia Wierność y zasługi każdego ex civibus patriae, ani w skrzewnionym Sercu Wmmpana in protectionem et promotionem Suorum otwartym zawsze y gotowym. Jakem zaś żegnał Króla Jmci pana Mo Mo in Serena fronte et Oculis JEgo poznawałem y widziałem velut in imagine delineamenta gratiae et benevolentiae ku osobie mojey, że na przyszłym da Bog Seymie do którego in fundamento novellae Legis konferowanie wakującey Buławy odłożył nieprzepomni fidelissimis ku Nayjaśnieyszemu Majestatowi Swemu Obsequiis meis dare pretium et praemium; ile gdy będę wsparty validissimo subsidio et suffragio Łaskawey Wmmpana promocyi y poważney rekommendacyi, o którą tenerrime et enixe upraszając, a dozgonną pro efficaci studio et cooperatione zapisując obligacyą zostawam z powinną y głęboką veneracyą. —. —. —.

68.) Od Jmpana Kanclerza W. Kor. do Jmpana Wojewody Kijowsk. Respons z Kupisk 14. April.

Dziękuję unizenie Wmmpanu za Łaskawe mnie uwiadomienie o Wyjezdzie Swoim z Warszawy, prowidencyi Boskiey in cujus Manibus Sortes nostrae oddając wiadomy Interess. – Następujących Paschalium gaudiorum chwalebnych Uroczystości uprzeymie winszuję Wmmpanu pleno voto życząc aby Victor a morte Deus dał pożądane szczęście Wmpanu z wszelkich przeciwności ad vota triumphare, y mnie raczył pożądanie skutecznym uczynić ad demonstrandum jako się znam bydź etc —.

69.) Od Jmpana Wojewody Podlaskiego Het. pol. K. do Jmp. Kanclerza Wielki. Koron. z Lubomla d. 5. April. —. —. —.

Wyjazd Wmpana z Warszawy ad Tusculanum Suum na krótki odpoczynek po

publiz

publicznych y na siebie pro magnitudine Ministerij naywiększych pracach, niewygodzi: —.—
votis potrzebujących tym prędszey im bliższey Pańskiego Boku Wmmpana pomocy. —
Ja sam pierwszy modestas na to oddalenie zanoszę querelas; y odważam się literą moją
niewczasować y przerywać brevem suavemque quietem Wmmpana. — List od Paszy
Chocimskiego do mnie należący odebrałem z przyłączeniem przetłomaczoney Kopij,
wspaniały assumpt et prudentissima initia do responsu podającey. Ale ten naród a fine
rzeczy biorąc rzetelniey upominać się będzie albo oddania albo zatrzymania transfuga:
rum deklaracyi, którey lubo ex mediocritate umiejętności mojey wyrazić pro dignitate
Jego Kr. Mci et securitate Rzpltey niepotrafię, niemogąc w tey mieysca odległości przezor:
nemi Wmpana in omnes casus reflexyami być posiłkowany; Muszę sam etiam cum
periculo glossae przykrzącego się o Expedycyą posłannika dłużey niebawiąc wyprawić, y
w takowych dać Mu Respons terminach, któreby ani Traktatowi Karłowickiemu przeci:
wne były, ani też pomienionym Bejom szukającym refugij vitaeque locum w Łaskawey Je:
Król. Mci protekcyi nietracity dalszego onych utrzymania nadziei. O zabranych insolen:
ter pomienionych Bejach niemam jeszcze żadney dotychczas wiadomości, ani wiem quo
loco degant. Pisany w tym razie List Jego Król. Mci Pana M: Mill: do Jmci Pa Oboźnego
Koronnego oddałem na Ręce Jmpana Kalitynskiego ażeby go albo sam odwiozł albo też
przez umyślnego przesłał. Jaka z tamtąd będzie rezolucya nieomieszkam donieść Wmpan
którego się oddając Łasce, jestem etc. P. S. Różne y zawiłe zwaliłysię zewsząd na
mnie trudności, w których propinquum Wmmpana consilium et auxilium byłoby Mi
nad zamiar potrzebne. —. —. —. —. —. —.

70.) Od Jmpana Kanclerza Wielkiego Koronnego
do JEgomości Pana Hetmana polnego Ko:
ronnego Respons d. 14. April —. —

Jako w publicznych tak y w prywatnych Wmpana Interessach starałem się y starać będę
abym żadnego niepopełnił omieszkania. W czym y teraznieysze a Regia na krótki czas
oddalenie się nic nieubliży, ile kiedy in Majo da Bóg mam nazad powrócić prono in exe:
cutionem Roskazów Wmpana conatu. Wiem też dowodnie że usus rerum y doskonała
in publicis experientia Wmpana alieno non indiget consilio ani auxilio! Następu:
jącey Wesołego Alleluja y chwalebnych Zmartwychwstania Pańskiego Uroczystości u:
przeymie winszując continua renovo vota aby Victor a morte Deus wszelkie adversa:
ntia gloriosis in publicum dispositionibus Wmpana ducat in triumphum na zaszczyt
Oyczyzny y na konsolacyą prawdziwie życzliwych Imieniowi Jego: między któremi Pri:
matum ambiens zostawam na zawsze etc. —. —. —. —.

71.) Sermo Generosi de Brakiel ad Sacram Regiam Mjtem circa Audientiam habitus. —

Ea qua vi pactorum tenetur observantia infractaque in Serenissimam Regiam Majestem Vestram et Sernsmam Renpublicam fide, universus Ducatuum Curlandiae et Semigalliae Equestris Ordo nihil antiquius nihil Sibi ducit gloriosius esse! quae enituit in bello et nunquam obsolevit in pace, nec ullo perfidiae confinio laesa; hanc integram observantiam, hanc inviolatam fidem Serenissimae Mti Vrae praetactus Ordo Equestris per Me Deputatum Suum quam humillime defert, eandemque sine Ecclipsi et intercapedine perpetuo mansuram omni asseveratione affirmat. Desideria ad nostra quod spectat = urgentissima; in eo certe eorum cardo vertitur, ut a Serenissima Regia Mjste Vestra quae nulli noxia omnibus vero benigna esse consuevit humillime petamus: dignetur Serenissima Regia Vestra Majestas, pro insita et innata Sibi justitiae clementiaeque sublimitate, pacta, privilegia, et munimenta Majorum nostrorum sanguine et virtutum meritis parta, quae audax et invida quorundam aestuantium manus petere ac infringere molita, gratiosissimo vultu eadem sarta, tecta, ac integra conservare, stabilire, augere, et ne imposterum perniciosae Immunitatibus Nobilitatis insultent machinationes, ne vacuam sive vanam libertatis duntaxat imaginem prae nobis ferre videamur! Inprimis ne Illustrissimus Dux Ferdinandus ante praestationem Homagij et personalem Feudi aditionem Se contra leges fundamentales quocunque modo Regimini immisceat; Ducatus evocatione proventuum in summum directi Dominij praejudicium magis magisque debitis obruat; tranquillitatem publicam violentis dejectionibus turbet; cursum justitiae impediat; et tandem liberam gentem et nobilitatem tam antiquitate Sua praeclaram, quam fidelitate, obedientia et devotione erga Superos Suos excellentem, mancipiorum instar tractare audeat; Serenissimae Majestatis Vestrae Regiae invicta ac praevalida propugnacula ac praesidia Supplices Nobis expetimus. Nos, nostraque omnia mitissime Serenissimae Regiae Majestati Vestrae tanquam Regis optimi tot fulgentissimis virtutum luminibus corruscantis tanquam Patris benignissimi gremio et Sinui, omni venerationis, devotionis et submissionis cultu commendantes et tradentes. —. —

72.) Responsum Generoso de Brakel ad Sermonem habitum in privata Audientia. —. —

Notae sunt Fidelitati Suae rationes quae arcuerunt Eandem ab admissione ad Audientiam Sacrae Regiae Mjstis Dni Nri Clmi! paternus tamen affectus Sae Rae Mtis erga Ordinem Equestrem Ducatuum Curlandiae et Semigalliae, et summa Clementia ad hanc Fidelitatis Suae admissionem Sacram Regiam Majestatem inclinavit. Et dum eundem

Equestr

Equestrem Ordinem de benevolentia Sua Regia et sollicitudine circa conservationem - . -
eorundem Ducatuum ac manutentionem Jurium certiorem reddit; ita obligatur Fideli-
tas Sua ad Aulam Sacrae Regiae Majestatis subsistere adfuturam usque Deo dante Co-
mitiorum Regni Generalium Reassumptionem Grodnae celebrandam, desuperque Respon-
sum praestolari. - Interea injungit Sacra Regia Majestas Generosis Consiliarijs horum
Ducatuum exactiorem observantiam Rescriptorum Suorum Regiorum. —. —. —

73.) Od Xcia Jmci Mężyka do Jmp. Kanclerza W.K. d. 15/26. Martij 1726. z Petersburga. —. -

Przybywszy tu JW Jmpan Starosta Bobruyski MMPan tak też JW Jmpan Starosta Zdzitowski czynił mi remonstrationem o wielkiey deklaracyi Łaski WMpana ku Osobie Jego; za co ja pokornie podziękowawszy o dalszą promocyą do Nayiaśnieyszego Króla Jmci supplikuję. - Nayiaśnieysza Jmperatorowa pani Moja Miłościwa JW Jmpanu Staroście Bobruyskiemu wielką Swą pańską reprezentując Łaskę konferowała Generalstwo - Feltmarszałkowstwo Woyska Rossyyskiego który przyiął z wielkim respektem et humili fronte. A teraz gdy regress Swóy czyni ad propria, insto do WMpana aby za Interpozycyą y Jnstancyą WMpana y od Nayiaśnieyszego Króla Jmci mógł possidere Clementiam. - Na dniu 13. Martij s. v. zaręczyłem córkę Moją Łiżniczkę Marią in sociam aeternam JW. Jmpanu Staroście Zdzitowskiemu przy Łaskawey prezencyi Nayiaśnieyszey Jmperatorowey Pani Moiey Miłościwey /: która według modeluszu świata sama onym pierścienie rozmieniła :/ y przy Congressie Ichmcpanow Ministrow tak Cudzoziemskich jako y Rossyyskiego Państwa. Juz tedy muszę jako Ociec instare do WMmpana aby miał go w Swojey protekcyi y wszelką świadczył promocyą. W czym niewątpię o Łasce WMpana, samego Mię nieodmienney rekommendując przyjazni zapisuięsię Mężyk

74.) Od Jmpana Barona Pucheta do Jmpana Kanclerza W. K. z Rzymu d. 30. Martij. - - —.

Odebrałem pańskie Roskazy JW. WMmpana Dobrodzieja w Liście Jego d. 27. Februarij który jeszcze w przeszłym tygodniu powinien mię był doyść. In ratificationem tego com pisał przeszłą pocztą o Congregacyi partykularney deputowaney super rebus Poloniae co się odprawiła 22. presentis referuję się do relacyi którą Jmpan Graff Lagnasco dziś posyła Królowi Jmci; gdzie annectit Copie Listow pisane ex Secretaria Status do Nuncyusza y Kardynała protektora ad Majestatem: z tamtąd JW WMpan wyrozumiesz Rezolucyą Kongregacyi et mentem Sanctissimi; która lubo videtur że inclinat sopire te differencye exortas tak względem Juris - patronatus jako Abbatiarum in generali przez jakąś akkomodacyą obudwom stronom pozyteczną niemnieysię explikuje że chce utrzymać aby

Decreta

– " – = Dekreta Congregationis particularis miały suam executionem, y propozycye podane od Nuncyusza tyczące opactw in generali suum effectum. – Meum non est insinuare żadne consilia, tylko submittere moje zdanie Wysokim Sentymentom et depurato consilio JW. WmPana Dobrodzieja y oczekiwać roskazow. To tylko śmiem humiliare, że naylepieyby poyść per amicabilem compositionem: bo ab utraque parte relaxatis cokolwiek pretensionibus, desideratum y stateczne moglibyśmy się spodziewać concordatum którego Ja z serca pragnę; aby się stał koniec wszelkim kłótniom y disputom: jako y to com tu dociekł, że tuteyszy Dwór jest fortissime persuasus o inklinacyi Duchownego y Swieckiego Stanu do przyjacielskiego Traktatu respektem opactw in generali; y że tylko JWWmPan Dobr. cum paucis aliis oponujeszsię; co jako mogę Ja tutay interpreto, że jako Custos Legum y pierwszy Minister pro munere suo et Zelo powinieneś opponować: co jest summe laudabile et gloriosum. – Wziąłem tę Konfidencyą, przy wszelkim respekcie donieść WmP. Dobrodz. et super his przezornych JEgo dispozycyy wyglądać będę etc. – . –

75.) Od JMPana Kanclerza W. Koron. do JmPana Pucheta Respons d. 28. Aprilis – . –

Dziękuję WmPanu za kontynuacyą korrespondencyi y kommunikacyi sciendorum. W następującym da Bóg Maju pośpieszę do Warszawy zkąd powziąwszy należytą, o wszystkim informacyą odezwać się nieomieszkam. Jeżeli WmP. miałeś kommunikowany sobie Dyariusz ostatniego Kongressu Warszawskiego mogłeś się z niego informować, że nie Ja tylko z niektórymi ale wszyscy JchM. pro Juribus Patronatus Regni opponowali się ex vi suorum Juramentorum. Może dostateczniey to constare y z postanych przy Expedycyi od JEgo Krol. Mci do JmPana Graffa Lagnasca punktow, że te były per Deputatos ab omnibus Ordinibus Rzpltey JmX. Nuncyuszowi podane nie od partykularnych osob, y Ja inter hos Deputatos niebyłem. Czekając na dalszą wiadomość o skutkach day Boże pożądanych applikacyi JmPana Graffa Lagnasca ad tenorem listow y Instrukcyi JEgo Królewskiey Mości zostawam na zawsze etc. – . – .

76.) De Monr. le Primat au Roy; le 11. d'Avril 1726: – . – . – .

J'ai receu avec tout le respect que je dois la Lettre que V. M. m'a fait l'honeur de m'ecrire du 31. du Mois dernier, et Monr. le Grand Chancelier du Royaume m'a communiqué suivant les ordres de V. M. le Memoire que les Ministres de la Cour de Prusse avoient presenté a V. Mte. – Comme votre Intention Sire! ext l'avis du dernier Congres a eté que je delivrasse aux dits Ministres la Declaration qui leur a eté donnée; mon sentiment sauf le jugement supreme de Votre Majesté est, qu'on ne peut presentement leur donner d'autre Resolution sur leur Memoire si non que s'ils veulent que Mr. le grand Tresorier de la Couronne suivant la methode prescrite et

les

les precautions prises entre en negotiation et la poursuive avec Eux relati= —.. —
vement à l'approbation de la Republique à la Diete prochaine. Il faut préliminaire=
ment et avant toute chose, que tous les attentats recents exprimés specifiquement
dans la dite declaration soient reparés et applanis totalement et nettement de la part
de leur Cour sans aucune exception ni faux fuyant, ainsi qu'on a fait à l'egard
de la pension du curé de Cönigsberg; et que toutes les autres personnes tant de l'etat
Ecclesiastique que Seculier qui ont eté depouillées soient remises au premier etat
moyennant une reelle et prompte satisfaction. —. Je supplie V. M. de permettre que
Mr le Vice-chancellier de la couronne aie l'honneur de lui presenter la copie de la
Lettre que Mess. de Schwerin m'ont ecrite dernierement au sujet de la publica=
tion des Wici et des Universaux contre l'enlevement du monde, et la Reponse que
je leur ai faite ladessus. Et je suis d'une tres-profonde veneration. —. ~.

77.) Od Jmpana Kanclerza do Xcia Jmci Prymasa
d. 14. Aprilis 1726. —. ~. —

Ze czynię jakom powinien przez publiczne y prywatne obowiązki continua et cordialia
vota za doskonałe zawsze zdrowie y szczęśliwe powodzenie Waszey Xcey Mosci Dobro=
dzieja, oświadczam się z tą moją prawdziwą życzliwoscią W. X. Mci Dobr. przy doroczney
Chwalebnych imminentium paschalium gaudiorum rewolucyi; którey winszując całym
affektem życzę, aby Victor a morte Deus raczył użyczać multiplicata miłosciwych
lat lustra votivo W. X. M. Dobr. przepędzać eventu ku chwały Swojey y Dobra pospoli=
tego pomnożeniu: a mnie tym pozwalał zaszczycać się dozgonnie jako zostawam profun=
do et vero cultu etc —. —. —. —. ~. —. —. ~. —. ~.

78.) Od Xcia Jmci Prymasa do Jmpana Kanclerza mie
Wo Ko z Skierniewic d. 17. Aprilis. —.

W podziękowaniu za tę Łaskę y pamięć która Mi Wmpan świadczysz y pokazujesz
in continuis votis więcey wyrazić niemogę, jako gdy wzajemnie obligowane Serce moje
magno nomini Wmpana prezentuję y co bydź może w nim intimius et sincerius wynu=
rzam y opimis sortibus Jego applikuję. Doroczna surgentis de monumento Christi na
Swiat rewolucya tym z większym y solennieyszym w Dom moy przychodzi applausem,
im godnieyszym y rzęzwieyszym Tullij Nostri proclamatur głosem: w którym że Mi
zaraz raczysz Wmpan życzliwe intonare powinszowanie serdecznie dziękuję, y wzajem
Mu winszując życzę; ażeby Ten Pan który resurrexit sicut dixit konserwował Wm
Mpana w wszelkich pociechach y radościach incolumem et diuturnum na zaszczyt
Rzpltey którey dictis vocibusque Suis dajesz jeszcze vivere et vigere w pożądanym y dotąd
nienadwątlonym szczęściu —. Co ex candore prawdziwego y statecznego affektu Mego
wyraż

 — wyraziwszy piszęsię etc. —. —.

79.) Od Xcia Jmci prymasa do Jmpa Marszałka Wo Koronnego d. 15. Aprilis 1726. —. —.

Przeraziło tu nas fatum tragicum Jmpana Witzduma satisque dolendum nunquam, że tak zacny y takiey reputacyi człowiek marnie zginął niby sakrifikowany tey zgubie, concessis vel non impeditis ad finem luctuosum medijs! Jest czego y Saxonij żałować, y nam wszystkim: bo tam meritorum plenus, tot annorum dives, y jesli komu non prodesse to przynaymniey non obesse solitus, mizernie swiat skonczył w podeszłym już wieku swoim spuszczony cum juvene ad luctam, któremu bardziey conveniebat jeszcze surgere coram cano capite a niżeli się drżeć do gardła: bo y początek tey kłótni niebył tylko ex immodestia arrogantis juventutis y z uprzykrzenia się człowiekowi aetatem solidam z staremi zasługami mającemu. Ale ponamus że był sensibiliter laesus; czyż Mu niemogła insza jaka obmyslić się satisfakcya bez pojedynku? ale y w samym pojedynku obudwom wynaleść się secretum vitae cum fama in vulgus? że się z sobą bili! Horret zaś animus słyszeć iż się zagęsciły gladiatoria u nas Theatra y we zwyczay prawie weszło, iż o lada fraszkę, z którey sobie kto chimerycznie punctum honoris uczyni, unus contra alium ungitur et manus in arena fricat. A powinnoż to dziać się pod Bokiem JEgo Królewskiey Mosci w Katholickim Królestwie przeciwko Wierze naszey która nietylko duella prohibet, nie tylko permissiones detestatur, ale też y patrzeć na nie cum voluptate pod Exkommuniką niepozwala? Mr Saintgill jezli otrzymał libertatem z Aresztu, niepowinien był powracać do Polski z tą intencyą, aby był na niey rzucał hanc aleam fati! dopieroż przyjeżdżać pod Warszawę y pod Bokiem JEgo Królewskiey Mosci requirere Adwersarza swego ad macellum enormis nimis ausus! Naostatek zabiwszy człeka wracać się ad Regiam y szukać przy niey refugium? error novissimus pejor priore. — Jako tedy WmmPan jestes Custos et publicae w całey Rzpltey et Regiae securitatis; tak należy de conscientia w to y mocno weyrzeć aby pax et justitia mogły bydź w obserwancyi swojey, y takie więcey niedziały się inconvenientia które y Bogu są obrzydłe y Wierzę Swiętey, dobrym zwyczajom bene credentium, dostojeństwu JEgo Królew. Mci, Władzy y powadze Ministeriorum przeciwne. inaczey nikt nie będzie bespieczen przed tymi wolnemi brawurami, y miasto Civilis Societatis stanie się ferarum non hominum Congressus, gdy się między sobą o lada co kąsać y zabijać impune będą. Co ex praesenti casu w potrzebney zaś ad futura praekustodycyi wyraziwszy etc. —. —. P. S. powtarzam moją prozbę abyś WmPan chciał consulere y swoją powagą zabieżeć, żeby Polska Nasza niebyła prostibulum Criminum, homicidiorum et aliarum inconventiarum. —. ~. —. ~. —. ~. —. —

80.)

80.) Respons na Ten List Xcia Jmci Prymasa. —
Od Jmp. Marszałka W. Ko. 17. April. 1726. —. —.

Casus Jmpana Witzduma wszystkich tu uczynił attonitos: ale quid juvat errorem mersam puppe fateri? Wiadomo Waszey Xcey Mosci żem Ja w Warszawie niebył kiedy pierwsza fati subsecuti stała się okazya. Gdyby była Jurisdykcya Marszałkowska judicium et justitiam in causa facti Originalis czyniła, pewnieby była do tey Tragedyi zagrodziła Campum. Ja teraz pro munere Ministerij mei agendum ago. Ale że do Teatynow confugit zabóyca, immunitatis Ecclesiasticae clypeo protegitur; lubo ta fundacya niema jeszcze approbacyi od Rzeczypospolitey ani formalem clausuram. Zagęściły się Sicariatus, duella, homicidia; które jako nulla formidine poenae za lada okazya attentantur et perpatrantur, tak też impune cedunt. Bo Klasztory, Kościoły, viris Sanguinum praebent asylum, lubo takie crimina abominatur Dominus. Okrywają Zaboycow immunitates et ligant manus justitiae vindicativae; qua sublata, quid sunt Regna nisi mera latrocinia? Racz W. X. M. ex gradu praeeminencyi Swojey wynaleść media, żeby tandem lepiey takowa ludzi swywolnych y msciwych mogła frenari licentia! Wyzwało się tu kilka Officyerow było na pojedynek: ale rekwirowałem Jmpa Kommendanta ażeby Jch compescat, a jeżeli non mitescent aby Sobie za granice polskie wyjechali. Jnterea przeciwko Jmpu Saint-gillowi formatur process in contumaciam, warty porozstawiane dla ostrożności aby ex Septis non elabatur. —.

81.) Od Jmpana Wojewody Podlaskiego do Jmpa Kanclerza W. K. 19. Aprilis —. —. –.

Niechcąc niewczasować osłabiałego chociaż w domowym spoczynku magnitudine nieustających prac zdrowia Wmpana o które równo z moim sollicitus jestem, donoszę Mu w krótkich liniach że Jmpan Oboźny Koronny na tak dawną Jego Kro. Mci p. M. M. remonstracyą y listowne upomnienie się moje o przywrócenie zabranych Tatarow czyni mię taediosum żadney ad praetensa niedając rezolucyi. przynosi do tego nowe zatrudnienie ucisskająca alia ex aliis cura, kiedy niewyprawiwszy pierwszego posłannika niemogąc dostateczney uczynić Paszy Chocimskiemu o obwinionych od porty Osobach Jnformacyi doczekałem się powtórnego Samodziesięt posła od Hana Jmci nagłą pocztą do Chocimia odesłanego, ztamtąd zaś do Zwanca piechoto insolito exemplo wyprawionego, którego Chorągiew furwachtowa musiała końmi Swemi do mnie zaprowadzić; Ja zaś ztąd z powierzonym Onemu kredensem własnemi końmi mojemi wyprawiać do Jego Kr. Mci pana Mego Mtgo dla prędszey niecierpliwego y uprzykrzonego narodu rezolucyi: do którey otrzymania jeżlibyś mogł Wmpan literarium oświadczyć subsidium obligując razem Jmpa podskarbiego W. Koro. niech się Sam odezwie Jmci ażeby wyprawionym odemnie Ludziom

dwane

– „ – = dwanaście koni obmyślić w Warszawie raczył pamiętając na Expensa moje publicis usibus wygadzające, byłbym obowiązany za Tę Łaskawą pomoc WmmPanu dawnieyszych JEgo non immemor dobroczynności którym się pilnie oddając wyznaję żem jest etc.

82.) Od JmPana Kanclerza do JmPana Wojewody Podlaskiego Het. po. K. Respons. 28. Aprilis –

Jako to wmpanu było molestum et taediosum, że sine praevia resolutione od JmPana Obożnego Ko. niemogąc odprawić Posłannika Paszy Chocimskiego doczekałeś się WmPan innego od Hana. mającego Credentiales y do JEgo Król. Mći pana M. M., tak gdyby ta rezolucya od Jmp. Obożnego Koronnego miała się y daley zwłoczyć, pewnieby Dworowi JEgo Kr. mći p. M. M. było przykro; ile żeby niemogła nastąpić należyta Tegoż posła Expedycya od JEgo Kro. mći póki o tey Rezolucyi JmPana Obożnego y o Responsie WmPana danym przerzeczonemu Paszy dostateczna niezaydzie informacya, którey avidissime od WmPana oczekiwać będę. – W następującym Maju pospieszę do Warszawy. Niewątpię bynaymniey że Skarb Koronny wszelkie in publicum potrzebne Expensa bonifikować będzie, o co y Ja instare nieomieszkam – . etc – . – . –.

83.) Od JmPana Obożnego Kor. do Jmp. Kanclerza Wo. Kor. z Jarosławia d. 24. Aprilis. – –

Nie bez osobliwszego podziwienia doszedł mię List JEgo Krol. mći pana M. M. dnia onegdayszego do Jarosławia przyjechawszy, enucleando Mi jakobym miał Woyskowym violento modo Tatarskich kazać odebrać Bejow ac si do JmPana Wojewody podlaskiego idących! Gdybym niebył w Tey wychowany Oyczyznie, mógłbym patriarum być ignarus legum y niewiedzieć co Majestati et Juribus należy Oyczyzny, w którey te zawsze perpendebam studia w prywatnym moim kawałku siedząc tueri et defendere praw Oyczystych integritatem et Majestatis. Pan Kalityński z Ordynansu Jmpa. Hetmana, że sinistram o mnie JEgo Król. Mći p. M. M. uczynił delationem sama rzecz wynidzie; et quod falso allegabatur nec probari unquam potest. Bejowie ci zemnas in antecessum mając znajomość kiedy po zrzuceniu Hana tamtego z życiem uchodzić musieli do Dóbr moich Jahorlika uszli: tam bawiąc tygodniowego interstitium czasu od paszy wyspiegowani Benderskiego, y przez Turkow kommenderowanych od niego kilku najazd, w Jahorliku intercepti będąc ledwo za uczynionym tumultem od ludzi poddanych tamecznych obronieni zostali. Spontanee tedy do mnie przybywszy z jednym konwojującym człekiem oświadczyli się jako do mnie przyszli upraszając abym za niemi ad ostium respektu JEgo Kro. mći y Rzpltey Instancyą wniosł, aby życie przynaymniey otrzymali privati będąc bonis. Miałem in votis hisce momentis odezwać się Swiętey pamięci JmPanu Krakowskiemu: a że immediate intercesserunt fata,

insta

instantanee Majestatem uwiadomić chciałem gdyby mię z niesłuszną rela= —. —
cyą praecipitantia calami Jmpana Wojewody podlaskiego niepozwoliwszy informare
Siebie quomodo se res gessit poprzedziła. podaję tedy to exactissimo in trutinam
Wmp^a judicio jeżelim na podobną zarobił Sobie Cenzurę, y udanie przed Jk^o K. Mcią
Wyjeżdzam dlatego recta ztąd abym się widzieć mogł z Jmpanem Wojewodą pod=
laskim explikować się chcąc Jmci jakom Sobie zasługujący na honor niepowinien
włożoney naufragari Cenzurze, za którą z p^a Kalilyńskiego intaminati honoris
Mei pro laesione Satisfactionem praetendere będę, a nieodebrawszy ubi de jure
venerit upomnę się. Teraz szczególney committo protekcyi Wmpana abyś niewin=
ności mojey Łaskawie favere raczył, skuteczniey oraz informare JEgo Królewską
Mć p. M. M. chciał de re acta. Za oświadczony Respekt Wmpana jako in
Sensu gratitudinis z obligacyą powinną zostawać będę zawsze tak profiteor
perenni affectu etc. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

84.) Od Jmpana Kanclerza W^o K. do Jmpana Oboznego Kor. Respons d. 5. Maij. —.

Na tym tu mieyscu doszedł mię List Wmpana z Jarosławia sub d. 24. Aprilis
pisany, który zaraz in Originali posyłam do Jmp. Marszałka W. K. upraszając
Jmci Mmpana aby de contentis Jego informować raczył JEgo Kr. mość p. M. M.
Bynaymniey zaś niewątpię że na konferencyi z Jmpanem Wojewodą podlaskim Het.
pol. Koro. Mmpanem, o którey mnie Wmpan uwiadomić raczysz, pomyślna w tak
delikatney y niebespieczney materyi expectationem Jk^o K. Mci p. M. M. kontentująca,
tranquillitatem publicam z zatrzymaniem nienaruszonego z tamtym pograniczem
pokoju utrzymująca, nastąpiła rezolucya. O czym pożądaną spodziewając się wiado=
mość, zostawam na zawsze etc. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

85.) Od Jmpana Kanclerza W. Ko. do JmX^a Czapska Koadjutora Chełmińskiego Opata Peplińskiego Commissarza Ord. Cisterciens. z Kupisk d. 5. Maij 1726. r. —. ~. —

Niewątpię że fatalis nuntius o zeysciu z tego Swiata S. p. JmX^a Suffragana Krako=
wskiego Brata mego pervenit ad aures et amicum cor Wmpana. Jako zaś sensi=
bilis jestem w żalu, tak tym usilniey zdało mi się upraszać Wmpana abyś pro Sua
Jurisdictione raczył Religiosos Monasterij Clarae Tumbae nietylko utrzymać ne
quid attentare audeant w Opactwie post haec fata wakującym coby tak Juribus
Regni ac loci — Ordinarij jako et tabulis ultimae voluntatis Niebosczyka preju=
dicare mogło, ale też abyś Wmpan Authoritate Sua dopomódz raczył JmX^u Pod=
kanclerzemu Koron. Mmp^u nominato Regio do otrzymania jako nayprędszey
expedycyi na Toż Opactwo. Co że się stanie cum adminiculo pomocy Wmpana ad
decus et emolumentum Sacri Ordinis y tamtego Klasztoru in particulari pewien

jestem

–. –. = jestem y zostawam na zawsze etc –. –. P. S. mp. Przez tę skuteczną Swoją Applikacyą y pomoc aby Jura Reipublicae et Episcopalia ex lege et praxi veteri observata manuteneantur, y żeby expedycya dla Jmx.a podkanclerzego Koronnego M. Mpana nieodwłocznie wyszła będziesz WmmPan sobie obligował JEgo Królewską Mość pana M.o M.o y u Rzpltey comparabis meritum jako zabierającysię do Senatu; y My obadwa pieczętarze pamiętni tey uczynności WmPana będziemy z należytą recognicyą, WmPanu y Zacnemu Domowi JEgo w podających się okazyach. –

86.) Od JmPana podkomorzego Krakowskiego do JmP.a Kanclerza W. Koro. 4. Maij. 1726.

Jm X. podkanclerzy Koron. MMPan dziś tygodniową pocztą pisał do Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego haec verba: = „ Odebrałem z Łaski JEgo Kr. Mci p. MM.
„ Opactwo Mogilskie, a Dziekania Krakowska oddana jest na dispozycyą JmP.a
„ Kanclerza W. Koron MMPana; już tedy nie JmX Ołozowski ani JmX. Wyżycki,
„ ale JmX. Szembek Kanonik Krakowski naypewnieyszy będzie Tey Dziekanij."
Wszystkim tu tutecznym prałatom y JchMciom List ten ogłosili JchMc Kanonicy Krakowscy. Jam też sobie tuszył, że prozba moja dawna y wczesna, ile że y myśl była Nieboszczyka JMci Dobrodzieja Coadjutoryą uczynić o dostąpienie Teyże Dziekanij za moim Synem, wzbudzi pamięć y protekcyą WmPana; iż mając w Ręku swoich gratiam Regalem niemiałeś proscribere Jmienia Swego: ale kiedy JmX. Wyżycki wyżey jest lokowany w Sercu WmPana, bo exhibitio operis jest probatio dilectionis, Ja życzliwych przyjaciół kontentuję się compassivo amore którzy indolent, ile że mój Syn tyle podołа w Kościele Bożym et in omnibus actionibus co y Jm X. Wyżycki: ale kiedy tak demerui z Synami memi u WmmPana Dobr pamięci, sit in sacrificium Panu Bogu za grzechy moje. Jednakowoż Ja za WmPana Pana Boga prosić za Zdrowie y powodzenie JEgo niezapomnę, na zawsze jako statecznie dozgonnie etc –. ~. –. –. ~. –. ~. –. ~. –.

87.) Od JmPana Kanclerza W.o Koro. do JmP.a podkomorzego Krakowskiego Respons d. 12. Maij. –. –. –. –.

Nigdybym był nierozumiał żebyś się WmPan był miał tak zapomnieć pisząc do mnie po odebraney wiadomości o oddaney Dziekanij Krakowskiey godnemu in gradu będącemu y z Domem naszym skolligowanemu Prałatowi! Choćbym był miał w Ręku moich liberam dispositionem Tey Prelatury, y choćby była WmPana prozba wczesna czego niebyło jakoto WmPanu czas odkryje, toć należało WmPanu niezapominać tego że wyżey lokowany w Sercu moim powinien był bydź Synowiec moy rodzony JmXiądz Suffragan Przemyski et ex senio in Capitulo et ex dignitate Episcopali et ex grata reminiscentia meritor

=meritorum in patria y w Domu naszym s. p. Jmpana Kasztelana Woyni= —„
=ckiego Oyca Jego. Zapomniałeś Wmpan exhibitiones operum Łaski Boskiey przez moią też Applikacyą, które dilectionem non proscriptionem probant Jmienia mo=jego: alec nadewszystko zapomniałeś Wmpan Rezygnacyi do Woli Boskiey która powinna bydź zupełna bez narzekania etc. Zycząc zatym aby amor Wmpana descendentis od Siebie sanguinis niebył tam excessivus żebyś miał pragnąc praesentia immemor praete=ritorum et futurorum, y spodziewaiącsię tey o którey mnie Wmpan upewniasz y w którey ia naybardziey korzystam przed Panem Bogiem pamięci; w nadgrodę teraznieyszych nie=spodziewanych, niemiłych, a cale niesłusznych expressyy, o moiey prawdziwey do przysłu=gi Wmpana et Suorum ile tylko można będzie upewniam ochocie y zostawam pristino affectu etc. — ~

88.) Od Jmpana Woiewody Podlaskiego do Paszy Chocimskiego Respons z Lubomla 1. Maij 1726.

powracaiąc z Warszawy od Jego Królewskiey Mosci Pana m. m. odebrałem w drodze oddany przez Jmp. Jbraima Buluk-paszy List Wmpana, w którym wyrażasz Wmpan; że furwachtowa Chorągiew publicznego na pograniczu strzegąca niebespieczeństwa dała odpor gwałtownemu paktami obwarowanemu w państwa Jego Kr. Mci y Rzpltey naja=zdowi; który to najazd Nam Samym jest cięższy, że zachowane nienaruszenie wszystkich Artykułow Traktatu Karłowickiego z strony naszey przymierze, równey zgodnego Sąsie=dztwa y postanowionego pokoju niedoznaje obserwancyi: kiedy z kilkoletniego w Krymie zamieszania dwóch Tatarow życie tylko same uprowadzających pod protekcyą Jego Krol Mci y Rzeczypospolitey w nadzieję zabranych z dawna w Polszcze znajomości y nayprę=dszey w podobnych przypadkach do nas jako naybliższych Sąsiadow ucieczki, tłumem Na=padająca w granice nasze pogoń po nieprzyjacielsku odebrać chciała; czego pogra=niczna Chorągiew jako musiała niedopuszczać tak schronionych na czas Osob niewy=dawać bez poprzedzającey Wmpanstwa requizycyi y bez wyraźnego Hetmanow Ordy=nansu. Nie sprowadzono jeszcze Tatarow Tych do mnie, ani wiedzieć mogę z jaką odez=wąsię propozycya y prozba; niewątpię bynaymniey że nie wojennych posiłkow utwier=dzoną Traktatem Karłowickim spokoyność wzruszających, ale szczególney życia obrony Boskim y ludzkim prawem pozwoloney potrzebować będą, którą nayglównieyszym nawet Rebellizantom w ostatnim razie ratunku szukającym wszyscy Łaskawi Monarchowie odmawiać niezwykli. Szkodliwszą daleko Rzpltey dała była Nayiaśnieysza Portha zmarłemu Królowi Jmci Szwedzkiemu y wszystkim Adhaerentom Jego protekcyą, którą głęboką pokrywszy niepamięcią upewniam Wmpana że pozwolone Łaskawie do krótkiego

czasu

–. – . = czasu w Państwach Jego Królewskiey Mości y Rzeczypospolitey z duszą uchodzącym Osobom przemieszkanie, niejest y niebędzie przyczyną albo wznieceniem dalszego zamieszania ani naymnieyszym naruszeniem zawartych zobopólnie Traktatów, które Jego Kro. mość y Rzplta statecznie zawsze utrzymywać obiecuje. – Ja czekając dalszey Jego Krolewsk. Mści Pana Mego Miłościwego woli y dispozycyi z tym się nakoniec oświadczam: że jako życzę uprzeymie WmPanu szczęśliwego we wszystkim przy dobrym zdrowiu y spokoynym Sąsiedztwie powodzenia tak piszę się etc. –. ~. –. ~. –. ~. –. –

89.) Do Impana Wojewody Podlaskiego od Impana Kanclerza W. K. dnia 12. Maij 1726. –. –

Za Kommunikacyą danego Responsu Paszy Chocimskiemu moim zdaniem bardzo godnego y przezornego wielce dziękuję WmPanu, oraz za wiadomość o wyprawieniu postannika Tatarskiego do Warszawy. W przyszły da Bóg piątek wyjeżdżam ztąd tamże do Warszawy. – Do expedyowania Jego postannika lubo wielkie lumen daje pomieniony Respons WmPana dany paszy, przecież uważając w nim te expressye: 1.) że pozwolone Łaskawie do krótkiego czasu w Państwach JKo Kr. Mści y Rzpltey z duszą uchodzącym Osobom pomieszkanie, 2.) Ja czekając dalszey JKo Kr. m. woli y dispozycyi. = upraszam WmPana o wyraźną explikacyą wielkiego Jego zdania w jakich terminach ma bydź dany Respons od JKo Kro. Mści Pana Mego Mo Hanowi na List Jego wydanie obwinionych Zbiegow popierający; ile że y WmPana Respons na List Hański mussi się do Responsu JKo Kr. Mści regulować. A zatym na ułożenie tego Responsu od Jego Krol. Mci wiele należy y WmPana auxilium et consilium nieodwłoczne bardzo potrzebne. O które iterum atque iterum upraszając, czekam także na Informacyą de resultato ustney Conferencyi WmPana z Impanem Oboźnym Koronnym. –. –. ~. –. ~. –. ~. –. ~. –. ~. –

90.) Od Impana Kanclerza W. K. do Xcia Jmci Prymasa dnia 18. Maij z Babic. –. –

Winszuję Waszey Xcey Mości Dobrodziejowi szczęśliwego zakończenia curae Majalis, tudzież podróży przedsięwziętey do Gniezna cum voto faustissimi eventus onęyże. Za Łaskawą deklaracyą względem przystania do Warszawy Impa Gasparego uniżenie dziękuję. przy powitaniu JKo Królewskiey Mości Pana M. M. niemogłem jeszcze mieć determinacyi dnia reassumpcyi Seymu; spodziewam się jednak niezadługo teyże determinacyi o ktorey deferre Waszey Xcey Mści nieomieszkam. – Lubo zaś po zerwanych pierwszych Seymikach przedseymowych wydają się same tylko Uniwersały bez powtornych Instrukcyy do pierwszych się referując; przecież że tak wielkie czasu interstitium zaszło, po pierwszym Seymiku zerwanym jezlibysię zdało powtórnę przez duplikatę wydać Instrukcye, tedy re

collata

collata z Jmciami panami Collegami moiemi MMPany jeżeliby do tego miało = —„ —
przyyść, desiderium Jmpana Molskiego na roskaz Waszey Xcey Mci Dobrodzieja będzie
na pamięci. po powitaniu JEgo Królewskiey Mości nawiedziłem Jmpana Podskarbiego W.
Kor. mmpana y zastałem z Łaski pana Boga dość czerstwego. – Czynił mi relacyą
pierwszey swojey z Jchmcpanami Schwerinami Konferencyi; y jako Jm wywiodł że oprócz
prowentow ordynaryynych ex Territorio Elbingensi wybrali ludzie Brandeburscy milion
kilkadziesiąt tysięcy Talerow, y że rozumie y spodziewa się iż przez Traktat możemy mieć
niepłacąc nic Territorium Elbląskie. powiedział mi potym de contentis Listu swego do
Waszey Xcey Mci y Responsu W. X. M. Dobr.; y że instituit według tego Listu u Jchm pp.
Schwerinow o effektuacyą rzetelną daney Jm z przeszłego Kongressu deklaracyi. Intulit
potym Jmpan podskarbi Koronny, czy nielepieyby kontynuować te konferencye z nimi
y robić Traktat? który kiedy doydzie, y kiedy będziemy mieli Elbląg wolny ze wszystkim
to y Bolwerk szańtz y wszystko będziemy mieli. Ja na to reposui Jmci według zdania
Waszey Xcey Mci bardzo przezornego, ufundowanego in universali voto et sensu Sena=
tu, assensu et beneplacito JEgo Kr. Mci stwierdzonego; że należy urgere aby ante omnia
attentata wszystkie w deklaracyi od W. X. M. Jchmc panom Schwerinom daney wyrażone,
były uprzątnione y uspokojone; przypominaiąc Jmp. podskarbiemu ex praeteritis sposob
traktowania rzeczy Dworu Berlinskiego jako zwykł attentata czynić a z nich przez Tra=
ktaty wychodzić, dawniey przez Welawski potym przez Traktat retraditae Elbingae, na
który samże Jmpan podskarbi narzekał: potym Traktacie retraditae Elbingae aż wkró=
tce assumpsit Titulum Regium, aż daley dissimulatio et tolerantia Rzpltey, y łatwość do
traktowania z Tymże Dworem sprawiła to że terazniey szy Regnans odebrał homagium
sine praesentia Deputatorum JEo Kro. Mci y Rzpltey; z tym wszystkim ześmy zawsze tra=
ktować chcieli, aż coraz nowe y cięższe attentata nastąpiły. – Dlatego życzyłem, uwa=
żając te anteacta et futura, żeby Tenże Dwor niemógł napotym usitatam damnosi=
ssimam trzymać się praxim y co nowego coraz cięższego attentare, aby przez Traktaty z
tego y na swoje wychodzić nobis facile tolerantibus; teraz zabieżeć temu wszystkiemu
ante omnia urgendo justam satisfactionem et effectivam attentatorum accomodationem.
Doniosłem y to że Ten Dwor, kiedy actu rzeczy do akkomodacyi dirigi powinny, miasto
Satisfakcyi ktorey się Rzplta dopomina pro praeteritis znowu czyni irritamenta, kiedy
karczmę u S. Lipki OO. Jezuitom odebrał; a przecież namieniłem że nietylko justitia
pro parte nostra ale et ratio et situatio terazniey szych w Europie konjunktur powinny
by być w konsideracyi u Tego tam Dworu et motivo do ukontentowania in praemissis
Rzpltey

— " — = Rzpltey; qua satisfactione reali et indilata subsecuta wątpić nietrzeba, mówiłem, że y Wasza Xcia Mosci Dobrodziey y Jmpan Marszałek poselski ad prosecutionem negocyacyi z Jchmc Panami Schwerynami ad mentem Rzpltey y przeszłego Congressu. Deklarował tedy Jmpan podskarbi W. K. popierać hanc satisfactionem: a Ja fidelem relationem tego mojego dyskursu uczyniwszy W. Xcey Mci D., czekam magnos Sensus Jego et imperia do których konformować się będę, zostając ætc. —. ~. —. ~. —. ~. —. —.

91.) Od Tegoż Jmpana Kanclerza Wo Koro. do Tegoż Xcia Jmci Prymasa d. 23. Maij. —. -

Za przybyciem moim ad Regiam odezwałem się zaraz Waszey Xcey Mci Dobrodziejowi z expressyą nieustanney życzliwosci mojey y partykularney obligacyi: teraz zaś mam honor z woli Jego Krolewskiey Mosci Pana Mo Mo debita cum veneratione deferre; jako na dniu onegdayszym powziąwszy wiadomość od Zakonnikow Mogilskich, którzy do Nuncyatury przybyli, że przeciwko prohibycyi Jego Królewskiey Mosci y nominacyi daney Jmxr podkanclerzemu Koronno MMPanu ważyli się, insistendo vestigiis aliorum Refractariorum attentare praetensam Electionem innego z między Siebie Opata; zjechaliśmy się wszyscy Swiecccy przytomni ad Latus principis Ministrowie Status do Jmpana Marszałka W. Ko. mmpo, gdzie praevia matura deliberatione unanimi Sensu stanęło Resultatum: 1o.) Upraszać Jego Król. Mci aby w tey okoliczności raczył dać Listy swoje do JmmXX. Kardynałow Pauluciego y Albaniego protektora w terminach mocnych konformujących się do expedycyi daney Jmpu Graffowi Lagnascowi. 2o.) Aby Jego Król. Mc raczył wydać Reskrypt do Tychże Zakonnikow Mogilskich ut revocent hujusmodi attentata sub rigore Sequestrationis Dóbr Jch in quantumby tego uczynić niechcieli; a oraz aby incunctanter wydana była ad eum effectum Commissya executiva rigoris praefati. 3o.) Aby Jego Krol. Mc raczył także kazać gotować inną Commissyę ad sequestrandum Bona Abbatialia in quantumby na kogo innego nie na JmXa podkanclerzego miała wynijść Expedycya. - 4o.) Upraszać także Króla Jmci, aby raczył pokazać vivum ressentimentum o te attentata JmXu Nuncyuszowi. —. Dnia wczorayszego Jmpan Marszałek W. Kor przełożył to wszystko nomine nostro et sui Jego Kro. Mci: co Pan przyjął dobrze, approbował, y uczynić o cośmy w tych punktach prosili deklarował przydawszy swoją reflexyę, żeby te nasze reprezentacye kommunikowane były Waszey Xcey Mosci ad manutentionem in futurum potrzebney rezolucyi. Czynię tedy Wolę pańską, y te nasze pro jurata fide uczynione in praemissis reprezentacye W. X. Mci komunikując zostawo ætc.

92.) Od Xcia Jmci Prymasa do Jmci Pana Kanclerza W. K. d. 30. Maij z Łowicza. —. —.

Za tak obszerną occurrentium in publicis relacyą wielce dziękuję Wmmpanu. Wielkie

zaś Jego reflexye y racye Jmpanu podskarbiemu koronnemu wmp. propono- — . — . -
wane które w niey czytam, nietylko extollo ale też jak są bene ponderatae et oportunae
ile w takich circumstancyach gdzie prout pede in nervo posito ostrożnie stawiać się y
postępować potrzeba vereor. niewiem dla czego moje Jmmpan abjecit persuazye,
kiedy nieczekając ani wmmpanow jako ministrow bez których niepowinien był zaczy=
nać Traktatu z Ministrami Brandeburskiemi ani mojey attendencyi która mi przeszły
Congress Nasz recommendavit et commisit, wdał się już tak głęboko z Dworem Tym
z którym czynić y traktować perspicacissime należy; ile gdy mamy per praxim iż
zwykł zawsze mieszać y trudnić rzeczy ażeby niemi zarzucił y zagubił semitas
rectas do mety y celu verae concordiae et pacis. Jmpan podskarbi lubo jest capax
maxima agere, difficillima componere, że jednak Temu Dworowi zdaje się nieco favora=
bilis y że Dissidentes merentur u niego zelum za sobą, cavendum ażeby jakowey nieuczy=
nił nieostrożności którąby mieli sobie pro accordato y która mogła obrócić się in ma=
jorem quaestionem et luctam. Trzeba tedy prospicere temu, oraz na to mieć oko, ażeby
z Samemi Jchmcpanami Schwerinami intimius et personalius nieznosił się. Jmp. Gaspa=
rego na Roskaz wmpana posyłam który Mu plura referet. Ja zaś czekając determi=
nationem Seymu od wmp., y wiadomosci quo też passu zdałoby Mu się w Interessach Rzym=
skich progredi, skracam pisanie moje y kończę je eo voto w którym perenniter chcę bydź etc.

93.) Od Jego Królewskiey Mosci do Wielmożnego Kasztelana Kijowskiego. — . — . —

Wielmożny uprzeymie nam miły! przełożono Nam jest Jmieniem Urodzoney Jskrzyckiey
Apostołowey Pułkownikowey Mirohorodzkiey; jakoby Uprzeymość Wasza Dobra Demidow Lol
cum attinentiis w Województwie Kijowskim leżące Urodzonego niegdy Bazylego Jskrzyckie=
go Oyca Jey własne dziedziczne, na których Ona okupienie od Dłużnikow Temuż Oycu
Swemu pieniędzy znaczną Summę, y po Smierci Jego Urodzonemu Adamowi Jskrzyckie=
mu Bratu Swemu pożyczyła, gdy zaś Tenże Brat Jey steriliter zszedł z tego Swiata,
takową Summa albo dług na dobrach pomienionych został się, y te Dobra nietak w
Sukcessyi jako raczey w długu trzymała, Macochę, y innych Colligatow Swych pretensye
z tych Dóbr popłaciła, nawet y Uprzeymosci Waszey siedmset Złotych pretendowane uspo-
koiła y kwit od Uprzeymości Waszey otrzymała, po którym kwicie Upr. Wc. Dobra te
bez wszelkiego prawa miał zajechać y dotychczas trzymać, przez który zajazd szkody so-
bie więcey niżeli na półtorakroć sto tysięcy Taż Urod. Pułkownikowa rachuje, jakoż to
Jey Dóbr odebranie w Liście Swym do niey przeszłego roku dnia 7. Sierpnia pisanym copiatim
przed nami produkowanym Uprzeymość Wasza przyznaje iż pod tym pretextem stało że Ona

Szlach

–. – = Szlachcianką będąc nie za Indigen poszła, y że Oyciec Jey Urodzony Iskrzycki miał bydź coś winien Urodzonemu Peterze który na Te Dobra przywiley miał od nas uprosić, y że Onemu Uprz. Wa dał protekcyą, y od niego uprz. wa te Dobra arendownym kontraktem objąć miał: więc że wielką krzywdę przez takowy proceder Ta Urodzona pułkownikowa ponosi, ile że po śmierci Brata swego od Urodzonego Petery niebyła zapozwana y choćby za Indigena niebyła przecieżby długu swego u Oyca y Brata zaległego tracić niepowinna, y że te Dobra nietak jako Succeßorka ale bardziey jako kredytorka trzymała, ani też pamiętamy abyśmy Urodzo. Peterze Przywiley na te Dobra dać mieli: Tedy żądamy po Uprzeymości Waszey abyś pomienione Dobra Desnidow cum attinentiis Tey Urodzoney Pułkownikowey Mirohodzkiey oddał y szkody Oney nadgrodził, y takowego bezprawia Oney nieczynił żeby niemiała okazyi z dalszemi Supplikami do nas się uciekać, y prawnie o to, oraz o położenie Przywileju niesłusznie wyniesionego w Sądach naszych czynić. Co że Uprzeymość Wasza uczyni niewątpiemy. Dobrego zatym od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan w Warszawie etc –. –. –. –. –. –. –. –. –. –.

94.) Od Impana Kanclerza W. Koron. do Impana Zaranka Starosty Żmudzkiego z Babic d. 18. Maij 1726. r. –. –. –.

W podróży tu ad Regiam doszedł mnie List Wmmpana de 16. Aprilis pisany. Znam partykularną obligacyę Wmpanu za tę poufałość, w której mnie raczysz convenire y swoje exponere desiderium. Jako zaś ad usus et commoda Wmpana zdawna obowiązanym feror affektem, tak upewniam że w dosyćczynieniu powinności Ministerij Mei y prawdziwey mojey do przysługi Wmpana ochocie należytey czułości nieomieszkam. Wiadomo jest dobrze Wmpu co novella Lex Anni 1717. y Seym Grodzienski, tudzież na fundamencie earundem Legum Resultatum Senatus Consilij Anni 1720. o Dobrach Xiężney Jeymci Szultzbachowey sancivit et disposuit! A zatym na blisko przyszłey da Bog reaßumpcyi Seymu w Grodnie, jak innych Ichmcpp. Competitorow tak y Samego Wmpana pretensye naylepiey discerni et determinari będą mogły. W czym ochotną ex stallo Meo Applikacyę, da Bóg swiadczyć deklaruiąc, interea piszę się na zawsze vero cultu etc. –.

95.) Relacya tego co mówił Impan Chomętowski Marszałek Nadw. Kor. przy pożegnaniu Xcia Jmci Dołhorukiego w Warsz. 20. Maij 1726.

Kiedy nagły wyjazd Waszey Xiążęcey Mości rozpoczętey Conferencyi które słabością zdrowia mego trochę zatamowane były, z ochotą dalszego kontynuowania niepozwolił; tedy przy odjeździe W. X. Mci niektóre punkta dla wiadomości dalszych y doniesienia Ich u Dworu Jego przełożyć Waszey Xiążęcey Mości potrzebną rzecz sądzę!

napnod

=naprzod, że wnieſione Skargi y expostulacye W.X. Mci, jakoby o zabrane Cerkwie = — w Greckiey Religij będących przez Unitow, rozeznane bydź niemogą inaczey tylko prawem Królestwa polskiego w którym Te Cerkwie stoją, y Ci Religii Greckiey jako y Unici pod włądzą Jego Król. Mci y Rzpltey mieszkają. prawo zaś Królestwa Polskiego tak opiſuje: że o zabranie Cerkwi w Religii Greckiey będącym na Sądy relacyyne Jk. Kr. Mci pozwać potrzeba; tak Constitucya 1641. na karcie szóstey pod tytułem Religia Grecka uczy. —. —

Zaczym Ci w Greckiey Religii będący co Im Cerkwie zabrać miano albo sami będą Delatorami Aktorami albo jednego wysadzą Delatora albo Aktora, a ten niech o te Cerkwie zapozwie tych wszystkich którzy Te Cerkwie odebrali; y Mandaty Cancellaria W. X. Litt. tym co w Litwie a tym co w Koronie Kancellarya Koronna każe wydać; lubo blankiety na takowych Mandatów napisanie; y Jk. Król. Mć sądzić te Sprawy deklaruje z Senatorami y Ministrami. —. Jeżeli przy tym zabraniu violencye jakie są poczynione, to po wydanych Mandatach da Król Jmc Listy do pobliższych Starostow aby w grodach Inkwizycyi wysłuchali y one do Sądow Jk. Kr. Mci relacyynych na termin kiedy ta sprawa sądzona będzie, odesłali. —. Uniwersały, Kommiſsye albo Listy do Starostow o zabranie Cerkwiow niemogą bydź wydane póki Te Mandaty niepoprzedzą, bo by się to z prawem Królestwa Tego niezgodziło, na którym ſię Traktat s. p. Jmpana Grzymułtowskiego na Stolicy uczyniony funduje. J Wasza Xca Mć jako Plenipotent pełnomocny inaczey się u Jk. Król. Mci y Rzpltey upomnieć Satysfakcyi niemożeſz; tylko jak jest Artykułem Tego Traktatu opisano którym y Ja z Swego y Wasza Xca Mć z Swego czytał; jest autoryzowany. —. Że zaś Jk. Kr. Mć y Rzplta już takie Sprawy do Satisfakcyi Religij Greckiey według prawa tego osądziła, świeży przykład w Sprawie Pińskiey jest: y kiedyby nie tak nagły Xcia Jmci odjazd, wszelkich sposobow do ułatwienia tey materyi byle nieprzeciwnych Traktatowi y prawu szukałoby ſię do Satysfakcyi propozycyi Xcia Jmci w materyi Religij, jako ſię pokazało w Deklaracyi na Konferencyi drugiey, kiedy rewokacyalny List do Jm X. prowincyała Jezuickiego Jm X. Ginkoffa, List do Jm X. Biskupa Wileńskiego na Skargę przeciw Jm X. Archidyakonowi o List pewny deklarowano; y dalszych szukałoby ſię sposobow do ułatwienia tych Jnteressow. —. ~. —. —.

=Niemniey zaś Jego Królewska Mość y Rzplta żałośni będą którym na przyszłym Seymie relacyą czynić obligowany jestem, że prędki Odjazd Waszey Xcey Mci, w materyi niedosyć uczynienia Traktatowi Jmpana Dziatyńskiego w oddaniu Jnflant z Rygą nietylko żadney Repliki niema ale y promowowai ſię niemogł; także propozycyi swojey z strony ewakuacyi zupełney od wszelkich impetycyy Kurlandyi obiecanych; y owszem że Cło Windawskie y majętnosci Meder Barthan y inne prowenta Xciu Jmci Kurlandskiemu

dotyczą

—„ —·= dotychczas nie są oddane; Archivum y Bibliotheca, Armamentarya zabrane nie oddane; poddani zbiegli do Inflant y innych mieysc nieprzywróceni. —· —· —·
= Rozumie tedy JJego Królewska Mć y Rzplta, że Xże Jmć widząc że z naszey strony do wszelkiey Satysfakcyi Sojuszow bierżemy się y chcemy dosyć uczynić, reprezentować będzie za powrotem Swoim Dworowi Swemu aby y nam Satysfakcya Sojuszow dla stwierdzenia tym większey przyjaźni uczyniona była. Zatym że dłuższa bytność Xcia Jmći explikować się daley niepozwoliła co nam nagły odjazd zabiera, ale to sobie zostawujemy albo za powrotem Xcia Jmći lub JJego następce tych y innych materyi umowienie y exekucye. —· —· ~· —· ~· —· ~· —· ~·–·

96.) Jmpan Kanclerz W. K. do Jmpana Zakrzewskiego d. 19. Maij 1726. r. —· —· ~·–·

List wmmp. de 10. Aprilis pisany dopiero za przybyciem tu moim ad Regiam w tych dniach odebrałem. Jakom zaś szczerze votis et desideriis Wmp. adesse nieomieszkał pod czas przeszłey JJego detencyi, tak ciesząc się ex ea libertate którey ad proprios zażywasz Lares staram się, aby tak molestae o granice lites tandem pro justitia zakończone były, y aby ad effectum Commissye expediantur. Mówiłem z Jmpanem Graffem Wratislawem o to, y deklarował że wkrótce da nam rezolucyą finalną względem tych Commissyy pogranicznych upewniając że naynierychley circa festum S. Joannis imminens będą mogły expediri. Niewątpiąc że Wmpan in hoc Actu demonstrabis documentaliter aequitatem Sprawy Swojey et evinces na zawsze justitiam cete. —· ~· —·–·

97.) Od Tegoż do Xcia Jmći Biskupa Krakowskiego d. 22. Maij 1726. —· ~· —·–·

Nim Mi Listy z dzisieyszey poczty z Warszawy przywiozą, zaczynam ten móy List do Waszey Xcey Mości donosząc, że jadąc tu w drodze odebrałem dwa Listy Was. X. Mci y dawnieyszy de 2. z Czeladzi y świeższy de 12. praesentis z Jangroda. — W przeszły Piątek powitałem JJego Kro. mć y Królewica Jmći. Król Jmć o tym posłanniku Hanskim, y o expedycyi Seymowey ze Mną mówił. Co do pierwszego punktu życzyłem niespieszyć się z daniem audyencyi, aż odbierżemy dalszą wiadomość od Jmpana Hetmana po widzeniu się z Jmpanem Obożnym Koronnym. Co do drugiego punktu powiedziałem żem na to zjechał abym Tę expedycyą formować dopomogł. O Kurlandzkim Interessie nic się natenczas niemówiło. po powitaniu Panskim byłem u Jmpana podskarbiego W. Kor.; dyskurs nasz znaydziesz Wasza Xca Mość in annexis. Onegday byli tu z Łaski Swojey u mnie wszyscy nasi Jchmcpanowie Ministrowie; od których dowiedziawszy się że Jmpan Comte de Saxe non obstantibus remonstrationibus miał cale wyjeżdżać do
Kurlan

Kurlandyi y juz actualiter wszystkich żegnał po odjeździe Jchmciow po kola= -.. cyi byłem srodze anxius et inquietus o to niechcąc bydź reus alicujus omissionis wtak delikatney y tak niepomyślne consequencye za sobą pociągającey materyi. Westchnąwszy tedy do Pana Boga o pomoc, y przeyrzawszy dawnieysze Acta do Interessow Kurlandskich należące, y kazawszy wypisać z protokułu racye przeciwko pretensyi y propozycyi naowczas Xcia Nieb. Dołhorukiego o tę Ewentualną Elekcyą, y Excerpt z Konferencyi z Nim 13. Januar 1719. odprawioney, pojechałem wczora po południu do Króla Jmci y mówiłem obszernie o tym Interessie Kurlandzkim. Nierozwodzę się z relacyą moich reprezentacyy uczynionych Jło Król. Mci ile Was. Xcey Mci wiadomych z naszey korrespondencyi: konkludowałem żem przywiozł wzwyż namienione racye y excerpt z konferencyi z Xięciem Nieb. Dołhorukim które przetłumaczone pokażą; że nietylko mieć jaką nadzieję ale y myśleć o tym projekcie niepodobna; y że jeżeli rozsiane gazety o tym projekcie już wiele złych skutkow porobiły po Woiewodztwach jakoto różne Listy testantur, dopieroż ten wyjazd de Mr le Comte potwierdzający te gazety narobi wiele licha y na przyszłym Seymie; y przeczytałem Królowi Jmci Excerpt z pewnego Listu. — Król Jmć Łaskawie wysłuchawszy wszystkiego powiedział Mi że niewiedział y On Sam o tym projekcie: że niewie kto à Mr le Comte de Saxe wbił tę nadzieję w głowę, że się napiera w tę drogę; że sam Król Jmć widzi y uznaje trudność. — Jam odpowiedział, że po Woiewodztwach inaczey nierozumieją y niepodobna Im żadną miarą tego wypersuadować żeby inaczey rozumieli tylko że się to wszystko dzieje z wiadomością Króla Jmci: a ztąd co za Skutki? doniosłem. — Król Jmć nakoniec mówił mi, abym Mu to wszystko com prezentował kazał jako nayprędzey wytłumaczyć; kazał potym jakom Ja wyszedł Król Jmć zawołać do Siebie Jmpa Graffa Manteuffla y powiedziawszy Mu com z Nim mówił tym terminem le Chancelier m'a parlé avec zele etc roskazał Mu mowić à Mr le Comte de Saxe abysię zatrzymał z Swoją drogą: o czym Jmpan Graff Manteuffel powiedał Mi będącemu u Jmpa Marszałka Wo Kor. —. posyłam W. Xcey Mości in annexis com dał do tłumaczenia dla Króla Jmci w tym Interessie Kurlandzkim. —. Tamże u Jmpa Marszałka W. K. widział się ze Mną Jmpan Graff de Saxe, y po Complementach mówił Mi: że jedzie do Carowey Jeymci w Interessach Swoich partykularnych: że się dowiedział iż Ja był inquiet o ten Interess Kurlandzki, ale że się spodziewa iż jeżeli znaydzie gratiam in oculis Carowey Jeymci że wniesie za nim Instancyą, że Mu będę favorable etc. Jam Mu w klar odpowiedział, że niemogę nic przeciwko Sumieniu y przysiędze mojey czynić y obiecować, y że Król Jmć obaczy z racyi które Mu oddałem że to jest impracticable! —. —. —

— " — = Mielismy potym my Swieccy Ministrowie u Jmp. Marszałka W: K. konferencyą, ex occasione że Zakonnicy z Mogiły tu przyjechali do JmX^a. Nuncyusza donosząc o odprawioney Elekcyi Swojey y o pozwy na JmX^a. Administratora. Resultatum tey Konferencyi posyłam in annexis. — . — . — . ~ . — . ~ . — . ~ .

= Żałuję bardzo zawodu Waszey Xiążecey Mosci względem Commissyi graniczney. Niewidziałem się jeszcze z Jmp. Graffem Wratislau; powiedał Mi JmX. podkanclerzy że y On narzeka na Ślęzakow; exkuzuje że to tam mają bydź błota, wody, że trzeba czekać lata etc. Ja urgeo et urgebo expedyowanie Tych Commissyy pogranicznych. —.

= Tego momentu odbieram List W. X. Mci z dzisieyszey poczty. Dziękuję uniżenie za prorogacyą Indultu. Supplikuję zaś instantissime W. X. Mci abyś raczył dać sobie tyle czasu żebyś wszystko co dziś piszę y posyłam przeczytał, y dać Mi raczył na każdy punkt y materyą pożądany Respons: wszak to idzie o publiczne Interessa. — . — .

98.) Od Tegoż JMpana Kanclerza W. Koron^o.
do Jmp. Barona Puchetta d. 22. Maij. —.

Za wiadomość pożądaną o odebraney przez Jmpana Graffa Lagniasca posłaney od JK^o. Krol. Mci p. M. M. expedycyi, wyrażam należyte podziękowanie Wmpanu spodziewając się że przed odjazdem Tegoż Jmpana Graffa mediante activitate Jmci stanie tam in Urbe quid pro aequitate favorabile in commisso negotio. przybywszy ad Regiam zastałem przytomny ad Latus JK^o. Krolew. Mci Senat et Ministerium niewymownie Sensibiles, troskliwych y użalonych z odebraney wiadomosci że Monachi Clarae Tumbae insistendo vestigijs innych Refractariorum przeciwko prohibicyi JK^o. Krol. Mci y przeciwko nominacyi daney JmX^u. podkanclerzemu Koronnemu M. mpanu ważyli się attentare praetensam Electionem innego z między Siebie Opata. Wczorayszego dnia wszyscy Jchmc Swieccy deliberowali super praemissis y stanęło unanimi Sensu et assensu Resultatum: 1°.) Upraszać JK^o. Krol. Mci aby raczył do Jchmc XX. Kardynałow Paulucego y Albaniego Listy dać insistendo posłaney expedycyi Jmp^u. Graffowi Lagnascowi instando et urgendo żeby JmX^u. podkanclerzemu Kor. cedat in Commendam Opactwo Mogilskie juxta Status anteriores. — 2°.) Aby Jego Krolew Mć raczył wydać Rescript do Tychże Zakonnikow Mogilskich, ut revocent hujusmodi attentata sub rigore Sequestrationis Dobr Jch in quantumby tego uczynić niechcieli, a oraz aby incunctanter wydana była ad eum effectum Commissya executiva rigoris praefati. — 3°.) Aby Jego Krolewska Mć także raczył kazać gotować inną Commissyą ad sequestrandum bona Abbatialia, in quantumby na kogo innego nie na JmX^a. podkanclerzego K^o. miała wynisć Expedycya. — 4°.) Upraszać także Krola Jmci aby raczył vivum

resserit

ressentimentum pokazać o te Attentata Jmx^a Nuncyuszowi. — To gdy dla potrzeb= —„ ney wcześnie u tamtego Dworu Informacyi donoszę, obliguję oraz WmPana; abyś omni quam exactissimo et efficacissimo conatu starał się, pomienione Monachorum molimina avertere, y jako nayprędzey Expedycya in favorem Jmx^a podkanclerzego należytą jako anteriores bywały procurare, unikając extrema do którychby pewnie przyyść musiało. In expectatione zatym pomyślnieyszych wiadomości zostawam etc. — . — . ~.

P. S. To pewna że po Województwach bardzo sa animi exacerbati o te Opactw w Krzy= mie in praejudicium Jurium Coronae przedsięwzięta, ad Sinistras et exorbitantes Mona= chorum informationes dispozycyą: y wielu jest takich z cognitionem tego Interessu perfecta niemających którzy rozumieją y mowią, że się to dzieje ex ea ratione jakobyś WmPan za postanowieniem tam swoim bardziey favores et gratias Illius Curiae sobie conciliare starał się a niżeli pro Juribus Regni vigilantem exhibere activitatem. Ja z Jmx. podkanclerzyo has opiniones refutamus, y mamy na pamięci accomodationem potrzeb WmPana w poda= jących się okazyach: do czego Nam pewnie dopomoże nieodwłoczna ad vota publica Opa= ctwa Mogilskiego per procurationem WMPana Expedycya. — . ~ . — . ~ . —

99.) Od Tegoż do Jmx. Czapskiego Coadjutora Chełmińskiego Commissarza Ordinis Cis= terciensium d. 23. Maij 1726. — . —

Znam partykularną Obligacyą WmPanu za pomyślną deklaracyą in favorem Jmx^a Pod= kanclerzego Koron. MMPana et Jurium Coronae względem Opactwa Mogilskiego. Ex annexis wyrozumiesz WmPan resultatum Secularis Ministerij Status utriusque gentis przytomnych Jchmciow przy Boku JK^o Krol. Mci p. M. M., które nastąpiło za odebra= ną wiadomością de Actu attentato praetensae Electionis Conventualis Abbatis w Mo Mo= gile, co jako słyszę, miało bydź sine facultate WMPana Commissoriali. — Jmx. podkan= clerzy Koronny omni conatu stara się zatrzymać executionem praefati Resultati con= fisus deklarowaney Łasce WmPana, prosił y mnie abym Jmci w tym dopomogł. — Jakoż in fiducia skuteczney WmPana Authoritatis do tego Interpozycyi, aby nietylko praetensa attentata Electio revocetur, ale też praxi usitata postulatio Jmx. podkan= clerzego capitulariter subsequatur, applikować się nieomieszkam żeby te expedycye zatrzy= mane bydź mogły; ile kiedy niewątpię że WmPan przez tę uczynność ante ingressum do Senatu zechcesz sobie u Stanow Rzeczypospolitey conciliare osobliwe meritum! Co w wszelkiey prawdziwey poufałości namieniając zostawam etc. — . — . — . —

100.) Od Tegoż JMPana Kanclerza Wielkiego Koronnego do JMPana Barona

pucher

Pucheta die 29. Maij 1726. r. — . — . –

W Liście Moim de 22. cur. ztąd przeszłą pocztą pisanym wyraziłem Wmpanu co się wazyli attentare Mniszy Mogilscy contra Jura Majestatica, y co za Remedia wzięto przed się przytomne in Regia Ministerium Status per puncta Resultati Sui w tymże Liście Moim expressa. Teraz zaś nieomieszkuję o tym Wmpana uwiadomić, że Executio memorati Resultati jest nieco zatrzymana ad Interpositionem instantissimam JmX.a podkanclerzego Koronnego MMpana spodziewającego się y życzącego sobie mieć Expedycyą nieodwłoczną secundum Status immediatos na toż Opactwo Mogilskie bez applikacyi pomienionych remediorum. Dla tego Listy od Jego Królew. Mci p. M. M. do Jchmo XX. Kardynałow Paulucciego y Albaniego protektora in hoc negotio praemittuntur, y dzisieyszą pocztą posyłają się. A ponieważ JK.o Kr. mć pan M. M. w Listach Swoich do Tychże Kardynałow Jchmciow referujesię na kommunikacyą Sentymentow et Resultati Conferencyi Ministrorum Status oboyga Narodow; tedy z Woli y roskazu JK.o Kr. Mci to Resultatum o którym przeszłą pocztą pisałem posyłam znowu in annexo folio Wmpanu. Niewątpiąc zatym że te Listy będą ad vota publica et particularia JmX.a podkanclerzego Koronnego skutecznę za pilną Wmpana cooperacyą y odwrócą rezolucyą przystąpienia ad executionem Resultati supramemorati, etc. — . — . P. S. Donoszę y to Wmpanu; że zapowziętą wiadomością z Listu Wmpana de 27. Aprilis pisanego de commisso ac si z Rzymu JmX.o Nuncyuszowi ad insistendum fortissime Executioni Dekretow Congregationis o probostwie Miechowskim etc, raczył JK.o Krolews. Mość ex mente et ad Instantiam przytomney Rady dnia onegdaysżego do JmX.a Nuncyusza posłać Jmp.a podskarbiego W.o Xstwa Litt.o pytając się jeżeli ta wiadomość była pewna? y z tą requizycyą aby inhaerendo swojey antecedenter ... deklaracyi tych Dekretow do Exekucyi nieprzywodził: alias gdyby to miał czynić toby Jego Króle. Mć musiał procedere do wydania Commissyi ad sequestrationem Bonorum według postanowienia na przeszłym Congressie! JmX. Nuncyusz reposuit Jmp.o Podskarbiemu, że ma u Siebie pomienione Decreta Congregationis, ale exekucyą Jch zatrzymuje takowego niemając Ordynansu. — .

101.) Ad Cardinalem Protectorem a Sacra Regia Majestate. — . – . –

Compertum habuit Illustritas Vestra ex Litteris Nostris ad Sanctissimum Dominum Nostrum Papam datis per Manus Magnifici Comitis de Lagnase, tum ex relatione ejusdem Ministri Nostri a Congressu-Senatus proxime praeterito debite instructi, quantas et quales in nobis et in tota Republica concitant animorum commotiones insolentes progressus Monachorum in Regno Nostro degentium contra Jura Coronae et Status rationes licentiose sese opponentium, et in suis hujusmodi attentatis protectione Curiae Romanae cum gravi offensa Statuum Reipublicae abutentium. – Contra haec

atten

attentata cum speremus et praestolemur desiderata opportuna remedia, interea occurrente vacatione Abbatiae Clarae Tumbae Ordinis Cisterciensis post obitum Rndmi Michaelis Szembek Episcopi Suffraganei Cracovien., postquam pro Jure Nostro virum emeritum generis claritudine conspicuum et tam Ecclesiae quam Reipublicae utilem Rndmum Joannem Lipski procancellarium Regni nominaverimus Suaeque Sanctitati commendaverimus, Monachi Conventus praefati vestigijs aliorum Refractariorum insistentes, contra expressam Nostram prohibitionem in convulsionem Jurium Majestaticorum et statuum anteriorum insolentissime actum praetensae Electionis Abbatis e medio Sui attentarunt. Hujusmodi recens attentatum quale causaverit in Consilio ad Latus Nostrum praesenti Resultatum, de hoc Illustritatem Vestram informabit generosus Baro de Puchet. Executionem tamen rigorosam praedicti Resultati tantisper suspendere in animum induximus confisi Aequitati et Summae moderationi Suae Sanctitatis tum ad Eum effectum efficaci Cooperationi Illustritatis Vestrae, quod non tantum in ijs desideriis quae praefatus Comes de Lagnasc hactenus exposuit opportune Nobis satisfiet verum etiam indilata expeditio praedictae Abbatiae Clarae Tumbae favore Nominati et Commendati Nostri Procancellarij Regni juxta anteriores Status immediatos subsequetur. Alias praemittimus Nostram Declarationem quod si quid evenerit Juribus Coronae repugnans, obstricti essemus ad executionem Constitutionum Regni et praetacti Resultati in defensionem eorundem Jurium descendere. —.—.

102.) Literae Monitoriales ad Monachos Clarae Tumbae Conventus. —. —. —.

Augustus II. etc. —. Religiosi devote nobis dilecti! Non sine gravi animi nostri commotione percepimus relationem hanc Nobis factam; quod Devotiones Vestrae contra Jus-patronatus Nostri se opposuerint, et non hunc Abbatem Mogilnensem quem Nos nominavimus et praesentavimus sed alium Sibi elegerint! Quem temerarium ausum et progressum Devotionum Vrarum Nos cohibere volendo Juraque Nostra et Reipublicae hac in parte manutenendo, ex Consilio praesentis ad Latus Nostrum Senatus id in animum nostrum induximus, quod nisi Devotiones Vestrae saniori reflexione Jura nostra et Reipublicae /: sub cujus clientela estis :/ consideraverint, Nominationique seu praesentationi Nostrae paruerint et a praetensa extra Nominationem Nostram electione, Intrusoque Suo electo recesserint, illico sequestrum super Bona omnia Claustralia Devotionum Vestrarum fieri mandavimus, et in eum finem jam Commissionem ex Cancellaria Regni emanare permisimus. Cujus Commissionis antequam executio subsequatur, adhuc praesentibus Devotiones Vestras monendas esse duximus, quatenus Voluntati Nostrae Legique Regni pareant, et consequentias nocivas ex hac temeraria Illis se oppositione Ipsimet a vobis Devotiones Vestrae avertant. — De coetero Devotiones Vestras bene valere cupimus. —. Datum etc —. —. —. —. —. —.

103.)

103.) Commissio.

Augustus II. cetc. —. Magnificis et Generosis cetc. —. Magnifici et Generosi Sincere et fideliter Nobis dilecti! Cum Religiosi Monachi Ordinis Cisterciensium Monasterij Clarae Tumbae Dioecesis Cracoviensis Voluntati Nostrae Jurique Patronatus ac Legibus Regni temere se opposuerint, et non hunc quem nominavimus et praesentavimus Abbatem sed alium Sibi elegerint; itaque hanc Jpsorum temeritatem et contra Jus-patronatus nostri Legesque Regni oppositionem et quodammodo Reipublicae sub cujus clientela sunt rebellem animositatem cohibere et coarctari volentes, ex Consilio praesentis ad Latus Nostrum Senatus, sequestrationem Bonorum claustralium Eorundem Religiosorum Monachorum Clarae Tumbae fieri debere decrevimus. – Quapropter Sinceritatibus et Fidelitatibus Vstris committimus et mandamus; quatenus captato opportuno tempore, avisatis Jisdem Religiosis Monachis Monasterij Clarae Tumbae et explorata Jpsorum prius voluntate num nobis et Legibus Regni obtemperare, nominationemque Nostram acceptare, et a suo Jntruso Electo recedere voluerint nec ne? in casum temeritatis et renitentiae ulterioris, ad Bona claustralia hujus Monasterij condescendat, ibidemque in loco qui Jpsis commodior videbitur jurisdictione Sua Commissoriali fundata reditus omnes Bonorum Claustraliũ ipsaque bona sequestrent, Jnventaria in Jpsis conscribi faciant, Administratorem vel Administratores constituant, obedientiam a Subditis praestandam injungant, nullumque proventum ex Jisdem Bonis Claustralibus Religiosos Monachos percipere permittant, et usque ad resipiscentiam horum Monachorum Administratores constitutos circa possessionem eorundem Bonorum Claustralium manuteneant. Facturae sunt Sinceritates et Fidelitates Vstrae pro gratia Nostra cetc. Datt. cetc —. —. —. —. —. —. —. —.

104.) Memoryał podany Krolowi Jemci in negotio Curlandiae. —. ~. ~.

My przytomna Rada y Ministrowie Status oboyga Narodow ad Latus Waszey Krolewskiey Mci pana Naszego Miłosciwego praesentes insistendo wiernym remonstracyom naszym pro jurata fide W. K. Mci panu N. M. z okazyi moliminum o Ewentualną Xięstwa Kurlandskiego Sukcessyą uczynionym, y racyom podanym ktores W. K. M. Regio et justo judicio Suo uznał za Sprawiedliwe, kiedy odbieramy wiadomosć że niektorzy ex Consiliarijs Curlandiae jakies conventiculum bez Uniwersałow Was. Kr. Mci chcą składać, contra pacta Subjectionis, formulam Regiminis, et contra Juramentum, coby było z wzruszeniem directi Dominij Waszey Krol. Mci y Rzeczypospolitey, ktora zdawna prawem y Konstitucyą Anni 1589., et per alios Actus subsequentes to sobie warowała, że deficiente stirpe Xiąząt Kurlandskich Ziemia albo Xięstwo To Kurlandskie do obudwu narodow polskiego y Litewskiego przyłączone bydź ma: Supplikujemy jako nayuniżeniey Was. Kr. Mci, abys nieodwłocznym

Rescript

Reskryptem swoim który reprezentujemy Waszey Kr. Mći takowego conventiculum — zakazać raczył. — przez expedyowanie Tego Reskryptu dasz Wasza Król. Mć Pan Nasz Mtściwy dowód Panskiey swojey circa conservationem Jurium suorum et Reipublicae Vigilancyi: utwierdzisz to dobrotliwe Nam dane na nasze reprezentacye objaśnienie jako o rozgłoszonym horum moliminum et tentaminum projekcie Wasza Król. Mć niewiedziałeś: y że cokolwiek kto czynił y czyni w proponowaniu y popieraniu onegoż, to wszystko działo się y dzieje przeciwko Woli Waszey Król. Mći. — Ażeby ta naypotrzebnieysza ad felicitatem publicam inter Status konfidencya Łaską Boską, Łaskawym Dobra y pokoju Oyczyzny Naszey przestrzegającym y prawa nasze konserwującym panowaniem Waszey Król. Mći sporządzona y utrzymującasię tym barziey ugruntowana była do pomyślnego przyszłych Seymowych Obrad Sukcessu z pożądanym na zawsze W. Król. Mći ukontentowaniem y nieśmiertelną Jego Sławą. — Dan w Warszawie dnia 28. Mca Maja Roku Pańskiego Tysiącznego Siedmsetnego Dwudziestego Szóstego. —.

J. Tarło Biskup poznański.
Załuski Wojewoda płocki
J. Donhoff W. p. H. p. W. X. L.
Przebendowski Wda Malborski.
J. Branicki Kaszt. Halicki
J. Mniszech M. W. K.

J. Szembek Kanclerz W. Kor.
J. Lipski Podkancl. Koronny. —
Xże Czartoryski P. W. X. Littu.
J. Przebendowski podskarbi W. Kor.
S. Poniatowski podsk. W. W. Xa. Littu.
Chomentowski Mars. nad koro. —.

Traduction du Memoire. —.

Nous Senateurs et Ministres d'Etat de deux Nations presents auprés de votre Majesté insistant à Nos fideles remonstrances selon obligation de Notre Serment et aux raisons que nous avons remises à Votre Majesté et lequelles V. M. a trouvée justes par l'equité de son jugement Royal à l'occasion des trames et trafiques pour la Succession eventuelle de Duchés de Courlande et Semigalle, etant informés que quelques-uns des Conseillers de Courlande veulent convoquer quelque Assemblée sans les Universaux de V. M. contra pacta Subjectionis, formulam Regiminis, et contre leur Serment, tendant à la destruction directi Dominij de V. M. et de la Republique, laquelle a assurée l'Incorporation de la principauté de Courlande aux deux Nations de Pologne et de Lithuanie en cas que la ligne des Ducs viendrait à manquer, depuis long tems par la Constitution de l'année 1589. et par autres Actes suivis depuis: Nous supplions tres-humblement Votre Mjté de defendre une telle Assemblée par son Rescript Royal que Nous presentons à V. Mjté. Votre Majesté donnera par l'expedition sans delay de ce Rescript une marque de Sa vigilance Royale pour la conservation de ses droits Royaux et de la Republique: Elle confirmera cet eclaircissement gracieux que Vo. Majesté a donnée à Nos Representations qu'Elle n'a eu aucune connoissance du projet de ces trames et tentatives, et que tout ce que

—·—· = ce que quelqu'un peut avoir fait en l'avançant et poursuivant a eté fait contre la volonté de votre Majesté: afin que cette confiance entre les Etats la plus necessaire pour la felicité publique acquise et maintenüe par la grace de Dieu et par le doux gouvernement de V. M. attentif et soigneux pour la conservation du bien de la paix et des lois de notre Patrie soit d'autant plus affermie, pour l'heureux succés de la Diète prochaine au contentement pour toujours desiré de V. M. et à sa gloire immortelle. —. Donné etc.

105.) Rescriptum ad Supremos Consiliarios et Equestrem Ordinem Curlandiae. —·—·—·

Augustus II. etc. —. Generosi fideliter Nobis dilecti! Cum non solum publica fama divulgatique rumores sed et certae quaedam relationes id deferant; ac si Fidelitates Vrae praetextu absentiae in hactenus a Ducatibus Ducis Ferdinandi homagijque Ejus non redditi seu alia quavis palliata ratione meditentur et moliantur contra Jura Supremi Dominii Nostri et Reipublicae Conventum privatum sibi instituere et formare velle idque non obstante Nostra remissione et suspensione desideriorum Fidelitatum Vrarum ad imminentem Comitiorum Regni Generalium Grodnae celebrandam Reassumptionem, ex ea potissimum causa quod priori gratiosa Concessione Nostra et Indictione Conventus Fidelitates Vrae sint abusae praescriptum et tenorem Universalium Literarum nostrarum excedendo et in materiam Successionis Eventualis sese indebite ingerendo: proinde Fidelitates Vras super praemissis jam antecedenter legitime monitas praesentibus Literis nostris iterum serio monemus Ipsisque inhibemus et interdicimus, ne quidquam hac in re attentare neque aliquem Conventum particularem privatum sibi instituere et indicere sub quocunque praetextu praesumant; quem quidem Conventum concessissemus et concedere potuimus praevia certitudine Fidelitates Vestras facultatem Nostram in celebratione hujusmodi Conventus non excessuros. — Si quid autem contra hasce prohibitiones Nostras Fidelitates Vrae attentaverint; id totum uti pactis Subjectionis, Constitutionibus, et juramento fidelitatis contrarium, pro irrito, invalido et non existenti declaramus. — Renovamus insuper Nostras anteriores Inhibitiones, ne Fidelitates Vestrae in tam magni momenti publico negotio Eventualis horum Ducatuum principis vacantis et ad Regnum Nostrum devolutionis, aliquas cointelligentias et correspondentias precipue cum Exteris habere et quidquam attentare audeant. Facturae sunt praemissa Fidelitates Vestrae pro gratia Nostra, pro fidelitatis Suae juratae exacta observantia; et sin secus quidquam attentare auderent sub gravi indignatione Nostra irremissibilique Legum rigore. Datum Varsaviae die Octava Mensis Junij Anno millesimo Septingentesimo vicesimo Sexto. —·~·—·—·— 106.)

106.) Jmx. Czapski Administrator Chełmiński Commissarz Ord. Cister. do Jmpana Kanclerza W:K. z Peplina d. 30. Maij. —.

Choćbym też obstinate y z kary Samego Boga et duritie cordis cokolwiek chciał zaprzec, jednak tot obligationibus Dobroczynnych Łask Wmpana Dobrodzieja zeznać muszę że omnia debeo na roskazy Jego. Że zaś przeciwko Opactwu Mogilskiemu (: dobrześ Wmp. D. wyraził :) resultatum Saecularis Ministerij; bo resultatum nigdy niesłychane ze saecularis Ministerij, compatior serdecznie nad duchownym prawem które tot juribus et immunitatibus cieszyło się; teraz resultatum Saecularis Ministerij nieco na nie saevire zamysla. Ale że Mi o tym passive tylko mowić godzi się, y z owym cum suspirio exclamare o mala tempora! ferre tylko należy quod vitari nequit. — A co mię bardziey boli, że na spargament tylko loquacis linguae tych płochych Braci którzy do Nuncyatury expedyowani nie z żadną publikatą Elekcyi ale pro tuitione jurium et inhibitione od niepotrzebney wexy zakonney Obserwancyi a tumultow z zgorszeniem Swieckich: która Elekcya jako niebyła y o niey dotąd niewiem, lubom y tą pocztą z tamtąd miał List a przecież o niey żadney niemasz wzmianki, y wiem jaką dał dispozycyą, tak na roskaz Wmp. D. y niebędzie. Dlatego prudentissime obviavit temu Jmx. podkanclerzy Kor. MMPan aby tantorum Nominum Resultatum in illo fundamento niebyło ad executionem przyprowadzone: gdyż Ja omni studio pragnę w samym skutku pokazać że quaero gloriam obsequii Wielkiemu Jmieniowi Jmx: podkanclerzego MMPana y mam nadzieję niepłonną, że samym skutkiem wywiodę się wkrótce. Dla czego wszelką uczyniłem dispozycyą do tego interessu należącą tak w Klasztorze Mogilskim jako y w samym Rzymie; tak, że prawie assekurować mogę że omnia succedent ad vota, tylko in patientia cokolwiek temporisandum. Co candide a nieodwłocznie osobliwemu Dobrodziejowi Memu wyraziwszy cetc. — . — . — . — . — . —

107.) Od Jmpana Kanclerza W. Ko. do Tegoż Jmxa Czapskiego Comiss. Cisterskgo Respons. 6. Junij.

Odpisując Wmpanu na List Jego de 30. Maij upraszam naprzod Wmpę abyś wzajemnie raczył bydź plenissime persuasus o należytey mojey zacnosci, godnosci y affektu Jego ku mnie estymacyi, y że ubolewam y ja nad tą kłótnią in negotio Juris-Patronatus! Nietayne są Wmpanu tak dawne od kilku Wiekow prawa koronne jako y świeższe począwszy a pactis Conventis aż ad novellam Legem Anni 1717. na którey fundamencie teraźnieysze mamy spokoyne regimen. Racz tylko Wmpan te prawa należycie perpendere, a sam osądzisz że Tych złych czasow niektórzy Regulares są okazyą, kiedy

zapom

—.— = zapomniawszy modum agendi który za dobrych czasów y dawniey y potym za ś. p. Króla Jmci Zygmunta Trzeciego y Władysława Czwartego fidelissime cum respectu Jurium Majestaticorum zgodni predecessorowie ich obserwowali; in turbido Rzeczypospolitey statu et in absentia Regum prawdziwie w złe czasy przeciwko tymże prawom czynić zacząwszy y teraz attentare tego non verentur. A jako w Sulejowie, w Koprzywnicy y po innych Klasztorach perperam cum convulsione Jurium Coronae postąpili sobie tak piszą, że his vestigiis insistendo Jmx. Kozłowski praetensus Abbas Coprivnicensis nietylko sine facultate Wmpana prezydował na Elekcyi w Mogile ale y do Rzymu miał jechać ad sollicitandam expeditionem favore asserti Electi Sui. Cożmy tedy Ministrowie Status obowiązani przysięgą et novella Lege ad manutentionem horum Jurium mamy daley czynić? kiedy coraz dalsze ex dissimulatione et tolerantia y w Rzymie y w Polszcze wynikają praejudicia? Jeżeli Wmpan miałeś dostateczną o przeszłym Congressie Senatu relacyą, widziałeś unanimem Sensum et resolutionem całego Senatu do utrzymania tego prawa; y chociaż Jchmc XX. Biskupi MMPanowie mitius de hoc negotio mówili prowadząc rzeczy ad combinationem do którey Rzplta jest skłonna, przecież niemogli żadną miarą y niemogą nieprzyznać tey prawdy, że się wielki gwałt Juribus Majestaticis et Reipublicae dzieje, kiedy sine praevio Concordato dopiero formando de puro facto takie attentata continuantur czegoby nietylko Król Polski y Rzplta ale naymnieysza communitas niezniosła. Czy niezaciągnąłże y teraz Ten X. Kozłowski extensionem rigoris Legum przeciwko sobie y za dawnieysze y za teraznieysze attentatum? Jać ad Interpositionem Jmx. podkanclerzego Koron. MMPana et in virtute tey Wmpana deklaracyi, aby Jey Ministerium Status Wiarę dało, starać się będę, zatrzymując executionem Resultati o którym antecedenter doniosłem; alec jako na fundamencie teyże Deklaracyi pewien jestem że Wmpan authoritate Sua zechcesz incunctanter poskromić licentiam w Mogile y w Rzymie fortiter ac efficaciter favore Jmx^a podkanclerzego Koronnego MMPana unikając extrema agere, tak in expectatione pożądaney in praemissis wiadomości zostawam etc. —. ✝.

P. S. Czekam non sine impatientia na pożądany od Wmpana Respons: boć niezmyślenie teste Deo piszę, że miałem takową od Wielkiego in Republica Senatora comminationem, że się Nam Ministrom chce upomnieć na Seymie, czemu nieprzywodzimy ad executionem Resultatum Senatus: y jeżeli Wmpan Tego X. Kozłowskiego tak zuchwale prawa JEgo Królewskiey Mości y Rzpltey y Samego Wmp^a powagę arietantem nieposkromisz; y jeżeliby to attentatum w Mogile miało zatrudnić

Expedz

Expedycya Jmxa podkanclerzego Koron. MMpana: to niepodobna będzie zatrzy= mać Expedycyi gotowych już w Kancellaryi Instrumentow ad executionem Resultati nostri, y przeciwko Temu X. Kozłowskiemu musi wyniść podobnaż Expedycya, boć zawod jaki nietylko Nam Ministrom ale y Samemu Wmpu mógłby zaszkodzić. – Co nie bez racyi w wszelkiey poufałosci y z prawdziwey ku Wmpanu życzli= wości namieniam. –. –. –. –. –. –. –. –.

108.) Relation de Mr le Coq de Londres le 26. Fevrier. –. –. –. –

Sire! Je me propose dans cette relation particuliere de traitter de l'affaire de Thorn et de ce qui concerne le rappel du Sr Finch. –. –. C'est par cette affaire que j'ai debuté dans mes conferences avec le Lord Townshend. J'ai fait usage d'abord des In= structions qui m'ont eté données par Mr le Grand Chancelier, et j'y ai procedé dans la maniere qui m'a eté prescrite. Je n'entrerai point dans ce detail; je dirai seule= ment que ce que j'ai toujours dit et asswré à Mr le Grand Chancelier, que cette Cour-cy ne relacheroit jamais sur le rappel du Sr Finch qu'on ne lui fit entrevo= ir des dispositions serieuses à lui donner quelque satisfaction sur l'affaire princi= pale: s'est trouvé bien vrai. Quand je suis venu à mon Ultimatum, il m'a paru assez clairement que le Lord Towhnshend en eté assez satisfait; mais il se contenta de me dire qu'il en parleroit au Roy. –. –. Depuis ce rapport fait, ce Ministre me dit, que S. M. avoit eté bien aise d'apprendre les bons dispositions, où l'on etoit en Polo= gne d'apporter quelque soulagement au sort deplorable de la pauvre ville de Thorn, et qu'elle n'avoit jamais souhaittée autre chose si non que cette affaire pût se termi= ner par des voyes amiables; que quand aux ouvertures que j'avois faites, la permi= ssion de batir un nouveau temple etoit à la verité une espece de reparation, mais qu'il s'agissoit de sçavoir quir en fourniroit les fraix? que de plus S. M. avoit re= marqué que je n'avois fait aucune mention du retablissement de la Magistrature dans ses anciens droits. –. –. J'ay repondu au Lord Townshend qu'à mon avis cette concession de batir une Eglise etoit bien plus avantageuse à la ville de Thorn que ne seroit la restitution de celle qu'on leur avoit prise, vû que la possession en avoit eté litigieuse depuis plusieurs Regnes et qu'il y avoit deja en divers Decrets et jugements rendus dans cette affaire contre la ville de Thorn qui tôt ou tard auroit eté mis à exe= cution independement de ce qui etoit arrivé; que les fraix pour la construction de cette Eglise etoit un tres petit objet, et que la charité de bonnes ames y suppleeroit amplement: que pour ce qui regardoit la Magistrature, je n'avois rien dans Mes Instructions à cet= egard, mais que je savois que le Senat de Thorn non plus que les autres Villes de Prusse

n'avoit

—·· —· = n'avoit jamais eu un pouvoir exclusif de ne choisir que des Protestants; qu'à la verité cela s'etoit pratiqué ainsi à la faveur du droit d'Election et sous le pretexte que les dites villes ont toujours allegué qu'elles ne trouvoient pas chez elles des sujets Catholiques capables et propres à remplir ses emplois; ce qu'on avoit toleré jusqu'à present, et ce que l'on auroit peut-etre toleré plus long tems encore sans le dernier excess à Thorn où le Magistrat avoit si mal fait son devoir; que pour prevenir dans la suite de telles fureurs on avoit eté obligé de placer dans la Magistrature quelques sujets Catholiques, aux quels les habitans Catholiques pusset avoir leur recours en pareil cas; que pour deplacer ces nouveaux venus il ne falloit s'y penser mais que je croyois que lorsqu'ils viendroitent à mourir les choses reprendroient leur ancien train, et que le Magistrat pourroit remplacer des Protestants, supposé qu'il ne survint point de nouveaux griefs. —· —· Le Lord Townshend m'a paru n'etre pas mecontent de cette explication. Il m'a dit, que sa Majesté Britannique en feroit communiquer avec les Cours de France et de Prusse, sans le concours des quelles Elle ne pouvoit rien conclure dans cette affaire! Quand à la France vous pouvez bien croire, me dit-il en riant, qu'elle en sera tres satisfaite: mais que par rapport à la Prusse il en parleroit au S.r Wallenrodt icy ou qu'il en ecriroit au Ministre d'Angleterre à Berlin; comme je le trouverois à propos. —· —· Je lui dit la-dessus, que Mes Ordres portoient de ne m'ouvrir sur cette matiere qu'à cette Cour-cy et de plus in summo secreto; que je savois d'ailleurs que l'Intention de votre Majesté etoit de faire avoir tout l'honneur de la reussite de cette affaire à Sa M.te Britannique sans que d'autres en fussent participants. —· Mais, me repliqua le Lord Townshend, nous ne pourrons rien conclure icy sans en avoir communiqué a Nos Alliéz qui s'interessent egalement en cette affaire! Si vous voulez, me continua-t-il, j'en ferai parler à la Cour de Prusse comme d'une ouverture venant de nous, à quoi nous tacherions d'engager M.rs les Polonois pour pressentir ce qu'elle pense la-dessus. —· —Je ne desapprouve point l'expedient lui dis-je M.d! Mais je vous prie de faire attention que le but de Ministres polonois en me chargeant de faire cette ouverture à cette Cour-cy a moins eté de mettre actuellement l'affaire en negociation à cette Cour-cy, /: parce que c'est à Varsovie qu'il faut qu'elle se traitte:/ que de faire connoitre les dispositions favorables où ils sont en vue seulement d'engager S. M.té Britannique de rappeller le S.r Finch et d'envoyer un autre Ministre en Pologne avec lequel on pût traitter. C'est ce que je vous ai fait comprendre M.d! ai-je ajouté lorsque je vous ai dit que ce n'etoit que sur ce que j'avois fait entendre aux dits Ministres, que cette Cour-cy ne consentiroit jamais au rappel

du S.r

du Sr. Finch, qu'au moins ils ne lui fissent connoitre leurs bonnes intentions = —. sur l'affaire principale que je l'avois enfin engagé à s'expliquer de la sorte, mais que ce n'avoit eté qu'à cette seule fin du rappel, et que c'etoit pour cela que le secret m'avoit tant eté recommendé. —. —. Mon Ami! me dit Le Lord Townshend, tout cela s'ajustera, vous savez que je m'en suis toujours expliqué confidement envers vous: mais nous avons quelque menagement à garder. Comptez cependant que nous nous saisirons de la premiere occasion favorable qui se presentera. En attendant, puisque Vous croyez, qu'il n'est pas encore à-propos de parler au Cour de France et de Prusse, je garderai la chose secrete jusqu'au retour de votre Courier. —. —. —. —.

=Voila Sire! l'etat de cette affaire. Si d'un coté cette Cour-cy tergiverse un peu sur le rappel du Sr. Finch, quoique je sois assuré qu'elle y viendra et qu'elle n'attend qu'une occasion ou quelque pretexte favorable; de l'autre, Mssrs les polonois peuvent etre assurés que cette Cour satisfaite des ouvertures qu'on lui a faites ne poussera pas les choses plus loing de sorte; qu'ils peuvent se tranquiliser entierement et en attendant continuer a dire, qu'ils negocieront pas avec le Sr. Finch; leur etant peu importtant quand au reste que ledit Sr. Finch reste quelque tems de plus ou du moins en pologne aprés qu'on l'y a souffert deja plus de six mois. —. ~. —. ~.

=En attendant Sire! je ne manquerai pas de presser icy ce rappel, et je me propose d'en parler au Lord Finch fraire ainé de la famille, qui est un homme d'honneur et de sens, et à qui j'espere de faire entendre raison sur l'affaire. Si je puis le gagner je comte que touttes les difficultés seront levées. —. —. —. —

=Il ne point remis la lettre de V. M. a Sa Mte Britannique, et j'espere qu'il ne sera pas necessaire de le faire. Le Lord Townshend l'a aussi souhaitté ainsi, disant, que si je la remettois cela les engageroit à y repondre, ce qu'il falloit eviter dans les termes où l'on en etoit. Cependant je lui ai lu quelques passages de la dite Lettre afin qu'il sentit mieux que je ne disois rien sans etre bien autorisé. —

=Dans l'Audience de Sa Majesté Britannique que j'ay eu depuis l'entretient icy dessus, je me suis bien apperçû, que Sadite Majesté avoit eté exactement instruite des ouvertures que j'avois faites sur cette affaire et des conditions que j'y avois attachées, dont la principale est le rappel en question. Elle me dit, qu'elle avoit apprit avec plaisir que j'avois apporté de bonnes resolutions sur l'affaire de Thorn; Elle ajouta qu'elle pouvoit protester en honneur qu'elle n'avoit jamais eu d'autres vues dans cette affaire, que de faire obtenir un juste soulagement à ces pauvres gens de Thorn; qu'elle seroit tres satisfaite de voir qu'on en vint à un accommodement amiable; et qu'elle y contribueroit volontiers de son coté. —. — Je rapporte encore ce fait pour

— . — . = pour que votre Majesté juge mieux des dispositions de cette Cour-cy par raport au rappel. — . V. le Coq. — . — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . –

= Za odebraniem tey Relacyi Jmp. le Coq y kommunikowaniem Jey od JJego Królewskiey Mości przytomney ad Latus Ministeryi Radzie była Conferencya u Jmp.a Marszałka W.o Koro. w Warsz. d. 31. Maja z którey to Resultatum nastąpiło. — . — .

Exprimenda w Responsie do Jmpana le Coq. — .

1.o) Że lubo pierwsza kondycya w sekretney deklaracyi Jmp.a Coquovi daney a od niego Dworowi Angielskiemu kommunikowaney niebyła adimpleta względem rewokacyi Jmp.a Finka przed przeszłym Congressem Senatorow y Hetmanow; jednak JJ.o Kro. Mć dla przyjaźni ku Królowi Jmći Angielskiemu in spe Tey Revokacyi starał się inducere Senatorow y Ministros Status na przeszłym Congressie zgromadzonych in assensum effectuandae hujus Declarationis ad Intercessionem Regis Magnae Britanniae. — . –

2.o) Że JJego Kro. Mć persistit dotąd w teyże intencyi przywiedzenia do skutku tey Deklaracyi swojey, ale adimpletis conditionibus w nieyże expressis z racyi w Instrukcyach dawnieyszych Jmpanu le Coq. sufficienter wyrażonych. — . ~ . — . –

3.o) Że jako przedtym tak y teraz JJ.o Kr. Mć ex Sensu Ministeryi praesentis deklaruje, iż z żadną potencyą w żadne negocyacye y kommunikacye in negotio Thorunensi wdawać się y o nich wiedzieć niechce y niemoże z racyy w dawnieyszych Responsach Dworowi Temuż y innym danych y w Instrukcyach Jmp. le Coq wyrażonych; y że cokolwiek Król Jmć deklarował uczynić dla Thorunczanow to ex mera gratia ad Intercessionem y dla przyjaźni Króla Jmći Angielskiego — . ~ . — . ~ . — . ~ .

4.o) Że JJego Królewska Mość życzy y życzyłby aby to negotium mogło bydź akkomodowane przed Seymem praevidendo wielkie trudnosci na Seymie osobliwie gdyby miał tam Jmpan Finck comparere. — . — . ~ . — . — . ~ . — ~ –

= In reliquo referować Jmpana le Coq do dawnieyszych Instrukcyi. y to pro informatione Jmpanu le Coq innuendum że Magistraty Miast Pruskich są obstricti per Constitutiones et Decreta antiqua praedecessorum Króla Jmći przyymować y obierać Katholikow do Magistratow. – .

109.) Jmpan Wojewoda Podlaski Hetman Polny Koronny do Jmpana Kanclerza W.o Koronnego d. 15. Maij. ~ . — . — .

List Wmpana dnia 12. praesentis pisany dogonił mię cursu poczty ordinario już blisko Kamienca spieszącego na termin w tych dniach przypadającey Commissyi na który ani podróży commoditas ani pojęcia mediocritas niepotrafi cożkolwiek przydać albo ująć profundis et excelsis Wmpanow Sensibus, ile że jeszcze Contenta Hanskiego Listu nie są

mi wiad

Mi wiadome: lubo domyślam się że w jedneyże materyi też będą do JEgo Królew. Mći — — Pana Mego Mił: jako y do mnie expressye instando o wydanie szukajęcych protekcyi zbiegow. Zdałoby mi się przestać na wielkim y godnym WmPana zdaniu już Mi przed tym kommunikowanym et pro regula do Responsu mego tenerrime przyjętym przydawszy: salvo meliori tak wielkiego Ministra circa practicos usus judicio; że jak prędko staną w Warszawie obwinieni Tatarowie y będą do Nas od Hetmana przysłani, tak zaraz wyrozumiawszy Intencyą y prozbę Onych nieomieszkamy o tym donieść W. Hańskiey Mći niewątpiąc bynaymniey że jeżeli o Instancyą Majestatowi Naszemu supplikować będą przyymie ją Wasza Hanska Mość dla sąsiedzkiey y nienaruszoney przyjaźni jako pierwszy raz zaniesiona wszystkim Łaskawym Monarchom przyzwoitą, ani od Samey Waszey Hanskiey Mći w podobnych okolicznościach nieodmówiona: ile kiedy dla niepewnosci gruntownego od północy pokoju możemy bydź Ludzi Rycerskich y wojennych potrzebni. Upewniamy jednak Waszą Hańską Mość, że te krótkie w państwach Naszych zbiegłych ludzi przemieszkanie nienaruszy obwarowanego Traktatem Karłowickim pokoju. — JmPan Oboźny Koron. deklarowawszy w Chełmie odesłać zabranych Tatarow jeszcze niewykonał effectu promissa sua. Kończę zatym etc. — — —

110.) Traduction de la Lettre du Han de la Crimée a Sa Mte le Roy de Pologne. —

Magnifique, Puissant, Bienveillant, Venerable, Exemple de Sincerité, Notre frere Roy, connu de la droiture; apres qu'une quantité de Nos Saluts, et un nombre infini de benedictions que nous Vous donnons seront parvenus en presence de Votre Majesté; et apres avoir duement demandé l'etat de Votre Santé; Nous Vous signifions amiablement que les Seigneurs de la Crimée Szyrin Dziantymirz qui ont eté defaits depuis quelque tems avoient attiré dans leur parti quelque trouppe des brigands voleurs semblables à Eux qui non seulement ne cessoient point de troubler les peuples Tartares mais donnoient sujet des plaintes generalement à tous les habitans de la Crimée et les mettoient au desespoir, bouleversoient tout Ordre et coutumes des Tartares pour exterminer les susdits avec leurs adherents. – Le tres puissant, l'Eminent, formidable, Magnifique Notre Monarque. Roy des Roys de la surface de la Terre, que Dieu conserve sa puissance jusqu'au jour du jugement, mon Seigneur a fait depecher Son Haut Ordre pour de faire chatier et reduire les susdits et leurs adherents: lorsque cet Edict a paru, ils se sont sauvés, l'on fait toute la diligence jusqu'à present pour les attraper; et de ceux qui sont tombés entre les mains l'on a attire un juste chatiment, entre tous ceux-là certains Circir

Muchaz

— " — = Muchamed et Caradewlet deux Brigands s'etant sauvés à Dumbassar; le digne Basza de Bender Osman en ayant eu la nouvelle pour se saisir des dits brigants dont on se plaint, a depeché aprés des Passis ou Ciohadars lesquels les ayant poursuivis de Dumbassar jusqu' au Village de Jahorlik les ayant joint et fait prisonniers, les Compagnies polonnoises et leurs Officiers qui sont de ses cotés ont arraché les susdits d'entre leurs mains, et ont encore frappé les Ciohadars et les ont fait prisonniers. Le surnommé pasza les ayant reclamé, ils n'ont point livré les sudits n'ayant rendu que les Ciohadars; outre l'exigence de la paix eternelle conclu et arreté entre la haute porte mais aussi en vertu de l'ancienne amitié entre les Hans de la Crimée et tous les Tartares et les Roys de pologne et la Republique etablie de cette sorte pour l'ordre necessaire du pays tant que le monde durera: que les mauvais seditieux de part et d'autre n'ayant point de protection soient subjugués comme Nos Ennemis; et de tout le pays de Tartare etant abominable ne point pretendre de droit sur eux, et de toute maniere plus convenable à la paix et à l'ancienne amitié etablie entre Nous et de donner Ordre aux Officiers des frontieres de rendre ces deux Brigands pris, et d'orenevant si ces dits voleurs se sauvant se trouvoient dans vos frontieres, que les Officiers s'en saisissant les envoyent dans nos pays. Nous esperons cela de votre amitié. La Lettre amiable ecrite et envoyée par le Sr. Schiach Murza; avec l'aide de Dieu etant arrivé et l'affaire Vous etant connue, nous esperons, que vous ferez des demarches convenables à l'amitié et que vous renderez Nos pays contents. C'est ce que Nous souhaittons et dont nous vous prions. Le retardement de vous donner avis de cette affaire jusqu' à present provient de ce que ces Rebelles s'etoient retirés vers vos frontieres à la riviere de Kuban; à present que vous etes averti par notre Lettre en renvoyant Notre homme de Nos cotéz auplutot avec une Reponse favorable Vous nous rendrez content. Nous vous souhaittons une durable Santé. —

111.) Do Wojewody Jnowroctawskiego Generał: Wielkopolskiego od Króla Jmci. —

August Wtóry etc. Wielmożny uprzeymie Nam miły! Jakośmy do wysłuchania, uznania, rozsądzenia y uspokojenia wszelkich różnic pogranicznych y krzywd poddanych państw Naszych z państwy y poddanemi Cesarza Jmci zachodzących Uprzeymość Wasza za Kommissarza osobnym Rescriptem naszym naznaczyli, tak y teraźnieyszym Listem pilno tego po Up. Waszey żądamy,

aby

=aby Uprzeymość Wasza zniostszy się z Kommissarzami drugiemi Nasze=
=mi y Cesarza Jmci o czasie y mieyscu na tę Kommissyą w niewielkim
przystoynym jednak poczcie ludzi skromnych zjechał, y podług Opisu Rescriptu
Commissyi postępując na tey funkcyi Dostojeństwa naszego, powagę, całość gra
nic y praw Rzpltey pro gloria gentis utrzymywał, y ukrzywdzeni aby dostate=
czną Satisfakcyą odnieść mogli o to się starał. Co że Uprzeymość Wasza
uczyni dla Łaski Naszey niewątpiemy. Dobrego zatym od Pana Boga zdro=
wia życzemy. Dan etc. —. —. —. —. —. —. —. —

112.) Substitutio Commissariorum. —.

Augustus II. etc. — . N. N. Sincere et fideliter nobis dilecti! Cum non=
nulli a Nobis Commissarii ad auscultandas, examinandas, decidendas et sopiendas
intercedentes inter Confinantes Nostros et Suae Caesareae Regiaeque Catholicae
Majestatis Subditos differentias, speciali Rescripto Commissionis Nostrae designati
ob varias legalitates Suas pro termino et loco Commissioni praefixo et assignato
comparere non possint: proinde in locum Eorum Sinceritates et Fidelitates Vestras
quorum prudentiam et dexteritatem in rebus agendis perspectam habemus substi=
tuendas esse duximus, prout de facto per praesentes substituimus. Ut igitur Sinceri=
tates et Fidelitates Vrae supplendo defectum absentium Commissariorum Nostrorum,
ut par numerus sit erga Commissarios Suae Caesareae Regiaeque Catholicae Mtis,
habita mutua Conferentia cum aliis Nostris et Suae Caesareae Regiaeque Majestatis
Commissariis, ad locum et terminum Commissionis ejusdem adsint; eaque omnia quae
in Instrumento Originalis Commissionis Nrae expressa sunt exequi curent; dignita=
tem Nostram Regiam, integritatem Limitum, fundorum et Jurium Reipublicae tue=
antur; et ut injurati ab utraque parte pro justitia satisfactionem assequi valeant,
Sinceritatibus et Fidelitatibus Vestris id committimus. Facturae praemissa Sinceri=
tates et Fidelitates Vestrae pro gratia Nostra, pro amore integritatis publicae et Offi=
ciorum Suorum debito —. Datum —. —. —. —. —. —. —

113.) Relacya Audiencyi Posłannika Tatarskie=
go Imnahet Szałka Murzy w Wars. 7. Junij
mianey. —. —. —. —. —

Po godzinie dziewiątey rano prowadzony był Ten Posłannik od liczney Jazdy Polskiey:
nakoniec z Stancyi Swojey z nowego Miasta przez stare Miasto y Krakowskie przedmie=
ście do Pałacu JEgo Królew. Mci: tam przy licznych Wartach tak gwardyi pieszey jako
y Drabantow przyięty zwyczaynie y prowadzony na pokoje Królewskie: gdzie w tym po=
koju zdięto mu zaraz przy drzwiach czapkę, w którym Król Jmć z przytomnym Senatē
znaydo

—„— znaydowal się: byli zaś praesentes Jmx. Biskup Poznański, Płocki y Potocki Wojewodowie y Kasztelan Płocki, tudzież Jchmc Ministri Status to jest, Marszałek Wielki, Kanclerz Wielki, Jmx. podkanclerzy Koronni, lże Jmc podkanclerzy Litt:, Jmp. podskarbi Wielki W: X: Litt:, Jmpan Marszałek Nadworny Koronny. na tey Audiencyi uczyniwszy Complement do Jego Krolew. Mci od Hana pomieniony Murza pozdrawiając Króla Jmci oddał List jako wyżey po francusku inserowany Hanski. Jmpan Kanclerz W. Kor. odpowiedział, iż Jego Król. Mć przyymuje mile y List Hański y przyjacielskie pozdrowienie pytając się także o zdrowiu Hana Jmci? Na co Murza odpowiedział dziękując y że Hana Jchmi odjechał zdrowego. Jmpan Kanclerz potym mówił że Król Jmć chce wiedzieć, jeżeli Urodzony Murza ma co więcey powiedzieć na to co jest w liście? Odpowiedział na to że ma co do ustnego doniesienia, y że po przeczytanym Liście do Króla Jmci natenczas dopiero opowie co ma in Commissis. Deklarował tedy Jmpan Kanclerz że Król Jmć naznaczy z nim konferencyą, y że kazał należycie zwyczaynym akkomodować go traktamentem y że teraz mógł odjechać. Uczyniwszy tedy pokłon Jego Król. Mci w teyże Assistencyi odprowadzony jest do swojey Stancyi z którey potym zaproszony był na traktamencie u Jmpa Marszałka Nadwornego Koron. – po zakonczeniu takowey Audiencyi Król Jmć naznaczył do konferencyi z tymże Murzą Jmxa podkanclerzego y Jmp. Marszałka Nadw. Koronnych.

114.) Conferencya trzymana z Jnajet Szach Murzą die 14. Junij przy prezencyi Jmxa podkanclerzego y Jmpana Marszałka Nadwornego Koronnych w Pałacu pomienionego Jmpana Marszałka.

O godzinie dziesiątey posłał Jmpan Marszałek Nadw. Kor. konia Ubranego po pomienionego Murzę y kilka koni pod Jego Ludzi: który jak stanął tak zaproszony do Stołu Conferencyalnego, gdzie Jmx. podkanclerzy Koronny y Jmpan Marszałek Nadwor. Kor. z jedney, On z drugiey strony. Że zaś niebyło Tłumacza Jego Król. Mci, bo go znaleść niemożono, dla tego niechciał swego zażywać, ale na tamtego czekał; którego gdy szukać posłano a znaleść niemożono, zaczym posłali Jchmc Jmpa Lamara Pułkownika prosić żeby czasu nietrawić; który jak przyjachał tak się Conferencya zaczęła. po uczynioney od Jchmc panow Ministrow propozycyi że Jego Król. Mć przeczytawszy przetłumaczony List y zrozumiawszy co w nim jest, deputował Jchmciow do wysłuchania co ma Pan Murza powiedzieć, ponieważ się referował na Audiencyi Jego Królew. Mci do przeczytania Listu? Odpowiedział na to że już List jest przeczytany, tedy chce wiedz

wiedzieć co za Respons na propozycye w Nim uczynione? ale gdy Mu kazano powiedzieć, że JEgo Król. Mć List według słuszności na List odpisać każe, ale kiedy od pana Murzy nic słyszeć niebędziemy, toteż Responsu wzajem ustnie sam wiedzieć niebędzie. — Na to tedy tak zaczął swoję expostulacyą. Han JMć pisał y prosi przezemnie JEgo Królewską Mć jako Brata y Przyjaciela swego aby tych Hultajow zbiegłych oddano. Ci ludzie są Capikułowie to jest Towarzystwo Chorągwi Dworu Hanskiego bracia rodzeni rodem Czerkiesi, urodzeni jednak w Krymie. Ci bowiem kiedy Sefagorey Sułtana posłanego do persyi Wezyr był fakcyi Dziantymin Murzy, wzięto go, y tam szyję Mu gdzieś koło persyi ucięto, ci będąc fakcyi Jego uciekli do Trapezuntu gdzie wsiedli na okręt y przez morze do Wołoch wszedłszy ztamtąd daley do polski uciekli, jeśli ich tu uszło więcey niewiem, tylko o tych dwóch; alem słyszał że trzeci jakiś miał do Hetmana przyyść. Wszystkich zaś z Tym Wezyrem principalnych było koło sześćdziesiąt: całey zaś fakcyi herszt̄em y głową Dziantymin Murza który rebellią przeciwko porcie y na Cesarza Rękę podniosł, Hana zaś y Seraskiera zrabować chciał; za co Cesarz poprzysiągł y Han JMć przysięgli nieprzepuszczać im y z całym plemieniem wygubić; ale jeśliby uszli do polski lub Moskwy upominać się ich będziemy jak u Braci jeżli ważą pacta między panstwami postanowione; za temi sześćdziesiąt z których tu dwóch uszło posłano pogoń których rozumiem że połapano y potracono, a jeśli który tu uszedł żeby łapano, wiązano y oddawano. posyłał Osman Pasza Benderski do Bracławia do Regimentarza upominając się ich, ale powiedział że ich niemasz ale że są u JmPana Oboźnego Koronnego który miał powiedzieć że Ich ani Cesarzowi JMci ani Hanowi ani nawet JE. Król. Mći odda: którą relacyą napisał pasza Hanowi: zaczym wziąwszy wiadomość tę Han zaraz wysłał pomienionego Murzę w te Kraje, któremu prosić JE. Krol. Mći kazał jeźli cokolwiek przyjaźn waży y pakta zaszłe żeby tych Hultajow oddano. Kiedy wiadomość o tych zbiegach przyszła, Osman pasza patrzał w paktach y znalazł, aby takowych ludzi wydano, toż samo y w Chocimiu Pasza JMć Chocimski znalazł. Ja niewiem co Mi odpowiedzą! ale jeźli Mi odpowiedzą; że ci ludzie są Wam źli nam są dobrzy, to jednak satysfakcyi paktom niebędzie: a choćby JEgo Krolewska Mść y Rzeczpospolita za niemi prosiła Łaski ta bydź niemoże: a choćby Chrześcijaninami byli, straceni żeby byli: a cożby za Satisfakcya była żeby tu siedzieli? po Responsie zaś darym jeszcze będzie miał więcey co powiedzieć. Co wszystko wzięli Ichmć ad referendum JEgo Królewskiey Mości —. —. —. —. —. —. —.

Infor.

— " — . — Informacya kto teraz panuje?

= Hanem jest teraznieyszym Benly Gierey Syn Selim Gereja; już panuje dwie Zimy i jedno lato: bracia Jego czterey byli Hanami, Dewlet Gerey, Kazygerey, Kaplan Gerey, Sadyt Gerey: po ostatnim zaś panowaniu Dewlet Gereja panował Kaplan Gerey: po nim daley byli teyże familii ale inszey linii Karat Dewlet Gereja dali; ale go niepuscili y z Budziaku nazad się wrócił: dali po Sadyt Gereja Syna jakśię namieniło Syna Selim Gerejego, ale y tego wygnali; po którym nastąpił Benly Gerey teraz panujący.

= Adilgerey Sołtan gałga, Salamet Gerey, Muradyn Sołtan obadwa Synowie Selim Gereja y Bracia teraźnieyszego Hana, Achmet Bey Jata agasy na Budziaku. — .

= Continuacya Conferencyi z tymże Murzą, d. 18. Junij 1726. r. mianey = tamże w pałacu Jmp.a Marszałka Nadw. K. z Tymiż Jchmściami. -

Jak prędko stanął y zasiadł Pan Murza tak zaraz Jmx. podkanclerzy Koronny czytał Mu y tłumaczyć roskazał Respons na przeszłe w konferencyi przeszłey propozycye. Kiedy przyszło do tego punktu, że ponieważ pomienionych zbiegłych niemasz, JK.o Król. Mć niewie czego potrzebują; interrupit Murza pytając się: kiedy tu przybydź li Tatarowie mają? Odpowiedziano, że już Ordynans do Hetmana wyszedł żeby ich tu stawiono. — Kiedy przyszło że JK.o Król. Mć y Rzplta pokoju pragną: że y oni z JK.o K. Mcią y Rzpltą nic bardziey jak pokoju życzą. — Gdzie zaś o Inwazye w granice Rzpltey czytano; negabat żeby tam byli Tatarowie w Jahorliku z tymi ludźmi: na co mu repositū, że JK.o Król. Mć tego nieexaminuje: dosyć że byli ludzie y poddani prześwietney porthy do którey panowania y Tatarowie należą. — Kiedy zaś po przeczytanych punktach ustnie Mu Jmx. podkanclerzy mówił, że JKgo Król. Mć y Rzplta, niemając ustanowionego doskonale przymierza od Krajow północnych, ludzi Rycerskich potrzebuje; odpowiedział, że to Jchmć żartem mówią, bo dwóch ludzi mało pomoże, ale Orda cała z przyjaźni swojey, byle chciano o to mówić, może JK.o Królew. Mći y Rzpltey dopomódz. po przeczytaney tedy y umówioney w tych terminach konferencyi justifikując pretendowaną od nas Inwazya taką całey rzeczy czynił relacyą: — Kiedy pomienieni zbiegli Tatarowie przyszli do Miasteczka nazwanego Axu przez rzekę znajdującą się przeszli przez lód, tam Gubernator tego mieysca Bay alias Pasza o jednym bonczuku pobiegł za niemi w pogoń, y złapał ze trzech jednego a dwóch do polskich granic uciekli; co gdy donieśli Benderskiemu Paszy który jest o dwóch bunczukach posłał za Nimi, Którego dwóch sług docierali za nimi bez roskazu paszy y na drodze znaleźli Wołoskiey wóz z woźnicą y pytali się zkądby jechał? powiedział; że dwoch takich a takich ludzi przywiozłem, y zostawiwszy ich w Jahorliku powracam. — Rzekli Mu;

poło=

pokaż Nam gdzie są? Y tak ci dway ludzie Paszyńscy w nocy przyjechawszy do — . —
Jahorlika znaleźli tych zbiegow jednego śpiącego drugiego niespiącego, obudwoch
wzięli. A w tym Gospodarz Chłop tameczny hałas uczynił że Jego Dom najechali!
Czego gdy relacyą Paszy uczyniono, powróconych tych ludzi do więzienia wsadził którzy
jeszcze w nim dotychczas zostaiąc, mówiąc im: za czyim roskazem weszliście w kray
polski? gdybyście Ich byli na naszey stronie złapali byłoby dobrze. prosi tedy Murza
za Nimi żeby pisać do Benderskiego Paszy żeby byli wypuszczeni. konfirmuje zaś
zawsze że więcey nie wjachało do Jahorlika jak dwóch. — Co drugą razą to pasza Benderski z Marszałkiem Dworu swego posłał więcey jak sto: ale ci nieweszli w granice,
ani przeszli Mostu który graniczy, tylko gadali z furwachtami których niebyło nad
15. koni z polskiey strony, żeby im tych dwóch ludzi Paszowskich w nocy wziętych oddano. Że zaś przytym mocno stał że więcey nad dwóch niebyło co do Jahorlika weszli; repositum, że niepodobna aby dwóch ludzi do cudzego Miasta azardowało się w nocy wjechać
za granice, y dwóch ludzi rezolutnych broniących życia własnego brać mogli y łapać:
odpowiedział, że więcey niebyło nad dwóch, y prosił żeby więcey fałszom tamecznym
Wiary niedawać. — pytał się potym y prosił, jeśli to już jest ostatni respons? odpowiedziano Mu, że więcey teraz niemają Mu co kommunikować. — przyłożył tedy,
że to dawny między panami y Monarchami zwyczay jednemu do drugiego za przewinionemi instancyą wnosić! pytał się y o to, jeżeli przy nim albo przez niego ta
Instancya póydzie? odpowiedziano, że będzie namieniono y przez niego, y z nim
jak się zdać będzie Jego Król. Mci poydzie. — pytał się y o to, jeśli ich tych Tatarow
czekać będzie czy bez nich wyprawiony będzie? Odpowiedziano, że dnia jutrzeyszego Król.
Jego Królewska Mość wiadomości od Jmpa Hetmana czeka: a tak według niey y Woli
Swojey da Jmp. Murze odprawę. Dołożył na ostatku y to, że mając y On y Naród się
do Jmpana Marszałka Nadwor. Kor. konfidencyą, chciałby z nim niektóre rzeczy w sekrecie mówić. dla czego zaprosił go Jmpan Marszałek Nad. Ko. do Ogrodu Jmpa
Marszałka W. Ko. na jutro na godzinę trzecią po południu. — . — . —

Conferencya trzymana w osobności według Expostulacyi Jmpa Jnet
Szacha Murzy z Jmp. Marszałkiem Nad. Kor w pałacu Jmpana
Marszałka Wielkiego Koronnego d. 19. Junij 1726. Ru.

Naprzod jak zjechał pomieniony Jmp. Murza utraktowany od Jmpana Marszałka Wielkiego Koronnego wziął go Jmpan Marszałek Nadwo. Kor. do Altany do Ogrodu według affektacyi Jego: gdzie niebyli tylko pomienieni Jmpan Marszałek, Jmpan
Murza

—. — = Murza y Tłumacz Jego Królewskiey Mści greczyn natione. —. —. —.

= Zaczął Jmpan Marszałek nadworny Koronny pytaiąc się, co było był za Sekret taki że go niechciał rewelować tylko Jemu Samemu? Odpowiedział tak; że to co On mówi to z roskazu Hana: co zaś Han to z rozkazu prześwietney porthy: zaczym wiedząc prześwietna porta y Han o Woiewodzie Mazowieckim dawnym Ich przyiaciełu, kazali mu wszystko jeśli go zastanie poufale donieść żeby On Jego Krolew. Mści doniosł. — A tak naypierwey pytał się; czy odebrano tą pocztą Listy od Hetmana? Odpowiedział Jmpan Marszałek, że nie: bo Hetman będąc w drodze ponieważ z pod dola ma się tu zbliżyć niepisał tą pocztą. — Pytał się potym, czyli Zbiegowie już są u Hetmana? Odpowiedziano, że jeszcze ich niemasz ale wkrótce będą, ponieważ do Jmpana oboźnego Koronnego Ordynans Królewski poszedł aby ich oddał Hetmanowi. Odpowiedział Murza: żem ja słyszał iż On tego Ordynansu niebędzie słuchał aż panowie polscy y Rzplta cała Mu roskaże. — Reposuit Jmpan Marszałek że Jego Królewska Mość jest tu jeden pan, a do tego ma zawsze przy Boku Swoim Ministrów y Senatorow Polskich którym nad rzeczą jaką publiczną radzić każe, y z porady Ich y woli Swojey Ordynanse wydaje. Zaczym ci ludzie pewnie oddani Hetmanowi będą. Dopiero uspokoiwszy się powiedział: że coście mię powiedzieli że Jego Król. Mść za Jnstancyą prześwietney porthy y Hana mieszkaiących w Naszych Kraiach Jmpana Woiewodę Kijowskiego y innych Łaskawie przyiął, bo się to zgadzało z Naszą y z Waszą Wiarą, to prawdziwie tak; ale to inaczey, bo Cesarz Turecki y Han poprzysięgli na Wiarę Swoją tym nieprzepuszczać, dla tego żadney Jnstancyi y Jntercessyi przyiąć niemogą. —. Odpowiedział Jmpan Marszałek Nadworny Koronny: że Cesarz y Han przysięgli uczynić Sprawiedliwość, ale przy Sprawiedliwości Tronow Pańskich zawsze chodzi wrodzona y ozdoba Panów Clementia. zaczym rozumiem, że przy Jnterpozycyi Jego Królewskiey Mości mieć będzie mieysce; a do tego Jego Królewska Mość niewysłuchawszy tych ludzi w Państwach Swoich niewie jeszcze o co go prosić będą, ale jeśli Jnterpozycyi Pańskiey a godni Jey będą tedy Jego Król. Mść odmówić Jey niemoże; spodziewaiąc się y po prześwietney porcie y Hanie Jmći że wzaiemnie to dla niego uczynią, co y On wyświadczył. — pytał się potym, jeśli jest w Traktatach że takich ludzi wydawać trzeba? Odpowiedziano Mu, że Traktaty już od dwudziestu kilku laty jak stanęły y z strony Jego Król. Mści y Rzpltey dotrzymane zawsze: ale jak oni całe Woyska nieprzyiacioł Jego Krolewskiey Mości trzymali, dopiero kilkanaście lat; a do tego w tych że paktach stoi nienaieżdżać granic, a teraz świeżo goniąc za temi ludźmi naiechano Jahorlik. —. powiedział tedy naostatku; że jeśli Mu tych ludzi nieoddadzą, Han

Han, co to z Ordynansu prześwietney porthy pisał, powiedzieć kazał, że — . ten Respons co odbierże do Porthy ma ferman postać, a Ta ma postać postanniki swoje do Cesarza Chrześcijańskiego y do Moskwy wywodząc jako polacy Karłowickiego Traktatu dotrzymują! Odpowiedział Jmpan Marszałek, że JEgo Kr. Mć y Rzplta jest sobie Pan wolny, do nikogo nienależący: ale jeśli im Oni tę małą krzywdę doniosą, tedy y JEgo Królewska Mość y Rzeczpospolita nieomieszkają Im kommunikować, jako Oni nieupominając się po przyjacielsku granice państw JEo Królew. Mći y Rzpltey najechali przeciwko paktom. Naostatek Jmpan Marszałek zaczął tak: że ponieważ mają go za przyjaciela tedy y On z rozumienia swego musi Mu cokolwiek powiedzieć; ale to co powie niejest z roskazania, bo Mu już Respons z Woli JEgo Królewskiey Mości dano, tylko z swojey dobrey przyjaźni powie: że tu w polszcze między Turkami y Tatarami tę differencyą Panowie Nasi czynią zdawna, że ludzie Tureccy niemają Genealogii swojey y domów swoich y familiy tak jako Tatarowie którzy familije konserwując mają dawne przyjaźni, pobratymstwa z Oycow swoich z nami y My z nimi, do tego konserwują pierwsze familije Szerynow y innych; trudno tedy tak zaraz ludzi Tych wydać, żeby pokrewnych Ich familiantow nieurazić. —. Odpowiedział, że to są prości ludzie? Repositum; może bydź, ale są przywiązani do fakcyi Dziantymira Murzy który był zawsze głową Szerynow: zaczym Ten Dom żałośnyby był żeby tych ludzi na pomstę zaraz wydano: a do tego Han śmiertelny, odmienić się może, a ta familia która zawsze będzie, byłaby ku nam załośna. —. — Odpowiedział, że szesćdziesiąt Szerynow którzy są w Krymie, są Hanowi y porcie życzliwi. —. — Odpowiedziano, że podobno przyciśnieni: ale rozumiemy że ta mała rzecz y krótka zwłoka niebędzie okazyą do zamieszania ale bardziey do utwierdzenia pokoju kiedy Ich Braci od zguby zatrzymamy. — ~. —. ~. —. ~.

115.) Relacya powtórney Audiencyi Postannika Tatarskiego u JEgo Królews. Mosci przy pożegnaniu mianey 28. Jun. 1726. w Warsza.

Zjechawszy się, na pałac JEgo Królewskiey Mosci około godziny dziesiątey rano Ichmć panowie Senatorowie przytomni, jakoto Jmx. Biskup y Jmp. Wojewoda płoccy, Ichmć Wołyński, Czerski, Dobrzyński, Liwski, Kasztelanowie, Marszałek y Kanclerz Wielki, Jmx. podkanclerzy, y Jmp. podskarbi W. koronni, assystowali naprzod JEo Królews. Mći przy odbieraniu juramentu fidelitatis od Jmpa Olszańskiego jako Kasztelana Wołyńskiego: potym gdy dano znać około godziny jedenastey że się zbliżał postannik Tatarski

—"— =ski y że już wjeżdżał na dziedziniec gdzie liczna Warta gwardyi pieszey stała in comitatu Assistencyi Jazdy polskiey, Król Jmć wraz z Senatem przytomny poszedł na górne pokoje, y tam in Solio Suo zasiadłszy assidente także na mieyscach swoich Senatu czekał na przybycie Murzy któremu tandem do pokoju Pańskiego wchodzącemu zdięto czapkę z głowy. – On zaś uczyniwszy niską rewerencyą za danym sobie znakiem usiadł na wezgłowku na to przygotowanym. – Jmpan Kanclerz W. K. tedy od Thronu wyraził: iż jako JKo Król. Mć w Responsie swoim wyraża stateczny Umysł swóy że szczerze pragnie pokóy y przyjaźń z przeswietną portą y Hanem Jmcią zachować, tak y ustnie przez Urodzonego Murzę w tym upewniać raczy. – Za co gdy Murza podziękował, Jmpan Kanclerz wyraził, że JEgo Królew. Mć żąda po Urodzonym Murzie, aby Jmieniem Króla Jmći pozdrawiał Hana Jmći y dobrego zdrowia przy pomyślnym powodzeniu powinszował. – Za co także Murza podziękował, y życzył Królowi Jmći zdrowia dobrego y wszelakich szczęśliwości. — potym, Jmpan Kanclerz mówił: że JEgo Królew. M. List swóy na Ręce Urodzonego Murzy oddawać raczy. Wstał tedy Murza y przyszedłszy do Thronu List który Jmćpan Kanclerz oddał JEgo Krol. Mći z Rąk pańskich odebrał, y przy niskim Ukłonie za niego podziękował. Upraszał potym, aby mógł wiedzieć contenta Responsu tego który odebrał od JEgo Królewskiey Mći; tak jako Mu niebyły zatajone te które zawierał List Pryncypała Jego. – Na to Jmpan Kanclerz W. K. odpowiedział: iż z woli Jego Krol. Mći kommunikowane Mu będą contenta pomienionego Responsu; y że JEgo Krol. Mć zleciwszy aby należycie był udarowany pozwala Mu odjechać y szczęśliwey sprzyja drogi. Za co On podziękowawszy z głęboką rewerencyą iisdem Ceremoniis jako sprowadzony, nazad wyprowadzony z tąż samą Assistencyą powrócił do Stancyi. —. —. —. —. —. —. —. —.

116.) Respons JEgo Królews. Mći na List Hana Tatarskiego. —. —. –

Od Nas Nayiaśnieyszego y naypotężnieyszego między Monarchami Augusta Wtórego z Bożey Łaski Króla polskiego, Wielkiego Xiążęcia Litewskiego, Ruskiego, pruskiego, Mazowieckiego, Żmudzkiego, Kijowskiego, Wołhynskiego, podolskiego, podlaskiego, Jnflantskiego, Smoleńskiego, Siewierskiego, Czerniechowskiego, a dziedzicznego Xiążęcia Saskiego y Elektora etc. – Wam Jaśnie Oswieconemu Wielkich Ord Wolnemu Carowi Benly Gerejowi Krymskiemu, Nahayskiemu, Czerkaskiemu, perekopskiemu, petyhorskiemu, Białogrodzkiemu, Dolnickiemu, Seymarskiemu, Kopczyńskiemu y innych Ord Tatow Tumanow Wielkiemu Hanowi Bratu y

przyjaciel

przyjacielowi Naszemu życzliwosci zdrowia dobrego y powodzenia szczęśli= wego oświadczenie. — Nim Nasz pisanie od Was Brata y przyjaciela Naszego przez Urodzonego Inahet Szacha Murzę doszło mieliśmy już takową Relacyą: = Że z kilkuletniego w Krymie zamieszania dwóch Tatarow życie tylko same do państw Naszych y Rzpltey wprowadzających, tłumem wpadająca w granice Nasze pogoń gwałtem odebrać chciała w Jahorliku bez poprzedzającey przyjacielskiey requizycyi; którato relacya o tak gwałtownym w Państwa Nasze najeździe popełnionym przeciwko powszechnym wszystkich Narodów prawom, y przeciwko Traktatom z prześwietną portha zawartym tym Nam była y jest dotkliwsza, im dowodniey y usilniey staraliśmy się dotąd nienaruszoną z Naszey strony przyjaźń y ugruntowany tymiż Traktatami pokóy z prześwietną portha y z Wami Bratem y przyjacielem Naszym zupełnie zachować. Niesprowadzono tu jeszcze tych obwinionych Tatarów, którzy jak prędko do Nas od Wielmożnego Hetmana Kor. przysłani tu staną; tak zaraz wyrozumiawszy intencyą y prozbę Ich nieomieszkamy donieść o tym Wam Bratu y przyjacielowi Naszemu: niewątpiąc bynaymniey że jeżeli o Instancyą Majestatowi supplikować będą przyymiecie ją Wy Brat y przyjaciel Nasz dla sąsiedzkiey y nienaruszoney przyjaźni jako pierwszy raz zaniesioną, wszystkim Łaskawym Monarchom przyzwoitą, od Was Samego Brata y przyjaciela Naszego w podobnych okolicznościach nieodmowną, y tak od prześwietney porthy jako y od Antecessorow Waszych za Adhaerentami Zmarłego Króla Szwedzkiego do Nas uczynioną, y od Nas z wszelką łatwością przyjętą; gdyżeśmy tychże Adhaerentow Szwedzkich za Tymiż Instancyami do Łaski Naszey Królewskiey miłościwie przypuścili. Upewniamy jednak Was Brata y przyjaciela Naszego, że to krótkie w państwach Naszych zbiegłych tych ludzi przemieszkanie nienaruszy obwarowanego Traktami Karłowickiemi pokoju który My zupełnie z Naszey strony przez te wszystkie czasy zachowany, y daley nienaruszenie konserwować szczerze pragniemy, niewątpiąc o wzajemnym łeyże stałey przyjaźni y Traktatow y z strony prześwietney porthy y od Was Brata y przyjaciela Naszego zachowaniu. A teraz zdrowia dobrego y szczęśliwego powodzenia życzemy. Dan w Warszawie dnia 27. Miesiąca Czerwca Roku od Narodzenia Pana Boga y Zbawiciela Naszego JEzusa Chrystusa MDCCXXVI. Panowania Naszego XXX. Roku —. —. ~. —. ~. —. ~. —

die 1. Julij w Warszawie —.

Według deklaracyi od Tronu JEgo Królewskiey Mości przy pożegnaniu na Audyencyi Inajet-Szachowi Murzie posłannikowi Tatarskiemu uczynioney, prosił Tenże Murza aby mógł być u JmPana Kanclerza Wo. Koron. y wiedzieć mógł od JEmu contenta Listu Responsu odebranego od JEo. Krol. Mci do Hana Jmci. Naznaczył Mu tedy JmP. Kanclerz

dołey

— — =do tey bytnosci u siebie w patacu godzinę czwartą po potudniu na dniu dzisieyszym, po którego Konia swego y inne pod ludzi Jego postat. — przyjechawszy do pataçu pomieniony Murza, po przywitaniu zasiadszy, semotis arbitris, Jmpan Kanclerz wyrazit: że czyniąc zadosyć Woli Jego Królewskiey Mosci na żądanie Jego kommunikuje Mu contenta Listu, y punctatim przez Ttumacza opowiedziat Mu je. — które wystuchawszy, narzekat bardzo Murza na Jmpana Oboźnego Koron. że nieoddat tych Zbiegow Jmpanu Hetmanowi którzyby ich tu postat mowiąc: że kiedy Jmpan oboźny niechce stuchać Króla, to Han Jmć potrafi vinditias sumere za to z Jmpana Oboźnego! — Jmpan Kanclerz intulit, że cosię niestato dotąd tosię stanie; ile kiedy Listy Jmpana Hetmana przed dwiema niedzielami donoszą, iż Jmpan Oboźny tych Tatarow obiecat oddać Jmpu. Hetmanowi. — pytat się potym Murza, że ponieważ Król Jmć, za sprowadzeniem tu tych zbiegtych Tatarow y porozumieniem prozby y propozycyi onychże deklaruje odezwać się do Hana Jmci; tedy chce wiedzieć, jeżeli chcemy aby On upewniając Hana Jmci o tym persuadowat Mu żeby nieposytat do porthy z tą, którą On teraz przywiezie relacyą, oczekiwając dalszey od Krola Jmci? —· Na to Jmpan Kanclerz odpowiedziat Mu; że Han Jmć przeczytawszy List Króla Jmci uczyni co będzie rozumiat przyzwoitszego. — potym Murza rzekt: że kiedy portha odbierze tę przezemnie relacyą pewnie tu posle dopominając się wydania Tych zbiegow według traktatu. a tak, gdyby ich Król Jmć miat porcie wydać za tą od niey rekwizycyą a nienateraznieyszą Jnstancyą Hana Jmci musiatoby to byto przykro bydź Hanowi Jmci. — Na to Jmpan Kanclerz reposuit: że jesliby miato bydź od porthy w teyże samey materyi poselstwo, pewnieby Jego Kro. Mć z wyrażonych w Responsie do Hana Jmci racyi, y za prozbą o to tych Zbiegtych Tatarow, według przyzwoitey wszystkim Monarchom Łaskawości wniost podobnąż za tymiż Tatarami Jnstancyą do porthy, jakąby wniost do Hana Jmci; ile że prześwietna portha za Adherentami Szwedzkiemi instancyonowata tak jako y Antecessorowie Hana Jmci. — Jntulit potym Murza: że Han Jmć może tych Zbiegow życiem darować na Jnstancyą samego Króla Jmci ale nie żadney inney partykularney Osoby; żeby ich zaś miat cierpieć w państwach Swoich tego nigdy uczynić niemoże. — Jmpan Kanclerz dla uczynienia relacyi Królowi Jmci o tey Jego deklaracyi chciat mieć powtórzoną: na co reposuit Murza ponawiając ją ad referendum Królowi Jmci et subjungendo, że gdyby tu ci Tatarowie byli sprowadzeni y o to prosili byli Króla Jmci, samby byt wziąt tę za nimi od Króla Jmci Intercessyą, a teraz musi z niczym powracać! —· Na to Mu Jmpan Kanclerz odpowiedziat: że niepowinien tak rozumieć, ponieważ tak pomyślny odebrat Respons, y chociaż wyraźney niewiezie za tymi Tatarami instancyi, ale dosyć się już w Tym Liście

explik

explikuje Król Jmc, że jeżeli o nię prosić będą iż jey odmówić niemoże: y = — . znowu Jmp. Kanclerz dla pojęcia onegoż lepszego rekapitulował punkta Responsu, z czego był kontent Murza — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . —.

= Dano potym kofe y konfitur, którymi traktowany był Jen postannik a potym y ludzie Jego. Naostatek gdy przy pożegnaniu Jmpan Kanclerz winszując Mu zdrowia dobrego y powodzenia szczęśliwego wyraził y to votum, aby między Królem Jmcią y Jego Principatem trwała nienaruszona przyjaźń y między poddanymi obydwie pokóy; powiedział Murza: nietylko tak mała rzecz ale y większe interessa nienarusza, stateczney przyjaźni Hana Jmci z Królem Jmcią! — Jmp. Kanclerz reposuit, że to votum uczynił nie z tey okoliczności, ale że to powinno bydź zawsze powszechne y ustawiczne wszystkich kochających panów swoich, dobro y pokoy zobopolny państw obydwie. — Odjechał potym udarowany od Jmp. Kanclerza z partykularnym ukontentowaniem y podziękowaniem. ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . —

117.) Relacya Konferencyi Postannika Tatarskiego u Jmpana Hetmana Koronnego.

Niemając nic osobliwego z Chocimia y Białey Cerkwi tuteysze tylko wyrażają się okkurrencye. Jż Jmpan Jnahet Szach Murza poseł Hanski powracając z Warszawy z Responsem na List Principata Swego od Jego Król. mci danym stanął 10. pres. u Jmp. Wojewody podlaskiego Het. pol. Kor. w Olesku. — Nazajutrz tojest we srzodę, o godzinie jedenastey miał publiczną in assistentia wielu Jchmciow Woyskowych Audiencyą, po którey proszony był na Obiad y humanissime był traktowany zwyczaynemi Narodowi tamtemu potrawami y obranemi pro libitu Jch trunkami aż do godziny trzeciey z południa. — po skonczonym Obiedzie zaczęła się prywatna Konferencya semotis Arbitris. na którey żalił się Jmp. poseł, że powraca nazad nieotrzymawszy dostateczney w wydaniu albo niewydaniu Rebellizantow deklaracyi! Na co taką od Jmp. Hetmana wziął odpowiedź: że jeszcze w Lubomlu prawie praesaga mente namienił Mu był, że inaczey nad tę którą wziął niemógł odebrać od Jego Królews. Mci rezolucyi; ponieważ li Tatarowie jeszcze niesą stawieni, ale jak staną, y supplikować będą Nayiaśnieyszemu Majestatowi polskiemu do prześwietney porthy y JO. Hana Jmci o Jnstancyą, Tey Jm Laskawe Jego Kr. mci p. M. M. Serce nieodmówi. — potym rzekł Jmpan Poseł: A czemuż teraz JE. Kr. mu niewniosł za nimi przezemnie Jnstancyi do Hana Jmci? — Responsum: że niemógł JE. Kr. mu prozby ich poprzedzać Laskami Swemi, ile kiedy dotąd niebyli jeszcze u niego y przytomnie nieprosili Pana o Jnstancyą, tylko przez JW. Jmp. Oboźnego Koro. u którego się teraz znayduią. — Nato zelosius trochę odezwał się Jmp. Murza

mówiąc

—„ — = mówiąc: że Nayiaśnieysza porta y Han Jmć niewiedzą inszey drogi upomnie=nia się w polszcze krzywd y pretensyy swoich tylko u Króla y Hetmanow. A jeżeli Jmp. Obożny niesłucha Króla pana swego y Rzpltey nieodsyłając dotąd tych Ultajow tedy My samy potrafiemy uczynić sobie sprawiedliwość! —. Na to reposuit Jmpan Hetman: że nie inna racya zatrzymania pomienionych zbiegow, tylko że znać Jmpan Obożny zniewolony flebilibus Jch Suspirijs ażeby podczas bytności poselskiey nieodsyłał onych ob metum wydania zatrzymał ich do wyjazdu Jmpana Posła z granic polskich. — Zdał się bydź tą odpowiedzią konwinkowany Jmp. poseł curio=sus dalszych konsequencyy indagator. pytał się: jeżeli natenczas gdy tych Zbiegow sławi Jmp. Obożny będą Nam wydani? — Odpowiedział Jmpan Hetman; że proszą=cym y żebrzącym Jnstancyi za sobą do Hana Jmći wrodzona Jego Król. Mći łaska=wość odmówić niebędzie mogła, niewątpiąc bynaymniey że jako pierwszy raz zanie=siona wdzięcznie przyjęta będzie od Hana Jmći. —. Rzekł zatym poseł: przez kogoż póydzie ta Jnstancya? czy umyślnego z nią posła ordynować będzie Król Jmć do Principata swego albo nie? Odpowiedział na to Jmpan Hetman: że tey woli y Jn=tencyi Jego Król. Mći wiedzieć niemoże. —. W tym żwawiey odezwał się poseł: Ale ja tego jestem rozumienia że Nayiaśnieysza porta y Han Jmć wyprawi wkrótce po=słannika swego który żywiey upominać się będzie wydania tych Zbiegow na funda=mencie Traktatu Karłowickiego, mając go in Originali przy sobie y pokazując ten wyraźny punkt: że żadnych Rebellizantow prześwietney porthy niepowinna konser=wować y protekcyi im dawać: a jeżeli na tę remonstracyą Jego niezechcecie ich wy=dać, tedy będzie miał to zlecenie, ażeby w oczach Waszych wydarł ten Artykuł z pomienionego Traktatu Karłowickiego y odjechał nieczekając żadney rezolucyi. — —. Odpowiedział Jmpan Hetman: że ani prześwietna portha y Han Jmć niezechce zlecać tego postom swoim; ani też zesłany poseł nieodważy się na tak zuchwałą y nieuważną Akcyą, wiedząc dobrze że Traktat Karłowicki to szczególnie waruje aby Rzplta szukającym protekcyi Rebellizantom, wojennych ani pieniężnych nieda=wała posiłkow na dalsze y większe zamieszanie; a nie takim którzy uprowadziw=szy na czas zdrowie y życie swoje z kilkuletniego w Krymie zamieszania spodziewa=ją się znowu ubłagać y przeprosić Hana Jmći przy wniesioney Nayiaśnieyszego Kró=la Jmći Jnstancyi. A dla tego y Wy niepowinniście już mieć za Rebellizantow ale za grzesznikow pokutujących y obiecujących stateczność y wierność w dalszey usłu=dze Hana Jmći. Oczywiściey daleko z strony Waszey stało się wbrew Traktatowi

Karło=

Karłowickiemu przez tak szkodliwą całey Rzpltey danę w Benderze protekcyą! —. —

= po tych tedy Remonstracyach submittował się Jmpan poseł odpowiedzieć Hanowi Jmci uznaną Jego Król. Mći y Rzpltey we wszystkim przychylność upewniając o nie naruszonym zachowaniu zawartych zobopolnie Traktatow y Sąsiedzkiey przyjaźni. Na czym skonczyła się pomieniona Konferencya. Y zaraz po Niey ruszył się z Zamku Jmpan Murza, y szedł in Assistentia wielu Jchmciow do Ogrodu, a ztamtąd zaprowadzony do Rezydencyi Swojey w ktorey odpocząwszy sobie y wytchnąwszy kilka dni posedniorym koniom, do powtorney był w Piątek wezwany Audyencyi. — A że juz niemiał nic partykularnego do odpowiedzenia odebrawszy Respons na List Hanski y pożegnawszy się z Jmpanem Hetmanem odjachał z pałacu udarowany upominkami z należytym ukontentowaniem, wczoray wybrawszy się in ditiones suas przy wyprawionym od Jmpana Podskarbiego W. Koronnego do granicy konwoju. —. ~. —. ~.

118.) Ad Rndmum Patrem Salarolli, ab Jllmo et Excellmo Dno Supremo Regni Cancellario Varsav. 26. Junij 1726. A.

Non tantum ex antiquo apud Me vigens memoria et aestimatio praestantissimarum qualitatum Reverendissimae paternitatis vestrae, tum in rebus gerendis activitas Jpsius circa efficacem modum agendi praecipue apud Eminentissimum ac Rndmum Dnum Cardinalem Paulucium, verum etiam singularis erga Domum meam anicitia Rndmae paternitatis vestrae motivo sunt Mihi ad renovandum Literatorium cum Eadem commercium; idque ex occasione collatae Abbatiae Clarae Tumbae post obitum pie defuncti Fratris Mei Rndmi Suffraganei Cracoviensis a Sacra Regia Majte Dno meo Clmo in personam Collegae Mei et ex claritudine generis et ex personalibus eximiis qualitatibus Dignissimi Ministri Jllrmi et Excellmi Dni Procancellarij Regni; tum ad rogandum instantissime quatenus Rndma paternitas Vra eadem efficacia et applicatione adesse dignetur in rem dicti Jllrmi et Excellmi Dni procancellarij Regni qua defuncto olim Rndmo Fratri meo cooperata est ad obtinendam indilatam praefatae Abbatiae expeditionem. — Multa scribenda essent de hac differentia quae intervenit inter Curias ratione Abbatiarum et emanatorum novissime in Curia Romana Decretorum in praejudicium Jurium Mjstis et Reipblcae! Emmus ac Rndmus Dnus Cardinalis Paulucius habet de his omnibus sufficientes relationes et informationes ab Emmo ac Rndmo Dno Cardinali Protectore, tum ab Jllrmo et Excellmo Dno Comite de Lagnasc. — Ego per Rndmam paternitatem Vram circa humillimam venerationem Emmi Dni Cardinalis Paulucij

id

—"— = id tantum assecurare possum: quod quemadmodum semper curavi in anterius reconciliare et dirigere ad desideratam combinationem, ita et ad praesens in hoc voto et intentione sincera persisto; id duntaxat a Rndma paternitate Vra modo expeto, quatenus Suae Eminentiae exponere dignetur, quod indilata in favorem Illmi et Excellmi Dni Procancellarij Regni Abbatiae Clarae Tumbae secundum immediatos Status expeditio multum ad votivam Combinationem contribuere potest, postquam Status Reipublicae in futuris proxime Comitiis congregati viderint, quod cum tam multas Abbatias videlicet Sulejoviensem, Obrensem, Coprivnicensem et alias sine Nominationibus Regibus Regulares, dissimulante hucusque Majestate et Republica, teneant, haecce Abbatia Clarae Tumbae cesserit praenominato Illmo et Exclmo Dno procancellario ad vota Regia. – Id denique rogo a Rndma Paternitate Vra, ne praesens mea fiducialis hujus Expeditionis promovendae affectui et dexteritati Ejusdem, recommendatio Cuipiam alteri praeter Emmum Dnum Cardinalem Pauluccium communicetur ad certum tempus! Si autem invenerit efficaciam, certum est, quod per accelerationem hujus Expeditionis in favorem Illmi et Excellntmi procancellarij extrema quaeque jamjam eruptura avertentur et Combinatio totius negotij super omnibus Abbatijs facilius procedet cum mutua Curiarū satisfactione, pro gloria Dei, Ecclesiae et Sanctae Sedis tum Suae Eminentiae. Rndma quoque paternitas Vra meritum habebit coram Deo et apud Illā Curiam, tum et nostram, praevia Informatione a Me Eidem suo tempore communicanda. Insuper Illmus et Excellmus Dnus Procancellarius Regni una mecum gratissimus erit Rndmae paternitati Vrae. De quo certificando et praestolando exoptatum Responsum maneo vero affectu cete —. P. S. Mitto Rndmae paternitati Vrae rationes contra attentatam in Monasterio Clarae Tumbae Electionē ex Litteris Ipsius et Rndmi Coadjutoris Culmensis Commissarij seu Vicarij Generalis Ordinis Cisterciensium extractas —. ~. —. ~. —. ~.-

<u>Titulus</u>. Reverendissimo in Christo patri Don Alexandro Salarolli Clericorum Regularium S. Cajetani Consultori, S. Congregationis Judici. –

Rationes nullitatis attentatae Electionis Abbatis in Conventu Clarae Tumbae ex Litteris Rndmi Dni Czapski Vicarij et Commissarij Generalis Ordinis Cisterciensium de d. 7. Junij 1726. Scriptis excerptae: = —.

1°) Nulla est asserta Electio: quia sine praesidentia Vicarij Generalis aut commissae

ssae ab Eo potestatis quae in simili Actu et processu de verbo ad verbum ingrossari debet, hic autem falso tantum allegata. — . 2.º) Quia Electores non fuerunt capaces Electionis; uti ex alijs Monasteriis professi et pro solis studiis illuc expediti: professi vero Ejusdem Monasterij clarae sumbae in summam postpositionem quorum personae sunt ad minus octo vel septem in alienis Monasteriis existentes ad Eandem Electionem non sunt vocati — . — . 3.º) Quia pretensus Electus uti juvenis et ad studia minus se applicans minus proficuus illi loco censetur, de quo et immediatus Superior conscientiose testatur. — . 4.º) Quia Rndmus Coprivnicensis Abbas nullum jus habens nec uti delegatus a Vicario nec tanquam Vicinus praesidere Electioni poterat. Rndmus enim Remiszowski Abbas Ciricensis jure vicinitatis gaudet. Tum et aliae sunt rationes etc — . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~

119.) Do Trybunatu Lubelskiego od Jmpa Kanclerza W. K. z Wars. 27. Junij 1726. .

Odebratem z należytym respektem List Wmpº Jmieniem przeswietnego Trybunatu Koronnego de 9. currentis pisany. — Interess który był motivo przeswietnemu Trybunatowi do takowego odezwania się zastatem przybywszy tu ad Regiam już zaczęty w Sądach Assessorskich Jego Królewskiey Mosci Pana Mº Mº, y ja Komissię expost informowat sine ullo praejudicio Authoritatis Illius amplissimi Subsellij. Jako bowiem prawo distinxit causas y osobom forum naznaczyło, tak jezeli ex officio w czym wykroczył p. prezydent Miasta Krolewº Lublina, pewnie na to w Sądach Jego Królewsk. Mci justa musi nastąpić animadversio mając osobliwy wzgląd y na poważną Wmpanow eo intuitu wniesioną Jnstancyą. O to tylko interea należy Mi upraszać Wmpº abyście nieraczyli Parti dopuszczać in convulsionem et collisionem Jurisdictionum w Sądzie Swoim procedere, a Sąd Jego Królewskiey Mci pewnie adaequate justitiam administrabit. O czym przy oświadczeniu Uktonu mego y prawdziwey życzliwości upewniając znam się bydź zawsze etc — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ .

120.) Od Jmpana Kanclerza W. Kor. do Ichmi Panow Commissarzow na rozgraniczenie naznaczonych d. 4. Julij. — . —

Posyłam Wmpanu List Króla Jmi, w którym lubo dla skuteczniejszego tey Commissyi pogranicznej odprawienia Król Jmi raczył kazać dołożyć, aby się znosić z Commissarzami Cesarza Jmi o terminie y mieyscu do expedyowania Oney: że jednak Jmpan Graff Wratislaw przytomny tu Minister Cesarza Jmci

— " — = Jmci kommunikując Nam pieczętarzom Koronnym wydaney z Cancellaryi Cesarskiey Commissyi z naznaczeniem Commissarzow życzył sobie wiedzieć determinacyą czasu y mieysca na któreby mieli Ciż Commissarze ex parte Sląska zjechać; tedy z Woli JEgo Król. Mći requiruję WmPana abyś raczył co prędzey zniostszy się z drugiemi JchmPany Commissarzami ex concertato między sobą Sami dzień zaczęcia Aktu tey Commissyi naznaczyć y mnie o Nim jakonayprędzey uwiadomić abym o tym doniosł Królowi Jmći, y JmPana Graffa Wratislawa Ministra Cesarza Jmći upewnił, żeby na tenże termin Cesarza Jmći Commissarze contemporanee z WmPany zjachali. A że pomieniony Minister Cesarza Jmći pragnąc żeby jako nayprędzey ta Commissya odprawić się mogła wyraził mentem Suam aby się ten actus zaczął ab ultimis diebus Mensis currentis albo primis sequentis Augusti; więc żeby z Naszey Strony zwłoka niebyła, y o tym WmPana uwiadomić nieomieszkuję. To też donoszę WmPanu, że się tu wyrobiło u JmPa Podskarbiego W. Kor. iż expensas na tę Commissyą obmyśli WmPanom. Abyś tedy mogła zupełna Expedycya postać WmPanom in ordine do exekucyi skuteczney tey Commissyi; iterum atque iterum upraszam o wiadomość jak nayprędzey o czasie na który WmPanowie zjechać determinować się będziecie. Mieysce bowiem primario powinno bydź determinowane to na którym differencye między JmP: Zakrzewskim a Sląskim zaszły. Jeżeliby zaś legalitas jaka zaszła którego ex numero WmPanów żeby niemógł bydź praesens na tey Commissyi, ażebyście WmPanowie zaraz na mieysce absentis inszego z Woli JEgo Króle. Mći Substitutum jakoto JmPana Podczaszego Poznańskiego albo JmP: Podsędka Wschowskiego. tak aby był par numerus trium assumatis: gdyż też y Cesarz Jmć tylko trzech Commissarzow ex parte Sua mieć będzie. Cokolwiek w tey mierze praestabitis, cedet to in gloriam WmPanow et meritum u Rzplitey, y respekt Łaski dalszey Króla Jmći WmPanowie pozyskacie, kiedy jak nayprędzey tę przysługę publiczną wykonacie y jak naydoskonaley tę funkcyą odprawicie. Oczekiwając tedy pożądaney determinacyi czasu, mieysca, et in casum legalitatis absentiae którego za Substituta WmPanowie ex propositis assumetis do siebie, jak nayprędzey wiadomości zostaję etc. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

121.) De Mr le Comte de Saxe à Mr le Grand Chancelier de la Cour°. à Mittau le 1. Juill. 1726.

Je n'ignore pas combien V. E. a eté contraire à la Convocation des Etats de Courlande! Elle a cru que les droits du Roy et ceux de la Republique y etoient interessez! La demarche qu'ils viennent de faire en m'elisant Successeur du Duc Ferdinand

paroit

paroitra bien peu reguliere à V. E qui me regarde peut-etre comme le = —.
Chef d'un peuple revolté. Je ne desespere pourtant pas Monseigneur de justifier leur conduite et la mienne: et ce qui me donne cette confiance c'est que je parle à un juge aussi eclairé qu'equitable et qui ne se laisse pas prevenir au point de ne valoir pas ecouter de bonnes raisans. — J'avoue Monseigneur que persuadé comme je le suis encore de la justice de la cause des Courlandois, j'ai pendant un tems eu des vües pour cet etablissement. Mais Sa Majesté à mon depart m'ayant fait defendre d'y penser, je me rendois à Riga pour y solliciter des pretensions que j'ay sur des terres en Livonie, et si il n'y auroit pas jour de traitter de mon mariage avec la Duchesse de Courlande: demarches qui ne pouvoient choquer le Roy ni la Republique! En passant à Mittau j'ai trouvé la Noblesse assemblée pour proceder à l'Election d'un Successeur. Etant à Riga j'ai seu que le Prince Meżykoff avoit envoyé une de ses creatures avec des grosses sommes pour faire declarer la Diette en sa faveur. — Le Duc de Holsztein s'est mis aussi sur les rangs se faisant fort de la protection de la Cour Moscovite. — Enfin le duc Ferdinand a fait offrir aux Courlandois de renoncer à toutes ses pretensions si l'on vouloit elire un Prince de Cassel actuellement au service du Roy de prusse et qui devoit etre soutenu de la Suede et de tout le parti protestant.

= J'ai craint Monseigneur, et je crois avec raison que les Courlandois flattés par les puissances voisines de la Conservation de leurs privileges et menacés par la pologne de les perdre, ils ne prissent une parti egallement contraire à la tranquillité et aux interets de la Republique. — C'est ce qui m'a determiné a me mettre au nombre des pretendants: et la Courlande n'a penché en ma faveur que parsqu'elle s'est imaginée qu'il n'y avoit pas de sujet qui put etre plus agreable au Roy et à la Republique, ni causer moins d'ombrage à la pologne et à ses voisins. — Voila ce que j'aurois l'honneur de dire à V. E. pour ma justification: Elle verra celle des Courlandois dans le memoire cy-joint! Je vous supplie Monseigneur d'y faire attention et de vous mettre un moment à la place d'une nation menacée de se voir privée d'une liberté dont elle a joui si long tems, et qu'elle n'a point meritée de perdre! Je me flatte que V. E. convaincu de la justice de sa cause lui accordera sa protection. — Je vous la demande Monseigneur, et puis vous assurer que tant que la Courlande aura pour mes avis la deference qu'elle temoigne, Elle demeurera inviolablement attachée à la Republique. Elle n'a point jusqu'à present d'autres sentiments: mais je ne puis repondre de sa conduite si on la reduit au desespoir. — Le rang et le merite de V. E. lui donnent un credit aussi etendu que bien fondé; et je ne doute pas que si Elle

est

— . — . = est touchée des raisons que nous lui alleguons Elle ne dispose le Roy et la Republique à regarder la Courlande avec quelque pitié. – J'ai l'honneur d'etre avec une tres-parfaite consideration. &c. — P. S. Dans ce moment que je ferme cette Lettre il vient d'arriver un Aide de camp du Prince Menzikoff nommé Liber qui annonce l'arrivée du prince. Il a manqué son coup de quelques jours: et je ferois en sorte que la Diette sera terminée et conclue demain: Il ne trouvera plus persoñe. V. E. peut voir après en qu'elle sont leur Veux; il me semble qu'ils se sont bien lourdement demasqués-là. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. —

122.) Reponse à Mr le Comte de Saxe. de S. E. Mr le Grand Chancelier de la Couronne à Babice du 17. Juillet. — . -

Msgr! C'est tout le Senat present auprés du Roy et le Ministere d'Etat du Royaume et de Lithvanie qui avons supplié Sa Majesté suivant la foi jurée de faire expedier un Rescript pour defendre des Congrés projettés à dessein d'entrer en matiere de la Succession Eventuelle en Courlande, et pour annuller tous les attentats par les raisons exprimées dans le meme Rescript. On avoit representé de plus d'autres raisons au Roy, pendant que V. E. etoit encore à Varsovie qui avoit porté Sa Msté à vous defendre de penser à la Courlande, comme V. E. l'avoue elle-meme. — Mais les choses etant venues au point où V. E. dit qu'elles sont, et la Reassomption de la Diette etant deja determinée, sans m'etendre d'avantage sur cette matiere, je la remets à la decision des Etats assemblés, ne pouvant cependant me dispenser de protester par l'obligation de ma charge contre une entreprise si contraire à la volonté de Sa Majesté et à ses droits comme aussi à ceux de la Republique. Je suis au reste &c. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~

<u>le Titre</u>. A Son Excellence Monseigneur le Comte Maurice de Saxe. — . —

123.) Krótka Explikacya że Kurlandczykowie mają Jus obrać sobie Xiążęcia y prezentować go Królowi Jmci polskiemu. — . ~ . —

Każda wolna nacya może de jure sobie obrać Superiorem, kontraktować z nim y podać in manus Ejus et descendentium Ejus Supremum Dominium. Hocce jus niemoże contestari Kurlandyi, poniewaź illo gaudet więcey niż od 500. lat, y poniewaź Kurlandya de jure illo non abrenunciavit nec libere nec per vim armorum. Historia Kurlandzka y Acta publica antiqua probant, że 300. lat przed Unią Kurlandyi do polski, tak Kurlandia jako y Inflanty gubernabantur a Comptoribus

których obraty sobie prowincye. po tych Comptorach nastąpili Hermey= — . —
strowie dosyć sławni swiatu którzy mieli Supremum Dominium et potestatem
aż do roku 1561. kiedy Kurlandya y Inflanty chcąc uchodzić żebysię niedostały pod
moc Tyrańską Jana Basilowicza Cara Moskiewskiego miały rekurs do polskiey:
Ztąd differencya że Kurlandya poddałasię pod protekcyą Temu Królestwu konser=
wując wszystkie swoje prawa y przywileje, a Inflanty poddałysię sine restrictione:
y tosię stało in virtute plenipotentiae Statuum Curlandiae że Ich Herrmeister
Gottard Kettler kontraktował z Sigismundem Augustem y było to consensu tych=
że Stanow że Stipulatum in tractatu aby Gottard Kettler był Ich princeps Supre=
mus sub titulo Ducis Curlandiae, aby ten tytuł służył descendentibus ejus mas=
culis, aby nowi Xiążęta mieli Kurlandyą y Semigallią pro Dominio, y aby Jm Król
polski konfirmował possessyą Tych dwóch prowincyy. —. Żaden Artykuł Trak=
tatu niezniszcza ani narusza prawa Kurlandyi. Te prawa które ani czas ani
Woyna zalterowała y które ubroniły ią od nieszczęścia w które wpadły Inflanty.
—. pacta Subjectionis clare pokazują differentiam jaka ma bydź inter guber=
nium Curlandiae et gubernium Livoniae in unione utriusque do Korony polskiey.
pierwsza prowincya ma bydź unita mediate, druga immediate jako apparet in
Articulo 5. in verbis: Videlicet Universae Nobilitati aeque illis qui sub Dominio
Dni Magistri ac illis qui Sacrae Regiae Majestati immediate subditi futuri
sunt: et in fine Confirmationis Tractatus, = utili tamen dominio Illrmi Dni
Magistri per hanc Confirmationem Nostram in terris Ejus Illustritatis nihil
derogantes. — Jurament także fidelitatis który Kurlandczykowie uczynili Gottar=
dowi Kettlerowi był pierwszy niż Jurament Inflantczyków przed Gubernatorem
który Ich Imieniem Królewskim przyjął. — pierwszy był die 5. Martij y drugi 6.
Martij Anni 1562. —. Tę konwencyą konfirmował Król Zygmunt August ju=
ramento solenni która twierdzi że w żadnym punkcie niema bydź odmieniona
y że gubernium Kurlandyi tam superius quam subalternum /: hoc est caput et
membra:/ wiecznemi czasy manebunt in eodem pede. —. Ex superius dictis
resultat; że Kurlandya będzie na zawsze przyłączona polszcze sub gubernio ducis
y niemoże rozumieć aby to tylko miało concernere familiam Kettleri sine inver=
sione tenoris et Sensus juramenti —. ~. Dobrowolniesię poddała Kurlandya pod
protekcyą Królestwa polskiego: niejest to feudum acceptum sed oblatum: niedo=

stąpiło

— — stąpiło go ani pieniędzmi ani przez broń. — Xięstwo Kurlandya y Semigallia expresse distyngwowane było od Inflant które się poddały immediate: y gdyby po extynkcyi liniy Kettlerowskiey Rzplta miała mieć prawo do rozdzielenia Kurlandyi na Województwa, y takim sposobem odmienić formam Sui regiminis, tedy mogła ten Artykuł sat magnae consequentiae inserować in pacta Subjectionis y natenczas kiedy oto kontraktowano: niemusiała bydź taka Intencya tak jedney jako y drugiey strony, albo Rzplta musiałasię niepostrzedz. — To niepostrzeżeniesię, czy powinno jey dodać Titulum do zniszczenia praw y przywilejow Kurlandyi gdy wszędzie namieniono, że Ta in perpetuum ma konserwować formam Regiminis Sui, y kiedy wspomniono w Traktacie że Xięstwo Kurlandzkie niemogą possidere tylko Masculi descendentes de Gottardo Kettlero; tosię niema inaczey rozumieć, tylko że forma Regiminis niepozwoli aby foeminae rządziły. —. Jus które mają Kurlandczykowie eligendi Ducem probatur przez List który do nich pisał Władysław kiedy w roku 1639. Wilhelm y dzieci Jego deklarowani byli pro incapacibus ad possidendum Kurlandyi, a Frideryk Brat Wilhelma zszedszy z tego swiata bez potomka, Władysław przez Listy swoje rekommendował Kazimierza Brata swego na mieysce Frideryka: lecz non obstantibus hisce Szlachta Kurlandzka obrała Jakoba Syna Wilhelma y tę Elekcyą konfirmował Władysław. — Że Wilhelm y descendentes Jego deklarowani byli incapaces ad possidendum Ducatum Curlandiae, tosię stało ex consensu Statuum Curlandiae et Reipublicae. — po zeyściu Frideryka bez potomka familia Kettlerowska censebatur esse extincta, gdy Status Curlandiae przystąpili do Elekcyi y kiedy z tey familii niezostało tylko ramus Wilhelmi proscriptus. — Jeżeli przy extinkcyi Kettlerowskiey Linii miała Kurlandya bydź immediate przyłączona do polski; czemuż Rzplta po śmierci Frideryka pozwoliła że Stany Kurlandzkie processerunt ad Electionem? czemuż Władysław rekommendował Jm Brata swego Jana Kazimierza? y czemu Elekcya Jakoba była konfirmowana od Króla? —. w Roku 1717. Szlachta Kurlandzka zgromadziłasię y obrała Ducem Eventualem Principem Joannem Adolphum de Saxo Weissenfelts. Król pisał w tey mierze List podziękując Stanom. Co przeszkadzało do Confirmacyi tey Elekcyi niejest moja rzecz mówić: lecz praesumitur że natenczas wiedziano o prawach Rzpltey, y Kurlandya gdy non derogavit na potym y swoim przez jaką Conwencyą, może czynić to w Roku 1726. co mogła de jure uczynić w Roku 1639. y 1717. —. Status teraźnieyszey Kurlandyi może comparari Statui prussiae sub Alberto Friderico: /: principi któremu Choroby przeszkadzały do rządzenia :/ — Stany chcąc zabieżeć złemu tak przytomnemu jako y przyszłemu któregosię obawiały przydały za Tutora Alberto Joachima Frideryka Elektora Brandeburskiego którego konfirmował Zygmunt

trzeci

trzeci Król polski. po smierci Joachima Status obraty Sutora na mieysce — : —
Jego Jana Zygmunta także Elektora Brandeburskiego. Król polski konfirmowat tę
drugą Sutoryą: y gdy ramus Alberti Primi Ducis prussiae miat extingui in per-
sona Friderici Alberti, jeszcze za żywota Jego byt investitus na dięstwo pruskie
Jan Zygmunt, On, potomki Jego y Bracia Jego. —. Kurlandya chcąc zabieżeć
złemu które Jey grozi, czy niema toż samo prawo co y prussia, na którey prawa się
referują y Kurlandzkie? Jeżeli jest między nimi jaka differencya, to jest ta że jedna
była zawojowana, druga się poddała: y kiedy Albert pierwszy odebrat Inwestiturę
od Króla polskiego formaliter było wyrażono, że prussia in casu caducitatis wrócić
się miała immediate do polski: co y potwierdzono było przysięgą Xiążęcia y Stanów
pruskich: y kiedy Gottard Kettler traktował o Unią Kurlandyi do Polski, niewspo-
mniano y słowem in pactis Subjectionis żeby po extynkcyi Liniy Jego miała Kurlan-
dya przyłączona bydź immediate do Jey Korony. —. Czy mnieyszey Konsideracyi po-
winni bydź Kurlandczykowie jako Incolae Vallachiae et Moldaviae? a nieraczey ima-
ginować się, że ta ich tak starożytna wolność et pretium krwi Antecessorow Ich pobu-
dzi do sakrifikowania wszystkiego ad eam manutenendam? a nadewszystko mając przed
oczyma przykład Inflanty y Prussy polskie gdzie język y Imie niemieckie ledwie niecale
zagubione? —. To samo, chcąc utwierdzić te swoje privilegia, przywiodło Kurlandyą
do złączenia się z Królestwem wolnym et Electivo bardziey a niżeli z innym. polska któ-
ra tak zelantka jest pro Libertate że y naymnieyszego naruszenia cierpieć niemoże, czy
może rozumieć żeby Szlachta Kurlandzka mniey dbała o swoję; y żeby niemiała czy-
nić to coby czyniła polska gdyby Jey wolność chciano opprimere? —. Ministerium
polskie niemoże objicere tylko dwie rzeczy na słuszne racye Kurlandczykow: pierwsza,
jest Constitucya Anni 1589. vigore którey Kurlandya extincta linea Kettleri ma bydź
rozdzielona na Województwa! pacta Subjectionis uczyniły się z Królem Zygmuntem
Augustem An. 1561. Ten assekuruje, że ani On ani Successores Jego niebędą mogli nic
w tych odmienić: jednak po 28. lat pretenduje Successor Jego je annullare! przysięga
Xiążęcia z którym contrahebatur clare confirmat, że Kurlandya ma zostać na zawsze
złączona do polski mediate, a rozdzielenie na Województwa względem którego jest uczy-
niona konstytucya incorporowało ją immediate: czy może Rzplta non renuntiando Tracta-
tibus et juramentis suis wywracać puncta fundamentalia conventionis factae ~~cum~~
gente libera gdyby ta nacya miała recusare na to zezwolić? a tym bardziey że Kurlan-
dya nieprzyjęta tey Constitucyi, opponowała się tey zawsze constanter per protestationes
in forma

—„ —: in forma: y gdyby była Constitucya miała mieć mieysce, czemuż niemiała swoy walor pod czas Elekcyi Xiążęcia Jakuba pod Władysławem jako wyżey namieniono?
—„ —. Druga Objekcya jest przysięga juxta formulam datam przez Zygmunta trzeciego A.o 1616. – przez tę przysięgę przyznaje Kurlandya Króla y Rzpltę pro Domino Suo Supremo. Kurlandczykowie nigdy niemyśleli disputare hoc jus Regibus et Reipublicae. od Jch protekcyi jako trzymają y zawsze trzymać będą, zawisła konserwacya przywilejow Jch. —. Conveniunt, że carentibus Ducibus Jllorum niemają inszego pana jak Króla y Rzpltę polską, pókiby nieprzystąpili do nowey Elekcyi: lecz żadna Conwencya nieodbiera Jm hoc jus Electionis. – et constitutio Regiminis Jpsorum jest taka: że powinni bydź sub regimine Ducis confirmati od Królow polskich; a gdyby przysięga miała uczynić Kurlandyą immediate incorporowaną do Rzeczypltey, miałaby mieysce pod czas Elekcyi Jakóba in Anno 1638. długi czas potym. — patet tedy, że ani incorporacya immediate ani Constitucya Anni 1589. niemoże probari!

124.) Responsum breve ad Explicationem de Curlandia, ac si Nobilitas aliquod jus habeat, eligendi Sibi Ducem? cum Jnformatione de his Ducatibus. —. ~. —. ~.

Nobilitas Ducatus Curlandiae et Semigalliae in Livonia nunquam jus habuit eligendi Sibi ducem. —. Verum quidem est, quod Crucigeri, (: qui ex Jmperio in Livoniam propter extirpandum paganismum venerant Eamque possederant :) elegerint Sibi provincialem Vilhelmum plattemberg: cujus Provincialis Plattembergij erat Coadjutor Gottardus Kietlerus Anno 1560.; sed exinde non sequitur quod Nobilitas eligere Sibi possit Ducem Curlandiae. —. Qui Gottardus Kettlerus Coadjutor Sui provincialis invenerat perturbatissimum rerum Livonicarum Statum, partem hujus provinciae vindicantibus Moschis, partem Suecis, partem polonis. Cum igitur ex his malis eluctari Kettler non potuit, derelictus cum Statu Livonico ab Jmperio Romano-Germanico cui suberat, nec viribus propriis Statum Suum contra has potentias praecipue contra Moschos tueri valens, subjecit se et incorporavit Suis cum posteris et cum hac provincia Livonica Ducatuque Curlandiae et Semigalliae Regi Sigismundo Augusto et Regno poloniae magnoque Ducatui Lithvaniae, missis ad Comitia Regni Generalia Lublini celebrata Nuntiis et Consiliarijs Suis Friderico a Kanitz et Michaele a Brunow: quem Kettlerum Jdem Rex et Respublica in Unionem acceptavit, in Suam Clientelam et defensionem cum conservatione omnium Privilegiorum et Liber-

tatum

tatum suscepit, et Ipsi Curlandiam et Semigalliam cum posteris Ejus in= — . Livonia dedit; uti extat Privilegium Incorporationis et Subjectionis Lublini in Conventu Regni Generali die 3. Augusti Anno 1569. et Constitutio 1569. fol. 182. —. Et quamvis habeat Curlandia et Semigallia Suas leges Authoritate Sacrae Regiae Majstis Consensuque Nobilitatis constitutas; nihil tamen in illis nec in formula Regiminis reperitur de libera Ducis Electione. — . Cum mortuus fuerit Gottardus Kettler et reliquerat duos filios Fridericum natu majorem et Vilhelmum natu minorem, Fridericus natu major successerat patri Gottardo jure naturae et jure Curlandico, /: quo major natu semper succedit :/ non per Electionem: Utrique fratres in solidum investiti erant a Sigismundo Tertio Rege poloniae sine divisione Ducatus, penes Seniorem regimen erat. — Sed cum Idem Fridericus Dux cum Vilhelmo fratre Suo contra pacta Subjectionis Suae Jurisdictionem et Ducatus hos inter se divisissent; erant citati, ex Instantia Instigatoris Regni et Reipublicae ad Comitia Regni Generalia. In quibus Comitiis decretum est: quod siquidem citati Feudi Curlandiae et Semigalliae naturam et substantiam totalem quae integra et indivisa permanere debebat alterarunt, et laeserunt, licetsi a jure Suo feudali cadere et Ducatibus privari deberent, ex mera tamen Clementia Regis Sigismundi Tertij et Judicij Comitialis Fridericus Dux circa feudum conservatus est: extat Decretum in Actis Metrices Regni in Conventione Generali Regni Varsaviensi feria tertia intra Octavas Sacratissimi Corporis Christi Anno 1616. —. Mortuo Sigismundo Tertio Rege Anno 1632. Idem Fridericus Dux petijt cum Jacobo ex fratre Vilhelmo Suo nepote a Rege Vladislao approbationem Sui in Ducem, ~~et sic~~ eam obtinuit Vilnae die 20. Julij Anno 1633.; et utrisque Rex dedit cum Republica Investituram Simultaneam sed circa primum erat Regimen, ex gratia non per Electionem Nobilitatis quae Electio nunquam fuit practicata. Cum vero Idem Fridericus esset aetate consumptus, petijt a Rege Vladislao Quarto in Comitijs Regni Generalibus Anno 1638. Consensum cedendi de Regimine et possessione Ducali in personam Jacobi Nepotis Sui ex fratre Vilhelmo. —. Itaque post fata Friderici Jacobus Dux de quo supra ex fratre Nepos a Rege Vladislao Quarto investitus successit, et Joannes Casimirus Rex Ipsum confirmavit Varsaviae die 28. Maji. 1649. —. Hic Jacobus Innovationem Infeudationis et Investiturae Suae obtinuit a Rege Michaele per Legatos Christophorum Putkamer et Georgium Firks Varsaviae die 28. Novemb. 1670. Mortuo Jacobo Duce successit Ipsi non per Electionem sed jure naturae filius Fridericus Casimirus et Ferdinandus: qui Fridericus Casimirus Senior natu filius a Joanne Tertio Rege

 — = Rege per Legatos missos postulavit cum Ferdinando juniore fratre et obtinuerunt utrique fratres in Comitijs Regni Generalibus Investituram die 25. Martij Aº 1683. In quibus Comitijs cautum est, ut in futurum Dux Curlandiae in persona Sua non per Legatos Homagium reddat. — . Mortuo Friderico Casimiro Duce Successit filius Ejus Fridericus Vilhelmus Dux, qui propter minorennitatem Suam Homagium non reddidit, et necdum bene adultus nubendo Sermae Annae principissae Czareae immature obijt —. Huic successit Ferdinandus Dux Patruus, qui simultanee cum fratre Suo olim Duce Friderico Casimiro a Rege Joanne Tertio investitus erat, et qui Ejusdem Ducis Minorennis Friderici Vilhelmi Tutor et Administrator Ducatuum fuerat qui hucusque vivit.— Idemque Ferdinandus modernus tempus reddendi homagium prorogatum habuit: et in hoc Stirps et familia Ducalis deficere videtur: siquidem est caelebs sine uxore sed tamen in casum fatorum Ejus et extinctae Stirpis primi Ducis Gotthardi Kettleri providit jam Respublica quod hi Ducatus Curlandiae et Semigalliae ad Regnum poloniae et M. D. Lithvaniae redire debeant per Constitutionem Anni 1589. fol. 512. —. —. —

Notandum, quia Ferdinando Duci moderno Consiliarij Supremi et alii Officiales Curlandiae vigore Rescriptorum Sacrae Re. Mjtis Anno 1710. et 1712. jurarunt obedientiam, et Ipse plures creavit Consiliarios et Officiales. Hac autem obedientia privatus est, et bonis Suis /: uti dicit :/ spoliatus per Commissarios vigore assignatae Commissionis Anno 1717. ; a quorum Commissariorum Sententijs Ipse appellavit, et Lis pendet in Judicijs Sacrae Regiae Majestatis. —. Vivente itaque Duce Ferdinando et lite cum Illo pendente, non est nec fuit locus quidquam concludendi de Successore futuro praecipue cum Sacra Rª Mjtas Rescriptis Suis interdixit et Ipsemet Ferdinandus Dux Literis Suis prohibuit; quae Rescripta et Literae prohibitoriae Consiliariis et Nobilitati Ducatuum legitime fuerunt intimatae. Nec est ratio quod Curlandia sit gens libera; et exinde possit Sibi eligere Ducem: quia et aliae provinciae Regni poloniae sunt liberae, et tamen Sibi non eligunt Duces sed unum Regem poloniae adorant qui omnium Provinciarum est Dux. —. ~.

Et historiae quae allegantur a Curlandis nihil habent de Electione Ipsorum libera Ducis, vel quod aliquando fuerunt in usu Electionis. Et hoc irrealiter allegatur, ac si Vladislaus Rex commendaret Fratrem Suum Casimirum: quia vivente Friderico Duce protunc Stirps non deficiebat Kettleriana: Idem Fridericus Dux Consensum a Vladislao Rege petijt ut posset cedere stante vita Sua Jacobo Nepoti ex fratre Duce jam investito simultanee: quem Consensum per

Legatos

=Legatos Suos et ab Equestri Ordine missos obtinuit: sed non=
=per Electionem praetensam factus erat Dux Jacobus. —. Quia vero Idem Fridericus in cessione praevio Consensu facta Jacobo non rite processit, conditiones quasdam posuit: ideo Eandem Cessionem Rex Vladislaus cassaverat, et ex gratia Sua Regali Eundem Ducem Jacobum Nepotem Friderici vigore pactorum primaevorum circa Ducatum conservaverat, et ad intromittendum Illum Commissarios deputaverat: uti haec omnia patent et legere licent in Investitura Jacobi Ducis Vilnae die 18. Mensis Februarij Anno Domini 1639. . —. Unde apparet nullam fuisse post fata Friderici Ducis Electionem: quia Eandem Nobilitas nunquam habuit, nec praetendere potest, neque exemplum trahi potest quod Nobilitas A^o. 1717°. de Duce cogitaverit Adolpho Saxo Weissenfelts Sibi eligendo quia haec nulliter sunt attentata, praesumptiva Electio non est effectuata, et Status Reipublicae Eidem contradixerunt uti et praesenti contradicunt. —. Vanus est metus Nobilitatis Curlandiae et aliquorum Consiliariorum excogitatus in casum fatorum Ferdinandi Ducis, circa Religionem vel privilegiorum Mutationem, aut Ducatuum horum in Palatinatus divisionem; quia Rex et Respublica Religionem et Jura Ipsorum cum quibus in clientelam se dederunt manutenebit, et quando venerit tempus devolutionis protunc Rex et Respublica de his statuet. —. ~. —. ~. —. ~. —

125.) Manifestatio! —. —.-

Dabitur Manifestatio nomine infrascriptorum in rem totius Reipublicae, pro reservatione Supremi juris et directi dominij quod Sacrae Re. M^ti et Reipub. ad Ducatus Curlandiae et Semigalliae competit, ne aliquod patiatur detrimentum, in et contra omnia et singula per quoscunque tam extra quam ab intra, ultra mentem Sacrae Regiae M^tis et Reipublicae imo in Convulsionem Legum Regni et Rescriptorum praecipue ultimarij Sacrae Regiae Majestatis, in his Ducatibus recenter attentata et attentanda, pactis primaeve Subjectionis et Incorporationis Regno poloniae horum Ducatuum ac vinculo fidelitatis contraria, et concessioni Feudali, Investituris, tum Legibus et Constitutionibus Regni et M. D. Litt^ae nec non foederibus anterioribus et novissimis cum vicinis potentiis initis repugnantia, in prejudicium S^ae Regiae M^stis et Reipublicae evenientia aut eventura suo loco et tempore explicanda, cum protestatione de nullitate eorundem omnium et singulorum attentatorum et attentandorum, stante vita Legitimi Principis Feudatarij Ill^rmi Ferdinandi Ducis Curlandiae et Semigalliae: prout latius in parata Copia Eadem Manifestatio porrigetur —. Datt^um Varsaviae die 11. Julij 1726. Anno —. ~. —.

Dzmb.

=Dąmbski palat. Brest. Cujaviae	Joan. Szembek Sup. Rni Cancellarius
=Rudziński Castellanus Culmen.	Joa. Lipski procancellarius Regni
=Jos. Mniszech Mar. Sup. Reg.	Geor. Przebendowski S. Rni Thesaurarius.

126.) Manifestatio Procerum Regni poloniae et M. D. Lithvaniae contra Actum Curlandicum Congressu illicito d. 26. Jun. 1726. Anno formatum. ~. —. ~. —

Experimento tristi compertum est Respublicas majores minoresve tamdiu stare quamdiu a veterum Institutis non recedant, fundamentalibus primaevae originis vel accessionis Suae legibus innitantur: postquam vero pertaesae status antiqui quidpiam novi moliantur, vel cupido novandarum rerum aut fatalis voluptas pereundi innumerabilibusque sese tricis implicandi intercesserit earum animus, necessarie cadere ac succumbere. Probe experti sunt Ducatus Curlandiae et Semigalliae, quid ad felicem Illorum statum hucusque contulerit, postquam felicibus Antecessorum Nostrorum armis sub auspiciis Serenissimorum Sigismundi Augusti, Stephani Batorei, Sigismundi Tertii, subsequentiumque Regum poloniae ab interitu vindicati, a quavis hostili impetitione protecti, pari Nobiscum prosperitate gloriari assueverunt. Quod si quandoque contigerit minora votis perferre, communem Regnorū sortem, instabilis fortunae miserati, inter tempestates procellasque bellorum fluctuare poterant non mergi, ubi coadunati Reipublicae Nostrae nec perire nec salvi nisi unà esse debuerant. Jam, quod Superi avertant, navigium hoc quod cum Republica Nostra stricte unitum feliciter hucusque vehebatur, verendum ne dividi coeptum naufragium patiatur; quando nuper inscia ac inconsulta multominus requisita Sacra Regia Majestate et Republica, existente adhuc in vivis principe suo legitimo, Conventiculum quodpiam Sibi formare deque eligendo novo Principe deliberare, imo actu ausuque illicito eligere, Monitiones Sacrae Regiae Mstis hunc actum inhibentes respuere, Emissarium Regium charactere Nuntij ad Comitia insignitum non admittere, aliaque contraria pactis et foederibus subjectionis fidem Ducatus Curlandiae et Semigalliae obliti beneficiorum Regni hujus attentare ausi sunt! — Non commemoramus quomodo provincia haec a Gottardo Kettlero Magistro quondam Ordinis Teutonici Reipublicae Sese Nostrae sese subdiderit subjeceritque, quomodo a temporibus Ejusdem Kettleri in obsequio et fide feudali Reipublicae Nostrae ad haec usque tempora fidelis permanserit: praetermittimus, qualiter interrupta serie in Friderico et Vilhelmo filiis Gottardi, postea in eodem Friderico et Jacobo ex Vilhelmo fratre Nepote Suo, demum in

Frider

=Friderico, Casimiro et Ferdinando adhuc superstite filiis Jacobi = —. —
=Ducis Investituras petierit obtinueritque. — Leges tantum nonnullas tenoremque pactorum Subjectionis adducere in animo est; quo luculentius pateat immerito indebiteque attentatum, adeoque nullius valoris imo damnabile esse quidquid in novissimo tumultuario coetu recenter actum est. —. Et quidem libet prima verba Tractatus Subjectionis Livoniae uti cum Curlandica indivisae ejusdemque naturae existentis hic inserere, quae sic sonat. —. ~. —. ~. —.

„ Sigismundus Augustus etc. Cum Terra Livoniae Nobis ex parte Magni Ducatus
„ Lithvaniae a vicinitate, et multis partim antiquis partim novis pactis et foederibus
„ devincta et consociata jam ab aliquot annis, immanissimi hostis Moschi crudeli=
„ bus armis, incendiis et vastationibus promedum funditus eversa et desolata esset
„ ita ut extrema quaeque illi imminerent, nec quidquam certius esset quam quod ad pri=
„ mam quamque incursionem illius prepotentis hostis illud quod reliquum tam in
„ Dioecesi Rigensi quam in terris Magistri Ordinis Teutonici fuerat similibus cladi=
„ bus excinderetur et in durissimam Servitutem hostilem veniret: quemadmodum jam
„ magna pars propter multarum Civitatum, arcium, propugnaculorum amissionem
„ venerat; et ob maximam in omnes partes depopulationem vastationemque ferro atque
„ igni in ea allatam, et propter quotidianas incursiones magnumque hostis ad Ejus
„ reliquias occupandas apparatum, ad eam angustiam et difficultatem Ordines Illius
„ redacti essent, ut nequaquam opibus viribusque propriis Statum Suum defendere
„ atque se a servitute et crudelitate hostili tueri ac vindicare possent. — Ideo Illmus
„ et Mgfcus Dnus Gottardus Equestris Ordinis Teutonici in Livonia Magister, Nobilitas, mi—
„ Civitates, statusque et ordines Illius Universi, dum et omnia domestica consilia
„ Sua convulsa, et se ab aliorum praesidiis praesertim Sacrae Caesareae Majestatis
„ et Statuum Romani Imperij destitutos animadverterent, a Vicino etiam Rege Sue=
„ ciae terra marique peterentur, tam Suo quam Civitatum aliorumque Ordinum
„ Livoniae ad dictum Magistrum spectantium nomine, crebris internuntiis et Lite=
„ ris calamitatem et gravissimum periculum Nobis exposuissent multisque precibus
„ opem et auxilium Nostrum explorassent: Nos ex commiseratione afflictissimae Pro=
„ vinciae et amore totius Reipublicae adducti, et ne barbarus hostis latius pro Sua
„ libidine in populo grassaretur, dedimus negotium Illmo Principi Dno Nicolao Radzi=
„ wil Duci in Olyka et Nieświeź palatino Vilnensi etc ut iterum in Livoniam prope=
„ raret et primo quoque Rigam peteret, ibique tam cum Ipso Magistro quam cum Illius

Ordinibus

—"— ="Ordinibus ac Civitatibus de memoratae provinciae defensionis ratione tractaret.
„Cumque in illis Tractatibus ab omnibus perspiceretur nisi communibus viribus
„tam Polonorum quam Lithvanorum defensio suscipiatur non posse potentiam hos=
„tilem reprimi, Polonorum vero auxilia nisi deditio quoque ad Regnum Poloniæ non
„solum Magnum Ducatum Lithvaniae fiat nequaquam adduci posse: tandem ad hunc
„extremum casum ita ut fit in rebus desperatis et praesenti periculo expositis deven=
„tum est, ut de facienda deditione statuerent; eoque nomine communis profectio tam
„ab Ipso Principe praenominato, quam ab Ordinum ac Civitatum Nuncij ad Nos susciperentur.

=placet et alterius Instrumenti Confirmatorum Jurium initialem textum de verbo ad verbum exprimere: = —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

„Sigismundus Augustus. etc. Cum Livonia provincia gravi ac diuturno bello
„Moschico multisque cladibus afflicta, vastata, atque ex parte in potestatem hosti=
„um reducta esset; cumque et propter multarum Civitatum arciumque et propug=
„naculorum amissionem et ob maximam in omnes partes depopulationem, deva=
„stationemque ferro atque igni in ea allatam, et propter quotidianas incursiones
„magnumque hostis ad Ejus reliquias occupandas apparatum, ad eam angustiam
„ac difficultatem Ordines Illius redacti essent ut nequaquam opibus viribusque
„propriis Statum Suum defendere atque se a Servitute et crudelitate hostili tueri
„ac vindicare possent: Illrmus ac Rndmus Dnus Guilhelmus Archieppus Rigensis
„ac Illrmus Dnus Gottardus Kettlerus Equestris Ordinis Teutonici in Livonia Magi=
„ster, Statusque et Ordines Livoniarum Universi et Civitatum Nuncij, dum et omnia
„domestica praesidia Sua convulsa, et se ab aliorum praesidijs destitutos anima=
„dverterent, magnam autem spem in nostro ditionumque Nostrarum auxilio de=
„ponerent, matura deliberatione habita, publicoque et concordi omnium assensu,
„Se, provinciamque Suam in fidem et potestatem Nostram tradiderunt ac in perpe=
„tuum ditionibus, dominijsque Nostris ad instar Terrarum Prussiae adjunxerunt
„et incorporarunt. Itaque Nos et foederibus et vicinitate conjunctae Nobis provin=
„ciae periculo, clade, vastitate, servitute permoti; et pro Christiani Principis Officio
„pertinere ad fidem Nostram intelligentes; ut homines, provinciamque Christiani
„nominis a caede, populatione, servitute barbari ac crudelis hostis prohibeamus:
„Eosdem in fidem et ditionem Nostram accepimus etc etc. —. ~.

=Faciunt multum ad rem imo instruunt plurimum verba illa quibus Magistratum etiam ordinandi nedum Principem constituendi Regi potestas supererit, dum sic in Tabulis Conventionum reperitur: = —. ~. —. ~. —

„Cum nihil Respublicas magis quassare atque concutere solet, quam legum, = —.
„consuetudinis, atque morum mutatio; Sacra Regia Majestas bene constitutas
„Respublicas hac ratione non modo servandas sed collapsas restituendas pruden-
„tissimo atque vere divino Consilio censuit; quod principibus, Nobilibus, Civitati=
„bus atque Statibus Livoniae promiserit non solum Magistratum Germanicum
„sed et jura germanorum propria concessurum. etc. —. —. ~. —. ~.

=Jam quod attinet Ipsam Curlandiam Semigalliamque, incorporationemque horum Ducatuum ad Regnum Poloniae verba plenae Subjectionis in hunc sonant modum: = —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. –

„Sigismundus Augustus etc. Significamus etc. Quod cum Illustris Dnus Got-
„tardus in Livonia Curlandiae et Semigalliae Dux, Generosos Fridericum a Kanitz
„et Michaelem a Brunow Consiliarios et Senatores Suos ad Nos Regnique Nostri
„Ordines cum certis mandatis ablegavisset; atque Hi Ipsi Literis fidei Suae pleni-
„potentiae praedicti Illustris Dni Ducis demonstratis, id Sibi ab Illustritate Sua
„injunctum dicerent, quo nomine Illustritatis a Nobis Regnique Ordinibus postu-
„larent ac enixe peterent: ut quoniam negotium Unionis Regni Nostri cum Mo
„Ducatu Lithvaniae ad salutarem finem exitumque optatum jam pridem Deo
„immortali adjuvante perduxissemus, tempusque adesset quo Livoniae quoque
„a barbaro et truculento hoste majorem in modum populatae et afflictae per
„Nos aliquando consuli possit, Subjectionem Illustris Dni Ducis et Subditorum
„Ejus de communi Sententia atque assensu omnium Ordinum Regni cum Ducatu
„Lithvaniae uniti acceptaremus. — Nos etsi memoria tenebamus Superioribus
„annis quo tempore ab Ordinibus Livoniae crebris Literis atque Nuntijs ad eam
„ipsam Subjectionem acceptandam sollicitaremur, sortem Illius provinciae atque
„calamitatem miseratos, hanc ipsam privatim ex persona Nostra in fidem atque
„protectionem Nostram suscepisse; tamen et illud etiam meminimus, cum pre-
„dicta subjectio presentiam Senatus Polonici ad pleniorem deliberationem requi-
„reret, rejecisse Nos hujus ipsius rei tractationem in tempus aliud ad eam effi-
„ciendam commodius. Quod cum se Nobis obtulisset, faciendum esse existimavi=
„mus, flagitantibus presertim Illris Dni Ducis plenipotentibus, et Unione Regni
„cum Magno Ducatu Lithvaniae absoluta et perfecta, et Ejus Illritatis Subje-
„ctionem per Supradictos plenipotentes Illustritatis Ejus nobis delatam de Consen-
„su et voluntate omnium Ordinum Regni et M. D. Lithae ita ut ante dictu est
„uniti, in presentibus Regni Comitijs acceptaremus; Ipsum Illrem principem

in fidem

 —„—„ in fidem et Clientelam Nostram Regni Nostri cum omni Ducatu et ditioni=
„bus Illrtatis Suae publico Regni cum Ma. Du. Lithae. uniti nomine recipimus:
„nimirum, ut ab eo tempore inposterum Illritas Sua Ejusque Haeredes cum Duca=
„tu Curlandico Semigallicoque Regno Nostro cum Ducatu Lithae. unito tanquam
„uni et indiviso corpori perpetuis temporibus subjiciatur et incorporetur ac in Clien=
„tela et defensione Nostra et Regni cum Magno Ducatu Lithvaniae uniti permane=
„ant. Speramus autem Illustritatem Suam et Ejus Illritatis posteros in ea fide,
„voluntate, subjectione, quam Nobis Regnoque cum Ducatu Lithvaniae unito per
„supradictos plenipotentes detulerunt constanter permansuros et firmiter perseve=
„raturos etc. etc. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

= Id vero tanquam directe casui ausuique contrarium haud silentio praeterire pos=
sumus, quod iisdem Subjectionis pactis cautum circumscriptumque reperitur his
plane expressis verbis: = —. ~. —. ~. —. ~. —. —.

„Conventus publici singulis bienniis Mittaviae celebrentur; ad quos Singuli Districtus
„postquam Articulos deliberatorios nacti fuerint Nuntios Suos cum sufficienti potes=
„tate ablegabunt. In quibus Conventibus nihil decernetur quod pactis Subjectionis fun=
„damentalibus et Ducalibus Investituris et hujus regiminis formae aut ordinationi
„sit contrarium: horum enim alterna authoritas esse et observari debebit. Si tamen
„Princeps ejusmodi Conventum indicere recusaverit Authoritate Regiae Mjstis is indi=
„cetur." —. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —

= Quid memoremus juramenti formam a Nobilitate Suo principi praestiti sem=
perque praestandi! cujus tenor est talis: = —. ~. —. ~. —

„Ego N. N., Iuro N. N. Curlandiae et Semigalliae Duci Ejusque Successoribus investitis,
„et si horum nullus superfuerit Sermo ac potentissimo Principi ac Dño Dño Sigis=
„mundo Tertio poloniae Regi Illiusque Successoribus Regibus et Inclyto Regno poloniae
„Magnoque Ducatui Lithvaniae tanquam non solum Supremis ac directis quales
„nunc sunt sed etiam utilibus et immediatis tunc futuris Dominis meis, tam uti
„coeteri Regni Indigenae subditus, fidelis et subjectus esse, Ejus Illritatis commoda
„et emolumenta quaerere et promovere, omniaque terrarum et Incolarum Illustritatis
„Ejus, quantum per me fieri potest, damna et incommoda praecavere, amovere, praeve=
„nire uti fidelem et probum Subditum decet, semper velim: qua in re nihil quidquam
„quod humano ingenio excogitari poterit me impediet. Sic me Deus adjuvet et Sancta
„Christi passio." —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

= Juramento sic conscripto Majorum Nostrorum cautela non permisit, quin etiam
poenas in temulentos religionique pactorum refractarios singulari lege statueret; quae
quidem Lex tenoris est talis: = —. —. ~. —. ~. —. ~.

„His ita constitutis, illud postremo adjiciendum duximus; ut cum omnia quae hac formula
„Regiminis continentur, pactis primaevae Subjectionis hujus provinciae, Juribus aliorum
princ.

„principum Vasallorum feudali titulo provincias in Republica polona possi-
„dentium, atque adeo ipsi aequitati et justitiae sint conformia, ea deinceps sub poena
„Decreti Comitialis Anno superiori lati tum et aliis Sacrae Regiae Majestatis Arbi-
„trariis observentur debitaeque executioni a Suis Magistratibus demandentur. —.-

=Jam vero id totaliter omittere non possumus quod pro Conclusione Tractatus vel-
ut pro rei totius cardine pactis ijsdem adjectum reperitur, in haec formalia: =
„Insuper omnes ex aequo in eam curam incumbant, quo pacatus tranquillusque hujus
„Ducatus Status permaneat, qui cum instar propugnaculi contra finitimos Universae
„Reipublicae hostes ex hac parte esse debent; omnes concordibus animis studia Sua
„ad salutem Ejus certatim et alacriter conferant; Illustri Principi Suo ac Illius legi-
„timis in feudo Successoribus, obedientiam, honoremque exhibeant; fidei Regiae Mjsti
„et Reipublicae polonae datae memores sint, si omni felicitate Patriam Suam florere
„ita ut debent peroptant." —. —. ~. —. ~. —. ~. —.-

=Quae omnia secus nunc recenter acta cum e diametro hisce hicceque adductis
contraria sint: Nos proceres Regni et Magni Ducatus Lithvaniae ad Latus Sacrae
Regiae Mjstis Dni Nri Clmtmi nunc praesentes, de nullitate cujuslibet actus recentis
directo Dominio Sacr. R. Mjstis et Reipublicae repugnantis, pacta Subjectionis et Diplo-
mata Incorporationis ad Rempublicam horum Ducatuum infringentis, Juramentum fide-
litatis per Antecessores Suos ac Semetipsos praestitum tollentis, aliaque insolita, illicita,
vetita et punibilia attentantis, Nostro et totius Reipublicae nomine de nullitate eo-
rundem attentatorum et attentandorum iterum atque iterum manifestamur atq protte-
stamur: compagemque hanc multorum annorum sudore imo sanguine coalitam sine
exitio convellentium convelli non posse palam attestamur; ac praesentem Manifestationẽ
et protestationem Manibus propriis Subscriptam Actis Metrices Regni seu quibusvis a-
liis Authenticis inscribi committimus; salva ejusdem Manifestationis augendi, corri-
gendi, pleno in robore reservata facultate —. Datum Varsaviae etc —.

127.) Mandat. —. ~ —.

Augustus II. Dei Gratia etc. —. Vobis generosis Henrico Christiano de
Brincken Landhoff-Magistro, Joanni Henrico de Keiserling Cancellario, Adamo Kos-
cinszko Ober-burgrabio, Eberhardo Philippo de Brugger Land-Marschallo, Consilia-
riis Supremis; tum Joanni Ernesto de Rönne Selburgensi, Casimiro Christophoro Bra-
ckel Mitaviensi, Carolo Firks Goldingensi, Philippo de Hahn Tucumensi Majoribus
et aliis Minoribus Capitaneis; nec non Sacken praetenso Mareschalco cujusdam Con-
gressus, Korff Plenipotentiario provinciali, Buchren, totique Equestri Ordini Curlan-
diae et Semigalliae Ducatuum, seu ex Vobis principalibus Motoribus, authoribus et prima-
riis ad infrascripta attentata concurrentibus, Cooperatoribus de nominibus et Cognominibus
inter

— „ — in termino specificandis quos magis actio praesens afficit, de personis causa infrascripta bonisque Vestris generaliter omnibus, mandamus, ut coram Nobis et Judicio Relationum Nostrarum propriarum Grodnae aut ubi tunc cum Curia Nostra feliciter constituti fuerimus, a positione praesentis Citationis Nostrae in sex Septimanis, seu alias futura judicia Causarum Curlandicarum Mense Octobri Anno presenti celebranda, tum, dum et quando causa presens ex regestro publico judiciali acclamata ad judicandum inciderit, et quidem Vos qui supraspecificati de cognominibus estis personaliter alii vero per legitimos plenipotentes et mandatarios peremptorie compareatis; ad Instantiam Generosorum Instigatorum et Vice-Instigatorum Regni et Mag. Duc. Lith.ae pro munere Officii Sui publici agentium Actorum: qui vos hac unica eaque peremptoria Citatione uti in causa juris publici citant pro eo: Quia Vos contra pacta publica Subjectionis Suae cum Serenissimo divae memoriae Sigismundo Augusto Rege Poloniae Antecessore Nostro Anno 1561. inita et contra juramentum fidelitatis Nobis uti Supremo et directo Ducatuum Curlandiae et Semigalliae Domino praestitum atque contra dispositionem Juris Communis et Diplomatis Incorporationis horum Ducatuum Regno Poloniae Anno 1569. in Comitiis Regni Generalibus Lublini factae, tum contra Constitutionem Regni Anno 1589. procedendo, et jus quoddam Electionis Sibi Ducis Curlandiae et Semigalliae arrogando et usurpando, et ex directo Dominio Nostro et Reipub.cae se eximendo, necdum extincta Stirpe Ill.mi magnae recordationis Ducis Gottardi et filiorum ejus Friderici, Vilhelmi ac Ill.mo Ferdinando Duce Curlandiae et Semigalliae ex hac stirpe procedente, in vivis existente, post cujus Stirpis decessum modo primum hi Ducatus juxta praescriptum memoratae Constitutionis Regni 1589. ad Regnum Poloniae et M. D. Lith.ae redire et Illis conjungi debent; aequaliter prout provincia Livoniae coadunata est, in qua provincia hi Ducatus existunt; ausi estis et inconsiderate imo temere praesumpsistis expressas inhibitiones Nostras in Literis Nostris ad Vos datas Vobisque legitime intimatas contemnendo et Ipsiusmet Ill.mi Ducis Inhibitiones literatorias levipendendo, imo nomen Ejusdem Ill.mi Ferdinandi Ducis ad Literas quasdam per modum Universalium inscio Illo conceptas usurpando, per easdem literas editas Congressum quendam privatum sine Consensu nostro Sibi indicere, Mareschalcum hujus Congressus constituere et ad instar alicujus particularis Conventus eundem Congressum peragere, ac in eo de Successore Duce futuro in his Ducatibus concludere; uti de facto spretis Inhibitionibus N.tris eundem Conventum privatum indixistis, celebrastis, Successorem elegistis, Ordinationem Reipublicae et Leges Regni ac pacta primitiva convulsistis, cointelligentias hac in parte etiam cum externis habere aliaque illicita futuro in termino latius

declar

declaranda et explicanda attentare praesumpsistis: quo ejusmodi progressu, —. — in poenas legum incurristis easque succubuistis; pro quibus poenis Criminalibus et perduellionis super Vobis seu quem vel quos magis haec attentata onusque praesentis actionis afficit juxta demeritum cujusvis decernendis, tum ad videndum et audiendum hunc Congressum seu particularem Vestrum Conventum et praetensam Ducis Electionem quam pro nulla in Literis Nostris Inhibitorijs jam declaravimus, cum omnibus ejus Conventus Conclusis cassari et annihilari, Jura Nostra et Reipublicae in eosdem Ducatus habita per Vos laesa et violata redintegrari, circa primitiva pacta cum quibus in Clientelam et defensionem Regum et Reipublicae Polonae suscepti estis conservari et manuteneri. — Caeteraque quae de jure venerint contra Vos statui, decerni et sententiari, in damnis et Litis expensis condemnari. Citamini, sitis parituri, terminum attentaturi, et judicialiter ad praemissa aliaque latius futuro in termino contra Vos proponenda responsuri. — Datum Varsaviae Sabbatho post Festum S. Annae Matris Deiparae proximo Anno Domini Millesimo Septingentesimo Vigesimo Sexto. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

128.) Literae Universales indicentes Congressum Nobilitati Curlandiae. —

Dei gratia Nos Ferdinandus in Livonia Curlandiae et Semigalliae Dux. praemissa gratiosa Salutatione Nostra. Generosi fideliter dilecti! Cum ad praesens Capitaneus Major Mitaviensis, et in Conventu provinciali quondam Electus Deputatus provincialis Generosus Casimirus Christophorus de Brackell nuperrime e Varsavia redijt, et pro expedienda relatione ibi intra biennium gestorum provinciae negotiorum Extraordinarium Conventum Provincialem intimari decenter Nos requisivit; propterea Illum determinare decrevimus: quoniam istiusmodi Relatio Generoso Ordini Equestri non commodius nisi in Conventu provinciali expediri potest. In quem finem Nos itaque pro Conventu Ordinario terminum conveniendi ad diem 26. Junij hujus 1726. Anni praefigimus et a Gnoso Ordine Equestri desideramus, ut ad Istum certos Deputatos eligat, Illosque ad terminum praefixum cum sufficiente Instructione tam desuper, quam etiam quomodo Domus Ducalis et provincia sub summa protectione Sacrae Reg. Mjtis Poloniae Dni Nri Clmi et Sernmae Reipublicae in Statu Ecclesiastico et politico, circa omnes Immunitates, Libertates et Regimen Ducale juxta pacta Subjectionis in aeternum conservanda sint ad Nos huc ableget. Circa quod Gnsus Ordo Equestris maturam deliberationem inibit, ut consequenter Nos cum Gso Ordine Equestri pro bono publico provinciae, pro Nobis, Successoribusque Nostris saluberrimum et convenientissimum procuremus et desuper concludamus. — Nec celamus Gso Ordini

Eques

= = Equestri, Grsum Generalem Belli Commissarium M. D. Littae Dnum de Karp circa Suas die 18. Martij redditas Literas Credentiales nomine et a parte Excllmi Dni Exercituum Ducis Generalis et palatini Vilnensis omnem amicitiam et requisitam assistentiam pro conservatione jurium principalium Nobis et provinciae contestatum esse, Nobisque tam in publicis quam privatis negotiis, et quidquid Nos cum Grso Equestri Ordine in fundamento Legum ratione Eventualis Successionis statuemus et Sm Rm Mjtem implorabimus Suo auxilio praesto futurum promisisse Gnroso Equestri Ordini gratia et Clementia Nostrâ Ducali addicti permanentes. Dabantur Mittaviae d. 22. Maji 1726. de Brinken, Keyserling, von der Bruggen.

129.) Literae a Duce Curlandiae in Provinciâ transscriptae, inhibentes Congressum.

DEi gratia Nos Ferdinandus in Livonia Curlandiae et Semigalliae Dux. praemissa gratiosa Salutatione nostra. Generosi fideliter Nobis dilecti! Hactenus pro Gratia Nostra Consiliarijs Nostris Superioribus tanquam juratis, obligatis et salariatis, et per consequens ad interesse Nostrum Ducale et salutem provinciae observandam obstrictis Consiliarijs, Officialibus et Ministris juxta modos in forma Regiminis expressos Nostris confidimus; quod juxta juratam Suam fidem et obsequiorū debitum sese gessissent, Nostras Ducales praeeminentias et Salutem provinciae tanquam personae intermedij Ordinis pro unico scopo suo habuissent, nec in Jura Regalia et reservata, proprij, naturalis et legitimi Dominij Sui intrassent. posteaquā autem unus vel plures Eorum in debito Officiorum Suorum munere defecerunt, magisque propriae Authoritati, Existimationi et Praepotentiae Suae quam Domini Sui juribus et praerogativis consuluerunt; in Generosum et fideliter Nobis dilectum Ordinem Equestrem semper Nostram confidentiam reposuimus, Illum tandem aliquando ad sese rediturum, Ipsius et charissimae Suae posteritatis verum bonum consideraturum, nec unquam passurum esse quod par in parem potestatem et praevalentiam plus quam Ducalem exercere, illoque ad expediendas proprias et suorum Intentiones abuti auderent. Quemadmodum Consiliarijs et Grso Ordini Equestri sincere in memoriam revocamus quidquid retro Illis demandavimus his autem pro Gratia Nostra Ducali repraesentavimus. Quoniam autem unius vel alterius nostrorum Consiliariorum Superiorum privati, affectus et ambitiones eò creverunt, quod Grsum Ordinem Equestrem /: cui semper gratiose confidimus :/ per varias artes inducere voluerint, contra nostram mentem, voluntatem et mandatum, varia inconvenientia et legibus Provincialibus contrariantia attentata suscipere et quod rarissimum contra

nosmet

Nosmetipsos nostro nomine, titulo et Sigillo abuti: hinc per naturam = —
=rerum possibilium non aliter praesumere potuimus, quam quod tot in=
genui patriotae et qui a Nobis praedecessoribusque nostris tot notoria Signa nostrae
gratiae temporalisque Suae fortunae perceperunt, his in apertam propriam ruinā
vergentibus conaminibus tempestive prospexissent; illaque in fundamento Legum
patriarum per decentes et convenabiles modos abolevissent: quod quidem hactenus
maxima cum moderatione Nostra expectavimus. In praesentiarum autem com=
perimus quod Nostra gratiosa et bona intentio hucusque fefellerit, cum relatum
nobis sit circa adventum Brackelli tam ad percipiendam Ipsius Relationem quam
ad expedienda Cardinalia et ad Nos solos spectantia negotia, et etiam ratione pre=
tensarum a Dn̄o Palatino Vilnensi et Campi Duce M. D. Litt^ae^ factarum proposi-
tionum Conventum Provincialem ad diem 26. Junij nomine nostro inscriptum et
intimatum esse-. Nec volumus nec possumus Nobis persuadere, homines rationa-
les talem Actum sanae rationi contrarium suscipere posse; quoniam tam Consili-
ariorum Nostrorum quam specialiter Generosi et fideliter Nobis dilecti Ordinis Eque-
stris cordato ratiocinio committimus, utrum sanae et convincibili rationi conve=
niens sit, quod Iste Brackel qui absque Nobis et contra Nos Varsaviam versus depu=
tatus fuit ibidem publice contra Nos negotiatus est, ibidem Nos /: non attento quod
Ipsius naturalis et verus Dominus simus, et immemor quod Ipsius familiae incre=
mentum unice gratiam nostram pro fundamento habeat :/ sceleratissime traduxit
et detulit, Nobis contra nos Relationem facere debeat. – De coetero presertim in
Generosum Ordinem Equestrem nostram Confidentiam collocamus, quod Ille nihil
contra Mandatum Nostrum nobis inconsultis et absque declaratione Mentis
nostrae statuere praesumet; praesertim in talibus negotijs quae absque Nobis aut
plane nullum aut certe talem effectum sortiri non queunt quem particulares
intentiones praetendunt. Ut autem Consiliarij Nostri Superiores debitorum Suorū
Officiorum et Gnosus Ordo Equestris devotionis Suae eo melius memores sint; hinc
ex paterno affectu universos et Singulos de omnibus inconvenientiis premone=
mus ex Ducali et Jurisdictionali potestate, et jure autem hisce inhibemus et in=
terdicimus nihil quidquam multominus vel minimum sub Abusu Nominis nostri
attentare, nec illum nulliter intimatum Conventum publicum prosequi. Gratio=
sam illam fovemus intentionem omnibus ita prospicere ut circa adventum n̄rum
omnia ad pristinam orbitam redigantur; in quo quilibet juxta jura patriae sese
habebit

—·—: habebit: nec privatis et ad apertam inversionem status intentatis attentationibus accedet. Hisce tam Consiliariis Nostris Superioribus quam etiam Universo Ordini Equestri Divinam protectionem et saniora consilia adprecantes et foventes, Illis gratiam Nostram assecuramus. —· Datt: Gedani die 4. Junij A: 1726. —·

130.) De Msgr le Comte de Saxe à Msgr le grand Chancelier de la Couronne de Mittau le 10. Juillet. —· —·

J'ay l'honneur d'informer Votre Excellence que le Prince Dolhoruki est arrivé icy avant hier; et le Prince de Menzykoff hier à Riga. Le premier ayant trouvé la Diette finie et separée a fait assembler les conseillers de la Regence, et le Mareschal de la Diette; et leur a dit au nom de la Czarine qu'Elle ne consentoit point à mon Election et qu'Elle etoit fort mecontante de ce qu'ils vouloient se soustraire ainsi à sa Protection; mais que si ils vouloient elire le Duc de Holstein ou le Duc de Menzykoff, Elle soutiendroit leur choix. —· —·

=Ils ont repondu à ce Ministre; qu'ils avoient toujours recherché la bienveillance de la Cour de Russie, mais qu'ils ne reconnoissoient de Protection que celle du Roy et de la Republique de pologne, et n'en pouvoient reconnoitre d'autre; que leur gouvernement etant Republicain ils ne pouvoient sans faire tort à leur liberté se soumettre à un prince qu'on les forceroit de recevoir. —·—·—·—·

=Le Prince Dolhoruki leur a dit ensuite; que quand on vouloit se battre, on prenoit ordinairement des Seconds; a quoy le Mareschal de la Diette a reparti: qu'ils ne vouloient point se battre, que leur droits etoient bien fondés, qu'ils les representeroient avec toute la soumission possible au Roy et à la Republique, et que si l'on vouloit les aneantir, les puissances voisines etoient interessées à aider le plus foible. Mais qu'ils ne traitteroient jamais avec elle tant que la pologne ne retireroit pas sa protection, à la quelle ils vouloient demeurer attachés jusqu'à la derniere extremité. —·—·—·—·—·—·

=Le Prince leur a fait entrevoir des malheurs infinies. — Ils lui ont repondu: que l'on pouvoit reduire leur pays en cendre; mais que leur cause etant juste et ayant une bonne protection ils ne vouloient point se mettre dans leur tort et ne pouvoient etre intimides par les menaces. —·—·—·—·

=pour moy, Monseigneur! je tiendray bon autant qu'il me sera possible, et tacheray d'entretenir les esprits dans ces Sentiments ce qui ne me sera pas difficile, rien ne pouvant se comparer à la fermeté de ces gens-icy. J'auray l'honneur de rendre compte à V. E. de ce qui se passera dans la suite; et j'ay celui d'etre avec toute la Veneration possible —·—· P. S. Je viens d'apprendre dans ce moment que le Prince de Menzykoff sera icy ce soir: on le dit furieux d'y savoir les choses aussi avancées: on ne peut lui faire entendre

raison

raison sur mon Election, et il veut absolument etre Duc de Courlande! —.—

131.) De Msgr le Comte de Saxe à Msgr le Grand Chancelier de la Couronne à Mittau le 12. du Juillet. —.—

Le Prince de Menzykoff est arrivé hier icy tel que je le depeint dans ma precedente.. La Duchesse de Courlande etoit allée la veille auprès de Riga, où il etoit venu la joindre. La bonté de cette Princesse pour le pays l'avoit engagée à cette demarche : mais il ne s'est pas plus rendu à ses raisons qu'à celle de ceux qui lui avoient deja parlé. —. Je l'ay eté voir ce matin, et ne voulois entrer en aucun eclaircissement avec lui sur les motifs de son voyage : lui-meme a fait tomber la conversation sur ce chapitre et a repris le discours qu'avoit tenu le Prince Dolhoruki, mais avec plus de vivacité : et m'a dit nettement que l'Intention de sa Majeste Czarine etoit, que les Etats se rassemblassent et procedassent à une nouvelle Election qui ne pourroit tomber que sur lui, sur le Duc de Holstein, et sur deux Princes de Hesse qui sont aux services de Moscovie, et qu'il n'etoit venu à Mittau que pour cela.- Je lui ay repondu ; que son dessein me paroissoit impracticable tant qu'il n'y emploieroit que les voies des droits ; que la Diette des Etats de Courlande etant finie et separée elle ne pouvoit se rassembler ; que cette Diette m'ayant elu et donnée une assurance Authentique, qu'elle n'en pourroit elire d'autre ; elle ne procederoit point à une nouvelle Election ; que s'y on la forcoit la contrainte en oteroit la validité ; que le sort de la Courlande pouvoit se reduire à cecy qu'elle seroit partagée en palatinats ou qu'elle conserveroit son ancienne forme de gouvernement ; et qu'en ce cas je pouvois seul en etre Duc ; ou qu'enfin elle seroit la conquette des Russes. Mon raisonnement n'a point été de son gout : il m'a dit qu'il ne seroit rien de tout cela : et quand je lui ay demandé ce que deviendroit donc la Courlande? il n'a sçu me repondre autre chose si non qu'elle ne pouvoit rechercher d'autre protection que celle de Sa Majesté Czarine, et que surement il en seroit Duc. - Nous nous sommes separés la-dessus sans demordre ni lui ni l'autre de nos opinions.. J'oublie que m'ayant demandé, comment je pretendois me soutenir? je lui ay repondu : que je scavois bien n'etre pas en etat de me soutenir mais que l'affaire se soutenoit d'elle-meme. L'après midi il a fait venir chez lui le Mareschal du pays, le Chancellier et quelques Deputés qu'etoient encore icy, mais qui partiront ce soir.. Le Prince Dolhoruki leur a fait voir la lettre de Creance de Sa Majesté Czarine ; et le prince de Menzykoff leur a annoncé ses volontés et leur a mis en perspective

la Siberie

—"— =la Siberie si ils resistoient à ses Ordres: ils lui ont repondu avec fermeté, qu'ils n'en pouvoient recevoir que de la pologne; et ils ne sont point sortis de ce retranchement quoique le Prince ait ajouté qu'il faisoit marcher 20,000 hommes qui sauroient les mettre à la raison. —. Vous voyez Monseigneur que quand j'ay eu l'honneur de vous ecrire que les voisins n'attendoient que le moment du desespoir de la Courlande pour s'en emparer: j'ai jugé encore trop favorablement de leurs intentions! Comme par bien des avis qui me sont revenus, je vois que le Prince de Menzykoff veut traitter la chose tout-à-fait hors des regles, et qu'il pourroit bien appuyer ses raisons d'une escorte de trois cents Moscovites qu'il a icy. Je vais pourvoir a ma sureté pendant cette nuit autant que ma situation me le permettra; resolu, si je suis attaqué, de me defendre malgré l'inegalité de la partie—. J'ay l'honeur etc.

132.) Literae Reversales inter Comitem Mauritium et Ordinem Equestrem die 5. Julij 1726. datae. —. ~. —. ~.

Notum testatumque sit hisce, Universis et singulis. — Quemadmodum posteaquam ex inscrutabili fato hactenus existens linea Ducalis Gottardo-Kettleriana in persona Illmi Ferdinandi Curlandiae et Semigalliae Ducis ab interitu non procul adesse videtur; Ipsus Ordo Equestris modo dictorum Ducatuum una cum Dnis Consiliarijs Supremis Regentibus omnibus, sede sic vacante, apertis collisionibus Status, eversionibus Legum Provincialium, et tam internis quam externis discordiis obviando, necessarium, salutare, et proficuum in advenerunt, ut de Eventuali Successore essent solliciti, quem etiam dirigente Deo in persona Illmi Principis et Dni Dni Mauritij Comitis Saxoniae per unanime Conclusum respective Dnorum Consiliariorum Supremorum et totius nobilitatis, mediante intimatione et celebratione Conventus provincialis Extraordinarij, et in illo ex unanimi Consensu concepto et in speciali Instrumento conscripto laudo publico sub hodierno dato, eatenus voluerunt, perfecerunt et confirmarunt: quod illa mentionata nempe Nobilitas et Ordines dictorum Ducatuum, ante dicto Principi Ejusque descendentibus masculis haeredibus tanquam Ipsorum in casum aperturae et decessus Ducis Ferdinandi futuro Domino juxta tenorem mentionati laudi publici sese dedant, neque quovis modo se ab illo alienari patientur, nec ipsimet proprio motu ab Illo recedere sed potius unitis viribus eo allaborare velint, ut facta haec Electio Eventualis Successionis a Sacra Re. Mjte Poloniarum tanquam Domino directo approbetur, ratificetur et confirmetur. — E contra Illmus Princeps valide sese obligavit, et hisce in optima juris forma obligat: quod provinciae auxilio et =

tutamine

tutamine prae et adesse; Ipsius negotia et desideria in omnibus accidentibus — „ et contingentiis ubi et quomodo illud necessarium erit promovere; invariatae Augustanae Confessioni pro parte Sua addictus manere et Provinciam penes illam conservare; nec minus Illi omnia Illius jura, privilegia, immunitates, praerogativas, et libertates ut et omnes antiquas consuetudines, Contractus anteriores et recentiores, Commissoriales decisiones concedere velit; illa omnia neque per se interrumpere, multominus ut per alios interrumpantur concedere; praeprimis autem ante aditum Sui Regiminis et praestationem Homagij omnia et singula hactenus existentia gravamina abolere, et in summa quod omnibus ab Illrmis Ejus Praedecessoribus datis Reversalibus inhaerere illisque satisfacere velit. — . In cujus testimonium, fidem et manutentionem duo exemplaria uniformia praesentis hujus Instrumenti sunt parata. Alterum ab Illrma Sua Celsitudine alterum a Gnso Ordine Equestri una cum Gnsis Consiliariis Supremis propriis manibus subscriptum et subsignatum est. — . Datum Mittaviae ut supra. ~ . — . ~ .

133.) Relacya Jmp^a. Starosty Ciechanowskiego o bytności Swojey w Kurlandyi uczyniona w Warszawie dnia 14. Julij 1726. Roku.

Wyprawiony ztąd od Jego Królewskiey Mći d. 8. Junij prostym Traktem stanąłem w Mittawie d. 19. ejusdem. — Com sprawił na przybyciu moim z początku, ma Jo. Kr. Mć z Listu mego po Francusku Informacyą. To tylko addendum superest, że chcąc reflektować ich, aby per hunc passum Interessom Jego Królew. Mći et Unioni cum Statibus non praejudicent, namieniłem jako Jo. Kr. Mć zjednawszy Sobie amorem populi przez pokóy y szczęśliwe panowanie Sibi et posteris miłość nieśmiertelną conciliat, a teraz y Jemu y Synowi Swemu którego do Nas sprowadził takową nienawiść zjednać mogliby!

= Respons Land-hoff-meistera Swoim y innych Kurlandzkich Consiliarzów imieniem na moje przywitanie przy oddaniu Rescriptu Królewskiego był takowy: = Że niemoże Nam Król ani Rzeczpospolita zakazać Seymikowania y czynienia dispozycyy domowych, gdyż jesteśmy sub libero Regno liberi y mamy Authoritatem et activitatem jako y Wy. — „ — . Odpowiedziałem na to: Macie Authoritatem Szlachectwa, activitatem nie; czemu? bo my activitatem Nostram dorobiliśmy się krwią Naszą przez tak wiele Wieków, y Was odbiliśmy od Bazylego Cara Moskiewskiego który Was mniey miał za poddanych Swoich: zaczym jeżeli chcecie bydź in eadem activitate niechciey cie się swemu własnemu prawu sprzeciwiać et pactis Subjectionis Królom y Rzeczypospolitey! — „ - Na co mi odpowiedział: Nic czynić niechcemy coby się niepodobało Jo. Król. Mći. — . To pierwsze przywitanie odprawiwszy odwiózł mnie p. Brakell do Stancyi moyey - . — . — . —

Naza

—·—·Nazajutrz d. 20. przysłał do mnie Imp. Graff Moritz p. Glasnoffa a potym powtórnie p. Golińskiego obligując abym był u niego. Co uczyniłem. — Gdy przybył do niego prosił mnie na konferencyą, na którey wyrażał przez p. Golińskiego do mnie żal żem do niego naypierwey niezajechał. —· Odpowiedziałem: że żadnego Adressu do Imci niemiałem. Przytym niechciałem tego, że na tey Conferencyi z Ministrami Kurlandzkiemi wspomniałem że JEgo Królewska Mć chce utrzymywać Królewicza na Tronie, czego się niegodzi mówić, vivente Rege. —· Odpowiedziałem: nierozumieli znać dobrze co mówiłem; gdyż ja w ten sens reflektowałem tych którzy się dependentes pokazowali od Woli JEo. Królewskiey Mći, że JEgo K. M. będąc tak kochanym u Rzpltey że tak pan jako ubogi Pana Boga o długie panowanie Jego proszą, widząc amorem populi sprowadził Syna Swego aby uznała Rzplta godność Jego; a tak dla Imp. Graffa Morica niechciałby się JEgo Król. Mć rozumiem dla niepewnych rzeczy Siebie y Syna Swego u Rzpltey disobligować. —· Na co Imp. Graff Moritz odpowiedział: To co innego, nietak jako Oni powiadali! —· Tandem prosił mię do Stołu u którego pił naypierwsze zdrowie Ministrow Rzeczypospolitey mówiąc, że nie rzecz jest przy tak małym Stole pić za zdrowie Królewskie! —· Odpowiedziałem: że gdzie Osoba Wmpana, tam słuszna, aby wszyscy mieli honor exclamare Vivat Rex Poloniae! —· Co pan Dastele usłyszawszy porwał wielką Szklanicę, pił do mnie zdrowie Królewskie. —· Impan Moritz exkuzował się że Trębaczow niema? —· Odpowiedziałem: niedziw, bo razem mieć chce wszystko. —· potym z diskursu wtrącił Łacinę y przez p. Golińskiego kazał mi powiedzieć: podobno Starosta niewiedział żebym tak wiele po Łacinie umiał? —· Odpowiedziałem: jako słyszę że Imć co daley to więcey umie! —· Tandem pan Renne Starosta rzekł: Wmpan przyjechałeś tu Nam rzeczy mieszać któreśmy już z Woli JEgo Królewskiey Mości dobrze zkombinowali; y Impan Pociey Wojewoda Wileński deklarował Nam Woyskami assistować; et in fundamento Listowney assekuracyi Jego złożyliśmy Ten Congress? —· Odpowiedziałem na to: że pan Hetman tyle należy do Kurlandyi co ja, y do dispozycyi Jey; gdyż lubo Hetmanem jest ale nie Woyska Swego tylko Rzpltey; y niezaprzesz się tego Wmć co mówisz publice przy Stole. —· Odpowiedział, że Mu to sam w oczy wymówię, y to jeżeli słuszna jest żeście Wmmpanowie władzę Hetmanom odebrali? —· Odpowiedziałem: wolno było natenczas stawać przy nich; Seymowa to sprawa nie nasza! —· Do czego Impan Moritz przymówił się: że ta Konfederacya niezła była dla Króla Imci y Rzpltey. —· Tenże Renne gdy daley mię attakował w tey materyi o Hetmanow, odpowiedziałem Mu: jak to możesz mowić? bo wiem o tym że co innego mówisz a co innego myślisz; gdyż My in libero Regno wszyscy i Ty sam byliśmy sub jugo Hetmanow. —

Repos

Reposuit mi: poradzą Sobie! —. Ja Jemu vice versa: nie za naszego życia! —.— —„ W tym nadjechawszy p. Karp rzekł do p.a Renna: A Wmpan to publice udajesz Jmpana Hetmana? —. On odpowiedział: Ja nieudaję tylko prawdę mówię. Czytay Wmpan Innotescencye na Seymik wydane, jesli tam niemasz p.a Hetmana wspomnionego? —.— pan Karp reposuit: Będziesz Mu tego dowodził! —. —. Rzekł p. Renne: to y będę! —. Tandem nieczekając ani Marszałka obrania udał jakby go Król Jmć do Birży obrał Commissarzem y odjechał. Obawiam się aby nie do Meżyka, bo jest parthyi Dworu Petersburskiego; a do tego że są capacissimi y drugą Elekcyą złożyć; gdyż Land-Marszałek y inni będąc u mnie narzekali że Ich Starsi do tego przywodzą.— Sciendum, że Tenże Pan Renne przysyłał nazajutrz do mnie jakiegoś Officyera z przeprosinami exkuzuiącsię że cokolwiek mówił, to czynił aby się przysłużył panu Moritzowi, gdyż u nich zawsze jest w Suspicyi; y byłby u mnie tylko się obawiał innych? —. Jam na to odpowiedział: Co wola Jłmi! — ~. —. ~ —. ~ —.

=dnia 21. ejusdem. był u mnie Pan Brekell, który narzekał że przeciwni są Jchm panowie Ministri polscy; gdyż tu idzie o Wiarę y wolność Naszę? —.— Odpowiedziałem: insza drogą chodzi Wiara, a inszą dispozycya państw; bo jeżeli chcecie pomódz in Regno Wierze Waszey, spuściciesię post fata Ferdinandi Swego Xiążęcia na dispozycyą Rzpltey która Was osadzić może w Senacie; a tak pomodz możecie wszystkim Dissidentom niewchodząc w takie Inconwenience które są przeciwko przysięgom? —.— Odpowiedział mi: tak było y w Inflanciech; a jednak teraz Dissidentow nieprzypuszczają! —.—. Odpowiedziałem: możecie mieć Assekuracyą Seymową, którasię odmienić nigdy niemoże, y niedałabysię odmienić mając Senatorow y posłow z Waszey Wiary? —.— Odpowiedział na to Imieniem Swoich Ministrow: Już się to odmienić niemoże! —. uw.

=Nazajutrz dnia 22. Junij. Byłem z Wizytą u Jmpana Kanclerza Kurlandzkiego którego obligował aby Ten Reskrypt był publikowany, y recepisse aby Mi zaraz ex nunc oddał, ktorysię deklarował jednak powiadając, że do niego Ta nominacya Xiążęcia nienależy tylko do Braci Szlachty deputowanych. potym zaś recepisse oddał.— —„ —. Odpowiedziałem: ze Szlachty niewinuję, ale Wmpana coś Ich do tego przywiodł Uniwersałami Swemi! —. —. Odpowiedział: dość kiedy będzie kontent Król Jmć; gdyż Ten Reskrypt jest podrzucony międzÿ innemi Papierami. —. —. Odpowiedziałem: fałsz! bo Pan mój y wasz o każdey rzeczy wie, a tym bardziey o tak publicznym Interessie. A do tego, że Wy panowie Ministri wprowadziliście tak wielu Concurrentow o to Xięstwo; przez co nabawiciesię wielkich nieprzyjaciół, to jest tak z Xięcia Meżyka, Hessenkassel y Holsztynskiego. A tak dobre Lekarstwo na to macie Reskrypt Jło Kr. mći y złożyćsię nim możecie, że gdyby nie Ten Reskrypt tobyśmy byli stwyli komu z Wmpanow, y jak owo powiadają,

Sapient

—"—=Sapientis est mutare Consilium in melius! —. —. Odpowiedział mi: Jeszcześmy to wzięli na deliberacyą po konferencyi Wmpana; kiedym go tedy niemógł determinative przełamać mówiłem staroświeckie przysłowie siadając do karety, Quidquid agis prudenter age et respice finem. Na co mi się tylko skłonił. ~. —. ~. —.

=die 24. ejusdem. Byłem u pana Brakla Starosty Mitawskiego który tu był w Warszawie. —. Który mi mówił: że Wmpan udałeś jakby JKr. Mć o tym wiedział kiedyś tu wyjeżdżał; a to nigdy niejest, gdyż Jmpan Manteuffel pisał do Nas, że dopiero trzeciego dnia Król Jmć o wyjeździe Wmpana wiedział; a Wmpan powiedałeś, że Wmpana Sam Jmp. Graff Manteuffel wprowadzał do Króla y miałci mówić Król Jmć przy nimże samym: Jedź z Bogiem, wracaysię szczęśliwie; a to mi mówił publice przy tak wielu Starostach Kurlandzkich y Semigalskich. —. —. Odpowiedziałem: że to być niemoże, bo p. Graff Manteuffel człowiek godny, rzeczy nieprawdziwych pisaćby niemógł któreby bardziey Jemu szkodziły jak mnie; y albo On albo Ja byłby niepoczciwy gdyby to inaczey miał pisać. —. ~. —. ~. —. ~

=Tandem gdym powrócił do Stancyi, przysłał do mnie pan Generał Bestuszow z komplementem winszując szczęśliwego przybycia, Któremu Ja zaraz Wizytę oddałem. Który Mię z piękną ceremonią przyjął; ale ja Mu komplement uczynił dziękując za pamięć o mnie, że dawniey oddałbym był Wizytę moją Wmmpanu gdyby Interessa y słabość zdrowia pozwoliły z podróży. —. Zaraz mię począł pytać po komplemencie wzajemnym: po coś Wasza Miłość przyjechał? —. —. Jam odpowiedział: że Wmpan musisz mieć już wiadomość iż z Reskryptem Królewskim przybyłem annihilując wszystkie Actus w Kurlandyi przeciwne prawom Naszym y Ich. —. —. Reposuit: prawda żem słyszał; ale to mi dziwno? bo Oni powiadają że to między papierami podrzucono JKrMci. —. —. Na com odpowiedział: Nieważyłbym się z Takimi Reskryptami jeździć; gdyż Ja będąc postem na Seym udawaćbym niemógł żadnych fałszow z których przed Rzpltą sprawić się byłbym obligowany; y owszem Tych panow Hersztów fakcyi odkryć y wydać przed Rzpltą powinienem. Oni to tylko zdobią rzecz swoją, abysię Szlachta nierozjeżdżała z bojaźni jakiey. —. —. Reposuit: prawda, że y Ja mam od Mojey Imperatricy abym promowował Xcia Holsztyńskiego, tylko czekam Ordynansu powtórnego; bom dał znać o Waszey Miłości ześ przyjechał z Tym Ukazem; a do tego że y Oni jeszcze czekają jakieyś Staffety, bo się już y Oni rozjechać mieli za przybyciem Wmci! —" post haec powróciłem do Siebie. —. ~. —. —. —.

=die 25. nazajutrz Tenże Jmp. Bestuszow oddawał Mi Wizytę y czynił Relacyą, że się już determinowały do obrania Marszałka po przybyciu dziś w nocy sztafety z Warszawy!

Jam

—·—· Ja Mu reposui na to: przy podziękowaniu za Wizytę, że Wmpan czyniłeś — · — Mi relacyą dnia wczorayszego że miałeś Ordynans od Pani Swojey abyś Xcia Holsztynskiego promowował na ten honor? —· —· Odpowiedział mi: że czekam powtórnego Ordynansu jakom wczoray namienił. —· —· pytałem go: jeżeli masz w Ordynansie Swoim aby porzuciwszy Interess czekałeś drugiego Ordynansu? —· —· Odpowiedział: prawda, że niemam. —· —· Rzekłem: dla czegożeś porzucił y nic nierobisz? kiedy pozwalasz na Marszałka obranie?; bo Oni jak prędko Marszałka obiorą, tak prędko przystąpią do nominacyi wiedząc że ma bydź drugi Ordynans do Wmpana; a tak narazisz sobie cały Dwór petersburski! —· —· Na co mi odpowiedział: dla czego Ty sam tego nierobisz? —· —· Jam odpowiedział: day Mi ludzi ze trzysta to tych wszystkich spędzę do Warszawy co bezprawnie robią! A dla tego to Bestuszoffa nasadzałem aby się Rescriptem składali y do Domow rozjachali jako się byli deklarowali, praeveniendo mala ze wszech stron ingruentia; ile że y Xiężna Wdowa Kurlandzka tegoż dnia wszystkich Deputatow częstowała ad conciliandum favorem X. Holsztynskiemu.

—·· —· Tandem porwawszy się P. Generał Bestuszoff biegł prędko ad Consiliarios Curlandiae et Semigalliae grożąc aby Marszałka nieobierali ale się do dni kilku zatrzymali y deklarując Regimenty wprowadzić. —· —· Na co Consiliaryi reposuerunt: że choćby dziesięć y dwadzieścia tysięcy Woyska weszło, a osobliwie pan Land-hoff-meister, Kanclerz y P. Brakel y inni fakcyanci rzekli, że się niebojemy, y to uczyniemy co Wola JK. Król. Mci y prawo Nasze każe! —· —· Reposuit Jmp. Bestuszow: Z czym innym przyjechał Jmp. Starosta Nakwaski? —· —· Odpowiedzieli: bo Mu tak potrzeba!

—·· — Tandem nic niewskurawszy Jmp. Bestuszoff wrócił się do Siebie. —· Tro

= d. 27. Junij. Jam pisał do panow Consiliarzow aby Ten Rescript był czytany y wypełniony; ale go czytać po obraniu Marszałka niechcieli mówiąc: że słuchamy ustney relacyi pana Starosty Brakla Rezydenta Naszego który Nam ustną czyni relacyą od JEgo Królewskiey Mości, bo Nam Rescript tamować Seymikow niemoże! —

= Co uczynił p. Brakel d. 28. ejusdem mowiąc do Nich przy relacyi Swojey?: Że to jest Wola JK. Królew. Mci abyście obrali Jmp. Printza Morica za Sukcessora Xcia Kurlandzkiego, za co Wam deklaruje Łaskę y protekcyą Królewską! Na co wszyscy krzyknęli: Vivat printz Moric Xiąże Nasz; y pojachali wszyscy z powinszowaniem do Niego y deklarowali postow obrać do JEgo Królews. Mci y Rzpltey aby hunc Actum approbowali. Kędy ja to wszystko widząc y pertinaciam Ich wybierałem się w drogę: w tym przysłał do mnie Jmp. Moritz karetę y Rotmistrza Swego uprasza jąc do Siebie: com uczynił już Samym wieczorem. —· Mówił Mi ledy: żeś Wmpan nie

powin-

—„— = powinien był więcey czynić y mnie niepsować, tylko Reskrypt oddać! —„— Jam na to odpowiedział: Nie ja Wmpanu psował ani psuję tylko prawo; bo vivente Principe niemają w prawie aby obierali innego; bo będzie Rzeczpospolita wiedziała jak disponować po śmierci Jego. Wmpana zaś źle udawać niemogłem, bo wiedzą, ktoś jest: żeś kawaler godny, zacny, godzieneś panować legitime, y sambym dał Wmp.u votum gdybym był Szlachcicem Kurlandzkim; jakoż y jestem tylko sine activitate gdybysię z prawem zgadzało. Zaczym upraszam niemiey do mnie żadney urazy. — Jakoż jak godny Kawaler był wypersuadowany: tylko Mi zlecił abym doniosł Jchmć Panom Ministrom y reflektował Jch iż to lepiey że On jest nominowany, który chce Rzpltey Wolę czynić y Łaski czekać, a niżeli inni którzyby z Woyskami weszli y ciężsi byli Rzpltey. — przy tym Mię obligował abym był przyjacielem Jego na Seymie. — —„— Na co odpowiedziałem: że z dawna osobę Jego estymuję; y niemam Mu za złe że to jest honestus ambitus; y służyć Mu deklarowałem byle Król y Rzplta była temu Jnteressowi sprzyjająca; y pożegnawszysię nazajutrz wybierałemsię rano w drogę. —. Kędy p. Karp przyjechawszy czynił Mi relacyą: że Moskwa z Panę Moritzem chce Combinacyi y przyznania Summ. —. —. Ja mu na to odpowiedział: że wy jeszcze Sami prawa do niczego niemacie, nie żebyście Summy innym przyznawali? —. —. potym poszedłem na pożegnanie do Pana Bestuszoffa który mi powiedział: że czyniłem co mogłem, ale widziałem zawziętość y rzecz dawno umówioną; niemogłem tedy rozpsuć. Ale kiedy Rzplta nieprzyzna; tosię to wszystko zda p. Moricowi żesię zwać będzie Xiążęciem Kurlandzkim bez pożytku. —. — Jam Mu za to podziękował, tylko mówiłem z nim w przyjaźni: A kiedy dojdzie Mariage z Xiężną Kurlandzką tosię obawiam Dworu Petersburskiego z Którym Rzplta życzy sobie żyć w jako naylepszey przyjaźni? —. —. Odpowiedział Mi na to: Że Ja dotychczas w tey okazyi niemam nic dobrego dla Jmp. Morica ode Dworu Swego, bo Go Xiężna tak przyymuje jako każdego z przyjeżdzających Kawalerow godnych bez wszelkiey distynkcyi.

= Tegoż dnia zaraz wyjechałem; nocowałem o ośm mil; zjechałemsię w drodze z panem Burgrafem, któremu uczyniłem in parte relacyą Actorum. —. Na co wszystko odpowiedział: discernat Król y Rzplta, wszak Seym niedaleko. —. w Warszawie stanąłem d. 11. Julij. —.

134.) Od JMPana Kanclerza W.o Kor. do Jmp.a Marszałka W. K. z Mirowa 23. Julij 1726:

Zjechawszysię in termino et loco concertato z Xciem Jmcią Biskupem Krakowskim MMpanem, oddałem Xciu Jmci List JK.o Kro. Mci p. M. M. y kommunikowałem z Woli Pańskiey wszystkie okoliczności praesentis status rerum. — Zastałem Xcia Jmci nietylko

zgod

zgodnego z Sentymentami Naszemi w Interessie Kurlandzkim ale srodze — —. zażalonego na Authorow tey intrygi, która kredyt Królewski przez Traktat tanto sudore nabyty in Republica znacznie psować y pokóy wszystkim miły in discrimen podawać poczyna: ponieważ wiele się znayduje takowych którzy na tey materyi Seymu zerwanie nieomylne wróżąc, zamieszanie pewne obiecują przez konfederacyą nową y daleko cięższą jeszcze y zwawszą, niżeli Tarnogrodzka była. Spodziewa się jednak Xże Jmc, iż z tey trucizny może remedium salutis zrobić się, kiedy dalsza coraz bardziey konwinkująca apertius et directius zachodzić będzie przed Seymem remonstracya, że Dwór ullam partem w tey praktyce niemiał secundum publica Rescripta et Responsa; y że nietylko póydzie za zdaniem y zgodą powszechną Ordinum Reipublicae, ale y owszem secundabit desideria universorum, aby inkorporowana Ta prowincya sub Augusto primo teraz pod panowaniem Słodkim Augusti Secundi coalescat et efficiatur unum corpus Reipublicae sine prorogatione ulterioris feudi per pacta Subjectionis et leges publicas prorsus exclusa; tak jako tak wiele innych prowincyy exempli gratia Xięstwo Mazowieckie, Województwo podlaskie, Województwo Bełzkie, Wołhynskie etc simili titulo et casu accesserunt ad Rempublicam per assistentiam et cooperationem Regnantium protunc Principum; za co promeruerunt Sobie aeternam memoriam et respectum peculiarem na Sukcessorow Swoich apud gratam Rempublicam, osobliwie ex domo Jagiellonica za to że Dziedziczne Xięstwo Litewskie do Rzeczypospolitey przyłączyli successive per liberam Electionem ad ultimam Stirpem in persona primi Augusti extinctam przy Koronie polskiey utrzymali się. —. Które to Sentymenta Xcia Jmci doniosłszy. Wmpanu upraszam wielce, abyś je przy oddaniu inkludowanego Listu deferre raczył Jego Królewskiey Mci panu M. M. przy oświadczeniu wszelkiey moiey do pełnienia Roskazow pańskich powolności y punktualności. Jestem etc. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

135.) Do Jmpana Woiewody Jnowrocławskiego Generała Wielkopolskiego d. 29. July. —

pożądana wiadomość o odebranych Uniwersałach na Reassumpcyą Seymu oraz na Seymiki Województw Wielkopolskich, y o odesłanych more solito do grodow ad publicandum, evincit odemnie przy uniżonym Uktorie należyte podziękowanie Wmpanu które oświadczam. Niewątpię że contenta tychże Uniwersałow każdego dostatecznie informować et convincere mogą, dla jakich racyy niemogła prędzey ta Seymu Reassumpcya determinari?; y ktokolwiek zważy Constitucye tego zalimitowanego Seymu, łacno obaczy że dla Sprawy Thoruńskiey która wszystek czas zabrała, nawet preliminares gradus Seymowania nie są odprawione: y niejeden dzień ta przyszła Kadencya zabierze: day Boże w kilkunidzielnym czasie odprawić tę powszechną Obradę, przy

tak

— — . = tak wielu publicznych materyach w Instrukcyi przedseymowey wyrażonych które potrzebują rezolucyi. — Nuż desideria partykularne Województw, Ziem, y powiatow dla niedoszłych Seymow nieukontentowane, pewnie czasu niemało potrzebują! Żeby zaś wtym Roku Seym inny mógł bydź, to rzecz niepodobna: bo Reassumpcya odłożonego na ten termin przypadająca czas zabiera. A wszakże kadencyi Seymu de lege infuturum żadnego nieprzyniesie praejudicium ta Reassumpcya przyszła; na którey mieć prześwietnych Województw Wielkopolskich zawsze wielkich y godnych ludzi jest publicum et privatum votum: y niewątpię że za applikacyą y remonstracyą Wmpana szczęśliwie da Bóg ten Seymik przyszły powtórny przedseymowy stanie ad gloriam y prześwietnych Województw y samego Wmpana in particulari. — Nad nieszczęśliwemi kłótniami w Dobrach Czarnkowskich serdecznie ubolewam: życzyłbym bardzo zakończenia onych per amicabilem compositionem do którey strony zabierałysię /: jako Mi pisano:/, y Wmpan miałbyś Actum meritorium przed Panem Bogiem dopomagając powagą swoją ad hunc finem. — W ostatku wszyscy pod prawem siedziemy, y każdemu validum Legum auxilium do pozyskania Sprawiedliwości jest y powinno bydź patens et potens! Znając zatym partykularną Wmpanu obligacyą za expressye affektu Jego ku Mnie, y o wzajemney upewniając życzliwości, zostawam etc. —. ~. —. ~.

136.) Memoryał do Króla Jmci od Stanow Kurlandskich —. ~. —. ~. —

Niebędzie to Waszey Królewskiey Mości ignotum, jako na ostatnim Extraordynaryynym Seymiku obraliśmy JOXcia Jmci Moritza Graffa Saskiego pro Eventuali Successore Xięstwa Kurlandzkiego według Naszych fundamentalnych Praw, reservata sibi approbatione W. Kro. Mci! —. po konkluzyi Tego Extraordynaryynego Seymiku zjechał tu Xże Jmc Dołhoruki Intimus Consiliarius Cesarzowey JeyMci Ruskiey z Petersburga, y oddał Nam Supremis Consiliarijs Credentiales hic per annexam copiam, y z tey exposuit jako Cesarzowa Ruska Nayjaśnieysza Pryncypałka Jego z Tey Elekcyi Xcia Jmci Moritza niekontenta y tey przeszkadzać będzie wielką mocą. —. — Wtym przybył tu 10. Julij Xże Jmc Męzykoff, y mentem Cesarzowey JeyMci Ruskiey Nam etiam exposuit. — potym Xże Jmc Dołhoruki juxta annexam Copiam pod niełaską Cesarzowey JeyMci grożąc to od nas potrzebował czego per conscientiam czynić niemogliśmy; ile contra juramentum Nostrum. — Niepomogły wszystkie Nasze remonstrationes że Nam jest od Wasz. Król. Mci prohibitum w żadne cum Externis potentijs wchodzić cointelligencye albo correspondencye, y że już do Was. Kro. Mci pro approbatione eventualney Sukcessyi Xcia Jmci Moritza odesłaliśmy! za co Nas

stra=

straszą ruiną całego tego Kraju. — W tych circumstancyach recurrimus ad Sacratissimum Thronum Was. Kro. Mci devotissime jako ad Supremum Dominum, submississime prosząc: żebyś te Xięstwa y nas wszystkich in illis periculis które nam minantur Łaskawie nietylko tueri raczył, ale y przez tego Kuryera ulteriorem mentem Suam benigne aperire jako sobie w tych konjunkturach et in his angustiis będący postąpić mamy? którzy się na wieki z wiernością naszą obligujemy y umierać chcemy. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

137.) Credentiales od Carowey Moskiewskiey Xciu Dołhorukiemu do Kurlandyi dane w Peterb. 23. Julij 1726. —

P. T. Urodzeni, osobliwie Nam mili! Kiedy Wiernemu Naszemu Intimo Consiliario Xciu Wasiliju Dołhorukiemu Instrukcyą daliśmy w niektórych Naszych dolegliwościach które conservationem Xięstwa Kurlandzkiego y Semigalskiego concernunt, żeby Urodzonym Wmciom niektóre remonstrationes uczynił, y z niemi się hac in parte akkordował: A zatym wychodzi do Urodzonych Wmciow Nasze Łaskawe żądanie, abyście pomienionemu Naszemu Intimo Consiliario we wszystkim tym co Naszym Imieniem Wmciom exponet y z niemi constituet et concludet zupełną Wiarę jako Nam samym dali. —. Spodziewamy się po Urodzonych Wmciach że w tey uczynioney Sprawie Naszą Intencyą y Radę takim krztałtem ad effectum deducetis jako sobie po Uro. Wmciach Sąsiedzkiey przyjaźni tego od Nich pollicemur y spodziewać możemy. - A my in reliquo Urod. Wciom Ober-Konsiliarzom, całemu Rycerstwu, y Obywatelom wszystkiego dobrego od Pana Boga Naywyższego y z Cesarską Łaskawością życząc addicti zostajemy. Datt. Katarzyna. Graff Gołowkin. -

138.) Propozycye uczynione od Xcia Dołhorukiego Ministra Carowey Jeymci, Supremis Consiliariis Curlandiæ in presentia plenipotentiarij Sey Provincyi Jmp. Korffa.

1.) Żeby Ichmć panowie Supremi Consiliarij wszelkim Parafiom notifikowali, żeby wszyscy ci Deputaci którzy na ostatnim Seymiku byli tu compareant; Morycowską Elekcyą skassowali, y tego Kandydata obrali którego proponet Cesarzowa Jeymć. —. In tali casu nietylko appromittit Cesarzowa Jeymć Swoją Łaskę y protekcyą, że Ich chce tak defendere że ta prowincya niebędzie rozdzielona y że od nikogo niema bydź attakowana, ale insuper chce Cesarzowa Jeymć Ruska circa antiqua Jura eorum tę prowincyą utrzymywać, ten kray circa Libertates

et

— " — : = et jura sub Dominatione Xcia conservare. —. ~. —. ~.

2°) Jezeli na to niepozwolą, tedy z tego niepomyślnych spodziewai się mogą Sukcessow: co Sami Supremi Consiliarij na których ta culpa padnie experientur jako Ci którzy się temu opponują: poniewaz Stan Szlachecki o tym nic niewie. —. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

3°) Jezeli się temu Jchmc Supremi Consiliarij jakoto hucusque bywało opponent; tedy Cesarzowa Jeymc nietylko detrahet temu Krajowi Suam protectionem, ale consentiet in divisionem et ultimam ruinam tey prowincyi, y jeszcze animabit Rempublicam do większey zawziętości ku temu Krajowi, et suis viribus ad hoc concurret. — Ad quem finem Cesarzowa Jeymc Generałowi de Bon Ordynans data, żeby pod Komendą Jego zostającemi Regimentami do tych się granic sciągnął y tam postyrung zrobił jezeli przy tym uporze swoim persistent żeby Jch ad alias cogitationes disponował. —. —. —.

= Candidati sunt sequentes: Xże Jmc Jngermanlandzki Mężykow; Xcia Jmci Holsztynskiego Lubeckiego powtórny Syn; obadwa Xiążęta Landgraffowie de Hessen-Homburg, którzy w służbie Cesarzowey Jeymc zostają. — Potrzebowali Supremi Consiliarij od Xcia Jmci Dołhorukiego, żeby tę propozycyą oretenus factam in supraspecificatis punctis expressam in Scriptis oddał, y mnie z tym do Xcia Jmci wyprawiono żebym odebrał. — Otrzymałem na to takowy Respons przez Cesarzowey Jeymci Ruskiey Kabinetu Jntimi Secretarij JmPana Wüsta: że kiedy raz JO. Xże Jmc Dołhoruki Credentiales Suas produxit, niemasz tego żadney potrzeby żeby te punkta z podpisem swoim miał extradere, y że tylko z Ruskiego na Niemczyznę dyktowane bydź mają. — Jakoż effective w gospodzie Tegoż P.a Wüsten in praesentia Ruskiego Generał-Auditora P.a Zentarowa dyktowane były. Co na roskaz Jchmc Panow Ober-Consiliarzów propria manu attestor. w Mittawie d. 18. Julij 1726. Adam Berkman Canc. Secr.

139.) Od JmPana Marszałka W. K. do Jmc Kanclerza W. K. d. 1. Augusti z Warsz.

Nowe emergentia z czym Kurlandczykowie przysłali do Króla Jmci wyczytasz WmPan ex annexis. Dziś formujemy na to Respons ex mente praesentis Ministerij a oraz y punkta do Expostulacyi z JmPanem Ablegatem Moskiewskim który dziś rano miał na górze w pokojach Audyencyą pierwszą u Króla Jmci. — kommunikuję y mego Listu WmmPanu od Xcia Jmci Mężyka. — Scienda wszelkie, wiem że WmPan kommunikujesz Xiu Jmci Biskupowi Krakowskiemu MMPanu: y na tym fundamencie nic nieposyłam do Xcia Jmci. — posyłam także wyjęty z Metryki Dekret 1616. potrzebny ad

casum

casum dla Informacyi Wmpana. Reliqua et minora Jmp. Chorąży=
=Płocki donosi jako wiedzący, pracujący, y tykającysię wszystkiego. —

140.) Od Xcia Jmci Meżyka do Jmpana Marszałka W. K. z Mitawy d. 1. Julij. —.

Jmpan Bestuchow Minister Nayjas. Jmperatorowey Jeymci Pani moiey Miłosciwey będzie miał Commissyą konferować z Wmpanem w Interessie Kurlandzkim in favorem meum, y cokolwiek Mu doniesie upraszam adhibere plenam fiduciam, y do tego przyłączyć Sua bona Officia. Za co we wszystkich okazyach odsługiwać obligowany bydź chcę jako ten który zdawna z wszelką konsideracyą jest ætc. —. —.

141.) Od Jmpana Kanclerza W. Ko. do Jmpana Marszałka W. Koronnego Respons d. 10. Augusti z Pilaszkowic —. —.

Przy konkluzyi w tey tu Farze dla mnie Jubileuszu odebrałem List Wmpana de 1. currentis uwiadamiający de novis emergentijs w Kurlandyi, y o pisaniu Consiliariorum tey prowincyi do Jego Król. Mci p. M. M.; za którą kommunikacyą dziękuję uniżenie Wmpanu jako y za Copiją Listu Xcia Jmci Meżyka do Wmmpana pisanego. Póki byłem w Warszawie wszystko punktualnie donosiłem Xciu Jmci Biskupowi Krakowskiemu Mmpanu nietylko ex officio amico literalis Colloquij ale y dla zasiągnienia rady Xcia Jmci zawsze zdrowey y zbawienney bardzo publico y Interessom Jego Król. Mci: in hac distantia to moje było y jest votum, aby ta kommunikacya z Xciem Jmcią Biskupem Krakowskim recta od Wmpanow była kontynnuowana; bo w tygodniu może bydź Respons y rezolucya przez wielkie Jego zdania w pożądających materyach; ile że w takowych okolicznościach lepiey powoli rzeczy robić kommunikując wprzód wszystkiego nim expedietur tak Xciu Jmci Prymasowi jako y pomienionemu Xciu Jmci Biskupowi Krakowskiemu MMpanom, chociaż przez umyślnych w tey tam bliskosci mieysca, y mając exploratas mentes Ichmciow. — Namieniam to Wmpanu w wszelkiey poufałosci nie dla tego abym niemiał magnos Sensus et resolutiones præsentis Consilij należytą prosequi estymacyą, ale że w tak walnych Interessach magni Adjutores potrzebni, et ubi multa Consilia ibi salus, y żem tego przez własną experiencyą doświadczył że takowa kommunikacya była zawsze in publicum pożyteczna. ætc —. —.

142.) Od Xcia Jmci Meżyka do Jmp. Marszałka W. Kor. d. 28. Julij z Peterburga. —. —.

O uczynioney od Stanow Kurlandzkiego y Semigalskiego Xięstwa Morycowskiey Elekcyi, spodziewam się że nietylko Wmpanu lecz y całey Rzpltey doskonale już wiadomo jest.

a pon

— . — . = A ponieważ w Roku 1711. pod bytnosc Moją w Rydze niektórzy z Rycerstwa pomienionych Xięstw z wielkim obowiązaniem deklarowali mi, że vacante Ducatu Eorum, Mnie za Swego Xięcia obrać y przyjąćby chcieli; dlatego Ja przy tey Elekcyalney okazyi także jako Kandydat przypominałem się, y o obietnice od Tego Rycerstwa mnie uczynione upominałem się. Ale dowiedziawszy się doskonale teraz że ta Elekcya od samych tylko Kurlandzkich Urzędnikow bez Woli Rzpltey y całe przeciwko prawom, Constitucyom, Pactom Subjectionis, y przysięgze tameczych Urzędnikow uczyniona jest; Nayiasnieyszy Imperatorowa Jeymc Pani Moja Mill. całe na nią pozwolić niechce: y dla przeszkody tey Elekcyi roskazała przez Swego Kamerhera Bestuszoffa objawić Rzpltey Intencyą Swoją y mnie do tey Successyi za Kandydata proponować. — Co Ja rozważywszy, y mając w konsideracyi, odkładam intentum moje do Woli Rzpltey; y nieinaczey tylko za Jey Consensem procedere y prosequi chcę: y widząc w tym Kurlandczykow przeciwny proceder dobru pospolitemu, nie jako Minister Imperij Russiae ale jako Szlachcic Polski pro possibilitate mea tey Elekcyi opponować się y starać się będę; aby nietylko annihilowana y skassowana była ale też ażeby wolności, prawa, Constitucye, y Pacta Subjectionis wszelkiemi sposobami uchronione, utrzymane y nienaruszone zostały. Y spodziewam się że Wmpan in hoc Meo justo proposito zniosłszy się ze mną według nieodmienney przyjaźni Swojey proponować zechcesz. Podaję to wszystko do wielkiego rozsądku Wmpana: czekać będę Responsu Jego, który odebrawszy doniosę Nayiaśnieyszey Imperatorowey Jeymci y według tego postępować zechcę. A zatym kończę żem jest ze wszelką Consideracyą y weneracyą. — ~ . — . ~ . — .

143.) Rescriptum a Sacra Regia Majestate in Responso Statibus Curlandiae. —.

Generosi fideliter Nobis dilecti! Non sine justa indignatione percepimus Fidelitates Vestras Conventiculum quoddam Mittaviae ad finem Mensis Junij non pridem elapsi celebrasse; ibidemque in convulsionem Jurium Nostrorum et Reipublicae contra pacta Subjectionis, juramentum fidelitatis, contra tot Regni Constitutiones, tum contra Decretum Comitiorum Anni 1616., nec non contra Inhibitionem Nostram per Generosum Nakwaski Capitaneum Ciechanoviensem a Nobis missum vobis in tempore intimatam, procedendo de Eventuali Successore Principi Ferdinando disposuisse. —. Quae quidem attentanda prout praefata Inhibitione Nostra cassaveramus, ita jam nunc attentata cassamus, annihilamus, nullumque robur habere volumus. Quod attinet propositiones Principis Dolhoruki Fidelitatibus Vris factas et a Fidelitatibus Vris Nobis copiatim transmissas; quoniam materiam Status in se continent, et Earum

resol:

resolutio potestatem Fidelitatum Vrarum excedit ideo ad Nos totamque = — . — . —

= Rempublicam uti Dominos nunc directos remittendas esse volumus: mandantes et praecipientes Fidelitatibus Vris, ne cuipiam nisi Nobis et Reipublicae uti directis Dominis obtemperare praesumant. promittimus autem Ducatibus Curlandiae et Semigalliae Protectionem Nostram Regiam, quam a Nobis Antecessoribusque nostris hucusque experti sunt, daturos; Eosque ab omni impetitione externorum defensuros pollicemur. De coetero Fidelitates Vras bene valere cupimus. Datt. Varsaviae die Augusti 1726. Anno. — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ .

144.) Od Carowey Jeymci do Jego Królewskiey Mci Credentiales Jmp. Bestuszowi. – .

z Bożey Łaski My Katarzyna Imperatrix y Samodzierżca wszystkiey Russyi etc. – Bratu Naszemu Nayiaśnieyszemu y Dzierżawnieyszemu Wielkiemu Hosudarowi Augustowi Wtóremu Królowi Polskiemu etc. Waszemu Królewskiemu Wieliczeństwu nasze Siestrzyńskie lubitelne pozdrowienie! ponieważeśmy za rzecz potrzebną rozsądzili dla konserwacyi z Was. Król. Wstwem y Rzplitą zawartey Naszey przyjaźni, dobrey cointelligencyi y korrespondencyi, postać do Was. Wstwa Kamerhera Naszego nam uprzeymie y wiernie miłego Michała Bestuszoffa-Rumina w charakterze naszego Extraordynaryynego Ablegata; Więc Was. Kr. Wstwo przyjacielsko-Siestrzyńskie prosiemy pomienionemu Naszemu Kamerherowi y Extraordynaryynemu Ablegatowi nietylko Łaskawą u Siebie dać y pozwolić Audyencyą, y we wszystkim tym co On Imieniem Naszym od czasu do czasu proponować będzie zupełną Wiarę dawać y zawsze Mu tak skłonne Responsa y Rezolucye czynić roskazać, jakich my z racyy przyjaźni y dobrey kointelligencyi z Was. Krol. Wstwem y mocą zawartey z Wami y Rzplitą ścisłeyszey przyjaźni, tego oczekiwać y spodziewać się mamy. – My zaś z strony Naszey wszystko to czynić zechcemy, cokolwiekby do tym ściśleyszego utwierdzenia między Nami, Was. Kr. Wstwem y Rzplitą szczęśliwie ugruntowaney dobrey przyjaźni y cointelligencyi należeć miało. – In reliquo prosimy Boga żeby Wasze Król. Wstwo konserwować raczył w Swojey Swiętey obronie – . Dan w Sant-peterburgu d. Maij 1726. r. — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ .

145.) Relacya Konferencyi miany z Ordynansu JKo Królewskiey Mości y Insinuacyi Jchmość Panow Ministrów Oboyga Narodow z Jmpanem Bestuszoffem Ministrem

Jey.

Jey Carskiego Wieliczeństwa uczyniona przez Jmpana Graffa z Tenczyna Ossolińskiego podskarbiego Nadworn. Koronnego dnia 13. Sierpnia 1726: Roku. —. —.

1:) Odebrawszy takowy Ordynans Jego Królewskiey Mości die 9. Augusti obwieściłem zaraz pomienionego Jmpana Bestuszoffa Ministra Jko Carskiego Wlcztwa przez Jmpana Gołębiowskiego Sekretarza Legationis który do mnie immediate przyjeżdżał prosząc o naznaczenie czasu Wizyty od Tegoż Ministra; odpowiedziawszy że sam jutro na godzinę dziewiątą kłaniać będę Jmci mając do niego pewny Commiss od Jego Królew. Mci Pana Mego Miłościwego w Interessach publicznych.

2:) die 10. Augusti punktualnie o godzinie dziewiątey przyjechałem do rezydencyi Jmpana Bestuszoffa: y tam zaraz po krótkich ab utrinque komplementach zacząłem takowy diskurs moy: = —. ~. —. —. —. —. ~.

3:) Jko Kr. Mć. Pan Móy Mił. wziąwszy w tych dniach relacyą a Statibus Curlandiae o niespodziewaney propozycyi Xiążąt Jchmciów Mężyka y Bazylego Dołhorukiego ratione Elekcyi, vivente jeszcze Principe moderno, nowego Xiążęcia Kurlandzkiego cum specificatione czterech do niey kandidatów, pierwszego Xcia Jmci Mężyka, drugiego Xcia Jmci Holsztyńskiego, trzeciego y czwartego Xiążąt de Hessen. ; jako się takowemu procederowi in praejudicium directi Dominij Sui et jurium Reipublicae wszczętemu y rozgłoszonemu niewypowiedzianie zadziwił, ani się rozumiejąc aby się tak niesprawiedliwa akcya mogła stać za wiadomością Nayiaśnieyszey Carowey Jeymci jako Monarchini zawsze przykładnie obserwującey granice y prawa Sąsiedzkie; konwokował zaraz Ministerium Rzeczypospolitey utriusque gentis jako y Senat na rezydencyą do Boku Swego naznaczony kommunikując Jm hunc praejudiciosum passum y attentowanego nietylko przeciw wszelkiey słuszności ale też przeciwko samym Paktom dawnieyszym y świeższym między Jego Królewską Mością y Rzpltą, a państwami Jey Carskiego Wstwa zasztym y postanowionym, oraz in hoc casu porozumiewając zdanie y radę Jch, aby tą wcześnie zabiedz się takowym mogło inconwenienciom które za sobą niebespieczne y przeciwne tak chwalebnemu dotychczas między Temi Państwami pokojowi pociągają consequencye. —. Co tedy na Tey Conferencyi jest postanowionego y umowionego odebrałem wyraźny Ordynans Jko Kr. Mci Pana Mego Mił. abym tego wszystkiego per puncta Wmmpanu kommunikował. ~. —.

4:) Jeżeli tedy Wmpan, /: rzekłem znowu do Tego Jmp. Bestuszoffa: / żądasz,

zebym

zebym ci to oretenus wyexplikował albo in Scripto podał, gotówem utrumq= —. — uczynić. —. —. Odpowiedział Jmpan Bestuszoff: jako wola Wmpana; ale wolę odebrać in Scripto. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

5.º) przejąłem znowu diskurs y powiedziałem: kiedy taka wola Wmpana oddam te puncta in scripto, ale je wprzód Sam przeczytam Wmpanu dla lepszego Jego jeżelibyś w czym potrzebował explikacyi porozumienia. —. ~. —. ~.

6.º) A że te punkta były napisane polskim językiem, bo taki zawsze był zwyczay że Ministrom Moskiewskim z polskich czyli Litewskich Cancellaryy zawsze się polskie oddawały Memoryały, pytałem się znowu Jmpana Bestuszoffa: jeżeli Polskiego języka masz Wmpan praxim et notitiam? —. —. Odpowiedział mi: że chociaż niezupełną, ależ po staremu zrozumieć będę mógł wszystko. —. ~. —.

7.º) Zacząłem potym zaraz czytać ten Memoryał per puncta; y gdym tylko kilka zakończył periodów, spytałem się znowu Jmpana Bestuszoffa: jeżeli Wmpan możesz rozumieć wszystko co czytam? —. —. Odpowiedział: rozumiem bardzo dobrze.

8.º) Interea wszedł do tegoż Gabinetu gdzie my z Sobą sekretnie mówili Jmpan Gołębiowski Sekretarz legationis; y gdy Mu kazał zostać Tenże Jmp. Bestuszoff, zacząłem znowu przy nim kontinuacyą tychże punktow, y przeczytawszy je z wielką attencyą ab utrinque; spytałem jeszcze: jeżeli są wszystkie wyrozumiane? —. —. Odpowiedział Mi znowu: że bardzo dobrze y zupełnie, y na dowod tego odpowiedział zaraz na punkt do siebie regulujący się remarkowany sub Litera A., że Xże Jmć Bazyli Dołhoruki jest posłany do Mitawy z propozycyą czterech Xiążąt wyżey pomienionych. —. —. W tym punkcie jestem poniekąd informowany, y owszem Sam mam Commiss od Nayiaśnieyszey Carowey Jeymći Pani Moiey abym na fundamencie dawney przyjaźni y dobrego Sąsiedztwa prosił Króla Jmći y Rzpltey, aby z Tych ~~Xiążąt~~ [Xiążąt] jednego pozwolili obrać za Xiążęcia Kurlandzkiego, osobliwie zaś Xcia Jmći Meżyka który będąc Polakiem y starając się o przyjaźń całey Rzeczypospolitey mógł bydź na tym Stopniu zdolnieyszym do Usługi Jey: ale aby miały bydź jakie tentamina Szlachty Kurlandzkiey, albo przegróżki wprowadzeniem Woysk Ruskich do acceleracyi nowey Elekcyi, o tym nie słyszał ani dotychczas wiem. —. —. Jam na to kruciuśieńko odpowiedział: że Nayiaśnieysza Carowa Jeymć kiedy takową Wmpanu kazała czynić propozycyą, musiała jeszcze nie bydź zupełnie informowana o prawach Rzpltey do Tego Xstwa Kurlandzkiego regulujących się, ani de Pactis Subjectionis Tegoż Xięstwa któremi się obowiązało circa directum Dominium JKr. Mći y Rzpltey; y dla tego pro pleniori informatione Wmpana, muszę tu jeszcze przeczytać pewne racye

przez

—„—·=przeciwko pretensyi na Elekcyą y Sukcessyą Ewentualną nowego Xięcia Kurlandzkiego jeszcze na konferencyi za godney pamięci Cara Jmci w Warszawie d. 13. Januarij in Anno 1719. z Xciem Jmcią Dołhorukim wentilowane, acceptowane, y replikowane od samego Cara Jmci z approbowaniem Praw Rzeczypospolitey a umorzeniem tey pretensyi na zawsze; jako extant tego dowody w Relacyi Jmp: Marszałka teraźnieyszego Nadwor. Koron. naówczas Wojewody Mazowieckiego y posła pełnomocnego od Jego Król. Mci y Rzpltey; y te racye po zakończonych punktach przeczytać nieomieszkam. —· —· Jmpan Bestuszoff subsumpsit argumentum: że o tych racyach niewiem; y pytał się Jmpana Gołębiowskiego jeżeli o nich niewie? —· —· Jmpan Gołębiowski odpowiedział: że pamięta o tey konferencyi; ale ponieważ archivum wszystkie zabrane z Xiążętami Dołhorukiemi więc żadnego w tym niema vestigium. —· Y potym Tenże Jmpan Bestuszoff prosił mię o też racye in scripto, które po przeczytaniu zupełnym punktow oddać Mu deklarowałem; y tak znowu przystąpiłem do kontynuacyi czytania Memoryału albo punktów Jego Królewskiey Mości. po przeczytaniu tych, chciałem czytać racye wyżey pomienione; ale Jmp. Bestuszoff prosił mię, aby je dać czytać Jmpanu Gołębiowskiemu quod subsecutum. po expedyowaniu tych obudwu papierow, prosił mię Jmpan Bestuszoff, żeby tak w punktach jako y racyach mógł się przeyrzeć aż in crastinum? —· —· Na tom odpowiedział: y owszem, ale jako te punkta już odebrane, aby też były kommunikowane jako nayprędzey Ministerio Nayiaśnieyszey Carowey Jeymci. Jest mi w tym punkcie dany wyraźny Ordynans Jego K. M. Pana M. M., abym upraszał Wmpana żeby Respons na te punkta mógł bydź dany przynaymniey na dwie niedziele przed Seymem, z ktoregoby Jego Król. mć y Rzplta mogła na potym na Seymie wziąć justas mensuras suas utrzymania się przy Prawach swoich et circa directum Dominium Xięstwa Kurlandzkiego y Xstwa Semigalskiego circa pacta Subjectionis. —· —· Odłożył w tym Rezolucyę swoją Jmpan Bestuszoff do dnia jutrzeyszego, dla zupełnieyszego w punktach sobie podanych y w relacyi przeyrzenia się. A interea przyłożył swóy diskurs in his formalibus: = Nim na te punkta y na rekwizycyą Wmpana obszerniey odpowiedzieć przyydzie; mogę w tym ubespieczyć, że Nayjaśnieysza Carowa Jeymć Pani Moja nie inszym Mię tu ordynowała końcem, tylko żebym jako naygruntownieyszą między Nią a Nayiaś. Królem Jmcią y Rzpltą utrzymywał przyjaźń, harmoniją, y dobrą we wszystkim kointelligencyą; spodziewając się też wzajemne odbierać dowody z strony Jego Król. mci y Rzpltey; ale też w tym powinienem dać przestrogę, że ani Nayiasn. Carowa Jeymć Pani moja, ani żadni

Sąsiedz

Sąsiedzkie Xiążęta y Monarchowie na to nigdy pozwolić niemogą aby Kurlan= — „
dya miała iść w podział ale w tym zawsze Temu Xięstwu protekcyą y pomoc dać
zechcą żeby circa antiquum regimen circa antiquum statum y przy wierze Swojey
nienaruszona zostawała! —. —. Ja na to odpowiedział: aby Kurlandy nieposzła
w podział jest to naypierwszy Interess JEgo Król. Mći y Rzpltey całey jako directi
Domini prowincyi Tey; y już się Rzplta jawnie z tym otwiera że partażu niepreten=
duje ani potrzebuje żadney obcey protekcyi będąc in statu dania Jey sama Xięstwu
Kurlandzkiemu, kiedy y teraz vivente Principe na żadną niepozwala Elekcyą,
utrzymując Ją circa antiqua Jura et pacta Subjectionis, ani permittet kiedy etiam
cum discrimine belli aby się kto z obcych Sąsiadow miał tą prowincyą opiekować,
kiedy żadney od Rzeczypospolitey niema krzywdy, ani też dotąd nieszukała u żadne=
go Sąsiada protekcyi będąc kontenta z Jey Władzy którą ma nad sobą JEgo K. Mći
tanquam directi Domini y Rzeczypospolitey. —. —. po tych diskursach poże=
gnałem JmPana Bestuszoffa y jechałem z relacyą krótką tego wszystkiego do Jm.
pana Marszałka Wielkiego Koronnego. —. —. —. —. —.

= Nazajutrz to jest 11. Augusti, JmPan Bestuszoff przyjechał do mnie o godzi=
nie circiter osmey razem z JmPanem Gołębiowskim Sekretarzem Legacyi y przyjęty
cum omni civilitate począł zaraz od tego diskurs Swóy: = Jakom dnia wczoray=
szego odłożył Replikę moją na punkta przez WmPana dane z roskazu JEgo Kr.
Mći, tak ztąd umyślnie dzisiay przyjeżdzam; opowiedając, że te wszystkie pun=
kta y racye które Mi są od WmPana podane ex fundamento zważyłem; ale ich
odsyłać do Dworu mego niemogę przeyrzawszy w nich niektóre terminy które pre=
offendere mogą Nayias. Carowę JeyMći Panią Moją; ale się będę o to starał żebym
essentialia tych punktow y wszystkich racyy podanych sobie w łagodnieyszych ter=
minach kommunikował. A WmPana interea proszę, żebyś Ministerio JEo Kr. Mći
insinuować to raczył że to daleko lepiey będzie kiedy Minister JEgo Królewskiey
Mości będący u Dworu Naszego reprezentować te wszystkie punkta jako są, będzie
Ministerio Nayiaśnieyszey Carowey JeyMći Pani mojey, spodziewając się że taka
maniera daleko lepszy przynieść może in rem Rzpltey Skutek we wszystkich repre=
zentacyach Jey. – Na to m odpowiedział —. „ —. : Coby w tych punktach miało
offendere kogo ani się spodziewam ani nic takowego nieznayduję, bo są z wielką
attencyą Ministerii JEgo Kr. Mći ułożone et in fundamento praw Rzpltey także
Sojuszow świeższych y dawnieyszych zaszłych między Temi dwiema Państwami. —

odp

—" —. —. Odpowiedział Jmpan Bestuszoff: Jest punkt sub №: 1: który wspomina o podnieceniu buntow między poddanemi y o obwinieniu Rebellij. —. —. Jam na to odpowiedział: Że są słowa wyraźne które są w Traktatach wyrażone y tu w tych punktach tylko cytowane non ad offensam et irritamentum podane; per consequens możesz Wmpan bez skrupułu jakoś już te punkta odebrał Dworowi Swemu odesłać. —. —. Odpowiedział znowu, że niemogę odesłać mam Swoje racye; owszem proszę Wmpana abyś te punkta nazad przyjął y mnie do odesłania onych nieobligował. —. —. Na tom odpowiedział: Ja nieobliguję, ale charakter Wmpana sam obliguje, abyś taki Memoryał odesłał Nayiaśnieyszey Pryncypałce Swojey jakiś z Rąk Moich odebrał, y tych Punktow żadną miarą odebrać niemogę. —. —. Naostatek prosił, aby tę Expostulacyą doniesć Królowi Jmći et Ministerio Jego aby ad impossibilia niebył pociągany; y tak znowu ten Memoryał oddawszy Jmp. Gołębiowskiemu pożegnał Mię, prosząc abym w tey ostatniey rekwizycyi Jego mógł Mu dać rezolucyą dnia jutrzeyszego: y na tym punkcie pożegnawszy się ze Mną wyjechał z Stancyi Mojey. —. —. —. —. —. —

= Dnia 12. rano o godzinie siodmey przyjechał znowu w tey materyi Jmpan Gołębiowski Sekretarz Legacyi od Jmpana Bestuszoffa usilnie obliguyąc abym Memoryał z roskazu JEgo Króle. Mći podany mógł przyjąć nazad dając racye, że w tych terminach w jakich jest żadną żywą miarą odesłany bydź niemoże do Dworu JEgo; y gdy Mi go położył na stole ja Mu go znowu w ręce oddałem, czego y po kilka razy tentował; ale tandem zbity odemnie rationibus insupportabilibus, „kiedy „Minister raz odbierze Memoryał trzymać go już powinien y kommunikować Dwo„rowi Swojemu albowiem agitur de fide Jego" odebrać ultimarie musiał ten: że sam Memoryał z tym się oświadczając: że tego Memoryału żadną miarą Jmp. Bestuszoff odesłać niemoże do Dworu, doniesiemy essentialia Jego, resztę Minister JEgo Król. Mći u Dworu Naszego będący niechay doniesie y wyexplikuje. —. — Ja znowu subjunxi, że pierwszy raz widzę y słyszę aby Memoryały Ministrom u Dworu będącym takie oddawano jakich Oni Sami pretendują: y owszem każdy Minister dla tego reprezentuje charakter Monarchy Swojego żeby to co Mu oddają pro Informatione bez cunctacyi odbierał et fideliter Pryncypałowi Swemu oddawał. Atoli jednak doniosę to wszystko Jego Królewskiey Mości Panu Memu Miłościwemu et Ministerio Jego; y jeżeli będę miał jaką na to rezolucyą doniosę Jmpanu Bestuszoffowi: y na tym zakończyłem dany sobie od JEgo Krol. Mći Commiss, y z tym

się

się wszystkim referuję do JW Jchmc panow Ministrów —. —. —. —.

146.) Punkta od Jego Królewskiey Mości przez Jmpana Podskarbiego Nad. Kor. oddane Jm panu Bestuszoffowi Ministrowi Moskiewskiemu w Warszawie. —. —. ~.

Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy będąc informowany o listach y propozycyach które Xiąże Jmc Bazyli Dołhoruki podał Consiliarijs Regencyi Kurlandzkiey ex parte Carowey Jeymći; oraz uważając że ciż Consiliarij jako plene subjecti Jego K. mći y Rzpltey polskiey niemając władzy do odbierania od jakieykolwiek potencyi postronney takowych propozycyy, tym bardziey zadziwił się postępkowi takowemu! Jż Xże Jmć Dołhoruki uczynił rekwizycyą ad Status Jego Xięstwa Jmieniem Nayiaśnieyszey Carowey Jeymći pani swojey. aby do Elekcyi Nowego Xięcia Kurlandzkiego przystąpili, y aby go obrali z między kilku Kandydatow których Jm proponował. — Dwie racye pomnażają to zadumienie Jego Królews. M. pana N. M.: pierwsza, jako takowe propozycye wyniść kiedy mogły ode Dworu przyjacielskiego który zna dobrze prawa nieprzełomane, oczywiste, y władzę Naywyższą którą Korona polska ma nad Kurlandyą. — druga, iż Xże Jmc Mężykow sam się położył w liczbie pretendowanych Kandydatow, y że miał odgrażać temuż Xięstwu Woyskiem Ruskim jeżeli go nieobiorą. A jako postępki takowe pokazują się bydź cale przeciwne Swiętey Allianeyi która jest między Nayiaśnieyszym Królem Jmcią a Nayjaśn. Wieliczeństwem Carskim, tudzież sprzeciwiają się tak wielom Assekuracyom y dowodom przyjaźni jakie Jego Carskie Wieliczeństwo dawało Jego Kr. mći, tedy Król Jmc słusznie powątpiwać musi aby się to wszystko dziać miało za Ordynansem y wiadomością Nayiaśnieyszey Carowey Jeymći. Dla tego Jego Kr. Mć zlecił Mi pytać się Wmpana: jeżeli masz jaką w tym punkcie Jnstrukcyą? y jakie są Sentymenta w tey mierze Je: Carskiego wstwa? A więc jeżeli to wszystko niejest tayno Wmmpanu, jeżeli się Wmpan chcesz z tym otworzyć, tedy nieomieszkam Jego Królews. Mości wierney o wszystkim relacyi, który miarkować potym będzie dalsze mensuras jakie Mu brać należy. — Ale jeżeli Wmpan niemasz żadney w tey mierze Commissyi; tedy mam roskaz abym Wmpanu reprezentował niewątpiąc że to wszystko doniesiesz Nayiaśnieyszey Carowey Jeymći: iż zdaje się bydź rzecz godna do podziwienia, aby Xiążęta Jchmć Mężykow y Dołhoruki mogli byli odważyć się proponować Statibus Curlandiae aby Xiążęcia sobie obierali, a co większa aby go obrali za żywota Xcia Ferdynanda y przeciwkowali Jego Krol. Mci! ponieważ wiadomo y oczywisto jest, iż Kurlandya jest Prowincya subjecta Koronie polskiey, y że Jego Królewska Mość wyraźnie zakazał Statibus tamecznym aby

=aby żadnego takowego Aktu czynić nieważyliśię: y że nawet gdy przeciw temuż Zakazowi Królewskiemu przez zuchwałość niejaką godną ukarania dali śię wciągnąć do Elekcyi jakieyściś JmPana Graffa Morycza Saskiego; JEgo Król. Mć zlecił Ministrom Swoim aby juxta rigorem Legum postępowano przeciwko takiemu postępkowi jako oczywiście przeciwnemu naturae feudorum et Supremo directo Dominio Korony Polskiey. —. Co zaś utwierdza JEgo K. Mć w opinij która ma że te propozycye y pogróżki /: jakie Xiążęta Jchmć dway pomienioni uczynili Kurlandczykom: / są uczynione bez wiadomości Nayiaśnieyszey Carowey JEymości; jes to, że bynaymniey niezgadzająśię: = —. —. ~. —. ~. —. ~.

1.o) z dawnieyszemi Traktatami któremi te dwie potencye wzajemnie obligowałyśię nietylko niepodniecać buntow między poddanymi do Siebie należącemi, ale też ani przytulenia nawet niedawać tym którzyby o rebellią byli obwinieni. —. ~.

2.o) Niezgadzają z nowemi y ostatniemi Traktatami postanowionemi między Koroną polską y Nayiaśn. Carem Jmcią s. p. Piotrem; w których Monarcha Ten rzetelnie przyobiecał, iż sobie żadnego prawa przywłaszczać niebędzie nad prowincyami do Korony należącemi —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

3.o) Niezgadzająśię z deklaracyami subsequenter od Jegoż Cara Jmci danemi dwóm postom Wielkim JEgo Król. Mci y Rzpltey to jest Jmp. Wołłowiczowi Marszałk. W. Litt. y potym Jmp. Chomentowskiemu naówczas Wojewodzie Mazowieckiemu —. —.

4.o) Niezgadzająśię z prawami prawdziwey przyjaźni y dobrego Sąsiedztwa które niepozwalają przyjacielskiemu Sąsiadowi w protekcyą brać albo pobudzać poddanych Oboich przeciw własnemu Jch Panu; co aż dotąd z obu stron sprawiedliwie zachowano było a osobliwie ze Strony polskiey która nietylko mieszaćśię niechciała do Rebellij Ukrainskiey y do odmiany Rządu tamecznego jakiśię zdało Nayiasnieys. Carowi Jmci zeszłemu tamże wprowadzić, ale też odmówiła wszelkiey ucieczki, o bespieczeństwo Obywatelom tey tam prowincyi, gdy jey szukali w polszcze unosząc życie Swoje. —. JEgo Król. Mć Pan N. M. jest tak wypersuadowany w prawdziwey przyjaźni y Sprawiedliwości Nayiaśnieyszey Carowey Jeymci iż wątpić niemoże aby Nayiaśnieysza Carowa Jeymć w tey okoliczności niebyła tychże co y Król Jmć sentymentow: y to co Xiążęta Jchmć Mężykow y Dołhoruki uczynili y proponowali w Kurlandyi tak jest wszystkim przeciwno, iż niepodobna abyśię zgadzać miało z Wolą zawsze sprawiedliwą Teyże Monarchini y z roskazem które od niey odbierać mogli! —. ~.

= Dla tego JEgo Królewska Mość Pan M. M. zlecił Mi requirować WmPana, abyś tego wszystkiego cokolwiek tu przełożyłem uczynił Rapport Nayiaśnieyszey Carowey Jeymci y oney upraszał: aby Ukazem Swym wyraźnym zganiła to pomie-

nionym

niorym Xiążętom Jchmciom y zakazała aby się więcey nieintrygowali do= —. Spraw które podpadając jedynie pod rządy Korony Polskiey nienależą ani do Nayiaśnieyszey Carowey Jeymći, ani jeszcze mniey do Nich in particulari. —. —.

=Jakoż Jego Kr. Mć Pan Nasz Miłościwy niemożesię dispensować aby niemiał zakazać Statibus Curlandiae żeby propozycyy Jch niesłuchali, oraz skassować praeventive et annihilare to wszystko cobykolwiek Kurlandczykowie stosuiącsię do tych propozycyy Jch przedsięwziąć mieli; tak jako skassowano jest y annihilowano to co illegitime uczynili in favorem JmPana Graffa Saskiego. —. —.

=Interea J. Kr. Mć P. M. M. usilnie tego żąda y życzy, aby Nayiaśnieysza Carowa Jeymć chciałasię w tey materyi deklarować wcześnie przed nastąpieniē bliskiego Seymu: dla tego, aby Stany Rzpltey mogły bydź uspokojone in hac inquietudine którą postępki mniey przyjazne obudwoch Xiążąt Jchmciow wspomnionych bez pochyby wzbudzić u Nich muszą, y aby tym łatwiey te Stany Rzpltey przystąpiły do wzięcia srzodkow przyzwoitych na zabieżenie wszelkim inconveniencyom przez któreby mogła bydź poalterowana dobra harmonija między dwoma Dworami której continuacya szczerze desideratur z strony polskiey y zdasię bydź ab utrinque tym potrzebnieysza w teraźnieyszych konjunkturach!

=Do tego co miałem honor przełożyć WmPanu mam jeszcze roskaz przydać y to: że jeżeli pretensye Xiężney Jeymći Kurlandzkiey są przyczyną albo pretextē Nayiaśnieyszey Carowey Jeymći do interessowaniasię do Tego Xięstwa; Intencya Jeo Król. Mći Pana N. Mo y Rzpltey jest, aby przez sprawiedliwe wywiedzenie y liquidacyą to co jedna strona drugiey stronie winna będzie nadgrodziła y compensowała: ale te pretensye pomienione niemogą dać żadnego prawa y nigdy niedadzą Xiężnie Jeymći ani nikomu do Kurlandyi. —. —. —. —.

147.) Instructio Sacrae Regiae Majestatis Dñi Nri Clmi Gñso Joanni Le Fort Consiliario Legationum Saxonico et Sacrae Re. Mjstis Ablegato Extraordinario ad Aulam Moscoviticam, data ex Cancellaria M. D. Littae Varsaviae die XIV. Mensis Augusti 1726o Anno. —. —.

Quam primum Gñss Joannes Le Fort Ablegatus Extraordinarius ad Aulam Sacrae Czareae Majestatis actualiter existens Literas Sae Rae Mjtis presentibus sub Litera A. annexas receperit; Illico postulabit audientiam Sibi dari, eaq

 —. —. = eaque obtenta ac traditis Sacrae Regiae Majestatis Literis contestabitur in id Sacram Regiam Majestatem et Rempublicam polonam in perpetuum. —.

= Expedito feliciter primo contestationis Amicitiae gradu, conqueretur Gnosus Ablegatus, super propositiones nuperrime Mitaviae per Magnificum Ducem Dołhoruki ratione eligendi novi Principis Ducatuum Curlandiae et Semigalliae tum Magnificum Ducem Meżykow ratione praetensae in favorem Sui Ipsius Electionis, factas, quae quoniam Supremo et directo Sacrae Regiae Majestatis et Reipublicae in hos Ducatus Juri et Dominio, pactisque Subjectionis et Incorporationis eorundem Ducatuum praejudicant: idcirco Generosus Ablegatus postulabit; quatenus Sua Czarea Majestas, attenta dictorum Ducum Dołhoruki et Meżykow ut supponitur sine scitu et assensu Sacrae Czareae Majestatis practicata ex vi foederatae et inviolabilis amicitiae congrua et sufficienti explicatione, ante proxime incidentem Comitiorum Regni Reassumptionem, velit reprobare, similiaque in futurum inhibere tentamina. —. —. Annectuntur presentibus sub litera B. rationes Mgfco Duci Dołhoruki Extraordinario Magno Legato in Anno 1719. proponente tunc Sermo altae memoriae Czaro Petro primo Marchionem Brandeburgicum de Schwed ad Principatum Curlandiae et Semigalliae ex Sensu Sae Regiae Mjstis et Reipublicae porrectae. —. —. Annectuntur itidem sub Litera C. rationes in praesenti casu cum Gnoso Michaele Bestuszoff Sae Czareae Mjstis Extraordinario ad Aulam Nostram Ablegato communicatae. —

= His itaque rationibus mature perpensis Gnsus Ablegatus sufficienter de jure S. Regiae Mtis et Reipublicae in Ducatus Curlandiae et Semigalliae instructus repraesentabit: non posse per quempiam jus hocce Supremum et directum Sacrae Regiae Mjstis et Reipublicae, obstantibus Legibus, privilegijs, juramentis, pactisque Subjectionis et Incorporationis Ducatuum Curlandiae et Semigalliae infringi et invalidari —, nec licere salvis pactis et foederibus inter Sacram Regiam Mjtem et Rempublicam et Dominia Moscovitica initis et conclusis, quovis modo et praetextu dispositionibus Reipublicae dominiorum Illi annexorum sese cuipiam directe vel indirectae ingerere et immiscere falcemque in alienam immittere messem! Innuere etiam poterit Gnosus le Fort: quod cum concluso ad amnem Pruthum inter portham Otthomanicam et gloriosae memoriae defunctum Czarum Petrum primum tractatu tanto motu inter prima puncta cautum est fortiter et circumscriptum, ne unquam Exercitus Moscovitici Ditiones Reipublicae Polonae ingrediantur et in Illis subsistant; non leviter igitur verendum, si forte minas Suas

Magnif

Magnificus Dux Mężykow ad effectum deducere attentaret introductis — . ma
in Curlandiam Russicis Copijs, hostilitates exercendo, ne portha Ottomanica ma
nifesta hac contraventione licet inscia Czarea Majestate uti supponitur facta,
violatam Sibi publici foederis praetendat fidem, et ne nocivae S. Czareae Mjtis
Ditionibus Ejus hinc oriantur consequentiae! — . pro finali Gnosus Able=
gatus, competenter indigitatis praeallegatis remonstrationibus, in nullas alias
Controversias intrando, expostulabit exoptatam indilate Sacrae Regiae Mjti
et Reipublicae transmitti resolutionem. — . ~ . — . ~ . — . —

148.) Do Carowey JEymci od Króla Jmci.

P. T. Od pierwszych zaraz szczęśliwego panowania Naszego początków natężone usil=
ne starania y applikacye obracaliśmy, ażebyśmy w wszelkich okolicznościach
Nayiaśnieyszemu Sławney pamięci Carowi Jmci Piotrowi pierwszemu stateczną
ną, sąsiedzką, nienaruszenie świadczyli przyjaźń. A jako y teraz nieodmien=
nie w tychże Intencyach ku Waszey Czarowskiey Jeymci zostajemy, tak na fun=
damencie powtórzonych nieraz gruntownie y mocno Sojuszów między powie=
rzonemi Nam zobopolnie od Pana Boga Państwami, które konserwacyą nie=
rozdzielney zgody, dobrey kointelligencyi, y wszelkie Interessów dyspozycye opi=
saty y stwierdziły; podobney z strony Waszego Carowskiego Wieliczeństwa za=
wsze się spodziewaliśmy y spodziewamy wzajemności: ile niejednokrotnie już
prawdziwie przyjaznych Jey Intencyy ku Nam y Rzpltey polskiey odebrawszy
upewnienia. — Bynaymniey tedy z tych tak walnych racyy imaginować sobie
możemy, aby uczynione Imieniem Wo Carso Wstwa przez Wo Xięcia Jmci Bazylego
Dołhorukiego w Mittawie Consiliarzom Kurlandzkim o Elekcyą nowego Xcia
Kurlandzkiego z expressyą Kandydatów propozycye, a oraz personalna Wielmo=
żnego Xcia Mężyka siebie samego za Kandydata impozycya z gwałceniem na=
wet pokoju grożącego przez Ruskich Woysk weyście, miała bydź z wiadomo=
ścią y zezwoleniem Waszego Carskiego Wielo: czego Jm nigdy zlecać a dopieroż
pozwalać pewniebyś Wasza Carowska Mć niechciała jako Sprawiedliwa y
pełna słuszności Monarchini: wiedząc dobrze o niewątpliwym y zupełnym
jedynie Nam y Rzpltey do Tego Xięstwa służącym prawie; znając oraz do
czego są zawarte obowiązują Sojusze! Gdy zaś żarliwe przy całości y kon=
serwacyi praw Swoich Narody polskie nie bez słusznego żalu niektóre już wiedzą,
a drugie się informować będą o tych nieprzyzwoitych wszelkiey słuszności y wyraźnym
Sojuszom przeciwnych wzwyż wspomnionych Xiążąt Dołhorukiego y Mężyka w Kur=
landyi tentaminach; więc zapobiegając niepomyślnym konsekwencyom któreby ztąd
uchoway Boże wyniknąć y tak potrzebna z obudwu stron w teraźnieyszych okolicz=
nościa

—·· —· =rościach poalterować y naruszyć mogły harmonią; wielce Sobie tego życzemy y Braterško od waszego Carskiego Wstwa żądamy, abyś przed przyszłą następującego Seymu Reassumpcyą, wyraźną Rezolucyą y explikacyą swoją takowe procedery reprobować, podobnych w przyszłym czasie mocno zakazać chciała: gdyż przy takowey deklaracyi łatwiey Nam będzie słuszną Rzpltey uspokoić sensibilitatem: y oraz gruntowną stwierdzić przyjazną harmonią między Państwami Naszemi. — Ktorey, niewątpiemy że Wasze Cars. Wstwo tak mocno życzysz jako my jey szczerze życzemy y pragniemy! W czym jakośmy przytomnemu przy Boku Naszym Waszego Cars: W: Ablegatowi Extraordynaryynemu Urodzonemu Michałowi Bestufzowi obszerniey reprezentacye y desideria Nasze donieść roskazali; tąk toż samo aby Urodzony Jan Le Fort Extraordynaryyny Ablegat Nasz w Dworu Was. Car. Wstwa rezyduiący remonstrowat waszey Car: Mći pilno Mu zalecamy: y żebyśmy nato pożądaną y prędką mieć mogli Rezolucyą usilnie y Braterško od Was. Cars. Wstwa pragniemy y żądamy. Długoletniego przytym Zdrowia y szczęśliwego panowania od Pana Boga życzemy. Datt. w Warszawie d. 14. Mca Sierpnia R: pańsk: 1726. —·

149.) De Mr le Comte Maurice de Saxe, à Son Ex. le Grand Chancellier de la Couronne. de Mittau le 3. d'Aout 1726:-

J'ay receu la lettre que V. E. m'a fait l'honneur de m'ecrire du 17. Juillet! Si Elle s'est donnée la peine de lire le Memoire qui etoit joint à ma premiere; elle aura veu que les Courlandois n'ont jamais songé à commettre des attentats contre les droits du Roy et ceux de la Republique, mais à conserver ceux dont ils ont toujours joui sous la protection de l'un et de l'autre. —· —· —·

=Loin de condamner le zele de V. E. pour les interets du Royaume, je l'exciterois, si il en etoit besoin. Mais Monseigneur, que ce zele d'assujettir la Courlande à la Republique ne vous cache pas la voye de la lui faire perdre totalement. Le desire de conserver leur liberté a mis les Courlandois sous la protection de la pologne. Si on les pousse à bout, ce meme desir leur en fera infailliblement embrasser une autre. — En verité Monseigneur, dans la conjoncture presente où devroit leur tenir compte de leur fermeté à se conserver à cette Couronne? fermeté qui jusqu'à present à deconcerté les moyens que les Russes avoient cru immanquables pour se rendre maitres de la Courlande! La situation des affaires de ces derniers ne leur permettra peut etre pas d'employer les extremes: mais il est à presumer que si ils n'osent en venir là, ils feront du moins leurs efforts pour pouvoir attendre du tems une occasion plus

favor

favorable à faire reussir leurs desseins, et ils ne craignent mon etabli= —.“ —.“ ssement que parce qu'ils fixeroient le sort de la Courlande, et leur fermeroit par là les chemins à se l'approprier. —. Le Prince de Menzykoff est parti de Riga pour se rendre par Revel à S. Peterbourg: mais le Prince Dolhoruki est resté icy avec deux ou trois Emissaires qui se donnent beaucoup de mouvement. – 2000. Chevaux sont venus hier de Riga joindre le Camp des Russes qui est sur la frontiere de Courlande. – Le Secretaire du Cabinet Wist, homme de confiance du Prince de Menzykoff a dans sa maison cent mille ducats dont il se sert liberalement pour tenter une noblesse qui n'est pas riche et commence à distribuer des sauvegardes à ses amis. – Dans le pays où l'amour de la Patrie est dans sa plus grande pureté ils se trouvent des gens noircis de crimes et accablés des dettes qui ne peuvent se sauver que dans une revolution; et d'autres chez qui l'interêt particulier l'emporte de baucoup sur celui de public, ceux-là se sont rangés du coté des Russes; et il y en a qui intimidés par les menaces de la Republique et voyant une armée à leur porte prête à porter le fer et le feu chez eux commencent à rechercher la protection Russe ou s'engagent au service de cette puissance. —. Voila l'Etat où est la Courlande! V. E. pourra en etre informée d'ailleurs, et verra bien que je n'exagere point. J'ay cru qu'il etoit de mon devoir de lui rendre compte de ce qui se passe icy, et sans vouloir prendre la liberté de lui donner des conseils, je lui diray qu'il me semble que le prince Dolhoruki dans sa mission a si fort outrepassé les fonctions d'un Ministre, que l'on pourroit, sans faire tort à ses droits ni choquer la Cour qui l'envoye, lui ordonner de se retirer avec ses Emissairs. J'ay l'honneur etc. —. Coll.

150.) De S. E. le Grand Chancellier de la Courône
à S. A. le Comte de Maurice de Saxe, en
Reponse de Pilaszkowice le 24. d'Aout 1726.

Je suis bien aise que ma premiere Reponse soit parvenue entre les mains de V. E. —. Je n'ay rien autre à y ajouter en repondant aux Lettres que V. E. a bien voulu m'ecrire depuis si non cet avis; que V. E. ne se mette pas en peine de l'etat où la Courlande se trouve, et qu'elle en laisse le soin à Sa Majesté le Roy notre Maitre et aux Etats assemblés /: s'il plait à Dieu :/ à la Diette prochaine. La prudence et la sagesse de Notre Roy et les conseils des Etats assemblés sauront bien pourvoir à la Conservation de la Courlande. —. —. —. —. —.

=Je suis veritablement etc. —.

151.) Od Carowey Jeymci do Króla Jmci
z S. Peterburga d. 7. Septembris 1726.

Waszego Królewskiego Wstwa do Nas przysłaną przyjacielską Hramotę de data 14. Augusti przez Waszego Extraordynaryynego Ablegata Urodzonego Jana Le Forta odebraliśmy: z którey wyrozumieli, jako Wasze Królewskie Wieliczestwo o Transakcyach Naszego Generała Feltmarszałka Xiążęcia Mężykowa y Aktualnego naszego Konsyliarza Xiążęcia Dołhorukiego w Kurlandyi niby uczynionych, aby obszernie Nam remonstrowano za rzecz potrzebną rozsądziłeś. – Obligowani naprzód jesteśmy Was. Kr. Włwu za oświadczenie W. K. W. y Rzpltey wyrażoney prawdziwey Intencyi w utrzymywaniu z Nami dobrey zgody y między obiema państwami zawartych Traktatow y ścistego Sojuszu; y możemy w tym assekurować iż jako Jego Imperatorskiego Wstwa s. p. Małżonka Naszego tak y nasze nieustające y nieodmiennie życzliwey z Was. Kr. W. y z Rzpltą przyjaźni Obowiązki jawnym są dowodem, że nie tylko abyśmy z strony naszey Interessom y prawu Was. Kr. Wstwa y Rzpltey jaki uszczerbek in praejudicium uczynić mieli, ale y owszem żadney inszey oprócz tey stateczney y nieodmienney Intencyi niemieliśmy, tylko żeby w tym wszystkim cokolwiek jest z awantażem tego Sąsiedzkiego y skolligowanego z Nami Państwa nieodmienną czynić pomoc, y Was. Król. Wstwu y Rzpltey na utrzymanie praw do Wasz. Król. Wstwa należących według możności y z obligacyi wiernego zawartego Sojuza między obiema Państwami przeciwko wszystkich omni possibili modo assystować. – A zatym naybardziey tego żądamy aby Wasze Krol. Wstwo jako nayskuteczniey upewnić, jako niezaniedbamy nigdy we wszelkich okazyach te Nasze prawdziwe y szczere Intencye z ukontentowaniem Was. Kr. W. do skutku przyprowadzić. Co zaś należy do pogranicznego z Nami Xięstwa Kurlandzkiego; wiadomo jest dobrże Wasz. Kr. Wstwu że My vigore zawartego z Nami Sojuza jakoteż mając osobliwy y partykularny Nasz z inszemi Tego Xięstwa Sąsiadami w tym spólny Interess żadną miarą pozwolić niemożemy żeby w Tym Xięstwie jakie odmiany y tym podobne novitates wniessione były; a tym bardziey żeśmy y mocą Sojuza et ex re Interessow Naszych obligowani pilnie tego przestrzegali, żeby To Xięstwo żadnym sposobem od Wasz. Król. Wstwa y od Rzpltey nieoderwane było lecz in eadem forma Regiminis przy prawach Subjectionis w zupełney dependencyi od Waszego Wstwa y Rzpltey nienaruszenie konserwowane zostawało. – A ztąd Wasze Kr. Wo sam rozsądzić możesz żeśmy na te Tranzakcye w Kurlandyi niedawno uczynione spokoynie et indifferenter patrząc niemogli aleśmy byli przymuszeni je mieć w osobliwey konsideracyi, tym bardziey żeśmy o tym y o Int.

Intencyi Waszego Królewskiego Wieliczestwa y Rzeczypospolitey in ante- cessum żadney Informacyi niemieli. — A zatym była okazya obawiać się żeby dla takich nowych y niespodziewanych Akcyy za czasem jakie szkodliwe niewyniknęły konsekwencye: dla tegośmy in instanti do Waszego Król. W. expedyowali Ministra Naszego Bestuszoffa, żeby ratione tych Tranzakcyy mogliśmy Intencyą Was. Król. Waszego y Rzpltey wyrozumieć y Imieniem Naszym życzliwe Was. Kr. Wstwu y Rzpltey niektóre propozycye uczynić, szczególnie zabiegając wynikającemu zamieszaniu y dla utrzymania Tego Xięstwa w należytey według praw dependencyi. A kiedy po expedyowaniu namienionego Ministra odebraliśmy wiadomość że te Transakcye w Kurlandyi bez wiadomości y Consensu Wasz. Kró. Wstwa y Rzpltey są uczynione, y że Stany Kurlandzkie nieuważając na przystane Inhibicye w intencyi swojey upornie trwali y to na co się rezelwowali do skutku jako nayprędzey przyprowadzić usiłowali: a zatym rozsądziliśmy za rzecz potrzebną posłać do Kurlandyi Aktualnego Consiliarza Naszego Xiążęcia Bazylego Dołhorukiego, któremu jakoteż y pod ten sam czas znayduiącemu się w Inflanciech Generałowi Feltmarszałkowi Ordynans dali, o uczynieniu zupełney Informacyi in re tych całe Nam podeyrzanych Transakcyy przez Stany Kurlandzkie bez Consensu Was. Król. Wstwa y Rzpltey przedsięwziętych: a przytym zlecilismy Im fundamentalnie y dobrą manierą reprezentować, że y My mocą Wiecznego Sojuza z Waszym Król. Wstwem y Rzpltą postanowionego jakoteż dla własnego Naszego Interessu te Ich przedsięwzięcie które za sobą pociąga szkodliwe konsequencye y do zamieszania w tak bliskim Sąsiedztwie może podać okazyą do exekucyi dopuscić niemożemy; ale dając Im znać iż w tym u Waszego Król. Wstwa y u Rzeczypospolitey należyte mieć będziemy staranie, żeby pomienione Xięstwo Kurlandzkie przy dawnych swoich prawach y pod osobliwym Xiążęciem zawsze nienaruszenie konserwowane było: y dla tego roskazaliśmy posłanemu od Nas do Waszego Król. Wstwa Extraordynaryynemu Ablegatowi Bestuszoffowi niektórych Kandydatow proponować y usilnie prosić Imieniem Naszym Wasze Król. Wstwo y Rzpltą, żeby successu temporis z tych którego Sami godnego bydź rozsądzicie naznaczyć Xiążęciem Kurlandzkim, a tym samym wynikające od Stanow Kurlandzkich niebespieczeństwo in re praw Ich y formy Regiminis oddalić y uspokoić. — Taka tedy była wola Nasza cośmy wspomnionym Generałowi Feltmarszałkowi y Aktualnemu Consyliarzowi Naszemu uczynić roskazali! A ztąd Wasze Król. Wstwo inferre możesz; że miasto tego aby Intencya Nasza była albo żebyśmy roskazali co przeciwnego w Kurlandyi Prawu

Wasze

– „ – · – Waszego Król. Wstwa y Rzpltey czynić, naybardziey o toż mysię starali, y Intencye Nasze nieinsze były tylko żeby pomienione Xięstwo według paktow w aktualney dependencyi Waszego Król. Wstwa y Rzpltey utrzymać y wszelkie novitates z ktorychby Nam Wasz. Król. Wstwu y Rzpltey jakie szkodliwe wyniknąć miały konsequencye wcześnie oddalić. Y jako ś. p. JJgo Imperatorskie Wstwo Małżonek Nasz tak wiele razy Waszemu Król. Wu z tym się oświadczył, tak y My teraz oświadczamy się, żeśmy nigdy niemieli Intencyi y na potym mieć niebędziemy do pomienionego Xięstwa Kurlandzkiego in praejudicium Waszego Król. Wstwa y Rzpltey przynależących praw interessować się, y taki krok uczynić ktoryby mógł tak dobrą y nader potrzebną kointelligencyą między obiema Naszemi Państwami pomieszać y zalterować; o którą nietylko sacrosancte staramy się lecz z strony Naszey gotowi jesteśmy to wszystko czynić co do ścisleyszego ugruntowania y rozprzestrzenienia z awantażem obu stron y do osobliwego ukontentowania Was. Kr. Wstwa y Rzpltey służyć y przynależeć może. – A tak prosiemy Wasze Król. Wstwo abyś był o szczerey Intencyi Naszey assekurowany. In reliquo referując się na to co u Dworu Was. Król. Wstwa rezydujący Ministrowie Nasi obszerniey ustnie proponować będą; życzemy Waszemu Królewskiemu Wstwu od Pana Boga długoletniego zdrowia y szczęśliwego panowania. Dan w S. Peterburgu. – · ~ · – · ~ · – · ~ · – · ~

152.) Breve Apostolicum ad Illustrissimum Dnum Supremum Regni Cancellarium.

Benedictus PP. XIII. – Dilecte Fili, Nobilis Vir! Salutem et Apostolicam benedictionem. Zelus tuendae Catholicae Religionis praecipuum quidem fuit per omnes aetates potentissimi istius Regni Reique publicae ornamentum: nuper vero tam insigniter sese probavit cum nullis heterodoxorum minis a proposito dimoveri potuit ut non vulgare Pontificij amoris testimonium deposcere videatur. Propterea Sacra dona Ensis et galeae Nostris benedictionibus solenni hujus Sanctae Sedis more rituque cumulata, quae destinare Illa consuevit ad viros Principes quorum praeclara extant in orthodoxam Ecclesiam merita, ad Dilectissimum in Christo Filium Nostrum Fridericum Augustum Regium Poloniae principem mittimus. – Haec autem sicut fore vehementer cupimus nova Poloniae Virtutis et pietatis Eidemque Regio Principi fortitudinis Auspicia et Incitamenta; ita Nobilitati Tuae cujus sunt in publicis Poloniae rationibus partes insignes grati animi Nostri certissima pignora. – Quae dum paribus obsequentissimae Nationis Studijs exceptum ac repensum iri non dubitamus, Tibi, dilecte Fili Nobilis Vir,

Aplic

Apostolicam benedictionem impertimur. – Datum Romae apud S. petrum sub: –. Annulo piscatoris die XIII. Aprilis MDCCXXVI. pontificatus Nri Anno secundo. –

153.) Ad Summum Pontificem ab Illustmo Supremo Regni Cancellario in Responso d. 7. Septembris. –. –. –

Sanctissime ac Beatissime Pater Domine Domine Clementissime! –. –. – post oscula Beatorum pedum Sanctitatis Vestrae humillimam mei commendationē. Cuncta Sanctitatis Vestrae opera et haec ipsa Sacrorum Donorum Ensis et galeae Serenissimo Regio Principi Poloniae missa, continua sunt Singularis divinae providentiae et Sapientiae Sanctitati Vrae assistentis argumenta. Insigne etenim hoc pontificij amoris erga Eundem Regium Principem et Gentem Nostram testimonium in praesenti rerum et temporum Statu ex varijs circumstantijs peropportunum erat. – Accepit illud reverentissimè Regius Princeps Noster, zelo erga veram fidem Nostram, pietate, et omnibus virtutibus ad Exemplum non solum aliorum principum sed universorum hominum, ornatus cum ingenti plausu et satisfactione gentis Nostrae, quae raras et aestimabiles hujus Principis qualitates adamavit. – Quod autem Sanctitas Vestra et mihi hac occasione novum Clementiae Suae et bonitatis exhibere documentum dignata sit, humillimas ago Sanctitati Vestrae gratias. – Circa benedictionem Sanctitatis Vrae addet Nobis Deus Optimus Maximus animum et vires ad ulteriorem debiti in manutentione Sanctae fidei zeli continuationem. – Ego vero Omnipotentis Majestati supplicare non cessabo; ut Sanctitati Vrae inspiret indeficientes, providas, et apprime necessarias in negotijs Regnum hoc concernentibus dispositiones et resolutiones, pro eò majori gloriae Suae incremento et aviti erga Sanctam Sedem cultus augmento: simulque vigorem Salutis Sanctitati Vestrae tribuat in annos innumeros perfectissimum ac Regimen faustissimum. Implorans Aplicā benedictionē maneo etc.

154.) Lettre de Roy de France à Sa Majesté le Roy de Pologne. –. Creance.

Tres-haut, tres-Excellent et tres puissant Prince Notre tres cher et tres aimé bon frere Cousin, Allié et Confederé! Comme Nous desirons toujours d'entretenir la bonne intelligence qui subsiste entre nous et votre Couronne, et de vous marquer toute l'estime que nous avons pour votre personne, nous avons cru ne pouvoir mieux remplir ces deux objets qu'en envoyant prés de Vous et du Royaume de pologne l'Abbé de Livry en qualité de Notre Ambassadeur Extraordinaire. – .. La conduite qu'il a tenue dans les differents commissions que nous lui avons confiées ne nous permet pas de douter qu'il ne remplisse parfaitement nos intentions,

–.. –= en se rendant agreable auprés de Vous: et nous vous demandons d'ajouter une entiere Creance à ce qu'il vous dira de notre part; sur tout, lorsqu'il Vous afsurera qu'ayant pour Vous une estime parfaite et une amitié sincere: Nous serons bien aises de vous en donner des marques en toutes occasions. Sur ce nous prions Dieu qu'il Vous ait tres-haut, tres excellent, et tres puifsant prince, notre tres cher et tres-amé bon Frere, Cousin, Allié, et Confederé, en sa Sainte et digne garde. – Ecrit à Versailles le 19. Maij 1726. Votre bon frere, Allié et Confederé –. –. Louis. –. ~. –. –. –. –. –.

155.) Lettre du Roy de France à Monr. le Grand Marechal de la Couronne.

Mon Cousin! L'Abbé de Livry allant à Varsovie en qualité de mon Ambafsadeur Extraordinaire pour le Roy et la Republique de Pologne vous fera connoitre dans les occasions combien j'ai à coeur le bien et les avantages de cette Couronne! Je ne doute pas aufsi que Vous n'adjoutiez une entiere Creance à ce qu'il vous dira de ma part; sur tout lorsqu'il Vous afsurera de toute mon estime et de tout mon affection. Sur ce je prie Dieu qu'il Vous ait mon Cousin en sa sainte et digne garde. – Ecrit à Versailles le 19. Maij 1726. Louis. Fleurian. –. –. ~. –. –. ~. –. ~. –.

156.) Jmpan Kanclerz W. Kor. do JP. Marszałka W. Ł. z Pilaszkowic d. 24. Augusti 1726. –.

P. P. Jmpan Hetman Koronny był tu u mnie przez półtora dnia przyjechawszy w sobotę na Obiad. Tenże Jmpan Hetman w Jnterefsie Kurlandzkim circa applausu Regiae Jego Królewskiey Mości Pana M. M. sollicitudini pro conservatione Jurium Majestaticorum et Reipublicae, przez wydany in tempore Reskrypt, et per subsequentes Actus na zepsowanie wszelkich przeciwnych imprefsyy in Republica y na utrzymanie potrzebney inter Status konfidencyi, napadł y przypadł ad votum et Sensum Jmpana Podskarbiego W. Koronnego, że na przyszłey Seymu Reafsumpcyi mogą się znaleść media do akkomodowania tego Jnterefsu ad satisfactionem Jego Król. Mści, całey Rzeczypospolitey, y tameczney prowincyi, nawet samego Jmpana Graffa Saskiego; byle chciał abstinere ab illicitis, violentis et periculosis pafsibus, zdał się na wolą y decyzyą Jego Król. Mści y Rzpltey y oney czekał non exasperando rzeczy ale conciliando sobie affectus przez zupełną do woli Jego Królewskiey Mości y zgromadzonych Stanów Rzeczypospolitey rezygnacyą. –. Deklarował Mi Jmpan Hetman stanąć przed terminem Reafsumpcyi Seymu w Grodnie. –. Tego posłannika Tureckiego o którego przybyciu doniosł Jmx. Podkanclerzemu Koronnemu Mmpan

zechie

zechce lento passu kazać od Granicy prowadzić y w Dobrach swoich zatrzy= mać do Rezolucyi Jego Krolewskiey Mosci; dokąd Go ma ordynować? Dolendu przez wszystkie racye że Jmpan Obożny Koronny dotąd tych Tatarow do niego niedostał!

157.) De S. A. Le Prince Royal, à S. E. Mr le Grand Chancellier de la Couronne. —.

Telle est l'estime dont je m'en sens penetré à votre egard Monsieur et telle la vive reconnoissance des assiduités que vous m'avez temoigné pendant mon sejour, qu'etant sur mon depart et ne pouvant vous l'exprimer de bouche, j'ai voulu le faire par le moyen de cette lettre interprette de mes sentiments. Vous pou= vez etre convaincu Monsieur; que je recevrai avec plaisir les occasions qui se presenteront de vous donner des preuves certaines de mon affection et que je suis Monsieur votre tres-affectionné Frederic Auguste. à Varsovie ce 23. d'Aout 1726. —. ~. —. ~. —. —. —. ~. —. —.-

158.) De S. E. le Grand Chancelier, à S. A. le Prince Royal en Reponse. de Pilaszkowic le 7. du 7bre 1726. —. —. —.-

La grace que votre Altesse Royale a bien voulu me faire par sa Lettre à son depart de Varsovie est un nouveau temoignage de sa bonté particuliere envers moi. J'en remercie tres-humblement V. A. R., et en l'assurant de ma juste et vive recon= noissance je fais des voeux au Ciel pour la conservation de la santé precieuse et pour toutes les prosperités de votre Altesse Royale et de toute son auguste fa= mille, et en meme tems pour son heureux retour dans ce Royaume où votre Altesse Royalle a laissé un doux souvenir de ses rares et estimables qualités et un ardent desir de la revoir. Je suis avec toute la soumission etc. —.-.

159.) L'Ordre du Roy à Comte Maurice de Saxe. en date du 11. 8bre 1726. —.-

Monsieur le Comte de Saxe! La confiance de tous les Ordres de mon Royaume etant le plus precieux retour que je puisse attendre de mon affection paternel envers Eux; je n'ay pu voir qu'avec un douleur sensible qu'un objet si essentiel au soutien et à la tranquilité de la Republique ait eté alteré par les demarches que vous avez faites dans l'affaire de Courlande. Vous auriez tout prevenu par l'execution des Ordres que je vous fis donner alors; mais à present, plus je me dois interesser a ce qui vous regarde plus aussi dois-je, comme Chef d'une nation qui m'a donnée des temoignages si eclatants de son attachement, chercher à

detruire

— " — · = detruire les moindres idées que je voulusse porter atteinte à ses Loix. — Ces motifs m'ont determiné à accorder aux Etats de la Republique allarmée le Diplome dont vous trouverez icy la Copie et en consequence de la promesse que j'ay faite. Je vous enjoins et ordonne tres serieusement, de quitter les Terres et les Etats de Courlande; pour oter a ceux de cette nation toute esperance de pouvoir sous votre conduite tenter quelque chose de contraire aux droits de ma Couronne, de me renvoyer le Diplome en votre faveur pour la Succession Eventuelle de ce Duché, et tous Actes quelconques tendantes à cette fin; de renoncer à toute Election ou pretension quelconque sur les Duchés de Courlande et de Semigalle; de ne rien faire directement ou indirectement pour vous y maintenir; et enfin de regarder l'affaire comme non avancée. — Il ne doit pas etre necessaire d'attacher la peine de disgrace à la desobeissance; persuadé de la force des sentiments que vous me devez. — Sur ce ætc. — · — · — ·

160.) Reponse du Comte Maurice à l'ordre du Roy. de Kowno le 23. 8bre 1726. —.

Sire! La Lettre dont votre Majesté m'a honorée du 11. d. c. m'a eté rendue en arrivant icy. J'y vois avec un douleur extreme la necessité Sire! de vous desobeir ou de me deshonorer! J'appelle de ma situation au coeur de votre Mjté: s'il ne me condamne pas, je me remets avec plaisir à la destinée et au sort qu'elle me prepare! Ce qui m'afflige le plus, c'est que par les engagements que Vo. Mjté a pris je me vois privé du bonheur de lui faire ma Cour. Je compte en peu me rendre à mon devoir en France où je ne cesseray de faire des voeux pour la santé et prosperité de votre Majesté. Je suis avec la plus profonde soumission. —.

161.) Do Trybunatu Koronnego in favorem Deputatow Wielkopolskich. — · ·

August Wtóry ætc. — Wielebni, Wielmożni, Urodzeni, uprzeymie y wiernie Nam mili! Gdy pod czas teraźnieyszych Obrad Seymowych doniosły Nam Stany Rzeczypospolitey jakoby niesłuszna Urodzonym Deputatom Województwa Poznańskiego y Kaliskiego ad capessendum Stallum in gremio Uprzeymości y Wierności Waszych zachodziła Contradykcya; y ciż Sami Urodzeni Deputaci tu przytomni dowodami Elekcyi Swojey tudzież Wielmożnych Senatorow tameczných województw Autentycznemi Attestacyami y przyznaniem Samychże Urodzonych Posłow Tychże województw godnie y żarliwie pro Bono Publico stawających, jako żadna in tempore niezaszła była przeciwko Ich Elekcyi protestacya, luculenter pokazali: Tedy godna Tychże

Wdzię-

Województw estymacyą y Urodzonych Deputatow honor y reputacyą utrzy= — :
mując, oraz od Stanow Rzeczypospolitey uczynioney do Nas Instancyi dogadzając,
żądamy po Uprzeymościach y Wiernościach Waszych: aby pomienionych Uro=
dzonych Deputatow Województwa Poznańskiego y Kaliskiego Uprzeymości y Wier=
ności Wasze ad communem z Sobą activitatem teraznieyszego Trybunału Koro=
nnego przez wykonany wprzód Jurament przypuścili. — Cedet to in gloriam Uprzey=
mościom y Wiernościom Waszym, et particulare u Nas sprawi meritum Pańskiemi
Naszemi Respectami każdemu pensandum: gdy za Interpozycyą Powagi Naszey Króle=
wskiey Tychże Województw Poznańskiego y Kaliskiego w Ich Deputatach godność u=
trzymacie. — Dobrego zatym od Pana Boga Uprzeymościom y Wiernościom Waszym
życzemy Zdrowia. — Dan w Grodnie dnia Mca Pazdziernika Roku Pańsk.
MDCCXXVI. — Panowania Naszego XXX. Roku. — . — .

162.) Memoriale C. de Schwerin Able=
gati Brandeburgici ad S.R. Mtem porre
ctum Grodno d. 24. 8br. 1726. Anno.

Serenissime et Potentissime Rex Domine Clementissime! Praetensio Burggraviorum
et Comitum de Dohna ex capite amissorum in Livonia tempore Belli Suetici bono=
rum atque impertiti Illmo quondam Chodkiewicz subsidij Bellici tali nititur fun=
damento atque justitia, ut non solum Serenissimorum Pacem Olivensem conden=
tium attentionem et sponsionem meruerit atque Articulo XX. ejusdem Pacis de
Satisfactione publica fides data sit, sed in nuperrimis Comitiis Grodnensibus sub
finem Anni 1719. Varsaviae reassumptis ea denuo in lucem proferretur, subse=
quentibusque Comitiis ab Illmis Commissarijs ad Conferentias deputatis promi= Mor-
ssum sit Inclytam Poloniae Rempublicam rationem hujus praetensionis tam
solenniter recognitae habituram esse! Infelices extunc sibi invicem succeden=
tium Comitiorum exitus in causa fuere, ut prona ista atque benigna Reipu=
blicae voluntas in effectum produci nequiverit. — Cum autem de feliciori Suc=
cessu praesentium proxima spes nunc enascatur, nomine supradictorum Comitu
a Dohna et Jussu Serenissimi Borussiae Regis Domini Nri Clmi Instantiae
aguntur: ut Sacra Regia Mtas Vra Clementissime una cum Illmis Ordinibus
in Comitijs praesentibus congregatis gratiosissime de medijs cogitent quibus In=
clyta Respublica ab Obligatione publica liberari et familia Comitum a Dohna
satisfieri possit. — . — . — . — . — .

163.) Od Jegomości Pana Kanclerza
Wielkiego Koronnego, do Jegomości

-Xiędza Gurowskiego Opata Bledzewskiego. z Grodna d. 29. Octobris. —.

Reverendissime in Christo Pater Dne Frater Observandissime! Kiedy na teraźnieyszym Seymie magno motu et fervore w poselskiey Izbie agitatur Interess Juris-Patronatus Regij et inusitatarum dispositionum opactw; tym sensibilius dostało mi się słyszeć że niesłychana novitas jakoby w osobie WMpanado polski pretenditur bydź wprowadzona w otrzymanym per Breve Apostolicum Generalnym Opactw y Klasztorow S. Ordinis Cisterciensis Commissarstwie. Niechcę wchodzić in considerationem co ztąd mogą bydź za consequencye guerrarum et inconventiarum in Sacro Ordine? Ale do czego Mię obligacyja Ministerij Mei stringit, to przy oświadczeniu Ukłonu mego y prawdziwie stateczney życzliwości zdało mi się insinuare WMpanu: że jako Stany Rzeczypospolitey omnem novitatem w Państwach swoich odiosam aversantur, tak abyś WMpan od tey pretendowaney ex taliter qualiter obtento Brevi Apostolico funkcyi Commissarskiey dobrowolnie supersedować raczył, y niedawał okazyi Dworowi JEgo Kró. Mci pana M.o M.o do brania mensur ad reprimenda inusitata attentata przyzwoitych. — Co gdy in candore affektu mego namieniam oraz zostawam etc —. ~. —. ~. —. —. —. —. ~.-.

164.) Memoriale Comitis de Schwerin Ablegati Brandeburgici Grodnae die 2. 9bris porrectum S. Reg. Mjsti.

Accelerant Comitia! eoque certior spes consistentiae Eorum exoritur quo pauciores supersunt dies sortem Illorum ex voto Illustrium Ordinum in istis congregatorum determinaturi. — Gratulandum duxi Inclytae Reipublicae de unanimi illa cura atque solicitudine quibus tanto successu in hunc usque diem circa interna negotia aeque ac externa occupata fuit. Gratulatur Sibi faustis hisce avibus Serenissimus Borussiae Rex Dnus Meus Clmtmus de amicitia /: quae nescio quo fato? interrupta censebatur:/ firmiter novo Pacto restauranda atque stabilienda. Gratulor denique Mihi de proxime adinvenienda occasione qua Mentem Domini Mei Clmtmi prolixius exponere et Ordines Inclytae Reipublicae certiores facere liceat de constanti Ejus in Eandem propensione et immutabili nullis rerum vicissitudinibus alteranda amicitia. —. Non superest dubitandi locus quin Inclyta Respublica eodem zelo ducta omnem amotura sit lapidem offensionibus

=nibus huc usque ansam praebentem atque occasionem: confido=
=potius Illam operam Suam mecum in eo collocaturam ut mutuo co=
namine mutuis discriminibus finis imponatur, atque communia gravamina
communi quoque studio tollantur et evanescant. —. —. Interim, quae pauca
publicorum Consiliorum momenta Illustribus Ordinibus Inclytae Reipublicae
supersunt partem in illo adhiberi optarem ut in firmius novae cointelligentiae
et amicitiae signum et fundamentum Consultationes Comitiorum praesentium atten-
tionem ad Serenissimae Domus Brandeburgicae praetensiones habere velint;
imprimis circa imminentem novam Curlandiae Ducatus mutationem; Jura Sere-
nissimae Marchionissae Albertinae totiusque Serenissimae Domus Brande=
burgicae ratione dotis, alimentorum vel ex alio quocunque capite in Curlandia
acquisita; curae Inclytae Reipublicae commendanda esse censui; Sacram Regiam
Majestatem Vestram humillime exorando, ut pro justitia Sua et aequitate Ser-
rarum Orbi satis cognita una cum Inclyta Republica in Comitijs congregata ad
Satisfactionem modo memoratae Serenissimae Marchionissae coeterorumque Sere-
nissimorum Praetendentium causam istam determinare velit atque definire. —

165.) Instrukcya Ichmc Panom Romanowi Humnickiemu Cześnikowi Sanockiemu, Bazylemu Ustrzyckiemu Wschowskiemu Janowi Rosnowskiemu Podolskiemu Łowczym, Kazimierzowi Boreykowi Towarzyszowi Znaku w Woysku Koronym Pancernego, Postom do Jego Kr. Mci P. N. M. z Generatu Wojewodztwa Ruskiego nazajutrz po Deputackim Seymiku odprawionym dana w Wiszni dnia Dziesiątego Września Roku 1726. —. —.

Swiadomi erga Majestatem Jego Królewskiey Mci Pana Naszego Miłościwego
Naszych obowiązkow za niespracowane a prawie Oycowskie Jego circa bonum
publicum starania, Jmc panowie Postowie będą się naprzod cum omni teneritu-
dine wysilać na żywą expressyą powinney od Wojewodztwa Naszego wdzięczności.
Reprezentabunt oraz gorące universorum vota o długą przy zdrowiu nienaru-
szonym y wszelkich pomyslnosciach Osoby Pańskiey konserwacyą. —. —. A ponieważ
ex publica Wojewodztwu Naszemu constat fama że w Xięstwie Kurlandzkim stante
vita Superstitis Onegoż Ducis impracticato exemplo nova emersit jakaś Elekcya
cum

—.—. = cum involutione Jurium ad hanc provinciam Rzeczypospolitey privilegiatorum jako się contra omnes Actus pomienioney Elekcyi y przeciwko wszelkim Osobom quocunque titulo do niey interessowanym conformiter z innemi utriusque gentis tey Oyczyzny Województwami, Ziemiami y powiatami, seorsivo Instrumento publico na tym Congressie swoim Województwo Nasze manifestowało atque de nullitate omnium w tey mierze attentatorum solenniter protestowało; tak Jchmość Panowie posłowie Nasi wszystkie do tego potrzebne per circumstantias wyrazinszy reflexye supplikować będą Jego Królewskiey Mości Panu N. M. ut occurrat skutecznie y wcześnie validis remedijs jakoby uchoway Boże ztąd malevolorum szkodliwemi adinwencyami ad aliquod Rzeczpospolita nieprzychodziła detrimentum.

= ponieważ Jmpan Antoni Kalinowski Czesnik Halicki sub favore jakiegoś Uniwersału od Jego Kr. Mści pana N. M. onemu konferowanego na granicach Ukraińskich którędy Kołomicy sol wożą na Ukrainę z Ziemi tylko Halickiey per subjecta sua depaktuje ubogich ludzi a poddanych Naszych, tudzież y JE. Kr. Mci P. N. M. w Ziemi przemyskiey mieszkających y Kupców po Jarmarkach przyjeżdzających violenter wybierając od każdego Woza Chłopskiego co na Jarmarczki w Ziemi Przemyskiey sol wożą, zboże lub victualia po Złotych dwa y groszy sześciu a od drugich y więcey: Więc instabunt Jchmć Panowie posłowie do JEgo Kró. Mci pana N. Mitt., aby przez Reskrypt, ten Uniwersał contra mentem Legis in oppressionem ubogich ludzi wydany skassować raczył. —. —. Doniosą Ciż Jchmć Panowie Posłowie summam oppressionem et praeaggravationem Jmpanów Possessorow Woytowstwa Ekonomij Samborskiey Concivium Nostrorum, którą cierpią od Zwierzchności Zamku Samborskiego kiedy drugą Hibernę corocznie z Woytowstw każą dawać, y one przez ludzi JEgo Kro. Mci P. N. M. to jest Drabantow exekwują cum summa Injuria Jchmć panow Possessorow Tychże Woytowstw: ponieważ z nich na zapłatę Woysku osobliwie coroczną Hibernę, jako inne Starostwa y partykularze wnoszą: supplikując do Majestatu JEgo Kr. Mci P. N. M. jakoby takowa Stanu Szlacheckiego była zniesiona oppressya? —. Caetera Jchmć panow Posłow probatae Activitati committuntur. —. Marcelli na Dydni Dydyński Miecznik Ziemi Lwowskiey Marszałek Koła Rycerskiego Generału Wdztwa Ruskigo mp.

166.) Respons JEgo Królewskiey Mci P. N. Mitt. na Tęż Instrukcyą dany z Kancellaryi Koronney. w Grodnie d. 23. Mca Listopada Roku Pańskiego MDCCLXXVI. —. —

Dowod Stateczney ku Majestatowi Swojemu Synowskich affektow zacnego Wojwdztwa Ruskiego życzliwości, JEgo Kr. Mc. Pan N. M. jako ma w partykularnym Szacunku tak

tak go mile przyymować raczy. —. —. Na szczęśliwie zakończonym Seymie = —. — blisko przeszłym postanowiona o Kurlandyi Constitucya sama przez się manifestare może usilną Jego Kro. Mci P. N. M. applikacyą do utrzymania in corpore Rzpltey tego Xięstwa ad vota publica. —. —. Jeżeli Urod. Antoni Kalinowski Czesnik Halicki sub obtentu jakiego Uniwersału Jego Kr. Mci Pana N. M. nienależycie ubogich ludzi depaktuje; tedy za wydaniem Mu mandatu ad reponendum hocce Instrumentum może bydź w Sądzie Jego Królew. Mci Pana N° Mił° opportunum na to remedium. — —. —. Przełożone Skargi przeciwko Zwierzchnosci Zamku Samborskiego ponieważ tu in absentia Skarbowych do tego należących discerni niemogą; tedy za uczynieniem rekursu od pretendujących injuriam do Zwierzchności Skarbowey według słuszności to desiderium determinabitur. —. In reliquo Łaskę Swoją Pańską, y pamiętną ad praemianda merita munificencyą, tak całemu zacnemu Województwu Ruskiemu jako in particulari Urodzonym Posłom Jego Kr. Mci pan N. M. ofiarować raczy. —.

167.) Od Trybunału Koronnego Piotrkowskiego do Jmp. Kanclerza W. K. d. 5. 9bris. —.

Wiele Nas convincit Sacrae Regiae Majestatis adoranda potestas per Literalem expressionem do Trybunału za Jchmc Pany Wielkopolskiemi wyrażona, która in animis Subditorum vim legis tenentem circa osculum Regiae dexterae filiali veneramur adoratione exponendo JWWmpanu tanquam Ori Regio: iż Nam zasiadającym in hoc Themidis Regni areopago nietylko sama Legum executio ale też non neglecta in observantiam eorum incumbit animadversio. Przeto niema subesse interpretationi nostra pupillae Libertatis tuitio; kiedy nietylko publiczne Manifestow in puncto admissionis widzieliśmy zarzuty ale co większa samych Objicientow extraordynaryyna oppressya, z których jeden nieprzełamany w stateczywym przedsięwzięciu swoim do dziś dnia jako tamecznych Obywatel Województw in horas invigilat ne liberum veto succumbat. Co samo JWWmpanu jako vigilantissimo Patriae Legum Custodi gdy exponimus upraszamy oraz, ażebyś sinistram rei gestae interpretationem raczył Jego Kr. Mci panu N. M. in rem Oyczystey wolności favorabiliter exponere. zostając perenni cultu etc. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

= Jaśnie Wielmożnego Wmpana uprzeymie życzliwi Bracia y Sludzy = —
= W. Lanckoroński K G W P. —. —. —. —. —.

168.) Od Jmp. Kanclerza W. K., Respons do Trybunału Koro. z Grodna d. 16. 9bris. —

List Wmpanow de 5. currentis odebrałem z wszelkim respektem. Doniosłem Jego Kr. Mci panu N. M. contenta Onegoż fidelissime. Jako zaś motiva zaniesioney in antecessum Jego Kr. Mci do Wmpanow interpozycyi favore Jchmc panow Deputatow

Wojew

— — = Województw poznańskiego y kaliskiego były, żeli sami Jchmc Deputaci tu przytomni dowodami Elekcyi swojey tudzież Jchmc Panow Senatorow tamecznych Województw Autentycznemi attestacyami y oczywistym przyznaniem samychże Jchmc Panow posłow tych Województw, jako żadna in tempore niezaszła była przeciwko tey Deputackiey Elekcyi protestacya luculenter pokazali; tak kiedy expost prezentowana była Stanom Rzeczypospolitey a w Jzbie Poselskiey publice czytana Remanifestacya obijcientis; tedy Jego Królew. Mć niewątpi bynaymniey: że WPanowie jako pierwszą Stanow Rzpltey uczynioną do siebie Jnterpozycyą tak y Konstitucyą która na szczęśliwie zakończonym tu Seymie względem tychże Deputatow stanęła będziecie raczyli mieć w należytey reflexyi; y Jchmc Panow Deputatow w teyże Constitucyi wyrażonych bez żadney już teraz kontradykcyi będących et Legis auxilio suffultos ad communem z sobą activitatem teraźnieyszego Trybunału Koronnego przez wykonany wprzod jurament przypuścicie. Co gdy w prawdziwey rzetelności y partykularney ad usus et commoda WmPanow ochocie namieniam, oraz znam się bydź na zawsze etc. — · ~ · — · ~ · — · ~ · —

169.) Relacya Audyencyi Ali-Agi Posłannika od Seraskiera Chocimskgo d. 13. 8bris 1726. w Grodnie miancy. —.

Naznaczona Audyencya Posłannikowi Tureckiemu od Seraskiera Chocimskiego za Fermanem porthy wyprawionemu na dniu dzisieyszym niedzielnym około godziny jedenastey przed południem odprawiła się. — JmPan Połkownik Popiel z liczną assistencyą Kawaleryi polskiey wprowadzał tego posłannika Agę na koniu od Jego Król. Mći ordynowanym ze Wsi przez Most na Niemnie rzece zbudowany do Pałacu rezydencyi Jego Król. Mći, przed którym w Rynku szykiem stały piesze gwardye tak Koronna jako y Litewska in corpore. Na prawym zaś Skrzydle Drabanci konno, a na lewym Dragonia także konno z Regimentu Jego Król. Mći Baudissowskiego. W pałacu stały warty gęste, a granatyerowie po schodach. Wprowadzony na Audyencyą ten Aga do pokoju w którym się z Jchmciami Senatorami Jego Kro. Mć znaydował, uczyniwszy profundissimam reverentiam Jego Kro. Mći z niskim ukłonem, w kołpaku sobolim stojąc a nic niemówiąc oddał List do Jego Król. Mći należący, po którego oddaniu a Majestate JmPan Kanclerz W. K. mówił: że Jego Król. Mć List przez Urodzonego Agę oddany wdzięcznie przyymując pytać się raczy, jaka była na ten czas wiadomość o Zdrowiu Cesarza Jmći kiedy tu był Aga expedyowany? —. Odpowiedział Aga przez Tłumacza: że Cesarz Turecki Pan Jego znaydował się w dobrym zdrowiu do świadczenia dalszey przyjaźni Królowi Jmći —. Drugi List do Rzpltey

należący

należący oddał Tenże Aga przytomnemu Xiążęciu Jmći Prymasowi. — potym — Jmpan Kanclerz od Tronu mówił: że JEgo Król. Mć na Listy Responsa expedyować y oddać Urodzonemu Adze zechce, a teraz Urod. Agę należytym traktamentem akkomodować zlecić raczył. — Zaco przy Ukłonie uniżonym podziękowawszy wyszedł z pokojow. — A gdy na doł szedł niechciał usieść na konia ale pieszo aż ku szykowi Drabantow wyszedłszy, potym jak zaszła kareta Jmpana Podskarbiego Wielk. W.X. Litt. dla padającego deszczu wsiadł do niey y z assistencyą swoich Bośniakow y Dragoniey Litewskiey która Mu na wartę przydana pojechał do Pałacu Tegoż Jmpana podskarbiego Wielkiego W. X. Litt. na traktament. —. —

170.) List od Paszy Chocimskiego do JEgo Królewskiey Mości. —. —. —

Naychwalebnieyszy, Naymocnieyszy między Wielkiemi Monarchami Jezusa cześcącemi; Wybrany nad wysokiemi potencyami Ludu Messyaszowego; Rządco wielkich Spraw Rzeczypospolitey Chrześcijańskiey; Dozorco nayprzednieyszych Urzędow Kościelnych; Dziedzicu Możności, wspaniałości y Sławy mający za sobą wielu zacnych Służebnikow w długich Szatach; Naypierwszy Kollatorze Kościołow y Dzwonow; Wodzu prawdy, celu, szczerości y powagi; przykładzie prawdziwey przyjaźni; Naywielmożnieyszego, naypotężnieyszego, naymocnieyszego, naystraszliwszego Pana Mego monarchy Burzyciela Królestw szczery przyjacielu y Sąsiedzie; Nayuczciwszy wielu Hołdownikow Panie; Naymocnieyszy dwóch znamienitych państw Polski y Saxoniy Królu Auguście, któremu niech Bóg w szczęściu y zdrowiu dopomaga prostując drogę prawdy y życia do końca zbawiennego. Oddawszy Waszey Kro. Mći z należytym respektem y Uszanowaniem szczere pozdrowienie przy apprekacyi wszystkiego dobrego co niechay będzie znakiem miłości y przyjaźni, oraz niechaysię zdarzy [pewno] na ustanowienie y umocnienie zgody y pokoju raz postanowionego y utwierdzonego który Wasza Kro. Mć zachowujesz z niezwyciężonym Monarchą Ottomańskim którego dni niech Bóg przedłuża aż do skończenia Swiata; a także spytawszysię o dobrey dispozycyi zdrowia Waszey Królews. Mći którego jako nayczerstwieyszego życzemy: Oznaymuję po przyjacielsku, iż uciekło przed tym z Państwa Krymskiego dwóch poddanych Tatarow niecnotliwych do polski: których niemogąc gonić, ażeby byli koniecznie skarani pisaliśmy po kilkakroć do Naygodnieyszego y Naymilszego Sąsiada y przyjaciela Naszego Hetmana W. Kor. ażeby tych hultajow w któreykolwiek stronie polskiey znaydowaćsię będą łapać y Naywalecznieyszemu Hanowi Krymskiemu oddać roskazał, stosując się do punktow Traktatu między dwoma Wielkiemi Państwami zawartego. — Co nietylkom Ja oznaymił ale też Naywyższy Han dla odyskania tychże

samo

— — samych buntownikow godnego posła swego był wyprawił. wszyscy ci posłannicy bawiąc się przez niemały czas powrócili bez należytey w prozbach swoich satysfakcyi. Wiadomo to było Majestatowi Waszemu, ktory jesteś Krol możny, kiedy z obu stron zawartego y przywilejami ugruntowanego pokoju stawały Traktaty w ktorych między innemi y ten się punkt znayduje; aby, gdziekolwiek Złoczyńcy y buntownicy znaydować się będą, stawieni z obu stron byli do odebrania należytey za występki swoje kary, y gdyby do Naszey strony uciekli się tedy niepowinniśmy Ich utrzymywać ale za naypierwszą wydać rekwizycyą. — taki Artykut Traktatu ktory powinien bydź zachowany osobliwie w tey okoliczności wydania tych niecnotliwych Rebellizantow, ażeby według ustawy prawa y woli Naywyższego Monarchy byli skarani albo Naywalecznieyszemu y Możnemu Hanowi oddani. W czym wyraźny odebrałem od Cesarza Pana mego y od Panow Rad prześwietney porthy ferman przykazujący Mi ażebym remonstrował Was. Kr. Mći: że kiedy sposob do poratowania y wybawienia od kary tych buntownikow przez wniesienie Instancyi do Nayiaśnieyszego Hana y Prześwietney porthy jest wynaleziony, niepowinien był bydź do Seymu y decyzyi wszystkich Stanow Rzpltey odkładany; bo ta rzecz prywatna niepotrzebowała tego ażeby cała Rzplta, Senatorowie, Hetmani, Szlachta y posłowie zebrawszy się na jedno mieysce o niey radzili. Ale cożkolwiek w tym jest, trzeba było dawniey za Niemi instancyonować: gdyż my spodziewaliśmy się że za usilnemi prozbami będą Nam ci Zbiegowie oddani dla konserwacyi dalszey Sąsiedzkiey przyjaźni: ile kiedy z Naszey strony, chwała Bogu, wszystko postanowienie jest dotąd nienaruszenie zachowane szukając sposobow ażebyśmy o naymnieyszą do zaczepki okazyą niebyli notowani. — Niewątpiemy też że Wasza Krol. Mći y inni przyjaciele Nasi w utrzymaniu tegoż pokoju mocni y stateczni będą; tylko niech Bog Naywyższy da wszystkim Nam długoletnie zdrowie y pomnożenie dalszey przyjaźni przez wydanie tych złych ludzi Jaśnie Oświeconemu Hanowi według Naywyższey Woli Monarchy Pana Mojego y przeswietney Rady Jego: trzymać albowiem stronę ich niezdasię bydź rzecz przystoyna ani przyzwoita. — A zatym chcąc o wszystkim uwiadomić Waszę Kr. Mć oraz tych Zbiegow odyskać, wyprawiliśmy znamienitego y sławnego między Agami Fortecy Chocimskiey lewego Skrzydła Pułkownika Ali-Agę w tey prywatney circumstancyi z przyjacielskim Listem Naszym, życząc Mu tego ażeby tak był szczęśliwy żeby wszystko co w Liście wyrażono należycie sprawił, y zbiegłych odebrawszy Tatarow Hanowi potym odesłał. Czego jakosię spodziewamy tak upewniamy, że od tych czas pomnażai się będzie między Nami przyjaźń y prawa Sąsiedztwa wcale konserwowane

wane będą, które niechay y sam Bóg Naywyższy z Nami razem konserwuje na wieki. Prosiemy tylko, ażeby wyprawiony od Nas pomieniony Ali-Aga mógł mieć jako nayprędszy y nayprzystoynieyszy Respons, y żeby niebawiąc się tam więcey nad trzy dni powracał do Nas nieomieszkanie; ażebyśmy oczekiwającey na Rezolucyą Prześwietney Porcie jako nayprędzey mogli o wszystkim oznaymić według woli y dispozycyi oney. To jednak w szczerości Serca mówię, że tych złych Krymskiego Państwa Buntowników, Rebellizantow, Spustoszycielow, tak bardzo Stronę trzymać niejest rzecz przystoyna. Niech Bóg Naywyższy w szczerym Przyjacielstwie y Pokoju wiecznie Nas konserwuje! —. ~. —. ~. —. ~. —.

171.) List od Paszy Chocimskiego, do Rzeczypospolitey Polskiey. —. —.

W Wierze Chrześcijańskiey zostającym y od Ludu Messyaszowego obranym Jchmc Panom Senatorom, Urzędnikom y całey Rzeczypospolitey Polskiey, naszym Łaskawym Sąsiadom y Przyjaciołom zdrowia dobrego y szczęśliwego panowania od Boga życząc donosiemy: iż w Traktatach pokoju między dwoma Wielkiemi Państwami zawartych y przywilejami z obuch stron ugruntowanych, /: których niech Nam Bóg Naywyższy pomaga konserwować do końca:/ mamy wyrażony punkt ten: z któreybykolwiek strony zrobiwszy niecnotliwą Akcyą złoczyńca jaki uciekł za granicę uchodząc zasłużoney kary tedy żadna strona niepowinna takiemu dawać protekcyi ani go utrzymywać ale za naypierwszą rekwizycyą wydawać. — O czym niewątpię że wszyscy Wmpanowie y Przyjaciele Nasi dobrze wiecie! Więc kiedy teraz dwóch Tatarow Krymskich poddanych, Rebellizantow przeciwko Prześwietney Porcie y Naywaleczniejszemu Hanowi zbuntowawszy się, uszli za granicę Wmpanow naprzeciwko Bendyru do Wsi Jahorlik nazwaney, aby za wystepki swoje słusznego nieodnieśli karania; My dowiedziawszy się, pisaliśmy zaraz do Naymilszego Przyjaciela Naszego Hetmana Wielkiego Koronnego ażeby według przyjacielstwa y wyżey wyrażonego Traktatu tych Zbiegow szukać y Mocnemu Hanowi wydać kazał. O co nietylko Ja sam ale y Naywojenniejszy Han przez zacnego posła swego upominał się, ażeby według woli Nayjaśnieyszego Monarchy Pana Mego za buntowniczą sprawę słuszną odebrali karę ci niecnotliwi Tatarowie. Teraz kiedy wyraźny od Naypotężnieyszego y Nayjaśnieyszego Pana Mego y prześwietney Rady Jego odebrałem ferman ażebym pisał do Króla Jmci Polskiego y Rzeczypospolitey o wydanie pomienionych Złoczyńcow, oznaymuję Wmpanom że jeżeliście chcieli ratować y utrzymywać ich przez instancye to trzeba było nie odkładając tak prywatney rzeczy do publicznego zjazdu instancyować za niemi

nieod

—„—·=nieodwłocznie tak do Nayiaśnieyszego Monarchy Pana Mego jakoteż y do Jaśnie Oświeconego Hana niewprowadzaiąc Mię w zawstydzenie; bom był oznaymił że prędkie miały bydź za temi Hultajami Instancye; które gdy do Seymu odłożone, /: lubo niegodne te osoby ażeby za niemi Król, Hetmani y Rzeczpospolita instancyonowała :/ My spodziewaliśmy się, że Wmpanowie stosuiąc się do Punktow Traktatu myślicie ich nam wydać, bo z naszey strony we wszystkim ten Traktat zupełnie jest zachowany; osobliwie Ja staram się, o to usilnie ażeby naymnieyszey od Nas do zaczepki niebyło okazyi, ale żebyśmy w szczerey y nieodmienney przyjaźni z Wmpany Przyjaciołami Naszemi żyli: ale o cożkolwiek przez te spoźnione y odłożone do Seymu rozumi się Instancye; My upraszamy Wmpanow, ażeby ci Rebellizanci byli wydani według woli Nayiaśnieyszego Pana Mego y wysokiey Rad prześwietney porthy, z której wyraźney woli wyprawujemy w tym Interessie znamienitego y sławnego między Agami Fortecy Chocimskiey lewego skrzydła pułkownika Ali Agę, życząc Mu tego ażeby był tak szczęśliwy żeby wszystko co w Liście wyrażono należycie y skutecznie sprawił. Oraz niewątpię bynaymniey że Wmpanowie podług wspomnionych nieraz Traktatow zawartego pokoju hultajow tych dłużey u Siebie zatrzymywać niebędziecie, ale Ich pomienionemu posłowi Naszemu dla utrzymania szczerey przyjaźni y miłosci sąsiedzkiey wydacie, ażeby Naywaleczniejszemu Hanowi byli odesłani. Z której uczynności nietylko Możny Han ale y Cesarz Pan Móy Miłościwy wielce będzie kontent kiedy Mu za powrotem Posłannika Naszego Łaskawy Wmpanow doniesiemy Respons: prosiemy tylko ażeby pomieniony Ali Aga z Responsem przyjacielskim jako nayprędzey powrócił do Nas. — Życzę Łaskawi Sąsiedzi y Przyjaciele Nasi z prawdziwego ku Wmpanom affektu ażebyscie dla utrzymania spokoynego Sąsiedztwa wydali tych buntownikow: bo niejest rzecz słuszna dawać tym protekcyi którzy nietylko przeciw Hanowi ale y przeciw Cesarzowi Panu Naszemu rebellizowali ze spustoszeniem Państwa Krymskiego —. Niech nas Bóg Naywyższy w przyjaźni y szczęśliwym pokoju konserwuje! —. —.

172.) Relacya powtorney Audyencyi Ali-Agi Posłannika Tureckiego. —.

Die 17. Novembris w Niedzielę miał powtórną u JEgo Krol. Mci audyencyą Ali-Aga Posłannik Turecki; na którą przy Assistencyi Jazdy Polskiey na Rumaku JEgo Krol. Mci przybył do Pałacu po dziesiątey godzinie przed połudnием, exceptus takim sposobem jako na pierwszey Audyencyi. Jak przyszedł przed Tron JEgo Krol. Mci y uczynił Submissam reverentiam JmPan Kanclerz W. Koronny od Tronu allocutus go jest his formalibus: Jako w Responsie swoim Król Jmc Pan M. Mił. wyraża

stał

stateczny umyst swoy że szczerze pragnie z przeswietna portha wieczny = — . .
pokoy zachować tak w tym y ustnie przez Urodzonego Agę upewniać raczy. — Na to
odpowiedział Aga przy podziękowaniu za to oświadczenie, y że prześwietna Portha
także z swey strony pragnie dotrzymać pokoju. — ImPan Kanclerz potym wyra=
ził: aby Aga pozdrowił Paszę Seraskiera y powinszował Mu szczęśliwych Sukcessow,
a oraz te punkta które Mu na Konferencyi Wielmożni Hetmani proponowali, że=
by doniosł Seraskierowi. Za co Aga z wielkiemi Ukłonami podziękował życząc
Królowi Jmci zdrowia jako naylepszego y obiecał to donieść Seraskierowi co styszał od
Jchm Panow Hetmanow. potym Król Jmc odebrawszy List od Jmpana Kanclerza W.
Koron. do Seraskiera należący oddał Go Adzę który z Ukłonami odebrał. Jmpan
Kanclerz zatym powiedział: że Król Jmc Urodzonego Agę udarować kazał, a teraz
szczęśliwey sprzyja drogi. —. Za co podziękował Aga y po Ukłonach wyszedł z
pokoju odprowadzony na traktament do Jmpana Hetmana Wielkiego Koronnego.

173.) A Sacra Regia Majestate ad Seraschierum. —. —..

Augustus Secundus etc. Illustris Princeps grate Nobis dilecte! Retarda=
tum aliquatenus reditum Generosi Ali Agae ad Nos a Gratitudine Vestra missi,
dilatamque expeditionem Ipsius causarunt intervenientes publicorum Consilio=
rum difficultates: quibus per Dei gratiam feliciter superatis et amotis, recenti
memoria complexi sumus novissimam anterioris a Celsissimo Hano Tartarom
factae requisitionis sollicitationem et promotionem per gratitudinem Vestram
debite insinuatam, ratione extraditionis inculpatorum Tartarorum non subsidia
aliqua bellica Tractatu Carlovicensi prohibita sed vitae duntaxat conservationem
in Dominijs Nostris quaerentium.. Hi vero cum modo coram Majestate Nostra
statuti in Congressu Ordinum Reipublicae unicam suppliciter imploraverint In=
stantiam tam ad praefulgidam portam Ottomanicam quam ad memoratum Cel=
sissimum Tartarorum Hanum amicos Nostros; et cum documentaliter remon=
straverint rationes facti per se refugij ad proximos vicinos et fiduciales in Domi=
nijs Nostris Amicos Suos exemplo dudum practicato: hinc est quod Instantiam
Nostram Regiam ut praemissum est expetitam pro Supplicantibus his duabus per=
sonis negare non potuerimus; et proinde a Gratitudine Vestra enixe contendimus
quatenus dictas duas personas, quae non promovere coeptos in Crimea motus sed
vere et sincere actus Suos emendare intendunt, non tantum ex Officio Suo favore
gratioso prosequi velit verum etiam et apud praefulgidam portham tum apud Celsi=
ssimum Hanum pro restitutione earundem personarum veniam petentium ad
prist

—.—. = pristinos favorabiles respectus cooperari ac adjuvare non intermittat; denique repraesentationes et puncta quae dicto Gnoso Ali Aga Illustres et Magnifici Exercituum Duces in Conferentia cum Eo habita exposuerunt, ad praefulgidam Portham deferat. Quod per amicitiam in bona vicinia a Nobis et Republica inviolabiliter observatam obtentum iri plene confidimus. Salutem et felices Successus Gratitudini Vestrae apprecantes. Dabantur Grodnae in Lithvania die XVI. mensis novembris, Anno a Nativitate Dei Salvatoris Nostri Domini Jesu Christi MDCCXXVI. Regni vero Nostri XXX. Anno. —. Ad Mandatum Sacrae Regiae Majestatis proprium. —. Titulus: Illustri Principi Serenissimi et potentissimi Principis Imperatoris Constantinopolitani Supremo Mareschalco atque Seraskiero, grate Nobis dilecto! —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

174.) Od Króla Jmci do Paszy Chocimskiego.

Spoźniony powrot Urodzonego Ali Agi w poselstwie do Nas od Wmci wyprawionego y przedłużona expedycya Jego sprawiły zachodzące publicznych Obrad trudności: po których ułatwieniu y uprzątnieniu mieliśmy w pamięci swieżey dawnieyszey możnego Hana requizycyi poparcie, należycie przez Wmci wyrażone względem wydania obwinionych Tatarow niewojennych posiłkow Traktatem Karłowickim zabronionych, ale życia konserwacyi w Państwach Naszych szukających; którzy gdy teraz przed Majestat Nasz stawieni przy zgromadzonych Rzpltey Stanach o szczegulną supplikują Instancyą tak do JO. Wezyra jako y do możnego Hana czyniąc wywod schronienia swego do nayblizszych Sąsiadow y naypoufalszych w Państwach Naszych Przyjaciół zwyczajem niedopiero wniesionym: = niemogliśmy Supplikującym oto Osobom Łaski Naszey Królewskiey odmówić, żądając uprzeymie po Wmci; ażebyś na tych, którzy się nie do poparcia rozpoczętego tumultu lecz do prawdziwey y szczerey zabierają pokuty, nietylko Sam był Łaskaw, ale też tak u Nayiaśnieyszey porthy jako y u Walecznego Hana do otrzymania pierwszego respektu dopomodz onym zechciał. —. O czym po sąsiedzkiey nienaruszenie od Nas y Rzpltey zachowaney niewątpiąc przyjaźni, zdrowia Wmci dobrego y szczęśliwego powodzenia życzemy. —. Dan etc —. —. —. —. —.

175.) Literae Passus Generoso Adamo Rostkowski Internuntio S.ae R.ae M.tis et Reipublicae ad Hanum. —.

Augustus Secundus etc. — Universis et Singulis etc. Quia Nos certorum negotiorum ac Officiorum Amicabilium causa ad Celsissimum Hanum Crimensem amicum Nostrum mittimus Internuntium Nostrum et

Reipub.

Reipublicae Generosum Adamum Rostkowski Dapiferum Visnensem Exer= — . — . — citus Nostri et Reipublicae Colonellum. — Quem, ut una cum comitatu Ejus hominibus, curribus, rhedis et equis, libere ire, transire, redireque ad nos permittant, Eidemque Securitatem itineris praestent, ac alijs humanitatis Officiis illum prosequantur, praesentibus Literis Amicos et vicinos Nostros benevole requirimus; parem hominibus Eorum in Ditionibus ac vijs Regni Nostri exhibituri benevolentiam. Subditis vero Nostris si secus faciant pro gratia nostra mandamus. In quorum fidem praesentes Manu Nostra subscriptas Sigillo Regni communiri jussimus. — . Datum Grodnae in Lithvania die XXII. mensis Novembris Anno 1726: — . ~ . — . — . ~ . — . —

176.) A Sacra Regia Majestate ad Seraskierum. — . —

Augustus Secundus etc. — . Illustris Princeps Grate Nobis dilecte! Ex Sensu Statuum Reipublicae in immediate peractis his Grodnae generalibus Regni Comitijs ad Celsissimum Tartarorum Hanum Ablegatum Nostrum Gnosum Adamum Rostkowski Dapiferum Visnensem Colonellum Exercituum nostrorum et Reipublicae designavimus. Cui Ablegato Nostro et Reipublicae in hujusmodi functione proficiscenti quatenus Gratitudo Vra moribus antiquis omnigenam testari amicitiam et in libero passu ac commeatu Ipsi et assistentibus Ipsius perfectam providere velit securitatem a Gratitudine Vestra enixe contendimus. Quod pro documento addicti ad manutentionem bonae viciniae animi Gratitudinis Vestrae reputabimus: et interea Eidem bonam a Deo valetudinem apprecamur — . Dabantur Grodnae in Lithvania die XXII. Mensis Novembris — Anno Domini MDCCXXVI. Regni Nri XXX. Anno — . — . Keück

= Ad Mandatum Sacrae Regiae Mtis Dni Nri Clmtssimi proprium —

177.) Od Jego Kr. Mci do Hospodara Wołoskiego.

August Wtóry etc. Jaśnie Wielmożny Uprzeymie Nam miły! Za zdaniem Stanow Rzpltey na ostatnim Seymie Grodzieńskim zgromadzonych naznaczyliśmy do JO. Hana Jmci Posłannika Naszego Ur. Adama Rostkowskiego Stolnika Wiskiego pułkownika Woysk naszych y Rzpltey! Żądamy tedy po Uprzeymości Waszey abyś Temu Posłannikowi Naszemu y Rzpltey przybierającemu się do tey funkcyi z całą Jego Assistencyą według dawnych zwyczajow świadczył wszelką przyjaźń, oraz Mu wolny przejazd, konwoy y zupełne obmyślił bespieczeństwo. Co my za znak życzliwości Uprzeymości Waszey poczytamy, ktoremu na tenczas dobrego Zdrowia od Pana Boga życzemy — . Dan ut Supra 22. 9bri — . — . — . —

Expedycya Przedseymowa. —.

178.) Uniwersał intimujący cadentiam Seymu. —.—.—

August Wtóry etc. Wszem wobec y każdemu zosobna komu otym wiedzieć należy; mianowicie jednak Nayprzewielebnieyszemu w Bogu Jmci Xiędzu Prymasowi, Przewielebnym, Wielebnym w Bogu, Wielmożnym, Urodzonym, Senatorom Dignitarzom, Marszałkowi Poselskiemu, y wszystkim Posłom in Activitate na blisko przeszłey Kadencyi Seymu Warszawskiego będącym uprzeymie y wiernie nam milym przy ofiarowaniu Laski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy. — po odłożonym za zgodą y jednostaynym zezwoleniem Stanow Rzpltey ex re et necessitate publica przeszłym Seymie, ta nasza była Jntencya y to votum, abyśmy adimpletis causis et motivis odłożenia tego w Konstitucyach expressis, zostawiony w Ręku Naszych czas reassumowania y kontynuowania onegoż jako nayprędzey maturare mogli, dla zwykłego Naszego ukontentowania ex conspectu ozdobnego y nam zawsze miłego Stanów Rzpltey zgromadzenia y dla Naszey spólney Obrady ut bene fit Patriae. — Kiedyby jednak post executionem Dekretu Assessorskiego w Sprawie Excessu Thoruńskiego nastąpiły od potencyy Dissidentskich intuitu communis z Nimi Religionis per sinistras relationes concitatae procellae; prudentia et circumspectio suadebat Nam y przytomney przy Boku Naszym Radzie dandum spatium, aby za odebranemi w Responsach Naszych prawdziwemi de justitia lati Decreti Jnformacyami, Też Dwory ad placidiora et pacifica przystąpiły media. Były y inne validissimae rationes Status et considerationes utilitatis publicae temporizowania y takowego czasu pro opportunitate circumstantiarum et rerum Tey Reassumpcyi determinowania, żebyśmy securo passu na teyże kontynuacyi Seymu w radach y rezolucyach publicznych postępować mogli —. Nie rozwodziemy się z Explikacyą tych racyy które przytomney przy Boku Naszy Radzie były wiadome, y które zgromadzonym da Pan Bóg Stanom Rzpltey patebunt: Dość Nam namienić; że jako custodia pacis naywiększą do tego temporizowania była przyczyną, tak każdy tego szczęśliwie kwitnącego pokoju Oyczyzny Naszey zażywając prosperitatem przyznać musi ex eventu et fructu hujus commoda magna morae —. Teraz zaś gdy ratio pomyślnieyszych konjunktur wszelkie ex properantia oddalita pericula, chętnie y My

taedium

taedium Nostrum ex mora kontentujemy, y czas przyszley Reassumpcyi — , y kontynuacyi Seymu na dzień XXVII. Miesiąca Września Roku teraznieyszego w Grodnie pod Tymże Marszałkiem y Tymiż postami ad mentem Constitucyi naznaczamy. Który to Uniwersał Nasz aby tym prędzey do wiadomości wszystkich przyszedł; po Grodach, Parafiach y mieyscach zwyczaynych publikować go zlecamy. A dla lepszey wiary etc. Dan w Warszawie dnia 27. Lipca 1727. — . —

179.) Uniwersał Przedseymowy na Seymik po zerwanym pierwszym —.

August Który etc. — Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy; mianowicie jednak Wielmożnym, Urodzonym, Senatorom, Dignitarzom, Urzędnikom Ziemskim, Grodzkim, y wszystkiemu Rycerstwu. Uprzeymie y wiernie Nam miłym przy ofiarowaniu Laski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy. po odłożonym za zgodą y jednostaynym zezwoleniem Stanow Rzpltey ex re et necessitate publica przeszłym Seymie, ta nasza była Intencya y to votum, abyśmy adimpletis causis et motivis odłożenia tego w Konstitucyach expressis, zostawiony w Ręku Naszych czas reassumowania y kontynuowania onegoż jako nayprędzey maturare mogli, dla zwykłego Naszego ukontentowania ex conspectu ozdobnego y Nam zawsze miłego Stanów Rzpltey zgromadzenia, y dla dalszey spólney obrady ut bene sit patriae: a oraz po zerwanym pierwszym zwyczaynym Uprzeymosciow y Wiernosciow Waszych Antecomicyalnym Seymiku powtórny Seymik in hoc interstitio Limity złożyć, in fulcimentum publicznym całey Rzeczypospolitey y partykularnym Uprzeymosci y Wierności Waszych Interessom. — Kiedy jednak post executionem etc (: reliqua scribantur ex praecedenti ad verba: ad mentem Konstytucyi naznaczamy :/ Expost : = Ninieyszym oraz Uniwersałem powtórny Seymik Antecomicyalny dla zerwania pierwszego Uprzeymosciom y Wiernosciom Waszym na dzień dwudziesty siodmy Sierpnia w Roku teraznieyszym na mieyscu zwyczaynym w . . . . składamy. Na którym Seymiku abyście Uprzeymosci y Wiernosci Wasze stosujące się do Instrukcyi Naszey pierwszey którey duplikatę przydajemy, concordi assensu bono publico consulere chcieli, Miłością Oyczyzny Onychże gorąco obowiązujemy. — Który to Uniwersał Nasz aby tym prędzey do wiadomości wszystkich przyszedł; po Grodach, Parafiach, y mieyscach zwyczaynych publikować go zlecamy. A dla lepszey Wiary etc. Dan w Warszawie Dnia 27. Lipca 1726. Roku. — . ~ — . — . ~ . —

180.)

180.) DYARYUSZ Reassumpcyi Seymu Warszawskiego Ordynaryinego Die Secunda Octobris Tysiąc Siedmset Dwudziestego Czwartego Roku zaczętego do Grodna odłożonego. —. —. —.

Roku Pańskiego Tysiąc Siedmset dwodziestego Szóstego dnia dwodziestego osmego miesiąca Września w Grodnie. — Na terminie dzisieyszym przez Uniwersaty Jego Królewskiey Mości naznaczonym, o godzinie dziesiątey z rana szedł Jego Królewska Mość z Pałacu piesżo do Kościoła Farnego in assistentia Xcia Jmci Prymasa, Jchmc XX. Biskupow, Senatorow, Ministrow Status Koronnych y W. X. Litt., tudzież Jchmciow Panow Posłow z Województw y Ziem, którzy na początek Reassumpcyi Seymu przybyli. — Wotywę pontificaliter celebrował Xiąże Jmc Biskup Warminski; Kazanie zaś miał Jmc XDx Włodzimirski Kanonik Wileński. — po której wotywie in eadem assistentia powrócił Jego Królewska Mość do Pałacu Rezydencyi Swojey. Jmć Pan Marszałek Poselski z Jchciami Pany Posłami odprowadziwszy Jego Kro. Mć na pokoje, pospieszył zaraz do Poselskiey Izby: gdzie lokowawszy Jchmciów Posłow Wielkopolskich dla szczupłości mieysca pomieścić się na ławie niemogących, y stołki dla dwóch przynieść kazawszy, y przy drugich Kollegach Swoich mieysce w kole naznaczywszy, zagaił Sessyą w ten Sens: = —. —. —. —. —. —.

= Jmpan Marszałek. — Jest czego powinszować Oyczyznie Naszey, gdy circa providam Jego Kro. Mci Pana Mego Mitt. około Jey dobra curam, widzi dziś wiernych, prawdziwych, y kochających Synow Swoich congregata acie na ten publicznym prawem naznaczony Kongress: zkąd tym weselsza y szczęśliwsza kłaść się powinna, im każdego tu z Wmmpanow ma ad suum decus et tutamen velut Roma Fabios magnosque sensu Catones! Winszuję Izbie tuteyszey, że przy przypadającey na prześwietne Xstwo Litewskie alternacie, nietylko z przesztych na Seym Ordynaryiny Warszawski Seymikow przyymuje WWmpanow non pedarios Consules, ale też Auctos z Tych województw, w których na ten czas per iniqua fata niepostawały Seymiki, odbiera y przytula nuntios. — Winszuję y Sobie Samemu tego nayszacownieyszego szczęścia, że transplantatos na mieysce tuteysze fasces Ręku Moim od Wmmpanow concreditos podnosić Mi przychodzi pod przymnożoną ad collegium Nostrum z Wielkopolskich Województw Magnorum Quiritum liczbą; których nomina velut numina wenerując słusznie to Rzpltey tuszyć y obiecywać mogę, iż teraz wszystkie Jey żądze y potrzeby zatamują się votivo eventu: gdy ztąd zkąd zawsze zwykła miewać naypierwsze

wsze solatia et praesidia ma teraz auxilia et Consilia w osobach Jchm= ciow Panow Poznańskich y Kaliskich MMPP. — Spodziewam się nieomylnie iż tey transplantatio laski niebędzie sterilis gdy ją już rzęsistsza skrapiać będzie przybytego komputu zdrowych rad rosa. Ażeby tedy tym prędzey hic flos eviresçat podźmy ad Sidus JEgo Król. Mci; gdzie adhibito onemu jako od Storica Polskiego vigore przyniesiemy nieochybnie dobru pospolitemu odorem suavitatis. —.—.

=Jmpan Wielopolski Starosta Lanckoronski Poseł Oświecimski wziąwszy głos powitał Jzbę y Jmci Pana Marszałka jako nowo accedens ad Activitatem z Seymiku powtornego po zerwanym pierwszym na funkcyą Poselską od Xięstw Zatorskiego y Oświecimskiego obrany: z tym się oraz oświadczył, że prodesse non obesse bono publico na tey funkcyi ma firmum propositum. —. ~. —. ~. —.

=JmcPan Garczynski Chorąży Wschowski Poseł Wielkopolski wziąwszy także głos wyraził powitanie Jzby y JmcPana Marszałka, oraz podziękowanie JEgo Królew. skiey Mości że za powtórnymi Uniwersałami raczył pozwolić Województwom Wielkopolskim na tey Reassumpcyi Seymu unire consilia in publicum. —. ~.-

=JmcPan Massalski Starosta Radoszkowski poseł Grodziński mając sobie dany głos, non obstante contradictione Jmpana Sołtana który mu kondemnatę jako posłowi na przeszłey Kadencyi in Activitate będącemu prepostere zarzucał, za ujęciem się całey Jzby y Supersedowaniem Kontradicenta, powitał Jmci Pana Marszałka y wszystkich Jchmciow, a oraz Alternatę Seymowania Ordynaryynego, Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu praecustodivit. —. —. —. —.-

=JmcPan Małachowski Starosta Opoczyński Poseł Sandomirski intulit; że dolendo fato zaczyna się ta Reassumpcya Seymu: bo per calcatas nietylko antiquas et novellam Legem, ale też contra novissimam w którey cautum jest, że nic derogari niepowinno Kadencyi Ordynaryynego Seymu Grodzińskiego secundum legem novellam. A że ta Kadencya ma swóy termin ex eadem lege na przyszły poniedziałek; więc upraszał Jmpana Marszałka żeby dziś y powitał y pożegnał Króla Jmci; unikając tey po Województwach suspicyi, zechcemy bydź perpetui dictatores y Seymy polskie w Parlamenta Angielskie obrócić! —. ~. —.

=JmcPan Poniński Łowczy Wschowski poseł Wielkopolski noviter funkcyą zaczynający powitał całą Jzbę wespoł Jmpanem Marszałkiem. —. —.

=JmcPan Karwowski Podczaszy Wiski Poseł Ziemi Bielskiey wyraziwszy powitanie y partykularną swoją Satysfakcyą ex visione teraźnieyszego Kongressu, życzył zaczynać teraznieyszą Reassumpcyą Seymu od powitania JEgo Królew. Mci oraz od determinowania czasu jak długo taż Reassumpcya trwać ma? ile po wy=

siedziaą

—„— . = siedziarym sześcniedzielnym czasie w Warszawie tudzież od słuchania votorum Senatu który się skarży że Jch niesłuchaliśmy, życzył aby Jego Król. Mći raczył praefigere terminum Obradow na teraznieyszey Reassumpcyi do czterech niedziel et non plus ultra: namienił że ostatnia konstytucya Seymu odłożonego od Rachunkow Skarbowych zaczynać każe: przymówił się o Rewizyą Gospod których Posłowie niemają: co do odłożenia Seymu, to się stało unanimi assensu Ordinum Rzpltey dla Exekucyi Dekretu w Sprawie Toruńskiey ferowanego, y dla odprawienia konferencyi z Ministrami externarum potentiarum które jak się odprawiły teraz relacyi ich upomnieć Nam się należy. A że in occurrentia wakującey Buławy Koronney należy Jzbie Naszey Jnstancyą wnieść za godnym hujus Bellici Ministerij, więc y tę materyą insinuował. —. ~. —. ~. —. ~. —.

= Jmćpan Dunin Regent Koronny Poseł Sandomirski powitawszy Jmpana Marszałka y Jchmćpanow Posłow tak antecedenter in Activitate będących jako teraz ad eandem Activitatem accedentes życzył poyść do powitania Jego Król. Mći przed zaczęciem materyi Seymowania. pochwalił zelum godnego Kollegi swego z Wielkich Antenatow et ex proprijs qualitatibus Jmpana Starosty Opoczyńskiego, ale w tym się z Jmcią zgodzić niemogąc żeby dziś witać y żegnać Króla Jmci pokazał disparitatem a longe petitae bo aż z Anglii similitudinis Seymu Naszego do Parlamentu Angielskiego; bo tam naznaczenie, prorogacya, y kassacya Parlamentu od samego Króla dependet, tu zaś odłożony jest Seym mutuo consensu omnium Ordinum y samego Jmpana Starosty Opoczyńskiego. – Termin dzisieyszy Reassumpcyi Seymu lubo protrahit Kadencyą Seymu Ordynaryynego secundum novellam Legem co dwie lecie przypadającego, ale jey non excludit bo ta może tu bydź za dwie lecie.

= Jmćpan Wyżycki Podkoniuszy W.º X.ª Lit.º powitawszy Jzbę, y zdrowia powinszowawszy Jmpanu Marszałkowi nieżyczył iść do powitania Jego Kr. Mći, bo już ta Ceremonia jest odprawiona na przeszłey kadencyi w Warszawie; a jeśli iść do Senatu to trzeba wprzod tu co zrobić. w Limitowaniu Seymow day Boże aby się dawne axioma niesprawdziło: libertas libertate perit; y żeby te novitates niepociągnęły za sobą extremitates żeby Seymy Rzpltey nieprzyszły ad ruborem. —. —. —.

= Jmćpan Pepłowski Podkomorzy Podolski powitawszy Jzbę dziękował Jego Kr. Mći pro cura Rzpltey; dziękował y Xiu Jmći Prymasowi pro indificienti około Dobra pospolitego sollicitudine; tudzież Jmpanu Marszałkowi Poselskiemu pro indefesso ad eum finem labore; dziękował y Jmpanu Podkomorzemu Koronnemu, że in executione Dekretu Toruńskiego od całey Rzeczypospolitey approbowanego skutecznie y chwalebnie desudabat; życzył iść do powitania Jego Król. Mći y od tego Reassumpcyą Seymu z racyi publiczney

y konę

y konjunktur postronnych dotąd przedłużona, zaczynać. —. —. —. —.

=Jmc Pan Scipio Starosta y Poseł Lidzki. powitawszy całą Izbę, a osobliwie Jchmo Panow postow nowo przybytych wyraził: że Uniwersały JEgo Krol. Mći na Reassumpcyą teraznieyszego Seymu wydane opisały, co za przyczyny były przedłużenia teyże Reassumpcyi? pokoy w Europie niepewny; zamachy y postrachy od Potencyy Dissidentskich; y lawiruiące in mari Baltico flotty; podeyrzana Brandeburskiego Sąsiedztwa przyjaźń, z ktorego przez zabieranie gwałtowne w naszych granicach ludzi meretur justam reflexionem; y inne okoliczności niepozwoliły prędzey składać tey Reassumpcyi. — Accessit do tego y Elekcya Kurlandzka na ktorą w teraznieyszey Obradzie praesens remedium znaleść się powinno. Życzył zatym iść do powitania JEgo Kr. Mći y determinacyą czasu teraznieyszego na Reassumpcyi Seymowania umowić.

=Jmć Pan Ożarowski Stolnik y Poseł Krakowski. ponieważ przez spoznione Reassumpcyi odłożonego Seymu naznaczenie stała się violentia prawu, bo przez to excluditur termin ordynaryynego Seymu lege novella naznaczony; zaczym życzył eandem legem reconciliare przez napisanie projektu konstytucyi zabraniaiącey y zakazuiącey takowych limit; a dopiero z tym projektem aby iść do powitania JEgo Kr. Mći.

=Jmć Pan Grabski Podkomorzy y Poseł Łęczycki. powitawszy Izbę intulit, że jeżeli Seym Anni 1717. Traktatowy mogły Ordines Rzeczypospolitey dispensować się w jednym dniu perficere; a czemuż teraz niemaią mieć eandem potestatem et libertatem daley termin ordynaryynego Seymowania differre do następuiących dwoch lat? a na tey Reassumpcyi salutem publicam operari? Zaczym życzył od powitania JEgo Kr. Mći zaczynać y daley według Konstytucyi odłożonego Seymu progredi. —. —.

=Jmć Pan Eperyasz Poseł Żmudzki z tym się oswiadczył; że idzie in sensum Jmć Pana Starosty Opoczyńskiego żeby dziś pożegnać Krola Jmći, bo y additamentu do swojey Jnstrukcyi niema ratione Kurlandyi; a oraz żeby upraszać Krola Jmći o Konny Seym. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

=Jmć Pan Karczewski Pisarz Ziemski y Poseł Czerski, powitawszy Jmp. Marszałka y całą Izbę upraszał Jchm Contradicentes aby raczyli supersedować od swojey propozycyi.

=Jmć Pan Starosta Opoczyński interlocutorie rzekł że Jego propozycya jest przy prawie. —. —. —. —. —. —. —. —. —.

=Jmp. Regent Koronny reposuit także interlocutorie, że odłożenie Seymu jest przez prawo naznaczone: to go innym prawem opisać trzeba. —. —.

=Jmpan Łętowski Chorąży y Poseł Krakowski życzył przez napisanie Konstytucyi poprawić hunc errorem ktory się stał w teraznieyszey opoznioney Reassumpcyi. prosił Jmpana Marszałka aby doniosł JEgo Kr. Mći desiderium Wojewodztwa Krakowskiego y krzywdę ktorą ponosi w odbieraniu soli Suchedniowey nie w bałwanach

—"—:=wanach jako prawo każe, ale beczkami nowiter wszczętemi; oświadczyłsię oraz że gotow windykować tę krzywdę, etiam cum discrimine Seymu. —.

=Jmc Pan Starosta y Poseł Sochaczewski Szaniawski wyraził, że ante omnia należało powitać JEgo Krolewską Mość; powitał Izbę y Jmćpana Marszałka y prosił o solucyą Sessyi dzisieyszey do poniedziałku. —. ~. —.

=Jmc Pan podkomorzy Koronny z tymsię deklarował: że nauczyłsię od dawnych czasow w tey Izbie na funkcyach bywając niezabierać głosu pókiby wprzod nieinformowałsię de magnis Sensibus innych Jchmciow: teraz wziąwszy lumen na tey pierwszey Sessyi o co controvertitur y powitawszy Izbę y Jmpana Marszałka, prosił Jmpana Starosty Opoczynskiego y obligował Jmci amore boni publici jako Wnuka Swego aby superssedował od Swojey propozycyi y żeby pozwolił solwować Sessyą do poniedziałku. —. —. —. ~. —. ~. —. ~. —.

=Jmćpan Starosta Opoczyński rzekł interlocutorie:- że na nowe zachodzące materye niema od Województwa Jnstrukcyi —. —. —. —. —.

=Jmćpan Marszałek poselski reposuit: że jeśli idzie o Kurlandzką materyą, ta była proposita w Jnstrukcyi JEgo Krol. Mći na Seymiki; y mają wielu Jchmciow posłow od Swoich Województw y Ziem na to Swoje Jnstrukcye: jeżeli o spoźniony czas Reassumpcyi teraznieyszey Seymu; to się może nową Konstytucyą opisać y obwarować; może y czas terazniey szego Seymowania naznaczyć się. —. —. —.

=Jmćpan Radojewski Surrogator y Poseł poznański. Jako noviter accedens poseł powitał Jmćpana Marszałka y całą Izbę: wyraził, że ma w Jnstrukcyi punkt aby Limity Seymow niebywały, y owszem aby przez Konstytucyą in perpetuum abrogentur: bo jeżeli po Województwach Novella Lex o Limitach Seymikow observatur, a czemuż eadem lex o Ordynaryynych y Extraordynaryynych Seymach niema observari?

=Jmpan Starosta Opoczynski. ponieważ wynayduje się medella przeciwko Limicie przez napisanie Konstytucyi one in perpetuum abrogującey; tedy od Swojey propozycyi antecedenter wniesioney propter bonum publicum supersseduje. —.

=Jmpan Eperyasz zaś jeszcze się przy Swojey oppozycyi utrzymował. —..

=Jmćpan Sokolnicki Cześnik Wschowski poseł Wielkopolski powitawszy Izbę y Jmpana Marszałka mówił przeciwko Limitom Seymow; y życzył per legem cavere aby ich więcey niebywało: projekt aby był zaraz napisany o tym, y z nim aby iść do Senatu; tam wysłuchać vota Senatoria y Relacyi konferencyi z Ministrami Externarum potentiarum. —. ~. —. ~. —. ~. —.

=Jmćpan Marszałek poselski intulit, że projekt pożądany napisze się: o determinacyą także jak długo tu Seymować mamy JEgo Kr. Mći upraszać deklarował.

=Jmćpan Stolnik Koronny. powitawszy Izbę y Jmci Pana Marszałka intulit, żeby

żeby przez sześć dni tu w Izbie poselskiey umówić y spisać projekta in occurrentibus materijs, a siódmego dnia aby z temi projektami poyść do Senatu y tam nie więcey nad cztery niedziele wszystko należycie concludere. Trzeba mieć na pamięci Securitatem internam et externam; kurlandzkie attentata; piechoty Tanowe; aby wiedziały postronne potencye że arma tenemus non paramus. Trzeba y gospodarstwo Rzeczypospolitey tak in Armamentarijs jako in commercijs providere et instaurare; y inne materye publiczne a oraz desideria Województw resolvere. Deklarował Sensum suum ad Uniwersalem akkomodować. —. —. —. —. —.

=Jmćpan Wołodkiewicz Woyski y Poseł Miński witał Izbę y Jmćpana Marszałka; dziękował Królowi Jmci, Xciu Jmci Prymasowi, tudzież Jmci panu Marszałkowi poselskiemu za pieczołowanie y staranie około dobra pospolitego. Altarnatę Seymu Ordynaryynego Wielkiego Xięstwa Litewskiego tu w Grodnie ex Lege novella naznaczoną, by praecustodivit —. o gospody dopominał się. ~. —. ~. —. ~. —.

=Jmćpan Marszałek wyraził: że projekt już jest napisany; a zatym dla kommunikacyi Jego Jchmm Deputatom do Konstytucyi ex Senatu y dla porozumienia się za zezwoleniem Jmci pana Posła Żmudzkiego. limitował Sessyą do poniedziałku na godzinę ósmą rano a to in ordine aby przeczytawszy ten projekt poyść do powitania JJego Król. Mci.-

Dnia 30. Septembris w Poniedziałek. —.

=Jmćpan Marszałek zagaił Sessyą wyrażając, że szczęśliwie zaczęta na dniu onegdayszym Reassumpcya Obrad publicznych czyni augurium felicioris onychże exitus, ile kiedy dies diei fortuna est. Jako zaś pierwszy dzień zaczęliśmy in vigilia Walecznego patrona Michała S. który Monarchom polskim zwykł dawać pomoc skuteczną, tak nieplonna nadzieja, że Opatrzność Boska da nam Unum ex Legione Asseclam do pożądanego teraźnieyszych Obrad determinowania. Satisfaciendo desiderijs Izby oznajmił: że jest gotowy projekt tak względem Abrogacyi limit Seymowych jakoteż względem alternaty Seymu W. X. Litt. obwarowaney: który jesli jest zgoda czytać pytał się? Jedni tedy Jchmćpp. postowie na to zezwolili, drudzy nie: między którémi,

=Jmćpan Karwowski interlocutorie mówił: że póki nie będzie determinacyi czasu teraźnieyszego Seymowania, póty ani na czytanie projektu ani na żadną rzecz nie pozwoli.

=Jmćpan Marszałek reposuit: że in plenis Ordinibus może się domówić o tę czasu determinacyą. —. —. —. —. —. ~. ~. ~.

=Jmćpan Gąsiorowski Starosta Radziejowski zabrawszy głos pierwszy od Województw Kujawskich powitał Izbę z Jmpanem Marszałkiem. Dziękował JJego Kró. Mci że Jego województwa ad continuationem Obrad publicznych vocare raczył. Prosił o przeczytanie formowanego projektu; oraz uczynił prekustodycyą żeby czas seymowania teraźnieyszego był determinowany. —. ~. —. ~. —. ~.

=Xiąże Jmć Radziwiłł Miecznik W. X. Litt. jako poseł Mścisławski chciał wziąć

głos

—.—.= głos: ale Mu Jchmcpanowie Wołodkowiczowie stiterunt Activitatem zarzucając kondemnaty. —. ~. —. —. ~. —. ~. —. —.

=Jmcpan Podskarbi Nadworny Koronny, wyraził: że czas przyszedł cieszyć się ex visione Civium in commune consulentium, a oraz in venerationem ire Mjstis; czas przyszedł vindemiarum w którym możemy in hac vinea uberes fructus et plenam messem colligere in rem dobra pospolitego. Dziękował Królowi Jmci pro indefessa cura Reipublicae; a oraz Jmcipanu Marszałkowi pro labore continuo y zdrowiu swemu niefolgujące, którego merita multis encomijs jest prosecutus. Witał potym całą Izbę, florem Regionum et decus Legionum: życzył iść in adorationem Majestatis; dziękował Jmp. Staroście Opoczyńskiemu, Jmcipanu posłowi Zmudzkiemu y innym pro ea aequanimitate że od swojey propozycyi na dniu onegdayszym supersedowali. Dziękował Jmcipanu Stolnikowi Krakowskiemu, Jmcipanu Regentowi Koronnemu, Jmcipanu Surrogatorowi Poznańskiemu, że na pisanie projektu przypadli y pozwolili. — Upraszał o czytanie tego projektu salva praecustoditione determinacyi czasu teraźnieyszego Seymowania. —. —. —. —. —.

=Xiąże Jmc Miecznik Litewski znowu chciał głos zabrać: ale Mu iterum zatamowali Activitatem Jchmcpanowie Wołodkowiczowie pokazując Dekret sub poena Infamiae et liberae captivationis —. Y tak wszyscy Jchmc ruszyli się z mieysc swoich. potym zasiadszy. —. —. —. ~. —. ~. —.—

=Jmcpan Russocki Skarbnik y Poseł Krakowski wziąwszy głos powitał Izbę y Jmcpana Marszałka. Że zaś na dniu onegdayszym było praecustoditum aby dziś przeczytawszy uformowany projekt iść do powitania Jego Krol. Mci; zaczym y o determinacyi czasu Seymowania porozumiawszy się, życzył tę prekustodycyą wykonać y iść in adorationem Pana. A kiedy dnia dzisieyszego doszedł tu od Wdztwa Krakowskiego Supplement Instrukcyi który jest in manibus Jmci Pana Stolnika Koronnego, aby tu urgere o Sąd contra Authores et Fautores Attentatorum w Kurlandyi y aby byli poena perduellionis karani; więc oświadczył się że od promowowania tey Instrukcyi odstąpić niemoże. — publiczny Interess nietylko Województwa Krakowskiego ale y innych, który dnia onegdayszego Jmp. Chorąży Krakowski promowował, popierał aby go doniosł Jmpan Marszałek Jego Król. Mci gdyż pp. Żupni in fraudem prawa cum injuria Wdztw miasto soli błoto w beczkach dają!

=Jmcpan Szembek Starosta Solkmitski powitał Izbę, y dziękował Królowi Jmci że Wdztwom Kujawskim pozwolił obrać posłów na tę Reassumpcyą Seymu. Życzył po przeczytaniu projektu o limicie uformowanego, y po umowieniu czasu Seymowania na teraźnieyszey Reassumpcyi iść do powitania Jego Król. Mci! —

=Jmcpan Starosta Krakowski dziękował Królowi Jmci pro cura Reipublicae

u Jmpa

y Jmpanu Marszałkowi Poselskiemu. Jmm panom Ministrom Status = —. utriusque gentis za pilną animadwersyą w Kurlandzkim Jnteressie; o którym co intulit Jmpan Skarbnik Kollega, od tego odstąpić że niemoże według Jnstrukcyi, deklarował się. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

=Jmcpan Hołłowicz Starosta Feudanski intulit; że odłożenie Seymu y prolongacya Reassumpcyi Jego na wiele się przydała: bo zamachy Heretyckie y inne postronnych potencyy machynacye zatrzymała: y weryfikowało się że mora sanat quod ratio nequit. — Witał Jxbę y Jmpana Marszałka cum encomijs. dziękował Jmcipanu Staroście Opoczyńskiemu y Jmcipanu posłowi Zmudzkiemu że na formowanie projektu pozwolili. który aby był czytany upraszał oraz aby iść do powitania Jego Królewskiey Mości. —. ~. —.

=Jmcpan Karwowski Podczaszy Wiski. Nic słuszniejszego jako stare verbo! Dnia onegdayszego przyrzekliśmy sobie po przeczytaniu projektu y umowieniu determinacyi czasu teraźnieyszego Seymowania iść do powitania Jego Król. Mci! Dwojaka jest natura Seymow: bo jedne bywają Ordynaryyne sześcniedzielne, drugie extraordynaryyne lub dwuniedzielne lub czteroniedzielne. Że zaś Ordynaryynego Seymu czas w Warszawie wysiedzieliśmy; teraz na tey Reassumpcyi przed powitaniem Jego Król Mci umówić nam należy czas jak długo tu siedzieć mamy. Umówiliśmy byli na Reassumpcyi Seymu Grodzińskiego czas Obradom Naszym czteroniedzielny, a czemuż y teraz to bydź niema? —. —. ~. —.

=Jmcpan Szczawinski Starosta Gąmbinski powitał Jxbę y Jmpana Marszałka. Dziękował Królowi Jmci y Xciu Jmci Prymasowi za staranie około dobra pospolitego. na dalszy czas do materyi przymówić się obiecał; interea deklarował że idzie in sensum Jmci pana podlaskiego. —. ~. —. ~. Ceo

=Jmcpan Mączyński Starosta Klonowski powitał Jxbę z którey vocatus do Senatu et ad Curulim na spoczynek: ma sobie pro gloria in commune consulere y jeszcze poselską explere funkcyą. — Do materyy wniesionych przymawiał się, aby przeczytawszy projekt uformowany, y umówiwszy czas Seymowania poyść do powitania Jego Krol. Mci. — Względem soli secutus Sensum Jchmc PP. Krakowskich y względem Kurlandyi. —. ~. ~. —. ~. ~. —.

=Jmcpan Chomiński Marszałek Oszmiański. Życzył y prosił aby nietracąc czasu satisfacere słowu danemu, y przeczytawszy projekt, iść do powitania Jego Kr. Mci. Względem determinacyi czasu Seymowania, jako na Reassumpcyi Seymu Grodzinskiego w Warszawie był determinowany, tymże sposobem y w W. X. Littm zaydzie zgoda na determinacyą Jego. A że jest Constitucya Anni 1607. że Wakanse

= na Seymie za rekommendacyami poselskiemi powinny bydź disponowane: zaczym kiedy teraz in hoc interstitio limity wakuje Buława Wielka Koronna, tedy należy aby y tę materyą expediować. —. —. ~. —. ~.

= Jmcpan Łowczy Łomżeński powitawszy Izbę y Jmpana Marszałka wyraził: iż jakośmy się zgromadzili na to tu mieysce nieinszą intencyą tylko abyśmy przykładem Antenatow Naszych stawali żarliwie przy utrzymywaniu y pomnażaniu Wiary Naszey S. Katolickiey, potym circa integritatem praw y Swobod Naszych Oyczystych; tak upraszał wszystkich aby szli gradibus prawa tego którego byliśmy pars magna to jest Authores et Conditores; a tak postępuiąc możemy trafić do pożądanego Obrad Naszych końca. Zyczył iść do powitania JJego Kr. Mci; a post regressum exequować konstytucyą Swoję, aliàs postąpić ad proponendas et formandas leges. – Że zaś hoc interstitio czasu limity Seymu nastąpił Wakans Buławy W. Koronney, która lege jubente nieinaczey ani inszego czasu ma bydź disponowana tylko na Seymie za rekommendacyą Posłow Ziemskich, tedy upraszał Jmcpana Marszałka aby przystąpił do rozdawania w tey mierze per turnum głosow. – przeczytaniu projektu asekurowania alternaty Litewskiey, lubo y to post regressum bydź powinno, nieprzeczył. – In materia Kurlandyi rezerwował sobie głos suo loco et tempore. – Determinacya czasu Seymowania nie tu ale in plena Republica bydź powinna aliàs per publicam declarationem od Tronu. —. —. —. ~. —. ~. —. ~. —..

= Jmcpan Marszałek ex universali Consensu deklarował deferre JJego Kr. Mci desiderium Izby względem determinacyi czasu Seymowania, y solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. —. ~. —. ~. —..

Die 1ª Octobris. Wtorek.

= Jmcpan Marszałek przy zagajeniu Sessyi wyraził: że doniosł JJego Krol. Mci roskazy Izby względem Determinacyi czasu teraznieyszego Seymowania; y że reposuit JJego Krol. Mci iż ta Materya należy ad omnes Ordines: gotow jednak jest JJego K. Mci ad sensum Izby et assensum Senatu praefigere termin teraznieyszym obradom –. Pytał się zatym: jesli jest zgoda te dwie materye determinacyi czasu y dyspozycyi Wakansu Buławy per turnum razem umowić? —..

= Jmcpan Grabowski Chorąży Michałowski Poseł Liwski interlocutorie wniosł: żeby formalitatem Seymowania obserwować y iść ante omnia do powitania JJego Kro. Mci; a potym tu powróciwszy expedire dyspozycyą Wakansu y czasu determinacyą. —. —. —. —. —. —.

= Toż samo interlocutorie popierał JP. Witkowski Podkomorzy Sochaczewski –

= Jmcpan Garczyński Chorąży Wschowski zabrawszy głos przypomniał

fervor

ferworem zeli w windykowaniu integritatis Honoru Boskiego w Sprawie Toruńskiey, który na cały Swiat jest sławny. A zatym in eodem fervore życzył iść do powitania JEgo Królew. Mści y podziękować za manutencyą Dekretu y exekucyi Jego. Dziękował y Jmpanu podkomorzemu Koronnemu pod którego kommendą exekucya do skutku przyszła. A jako kontynuować się powinien Seym ten in eadem natura w którey jest zaczęty; tak życzył iść na górę wysłuchać vota Senatoria: jeśli który mówić zechce, żalił się super injuriam Starszym braci w Senacie ex meritis osadzonym illatam, że Jm mówić niepozwalano, przypominając protestacyą o to s.p. Xcia Jmci Prymasa. Upraszał aby przy powitaniu JEgo Kr. Mści mógł bydź, z Kollegami swemi jako recenter accedens y blisko sto mil tu przybyły, ad osculum Manus Principis był przypuszczony. –

=Jmc pan Marszałek intulit: żebyśmy niebyli otiosi pytał się; jeśli zgoda na czytanie projektu o Limitach y o Alternacie Litewskiey? —. —

=Jmc pan Karwowski podczaszy Wiski interlocutorie powiedział: że jeszcześmy niezaczęli seymować ani czasu Seymowania umówili a już projekta czytać chcemy: żeby jednak niezdał się bydź contrarius sensui Universali pozwolił na czytanie tego projektu cum ea conditione żeby zaraz po przeczytaniu per turnum umówić czas teraznieyszego Seymowania. —. ~. —.-

=Jmc p. Marszałek zatym czytał sam projekt sub tit. Securitatis Seymow Walnych.

Securitas Seymów Walnych.

„Chcąc dawne prawa y konstytucye o Seymach Walnych szescioniedzielnych nie„naruszenie in suo robore et executione zachować; Limity które ex necessitate „konjunktur przeszłych pro hac sola et nunquam practicanda vice nastąpić „musiały, aby napotym pod żadnym pretextem y tytułem niestawały. Autho„ritate praesentis Conventus zakazujemy sub nullitate sancitorum: non Dero„gando jednak Legibus o Seymach Extraordynaryynych dwuniedzielnych in casu „extremae et indispensabilis necessitatis. Przytym Seym immediate następu„jący według Alternaty na Xięstwo Wielkie Litewskie przypadający w Grodnie „in termino Lege Novella praescripto złożyć deklaruiemy." —. —. —

=Jmc pan Zakrzewski Chorąży Brzeski-Kujawski, powitał Jmp. Marszałka y całą Izbę. A że violatio prawa osobliwie Novellae Legis (: którą czytał :) dzieje się przez Jmpana Blumentala który krzywdy czyni, w żadnym Sądzie respondere niechce, będąc Administratorem Żupnym bezprawnym, y w Bydgoszczy Żupy proprio libitu zniosł; więc upraszał aby ta violatio prawa była in animadversione y aby No-

velli

–„ –. = novella Lex była in executione. —. —. —. —. —.

= Jmćpan Ostrowski Cześnik y poseł Wieluński zabrawszy Activitatem powitał Jmćpana Marszałka y Izbę. —. —. —. —. —. —

= Jmćpan Starosta Opoczyński wyraził: że Jego Królewska Mość jako Pan sprawiedliwy legibus vult adorari. Gdybyśmy mieli ceremonialia obserwować et praeliminaria na teraźnieyszey Reassumpcyi, toby dwa Seymy były. Już się to stało na przeszłym Seymie! Teraz trzeba Nam exequi Legem novissimam którą opisany jest regressus do Sey Izby ad proponendas et formandas Leges. —. –

= Jmćpan Sokolnicki Cześnik Wschowski wyraził: że powitać Króla Jmći zawsze możemy: wprzód jednak należy curare vulnus które mortifero sudat dolore. Interess Kurlandzki powinien być cordi każdego z nas równo z Interessem Toruńskim: bo tamten respiciebat integritatem Wiary Swiętey, ten integritatem państw Rzeczypospolitey. należy zważyć fundum tego Interessu et statum Curlandiae magno sanguine Antenatow naszych partae. Nie na to się złączyła ta prowincya cum Regno et Magno Ducatu Lithvaniae aby ją kto inszy miał sobie usurpować! Należy mieć profundiorem reflexionem, że kiedy vivente legitimo principe Curlandiae do Elekcyi innego attentate przystąpiono; żeby ztąd konsequencye niebyły a minori ad majus formowane! powitać Jk. Kr. Mć będzie dosyć czasu et sat cito dum bene! Interea upraszać Jego Kr. Mći żeby nowego do Kurlandyi pretendenta rewokować raczył ztamtąd; stante tractu obrad teraźnieyszych. Należy spytać się Jmći Pana Hetmana Wielk. W. X. Litt., quo jure dawał ludzi in assistentiam Temuż pretendentowi? contra expressum tenorem novellae Legis: którzy ze actu znayduią się dotąd w Kurlandyi mianować pro Perduelli Wodza należy. – Co że ad tenorem poprzysiężoney Instrukcyi y przy prawie mówił z tym się oświadczył, y że tego nieodstąpi. —. —. —. —. —. —.

= Jmćpan Sawicki Pisarz Ziemski Wileński, powitawszy Izbę z Jmpanem Marszałkiem intulit: że per Legem opisana limita Seymu teraźnieyszego tranquillitatem publicam utrzymała. Że zaś na dniu dzisieyszym vir intaminatae fidei et magnorum in Republica meritorum Jmpan Hetman W. W. X. Litt. przychodzi in censuram, y to mu objicitur quod probari nequit bardzo nad tym ubolewał. Rowny zelus u wszystkich in eodem charactere w Sey Izbie znayduiących się jest pro conservatione integritatis Państw Rzpltey! Trzeba żeby Delatus et Delator pod jednym prawa zakładem byli. Życzył iść do powitania Jego Krolewskiey Mości y złączywszy się cum patribus Prawo napisać o Kurlandyi. —. —. –

= Jmćpan Stolnik Krakowski interlocutorie wniosł: żeby według konstytucyi Seymu na tę Reassumpcyą odłożonego proponere et formare leges –. Więc kiedy

wdzhwo

=Województwo Krakowskie przysłało Instrukcyi o Interessie Kurlan=
=dzkim, deklarował się pari zelo et fervore popierać go z Jchm̃ Panyb
=Wielkopolskiemi. —

=Jmc Pan Miaskowski Poseł Wielkopolski powitawszy Jm Pana Marszałka y Izbę, dziękował Jmm pro zelo integritatis Legum publicarum na dniu onegdayszym manifestato. Deklarował zgodzić się na powitanie Jego Krol. Mci ale wprzod trzeba do essencyalnieyszych punktow przystąpić y propozycyy. Essencyalne zaś propozycye są: interna et externa securitas. Quoad externam securitatem należy Nam radzić żeby externis pares mielismy aquilas. — Quoad internam Securitatem należy słuszną na Interess Kurlandzki uczynić animadwersyą. A jesli Instygatorowie Koronni y W. X. Litt. non satisfecerunt Officio Suo w wydaniu Mandatow contra Authores et Fautores tego Interessu, żeby Officia Ich pro vacanti declarentur. —

=Jmc Pan Podkomorzy Warszawski powitawszy Jmc Pana Marszałka y Izbę wyraził: że jako Architekt Arki lubo się długo nad Strukturą zabawił, przecież opus ad Salutem universorum operatus est, tak y ta dwuletnia limita tranquillitatem Rzpltey sprawiła: pierwsza zaś antecedenter praktykowana Moskwę z Państwo Rzpltey wyprowadziła. Życzył powitać Pana, legem sequi et exequi. Duo necessaria, executio sancitorum et circumcisio verborum. Dwie propozycye zaszły; jedna o limitach Seymow, druga o czasie teraznieyszego Seymowania. Co do Limit przeszłych, stał projekt przeczytany; co do przyszłych, kiedy na Seymikach abrogatae niechże ich Seymy nieskandalizują. Czas Seymowania teraznieyszego per turnum umówić życzył. Prawo Anni 1607. przez Jmc Pana Oszmiańskiego allegowane o wakansie buławy do Exekucyi aby było przywiedzione instabat: tudzież aby Elekcya Kurlandzka annihiletur, y ta prowincya prawem assecuretur. —

=Jmc Pan Wyżycki Podkoniuszy W. X. Litt. wyraził: że czytając polityka nauczył się, że nieprawdę mówić nigdy się niegodzi, prawdę zaś niezawsze bo veritas odium parit; jednakże On zawsze prawdę asserere gotow. Były głosy de praeliminaribus Seymu, ale te już się na przeszłey kadencyi odprawiły: a do tego novi casus novas formant leges. — Interess Kurlandzki równa się Excessowi Toruńskiemu: tam szło de Religionis a tu de Regionis integritate. — Jmc Pan Wojewoda Wileński Hetman Wielki W. X. Litt. jako pierwszy Senator tey prowincyi musi wiedzieć y pamiętny bydź przysięgi swojey: „quidquid nocivi scivero avertam"; dlatego niechcę nic mówić przeciw Jmci; ale się spytać godzi, co mają do czynienia w Kurlandyi Officyerowie z ludzmi y Szlachta na assistencyą Jm Panu Graffowi Moryczowi dani? Protestacya w Wilnie

prze

– . = przeciwko Officyerowi uczyniona nad którym ma Hetman jus vitae et necis meretur osobliwszą reflexyą! Ta prowincya pod czas przeszłey rewolucyi została illaesa, y niestraciliśmy na łokieć Ziemi pod czas tey woyny: a jakże teraz pod szczęśliwym panowaniem Jego Król. Mći za pokoju detrimentum cierpieć? – Zaczynać Sprawę Perduellionis wziętoby czasu ze dwie lecie: ale satius instare aby Jmćpan Hetman statuat tu ludzi którzy assistunt Jmćpanu Graffowi Moryczowi, y aby adinvenire medium Jnquizycyi hujus attentati. —. —. —. —. —.

= Jmćpan Wołłowicz Starosta Feudański. Akcye godnego y zasłużonego in Republica Wodza że przychodzą in sinistram interpretationem, żal swóy nad tym wyraził. prawo które allegował że czytał de perduellione pociąga za sobą poenam talionis. Jeżeli się w Kurlandyi znayduią ludzie, ci bez wiadomości Wodza tam bydź muszą: alias kto Go inculpat niech pokaże Ordynans Jego: jeżeli tam Jmp. Karp znayduje się Ten jako terrigena tameczny y swoje possessye tam maiący bydź może. A jako Wodza integritas honor niesłusznie impetitur, tak nadzieja jest że iniquitas oppillabit os suum. —. Życzył powitać Jego Królewską Mość y wysłuchać vota Senatoria. –

= Jmćpan Sokolnicki Cześnik Wschowski oświadczył się z tym, że niepierwszy raz in functione poselstwa zostając zawsze prawdę mówić nauczył się bez respektu, nie tylko jako poseł in hac arena ale jako żołnierz; y że przy Jnstrukcyi swojey poprzysiężoney gotów stawać należycie y życie położyć. – Jeżeli Jmćpan Hetman W. W. X. Litt. wywiedzie się z tego, że bez Jego wiadomości z pod komendy Jego poszli ludzie do Kurlandyi in assistentiam pretendentowi do Xięstwa, gotów jest sam defendere honor Jego; a na tych poenas urgere. – Jeżeli zaś pokaże się że za wiadomością Jmci tam poszli, to niemoże poseł argui super iniquitate która ma oppilare os suum; ale owszem ten na sobie powinien sustinere, że socius fit culpae qui nocentem protegit. —. –

= Jmćpan Marszałek in spem melioris harmoniae solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. —. —. —. —. —. —. —.

Die 2. Octobris Srzoda. —. —.

= Jmćpan Marszałek. Fundamentem jest Obrad Naszych złota wolność, która jako laudabilem zelum excitat do utrzymania praw Oyczystych tak należy 6 via ordinaria in hoc zelo postępować. Zapraszał Jzby ad visionem beatificam Jego Kr. Mći umówiwszy determinacyą czasu Seymowania y Jnstancye na Wakanse. – pytał się: jeśli jest zgoda przystąpić do głosów per turnum ad hunc effectum? Jedni tedy Jchmć assensu praebuerunt aby przystąpić do głosów per turnu; drudzy temu contradicebant; a tak

= Jmćpan Podskarbi Nadworny Koronny. wziąwszy głos wyraził żal nad szkodą z straty nieoszacowanego czasu. Już kilka dni wysiedzieliśmy w tey Jzbie o czasie dysputując, a tym czasem Troja perit pereunte die. Jn legem od nas samych statutam

peccas

peccamus. kiedy niezkądinąd naznaczyliśmy sobie regressum do tey Izby tylko — — a Majestate et a Patribus Nostris, peccamus peccato omissionis nieoddając Panu co mu należy. paria sunt, nihil agere et non in tempore agere. Upraszał aby non morari fata publica y odłożyć po powitaniu Pana te materye które ad omnes tres ordines należą. — Interess Kurlandzki powinien bydź każdemu curae et cordi et principale Objectum Obrad naszych. Dziękował ImPanu Cześnikowi Wschowskiemu pro Zelo na utrzymanie integritatis praw y państwo Rzeczypospolitey. dziękował JEgo Król. Mci pro sollicita cura około tegoż interessu Kurlandzkiego. dziękował y Jchmć Panom Ministrom utriusque gentis signanter ImPanu Kanclerzowi Wiel. koronnemu jako praesentis Seculi Angelo, consilij pro incunctanti vigilantia. Życzył upraszać JEgo Kr. Mci żeby jako laudabiliter zaczął obviare attentatis w Kurlandyi, tak y daley raczył perficere opus do ukontentowania całey Rzpltey, y żeby concludatur to negotium in plenis Ordinibus. — protestacya przez Jchmć Panow Ministrow Status nomine całey Rzpltey już jest uczyniona: Mandaty excessivis Consiliarijs et indigenis Curlandiae już są wydane: in judicio pokażą się nocentes y pewnie non manebunt impunes. Gdyby zaś miały w tę sprawę involvi magna nomina życzył aby causam ich odesłać do Sądu całey Rzpltey. Życzył aby juxta datam sponsionem po przeczytanym projekcie securitatis Seymow, iść do powitania JEgo Królewskiey Mości. —. ~. —. ~. —. ~. —. —

= ImćPan Sokolnicki Cześnik Wschowski wyraziwszy kondolencyą nad straconym infructuose kilkodniowym czasem, nietracąc jednak nadziei, że kiedy Interessu Kurlandzkiego interea ratio habetur że to może bydź kompensowano; haec spina grata est ex qua speratur rosa! Jezeli zakłada się fundamentum Obrad teraznieyszych na powitaniu JEo Kr. Mci, nie na tym salus publica zawisła. Życzył żeby radzić o tym Interessie Kurlandzkim a niewchodzić in proelia linguae. prosił ImPana Marszałka żeby tak Xciu Imci Prymasowi, Xciu Imci Biskupowi Krakowskiemu, Jchmć Panom Ministrom Status, y Senatorom doniosł y upraszał Jchmciow aby przełożyli JEgo Kr. Mci quantae molis est ten Interess Kurlandzki który przed cieżarem swoim ruszyć się z tey Izby niepozwala. — ImćPan Hetman Wielki WoXa Litt. niech da rationes evincentes Imu że niejest winien abyśmy ich słuchać mogli: vacare enim culpa magnum est solatium. —

= ImćPan Wołodkowicz Poseł Starodubowski dziękował JEgo Kr. Mci pro Cura boni publici, powitał Izbę y noviter accedentes Imu PP. posłow. Wyraził, że Interess Kurlandzki y Jego serce przenika: ale życzył raczeyby spytać się Panow Kurlandczykow: za czyim Uniwersałem składali Elekcyą? y zakazać im aby non praestent obedientiam neoelecto praetenso Principi. — Za ImćPanem Hetmanem W. WoXa Litt. opponował się że niemoże argui de perduellione jako żadnym nieprzekonany Dokumentem; który zawsze pro fide,

Rege-

— " — · = Rege et Lege strenue certavit y niepowinien od tego impeti którezemu ex campo Bellonae dedit fuga salutem ! — . ~ . — . — . ~ . —

= po tych słowach stał się wielki motus w całey Izbie y niedopuścili konczyć tego głosu ale zaraz prosili o Sąd na Jmpana Wołodkowicza; y długo in fervore ruszywszy się z mieysc o tym disceptabatur allegując że his verbis scommaticis et calumniosis laesus est honor godnego posła y walecznego Zołnierza ! Kiedy zaś Jmcpan Marszałek chciał dać głos Jmpanu Wołodkowiczowi ad explicationem mowy swojey, na to niepozwalano chyba żeby z pod laski passive mówił. Tandem pozwolili Jchmm. interlocutorie bez zabierania głosu explikować się ex dictis : a tak Jmpan Wołodkowicz wyraził : że co mówił tego całe do Jmpana Czesnika Wschowskiego jako wielkiego kawalera et intaminati honoris posła nieobracał ani mogł obracać y w myśli tego niemiał. — · Jmpan Sokolnicki spytał się Jmp. Wołodkowicza : jeżeli to mowi poczciwym słowem ? reposuit ingeminando Jmpan Wołodkowicz że to poczciwym słowem mówi ! A tak Jmp. Sokolnicki został satisfactus. – potym zaraz, — -

= Jmpan Marszałek solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. — ·

Die 3. Octobris. Czwartek.

= Jmcpan Marszałek · Kiedy już wczorayszey Sessyi uspokojone y uciszone altercacye, y jako Angelus ad Angelum Nuntius ad Nuntium locutus za sprawą Duchów Niebieskich których Uroczystość dnia wczorayszego obchodziła się, a zatym tranquillitas publica nastąpiła, y dalszym Obradom otwarte wrota : więc zapraszał do powitania Jego Królews. Mości. — · ~ · — · ~ · — · — · — · ~ ·

= Jmcpan Podkomorzy Koronny · Jest za co Bogu y Patronom Aniołom Strożóm dziękować że mota na dniu wczorayszym tempestas uciszyła się ! Należy in cursu teraźnieyszych Obrad Jnteressa zaczęte promowować. A że in vindicatione honoru Boskiego y Matki Nayświętszey jeszcze nie we wszystkim Dekret w Sprawie Toruńskiey wziął swoję Exekucyą, bo y gruntow do kościoła Matki Boskiey należących Panowie Torunczanie nieoddali y połowy katolikow ad Magistratus nieprzypuścili; więc należy aby in toto Temuż Dekretowi satisfiat y kościoł abysię nieruynował y potrzeby Bernardynow należyte dochodziły provideatur. Regina Poloniae uprosi nam pacem et charitatem. Za kościołem także Panien Benedyktynek Toruńskich instabat aby kanał Mieyski od niego był oddalony; tey swojey Jnstancyi mając y tę racyą między innemi, że tam Babka Jego rodzona leży. – Materya Kurlandzka meretur wielkiey reflexyi w którey życzył aby projekt do Konstytucyi był formowany rozmowiwszy się wprzod sine laesione et alteratione. — · ~ · — · — · ~ · — · —

= Jmcpan Wilkowski Podkomorzy y Poseł Sochaczewski powitał Jmpana Marszałka cum encomijs, całą Izbę z nowo-przybytemi Jmmci pp. posłami. Wyraził

podz

podziękowanie Panu Bogu, że za przezornym Staraniem Jego Kro. Mci = —. — .
furye Akatolickich potencyy uśmierzył, y zbytnią gorączkę maligne ochłodził. —
Desiderium W. X. Litt. względem Kadencyi przyszłego Seymu już jest ukontentowane
przez assekuracyą projektem opisaną. Nomenclatura Limity lubo dotychczas in
publicum pożyteczney damnata et abrogata. Deklaracya zaszła że Jego Krol. Mci
in plenis Ordinibus determinacyą czasu Seymowania teraźnieyszego jaka się Jm zdać
będzie ma naznaczyć: więc trzeba servatis gradibus daley progredi. - Sprawa Kur=
landzka, usta, oczy, y ręce rozwięzuje: płakać trzeba nie łzami ale krwią przodkow
naszych in vindicationem tey prowincyi wylaną: płakać trzeba super crisim Rzpltey
że między Synami Oyczyzny znayduią się ktorzy corrodunt viscera Matris! przeciwko
wyraźnym Inhibicyom Jego Krol. Mci nie synowska targnęła się ręka! Crimen Status
patratum, bo cum avulsione kraju w woynę ciągnące. - patratores doskonale wiedzieć
niemożna; ale ex Scrutinio Judiciali causae pokaża się. Niejest teraz czas Sądowych
Inkizycyi; ale czas Tę prowincyą medijs convenientibus utrzymywać unikając woyny.
Życzył iść do powitania Jego Kr. Mci; ale wprzod według głosu Jmp. Czesnika Wschow-
skiego y innych Ichmciow upraszać Xcia Jmci Prymasa y Jmc Panow Ministrow Status aby
reprezentowali Jego Krol. Mci pondus tego Interessu Kurlandzkiego. A jeżeli ta propozy=
cya et medium nieprzypadło ad gustum; więc aby na dniu dzisieyszym, przez Jmp. Podko=
morzego Koronnego proponowane wziąć przed się. projekt spisać zacząwszy a pactis Sub-
jectionis y od dawnieyszych praw, et providere integritati juris Jego K. Mci y Rzeczypsp.ltey,
tudzież od Inhibicyi Jego Kro. Mci y od protestacyi per vigilantissimos Ministros Status uczynioney.
Quoad cautionem względem Kadencyi Seymu W. X. Litt. jest Konstytucya Anni 1685.
pod Laską Rafała Leszczyńskiego Chorążego Koronnego, za ktorey Posłowie W. X. Litt.
zjechawszy się tu do Grodna postali e medio Sui do Warszawy y otrzymali Skrypt asse-
kuruiący Im Kadencyą Seymu; y tak potym obrany był Marszałkiem Gietgut et satis-
factum W. X. Litt. —. Jest przykład y z Seymu Anni 1699. że niewprzod Izba Nb powi=
tała Jego Kro. Mci, aż wprzod deklaracya Ewakuacyi Woysk Saskich stanęła. Teraz
należy providere securitatem jurium Jego Kr. Mci y Rzpltey! za Exekucyą Dekretu
w Sprawie Toruńskiey dziękował Jmci Panu Podkomorzemu Koronnemu idąc in sensum
Jegomości aby in reliquis Temuż Dekretowi satisfiat. —. ~. —. ~.

= Jmc Pan Suzin Stolnik Brzeski Litt. —. Omen dobre że się y propozycye anteceden=
ter wniesione y alterkacye ex collisionibus głosow uspokoiły, a tym samym nadzieję dały
dalszych Obrad naszych szczęśliwego zakonczenia. Że zaś Cenzura niesłuszna wszczyna
tu Jmpana Hetmana Wielkiego W. X. Litt. dobrze in Republica zasłużonego, nad tym
ubolewał niewątpiąc że da Jmc rationem in plena Republica. Wyraził, że niebroni
Sprawy, ale żeby sądzeni byli tylko ci ktorzy są pozwani. Zapraszał aby iść do=
powit

 — . =powitania Jego Krolewskiey Mości . — . — . — .

=Jmcpan Regent Koronny. Ponowił przywitanie osobliwie tych Jmciow ktòrzy recenter do Izby poselskiey przybyli. Ubolewał nad stratą czasu ktòry zdasię, że a volentibus consumitur. Wyraził że powitanie Jego Kro. Mci niejest to Ceremonialis Actus ale obowiązek oswiadczenia Panu prawdziwey wiernosci, fundamentum zbawiennego Obrad progressu, bo y Deputacya do słuchania Rachunkow Skarbowych principaliter lege opisana niemoże expediri tylko salutato Principe in plenis Ordinibus. pozwolono napisać projekt o kadencyi Seymu y o limitach Jego, lubo te limity zbawienne Rzpltey przyniosły fructus. pierwsza limita Moskwę wyprowadziła; druga teraznieysza Exekucyą Dekretu świątobliwie przez Jmpana Kanclerza W. K. ferowanego sprawiła. — Dziękował Jmpanu Podkomorzemu Koronnemu za chwalebnie exequowany ten Dekret. Interess Kurlandzki powinien bydź curae et cordi każdego wiedząc co za decus et ornamentum z tey Prowincyi pochodzi. Attentata wszelkie żeby revocentur. Jeszcze in Anno 1719. na tę Prowincyą Externae potentiae appetyty ostrzyły chcąc ją Marchioni Brandeburgico vendicare; ale przezorna Jego Kr. Mci dzielnosc y Ministeriy rostropnosc odwrociła te appetyty y z tym się oswiadczyła, że ta Prowincya nec dari nec accipi Salva Republica potest. Do czego y remonstracye Jmp. Marszałka teraznieyszego Nadwornego Koronnego na funkcyi Poselskiey u Cara Jmci natenczas będącego wiele contribuerunt. — Wydał Jego Krol. Mci Inhibitoriales do Kurlandyi in tempore przez Jmpana Starostę Ciechanowskiego oddane. Wydał et Cassatorias omnium attentatorum w Kurlandyi. Uczynili Ichmc panowie Ministri Status y przytomny ad Latus Jego Kro. Mci Senat protestacyą solenną. A zacoż tedy pokazować diffidencyą ad Superiores Ordines? za co primos passus nieodprawić aby można daley progredi? — Doniosł insuper że Commissya pograniczna od Sląska za staraniem Jego Krol. Mci et Ministeriy actu się odprawuje. — . ~ . ~ . — . — . — .

~ =Jmcpan podkomorzy Podolski. Dwie Materye wniesione tu były: żeby Seymy amplius niebywały limitowane; y żeby Alternata Kadencyi przyszłego Seymu W. Xa. Litta. praecustodiatur. Co utrumque jest przez napisany y przeczytany projekt uspokojono. Teraz trzy Objecta Obrad naszych następują. pierwsze, determinacya czasu Seymowania; drugie, Instancye o rozdanie Wakansow; Trzecie, Interessu Kurlandzkiego. Czas Seymowania y instancye uno ore umowić się mogą. w Kurlandzkiey materyi życzył sequi Sensum Jmcipana Podkomorzego., Podskarbiego Nadwornego y Regenta Koronnych: Rozdawanie Wakansow możesię jeszcze zatrzymać: Delictum Kurlandzkie żeby in plena Republica sądzić: a Jmp. Hetman Wielki Wielkiego Xięstwa Litewskiego żeby tam dał rationem, jesli za Jego wiadomoscią albo nie znaydują się Ludzie Rzeczypospolitey w Kurlandyi — . — . — .

Jmp.

=Jmć pan Poniatowski Podczaszy y Poseł Łęczycki. Metus et Suspicio= nie są to crimina in libertate. powitawszy Izbę y noviter accedentes Jmm pp. posłow, dziękował Jego Król. Mci stosuiąc się do pierwszego punktu Jnstrukcyi swojey za staranie około Dobra Rzpltey. Limity nieganił, bo na nią sam pozwolił która y Exekucya Dekretu Toruńskiego sprawiła y Konferencye z Ministrami Externarum potentiarum u-przątnięta, o których relacya suo tempore upraszać będzie. Secutus sensum Jmć panow podskarbiego Nadwornego y Regenta Koronnego względem powitania Jego Kr. Mci, y żeby była Deputacya do Skarbu na słuchanie Rachunkow y do Artylleryi. W Jnteressie Kurlandzkim mówił: że malus excessus legem dat bonam; culpa quàm poena tempore prior. Życzył radzić ne avellatur Ta prowincya. Co do Exekucyi Dekretu w sprawie Toruńskiey życzył iść in sensum Jmci pana Podkomorzego Koronnego; któremu pro optime gesta provincia dziękował. —. —. —. —. —. —. —

=Jmpan Kołontay Poseł Wołkowiski życzył aby był projekt napisany w materyi Kurlandzkiey. —. —. —. —. —. —. —. —

=Jmć pan Rostworowski Stolnik podlaski Ziemie Drohickiey poseł. Życzył aby sądzony był kto winien ratione attentatorum w Kurlandyi. Jmć pan Hetman W. W. X.a Litt.o jest inexcusabilis: bo go sama Jego protestacya arguit. Upraszał Jmć pana Marszałka aby conveniat Króla Jmci o rewokowanie Graffa Moryca z Kurlandyi. —. —

=Jmć pan Lubieniecki poseł Czerniechowski zgadzał się cum sensu Jmć pana Podlaskiego y innych w Jnteressie Kurlandzkim; deklaruiąc się sistere Activitatem jeśli projekt nie będzie pisany. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —

=Jmć pan Wyżycki Podkoniuszy Litewski. Już podobno tempus imminet w którym niegodzi się spytać Rzeczypospolitey, quo morbo laboret? Warowała sobie zawsze między Seymem a Seymem ne quid detrimenti patiatur: a teraz między Seymem a limitą, pod szczęśliwie spokoynym panowaniem J. K. Mci ad Cujus famam Nominis Województwa podolskie, Kijowskie y inne powróciły się ad corpus Regni.. o Avulsyi Prowincyi Kurlandzkiey agitur: My zaś nodum in scirpo quaerimus et mala quae nos tangunt non sentimus. Niezaczyna się Ten Seym ale continuatur: obawiać się potrzeba, ne legibus fundata Respublica legibus obruta ruat, y zabieżeć temu żeby niemówiono: niech się nagadaią przestaną! Do onegdayszego głosu przymowił się, że będąc informowany od Jmpana Posła Starodubowskiego iż pan Karp bez wiadomości Hetmańskiey pojechał y znayduie się w Kurlandyi, musi na to odpowiedzieć, że usłyszawszy co tam robi y z ludźmi Rzpltey powinien był Jmć pan Hetman jako Officyera swego rewokować; aliàs tenetur za nich według prawa odpowiedzieć: y czytał rotham Juramenti Hetmanów. Upraszał Jmpana Marszałka, żeby Xcia Jmci Prymasa y Jmm panow Ministrow Status conveniat o remonstracyą tego interessu Kurlandzkiego J.o Królewskiey Mości, y żeby Graff Moryc był z Kurlandyi rewokowany: aliàs żeby Król Jmć złożył

Seym

— „ — . =Seym Konny według obligacyi pactorum Conventorum które czytał. —.

=Jmcpan Sakowicz podkomorzy Witebski. Wniesiona materya Kurlandzka cum laesione intaminati honoris Jmci pana Woiewody Wileńskiego, nie do pożądanego cursum obrad teraźnieyszych prowadzi końca. Królowi Jmci jako in amore Civium dobrze ufundowanemu Seym niejest potrzebny. Hetmanom jako swoje Salaria odbierającym niejest potrzebny. Nam zaś nader potrzebny, którzy równo z poddanemi Naszemi praegravati podatkami wydołać im niemożemy; y którzy sub jugo Exakcyy Trybunalskich gemimus: a należałoby już antecedenter na dawno przeszłym Seymie ułożony projekt korrektury Trybunatu promowować y prawo stanowić. o Prowincyonalne Sessye Jego Krol. Mci prosić, na których umówić się mogą inne materye. —. —.

=Jmcpan Strzelecki Pisarz y Poseł Kaliski. Żeby niezdał się carere zelo do Interessu Kurlandzkiego przymówił się. Gemunt detrusae leges osobliwie Constitutio Anni 1689. et novella. Non derogando Honorowi Jmci pana Hetmana W. X. Litt. wyraził: że przydanie Ludzi Rzpltey Jmpanu Graffowi Moryczowi niejest to levis culpa; a zatym oświadczył się, że się z tey Izby ruszyć niemoże póki ten Interess uspokojony niebędzie. Determinacya czasu Seymowania teraźnieyszego czyto sześćniedzielnego czyli mnieyszego subsit votis per turnum. perdere tempus rebus et eripere res temporibus niegodzi się. Uspokojenie Interessu kurlandzkiego dependet od Łaski Jego Król. Mci: y uprasżał Jmcpana Marszałka, aby instet do Jego Kro. Mci żeby P. Graff Morycz jako Subditus revocetur, y nierozpościerał się w prowincyach Rzeczypospolitey. —. —. —.

=Jmcpan Poniński Łowczy Wschowski oświadczył się, że zjechał z kollegami swemi z ochotą do wykupienia Drahymia ad dilatandos limites Państw Rzeczypospolitey: a tu prowincye scinduntur et limites decurtantur. Jmcpan Graff Morycz może się excuzować że jako Kawaler tentuje fortuny cum discrimine Sui: Ale ci są inexcusabiles którzy per calcatas Leges Patrias do tego Mu pomagają. —. —. —.

=Jmcpan Karwowski Podczaszy Wiski. Ktoby na praw konwulsyą przez prowincyi avulsyą niesarknął? Zachodzą tu głosy aby Authores et Fautores attentatorum w Kurlandyi sądzeni byli. Jakoż nic słusznieyszego! ale servatis servandis. Zapatrując się na początki Seymowania teraźnieyszego, kiedyśmy pozwolili na projekt o Limicie y alternacie Seymow; a czemuż niemamy pozwolić na projekt Securitatis Jurium Rzpltey z okazyi attentatorum w Kurlandyi? Kto zaś winien et inculpatur niech da Justifikacyą: a czasu nietracić, daley w Obradach progredi, determinacyą Seymowania teraźnieyszego umówić, bo niedarmo tempus edax rerum. Na gwałtowne werbunki y zabierania ludzi przez Brandeburskich żołnierzow żalił się: y prosił Jmpana Marszałka aby to doniosł Jego Król. Mci przy powitaniu: po którym, salvum regressum do Sey Izby ad proponendas Leges praecustodivit. —. —. —.

Jmpa

= Jmpan Wołłowicz Starosta Feudański, interlocutorie powiedział: = — „

że niebroni pisać projektu o Kurlandyi; ale to praecavet żeby w nim nec jota apponatur in laesionem honoru Jmpana Hetmana Wielkiego Xstwa Litewskgo.

= Jmćpan Malinski Poseł Wołhyński powitał Izbę zgadzając się cum Sensu Jmpana podlaskiego y pozwalając na pisanie projektu. —. —. —. —.

= Jmćpan Radojewski Surrogator Poznański mówił directe do Jchmciow panow postow Litewskich aby niebronili mówić o Sąd upominającym się contra Authores et Fautores attentatorum w Kurlandyi: wszak do Sądu vocatur reus et innocens: a kiedy się kto pokaże innocens, liber declaratur et absolvitur; reus zaś condemnatur. Vir bonus etiam suspicionis nota carere debet. A jakże Jmćpan Hetman Wielki Wo Xa Litto ma suspicione carere, kiedy Regencya Kurlandzka w swoich Uniwersałach pro conventiculo wydanych expresse wyraża, że P. Karp cum Credentialibus przysłany Jmieniem Jmćpana Hetmana deklarował attentandis protectionem et assistentiam? Komparując Rzeczpospolitą Polską in regimine do Rzeczypltey quondam Rzymskiey życzył Jmpanu Hetmanowi Wielkiemu Wo Xa Litto przynaymniey mieć particulam meritorum które miał Scypio u Rzymian; który Annibala z Włoch rugował, Hiszpanie odpadłe Imperio Romano przywrócił, Kartaginę nieprzyjazną zburzył, Affrikę całą podbił; a przecie o to tylko że injuste praedam divisit obwiniony musiał w Sądzie odpowiedzieć: y kiedy wszczęta była kwestya, jeżeli miał in jus vocari tak waleczny Hetman? responsum, że powinien parere juridicundo ne fiat exlex. — Zgadzał się z Jmpanem Podlaskim y Kollegą swoim przed nim mówiącym, y na pisanie projektu. — Upraszał oraz Jmpana Marszałka aby Xże Jmć Prymas conveniat Króla Jmći żeby kazał Jmpanu Graffowi Moryczowi wyjechać z Kurlandyi, y do niey się nieinteressować. Wszak Mu duplici titulo może Król Jmć roskazać: primo jako subdito suo et praetendenti feudum; drugiego niechcąc wspominać. —

= Jmćpan Odakowski Poseł Żmudzki. Wyraził podziękowanie Jego Królewskiey Mości pro cura boni publici; tudzież Xciu Jmći Prymasowi; Jchmu panom Ministrom Status; a oraz Jmpanu Marszałkowi Poselskiemu. — Wyraził, że nikt bronić niemoże attentata w Kurlandyi: ale honoru intaminatae fidei Jmpana Hetmana Wo Wo Xa Litto jako wiadomy, laedere dopuscić niepowinien ani pozwalać supplicium ante judicium. Jeżeli P. Karp jako indigena Kurlandzki zgrzeszył, o to Go Hetman sądzić niemoże. Że zaś niewiele dragoniey proszącemu o to Jmp: Graffowi Moryczowi pozwolił Jmćpan Hetman in assistentiam alio fine, nie ad protegenda attentata. Za cóż o tak małą rzecz cenzurować et in discrimen podawać honor Jego? Gotów się sam justifikować y całym Woyskiem bronić Jura Rzpltey, ne quid detrimenti w Kurlandyi patiantur. Życzył aby non discindantur membra ut fiat corpus validius. —. —. Jmćp

—"—· =Jmćpan Mokronowski Chorąży Warszawski Poset Rawski powitawszy Izbę y Jmćpana Marszałka a oraz nowo przybytych postow; żalit się na Cudzoziemskich Postow którzy contra Constitutionem Anni 1683. do Grodna tu pod czas Seymu teraznieyszego przybywają: Angielski jeżeli idem qui pridem aby non admittatur. Naypierwszego zaś Posta to jest Jmci Xiędza Nuncyusza niemasz y podobno tu niebędzie: a potrzebnyby tu był aby Mu się upomnieć o to w czym deviat. Ociec S.ty jako Uniwersalny Pasterz to Jubileuszami to Indulgencyami Nam benedicit: a Poset Jego to Inhibicyami nienależytemi to exkommunikami maledicit; y nietylko partykularnym osobom jest w tym Injurius, ale y na Jurisdykcye grodzkie, Marszałkowskie, Assessorskie, Trybunalskie, a nawet in Jura Majestatica targnął się! Upraszał zatym Jmpana Marszałka, aby od Stanow Rzpltey dany był List do Oyca S. przekładający has inconvenientias Posta Jego, oraz instando żeby aut personam aut mores Jego mutet, aliàs żeby nierospościerał się tak bardzo z swoją Jurisdykcyą: życzył na to wynaleść medium: wszak mamy Xcia Jmci Prymasa Legatum natum: lepiey żeby On exerceat hanc jurisdictionem, non advena, alienigena, ignarus praw naszych. Życzył iść do powitania JKo Kr. Mci et Senatus vota wysłuchać, tudzież relacyy odprawionych z Ministrami postronnych potencyy konferencyy. – Jmci Panu Podkomorzemu Koronnemu za Exekucyą Dekretu Toruńskiego y za pamięć o tym aby in toto Temuż Dekretowi satisfiat dziękował. – Do Kalkulacyi Skarbowey y Artilleryi aby była Deputacya dopominał się: tudzież aby tamże regulowany był cursus monety osobliwie Czerwonych Złł., gdyż się o to ludzie zabijają; jako y na dniu wczorayszym stał się tu w Grodnie casus. – W Interessie Kurlandzkim aby był napisany Projekt, na to się zgadzał. —

=Jmćpan Marszałek spytawszy się wprzod całey Izby, jeśli jest zgoda na pisanie Projektu w Interessie Kurlandzkim? y usłyszawszy na to Universalem assensum, eo fine solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziesiątą. —. —. —.

Die 4. Octobris. Piątek. —

=Jmćpan Marszałek zasiadszy punctualiter o godzinie dziesiątey w Izbie, ob absentiam wielu JchmćPanow Postow którzy są Nabożeństwem na dniu dzisieyszym zabawni, tudzież dla tym doskonalszego ułożenia projektu w materyi Kurlandzkiey, limitował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. —. —. —.

Die 5. Octobris Sobota. —

=Jmćpan Marszałek. ponieważ ex veteri usu na czym się jedna Sessya kończy na tym druga zaczynać się powinna; więc pytał: jeśli jest zgoda czytać projekt o Kurlandyi już uformowany? to jednak praecustodivit, aby patienter go słuchać non interrumpendo czytania aż się skończy; a potym wolno się będzie przymówić. – Na to wszystkich Jchmciow zaszedł assensus: jeden tylko Jmćpan Lubieniecki Poset Czerniechowski odezwał się: że niemasz zgody na czytanie projektu ale prosił o głos. —." —

=Który, jak mu dał Jmćpan Marszałek, wyraził: że się zgadza z głosem= onegdayszym Jmćipana Surrogatora Poznańskiego. A ponieważ przez projekt niemoże bydź Securitas interessu Kurlandzkiego prowidowana; tedy ante omnia instabat, aby Jmpan Graff Moryc z Kurlandyi revocetur, y aby Diploma praetensae pseudo electionis oddał. Deklarował się oraz do niczego nieprzystąpić póki ta Jego illacya niebędzie uspokojona. —. —. —. —. —. —. —. —.

=Jmćpan Rostworowski Stolnik Podlaski interlocutorie intulit: żeby Ten Projekt niebył sine redargutione Jmćpana Hetmana Wielkiego W. Xstwa Litewskgo. –

=pytał się powtórnie Jmćpan Marszałek: jeśli zgoda na czytanie projektu? Omnibus assentientibus, Sam Jmćpan Lubieniecki rzekł: że niemasz zgody! —. —.

=Jmćpan Karwowski Podczaszy Wiski interlocutorie prosił Jmp. Lubienieckgo aby podał Swóy projekt, a tak go będziemy konfrontować z uformowanym już. —. —.

=powtórnie intulit Jmćp. Karwowski: aby darmo niesiedzieć, ale interim umówić czas determinacyi teraźnieyszego Seymowania: ale y temu contradixit Jmćpan Lubieniecki. —. —. Jmćpan Marszałek in spem melioris eventus solwował Sessyą na poniedziałek na godzinę dziewiątą. —. —. —. —. —.

Die 7. Octobris. Poniedziałek.

=Jmćpan Marszałek. pospolicie ridet serenior post nubila phoebus: y lubo dzień sobotni zszedł irrito in publicum conatu, nadzieja jednak jest niepłonna, że dzień dzisieyszy przyniesie meliores Obrad fructus. A zatym pytał się jeśli jest zgoda na czytanie uformowanego o Kurlandyi projektu? Na co conclamatum universaliter: Zgoda! —. —. —. —. —. —. —. —.

=Jmćpan Lubieniecki Poseł Czerniechowski wziąwszy głos wyraził: że dla tego dnia onegdayszego zatamował był cursum Consiliorum, bo Mu pewny Jmć powiedział jakoby niebył poseł dobrze obrany. Więc aby pokazał suam activitatem musiał tey Rezolucyi zażyć. Dziś zaś deklaruje, że się zgadza na czytanie projektu: to jednak intulit, że prawo vim patitur kiedy Jchmć posłowie na teraźnieyszy Seym obierają się Depputatami do Trybunału y Marszałkami in oppressionem Szlachty. —. —. Jmćpan Marszałek po zakonczonym tym głosie czytał Projekt, titulo: Xięstwo Kurlandzkie, którego attente słuchali Jchmć. —. –

„Xięstwo Kurlandzkie. —.

„ponieważ według doświadczenia powszechnego wszystkie Państwa y narody skupio„ne y zjednoczone in unum pod jednostaynym Rządem y panowaniem corpus da„leko zwykły mocnieysze bywać, szczęśliwsze y sposobnieysze do obrony y konserwa„cyi pospolitey, aniżeli rozdzielone: przeto inhaerendo Pactis aeternis sub=

jectio

—" — · "Subjectionis et incorporationis absolutissime et plenissime bez żadney nay=
" mnieyszey rezerwacyi, libere, rite, ac legitime ab utrinque stabilitis, et jurata
" fide confirmatis; tudzież stosuiąc się do Konstytucyi Anni 1689. deficiente Stirpe
" mascula teraźnieyszego Xcia Ferdynanda ex linea Kietleriana procedentis, salvis
" per omnia Juribus, possessionibus, ac praerogativis Tegoż Xiążęcia póki żyć będzie,
" któremu Homagium dyspensuiąc Konstytucya Anni 1683. ob respectum prove=
" ctae aetatis et singularia erga Rempublicam merita, etiam przez Posła swego
" praestare pozwalamy, hoc jednak praecauto: że to służyć niepowinno Successo=
" ribus Jego in quantum by ex lumbis illius directe procedentes existere mieli:
" pomienione Xięstwo Kurlandzkie y Semigalskie z dawna inkorporowane y
" przyłączone ad corpus Reipublicae cum omnibus attinentijs et conti=
" nentijs Suis antiquis do Korony Polskiey y W. X. Litt. przyłączamy
" y inkorporuiemy; za spólnych y nierozdzielnych Obywatelow Koronnych
" y W. X. Litt. pierwey przyiętych przyymuiemy z prawami, przywiléjami,
" y wolnościami Im nadanymi przedtym; do wszystkich praw, honorow, prerogatyw,
" y wolności koronnych y W. X. Litewskiego przypuszczonych pariter przypuszczamy;
" jednostaynemi siłami, posiłkami, y Woyskami całey Rzpltey contra omnes usurpa=
" tiones et quosvis insultus hostiles zastępować, bronić, y zasczycać obiecuiemy. —
" Insuper, jako omnem prorsus novi Principis infeudandi substitutionem post fata
" pomienionego Xięcia Ferdynanda in perpetuum exkluduiemy y abroguiemy, tak
" attentata przeszłe wszystkie przeciwko Inhibicyom, mandatom, y Reskryptom na=
" szym, mianowicie usurpati nienależycie ultimi Conventiculi cum omnibus Acti=
" bus udaiącymi się in materiam eventualis Successionis znosiemy, kassuiemy, y one
" za nieważne ex vitio nullitatis et insubsistentiae naturalis stante pronunc di=
" recto et supremo in futurum zaś utili et immediato Dominio Nostro et Reiplcae
" perpetua et irrevocabili lege deklaruiemy. A że Graff Moryc nieposłuszny Ordy=
" nansom Naszym y woli Rzpltey circa effectuationem Diplomatis Nostri na teraz=
" nieyszym Seymie traditi pokazał się; tedy Onego nietylko ex Ditionibus Prowincyi
" Kurlandzkiey, tudzież Królestwa Polskiego y W. X. Litt. proscribimus, ale też
" pro infami et hoste patriae ac invindicabili capite ogłaszamy y kondemnuiemy.-
" Liberum Exercitium Augustanae Confessionis z którą ad Rempublicam accesserunt,
" et per pacta Subjectionis Sibi caverunt, cum pacifico usu et conservatione Teyże Re=
" ligiey coeterisque Illius Ritibus secundum obloquentiam duntaxat eorundem pacto=
" rum assekuruiemy; ubespieczaiąc iż ad mutationem Oney nikogo per vim przymuszać
" niedopuściemy; salvo jure et usu Religionis Romano-Catholicae in formula Re-
gim

„Regiminis praescripto et per Constitutionem Anni 1678. approbato. – „ — .
„Także, aby desideria y reprezentacye Stanow wszystkich prowincyi Kurlandzkiey
„ratione domowego porządku y innych ustaw ad bonum ordinem et internum
„regimen potrzebnych tym snadniey y skuteczniey akkomodowane pro justitia,
„commodo, et utilitate Universorum bydź mogły, za zgodą wszech Stanow, Commi-
„ssarżów Naszych ex Senatorio N. N., ex Equestri Ordine N. N., nietylko dla wy-
„słuchania, examinowania, y akkomodowania tychże desideriorum et representa-
„tionum, ale też primario et principaliter dla uformowania y ułożenia Ordynacyi
„teyże prowincyi tudzież powiatu Piltyńskiego respective quoad jura sua, przytym
„dla uprzątnienia y uspokojenia jakichkolwiek niezgod, exorbitancyy, kontrowersyy,
„y pretensyy domowych y postronnych, cum potestate sądzenia y karania summario
„processu tych którzyby rebelles juribus Reipublicae albo powadze Commissarskiey po
„Tey Konstytucyi tamże pokazalisię, ordynujemy; salva relatione et approbatione na
„Seymie przyszłym. Którym Wielmożnym y Urodzonym Commissarzom, aby Wielmożni
„Hetmani oboyga Narodow assistentiam militarem pro exigentia necessitatis dodali,
„Authoritate praesentis Conventus nakazujemy; y Tychże WW. y Ur. Commissarzow
„Naszych obowiązujemy aby Tę Commissyą jako nayprędzey będą mogli naznaczywszy
„termin per suas Innotescentiales expedyowali. Oraz Obywatelom całego Xięstwa
„Kurlandzkiego Semigalskiego y Powiatu Piltyńskiego in genere et specie wszystkim,
„korrespondencyy, praktyk, y negocyacyy wszelkich z postronnymi potencyami, et
„quasvis innovationes, machinationes, et molimina, in praejudicium Jurium Rei-
„publicae, sub quocunque titulo, colore, vel pretextu, directe sive indirecte, Au-
„thoritate publica teraźnieyszego Seymu, sub poenis Criminis laesae Majestatis
„et perduellionis coeterisque rigoribus in legibus descriptis, zakazujemy: którym
„rigorom wszyscy Fautores et assistentes, jeżelibysię jacy in futurum pokazali sub-
„jacere powinni." — . — po przeczytaniu Tego Projektu wziął głos, —

= Xiąże Jmć Radziwiłł Miecznik Litewski poseł Słonimski, dziękując Król. Jmći
za przezorne pieczołowanie którym impety Dissidentow uskromił, tudzież za wyda-
ne powtórne Uniwersały na Seymik powiatowi Słonimskiemu, że teraz pod Laską
Chwalebną Jmpana Marszałka in commune może consulere niemiawszy ante-
cedenter na dwóch Seymach Postow. – Życzył aby do Jnstancyi o Wakanse y do umo-
wienia determinacyi czasu Seymowania przystąpić y potym iść do powitania Jego
Król. mći; hoc subsecuto regress do tey Jzby uczynić ad proponendas leges, a osobliwie
aby w recessach przeszłych opisane materye traktowane ante omnia były. — . –

Jmcp.

=Jmćpan Podkomorzy Warszawski. Niech to Swiat widzi, że jako Apibus sunt sua tela parvis, tak y Stanowi Rycerskiemu niezbywa in vigore do Obrony Swojey et ad tuitionem praw Swoich: ma animam rationalem, bo juste ponderat co do niego należy; ma sensitivam czując ictus zadane Rzpltey; ma vegetativam, opponując się wszelkim bezprawiom cum vigore. — Projekt przeczytany trzeba mieć pro thure Themidi dato; więc go trzymać należy: Jnstancye o wakanse expedire, potym iść do Senatu, po powitaniu Pana vota Patrum wysłuchać, his praemissis regress do Tey Izby ad formandas ulteriores leges uczynić —. —.

=Jmćpan Stolnik Krakowski; dlatego, wyraził, iż niezabierał głosu, bo słysząc wielkie Zdania wielu Jchmciow cum Sensu Suo zgadzające się niechciał nadaremnie czasu zabierać — do przeczytanego projektu przymawiał się, że lubo adoratur Lex Novella, jednakże przeciwko niey varia attentantur: dato zaś uno inconvenienti sequuntur infinita. przyłączali Przodkowie Nasi Prowincye a My Je avelli patimur. Województwo Krakowskie instat, aby był wynaleziony sposob instantanei processus contra excessus w Kurlandyi; ex occasione których non sufficit legem formare według przeczytanego projektu, ale trzeba Excessivos punire, membra putrida rescindenda. Prosił Jmpana Marszałka aby instet u Jego Kró. mci o revokacyą nieodwłoczną z Kurlandyi Jmpana Graffa Moryca, żeby in facie Rzeczypospolitey abrenuntiet wszelkiey Swojey pretensyi do Tey Prowincyi; y przez oddanie Diplomatis praetensae Electionis, aby expectatio publica była assekurowana. — A tak dopiero pobieżemy in adorationem Pana, potym narraturi fratribus nostris quae fecit Dominus. — Ceremonialia zaś teraz odprawować na Reassumpcyi Seymu byłby actus monstrosus, boby to dwóch Seymow saperet naturam: wszak ostatnia Konstytucya limitowanego Seymu regressum do Izby na pierwszym dniu ad proponendas leges praecustodivit. — Należy tedy tu umówić wszystko, a nawet y determinacyą czasu, dopiero iść cum rebus paratis do Senatu. —. ~. —.

=Jmpan Wyżycki Podkoniuszy W. X. Litt. wyraził: że milczeć niemoże tenax będąc głosu Swego przeszłego, y deklarował się że mówić będzie póki adaequata medela tantae cicatrici non providebitur. — Ta zaś prowizya niemoże bydź tylko od J. Król. mci Pana N. Mitt. —. Jako postronne insulty oddalił od Rzpltey według głosu Jmpana Regenta Koronnego, tak aby mając w ręku internos o Kurlandyą poskromić y uprzątnąć appetitus, one incunctanter oddalić raczył. Zapatrują się postronne narody na teraznieyszy Seym; zapatruje się y Sama Kurlandya mówiąc y mniemając że nagadawszy się vitia impune puszczamy! Na projekt przeczytany zgadzał się: ale że Pretendent non revocatur z Kurlandyi, obawiać się należy aby

to remedium non vilipendatur. - Uprasszał Jmpana Marszałka, aby= —. —.
conveniat Xcia Jmći Prymasa o przełożenie Królowi Jmći desiderij publici o tę re=
wokacyą przez którą przywróci confidentiam inter Status. —. —. —

=Jmpan Scipio Starosta Lidzki wyraził: że y Xięstwo Litewskie sentit vi=
cinum vulnus przez attentata w Kurlandyi inflictum, y zabiera się pari zelo
z Ichmćpany Koronnymi ad medelam. Objekcya Jmpana Surrogatora Poznańskiego
prowincyi Wo. Xa. Litto. uczyniona subsistere niemoże: bo jako w równym ferworze
y w równym krwi wylaniu do windykowania Kurlandyi concurrebat, tak pari zelo
ad manutenendum decorem praw oyczystych certuje. Wszak y przeczytany projekt
za konsensem jednostaynym wszystkich trzech Prowincyy uformowany. Niezgrze=
szyła Prowincya Wo. Xa. Litto. że pierwszego Senatora swego honorem tuetur; bo
trudno non convictum condemnare. A jako każde dzieło prodest ad prosperum
rerum successum zaczynać od końca; tak życzył aby in confidentia w teraznieys=
szych obradach, unikając semina concertationum postępować. Prosił Jmpana Stol=
nika Krakowskiego y Jmpana Podkoniuszego Litto. aby nieraczyli fata publica morari.
Co do wspomnioney coaequacyi wyraził: że Wo. Xstwo Litto. tak jest pomocne jak lewa
ręka prawey albo e converso prawa lewey. Prosił, aby w generalnych terminach
Taż prowincya non impetatur. Jako zaś wziął ten głos in tuitionem Wo. Xa. Litto.,
tak kiedy dwa projekta staneły, życzył ostrożnie czasem szafować, y mówić deter=
minacyą teraznieyszego Seymowania. —. ~. —. ~. —. —

=Jmćpan Trypolski Podkomorzy Kijowski, dziękował JEgo Kr. Mći że za szczę=
śliwego Panowania JEgo Województwa pograniczne ab Oriente zażywają dulcem
quietem et tranquillitatem. Dziękował y Xiążęciu Jmći Prymasowi z Senatem y
Ichmćpanom Ministrom Status pro vigilantia około dobra pospolitego. - w Inte=
ressie Kurlandzkim zgadzał się na przeczytany projekt: ale że jest in materia ma=
gnae importantiae, uprasszał aby był kommunikowany do należytey wszystkich re=
flexyi. Życzył aby był napisany projekt y o Exekucyi Dekretu Toruńskiego, y aby in
volumen Legum pierwey włożyć Konstytucyą Religionis, potym ratione avulsionis
Kraju, a potym de Securitate interna et externa. - Kiedy zaś przez ten projekt
Kurlandzki annihilantur omnia Acta et attentata w Kurlandyi, toć y Diploma
Jmpanu Moryczowi dane. Po tych projektach życzył iść do Senatu: a tam kiedy się
materye zakończą, to się y czas Seymowania skończy. —. —. ~. ~.

=Jmćpan Kożuchowski Poseł Wieluński. Wyraziwszy JEgo Kro. Mći podzięko=
wanie za pozwolony Seymik z którego posłany jest ad consulendum in commune,
powitawszy oraz Jmpana Marszałka y całą Izbę instabat, aby JEgo Kro. Mć

revocet

—„— . = revocet z Kurlandyi pretendenta ad feudum którego ma dependente zaszed Siebie.

= JmćPan Eperyasz Poseł Zmudzki. przymawiając się do przeczytanego Projektu wyraził; że jako Król Jmć dał był ad Instantiam Sey Izby Diploma na wyprowadzenie Sasow z polski, tak aby dał podobnez Diploma na rewokacyą JmPana Graffa Moryca z Kurlandyi, y na zabieżenie temu żebysię nigdy do niey nieinteressował. Mógł Król Jmć revocare Królewiczow Jchmciow, mógł y Jmp. Wojewodę Ruskiego, może daleko bardziey uskromić pretensye nienależyte Jmp: Graffa Moryca.

= JmćPan Starosta Opoczyński. Chwalebny zelus Izby przez formowanie prawa nieumnieysza prowincyi ale je rozprzestrzenia. Kiedy zaś rigor prawa niemoże extendi na JmPana Graffa Moryca bo naszym prawom non subest; życzył aby adinveniatur medium compescendi pretensyą: to zaś medium może być nayskutecznieysze które zawsze jest w Ręku JEgo Kr. Mći, przez zakazanie Mu abysię absolutnie nic do Kurlandyi nieinteressował. Co do JmPana Wojewody Wileńskiego Hetmana W: X: Litt: życzył, aby posłuchać w Senacie JEgo relacyi y Explikacyi, tudzież aby Jmp. Starosta Ciechanowski uczynił relacyą bytnosci swey w Kurlandyi.

= JmćPan Zakrzewski Chorąży Brzeski-Kujawski. Allegując że wniesiony przez niego antecedenter Interess infractionis Legum Patriarum przez administracye JP. Blumentala aequiparatur Interessowi Kurlandzkiemu, instabat; aby był oddalony od tey Administracyi terzeJP. Blumental, y aby JE: K: Mć quas posuit leges ipse observet. —.

= JmćPan Szyszka Stolnik y Poseł Lidzki. Wyraziwszy podziękowanie JEgo Król. Mći pro cura boni publici, y Jmp. Marszałkowi Poselskiemu pro indefesso labore, życzył; aby determinacya czasu teraznieyszego Seymowania do dwóch niedziel reducatur: bo im więcey czasu będzie tym więcey intryg nastąpi, y dobrze zakończyć Seymu niedopuszczają. do przeczytanego Projektu przymówić się deklarował jak będzie kommunikowany. Dziękował JmćPanu Kanclerzowi W. Koro. pro vigilanti attentione ne quid Jura Reipublicae detrimenti patiantur. Życzył iść do Senatu y słuchać vota Senatoria —. —. —. —. —. —. —.

= JmćPan Starosta Rożański. Prowidencya Boska, a z niey pochodząca Łaska JEgo Król. Mći sprawuje, że zaczynamy dobrze Seymować. Zalimitowany jest Seym in fundamento executionis Dekretu Toruńskiego chwalebnie y sprawiedliwie przez JmPana Kanclerza W. K. ferowanego: w teraźnieyszey Reassumpcyi in eodem fundamento zaczynać się powinien, to jest od projektu integralis Executionis tegoż Dekretu. Dziękował JmćPanu Podkomorzemu Koronnemu za pilność in executione pomienionego Dekretu. Do Interessu Kurlandzkiego mówiąc intulit, że kiedy przeczytanemu projektowi non contradicitur ale tylko urgetur żeby Król Jmć dał Diploma revocatorium

torium

torium Pretendenta, tedy życzył, aby in plenis Ordinibus o to upraszać = —˙ —˙ —
Jego Król. Mći niewątpiąc, że clemens, justus, liberalis, et potens Dominus satis=
faciet w tym votis Nostris. – do Wakansow życzył, aby ex turno dawane były głosy.
Determinacya czasu Seymowania od Thronu powinna bydź: po którey za powrotem
do Izby desideria w Instrukcyach contenta promowować należy, aby Bracia w Do-
mach pozostali mogli bydź consolati. —˙ —˙ ~˙ ~˙ —˙ ~.

= Jmć Pan Olszański Chorąży Owrucki Poseł Wołyński. powitawszy Izbę dzię=
kował JmPanu Podkomorzemu Koronnemu za Exekucyą Dekretu Toruńskiego:
zgadzał się na projekt Kurlandzki, ale życzył wynaleść adaequata media żeby miał
fortem vim executionis. Diploma o które antecedenter w głosach namieniono, ży=
czył aby in plenis Ordinibus urgeatur. Do powitania Jego Kr. Mći życzył properare;
bo jeśli ostatnią Konstytucyą jest salvus regressus do Tey Izby praecustoditus, toć
powinien praecedere do Senatu accessus. —˙ ~˙ —˙ ~˙ —˙ ~.

= Jmć Pan Orzeszko Woyski y Poseł Piński, witał JmPana Marszałka y Izbę.
Zgadzał się na revokacyą z Kurlandyi JmP. Graffa Moryca, y żeby revocatus oddał
pod nogi Jego Kr. Mći y Rzpltey praetensum Diploma Pseudoelectionis Suae. – Ludzie
Rzpltey znaydujący się w Kurlandyi mogą bydź in tuitionem jurium Teyże Rzpltey.
do powitania Jego Kr. Mći iść życzył salvo regressu do Tey Izby nazad. – Jmć Pan
Hetman Litewski in facie całey Rzeczypospolitey explikować się będzie. —˙ —

= Jmć Pan Dembiński Starosta Czechowski Poseł Krakowski. na projekt pierwszy
o limitach Seymow zgadzał się. co do Kurlandzkiego powiedział: że non eadem est
ratio scire et tollere mala: zgadzał się z głosem JmPana Stolnika Krakowskiego,
aby incunctanter revocetur z Kurlandyi JmP. Graff Moryc y aby oddał Diploma
praetensae Electionis. Życzył złączyć się z Senatem y tam przyszedszy z projektami
dokończyć Tego Seymu. —˙ —˙ Jmć Pan Rostworowski Stolnik Podlaski. Justi=
tia instituit Monarchye, e converso injustitia evertit. U nas zaś practicatur, że
ideo grato animo primam injuriam tulimus, ut aliam invitemus. Niewiem kto
dał Jus cudendae Monetae JmPanu Hetmanowi Wielkiemu W. X. Litt.; a to Crimen
Status mansit impunitum, pociągnęło za sobą inne gorsze od pierwszego. Intulit za=
tym żeby w projekcie przeczytanym dołożyć: salva excusatione et explicatione JmP.
Wojewody Wileńskiego in plenis Ordinibus. Uczynił Apostrophe do JmP. Marszałka aby hinc
malo obviare raczył mówiąc: Crux est fortis armatura, conteret daemonia in om=
ni creatura. —˙ —˙ Jmć Pan Chomiński Marszałek Oszmiański. Życzył żeby
Obrady sine laesione honorow wielkich imion y zasłużonych dobrze Rzpltey procedant,
y aby po przeczytanych projektach iść do powitania Jego Kro. Mći, przystąpiwszy wprzod

wedł

- - - według Konstytucyi Anni 1607. do Instancyi o Wakanse, która obliguje Posłow aby do żadney inney materyi tey nieuprzątnowszy nieprzystępowali. —.

= Jmć Pan Regent Koronny. Jak się antecedenter klarigował, tak y teraz manifestował się, że równie et pari zelo chce jura o Kurlandyi sarta tectaque tueri: ale kiedy praesentia mala sanare chcemy, trzeba aby sanata non revocemus, niewspominając co się działo in disturbijs publicis. —. —. —. —.

= Jmć Pan Karwowski Podczaszy Wiski. Nayszczęśliwsze te państwa gdzie justitia et pax wzajemnie osculantur. - U nas z Łaski Boskiey jest pax; może być et justitia przy słuszney animadwersyi. Występek Kurlandzki trzeba aby secundum justitiam był uprzątniony, a ile że kiedy attentata Electio tym samym et avulsio: trzeba y na to mieć reflexyą, aby niebyły graviora remedia malis: trzeba ad partes Statisticas mieć wzgląd, aby zarażone gangreną odciąć. - Do powitania JKo. K. Mći życzył cum praecustoditione domówienia się o Diploma, tudzież o Regress. Jmp. Wojewoda Wileński niech da rationem in plenis Ordinibus. powróciwszy do tey Jzby, trzeba będzie zacząć od Deputacyi do Skarbu y od Recessowych materyy. o Kommunikacyą Projektu przeczytanego dla lepszego zważenia Jego do jutra upraszał. —. —. Jmp. Pan Lubomirski Oboźny Koronny, powitawszy Jmp. Marszałka y całą Jzbę, życzył obmyślić securitatem executionis projektowaney o Kurlandyi Konstytucyi. A kiedy sublata causa tollitur et effectus, instabat, aby JKo. Kr. Mć Jmp. Graffa Morycza z Kurlandyi revocet. Co do Jmći Pana Wojewody Wileńskiego życzył aby Go posłuchać w Senacie, za czyją wiadomością ludzie Rzpltey znayduią się w Kurlandyi? o Kommunikacyą tego projektu upraszał, y oraz o Solucyą Sessyi do jutra. —. —. —.

= Jmć Pan Marszałek. Chcąc obtemperare roskazom Jzby deklarował per Provincias kommunikować przeczytanego projektu, et eo intuitu solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. —. ~. —. ~. —.

Die 8. Octobris Wtorek.

= Jmć Pan Marszałek. Lubo zwyczaynie omnis mora bywa nociva, spodziewać się jednak należy że za kommunikowanym o Kurlandyi projektem feliciori et faciliori passu w Obradach publicznych postępować będziemy. Upraszał, aby się przymowić presse tylko do projektu w insze materye niewdając się. —.

= Jmć Pan Starosta Krakowski, chwalił żarliwość pro conservatione jurium et manutentione Provinciarum Rzpltey przez Jmm Panow Wielkopolskich, Sandomirskich, Bracławskich oświadczoną. Do czytanego na wczorayszym o Kurlandyi projektu przymawiając się wyraził, że w ostatnim punkcie in futurum tylko vallatae poenae otwieraią ad impunitatem drogę. Życzył, aby y

presse

przeszte excessa praesentibus remediis coerceantur. o Diploma Securi= —„ tatis Exekucyi tego Projektu przez rewokacyą od Jego Kr. Mci P. Gr. Morycza instabat.

=Jmćpan Grabski podkomorzy Łęczycki żalił się, że przez exacerbacye głosami czas się utraca. Jmpana Woiewody Wileńskiego Hetmana W. W. X. Litt: intaminatum honorem tuebatur, y co Jmci obiicitur de jure cudendae monetae, nato miał ex Senatus-Consilio Grodnensi jako natenczas Podskarbi W. W. X. L. daną sobie moc y pozwolenie. Na projekt przeczytany zgadzał się. Życzył nie exacerbować Króla Jmci Pa Mitt: ale prosić aby pro securitate Executionis tego projektu raczył Jmpana Graffa Morycza revocare. Instabat aby iść in adorationem majestatis y oto universaliter upraszać. —. —. —. —.

=Xiąże Jmc Radziwiłł Miecznik Wo X. Litto wyraził: że Jllacya Jmpana podlaskiego którą chce Wodza condemnare non convictum niezda Musię: ale raczey aby progredi do Senatu instabat. Na przeczytany projekt zgadzał się, ale miasto Commissyi których exempla bywały Rzeczypospolitey damnosa przez oderwanie wiele prowincyy a corpore Reipublicae, satius życzył aby Kurlandczykowie in facie Rzpltey respondeant et disponantur. —. —. —. —.

=Jmpan Chorąży Wschowski. Należy w obradach teraźnieyszych tak postępować, żeby przez exacerbacye głosow disjunkcyi nieuczynić. Co illatum było według Jnstrukcyi przeciwko Jmpanu Wojewodzie Wileńskiemu, to uchoway Boże, aby miało vergere in derogationem honoru Jmci, wiedząc dawne axioma: diffamare cave, nam revocare grave. A kiedy ma się Jmc in plenis Ordinibus explikować, więc instabat aby progredi do Izby. Do projektu przymawiając się życzył aby opisać modum agendi na Kommissyi; bo ab experientia mamy, że więcey Prowincyy pióra przepisały a niżeli woyny utraciły. Upraszał y oto aby w tym projekcie a capite Cassatio Actorum w Kurlandyi położona była, y żeby Commissarze investigent Authores attentatorum et puniant. —. —. —. —. —. —.

=Jmpan podkomorzy Dobrzyński. pierwszy głos zabierając zaczynał go a felici omine Obrad teraźnieyszych z przeczytanych projektow. powitał Jmpana Marszałka y całą Izbę. zgadzał się w Jnteressie Kurlandzkim z głosem wczorayszym Jmpana podkoniuszego Litewskiego. Upraszał Jmpana Marszałka aby cum Authoritate Xcia Jmci Prymasa instet u Jego Kro. Mci o diploma revocationis JP. Graffa Morycza; a in supplementum projektu, et in securitatem executionis w nim contentorum, Jmćpan Hetman W. Litt. aby dał rationem in plenis ordinibus: a Regimentarz w Kurlandyi znayduiący się z ludźmi aby był Mandatem pozwany o to, jeżeli bez Ordynansu ważył się assistować attentatis? – Życzył progr

=progredi do innych materyy y do Korrektury Trybunatu; tudziez aby ante omnia umówić czas teraźnieyszego Seymowania. —. —. —

=Jmćpan Massalski Starosta Radoszkowski. Kiedy dextera Domini fecit virtutem w przeczytanych projektach, nadzieja jest niepłonna że oneraria Reipublicae fluctuare potest non mergi. Życzył aby do Interessu Kurlandzkiego non involvantur personae non convictae. Wydane są Mandaty Authoribus moliminum w Kurlandyi; w Sądzie in termino pokażą się nocentes et innocentes. Dziękował Jchmm Panom Ministrom Status oboyga Narodow, a osobliwie Jmćpanu Kanclerzowi WW. Koronnemu pro vigili attendentia in manutentionem praw Oyczystych: Intulit, że niemiał kommunikowanego projektu o Kurlandyi, dla tego przymówienie się do niego reservavit sobie za dalszą Informacyą. —. —.

=Jmćpan Wągrodzki podczaszy Zakroczymski. Uczyniony passus sub signo Crucis w teraźnieyszych Obradach jako cuncta adversa pellet tak do pożądaney properabit mety. Na przeczytany Projekt zgadzał się: życzył jednak aby iść do Senatu, gdzie dostateczniey y rzetelniey tenże projekt firmabitur. —. —.

=Jmćpan Wilkowski Podkomorzy Sochaczowski. Już dwunasty dzień elabitur teraźnieyszych Obrad naszych z małym dolendo exemplo pożytkiem. Szukamy czasu w czasie, a tego co tangit et angit Rzpltą non curamus. Projekt Kurlandzki prudentissime ułożony meretur condignas laudes: życzył jednak aby przeciwko tym którzyby się Mu opponować ważyli rigorem dołożyć declarationis pro Perduellibus hostibus patriae et capitibus inviridicabilibus. Zgadzał się z Jmpanē Stolnikiem Krakowskim o rewokacyą Jmp.ª Graffa Morycza y żeby więcey non retrospiciat do Kurlandyi.. —. —. Jmpan Bekierski Podczaszy y Poseł Bracławski powitawszy Izbę przymawiał się do projektu Kurlandzkiego że nim sufficienter jest provisa Securitas. nieżyczył fervide do JKgo Kr. Mci o diploma instare, żeby Pana Miłościwego Restitutorem Wdztwa Bracławskiego non exacerbare. Wszak lepiey peragit tranquilla potestas quod violenta nequit. —. — Jmpan Krasiński Poseł Ciechanowski, opowiedział Omen dobre Seymu sub signo Crucis. dwa projekta już są przeczytane: pierwszy o limicie Seymow y o alternacie uspokojony; drugi o Kurlandyi day Boże aby pari facilitate był umowiony. Życzył dołożyć w nim rigores przez Jmp. Podkomorzego Sochaczewskiego propositos. Życzył żeby y Commissya miała regulam praescriptam o dispozycyi Tey prowincyi. o Diploma revocationis Jmpana Graffa Moryczа instabat. —. —. Jmćpan Wyżycki podkoniuszy W. X. Litt. Zapatrując się super corruptam Obrad Naszych formam, przyznać muszę, non esse Diis curae securitatem Nostram sed ultionem.- Tu jest mieysce Libertatis; a zaś non est major libertas quam vocis.- Życzył aby rigor do projektowaney Konstytucyi był przydany:

y Dip

y Diploma pro majori Securitate od Jego Kr. Mci dane aby było; bo casu = — „ — „
quo miałby Seym ruere sufficiet to Diploma. — . — . Jmpan Eperyasz Poseł Zmudzki zgadzał się na projekt: pro Securitate o Diploma instabat. — .

= Jmcpan Grabowski Chorąży Michałowski Poseł Ziemi Liwskiey powitawszy Jmcpana Marszałka y Izbę, przymawiał się do projektu inferendo że dwie rzeczy scrupulum movent: 1°) że przez posła Xcia Ferdynandynowi pozwala się feudum, zkąd scrupulus oritur, aby się z Kurlandyą tak niestało jak się stało z Prussami których terrent vestigia. 2°) aby Commissya in casum non acceptationis vel praepeditionis miała promptum na to remedium coby czynić expediret? — . — .

= Jmcpan Sokolnicki Czesnik Wschowski. Interlocutorie upraszał Jmpana Marszałka aby instet do Jego Król. Mci o pożądane Diploma. A gdy się z tego Jmcpan Marszałek exkuzował że niepowitawszy Pana niechce Mu być tak często gravis et importunus Instancyami. Jmcpan Cześnik zabrawszy głos wyraził: że ponieważ Jmpan Hetman W. W. X. Litt. ma dać rationem in plenis Ordinibus, tedy życzył brać się do słuchania Jego. Do projektu przymawiał się że dignissime napisany: ad rigores procedere nieżyczył, ne sit medicina gravior morbo. — Jego Kr. Mci suadebat prosić żeby na prośbę uczynić raczył y rewokował Jmpana Graffa Moryca. Upraszał Jmcipana Marszałka, żeby precario poszedł do Jgo Kro. Mci: ter pulsare licet, si non aperietur abito. A lubo dufamy Łasce Jego Kr. Mci, doyścia jednak Seymu dufać niemożna. — Zachował sobie głos ratione diplomatis po odebraney Rezolucyi JKMci.

= Tandem kiedy wszyscy Ichmc upraszali JP. Marszałka aby poszedł do Jego Król. Mci.;

= Jmcpan Marszałek wyraził: że jako jest Executor Woli całey Izby, tak deklarował iść do Jego Król. Mci życząc aby cum bono eventu: dla czego solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. — . — . — . — .

Die 9. Octobris. Srzoda.

= Jmcpan Marszałek wyraził: że jako wszystkie roskazy Izby obserwuje pro Suprema lege; tak doniosł Jego Krol. Mci Universale desiderium względem pretendowanego Diploma; y lubo znalazł Jego Król. Mci facilem ad vota tey Izby ale oraz et sensibilem na diffidencyą. Deklarował Jego Kr. Mci dać pożądane Diploma: na co Deklaracyą z francuskiego na polską przetłumaczoną czytał, w te słowa: = —

„ w Grodnie d. 9. 8bris 1726. — Lubo Jego Król. Mci Pan Nasz Miłł. rozumiejąc że
„ już satisfecit prawu przez Reskrypta Inhibitionis et Cassationis in negotio Curlan-
„ diae niewidzi necessitatem domagania się Expedycyi Diplomatis: jednakże aby wszyscy
„ eo evidentius nowemi dokumentami konwinkowani byli o dobrey woli y szczerey In-
„ tencyi Jego Krol. Mci assistendi Rzpltey w teyże Sprawie; z Łaskawości naturalney y
„ z zwykłego affektu ku poddanym swoim nietylko non denegat ale praevenire chce

vota

 — · „vota publica, akkorduiąc potrzebowane Diploma naybardziey pretio
„umocnienia konfidencyi inter Majestatem et Libertatem, conservationis tran=
„quillitatis publicae y szczęśliwego zakonczenia Seymu. A zatym po uspokojoney
„takim sposobem Sprawie Kurlandzkiey et post sublata alia obstacula tym nieo=
„mylniey spodziewa się Jego Kr. Mć P. N. M. że Jzba Poselska korresponduiąc Oyco=
„wskiemu Jego Król. Mći circa bonum publicum staraniu pospieszy ad visionem
„Domini cum Instantijs et Recommendationibus godnych osob na Wakuiące Urzę=
„dy; y że potym insze projekta ad utilitatem Reipublicae zmierzaiące ułożone
„y determinowane będą." — · — · — · — · — · — · —

=Jmćpan Sokolnicki Czesnik Wschowski. Na przeczytany punkt Assekura=
cyi Jego Kro. Mći Pana N. M. wszyscyśmy attoniti stanęli, y doznajemy że prae=
starie Illi velocius est quam Nobis velle. w Wolnym Narodzie niemała ztąd
każdemu gloria: ligatum se Legibus profiteri! A ponieważ to Diploma nie
na dziś tylko ma bydź ale go leget posteritas, tedy należy aby było gruntowne
y przezorne. Ciezyło Nas rozprzestrzenienie granic ab Oriente in Auspicijs
panowania Jego Kr. Mći: że zaś o Avulsyą Kurlandyi atque agitatum negotiu
musiało bydź grave Jego Król. Mći w tym przepraszamy Pana, y przy powitaniu
aby Jmp. Marszałek uczynił należytą Majestati recognicyą uprasżał. Interea
życzył przystąpić do ułożenia Assekuracyi declarati Diplomatis et ad assensum
całey Jzby czytał zdanie swoje projective. — · Na co zaszła Zgoda. — · —

=Jmćpan Marszałek intulit: że kiedy dał Jego Krol. Mć deklaracyą ratione
diplomatis pewnie go wyda ad vota Universorum — Teraz zaś życzył Jmp. Marsza=
łek przystąpić ad determinationem czasu seymowania dispositive do Jzby Sena=
torskiey. Oto jednak uprasżał, aby była rezolucya jak progredi do umówienia tey=
że determinacyi? czy per turnum przez głosy? czy też per commune beneplacitu?
A tak Jchmciom zdało się per Provincias deklarować się. — · — · —

=Jmćpan Stolnik Krakowski wziąwszy głos; życzył solennie podziękować Jego
Król. Mći za deklaracyą Diplomatis. Względem determinacyi czasu Seymowania
życzył zgodzić się na sześć Niedziel ab Actu inchoato; y to dziś umówić, a jutro
rekommendacye do Wakansow; potym iść na górę. — · — · — · — · —

=Jmćpan Chorąży Wschowski, życzył securitatem Diplomati obwarować,
żeby sortiatur effectum. Rekommendacye do Wakansow aby per turnum były.
Deklarował że Prowincya Wielkopolska zgadza się na determinacyą czasu Seymowania
do czterech Niedziel ab Actu inchoato, y aby iść potym na górę. — · —

=Jmćpan Marszałek. Dla tym lepszego y doskonalszego ułożenia Diplomatis,
y dla

y dla zgody pomyślnieyszey o determinacyą Seymowania, in ordine do Instancyi: na dniu jutrzeyszym o Wakanse, solwował Sessyą na godzinę dziesiątą. —. —

Die 10. Octobris Czwartek. —.

= Jmć Pan Marszałek zagaiwszy Sessyą wyraził: iż z woli y roskazu Izby ufformowany jest Projekt desiderati Diplomatis y że Królowi Jmci jest kommunikowany, upewnił oraz iż na jutro będzie gotowy. Interea życzył umówić determinacyą czasu Seymowania y rekommendacye do Wakansow: na co deklarował dawać głosy per turnum. praevio tedy na to Consensu Universali Izby całey, et praevia praecustoditione abysię jutro nieruszyć aż będzie Diploma: tak Jmp. Marszałek dał głos ex turno Województwu Krakowskiemu. —. —. —. —. —.

= Jmć Pan Stolnik Koronny zabrawszy głos dany wyraził: że Wdztwo Krakowskie recognoscendo JJgo Krol. Mci należyte podziękowanie za Staranie ad vota publica żeby Prowincya Kurlandzka a Corpore Rzpltey non avellatur; rekomenduje na Kasztelanią Krakowską Xiążęcia Jmci Wisniowieckiego Wojewodę Krakowskiego; na Województwo Krakowskie Jmpana Podkomorzego Koronnego; na Buławę Wielką Koronną Jmćipana Wojewodę Podlaskiego Het. pol. kor.; do Buławy zaś polney koronney, że wiele jest godnych Jmion in Republica zasłużonych et ad hoc munus zdolnych, więc Jch nominował jakoto: JMW. PP. Kijowskiego, Potockiego, Lubelskiego Wojewodow, Jmpana Marszałka Poselskiego, Jmpana Podkomorzego, Pisarza, Oboźnego, Koronnych, Jmpana Marszałka Nadwornego Koronnego, Xiążęcia Jmci Kanclerza Wo W. X. Litto; Upraszał oraz Jmpana Marszałka aby Tych JJmw Justitiae Distributivae JJgo Królew. Mci rekommendując Sam Siebie nieprzepominał. Co do determinacyi czasu, życzył żeby był determinowany do sześciu niedziel ab Actu reassumptionis Seymu. —. potym per turnum Jmć Tychże Samych rekomendowali: a o czasie jedni do sześciu drudzy do czterech niedziel zgadzalisię. Insuper przy rekommendacyi do Wakansow, Jmpana Wojewodę Sieradzkiego, Jmpa Podskarbiego Nadwornego, Stolnika y Regenta Koronnych promowowali. Jchmć zaś Litewscy in casum Translacyi Jmpana Wojewody Potockiego na Buławę polną Koronną, do Litewskiey rekkomendowali JJmw Panow Wojewodę Trockiego, Kasztelana Witepskiego, Xcia Jmci Kanclerza Wo W. X. Litto. —. Jak zaś przyszedł turnus na Ziemię Chełmską, Jmć Pan Pisarz polny Koronny zgodziwszysię z mówiącymi przed Sobą to singulare intulit: aby Poselstwo Angielskie in persona Tego który honor Narodu Naszego laesit wakowało, a jeśliby tu przybył aby był rewokowany. Na co conclamatum, Zgoda! —. —. Jak przyszedł turnus na Powiat Orszański, po zakończonym głosie Jmpa Piastrzeckiego, —. Jmć Pan Marszałek presse ad continuationem turni Solwował Sessyą na godzinę ósmą, —. —. —.

Dnia

Die 11. Octobris Piątek. —.

= Imcpan Marszałek zaczął Sessyą od kontynuacyi głosow per turnum który cadebat na Województwo Mazowieckie. począwszy tedy od Ziemie Czerskiey szły głosy aż do Województwa Czerniechowskiego: w których głosach wszyscy Ichmć zgadzali się na rekkomendowanych do Wakansow dnia wczorayszego przez górnieysze Województwa: niektórzy jednak Ichmć przydali Instancye swoie za Imcpanem Wojewodą Chełmińskim, za Imnimi pany Sapiehami y za Impanem Chorążym Koronnym. Względem determinacyi czasu, jedni Ichmć na cztery niedziele ab actu inchoatae Reassumptionis, drudzy na sześć Niedziel pozwalali. To zaś generaliter wszyscy praecustodiverunt, żeby P. Finch który laesit honorem gentis nietylko niebył auditus od Jego Kro. Mći ale żeby relegetur: ktoby zaś z nim ważył się konwersować aby go mieć pro hoste Patriae y honory takowych pro vacanti aby podane były.

= Czytane potym jest Diploma od Jego Kr. Mći względem Kurlandyi dane y podpisane. po którego przeczytaniu cała Izba oświadczyła się z podziękowaniem Jego Królewskiey Mości y uniwersalnym z niego ukontentowaniem —. —. —.

= Impan Marszałek zatym solwował Sessyą in crastinum presse do powitania Jego Królewskiey Mości —. Na co Uniwersalis zaszedł Assensus. —. —.

Die 12. Octobris Sobota.

= Impan Marszałek in fundamento wczorayszey Uniwersalney zgody zapraszał całey Izby do powitania Jego K. Mći, na rozdanie Wakansow y determinacyą czasu Seymowania. Na co conclamatum: Zgoda! —. —. —. —.

= Imcpan Zabicki Poseł Zakroczymski z Kollegą swoim contradixit y niechciał się ruszyć z mieysca allegando, że poki P. Finch non relegabitur z Grodna poty do niczego przystąpić niemoże. Aleć tandem victus persuasionibus Impana Marszałka y drugich Ichmciow supersedował od swojey kontradykcyi. A tak wszyscy z Imp. Marszałkiem poszli do Izby Senatorskiey —. gdzie stanąwszy Imćpan Marszałek poselski witał Króla Imći ore disertissimo! —. —.

= potym czytał Imp. Regent Koronny jako Deputat do Konstytucyi przy Imćp. Marszałku poselskim stojący spisane na Wakanse Instancye y do Łaski Pańskiey rekkomendacye. — potym wyraził Impan Marszałek poselski że Izba poselska umówiła determinacyą czasu Seymowania teraźnieyszego na cztery niedziele ab actu reassumptionis in majori parte; inni zaś Ichmć osobliwie z prowincyi Wo. X.a Litt.o na sześć niedziel —. Odpowiedział od Tronu Impan Kanclerz W. Koronny. A potym Jego Kr. Mć exquisivit singultim od każdego z Ichmciow Senatorow utriusque Status y od Ichmciow Ministrow Status vota et sensus tak względem oddania Wakansow jako y determinacyi czasu Seymowania —. —. His expeditis: =

Imp.

= Jmpan Kanclerz od Thronu deklarowat Kasztelanią Krakowską = — .
= Xciu Jmci Wisniowieckiemu Wojewodzie Krakowskiemu; Butawę Wielką
Koronną Jmpanu Rzewuskiemu Wojewodzie podlaskiemu Hetmanowi polnemu
Koronnemu; Butawę zaś polną Koronną Jmpanu Chomentowskiemu Marszałko-
wi Nadwornemu Koronn. oraz z Województwem Mazowieckim: a inne Wakanse
Jego Królew. Mći zatrzymać jeszcze raczył. — . Zaraz tedy po tey deklaracyi Jmc
pan Marszałek nadwo. kor. przysiągł in facie Rzpltey na Butawę, dictante Ro-
tham Supremo Regni Cancellario według opisania w Traktacie 1717. novella lege
potwierdzonym. po tey przysiędze zaraz zasiadł krzesło Województwa Mazowieckie-
go. — potym deputowat na słuchanie rachunkow do Skarbow Koronnego y W. X. Litt.
tudziez y do Artylleryi Oboyga narodow, z Senatu Koronnego Jmpan Kanclerz
W. Koronny, a z Senatu Wo. Xa. Litto. Xiążę Jmc podkanclerzy Wo. Xa. Litto.; to jest, do
Skarbu Koronnego Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego z małey polski y Jmp. Wwdę
Rawskiego z wielkiey polski, z Wo. X. Litto. Jmci pana Wojewodę Brzeskiego. —
do Skarbu Xtwa Litewskiego; Jmci pana Ogińskiego Kasztelana Witepskiego z Litwy,
z Korony Jmci pana Wojewodę Chełmińskiego. — do Artylleryi Koronney Jmci pana
Kasztelana Bełskiego z Korony, z Xa. Litto. Jmci pana Kasztellana Mścisławskiego.
do Artylleryi Wo. Xięstwa Litews. z Litwy Jmpana Kasztellana Smoleńskiego, z
Korony Jmpana Kasztellana Brzeskiego Kujawskiego — . — Jmcpan Marszałek
poselski instituit o determinacyą czasu, o prowincyonalne Sessye, y o regress do Jzby
poselskiey. — . — . od Thronu Jmcpan Kanclerz W. Kor. determinowat czas te-
raźnieyszego Seymowania do czterech niedziel ab Actu inchoatae reassumptionis,
y deklarowat że Jego Król. Mć pozwalać raczy tak na prowincyalne Sessye usitata
praxi et in locis solitis, jako y na regress do Jzby poselskiey ad proponendas et
formandas leges. — . — . powróciwszy do Jzby Poselskiey Jmp. Marszałek
dla spoźnionego czasu y tym lepszego ułożenia Deputacyi z Tey Jzby do Skarbów
y Artilleryi, solwowat Sessyą do poniedziałku na godzinę dziewiątą. — .

Die 13. Octobris Niedziela.

Naznaczona Audiencya Posłannikowi Tureckiemu od Seraskiera Chocimskiego
za fermanem porty wyprawionemu na dniu dzisieyszym koło godziny jedena-
stey przed potudniem odprawiła się. Jmcp. Pułkownik popiel z liczną Assisten-
cyą Kawaleryi polskiey wprowadzał Tego posłannika Agę na koniu od Jgo Kr. Mći
ordynowanym ze wsi przez Most na Niemnie zbudowany do Pałacu Rezydencyi
Jego Kro. Mći; przed którym pałacem w Rynku szykiem stały piesze gwardye tak Ko-
ronna jako y Litewska in corpore: na prawym zaś Skrzydle drabanci konno, a na
lewym dragonia także konno z Regimentu Jgo Kr. Mći Baudiczowskiego.

—„— = w pałacu stały Warty gęste a granatyerowie po Schodach. Wprowadzony na Audiencyą Ten Aga do pokoju w którym się z Jchmć Senatorami Jego Kr. Mć znaydował. Uczyniwszy profundissimam reverentiam Jego Kr. Mci z niskim Ukłonem w kołpaku Sobolim stojąc a nic niemówiąc oddał List do Jego Krol. Mci należący. po którego oddaniu, a Majestate Jmćpan Kanclerz W. Kor. mówił: Że Jego Kr. Mć List przez Ur. Agę wdzięcznie przyymuiąc pytać się raczy jaka była natenczas wiadomość o zdrowiu Cesarza Jmci kiedy tu był Aga expedyowany? Odpowiedział Aga przez Tłomacza, że Cesarz Jmć. Turecki Pan Jego znaydował się w dobrym zdrowiu do świadczenia dalszey przyjaźni Królowi Jmci. Drugi List do Rzpltey należący oddał Tenże Aga przytomnemu Xciu Jmci Prymasowi. potym Jmćpan Kanclerz od Tronu mówił, że Jego Król. Mć na Listy Responsa expedyować y oddać Urodzonemu Adze zechce: a teraz Urod. Agę należytym traktamentem akkomodować zlecić raczył. za co przy Ukłonie uniżonym podziękowawszy wyszedł z pokojow. a gdy nadoł zszedł niechciał wsieść na konia, ale pieszo aż ku szykowi drabantow wyszedszy. potym jak zaszła kareta Jmpana Podskarbiego W. X. Littº dla padającego deszczu wsiadł do niey y z assistencyą swoich Bośniakow y dragoniey Litewskiey która mu na Wartę przydana pojechał do pałacu Tegoż Podskarbiego W. W. X. Littº na Traktament. —.

Die 14. Octobris Poniedziałek.

= Jmćpan Marszałek. Gdyśmy się od Tronu wrócili do Domu Equestris Libertatis należy nam progredi zaczynając od tych materyy które są odłożeniem Seymu tego przepisane. Juz privata obstacula remota, teraz de securitate publica radzić potrzeba. Że zaś odłożony Seym y na Deputacyi do Konferencyi z Ministrami postronnych potencyy: więc należy ante omnia wysłuchać relacyi odprawionych Tychże Konferencyy. A ponieważ errore stało się legentis rekkomendacye, przed Majestatem Jego Kr. Mci na dniu onegdayszym, że za Jmp. Wojewodą Sieradzkim y Jmpanem Chorążym Koronnym opuszczona jest Instancya, więc deklarował Jmćpan Marszałek hunc errorem supplere przy złączeniu się da Bóg z Izbą Senatorską. —. po takowym zagajeniu chciał Jmćpan Marszałek czytać Deputatow z Izby do Skarbow likwidacyi y do Artylleryi. —.-

= Jmćpan Swinarski Poseł Kaliski obstitit y prosił o głos: tandem interlocutorie wniosł, aby Deputati do Liquidacyi Skarbow byli Juramento obstricti, na co Instrukcyę Swoją z Kollegami Swemi pokazał y od niey nieodstąpić deklarował. Wszyscy Jchmć postowie z innych Województw hanc novitatem detestati, y ruszyli się wszyscy z mieysc do wypersuadowania Jmm Wielkopolskim recessu od tey illacyi jako

novitą

=novitatem redolentis. —. —. Jak znowu zasiedli na swoje mieysca= —. —
=Jmp. Marszałek pytał się jesli jest zgoda przystąpić do Deputacyi na Liquidacyą Skarbow? Na co gdy communis zaszedł assensus, —. —. Jmpan Swinarski znowu interlocutorie assensum praebuit, ale cum ea conditione żeby Ichmc Deputati żadnych rachunkow niepodpisali póki o nich relacyi należytey tu w Izbie nie uczynią. —. —. A tak Jmpan Marszałek czytał długi regestr Deputatorum po jednym z każdego Województwa y Ziemi: jak przyszło do Deputacyi z Województwa Bracławskiego z którego deputowany jest Jmp. Wyżycki Podkoniuszy Wo. Xa. Litt., Jmćpan Kalinowski Starosta Winnicki opponował się że Jemu należała z Tego Województwa Deputacya jako pierwszemu in ordine Posłowi: ale hoc non obstante Jmćpan Marszałek zakończył tę Deputacyą według Regestru —. —. —. —.
=Po zakończeniu teyże deputacyi, ex ea ratione że Relacye Konferencyi jeszcze niesą ułożone doskonale solwował Sessyą in crastinum. —. —. —.

Die 15. Octobris Wtorek.

=Jmćpan Marszałek, na fundamencie wczorayszey przy Solucyi Sessyi deklaracyi instabat, żeby dzisieysza Sessya zaczynała się od czytania relacyy odprawionych z Ministrami postronnych potencyy, Konferencyy. —. —. Jmćpan Kalinowski Starosta Winnicki interlocutorie wniosł, że na dniu wczorayszym zatamował activitatem: więc ad restituendam prosił o głos. Interea Jmpan Wyżycki Podkoniuszy Wo. Xa. Litt. deklarował się że propter bonum publicum ustępuje swey Deputacyi. A tak,
=Jmćpan Starosta Winnicki wziąwszy głos wyraził: że niechcąc być lapis offensionis publicznym Obradom, przywraca Activitatem: widząc zaś aequanimitatem Jmpana Podkoniuszego Litewskiego supersedował od swey pretensyi y aby Jmc przy wczorayszey deputacyi conservetur upraszał. —. —.
=Jmćpan Małachowski Starosta Opoczyński, allegując że sobie na dniu wczorayszym praecustodivit, przed czytaniem relacyi Konferencyy, prosił o głos. —.
=Jmćpan Wilkowski Podkomorzy Sochaczewski, interlocutorie powiedział; et urgebat żeby lex observetur quam tulimus ipsi. Na dwóch materyach odłożony jest Seym ten; na Exekucyi Dekretu Sprawy Toruńskiey y na odprawienie konferencyi z Ministrami postronnych potencyy: relacyi tedy tych Konferencyi słuchać należy, w głosy niepotrzebnie się niewdając, et externam obmyslić securitatem. —. —. Jmćpan Starosta Opoczyński powtórnie prosił o głos jako wolny Poseł innuendo, że tak trzeba radzić de Externa securitate aby interna non labefactetur. —. —. Jmćpan Karwowski Podczaszy Wiski interlocutorie oświadczył się, że niepozwoli na głosy poki Externa Securitas obmyslona niebędzie: żaląc się na ludzi Brandeburskich którzy gwałtem

zabier

—.—. =zabieraią w domach Swoich Szlachtę pograniczną. —. —. —.

=JmćPan Starosta Opoczyński reposuit, że większa iest krzywda y szkoda kiedy per potentiam jakoby Trybunatu, maiętnosci ze wszystkim zabieraią.

=JmćP. Karwowski powiedział: że gdy przyydzie do Korrektury Trybunatu, Sam oto aget fortiter y że głosu wolnego postowi nietamuie; niechcąc sam sobie bydź w tym y nikomu injurius. —. —. Ruszylisię zatym wszyscy Jchmc z JmPanem Marszałkiem chcąc wyperswadować JmPanu Staroscie Opoczyńskiemu aby supersedował od Swoiey pretensyi: a kiedy nic efficere niemogli.

=JmćPan Marszałek in Spem melioris eventus Solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. —. —. —. —. —. —

Die 16. Octobris. Srzoda. —

=JmćPan Marszałek przy zagajeniu wyraził: że Słusznie et Sensibili dolore musi conqueri nad Stratą czasu niewiedząc quo fato protrahitur bez wszelkiego in publicum pożytku. Upraszał aby progredi w Obradach od czytania Relacyi odprawionych Konferencyy z postronnych potencyy Ministrami.

=JmćPan Małachowski Starosta Opoczyński, wziąwszy głos dany Sobie od JmPana Marszałka wyraził: że jako iest in paritate juris ufundowana Rzeczpospolita tak in hac Officina Legum należy providere ne plus Civis praesumat quam Respublica. Mamy prawo, a tym opisane Jurisdykcye. Nieskarżemy się na Sądy JJgo Królew. mći Relacyyne, Assessorskie y inne, bo te intra sphoeram Władzy Swojey należycie administrant sitientibus justitiam. Nieskarżemy się na Sądy Trybunalskie, bo te provida Majorum instituit Authoritas: ale żali się przychodzi na Sądzących y rządzących Trybunałami per calcata tot Jura Regni. JmćPan Strażnik Litewski niedoczekawszy czterech lat po Swojey na Trybunał Deputacyi jako prawo mieć chce /: które de Aº 1678. et 1683. allegował y czytał:/ we dwie lecie stanął Deputatem na Trybunał a potym y Marszałkiem. Teraz Jmc calcatis tot Constitutionibus, /: które także czytał:/ maiąc na Sobie funkcyą poselską na teraźnieyszy Seym, funkcyą Trybunalską ważył się exercere. Co y JmPan Starosta Bełski za przykładem Stryja uczynił. — A zatym instidit, aby jako clare Lex jubet non disputat, ab utraque functione Jchmc removeantur. — s.p. JmPan Zamoyski Author Trybunatu będąc wraz y Kanclerzem y Hetmanem niewiedział co to iest contemnere humiliorem! ponieważ zaś JmPana Strażnika funkcya iuż się kończy; tedy aby Decreta tanquam a non habente legitimam Jurisdictionem ferowane były tu skassowane: a JmćP. Starosta Bełski jako wyżey illatum żeby był z Trybunatu Piotrkowskiego

rugow

rugowany. — A jako JEgo Kr. Mć wydał Diploma providendo Externae — . Securitati względem Kurlandyi, tak aby tu ad praemissum effectum do Exekucyi praw projekt był akceptowany który obiecał podać JmP. Starosta Opoczyński: aliàs do niczego nieprzystąpić deklarował się. —. —. —. —

= JmćPan Czacki Stolnik Wołyński Poseł Czerniechowski wniosł: że parvae curae loquuntur ingentes stupent. pro majori trzeba tu radzić de Securitate externa, a dopiero internam ugruntować. Na korrekturę Trybunału zgodzić się deklarował. Co zaś illatum przeciwko Osobom JchMć Panow Strażnika W. X. Litt. y Starosty Bełskiego na to żadnym sposobem niepozwalał: ale owszem upraszał JmPana Starosty Opoczyńskiego aby privata odia publico bono sacrificentur, y żeby sine Cenzura Osob Correctura Trybunału stanąć mogła. —. —. —. —. —. —. —.

= JmćPan Wilkowski Podkomorzy Sochaczewski wyraził: iż żarliwość JmćPana Starosty Opoczyńskiego przy prawie, jako wszędzie tak osobliwie in hac officina legum powinna mieć plausum: aleć prawo może allegari sine laesione Osob! przeciwko Konstytucyom że Poseł niepowinien bydź Deputatem ani Deputat Posłem cytował Konstytucyą Anni 1623. — Że Seymy Ordynaryyne prolongowane bydź niepowinny cytował y inne o tym Konstytucye: a kiedy przyszło ex necessitate necessitante odłożyć przeszły Ordynaryyny Seym przez to nikomu krzywda niestała się: równie że tak w krótkim czasie virtus JmPana Strażnika Litt. y JmP. Starosty Bełskiego fascibus Tribunalitijs admota! Jako zaś omne judicium constat ex Judice Actore et reo, tak o to Actoratum powinnoby mieć Województwo Bełskie, ktore że nietylko się nieskarży o krzywdę Swoją y nietylko protestacyi nieuczyniło o recess od funkcyi poselskiey przez JmP. Strażnika, ale owszem probando factum w lat dwie drugiego Posła JmPana Starostę Bełskiego Deputatem uczyniło: y wolno Mu to było; quod placuit, licuit. — Na korrekturę Trybunału, że swego czasu zgodzi się, powiedział; ale sine laesione honoru tantorum nominum. — Teraz zaś expedit to czynić co ostatnia Konstytucya przepisała: to jest aby słuchać relacyi Konferencyy z Ministrami postronnych potencyy odprawionych. —. — JmćPan Łopacki Poseł Ciechanowski. po umowieniu externae Securitatis względem Kurlandyi intulit: że należy providere internam Securitatem, to jest praejudicia et abusus które się per potentiam w Trybunałach dzieją, ante omnia tollere. —. —. —.

= JmćPan Karwowski Podczaszy Wiski wyraził: że jako Trybunały reprezentują Vicariam JEgo Kr. Mći potestatem, tak powinny z Seymow mieć =

—. — . = należytą animadwersyą kiedy w czym deviant. — Deklarował że nie odstąpi od Correktury Trybunału kiedy ta materya proponetur. Interea jednak profit Jmpana Starosty Opoczyńskiego, aby pozwolił wprzód przeczytać Relacyę Konferencyy z Ministrami postronnych potencyy: instabat oraz aby circumscribendo Trybunał non proscribere godnych Jmion. —. —. —. —. —.

= Jmćpan Kuczborski Podkomorzy Zakroczymski powitał Jzbę. na korrekturę Trybunału pozwalał: ale na odsądzenie Jmpana Starosty Bełskiego niepozwalał: ale owszem intulit: że jeśli w Tym prześwietnym Domu tak dawno y długo Buławy Hetmańskie dziedziczyły cum emolumento publico, a czemuż y Laski Trybunalskie niemają? A jako Jmpan Starosta Bełski wolał bydź na usłudze Wdztwa w Trybunale niż tu na Seymie ex Votis Fratrum; tak deklarował się Jmćpan Podkomorzy że gdyby miał optionem pewnie by w tym naśladował Jmpana Starosty. —. —. —. —.

= Jmćpan Łowczy Łomżyński żalił się nad stratą czasu per exacerbationes Osob: życzył tantisper dać pokoy querelis: a wysłuchawszy Relacyy Konferencyi potym do Korrektury Trybunału przystąpić, gdzie będzie czas y mieysce o wszystko przymówić się. — Żarliwości przy prawach Jmpana Starosty Opoczyńskiego dał plausum: ale oraz upraszał żeby od Swojey illacyi tantisper supersedował, deklarując suo tempore przy Correkturze Trybunału dopomódz Mu pro manutentione tych praw. —. —. Jmpan Kożuchowski Poseł Wieluński intulit: że jako pierwszy Senator W. X^a. Litt^o. w tey Jzbie impetebatur a przecie novercante mucrone Rzplta non offendit Jmci: tak y Correctura Trybunału może bydź sine laesione Osob; byle była Securitas praw. —. —.

= Jmćpan Starosta Opoczyński interlocutorie odezwał się pytając: co za Securitas prawa bydź może kiedy nulla jego observatur executio? —. —

= Jmćpan Garczyński Chorąży Wschowski. do wniesioney materyi przymawiał się, iż każdy powinien znać to że pod prawem siedzi. Cassari zaś Decreta Tribunalitia ogołem niemogą; bo nie Sam Marszałek one feruje, ale wespoł z Sędziami przeciwko którym nulla querela. Upraszał Jmpana Starosty Opoczyńskiego aby pozwolił descendere do słuchania Relacyi Konferencyy; a potym do Korrektury Trybunału. —. —. —.

= Jmćpan Potocki Starosta Halicki wyraził: że o prawo upominając się, pamiętamy świeższe prawo, kiedy według odłożenia tego Seymu należy Nam od wysłuchania relacyi Konferencyy Obrady teraznieysze maturare: Każdego Województwa y Ziemi Posłowie mają Instrukcye o Korrekturę

Tryb.

Trybunatu, y swego czasu ta bydź musi. Allegatur prawo o Deputatach — — y postach. ale też jest prawo de Expulsionibus, a o tym nic niemówią. Uprafzał Jmci pana Starosty Opoczyńskiego aby niechciał offendere osob. — . —.

= Jmpan podkomorzy Koronny dziękował Jmćipanu Staroscie Opoczyńskiemu pro Zelo quo tuetur allegowane prawo. prosił aby na skolligowany Dom nienastępował, ale żeby albo do korrektury Trybunału albo do słuchania Relacyi Konferencyy przystąpić pozwolił. — . — . — . —.

= Jmćpan Trypolski podkomorzy Kijowski Chwalił Zelum Jmp. Starosty Opoczyńskiego że agit rem popularem przy prawie: ale Dekretów kassować niepodobna. – Quoad internam Securitatem, ta providebitur kiedy przez korrekturę Trybunału stanieśię Exekucya praw allegowanych. Quoad externam Securitatem trzeba wprzód informować śię wczesnie o Konferencyach: trzeba y Prowincyonalnych Sessyi pozwolonych od Tronu: a czas na to krótki. Uprafzał zatym Jmpana Starosty Opoczyńskiego aby pozwolił przystąpić do czytania Relacyi tychże Konferencyy. — · —. Jmćpan Sokolnicki Czesnik Wschowski. prawdziwie nazwać śię może abusiva Tribunalitia potestas: dolenda materia! kiedy w skolligowanych Domach fraterno caesi sanguine maxent.' prawda że ex orbita prawa wypadły et facilius ista vincere quam ferre: tu śię naprawić może w czym deviatum. Na Jmćipana Wojewodę Kijowskiego y Jmćipana Pisarza polnego Koronnego o odprawione legitime funkcye Trybunalskie nikt śię nieskarży. – przyznajemy że śię niegodzi rok po roku Trybunalskich podeymować śię funkcyi: mając jednak wzgląd na chwalebną ad usus publicos Applikacyą Xiążęcia Jmći prymasa y Jmpana Marszałka Poselskiego, y innych Jchmciów z tego Domu w tey Izbie zasiadających, uprafzał Jmpana Starosty Opoczyńskiego aby de rigore prawa raczył w swey propozycyi demittere. A że dochodzi wiadomość z piotrkowa de crisi liberae Electionis Deputatów Województw Wielkopolskich, kiedy Deputatów legitime obranych sub obtentu protestacyi we trzy Niedziele post actum w innym Województwie non in proprio Territorio uczynioney rugowano. Cujus motu dziejeśię to, allegował że ma documenta ale parcit nomini. – Spirituales siła rządzą. y konwulsye praw w Trybunale od nich naypierwey dziejąśię. przyjadą tu rugowani niesłusznie, instabunt o sprawiedliwość, której urgere y nieodstąpić deklarowałśię. — . — . Jmpan Olszański Chorąży Owrucki. Zelum przy prawie Jmpana Starosty Opoczyńskiego chwalił, y uprafzał aby pro prima prawa dawne observentur. – na korrekturę Trybunału zgadzałśię ale Imion Godnych nietykając: lubo to prawda co dawne o Naszych prawach niesie przysłowie: że są jak pajęczyna. Bąk śię przebije a na Muchę Wina . —. —. —.

Jmćp

—·· —·=JmćPan Zboiński Podkomorzy Dobrzyński. prawa Explikacyi niepotrzebuje. – Większe vulnus Rzpltey cierpieć mała non provisa Externa Securitate. —. Inter arma silent jura. A zkądże urosły te bezprawia w Trybunale? tylko inter arma: kiedy podczas przeszłych rewolucyy niemając Securitatem externam niepodobna było obserwować debitam praw executionem. Na korrekturę Trybunału zgodzić się deklarował, ale suo loco et tempore. – Żalił się ad extremum że Deputaci Dobrzyńscy także nulliter rugowani są z Trybunału Piotrkowskiego. —. —.

=JmćPan Miaskowski Poseł Kaliski uczynił inwektywę, allegując że przez potencyę Duchowne znaleźliśmy się tanquam agnus coram tondente. Oblatysię krwią Dekreta Trybunalskie nienależycie ferowane. Nie tak nam barbaries et saevities nieprzyjaciół dokuczyła jako ta praepotencya: zkąd y Seymików zrywanie y inne gravamina wnieśione. Regestra w Trybunale nierachowane y niepomiarkowane in exitium fortun Szlacheckich. Novissime od Krzyża gwałtownie odepchnięci legitime obrani Deputaci przez Duchownych cum publica labe. – A kiedy to pierwsze ex origine Polski Województwa cierpią, verendum żeby to malum całego Królestwa nieogarnęło. prosił o Sprawiedliwość favore Deputatów Rugowanych, aby unicuique sit sua Securitas, curetque sua templa Sacerdos! prosił aby od Korrektury Trybunału zaczynać dalsze Obrady. —. —·-

=JmćPan Marszałek zatym pytał się: jeśli jest zgoda na Deputacyą do formowania Korrektury Trybunału? Na co zaszedł assensus wszystkich et in particulari JmćPana Starosty Opoczyńskiego. – A tak czytał JmćPan Marszałek spisarych pierwey ad eum effectum JchMćw Deputatów z każdey prowincyi po dwunastu do Deputatów antecedenter do Konstytucyi poprzysiężonych. In reliquo solwował Sessyą in crastinum do czytania Relacyi Konferencyi z postronnych potencyy Ministrami —. —.

Die 17. Octobris Czwartek.

=JmćPan Marszałek zagaiwszy Sessyą in fundamento wczorayszey deklaracyi pytał się: jeśli jest zgoda przystąpić do czytania relacyi Konferencyi z Ministrami postronnymi? Na co gdy zaszedł assensus, czytana jest relacya Konferencyi et Actorum z Jmcią XDzem Nuncyuszem —. —. Jak przeczytano ku końcowi List JegoKr. Mći do Oyca S. in Martio Ani cur. in materia Juris patronatus pisany:=

=JmćPan Starosta Rożański y inni JchMćw upraszali JmćPana Marszałka, aby ponieważ JmćPan Lagnasc powrócił już z Rzymu rekwirował go o Respons od Oyca S. na tenże List JKr. Królewskiey Mości.. Co JmćPan Marszałek uczynić przyobiecał.

=Po skończonym czytaniu Actorum z Jmcią Xiędzem Nuncyuszem,

=JmćPan Marszałek intulit: że następuje Relacya Actorum z Ministrem

Cesarża

Cesarza Jmci Chrzescijanskiego, życząc żeby czytanie jey differre do jutra. —. —
Interea opowiedział, że na mieysce Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego ad praesidendum Deputacyi do Korrektury Trybunatu naznaczony jest od JKo K. Mci Biskup Płocki, który ma na czas y mieysce sposobne Jchmciow Deputowanych invitare. prowincyalne zaś Sessye Małopolska sub praesidentia Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego; Wielkopolska u Xcia Jmci prymasa; a W. X. Litt. gdzie Jchmw PP. Ministri Status zechcą, w Swięta odprawić się mogą. Aby zaś w tey Izbie tym pilniey properare można in negotijs solwował Sessyą in crastinum precise na godzinę osmą. —. —. —. —. —. —. —

Die 18. Octobris Piątek.

= Jmcpan Marszałek zagaiwszy Sessyą życzył przystąpić ad continuationem innych Relacyi Konferencyy. Na co gdy zaszedł Assensus, czytano Konferencye: 1°) z Ministrem Cesarza Jmci Chrzescijańskiego odprawioną. 2°) z Ministrami Moskiewskiemi. 3°) z Ministrami Dworu Berlińskiego. — po przeczytaniu tych Konferencyy, Jmpan Starosta Rożański y inni dopominali się aby Jmcpan Marszałek requirował Jmcpana Graffa Lagnasca: jezeli oddał Oycu S. List JKo Kr Mci wczorayszego dnia czytany? y co za racyą Curia Romana miała że na ten list responsu nie dała? O co Jmp. Marszałek requirować JP. Graf Lagnasca deklarował.
= Jmcpan Marszałek pytał się: jeśli jest wola aby były czytane Listy od postronnych potencyy do JKgo Król. Mci pisane z okazyi Sprawy Toruńskiey y exekucyi Dekretu w niey ferowanego? O co cała Izba upraszała. Czytano tedy Listy y Responsa Cesarskie, Szwedzkie, Angielskie: a jak chciano czytać mowy P. Fincha na to zgody niebyło, ale owszem Jchmc PP. Posłowie instabant, aby takowe mowy za koło wyrzucone były. Ta Sessya trwała pięć godzin: po którey zaszła od Jmci Pana Marszałka Limita in crastinum. —. —. —. —. —

246 —

Die 19. Octobris. Sobota. —

= Jmcpan Marszałek. Kiedy biorę w reflexyą stratę trzechniedzielnego czasu, obawiać się przychodzi żeby przez tydzień coeptum opus salutis publicae determinować się mogło. A że ad externam Securitatem należy mieć perspectam mentem postronnych potencyy: dla tego życzył, aby były czytane Listy ad Ordinem Equestrem tak od Cesarza Jmci Chrzescijańskiego jako y od Króla Jmci Francuskiego przez posłow tych Monarchow oddane. Na co gdy zaszedł assensus czytany był List: 1°) od Cesarza Jmci przez Jmp. Wratislawa, 2°) od Króla Jmci Francuskiego przez JmXiędza Livrego oddany. - potym czytane było Supplex

memor

–·–·= Memoriale od Miasta Elbląga do Izby względem Eliberacyi Territorij Elbingensis podane. –· potym wziął głos, –· –· –· –·–·

= Jmcpan Linski Łowczy Nadworny Koronny Poseł Sieradzki. Jest czego powinszować że projekta quoad Securitatem externam umówione, tudzież quoad securitatem internam do korrektury Trybunału że Jchmć Deputati naznaczeni. A że Województwo prawie in capite Instrukcyi obligowało upomnieć się o Sol w Bałwanach należącą według prawa: przeto upraszał Jmpana Marszałka aby o to expostulował z Jego K. Mcią: uczynił oraz prekaucyą że do innych materyy nieprzystąpi poki ta niebędzie uspokojona. –· –· –·

= Jmcpan Poniński Łowczy Wschowski wyraził żal województw Wielkopolskich o niesłuszne wyrugowanie z Trybunału Piotrkowskiego Jchmćpanow Deputatow Tychże Województw legitime et nemine contradicente obranych: a jeszcze tym żałośniey factum occultum incusabat że protestacya zarzucona była Jchmciom od Tegoż Samego Szlachcica który Jch w kole na Seymiki nominował, y że ta protestacya w inszym Województwie w poł trzeci niedzieli po Seymiku jest uczyniona. Upraszał zatym aby według Konstytucyi Anni 1601. o przywróconym Deputacie Województwa Podlaskiego, Ci z Jchmć Deputati którzy tu przybyli do funkcyi swoich per Legem restituantur. –· –· –· –·–·

= Jmcpan Eperyasz Poseł Żmudzki. przymawiając do przeczytanych Relacyy na dniu onegdayszym y wczorayszym instabat, aby w Sprawach Rzpltey ministrow Saskich nieużywać, jako to praecavet Lex Novella która czytał: a oraz upominał się o Respons od Oyca Sº na List Jego Kr. Mci przez Jmp. Graffa Lagnasca determinatè ordynowany. –· –· –· –· –·–·

= Jmcpan Marszałek informative powiedział: że ponieważ Rzplta u żadnego Dworu teraz niemiała Swego Rezydenta; zaś od Jego Kr. Mci jako Elektora Saskiego wszędzie się znayduią; tedy za to jeszcze obligacya Jego Kro. Mci mieć należy, że Listy pilne w Jnteressach Rzpltey przez Ręce Tychże Ministrow Swoich ordynować raczył. Co zaś do Jmpana Graffa Lagnasca, Ten deklarował dać in Scripto dla czego od Oyca S. Responsu niemasz. –· –· Jmcpan Swinarski Poseł Kaliski instabat, ab Jmm. Deputati Województw Wielkopolskich niesłusznie z Trybunału Piotrkowskiego rugowani ad tenorem allegatae Anni 1601. legis do funkcyy Swoich restituantur. –· –·

= Jmcpan Czacki Stolnik Wołyński przymawiał się do Relacyi o Konferencyach z Ministrami postronnemi: życzył ugruntować exekucyą Dekretu Toruńskiego. dopominał się aby durantibus his Comitiis vitiosa et annullata Electio Jmpana Graffa Moryczа authentice oddana była, y aby Diploma Jego Król. Mci o Kurlandyą dane do Metryki ingrossowane było per Extractum do Województw wydawane. Co się tknie Konferencyi z Jmcią dziedzem

dzem Nuncyuszem, urgebat aby niedaćsię tak bardzo rządzić huic potestati, — „

y aby niepozwalać tak wielkich Summ za Sakry y inne Expedycye extra Regnum exportare; tudzież aby Nunciatura niewdawałasię in materias Status Regni et Equestris Ordinis. Allegował że przeszły JmXiądz Nuncyusz na Synodzie Ruskim Uniackim w Zamościu postanowił przeciwko prawu koronnemu: 1°) aby Popowiczowie niedziedziczyli ale wolni byli: zkąd co za periculum snadno inferri może kiedy od 80^m popow y tyloż Ich Synow na 160^m Kozaczyzny urośc może in perniciem Rzpltey. 2°) aby popi piwo warzyli y gorzałkę kurzyli cum praejudicio Dziedzicow Dobr w których się znayduią. 3°) Aby niebyli do Cerkiew parochi instytuowani poki aukcya fundacyi nienastąpi. — Convellit krom tego Nuncyatura jura Equestris Ordinis przez Ewokacyą Szlachty do Trybunału Swego y przez Exkommuniki których się emerito Civi JmcPanu Jwańskiemu dostało. Życzył zatym aby ad abolendos hos abusus wyprawić poselstwo do Oyca S° na które upraszał JmPana podskarbiego Nadw. Koron. — Ten zaś aby tam serio agat ratione Juris Patronatus et circumscriptionis Nuncyatury żeby się in causas Civiles et in materias Status niewdawała ceti. — Do Konferencyi z Ministrem Cesarskim mówił: że jeżeli Cesarz Jmc pretenduje takiey pactorum renowacyi którąby inne pacta osobliwie cum Oriente wzruszać miała, na nią pozwolić niemoże. — Do Moskiewskiey należy upominaćsię o restytucyą Inflant y o dotrzymanie rzetelne Sojuszu. — Co do protestantskich pretensyi, te niepowinny sortiri effectum; y raczey krew y życie sakrifikować należy, a niżeli cierpieć dishonor Boski, Swiętych Jego, y narodu Naszego. — Pan Finch abysię w grodnie nieznaydował według illacyi JmPana Pisarża polnego Koronnego. — Brandeburczyk aby purget attentata, aby dał Diploma że tylko Rex in Prussia pisaćsię będzie et sine ullo praejudicio Jurium Rzpltey, y aby Territorium Elbląskie ewakuował, zastawne Kleynoty Rzpltey oddał; a dopiero może Rzeczpospolita akkordować Mu Titulum Regium. — 2. —

Za Jchm̄ panami Deputatami Wielkopolskiemi upraszał, aby mogli gaudere restitutione do swojey funkcyi według Konstytucyi allegowaney o Deputacie Podlaskim. —

= JmćPan Karwowski podczaszy Wiski wyraził: że jako lex donum Dei jest nazwana, tak Justitia virtutes in se complectitur omnes. Umowiona jest Korrektura Trybunału Koronnego, trzeba y Trybunał Nunciaturae aby był poprawiony, staraćsię. Libertas si vera est vulnus tegere nescit: trzeba et praejudicia quae irrepserunt abolere, y co Cesarz quondam do Rzymu napisał tego zażyć: = Ecclesiam „Ille regat Suam, Imperium nobis fascesque relinquat." Wyraził że ma projekt y prosił aby go czytać pozwolono: na co gdy zaszła zgoda czytał Projekt tenże sub titulo: = poselstwo do Oyca S° z Reassumpcyą praw pro Jure Patronatus et = pro indemnitate Jurisdictionis Reipublicae contra Cortesanos.

Jako

—"—. "Jakośmy zawsze naywyższych pasterzow Kościoła S. y Zwierzchność Stolice
" Apostolskiey od przodkow Naszych dotychczas szanować y venerować zwykli, tak
" y teraz tę naszę, y Rzpltey ku Stolicy Apostolskiey chcąc świadczyć rewerencyą,
" naznaczamy do Oyca S. poselstwo na które N. N. ordynujemy; y przez Jego Posła
" Naszego upraszać Oyca S. będziemy aby nam wolnym narodom in Juribus Cardi=
" nalibus Majestatis et Reipublicae et Patronatus ubliżać niepozwalał; y te praeju=
" dicia et gravamina które tak od Zakonnikow wdzieraiących się w Opactwa jako y
" innych Duchownych uzurpuiących beneficia bez prezenty Naszey Królewskiey, pono=
" siemy; tudzież w pociąganiu Spraw Swieckich do swego Duchownego Sądu, w Appel=
" lacyach, Jnhibicyach Sądom Swieckim z Konsystorzow y Nuncyatury często założo=
" nych y inne abusus Jurisdykciey Nunciaturskiey internam quietem Jego Królestwa
" wzruszające, aby świątobliwie odwrócić y oddalić raczył, circumscribendo Try=
" bunał Nunciaturae ad instar innych Nuncyatur w państwach Katolickich znaydu=
" jących się: oraz abrogando wszystkie abusus et exorbitantias teyże Nuncyatury
" cum summo gravamine et praejudicio Status Secularis et Ecclesiastici, a oraz
" praerogativae Legati Nati: gwoli czemu o rewokacyą teraznieyszego nayprzewie=
" lebnieyszego w Bogu Xdza Nuncyusza serio et indilate instabimus. — Przytym
" reassumujemy wszystkie Prawa y Statuta któremi Jura Patronatus Regia są wa=
" rowane tak w Koronie jako y w W. Xstwie Litt.: osobliwie Statut Albrachta Anni
" 1496., Alexandra 1505., Zygmunta Augusta 1550., Konstytucya 1641., et pactis
" Conventis y ostatnim Traktatem 1717. ubespieczone: Statut także de Cortesanis
" Anno 1538. et 1540. postanowiony; Konstytucyą Anni 1641. reassumowany odna=
" wiamy: y według opisania Jego in contravenientes aby poenoe irremissibiliter exten=
" dantur mieć chcemy. — Opactw y innych beneficia duchownych nikomu bez prezenty
" y nominacyi naszey dzierżeć niepozwalamy, y do Exekucyi to prawo ministris Statu=
" um y Hetmanom przywodzić zlecamy, aby ad amovendos usurpatores et cohibendos ab=
" usus Nunciaturae gdy tego będzie potrzeba ludzi dodali; nieposłusznych y przeciw=
" nych dawnieyszym prawom y Tey konstytucyi, tak same Osoby jakoteż dobra cum
" praejudicio Patronatus Nri usurpowane sequestrowali; facta factis opponendo."—..

=Na funkcyą zaś poselstwa do Rzymu upraszał JmPana Podskarbiego Nadw. Koron.
Oświadczył się oraz, że jako s. p. Królowie Jchmć za których cytowane w projekcie
prawa stawały, zawsze się mieli reverenter erga Sedem Aplicam, tak y teraz przy
Reassumpcyi tychże praw intulit: aby był Aethnicus et Publicanus ktoby niechciał
być quoad fidem Oycu S. obediens.. — Do Cessarskich Konferencyy relacyi deklaro=
wał się suo tempore przymowić. — co do Brandeburskich żalił się o ciężką na pogra=
niczu oppressyą, o zaboy przez ludzi Brandeburskich P. Karwowskiego, o usurpacyą
gruntow y postawienie na gruntach polskich Szubienic, o gwałtowne najazdy,
y zab

y zabieranie ludzi polskich: a kiedy śmie Minister Brandeburski = —.,, negare tego wszystkiego, należy adinvenire medium ad tollenda haec gravaminosa praejudicia. — Życzył constituere Aukcyą Woyska mówiąc: że poki sit własnych większych mieć niebędziemy póty in postpositione u postronnych będziemy. — Na Angielskie convitia et opprobria jako horret animus meminisse, tak tey odległey potencyi należy in eodem Statu jako są rzeczy exponere. —. Za Deputatami Wielkopolskiemi z Piotrkowa rugowanemi upraszał, aby według Konstytucyi Anni 1601. do funkcyi swojey restituantur. —. —.

= Jmć Pan Wielohurski Kasztelanic y Poseł Wołyński dziękował Jmpanu Staroscie Opoczyńskiemu że pozwolił na Korrekturę Trybunału sine laesione Osob. — do Relacyi czytanych przymawiał się: y żalił że honor polski dente canino roditur. Intulit zatym, że a zelo Orthodoxae fidei żadne terricu=lamenta nikogo oddalić niepowinny, ale owszem każdego animare ad manutentionem Teyże Wiary Swiętey. — Na projekt od Jmćpana Podczaszego Wiskiego podany zgadzał się: y na restitucyą Jchmciow Panow Deputatow Wielkopolskich do Trybunału Piotrkowskiego —. —. —. —. —. —. —.

= Jmć Pan Mączyński Starosta Klonowski Poseł Sieradzki intulit: że to niepowinno bydź in admiratione iż Kollega Jego według Instrukcyi przy prawie upominał się o sól bałwanową, ponieważ inne Województwa antecedenter tenże sam Interess pro parte sua promowowały. Na Województw Wielkopolskich illacyą powiedział że Trybunał Jchmciów Panow Deputatow nieodsądził; ale że nieuczyniwszy tam justifikacyi należytey przeciwko zarzuconey Im protestacyi, tu przybyli niewiedzieć quo motivo. A zatym życzył, abyś się more solito tamże w Trybunale justifikowali. —. —. Jmć Pan Dąbski Wojewodzic Brzeski-kujawski powitawszy Jmćpana Marszałka y Izbę instabat: żeby doskonały sposob wynaleść integralis Executionis Dekretu Toruńskiego — Instabat y za Dobrami Leszczyńskiemi allegując: że Żyd Layman pokorem partem Ich trzyma pod cudzą protekcyą cum injuria inszych Kredytorow; upraszał aby tych Dobr insza należyta była dyspozycya: aliàs do niczego nieprzystępować deklarował się. —. —. —. —.

= Jmć Pan Sokolnicki Czesnik Wschowski. Mens dolore occupata dolore discutit omnes rationes. pierwszy raz praktykowany przykład w rugowaniu niesłusznym Jchm Deputatow z Trybunału Piotrkowskiego powinien mieć należytą konsideracyą. — Przybyli tu Jchmć rugowani szukając justitiam: a luboby kto mógł objicere że drugiey strony niemasz: na to gotow jest przysiądz przytomny tu Marszałek Seymiku Deputackiego jako niewiedział o żadney

kontrad

=„= kontradykcyi: y jako tenże sam który protestacyą zarzucał w kole mianował kandydatow na deputacyą, y jako po tey nominacyi przez osim godzin spokoynie agitował się y zakonczył Seymik. Tu się Jchmć Deputaci uciekają quaerentes medelam malis suis imo publicis. – Deklarował się na ostatek, jeśliby niebył auditus pokazać jak się Szlachcic protestować powinien. —.

=Jmćpan Miaskowski Poseł Kaliski. Nieomylił się, kto do ludzkiego ciała przyrównał corpus Rzpltey: które im daley w lata idzie tym większym podległe jest simptomatibus. Sto lat już minęło jak podobna crisis przypadła była na Woiewodztwo Podlaskie: na ten czas provida rerum antiquitas urazem to nazwała et sanavit vulnus: otoż y teraz instant Woiewodztwa Wielkopolskie! Jmćpan Sieradzki zdasię bydź extra sensus doloris, kiedy justitiae contrariatur. Zjechali tu Jchmć Panowie Deputaci z Piotrkowa rugowani: mają forum, bo in plena Republica: mają termin, bo na Seymie ex Apellatione: każdy z Jchmćiow mógł mówić z Apostołem, Civis Romanus sum, appello ad Rempbcam: Zakonczył hac Apodosi: Reddite Jus populo, aut Nos Sepulchro tradite. —.—

=Jmćpan Radojewski Surrogator Poznański. Jako z przeczytanych relacyi Konferencyi elicitur Xcia Jmći Prymasa provida circumspectio w traktowaniu rzeczy z Brandeburczykiem, tak et Ministrorum Status accurata vigilantia: za co Jchmćiom wyrażał należyte podziękowanie, osobliwie tez Jmp. Kanclerzowi W. Koronnemu: który aby plus mentis quam corporis habens, publico consumptus ab usu, Astra petat serus longae post taedia vitae, particulari voto życzył. Dziękował y Jmp. Podskarbiemu Nadw. y Jmpanu Regentowi Koronnemu za Applikacyą in commissis Jm na tych konferencyach: z których że tylko spinas et tribulos można colligere nadtym wyraził sensum doloris. Lubo zaś Ministri Externi są rationibus victi, nic się dobrego od nich niespodziewać póki niebędą et robore vincti. – Jmć Xiądz Nuncyusz non virtutis sed fastus spirat odorem w swoich arroganter wyrażonych expressyach, Jus patronatus negując y swego Audytora nazbyt polskim Biskupom y Prałatom przenosząc, który spargit aculeos Aulae natura potentis, quod Domini mores Santinianus habet. A ponieważ Jus patronatus ex erectione, fundatione et dotatione acquiritur urgebat aby Jmć Xiądz Nuncyusz pokazał: który tu Włoch z Rzymu na jaką fundacyą co łożył? ale owszem pokaże się, niejeden taki ktory ztąd siła evexit, siebie y dom swoy erexit et ditavit, a za to rudera tantae Urbis spirant imperiosa minas! Wenecya w oczach jest

Rzym

Rzymu, a przecie tam przez Swego Patryarchę in Spiritualibus regitur. —. y ktoby się chciał udawać contra Jura Reipublicae et rationes Status, pewnieby poszedł ad Supplicium. — S. p. Jmć Pan Marszałek Lubomirski o wydane Cenzury rugował z Warszawy Nuncyaturską Jurisdykcyą. Za Władysława Jagiełłowicza fakcyami bawiącysię, z Krzyżakami Archiepiscopus Cretensis Nuncyusz Authoritate Zbigniewa Oleśnickiego Biskupa Krakowskiego reprehensus z Polski relegatus, w Wrocławiu natychże fakcyach contabuit. Zwyczaynie Włoskie Obrazy delectant oculos, emungunt loculos: alec y to nieposlednia Włoska sztuka ta suppressya Responsu od Oyca S. na List Jego Król. Mci. — Instabat, aby Król Jmć relegował z Polski Tegoż Jmći Xiędza Nuncyusza; ażeby Xże Jmć Prymas niebył tylko Titulo Legatus Natus? — do inszych relacyi Swego czasu przymowić się deklarował.

Interea do korrektury Trybunału mówiąc: dziękował Jmpanu Staroście Opoczyńskiemu pro Zelo przy prawie: boć to pewna że teraz się bardziey starają o funkcye Trybunalskie a niżeli o Królestwo Niebieskie: bo je mercantur, precantur, et violenti rapiunt! Regestrow niepomiarkowany Regestr! Instygatorow czyli raczey Introligatorow którzy Regestra wyrzynają, y introligują, numerus innumerus. — A ponieważ Trybunał Lubelski vergit ad occasum; życzył w Nim nieinquietować Jmpana Strażnika Littº: ale Jmć pan Starosta Bełski z piotrkowskiego alios se servet in usus, parcendo Sumptibus ad alia publica officia necessarijs. Jak zaś stanie Korrektura Trybunału, aby oney executio zaraz w piotrkowie zaczęła się, y aby zaraz post Trium Regum festum insza Ordynacya tamże w piotrkowskim Trybunale napisana była. — Instabat naostatek za rugowanemi Deputatami Wielkopolskiemi legitime obranemi, aby według allegowaney Konstytucyi Anni 1601. do Funkcyy Swoich restituantur, y na to aby był projekt napisany, et in omnem eventum Rękami Jmpana Marszałka y Jchmciów panow Deputatow do Konstytucyi aby był podpisany. —. ~. —. ‹ω›

= Jmćpan Poniatowski Podczaszy y Poseł Łęczycki wyraził: że Ellacya JPana Starosty Opoczyńskiego jako jest popularis tak et plausibilis. Co zaś do pretensyi Jchmć panow Deputatow Wielkopolskich prosił, aby wziąć do reflexyi ne dum honori Jchmciow consulitur, libertati non praejudicetur. — Należało się Jchmciom w Trybunale contra Objectiones justifikować wprzod, niżeli tu udawać się: Satius życzył ad tenorem Constitutionis 1690. inszy Seymik wydać a niżeli przez projekt restituere Jchmciow re incognita.

= Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński interlocutorie powiedział: że niemasz zgody na Restytucyą Deputatow Wielkopolskich kiedy chcąc Marszałka rugować: toż y inni Jchmć intulerunt. —. —.

Jmćp

—·—·=Jmćpan Garczyński Chorąży wschowski. Jako honor aequiparatur vitae tak urgentissime instabat; aby legitime obrani Jchmćpanowie Deputaci Wielkopolscy niesłusznie z Trybunatu rugowani tam per legem reinducantur. Libera vox et libera Electio w jedney porze chodzą. Upraszał zatym żeby albo dokumentami in contrarium convincantur, albo aby zaraz do funkcyy swych restituantur. —·—·

=Jmćpan Poniatowski interlocutorie rzekł: że Jzba ta niejest Sądowa: niech idą praetensi Deputati do Trybunału: a tam się niech ex documentis judicialiter justifikują. —·—·Jmćpan Swinarski zatym odezwawszy się stitit activitatem; urgentibus alijs in hoc incidenti o Solucyą Sessyi do poniedziałku. —·—·Jmćpan Marszałek reposuit: że niemoże limitować Sessyi tylko in plena Activitate. subjunxit oraz że starał się tę materyą uspokoić per Interpositiones Wielkich Jmion: ale kiedy chcą utrzymać jednych a drugich rugować niemoże to negotium perfici. Upraszał zatym Jmćpan Marszałek o restytucyą Activitatis, którą Jmćp. Swinarski restituit praecavendo: że od tey materyi w poniedziałek zacznie się Sessya. A tak Jmćpan Marszałek nim przyszło do Solucyi Sessyi zapraszał Jchmciów na jutro do JEgo Kro. Mci na Audyencyą posłow Woyskowych o godzinie dziesiątey rano. Na prowincyalne zaś Sessye zapraszał prowincyi Wielkopolskiey do Xcia Jmći Prymasa na godzinę Osmą rano: a prowincyi Małopolskiey do Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego na tęż godzinę do OO. Jezuitow: niewątpiąc że Ministerium W. X. Littº swey prowincyi czas y mieysce solita praxi insinuabit. - A potym solwował Sessyą na poniedziałek na godzinę dziewiątą. —·—·

Die 20. Octobris Niedziela.

Były prowincyalne Sessye rano o godzinie osmey: Małopolska pod prezydencyą Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego w Refektarzu u OO. Jezuitow jako jest sub Nº1. —·Wielkopolska zaś prowincyalna Sessya była u Xcia Jmci Prymasa na ktorey conclusum posłać do prowincyi Małopolskiey cum expostulatione o koequacyą w podatkowaniu. —·potym o godzinie jedenastey była u JEgo Kr. Mci Audyencya posłow Woyskowych tak Koronnych jako y W. X. Littº.

Nº 1º prowincyalna Sessya Małopolska.

Die 20. 8bris. JO. Xiążę Jmć Biskup Krakowski presidens prowincyalney Sessy

Sessyi Małopolskiey circa confluxum Jchmciow Senatorow y: —. —. Postow teyże prowincyi o godzinie osmey zrana u OO. Jezuitow zgaił preno: minatum Actum w ten sposob: = objectum prowincyalnych Sessyy jest Kombi: nacya Instrukcyi y porozumienie się postow de provincialibus ogołem deside: rijs dla łatwieyszego in agendis publicis biegu. A że to samo variis modis expediri może, albo per Excerpta z Instrukcyi synoptice podane, albo per turnu zabieraiąc głosy y przymawiaiąc się do materyi. Czekam tedy rezolucyi WM mpp, niemaiąc inszego desiderium et finem tylko gloriam obsequij Wmpanom.

= Zabrał głos in continenti Jmćpan Stolnik Krakowski y Poseł alleguiąc że przymawiani a się przez głosy jest to longissima via y strata czasu: ale sa: tius jednę przeczytać Instrukcyą, et satisfiet enucleationi desideriorum wszy: stkich, bo upewniam że we wszystkim concordabunt Instrukcye drugie z jedną przeczytaną. —. — Jmćpan Karwowski interlocutorie: nieżdaiemi się że pu: blica transcendimus; jako to externam Securitatem, Brandeburskie Excessy, y gravamina które są majoris momenti, y o których ante omnia umówić się należy: a potym domowe desideria z Instrukcyi konnotować. —. —.

= Jmćpan Trypolski Podkomorzy y Poseł Kijowski deprompsit zdanie swoje; że naprzod vacare publicis praecustodivit sobie; potym materyą rozgraniczenia Woiewodztwa Kijowskiego, podaiąc reflexye, że nietylko od Pruskich granic aley od Moskiewskich, Tureckich y wszystkich okolicznie należy uprowidować Securi: tatem: a o tym mówiąc trzeba sił, bo vana sine viribus ira. Sposoby zaś au: gendi roboris te są: piechoty Łanowe w Dobrach Duchownych, Szołtystwa, Woyto: stwa, z których o Subsidium domawiała się przedtym Rzeczpospolita y już miały być konkordaty, ale że vices temporum niedopuściły trzeba to in praesenti reas: sumować. Aukcya woyska constituere koniunktur opportunitas każe: ale to być niemoże sine concertato contribuendi genere: y to jest pierwsza do trakto: wania materya. - Uczynił przytym Sponsyą, że Woiewodztwa Jch Ruskie comporto wać się będą z inszymi ratione podatkow. —. —. Wziął potym głos Jmćp. Kasz: telan Kijowski któremu placuit repetere crambem, bo toż samo powtarzał od czego zagaiona Sessya: że natura prowincyalney Sessyi jest porozumieć się in desi: derijs ad facilitandum congressum publicum, ale to questya do determinacyi? czyli czytać Instrukcye czy głosy zabierać do materyi? —. —. —.

= Jmćp. Karwowski vetavit accessum do inszych materyi póki wprzod Sąsie: dztwa Brandeburskiego Jnteress niebędzie asekurowany. —. —. —.

Jmćp.

= Jmpan Łętowski Chorąży Krakowski y Poseł insinuavit reparacyą Zamku Krakowskiego: na co o obmyślenie Subsidiorum upraszał. magnifikował potym providam JO Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego liberalitatem że Izbę poselską y bramę w tymże Zamku reparował y że meretur za to obligacyą od Rzeczypospolitey a Satisfakcyą ze Skarbu Koronnego. - 2.o) Że Krakow Miasto Regni Metropolis y pierwszy zaszczyt vergit ad ruinas dla nieznośnego podatkow ciężaru: dwadzieścia y siedm tysięcy samo Miasto Krakow intra moenia oprocz Jurisdykcyy wszystkich co rok daje, y tym summopere zniszczone jest: instabat tedy o sposob Subsidiy Temu Miastu albo levaminis. - 3.o) Że locus praefixus prawem Skarbowi Koronnemu aliás Insigniis, decoribus, w tymże Zamku teraz jest vacuus, a nietylko Złoto y Kleynoty ale quod est summum granice Rzpltey y pacta Conventa Originalia voluntate legis na to mieysce destynowane absunt: a lubo wiadomo jest, że te decora haerent in tutela Sukcessorow Xcia Jmci nieboszczyka Prymasa który one ex periculo hostilitatis wywoził za granice; jednak aby były powrocone y złożone w Skarbcu Zamku Krakowskiego omnino competit; praevia jednak satisfactione ze Skarbu Koronnego praememoratis Successoribus Primatis Regni. - praesidium Krakowskie aby miało zapłatę ze Skarbu Koronnego według dawnego zwyczaju y prawa: bo teraz secus się dzieje: lubo było to samo injunctum Senatus-Consilio, dotąd non effectuatum. —. —.-

= Jmćpan Stolnik Krakowski. Że te Sessye są pro lumine capiendo, życzył tedy determinować się: czyli externa czyli interna securitas ma bydź traktowana? życzył zacząć ab externa, to jest od umowienia Contrybucyi na Woysko przyczynione jeżeli to ma subsequi: jeżeli zaś na to zgody niemasz, urgebat czytanie Instrukcyi Swojey udając ją bydź conformem wszystkim innym: oraz propozycye Jmpana Chorążego Krakowskiego powtarzał y rekomendował. —. —. —. —. -

= Jmćpan Wojewoda Lubelski. poniewaz in plenis Ordinibus już to trzeci Seym widzieć się niemożemy, mam za honor y na tym mieyscu circa venerandam et tot oraculis aestimandam directionem Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego witać tu wszystkich przytomnych WMPanow Congressu tego: życzył antiquam formam in rebus gerendis zachować y krzątać się rzezwo w czasie ob respectum następujących dni do Łączenia się omnium ordinum naznaczone: dokąd zapraszał proponując tam sposobnieysze pole ad depromendos Senatorum Sensus. - Approbował y popierał Illacya Jmci Pana Karwowskiego względem ukrócenia Brandeburskich wiolencyy: ale że to jest Uniwersalna materya, zakończyć się tu niemoże tylko in plenis Ordinibus. - propozycye Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego chwalił et sequebatur aby Synoptice excerpta Instrukcyi podawać: ale subjunxit że zatrzymane desideria Wojewodztwu ma

tu mają campum promocyi Swojey a decyzyi in loco Gnalis Assessus. —. —.

=Jmćpan Wojewoda Kijowski, po Ceremonialney expressyi upraszał o złączenie się in tempore praescripto et approximante deklarując że vota Senatus na tamtym mieyscu collimabunt ad scopum desideriorum Izby Poselskiey. - Interna Securitas ratione Kurlandyi przez JKcJMci już in parte uspokojona jest: externa zaś od sposobu podatkowania y woyska Aukcyi cum distinctione jakiego dependuje, y odtąd zaczynać życzył.

=Tandem Xże Jmć Biskup Krakowski in resolutionem propozycyi exorsus his similibus. Dwoiste bywały na spokoynych Seymach Sessye; Prowincyalne: jedne przed Konjunkcyą Izby a te do samego tylko porozumienia się postom in promovendis materijs: drugie po Konjunkcyi, te in ordine do podatkowania, kiedy się na to lub na Aukcyą Woyska wszystkie zgodziły. Takieybym życzył dziś WMpanom jaką bydź powinna przed konjunkcyą: ale kiedy Jmćpan Karwowski in enucleatione zdania swego a publicis zaczynać życzy, więc jako ta materya głębokiey godna reflexyi tak oraz gruntownych y skutecznych srzodkow potrzebuje. Rozumiałbym tedy że naylepiey dogodzi się wszystkim WMpanom per Synopses podane Summam desideriorum Województw reprezentujące; ile że od Króla Jmci punctatim zwyczaynie z Kancellaryi respondetur. Propozycye przez Jmćpana Chorążego Krakowskiego wniesione merentur promocyi y manutencyi ale suo loco. Wywodził zatym necessitatem urgentem uczynioney przez siebie reparacyi w Zamku Krakowskim. — dziękował zatę kommemoracyą Jmpanu Chorążemu Krakowskiemu, wyznając pro tenore ingenuitatis et candoris że przez to nie szuka ullas laudes sakryfikowawszy raz nazawsze publicis usibus usługę swoją: przydał y to że niewielką kwotę bo tylko siedm tysięcy łożył na to, y że już niepowinna ta materya vocari in publicum, ponieważ Jmpan Podskarbi W. K. deklarował bonifikacyą. Ale to considerabile summopere, że ut non corruat tantum decus Patriae Zamek Krakowski potrzebuje indilata Suffragia reparacyi. Jest sposob który in plenis Ordinibus proponowany będzie; jeżeli to placebit publico assensui aby corok 60.^m Skarb Koronny łożył na reparacyą Zamku tego. Y ja sam gotowem się podjąć tego et assumere provinciam dozoru aby to quantum cedat in utilitatem takowey Intencyi Rzpltey pomagając ad perficiendum hoc opus pilnym własnych ludzi moich dozorem —. Miasto Kraków sprawiedliwey potrzebujące kompassyi y folgi powinnoby znaleść Respekt u Rzpltey w obmyśleniu levaminis: naprzykład, aby te Województwa które mało contribuunt teraz in publicum przejęli co za nich. —/: Tu wpadł w głos Jmpan Trypolski że będzie folga Miastu Krakowowi kiedy tollentur propinacye :/ tak Restytucyą /: znowu kontynuował Xże Jmć Biskup Krakowski :/ Expens Sukcessorom Xcia Jmci Prymasa za manutencyą Skarbu Koronnego erogowanych jakoteż punctualną płacą Praesidiarijs Zamku Krakowskiego pro justo censendo. —. —. —. —. Jmć

=Jmćpan Wojewoda Kijowski. Decora Coronae u Sukcessorow Xcia Jmći Prymasa zostające są in salvo et tuto: ale te które u Brandeburczyka haerent pilno należy rekuperować: oraz aby Sekretarz Jmćpana Marszałka Poselskiego poszedł z regestrem ludzi zabranych y o restytucyą onych lub rezolucyą expostulował z ministrem Brandeburskim. —. —. Jmćpan Ożarowski na Synopses niepozwalał, ale aby Ich Instrukcya in toto czytana była. —. —. Jmćpan Wyżycki o czasie mowić życzył. —. —. Xiąże Jmć Biskup Krakowski wyrażając legalitatem assistendi Jkr. Kro. Mci na Woyskowey Audyencyi któraż następuje, konkludował aby czytana była Instrukcya pierwszego Województwa Krakowskiego et punctatim konnotowana: coby zaś insuper znalazł kto w Instrukcyi Swojey aby to seorsive proponował. - Na co zaszła zgoda et soluta Sessio do przyszłey niedzieli za tydzień —.

Dnia 21. Octobris Poniedziałek. —.

=Jmćpan Marszałek przed zagajeniem Sessyi doniosł Izbie że posłowie Woysk Koronnych proszą o Audiencyą. Jak zaszła zgoda żeby zaraz Im była dana ta Audiencya przyszli Ichmć PP. posłowie woyskowi do koła. - Jmćpan Długocki jeden z nich miał mowę do Izby całey prosząc o Stare zasługi y o zaległe a do Seymu odłożone Hyberny woysku należące. In reliquo referował się do Instrukcyi.—

=Odpowiedział Jmćpan Marszałek: że jako wszyscy jesteśmy unum corpus Rzeczypospolitey tak ciała tego Vires Woysko uznajemy, którego ciała Anima jest Stan Rycerski. Bynaymniey wątpić nietrzeba że Rzplta zawsze pierwsze oko ma na te siły Swoje: y Izba ta za złączeniem się z Senatorską pamiętna będzie desideriorum Woyska. O czym Ichmć PP. posłow upewnił. po których wyyściu zagajając Sessyą: =

=Jmćpan Marszałek wyraził: że jako wszyscy metam properamus ad unam, tak widzieć niemożna quo fato dotąd jeszcze in limine Obrad publicznych haeremus. A że zostały jeszcze do przeczytania dwa Listy do Jkgo Kr. Mci in negotio Thorunensi pisane, to jest od Króla Jmći Duńskiego et a Statibus foederati Belgij y Responsa na nie: więc życzył aby były czytane. Co za zgodą powszechną subsecutum. —. —.

=Jmćpan Sokolnicki Czesnik Wschowski. nieustaje sarkać kto żadney folgi ani nadziei niema w tym co go dolega. To vulnus które Województwom Wielkopolskim przez rugowanie z Trybunału Deputatow należycie obranych jest inflictum, jest fatorum innych scopus. Na czym dnia onegdayszego skonczona Sessya od tego dziś zaczynać trzeba. Wracamy się ad illata prosząc o wynalezienie takowego medium któreby y samym Wmćpanom nocere niemogło. Jest to punkt publicae utilitatis radzić o tym dostatecznie kiedy rapiunt fata mala bonos: należy providere żeby uciekającym się ad asylum Officinae Legum nietracić nadziei: należy y nam tu zasiadającym o to agere. Juześmy a parte benemeritorum prawie odrzuceni, a jeszcze

et a functionibus publicis arcemur? O nas idzie żeby nietylko teraz, — .
ale y zawsze in consortio publicznych Obrad widzieć się mogliśmy. Do tego co jura=
mentem comprobare dnia onegdayszego deklarował, produkował List Jmćpana
Wojewody Poznańskiego do Jmćpana Podsędka Sieradzkiego pisany, tudzież atte=
stacyą in scripto Tegoż Jmćpana Wojewody y drugą Jmćpana Kasztellana Gnieznin=
skiego, któremi demonstratur jako legitime bez kontradykcyi Deputaci obrani; któ=
re to documenta są w Izbie przeczytane — . — . — . — . — . —

=Jmćpan Mączyński Starosta Klonowski Poseł Sieradzki. Jako na dniu one=
gdayszym Jchmćpanowie Wielkopolscy bardziey exaggerowali doloris opinionem quâ
sensum doloris, y wolny głos et liberum veto cenzurowali, tak każdy inferre może
w jakiey cenzurze y impetycyi musiał bydź na Seymiku Szlachcic kontradikujący.
zaczym oświadczył się, że na illacyi swojey dnia onegdayszego wniesioney persi=
stit: y na żaden projekt w tey materyi niepozwala. — . — . — . —

=Jmćpan Eperyasz Poseł Żmudzki, Instabat aby Diploma od JKr. mci wzglę=
dem Kurlandyi dane y do Metryki podane per extractum wydawane było, bo dotąd
Kancellarya Extraktow denegat. A poniewaz w tym Diploma jest punkt którym
JKr. mć obliguje się durantibus modernis Comitijs rewokować Jmćpana Graffa Mo=
rycza, y odebrawszy od niego Instrumenta pseudo-electionis oddać je Jmćpanu Mar=
szałkowi: więc upraszał Jmćpana Marszałka aby urgeat effectivam executionem
deklaracyi in eodem Diplomate contentae. — Intulit ad extremum, że Ekonomia Sza=
welska Juribus Królewicza Jmći Jakuba obnoxia musi podlegać oneri placenia
ludziom Saskim $\overset{m}{14}$. co rok. Upraszał aby Jmćpan Marszałek conveniat o to kogo
należy, żeby ta Ekonomia od takowych exakcyy wolna była. alias Deklarował
nieruszyć się z Izby póki niebędzie in praemissis satisfactus. — . — . —
Cze

=Jmćpan Grabowski Chorąży Michałowski. Wyraził, że nad straconym
czasem parvo in publicum fructu omnes compatiuntur, nemo succurrit. Spra=
wa laesi honoris w niedopuszczeniu do funkcyi Trybunalskiey Jchmćpp. Deputatów
Wielkopolskich, allegatur że tu przychodzi per Appellationem. — Przyznają forum
toć trzeba aby były et partes. Trybunał non comparet ani Objicienta niemasz.
projekt zaś pożądany sapit decisionem która inauditis partibus bydź niemoże. Up=
raszał zatym aby inne medium wynalezione było a nietakie któreby honor teyż
Izby in cenzuram podać mogło. — Co do illacyi przez Jmćpana Żmudzkiego powiedział:
że Rzplta zostawiła sobie dominium directum w Dobrach Zastawnych Królewiczom
Jchmćiom, z których należą hyberny y quarty. Te wolno JKr. Mci na ludzi swoich obra=
cać. Diploma względem Kurlandyi aby per Extractum wydawane było instabat. — .

Jmć

=Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński podał medium na uspokojenie agitującey się materyi o restytucyą Jchmćpanów Deputatów do Trybunału piotrkowskiego aby Jgo Kr. mći y Jmpan Marszałek dał ad hunc effectum Listy do Trybunału. —.

=Jmpan Oboźny koronny interlocutorie powiedział: że trzeba wiedzieć jak mają bydź Listy dane? czyli imperatiwe czyli instancyalne? y trzeba to distinguere. —. Resolutum że Jnstancyalne. —. —. —. —. —. —.

=Jmćpan Krasiński Poseł Ciechanowski przypominał, że dziś jest dzień ostatni Seymowania w tey Jzbie: jutro trzeba się łączyć z Senatem, a jeszcze się po regressie prawie nic niezrobiło. Correktura Trybunału czy uformowana niewiemy. na Brandeburskie wiolencye żalił się życząc wynaleść media poskromienia ich aby ad rupturam pacis cum hac vicinia nieprzyszło. Jnstabat aby dziś y jutro co zrobić y póyść ad Patres, bo aliàs deklarował się niepozwolić na prolongacyą.- Jnstabat y o satisfakcyą Diplomati w rewokowaniu Jmpana Graffa Moryca y oddaniu Jnstrumentów pseudo-electionis Jego. —. —. —. —.

=Jmćpan Cieciszewski Pisarz y Poseł Liwski. powitawszy Jmćpana Marszałka y Jzbę, wyraził podziękowanie Jgo Kr. mći pro cura boni publici: y że Korrektura Trybunału nader jest potrzebna, życzył aby projekt był rigorose napisany. Jnstabat żeby ad normam podlaskiey konstytucyi Jchmć PP. Wielkopolscy Deputaci swoim funkcyom restituantur. Extrakty Diplomatis aby były wydawane urgebat. —.

=Jmćpan Wyżycki podkoniuszy W. X. Litt. Dobrze ten szczęśliwości państwo upatrzył, w których Consilium domi, arma foris,: Od pogranicznych potencyy pericula undique radiat Mars saevus in armis, a tu jakoby in altissima pace o wzajemney gotowości niemasz rady: Vano strepitu prodeunt verba ubi res eget manu non consilio.- Objectum rady jest Securitas interna et externa. Quoad internam Securitatem jest Correctura Trybunału, y ten grzech domowy w domu się poprawić może. Quoad Securitatem externam, dane Diploma od Jego Kro. mći względem Kurlandyi należy aby było in effectu.- Graff Moryc musiał czegoś zapomnieć w Mitawie, kiedy się tam powrócił z Assystencyą ludzi Rzpltey komputowych.- Obawiać się trzeba żeby według wczorayszey Evangelii niespełniło się w Kurlandyi: fecit nuptias, dedit prandium, et iratus succendit civitatem; żeby z tamtego Wesela niewybuchał ogień na całą Oyczyznę.- Jnstabat aby była Aukcya Woyska y Rzplta miała proporcyonalne siły: żeby Sądy Kurlandzkie indilate były: żeby potym Commissya do Kurlandyi poszła cum copiis militaribus; y wici na pospolite ruszenie żeby ad confinantes districtus wydane były, to jest do Zmudzi, do powiatów Upitskiego, Wołkowiskgo y innych. —

Desid

Desideriù Jmm P. Deputatow Wielkopolskich aby było uspokojone instabat. —. —.

=Jmćpan Marszałek. nietylko ex respectu Województw Wielkopolskich ale też per aestimationem Jnterpozycyi godnych posłow w tey Izbie zasiadających, wyraził: że pragnie aby satisfiat desiderijs Onychże; ale że tu idzie o to. aby w czym prawa non laedere. Więc upraszał Jchmw aby chcieli tantisper supersedować od popierania eorundem desideriorum, a zaś się intra=ea wynaydą skuteczne media do ukontentowania Jmciow. —. —Jmćpan Sokolnicki Czesnik Wschowski deklarował że in spem wynalezienia desideratorum mediorum nietamuje dalszych Obrad publicznych. —. —. Jmćpan Marszałek pytał się: od czego in ulteriori progressu w Obradach zacząć? poniewaź projekt Korrektury Trybunału chyba za cztery dni będzie gotowy. —. —. Jntulit Jmćp. Karwowski poki niebędzie koequacya w podatkowaniu póty y o Aukcyi Woyska niemożna radzić.

—. — =Jmćpan Marszałek reposuit, że ad hunc effectum inna Taryffa potrzebna.

=Jmćpan Karwowski. Bellum parare et aerario parcere impossibile. w Traktatowym Seymie cautum jest: że modus podatkowania który teraz practicatur miał być tylko do Seymu doszłego. więc dziś radzić należy de alio modo contribuendi. Komput woyska jest w Koronie $\overline{12}^{m}$. a w W. Xsfwie Litt. $\overline{6}^{m}$. —. Trzeba żeby Jchmw Panowie Pisarze polni uczynili Relacyą jeżeli jest komplet tego Komputu? Taryffy są trzy: poborowa, podymnego y pogłownego. Życzył koequacyi w teraźnieyszym podatkowaniu, a tak może być Aukcya Woyska: bo nulla comparatio Ziemi Bielskiey do Ziemi Halickiey: a Halicka tylko $\overline{14}^{m}$. płaci na Woysko, Bielska zaś $\overline{100}^{m}$. —. A jako et mala et bona aequaliter Nos concernunt tak aequaliter powinniśmy in oneribus publicis pociągać —. —. —.

=Jmćpan Rudzki Podkomorzy Czerski. Objectum Rad Naszych jest interna et externa securitas. - Quoad internam, Correctura Trybunału agitatur, projekt formatur. - Quoad externam Aukcya Woyska potrzebna: ta zaś niemoże być non proviso in stipendia Jemu fundo. a prowizya fundi tylko albo przez coequacyą w podatkowaniu którym prowincya Wielkopolska summe pregravata, albo przez wzięcie inney Taryffy. Życzył aby ze Skarbu wziąć taką Taryffę, któraby niebyła z krzywdą żadney prowincyi. —. —. —. —

=Jmćpan Stolnik Koronny. Kiedy res agitur o koequacyą w podatkowaniu a podobno raczey o rewizyą in modo contribuendi, życzył: aby inny sposob wynaleść nie koequacyą, boby ta trudna była allegując przykład z swojey wsi w którey sto sierpow wychodzi; a sto Talerow pogłownego daje. —. —. —.

=Jmćpan Ostrowski Czesnik Sieradzki Poseł Wieluński. Komput Woyska

—"— . = tylko jest $\overline{18}^m$. : życzył aby na Aukcyą Jłgo te Województwa contribuant które teraz mało albo nic important na tenże komput. —. —. —. —.

= Jmćpan Pepłowski Podkomorzy podolski —. Sub specie pokoju goszczą tylko a niefundują się w Dobrach Swoich Obywatele Województw ab Oriente infido pogranicznych. — Niepretendowali przodkowie koequacyi podatkow bo wiedzieli że in continuis periculis zostają te Województwa, które nigdy trzydziestu lat w pokoju niebyły. W tych tu Województwach są miasta budowne, nasiadłe, handlowne, są rzeki któremi wszelkie idą commercia y pieniądze: tam zaś non item; bo Miasta tylko Szałasy et commercia nulla, a koszt na pobratymstwo pograniczne ustawiczny: o czym Jchmć pp. potoccy, Lubomirscy, naylepiey powiedzieć mogą. Tu za Wioskę trzeba dać $\overline{100}^m$. a tam za $\overline{50}^m$. obszerną będzie majętność. Jeżeliby na poddaństwo miały bydź włożone podatki w tamtych krajach, zarazby za granicę poszło. Na Aukcyą Woyska zgadzał się, byle bez pregravaceyi tamtych Wdztw.

= Jmćpan Karwowski. Traktatowy Seym do dziś dnia zawiesił koequacyą podatkowania! —. —. Jchmć panowie Kijowscy, Bracławscy, podolski, allegowali że nie koequacyą, ale praevia revisione melioracyą, y czytali na to novellam Legem. —. —. Jmćpan Oboźny Koronny dziękował Jmpanom Wielkopolskim pro ea aequanimitate z którą desideria Sua promowują. przymawiał się do wniesioney o podatkowaniu materyi: ale życzył pierwey determinować komput Woyska, a dopiero proportionatum fundum stipendiorum obmyślić —. —. —.

= Jmćpan Regent Koronny wyraził: że uczyniona remonstracya przeszłych ruin Województw ab Oriente pogranicznych y teraznieyszych niebespieczeństw niepowinna arcere teraz incolas od równego ponoszenia onerum Rzpltey, bo y inne Województwa mogą się in pari albo majori znaydować periculo od swego pogranicza. — a przecie równo z innemi pociągają. Upraszał zatym aby graniczące cum Oriente Województwa do Cyfer sonantem numerum przydać raczyły czy to przez porównanie w podatkowaniu czy też przez swoje deklaracye, żeby parem gloriam z wszystkiemi Województwy mieć mogły. —. —. —. —. —.

= Jmćpan Trypolski podkomorzy kijowski do materyi o koequacyą podatkowania wniesioney przymawiał się, y referował się do głosu Jmpana podkomorzego podolskiego, dodając że y teraz in periculis continuis zostaje tameczne pogranicze. Wyrzucone Cyfry otrzymały nieraz y zastawiły piersiami Swemi wiele millionow: wspominał różne Akcye y ostatnią z Palejem: wspominał dwa milliony za decess Wdztwa Kijowskiego in usum Rzpltey obrócone. Że dopiero A° 1710. traktowano o Ewakuacyą Województwa Kijowskiego y Białey Cerkwi przez ludzi Tegoż Województwa osadzoney. — Aukcya Woyska potrzebna, y umówić ją należy

=ją należy z Łanowey piechoty, z Sołtystw Duchownych: a Opaci= —.
=ktorzy według prawa powinni swym kosztem legacye odprawować, aby
za to płacili certum quantum na Woysko. — Życzył trzymać się in toto novellam
Legem, y JKr. Mci upraszać aby juxta pacta Conventa dał subsidium in neces=
sitatem Rzpltey. — Że z Województwa Kijowskiego Ordynaccy Żołnierze wychodzą
in usus Rzpltey, y Żydzi pogłowne płacą, inferebat. Zgadzał się naostatek cum Sen=
su Jmci pana Stolnika koronnego, żeby de alio modo pomysleć nie o koequacyi. —
deklarował insuper że na prolongacyą y na żaden projekt który tu w Izbie niebę=
dzie zkoncertowany niepozwoli: tudzież na Aukcyą Woyska póki stare zasługi
osobliwie które przez Konstytucye są assekurowane niebędą wypłacone. A że w
Instrukcyach jest, aby Szlachta Województwa Sandomirskiego długi solne u Herm=
sonow mający mogli z żup windykować: tedy ponieważ ani w Trybunale ani
w Grodzie, ani w Assessoryi o to agere z Skarbem JKr. Mci niemogą, upraszał
Jmćpana Marszałka aby supplikował Panu o Satisfakcyą. —. —. —.

=Jmćpan Marszałek. Jest za co Bogu dziękować, jest czego Sobie winszo=
wać że znayduiemysię in gradu agendorum in rem boni publici. Comput Woy=
ska niemoże tu formari ale w Senacie, semotis arbitris, y to per Scriptum
ad Archivum, bo w tym jest arcanum Status. Sposob zaś podatkowania
naylepiey może bydź umówiony na prowincyalnych Sessyach moribus anti=
quis. To do konsideracyi podawszy solwował Sessyą in crastinum. —. —.

Die 22. Octobris Wtorek.

=Jmćpan Marszałek przed zagajeniem Sessyi exquisivit, jesli jest zgoda
dać Audiencyą postom Woyska W. Xstwa Litt.? —. praevio Assensu dana
jest Audiencya. — Jmćpan Kościa drugi in Ordine poseł w mowie swojey
rekkomendował merita Wodzow Woyska W. X. Litt., rekkomendował opa=
trzenie Artylleryi, rekkomendował y całe Woysko, y pierwszego swego
na tym poselstwie Kollegę: in reliquo referował się do Instrukcyi —. —

=Jmćpan Marszałek odpowiedział: że gdy Ta Izba słyszy invictum
Martem Woysk W. X. Litt. przyznać musi, że Herbowny Pogonia zaw=
sze pędził ad metam publiczney szczęśliwosci. Dla czego za złączeniem
się z Senatem pamiętna będzie desideriorum rekkomendacyi przez Jchmć
panow postow wyrażonych. Jak odeszli z Izby Poselskiey ciż Jchmć Postowie,

=Jmćpan Marszałek. Według dawnych zwyczajow materya komputu Wo=
yska należy ad omnes tres Ordines, et per Scriptum ad Archivum resolvi po=
winna: tu zaś tylko de modo contribuendi concertare należy. Zaczym exquirebat

w tym

—. — = w tym Sensus Izby. —. —. —. —. ~. —. ~.

= Jmćpan Eperyasz poseł Żmudzki. Chcąc refutować wczorayszy głos Jmćpana Chorążego Michałowskiego, allegował: że o Ekonomią Szawelską mówił in fundamento Konstytucyi 1661. 1678. 1686. et 1713. — Do tego, że Król Jmc kosztem swym chować gwardyą obligowany jest, czytał novellam Legem. Czytał eandem legem y o poselstwach do postronnych potencyi, aby Ministrom Saskim non committantur. — prosił oraz aby Jmpan Lagnasc Graff dał rationem commissorum sobie. dopominał się satysfakcyi Diplomatis od JegoKról. Mći dati in negotio Curlandiae, w stawieniu durantibus modernis comitiis Graffa Moryca, y w oddaniu Instrumentow pseudoelectionis. Co że Król Jmc wykonać deklarował sub nexu pactorum Conventorum, więc czytał ex iisdem pactis Conventis hujusmodi nexum to jest wypowiedzenia Obedientiae —. —. Jmpan Regent Koronny interlocutorie powiedział: że wydane są Ordynanse od JegoKro. Mći rewokujące z Kurlandyi Jmpana Graffa Moryca, który jak tu stanie nietrzeba diffidere Łasce JeoK. Mći, że et in aliis punctis, nexibus diplomatis stanie się zadosyć. etc. —. —. ~. —. ~. —

= Jmpan Grabowski Chorąży Michałowski wyraził: że z Ekonomiy JegoKr. Mći wszystkich tudzież y z Szawelskiey, usitata praxi et ordinaria, dają hyberny na Gwardye Nadworne JegoKr. Mći. Allegowane przez Jmpana Żmudzkiego Konstytucye nic więcey evincere niemogą et demonstrare nadto: że directum Dominium JegoK. Mći y w zastawnych Ekonomiach jest cautum: zastawnikom zaś solitus usus-fructus pozwolony. — Co do exekucyi contentorum Diplomatis nietrzeba wątpić że JeoKró. Mći satisfaciet pańskiey swey deklaracyi: y lubo libertas jest suspicax y jey to jest alimentum, przecież kiedy Pan dał diploma, pewnie dotrzyma. — Życzył remotis his suspicionibus daley w obradach publicznych progredi. —. ~. —. ~. —.

= Jmpan Karwowski Podczaszy Wiski poseł Bielski. Fides Regia powinna bydź omni exceptione major. Niezakonczy się Seym chyba aż będą Instrumenta pseudo-electionis Curlandiae według deklaracyi oddane. — do wczorayszey o koequacyą podatkowania materyi mówiąc: że Jchmc Accolae Orientalnych granic dum vetera extollunt, praesentium incuriosi, futurorum improvidi zdadzą się bydź: allegują pericula, a niereflektują się że prawie wszystkie inne granice in majoribus periculis zostają a suspectis amicis; tam zaś ab Oriente od szczęśliwego panowania JegoKról. Mći confinantes alta perfruuntur pace. — Uważać trzeba Relacye Konferencyy przeczytane, a nie papierową oponczą na deszcz y słoty prowidować, ale raczey szukać in Armis subsidium. — Ad internam Securitatem należy Correctury

ctura Trybunatu która jeszcze nieskoncertowana, należy y Skarb którego rationes niezakonczone. Ad externam Securitatem należy Woyska Aukcya, ata sine fundo bydź niemoże, fundus zaś bez koeguacyi w podatkowaniu, y niemożna do żadney materyi przystąpić póki się ta nieuspokoi. – Województwo Podolskie bardzo sortem suam extenuat, a przecie to prawda że tam jest terra melle et lacte fluens, tuteysze zaś kraje spinas et tribulos germinant. – Czytał taryffy konfrontując co które Województwo płaci y co przedtym płaciło. Deklarował się do niczego nieprzystąpić póki koeguacya w podatkowaniu niestanie – . —.

= Jmćpan Mokronowski Chorąży Warszawski Poseł Rawski intulit: Jako externa et interna Securitas jest objectum y cel obrad teraznieyszych, tak niewspominając o powrocie Jmpana Graffa Moryca do Kurlandyi życzył aby Ten alti Sanguinis Kawaler szukał sobie Ducatum nad Elbą, gdzie złote roszczki et nitidae gemmae znayduią się, albo in Palatinatu Rheni gdzie w jagodach winnych złote bywaią jąderka a ztąd vinum Rhenense, gloria mensae: tamby tedy ten Kawaler mógł fortuny szukać a nie nad Naszą Dzwiną, nad którą tylko szyszki spinas et tribulos zbieraią, y w którey Łowiący albo kolących Orzechow albo szczypiących rakow dostaią. A ponieważ Fryzy Niemieckie nielubią trawy, życzył aby Jmpan Wojewoda Wileński Hetman Wielki W: X. Litt. miał należytą, pro jurata fide attendencyą na Kurlandzkie obroty. – Jnteress Ekonomij Szawelskiey rekkomendował aby per cooperationem Jmpana Podskarbiego Nadwo. Koronnego z Łaski Jego Król. Mci był ad vota uspokojony. Jnstabat y o Satisfakcyą Szlachcie którzy Hermsonom dali pieniędzy na sol. Żalił się, że agendo na Skarbowey Commissyi ratione Summarum repetibilium od Województw dla Królewicza Jmci Jakuba Aº 1721. niemógł sprawy doyść, kiedy y Protokoł wydarto y na tym Sessyą skonczono. – Deklarował zgodzić się na podatki, na Aukcyą pogłownego Żydowskiego, na podwyższenie kwarty, na monopolium papierowe, tabakowe, pocztę, także rekkomendował y P. Holtzbringa Generalnego postmistrza od dwudziestu lat to Officium administruiącego.

= Jmćpan Podkomorzy Warszawski Wyraził: że ten głos zabrał nie do refutowania innych głosów bo to jest wzniecać irritacye, siła mówić a mało czynić, ale raczey w tak krótkim czasie życzył naśladować rozumnego Medyka który curat magis morbum quam aegrotum: aliás obawiać się trzeba, żeby Nam in concertationibus czas zbawiennych obrad trawiącym nieprzypisano: Sapientissime perierunt prudentissimi Athenienses! Nietrzeba się tak bardzo przy Jnstrukcyach

utrzymy-

—"— = utrzymywać, bo w tym publica salus et amor oney jako Lex Suprema dyspensuje: a do tego w każdey Instrukcyi dołożono, Caetera Activitati etc. – alias dissonantia tychże Instrukcyy pociągnęłaby za sobą onę konsequencyą: quot Instructiones Nuntiorum tot destructiones negotiorum. – Securitas interna et externa są to dwa filary na których stoi templum libertatis y pałac pokoju. fundamenta tych filarow jest Aukcya Woyska; fundus tych fundamentow jest dostateczny y równy podatek. – Libertas et aequalitas w tey Rzpltey są to jako dwie Siostry, a kto derogat uni tollit alteram: drugie dwie Siostry są dwie prowincye certujące z sobą, o równe podatkowanie: a jako dos unius est proportio alterius, tak in ferendis oneribus zarowno pociągać powinny. – Siła poniosły ruin confinantes cum Oriente Ziemie, ale też non modicum indulgentiae dotąd od Rzpltey miały. – Teraz trzeba aby razem y spólnie in ferendis oneribus pociągać: a gdy proximus arderet Ucalegon, niedobrzeby to było gdyby jeden sąsiad wiadrem a drugi łyżką wody zalewał ogień: wszak ręka rękę umywać, noga nogę wspierać powinna: lepiey charitative uczynić w podatkowaniu koequacyą, niżeli żeby ją (: strzeż Boże :) miał per Absolutam potestatem uczynić nieprzyjaciel. – Aukcya Woyska ex antiqua praxi powinna bydź w Senacie in plenis ordinibus semotis arbitris. – o podatkowaniu tu się namowić należy. Do Koequacyi mogą bydź dwa sposoby: 1º) żeby przez połowę płacić pobory y podymne – 2º) żeby rewizya y uformowanie nowych taryff było przez Officia Grodzkie salvo ze Skarbu salario, a interim płacić juxta novellam legem. – A że claudo pede procedit to Seymowanie podobno ztąd to się dzieje że niemasz pamięci de Regina Poloniae, o Kościele Matki Boskiey w Toruniu, y o jasney górze Częstochowskiey którey Skarb Litewski niewypłacił dotąd należytey assignacyi. In reliquo zgadzał się z Jmp. Chorążym Warszawskim.

"= Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński. Dawno to o Nas napisano: nihil felicitati polonorum defuerat praeter moderationem artemque fruendi. non invident Województwa ab Oriente confinantes na inne wdztwa wydawać się zwykłey soli: non invident gangesow od Warszawy y od Grodna do portow morskich płynących y nazad złoto przynoszących. – Na Aukcyą Woyska zgadzał się: ale żeby onera z jednych Województw przenosić na drugie deklarował na to nie pozwolić ale raczey instabat aby novella lex non immutetur. —. —.

= Jmćpan Starosta Opoczyński instabat aby illata przez Jmpana Rawskiego y Żmudzkiego tak względem Kurlandyi jako y względem Interessu Królewicza Jmci Jakoba były in consideratione et effectiva satisfactione –. Instabat o koequacyą

w podat

w podatkowaniu inferendo że y Sandomirz był od nieprzyjacioł zruynowany y Wisła nie złotem ale krwią płynęła, a przecie teraz onera publica całe Województwo ponosi chociaż się w nim wiele dezert znayduje. – Kiedy będzie Aukcya Woyska muszą Województwa teraz mało albo nic niepłacące conscientia duci y zarówno ferre onera. – Nietylko ab Oriente ale zewsząd granice in pari od Sąsiadow zostają periculo. —„ ∼. —. ∼. —.–

= JmćPan Stolnik Krakowski zgadzał się z głosami przymawiającemi się do relacyi Konferencyi z Ministrami postronnych potencyy. Od pretendowaney Cesarza Jmći życzył nieodbiegać, y Traktaty renowować; ale cum ea praecustoditione żeby przez to z innemi potencyami zawartych niełamać Traktatow. protestantskie insulty kiedy mitius agunt mogą solido consilio bydź oddalone. – A że Województwa ab Oriente pograniczne zgadzają się na Aukcyą Woyska, wątpić nietrzeba że się zgodzą y na Coequacyą w płaceniu stipendiorum temuż Woysku; y zostając in aequalitate praerogativarum niezechcą daley cierpieć krzywdy braci swych sub onere zostających: bo y to argumentum przeciwko Jmćiom militat które allegują że dobra tanio kupują, a rzecz jest pewna iż tam dobra za (80.^{m} kupione więcey na rok prowentu important a niżeli w Krakowskim lub Sandomirskim valoris (400.^{m} Złotych. —. ∼. —.–

= JmćPan Kuczborski Podkomorzy Zakroczymski poseł Płocki. kiedy na Aukcyą Woyska jest zgoda w Województwach cum Oriente graniczących, toć musi bydź zgoda et super fundo stipendiorum na tożwoysko. – Instabat, aby się Te województwa poczuwały aequaliter z innemi ad publica onera y obawiały się kary Boskiey pro hac injustitia które insze Województwa cierpieć muszą. – Więcey dezert w Województwie płockim znaleść się może niż na Ukrainie, y wiele takich wsi jest które w podatkach sami Żołnierze trzymają. – Defluitacyi do Gdańska wymawiać niemogą; bo ztamtąd in maxima copia Bugiem deflutowane zboża zawsze targi psują, y więcey z Wisły mają tamte województwa pożytku, a niżeli te które nad Wisłą leżą. —. ∼. —. ∼. —.

= JmćPan Ossoliński Podskarbi Nadworny Koronny przypominał upływający czas obrad teraznieyszych w którym raczey rapere a niżeli ferre consilia należy. y o to się sama rzecza starać ut fiat bene in publicum. – Externa et interna securitas powinna bydź należycie provisa. – Od protestantskich potencyy niesprawiedliwe do Rzeczypospolitey formantur pretensye. – Trzeba rostropnego naśladować Nauklera który inter flabella Ethesiarum disponit remedia procellarum –. Jeżeli zechcą Te potencye póyść z Rzpltą per viam amicorum

Officiy

Officiorum należy supplikować JKr. Mci o naznaczenie z Senatu y z tey Jzby Deputatorum do kontynuowania konferencyi: jeżeli zaś miałaby Rzplta te niesłuszne impetycye per viam defensionis amovere, trzeba mieć unionem animorum et armorum. – z Łaski Boskiey unio animorum jest: żeby zaś była et armorum, ta materya expedit aby usitata praxi odłożona była ad omnes tres ordines po wysłuchanych zdaniach Senatu et Ministerij Status, a dopiero junctis consiliis hoc salutare punctum determinować. – z Jmcią Xiędzem Nuncyuszem trudno co traktować który ob praecipitantiam ingenij wielce jest injurius prawom Rzpltey. – za złączeniem się w Jzbie Senatorskiey przez Jmpana Marszałka supplikować JK. Mci życzył o naznaczenie poselstwa do Rzymu do Oyca Swiętego, od którey funkcyi jako in Equestri Ordine zostający wymawiał się y zgodnieyszego na nią proponował Jmpana Wojewodę Lubelskiego. – Co do illacyi względem Ekonomii Szawelskiey; że ta nad inne Ekonomije liberae dispositioni JKr. Mci podległe żadnego onus nierównego nieponosi ale proportionate z innemi płaci hyberne na supplement gwardyi JK. Mci nadworney. – Jeżeli probabitur, że contra antiquum usum et praxim tę hybernę daje ta Ekonomia, pewnie jey brać JKro. Mc zakaże. – Co do Exekucyi Diplomatis względem Kurlandyi intulit: że wątpić nietrzeba iż JKgo Król. Mc przed zakończeniem tego Seymu effectuabit swoją pańską Deklaracyę: y nietrzeba wierzyć consultò podobno sparsis rumoribus który qui facile credit facile decipitur. – Ad internam securitatem należy et unio armorum która dependet od koequacyi w podatkowaniu. – Jak obszerne Województwa cum Oriente graniczące melle et lacte fluentes ledwie tertiam partem tego płacą co jedno Wdztwo Mazowieckie! –. Fertilitas glebae widoczna jest na Bugu przy defluitacyi która zarzuca nadwislnych Wdztw sterilitatem. Szczęśliwszy tam dziesięcioletni pokóy a niżeli tu stoletni, który tak wiele dezert dotąd non restituit ad statum, y ledwie się wyżywić Jncolae mogą swemi krescencyami. Upraszał Jmciów Panów posłów tameczrych Województw rekurs czyniąc do Łaski Jch aby ex charitate proximi chcieli aequaliter w Taryffach uczynić koequacyą y płacić woysku, a dopiero o Aukcyi Woyska super certo fundo będzie determinacya. – Jn futurum zaś żeby między Seymem a Seymem były rewizye wszędzie, y żeby nowe na przyszły Seym mogły bydź Taryffy, poborowe, podymnego, y pogłownego, z których któraśię zdać będzie Rzpltey dostateczniejsza może bydź in Executione –. Dziękował Jmciom Panom Posłom Wielkopolskim pro ea aequanimitate

z którą

z którą Interess swoich Deputatow promowują. – nieżyczył przez Projekt – –. tego Interessu urgere ad instar Constytucyi podlaskiey, bo tam były insze circumstancye, tu zaś zachodzą okoliczności pupillae libertatis liberi veto: ale raczey życzył upraszać JKr. Mci o List do Trybunatu za Tymiż Ichmć pp. Deputatami. In reliquo życzył y prosił, aby materya komputu odłożona była do Senatu według zwyczaju; a interea ad formandas alias leges przystąpić, gdyż melius tuentur Civitatem bonae et justae leges quam fortis et numerosus exercitus. –. ~.

= Jmć pan Stolnik Koronny. Referując się do głosu Jmći pana podskarbiego Nadwornego Koronnego na wymawianie się z funkcyi poselstwa do Rzymu życzył upraszać JKr. Mci, aby pro majori authoritate tey funkcyi raczył emeritam personam Jmpa podskarbiego Nadgo collocare w krześle in Senatu: a tak żeby Jmć z krzesła Senatorskiego expediatur do Rzymu –. Co do coaequacyi w podatkowaniu zgadzał się cum Sensu Kollegi Swego Jmp. Stolnika Krakowskiego..

= Jmć pan Eperyasz wyraził: że jako wierny poddany adorat Króla Jmći Pana Swego: ale to mówić musi do czego obligat go Instrukcya. – Instabat o Extrakty Diplomatis Curlandici, y o nieodwłoczną Exekucyą declarationum in eodem Diplomate contentarum: alias powiedział, że hoc non praemisso na nic niepozwoli. –. ~. –. –. –. ~. –. –.

= Jmć pan podkomorzy Kijowski deklarował że gotowi contribuere pro futuro; ale żeby wprzod była rewizya y formowanie nowych Taryff. – żeby bellum offensivum żadne niebyło: a na legacye do których ex lege tenentur Opaci et non satisfaciunt tey obligacyi aby corocznie certum quantum contribuant..

= Jmć pan Marszałek. dwojaka zachodzi requizycya; jedna o solwowanie Sessyi, druga o kontynuacyą głosow: a należy przypomnieć że dzisieyszy dzień jest termin do łączenia się z Izbą Senatorską, dokąd zapraszał. – A gdy conclamatum Zgoda! – " –. Jmć pan Eperyasz persistebat na swojey prekustodyi y deklarował nieruszyć się do Senatu póki Król Jmć non effectuabit deklaracyi in diplomate daney. –. – Jmć pan Ostrowski Czesnik Sieradzki poseł Wieluński intulit: żeby przed złączeniem się cum primis Ordinibus tu expediować desideria Województw: a naypierwey Universale desiderium o sól. – potym o Łanowe piechoty –, aby do Regimentow incorporentur. a Województwa pograniczne ab Oriente aby certam quantitatem Woyska suis stipendiis sustentandam przyjęły. –. ~. –. ~. –.

–"– = Jmćpan Marszałek. poniewaz dnia jutrzeyszego zabawi Sessya rachunków Skarbowych, y prowincya Wo Xstwa Litt: swoję prowincyalną Sessyą mieć będzie, y JEgo Król. Mć Sądy Kurlandzkie sądzić będzie gdzie jako Referendarz Koronny ex vi Officii adesse musi, tedy solwował Sessyą na godzinę Jedenastą. –. –.

Die 23: Octobris Srzoda. –.

= Jmćpan Marszałek. Lubo opozniona Sessya, jednak non sine fructu: kiedy y Sądy Kurlandzkie agitowały się, y JEgo Król. Mć dał deklaracyą że jak prędko doydą Responsa od Jmpana Graffa Moryca, zaraz je odda juxta Diploma: o czym wątpić nietrzeba. Teraz expedit umówić się należycie in materia Coaequacyi podatkowania. –. ~. –. ~. –. ~. –.

= Jmpan Karwowski niezabierając głosu interlocutorie intulit: poniewaz Jmćpan podskarbi Nadworny Koronny w wczorayszym głosie namienił, promowując poselstwo do Rzymu zeby się obeszło bez projektu; tedy urgebat aby czytany był ten projekt na który zaszła juz Universalna zgoda. –. –.

= Jmćpan Podskarbi reposuit: że non contradicit projektowi in fundamento legum pisanemu: –"Urgebat cała Izba aby był powtornie czytany –" który jest iterum czytany, y zaszła zgoda powszechna na ten projekt. –. ~. –.

= Jmćpan podkomorzy Podolski. Extenuabat Statum Dobr cum oriente pogranicznych których Dziedzicy y przez trzydzieści lat widzieć niemogli: y lubo tam są lati-fundia ale nietak proficua jak w innych Województwach. – w Krakowskim są mineralia, a w drugich inne utilitates. Kiedy Województwa cum Oriente graniczące in hostico były, większe woyska trzymała Rzplta a niżeli teraz, y nic na nie non contribuebant tamte Województwa: teraz zaś lubo na mnieysze Woysko spólnie z innymi Wdztwami contribuunt. Na rewizyą Dóbr do formowania nowych Taryff y do melioracyi podatkowania juxta novellam legem zgodzić się Województwa te pograniczne są gotowe. ~. –. –.

= Jmćpan Karwowski interlocutorie mówił: że jako na dniu onegdayszy y wczorayszym o Coaequacyą podatkowania prosił, tak tey propozycyi nieodstąpi. –. –.

= Jmćpan Zboinski podkomorzy Dobrzynski. – przerażają medullas cordis onegdaysze, wczorayszę, y dzisieysze głosy wzbraniające się coaequacyi w podatkowaniu! – Krwią polską y nakładami podatkow windykowane są tamte Prowincye, tak je nazywając: bo co tam teraz Ziemiami zowią, przedtym Królestwa były. – A że miscendo adversa secundis servavit fortuna pares z nami we wszystkim, toć y do teraznieyszego podatkowania. – Nietrzeba 30. lat rachować, jako Województwa Wielkopolskie y niektóre Małopolskie w inundacyi Woysk Szwedzkich, Moskiewskich, Kozackich, Kałmuckich y innych były prima

przed

praeda furentum, po których dotąd zostają wielkie abominationes desolationum. — Upraszał, aby unum corpus reprezentujące Województwa jednostaynie y zarówno contribuant. — Na projekt poselstwa do Rzymu zgadzał się. W innych zaś materyach cum sensu hesterno JmPana Podskarbiego Nadwornego Koronnego. — o Eliberacyi Territorij Elbingensis; ponieważ JmPan Podskarbi Wiel. Kor: powiedział że ma sposob tey Eliberacyi bez płacenia Summy, tedy aby go effectuet, urgebat. — Nieżyczył zaś praecipitare Rekognicyi od Dworu Berlińskiego pożądaney, chyba servatis servandis y to żeby się tylko pisał in Orientali Prussia et non aliàs. — Ekonomije zastawne życzył aby JchMcPanowie Podskarbiowie wykupili, a tak ustaną pretensye tu wniesione. — Deklaracyi względem oddania Instrumentow pseudo electionis Curlandicae życzył zaczekać effectum do Soboty. — A jako JchMcPanowie Wielkopolscy ukontentowani względem swoich Deputatow, tak prosił aby y Deputat Dobrzyński był do Trybunału przyjęty. — Terrigena Ziemi Dobrzyńskiey Xdz Kłokocki został Jezuitą et in prejudicium Sukcessorow Dobra Religioni oddał. — Toż uczynił pewny Ziemianin Karmelitom oddawszy fortunę, legitimis omissis Successoribus: prosił aby temu mederi. — Że zaś Nieszlachta passim z palestry Trybunalskiey wychodzący z Szlachciankami się żenią et Bona terrestria possident: tedy ad obviandum huic malo czytał projekt y podał go JmP. Marszałkowi między inne projekta. —.

= JmcPan Maliński Star. Nowogrodzki do materyi o koequacyi podatkowania przymawiając się powiedział: że in futurum zgodzić się może na rewizyą ad eum effectum. —.

= JmcPan Dąmbski Wojewodzic Brzeski Kujawski zgadzał się cum sensu aliorum quoad externam securitatem. — Quoad internam; że dla pregrawacyi podatkami wiele Szlachty Dobra swe porzucili, którym quod non fecit hostilitas fecit amica manus, upraszał o słuszną y zarówną taryffę. — Instabat aby Dobrom Leszczyńskim niedawał Król Jmc protekcyi, y żeby do nich z Seymu tego naznaczona była Commissya. —. ~. —. ~. —.

= JmcPan Chorąży Wschowski interlocutorie powiedział: że Leszczyńskie Dobra są Dobra Ziemskie, należą do Trybunału nie do Commissyi —.

= JmcPan Stolnik Krakowski wyraził: że rozumiał y spodziewał się, że pernoctata conscientiarum po examinie miała przynieść przynaymniey in vim Coaequacyi ofiarowanie certi quanti: ale kiedy y dziś toż samo co y przed tym allegatur; więc upraszał o rezolucyą, jeśli zgoda na Aukcyą Woyska? do czego powinnaby bydź powodem fortyfikacya Chocimia :=

A zatym

= A zatym, jeśli zgoda? to y na podatek musi bydź zgoda! w Krakowskim głod między poddaństwem, niepodobna więcey podatkow płacić: jeżeli zaś niebędzie na to zgody, życzył żeby inne wziąć przed się consilia. —. —.

= Jmćpan Bekierski deklarował zgodzić się na rewizye in ordine do melioracyi podatkow; ale salva relatione Województwom. - Łanowa piechota aby na garnizony do Kamieńca, Elbląga, ordynowana była życzył y aby na to formetur projekt. —. —. Jmćpan Missinna poseł Kijowski toż samo intulit co Jmp. Bekierski; dodaiąc że mogą kwarty y hyberny bydź duplikowane: interea Kurlandzki Interess według prekustodycyi Jmp. Zmudzkiego do skutku przyprowadzić.

= Jmpan podkomorzy Kijowski allegował Konstytucyą 1621. 28. 42. y inne o koequacyi. - pro futuro non contrariatur salva methodo coaequationis et praevia revisione generali. - Aukcyi woyska non inficiatur, instando aby piechoty wybranieckie były in usu —. ~. —. ~.-

= Jmćpan Marszałek wyraził: iż się spodziewał że materya coaequationis miała bydź koncertowana: ale kiedy miasto tego widzi coraz więcey irritacyi, przeto upraszał obuch stron aby jedna nie tak surowie na drugą następowała, a druga żeby chciała amore patriae to pozwolić. —.

= Jmćpan Karwowski. gdzie idzie de salute, universi, pulsamur arenis quatimur scopulis! pytał się zatym Jchmciow denegantes koequacyi: jeżeli są in aequalitate juris et poenoe? a jeżeli się znayduią in hac aequalitate toć powinni bydź et in aequalitate publicorum onerum. Allegowane o koequacyi Konstytucye militant pro nobis. Rewizyi in futurum non contrariebatur, ale tymczasem czy będzie aukcya woyska czyli nie koequacya omnino potrzebna. Non improba petimus, non iniqua dabitis. Deklarował się do żadney inney materyi nieprzystąpić póki się ta nieuspokoi. prosił Jmpana Marszałka, aby convenïat tak Xcia Jmci Prymasa jako y Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego o determinacyą na jutro prowincyalnych Sessyy na umówienie tey materyi. —. ~.

= Jmćpan Regent Koronny interlocutorie powiedział na ten głos contrariantibus, że trzeba nummis non verbis respondere, y deklarować przynaymniey ryczałtowe summy. —. —. ~. —. ~. —. ~. —. ~

= Jmćpan Marszałek solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą.-

Die 24. Octobris, Czwartek.

= Jmćpan Marszałek. Na samym schyłku czas obrad teraźnieyszych; bo tylko do Soboty trwaiący; trzebaby studiosiori conatu in publicum bonum obracać; ale że cała prowincya Wo. Xstwa Litto. dla swey prowincyalney Sessyi w tey Izbie non comparet y o solucyą tuteyszey upraszа, więc jeśli wola

interea

interea, niewdając się in alias materias Status umówić zaczęta = — " —
o koequacyi: oświadczył się że gotow słuchać roskazów. — . — . — . —

= Jmć pan Karwowski podczaszy Wiski. Niech Pan Bóg broni żeby się to miało weryfikować co dawno napisano: polska nierządem stoi, nierządem zginie. — Materya koequacyi w podatkowaniu jest y powinna bydź fundamentale objectum wszystkich Seymow na których zawsze dwie materye agitantur to jest pacis et belli. Na Aukcyą Woyska zgadzają się confinantes cum Oriente palatinatus. A jakże Aukcya może bydź bez fundamentu? to jest bez podatkow. - podają media do tey Aukcyi, to Lanowe piechoty, to inne allegowane: ale te media powinny bydź in executione zawsze: extra coaequationem zaś w podatkowaniu Jchmciom bydź amor et pietas erga patriam niepozwala? niepozwalają na tę coekwacyą: y coż z tego? za korzyść in publicum? tylko extrema pernicies. - Trzeba pamiętać supra aequalitatem in qua justitia et aequitas znaydować się powinna. - Ab Aº 1620. Województwa Kijowskie, Bracławskie, Czerniechowskie nic in usum Rzeczypospolitey publicum nieimportowały. Krakowskie y Sandomirskie Województwo million co rok płaci, które pragnie nie tak coaequacyi jako raczey levamen, aby cokolwiek płaciły y te Województwa suadente justitia. - Rewizya in futurum niech będzie: ale ad praesens co za melioracya będzie? kiedy nic dać niechcą! Na oppressye pograniczne od ludzi Brandeburskich żalił się; et statuit Jmć pana Lubę Szlachcica procerae staturae który uszedł w przeszły tydzień de manu tych nocnych najeźdników z domu swego własnego y prosił o sposob ulterioris Securitatis: alias deklarował, że ex desperatione pograniczna Nobilitas będzie musiała póyść per repressalia; a tak zacznie się woyna. — Upraszał Jmć pana Marszałka aby to raczył Jego kr. mći remonstrować; y żeby Jego kr. mć kazał convenire o to Ministra Brandeburskiego tu się znaydującego o rezolucyą in scripto w tey materyi.

= Jmć pan Grabowski. De Securitate externa radzić teraz naybardziey potrzeba kiedy exultat cum pace quies, placidasque inter discurrimus urbes. Jnne państwa in pace florescunt; my in pace marcescimus. Należy ad Securitatem externam prowizya proporcyonalnych sił in armis: te zaś sine fundo, sine coaequatione w podatkach bydź niemogą. A przecież ejusdem juris esse debent qui sub eodem Rege vivunt. Upraszał żeby nie uporem ale aequitate certare. - Xiążę Brandeburski chciałby mieć Commissyą na uznanie

"— = granic y innych differencyy; y dla tego lacessit: ale Commissya być niemoże naznaczona przed recognicyą tytułu pretendowanego od niego. Życzył, aby publiczną o to zaniesć protestacyą: boć to przecie strasznie wielkie ausus jure feudi invodati Principis. — In reliquo zgadzał się cum Sensu JmPana Karwowskiego. —. ~. —. ~. —. ~. —.-

= JmPan Czacki Stolnik Wołyński. Jako szkodliwa y obrzydliwa per certamen verborum irritacya, tak sua cuique utilitas pessimum boni communis venenum. — o Coaequacyą serio agitur, a o Materyi Kurlandzkiey pryncypalney zapomniano. — Sposobów do Coaequacyi deklarował nieodbiegać czy przez rewizye czy przez abjuraty. płacę woysku novella lex nie dochodzącego ale doszłego Seymu zostawiła in statu quo. Zaczym media arripere należy, non absolute imponere. — Deklarował że na żadną propozycyą prolongacyi Seymu niepozwoli, póki per Extractum Diploma niebędzie wydawane y Satysfakcya Jemu niestanie się należyta. —. ~.

= JmPan Miaskowski Poseł Kaliski. Nie impostura, nie Sen, ale sam skuteczny dowód pokazuje, że Brandeburczyk nietylko dictis et scriptis ale et factis exercet hostilitatem. Giniemy fato quodam occulto, a nieprzyjaciela recognoscere niechcemy! przyjacielskie requizycye, expostulacye na nic się niezdadzą. Aukcya Woyska nader potrzebna pro securitate externa: a kiedy widziemy się prawie in extremis faucibus fati, trzeba na ratunek tanquam ad Campanam incendiariam rzucić się aequaliter wszystkim: do czego nietylko ratio Status ale et conscientia stimulare powinna. —.

= JmPan Olszański Chorąży Owrucki. W równey wolności zostające Województwa pograniczne ab Oriente według maxymy paritati przeciwney z Ewangelicznym gospodarzem absolute traktując mówią: Compelle intrare. to taryffy, to Summas Arbitrarias imponendo. Wymawiają pokóy; którego ledwie za panowania JEgo Kr. Mci doczekaliśmy się. Aurum et argentum non est nobis: in grano co Bóg da Zboża in usus publicos non denegabimus. — Kiedybyśmy mieli poddanym tamecznym imponere podatki, rozeszliby się y zostawiliby tęż samą solitudinem która pierwey była. non jumenta jesteśmy, ale bracia: nietrzeba Nam imponere, a my servatis servandis do tego co można poczuwać się zechcemy. Allegował Konstytucyą Aº 1699. o Deklaracyach Województw względem podatków tey Constytucyi trzymać się

deklar[uje]

deklarowat. —. —. ~. —. —. —. —. ~. —.

=JmćPan Sokolnicki Czesnik Wschowski. Kiedy kilkudniowa concertatio agitatur o koequacyą w podatkowaniu, my tacito suspiramus gemitu; y nietraciemy nadziei że ten domowy interess między sobą uspokoiemy. — Są racye pro et contra: ale jako mente litamus pura tak votis imploramus honestis. Na tym limituią się Sessye: aleć principale fundamentum rei w teraznieyszych Obradach Kurlandzki interess volvitur jak Ziziphi kamień. — Na coaequacyi niebędzie Seymu discrimen: lecz pro securitate externa należy materyę kurlandzką accuratius ponderare. — Upraszał JmćPana Marszałka żeby na tym presse limitował Sessyą, iż in expectatione Łaski JJgo Kro. Mći deklarowaney zostajemy nietylko w wydaniu Extraktow diplomatis ale też w oddaniu Instrumentow Pseudoelectionis y w dosyć uczynieniu innym deklaracyom. —. ~. —.—

=JmćPan Marszałek zatym solwował Sessyą in crastinum praecise na Osmą godzinę. —

Die 25. Octobris Piątek.

=JmćPan Marszałek. Czas drogi pospolitemu Dobru y obradom publicznym poświęcony upływa, a jeszcze nihil constitutum fundamentalnie ad securitatem externam: zaczym zostaną otwarte pogranicza do gwałtownych najazdow Brandeburskich. — Wyraził, że doniosł JJgo Król. Mći desideria Izby: 1.) względem expostulacyi z Ministrem Brandeburskim do ktorey JJgo Król. Mć naznaczył maiącego zdawna Commissum hocce negotium JmćPana Podskarbiego W. K.o —. do teyże Expostulacyi wespoł z pomienionym JmPanem Podskarbi.o JmćPan Marszałek z Izby deputował ex provinciis, z małey polski JmP.o Stolnika Krakowskiego y JmP.o podczaszego Wiskiego, z Wielkiey polski JmP.o Chorążego Wschowskiego y JmPana Łowczego Łomżeńskiego, z W. Xstwa Litt.o JmćP.o Wła y JmćPana pisarza Żmudzkiego —. 2.) Względem JmPana Grafa Moryca y oddania Instrumentow Pseudoelectionis JJgo Kr. Mć reposuit, iż in momenta spodziewa się rezolucyi po ktorą poszedł Ordynans. — Co do Extraktow Diplomatis, na to ma bydź od JchMw panow pieczętarzow rezolucya podczas tey Sessyi. —.-

=JmćPan Chorąży Wschowski. przy dokończeniu determinowanego Obradom teraźnieyszym czasu dziękował JmPanu Marszałkowi że accuratissime et sollicitissime desideria Izby promowować raczy. A kiedy już jeden tylko dzień ad vota et consilia superest, deklaracya zaś JJgo Kr. Mći jest in fieri; więc jako z razu tak et in fine majori zelo et velociori passu powinna Materya Kurlandzka

tracta-

–„– . . tractari. Życzył aby Jmpan Marszałek conveniat Xcia Jmci Prymasa żeby nomine publico upraszał Króla Jmci o rzetelną rezolucyą: jeżeli y kiedy skutku contentorum in diplomate spodziewać się mamy? tudzież aby do tego czasu mogła bydź prolongacya Seymu. – Wnosił y partykularne desiderium Województw Wielkopolskich, aby Jchmc panowie Deputati ad conferendum z Ministrem Brandeburskim przełożyli Mu, że Też Województwa chcą wykupić Drahim. – O co y w tey Izbie podać obiecał projekt. —· ~· —· ~·

=Jmpan Poniatowski podczaszy Łęczycki wyraził: że się spodziewał iż coaequacya w podatkowaniu miała nastąpić; alisci reprehendimur dum justa petimus. – Na sprawiedliwości y na obronie fundować się powinna Rzeczpospolita. Co do Sprawiedliwości, Correctura Trybunatu nadzieja w Bogu że stanie. Co do obrony, Coaequacya jeżeli non effective to przynaymniey dispositive aby była deklarowana urgebat. – Do promowowaney przez Jmpana Czesnika wczora a dziś przez Jmpana Chorążego Wschowskiego materyi Kurlandzkiey powiedział: że kiedy oryginalnie z pieczęciami Diploma jest w ręku Jmpana Marszałka, tak o nim trzeba rozumieć jakby u każdego z Nas w ręku było. – Za Jmpanem Kościuszkiem Oberburgraffem Kurlandzkim instabat, aby Summa (28.^m albertynow przez Commissyą Anni 1724. przyznana per Constitutionem Mu caveatur, y czytał na to projekt na który zaszła Zgoda! —· ~· —· ~· —·

=Jmpan Marszałek intulit: że posłannik Turecki oddał List do Rzeczypospolitey należący: a zatym jeśli zgoda czytać go? exquisivit. Accedente zatym assensu universali czytany jest ten List w którym o wydanie zbiegłych do Polski dwóch Tatarow agitur. —· ~· —· ~· —· ~· —·

=Jmpan Łowczy Łomżeński ubolewał nad straconym prawie tygodniowym czasem in lucta o coaequacyą w podatkowaniu, a raczey in luctu że daremnie aërem verberarunt obciążone Województwa. Znać że nie są in statu gratiae u Braci Swych województw ab Oriente pogranicznych. przymawiał się ad Securitatem externam et internam: y że Securitas externa zda się bydź provisa przez projekt o Kurlandyi, o którą nieustaje chwalebna żarliwość utinam z pomyślnym skutkiem! —· —· Do konferencyi z Ministrem Brandeburskim reserwował sobie głos do materyi wiolencyy y Eliberacyi Territorij Elbingensis. – z Cesarzem Jmcią Chrześcijańskim życzył cultivare amicitiam byle bez inwolwowania się w woynę. – Interna Securitas że powinna by się zasadzać: 1°) in Confidentia et unione animorum inter Status. 2°) in justitia vindicativa do czego Cor

Correctura Trybunatu potrzebna. 3°) In aequalitate podatkowania. — . —
4°) In nervo rerum gerendarum, to jest na Ekonomii publiczney Skarbow Koronnego y W. Xstwa Litt°, w czym multa corrigenda, et praejudicia ac abusus abolendi. O co suo loco przymówić się obiecał. — 5°) Nietylko internam ale et externam securitatem Rzpltey turbant Dissidenci in Religione. Wyraził, że to kacerstwo szukając Deos alienos protekcyy postronnych causarunt tak ostre y szpetne listy, y są okazyą inflicti vulneris honorowi Narodu polskiego. To kacerstwo tylko tolerowane non dubitat attentare crimina Status, kiedy składając sobie conventicula z nich poselstwa y listy ad Exteros et similia wyprawuje, a przezto involvit Rzpltą w kłótnie z różnemi Dworami. Życzył zatem reassumować dawne prawa contra haereticos y napisać teraz Constytucyą, żeby ciż Dissidenci mając w polszcze aequalitatem juris et poenae ad Exteros nieuciekali się sub poena capitis et confiscationis bonorum. przy kacerstwie przypominał przeklęte Żydowstwo których się wiele bardzo w mazowszu contra Decreta Ducum Masoviae namnożyło. Życzył napisać y o nich constytucyą na wygnanie ich, cum rigore contra Fautores. — Desiderium Ziemi Łomżyńskiey o postanowienie nowego grodu w Ostrołęce promowował y czytał na to projekt na który zaszła zgoda. Na prolongacyą Seymu tego zgodzić się deklarował, byle co in rem boni publici pożytecznego zrobić —

= Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński interlocutorie instabat żeby znowu czytać projekt o kurlandyi y przymawiać się do niego. — . — . —

= Jmćpan karwowski instabat: aby desiderium Ziemie Bielskiey o grod w Goniądzu admittatur, na co podał przeczytany od siebie projekt. — . —.

= Jmćpan Krasiński Poseł Ciechanowski dziękował Województwom cum Oriente pogranicznym że kray ponadwiślny od głodu uwalniaią rzeką zboża copiam spuściwszy. Upraszał aby miały na to reflexyą, że modus podatkowania novella lege opisany pozwolony jest y assekurowany do dzisziego Seymu: a zatym należy teraz wziąć przed się aliud genus contribuendi, aby kiedy in omnibus tędy et in hoc puncto satisfiat novellae legi. Kiedy Seym dojdzie, jakże z tym samym podatkiem powrócić do Braci? Upraszał, aby pomienione województwa przynaymniey proportionaliter na tę część Woyska która ma być in auctionem computu podatek dostateczny pozwoliły. Co do illacyi Jmpana Chorążego Wschowskiego zgadzał się na nie, deklarując że na prolongacyą niepozwoli póki niebędzie miał Diploma per Extractum y póki czas non praefigetur satisfakcyi

—„— =fakcyi obligacyom wszystkim ejusdem Diplomatis. Żydzi z Xięstwa Mazowieckiego albo niech będą rugowani albo niech altero tanto podatek publiczny płacą. —. —. =Jmćpan Chorąży Krakowski Upraszał o rewizyą generalną Dóbr aby nastąpiło zarówno z wszystkich podatkowanie, y aby juramenta per possessores bonorum praestentur, jak wiele Łanow które dobra w sobie comprehendunt? —. Co do illacyi Jmpana Chorążego Wschowskiego zgadzał się: y upraszał Jmpana Marszałka aby raczył adire Xcia Jmci Prymasa et convenire o reprezentacyą Królowi Jmci hujus publici desiderij. - Wniosł desiderium względem soli y czytał dwa projekty in fundamento dawnych praw pisane: a gdy chciał czytać projekt o Administratorach Żup, —. ~. —. ~. —. ~. -

=Jmćpan podskarbi Nadworny Koronny opponował się temu y powiedział: że niemasz zgody na czytanie tego projektu. —. —. —. ~. —.

=Jmćpan Chorąży Krakowski reposuit: ponieważ niemasz na to zgody tedy y na nic więcey niemasz zgody et sistit activitatem. - A tak po niemałym czasie: = —

=Jmćpan Marszałek. ponieważ zatamowana Activitas y dalej in Consiliis progredi niemożna tedy upraszał Jchmciow Panow Krakowskich aby dali czas do mówienia o tym z Skarbem, a interea aby insze materye expedire. —. —.

=Jmćpan Chorąży Krakowski. Non sine sensu doloris że styszy wyrazil: iż na prawie fundowany projekt impeditur nawet y w przeczytaniu. pozwolił na solucyą Sessyi, y aby Xże Jmć w materyi Kurlandzkiey adeat Majestatem a jutro żeby ten projekt był czytany. —. ~. —. ~. —. ~. —.

=Jmćpan podskarbi Nadworny Koronny reposuit: że jako niezwykł nigdy contradicere legi tak y teraz non contradicit, ale do projektu przymówić się wolno, y niegodzi się go impositive utrzymywać. ~. —. ~. —.

=Jmćpan Kożuchowski interlocutorie. - novella lex Art. 2. § 5. disponit aby Administratorem y rządcą Żup niebył żaden Cudzoziemiec: contra hanc legē trudno co mówić.

=Jmćpan Marszałek ubolewając nad stratą resztującego czasu deklarował adire Xięcia Jegomości Prymasa et exequi commissa: a oraz solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. —. ~. —. ~. —.

Die 28. Octobris Sobota. -

=Jmćpan Marszałek wyraził przy zagajeniu Sessyi; jako poświęciwszy się na punktualną exekucyą woli całey Izby adivit Xcia Jmci Prymasa: Który dosyć czyniąc desiderijs communibus był zaraz u Jego Król. mci, y jaką tam odebrał deklaracyą tę in scripto podał. - praevio tedy assensu czytana była ta Deklaracya in scripto od Xcia Jmci Prymasa podana, de tenore tali: =

„dnia 3

„Dnia 26. Octobris. Na rekwizycyą Izby poselskiey przez Jmpana — „ —
„Marszałka poselskiego uczynioną; był JO. Xże Jmc Prymas u Jego Królew. Mći
„ in praesentia JO. Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego, Jchmciow Panow Mar=
„ szałka y Kanclerza Wielkich Koronnych, Jmpana Marszałka poselskiego,
„ y innych Jmciow, y upraszał Jego Król. Mći; aby to co jest per diploma Jgo Król.
„ Mći stipulatum do skutku jak nayprędzey przywiedzione było: Na co Jego
„ Kro. Mć tak reposuit, że zaraz po wydanym diploma posłał z mocnym Ordy=
„ nansem do Graffa Moryca aby wyjechał z Kurlandyi y te wszystkie Instrumen=
„ ta in favorem Suum zpraktykowane oddał do Rąk Jego Kr. Mći: ale że żadnego
„ dotąd niema Responsu, więc wyprawuje z powtórnym jeszcze mocnieyszym Or=
„ dynansem, y potrzebuje tylko cokolwiek czasu od Izby aby mógł bydź Respons od
„ pomienionego Graffa Moryca; za którego odebraniem jeśliby się miał pokazać
„ inobediens woli y roskazowi Jego Kro. Mći, tedy Jego Kró Mć gotow z Stanami
„ Rzeczypospolitey wziąć te wszystkie mensuras które się Jm będą zdały nayskute=
„ cznieysze przeciwko Niemu." —. —. po przeczytaney: = —. —. –

= Jmcpan Chorąży Krakowski wziąwszy głos powiedział: że niepowinno to iść in censuram, iż dnia wczorayszego jest przez niego zatamowana activitas; bo się to stało nie na zepsowanie ale na utrzymanie prawa! przywrócił activitatem cum ea praecustoditione, żeby ta materya była według praw y słuszności uspokojona. – Desideria justa Miasta Krakowa rekkomendował. – A ponieważ dziś dies decretoria teraznieyszego Seymowania, niepodobna zaś rzecz zakończyć in tam stricto termino zaczętych osobliwie też o korrekturze Trybunatu materyy; zaczym instabat do Jmpana Marszałka aby ore Izby upraszał Króla Jmci y Senatu o prorogacyą czasu dalszego czyto do tygodnia czyli jak się Stanom Rzeczypospolitey zdać będzie. —. ∼. —. ∼. —. ∼. –

= Jmcpan Wyżycki podkoniuszy W. X. Litt. Kończyć dziś zaczęte obrady inter tempestates non compositas jest jakoby strukturę bez fundamentu stawiać. – Upraszał Jmcpana Marszałka aby adeat Jego Król Mć y prześwietny Senat o prolongacyą czasu. —. —. Jmcpan Lubieniecki poseł Czerniechowski odezwał się że niepozwala na prolongacyą. —. ∼. —. –

= Jmcpan Starosta Krakowski. Już czwarty tydzień naywięcey na koncertacyach upływa, a zatym de verbis quantumvis, de opere prawie nihil. – Securitas externa względem Interessu Kurlandzkiego jeszcze dostatecznie non stabilita

-bita. Interna także Securitas non provisa: bo y projekt Korrektury Trybunatu Koronnego niedokończony; w którym aby dołożono satisfactionem positive przez Jmpana Starostę Bełskiego praecustodiebat. Upraszał Jmpana Marszałka aby chciał adire Majestatem Jego Król. mći et ad Senatum o prolongacyą Seymu czy na tydzień czy daley. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

=Jmpan Marszałek. ponieważ zachodzi uniwersalna zgoda na prolongacyą, jeden tylko Jmćpan Czerniechowski contradicit: więc upraszał Jmći aby w tym chciał sequi sensum communem. —. —. ~. —. ~.-

=Jmćpan Lubieniecki zabrawszy głos powiedział: że chcąc bydź observantem prawa które żadnych limit ani prolongacyi niepozwala; do tego przez cztery niedziele Seymując ani Kurlandzki Interess zupełnie uspokojony, ani korrektura Trybunatu napisana; y kiedy tak Interessa publiczne niemogą sortiri effectum: zaczym niepozwolił na dalszą prolongacyą Seymu et sistit Activitatem. —. —. persuadowali różni Jchmć aby chciał restituere Activitatem: a gdy uporczywie tego uczynić niechciał, wszczął się poniekąd ex impatientia motus na niego w Izbie. —. Tandem po bytności u Jego Kro. mći Jmćpan Lubieniecki restituit Activitatem y na prolongacyą pozwolił. —.

=Jmćpan Regent Koronny wyraził: że jako contradykcya Jmpana Czerniechowskiego miała chwalebny fundament, bo wolny głos pupillam libertatis, tak powinna mieć należytą konsideracyą: uczyniona nietylko jako od Szlachcica ale y jako od Posła in charactere zostającego. - przypomniał owę kontradikcyą na zgodney Elekcyi s.p. Króla Jmći Władysława, którey jeden tylko Szlachcic opponował się; y gdy przy zezwoleniu pytany był: co za racyą miał przeciwko powszechney zgodzie niepozwalać? tę tylko jednę allegował, że był wolny Szlachcic y mógł się opponować libere. A ponieważ Jmp. Czerniechowski jest poniekąd podobno przez Arbitrow laesus; tedy instabat, aby za to reconcilietur. —. —. Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński - poseł Czerniechowski ubolewając super fatis Rzpltey, że pupilla Libertatis w kolledze Jego opprimitur sistit Activitatem póki mu opprimentes rekoncyliacyi nieuczynią. —. —. Jmćpan Marszałek. niebyłby prawdziwym Oyczyzny Synem ktoby niemiał super incidenti novissimo compati. - przepraszał nomine publico Jmpana Lubienieckiego aby chciał propter amorem patriae darować urazy Swoje. —, instando. —. ~. —. ~. —

=Jmpan podkomorzy Koronny życzył żeby iść na górę: tam złączywszy się cum Superioribus Ordinibus prolongacyą Seymu koncertować moribus antiquis.

=Jmćpan Czacki ponowił Swoję illacyą o satysfakcyą Jmp. kolledze:

a tak

a tak JmPan Marszałek z niektórymi Jchmći Pany postami ruszy= —. wszysię z mieysc poszli do JmPana Lubienieckiego y uczynili Mu satysfakcyą per deprecationem. —. —. po uspokojoney tak kontrowersyi et post restitutam Activitatem przez JmPana Czerniechowskiego, gdy zaszła zgoda generalna Izby upraszać Jego Król. Mći przez JmćPana Marszałka poselskiego o prolongacyą czasu Seymowania do Niedziel dwóch cum hac praecustoditione, żeby Instrumenta pseudoelectionis in diplomate stipulata od dzisieyszego dnia za tydzień oddane były; albo też Izba poselska wiedziała jakie wziąć przedsię mensuras: y gdy JmćPan Marszałek explevit to desiderium u Jego Królewskiey Mości taką a Majestate przyniosł deklaracyą:
„ że Król Jmć pozwala na czas pomieniony exclusa ulteriori prolongatio-
„ ne nec a Majestate nec ab Ordinibus proponenda. Senat zaś praecavet so-
„ bie w tym czasie dni zwyczayne, żeby spólnie radzić mógł złączywszysię
„ cum reliquis Ordinibus. Y że jeśliby Graff Moryc nieprzystał w namie-
„ nionym czasie desiderata Instrumenta, tedy Jego Król. Mć zniesiesię z Stana-
„ mi Rzpltey circa mensuras ulteriores które się Jm będą zdały. A interea
„ pozwala continuationem prowincyalnych Sessyy; y Xże Jmć Prymas zapra-
„ sza do siebie prowincyi Wielkopolskiey na jutro na godzinę ósmą rano;
„ a Xże Jmć Biskup Krakowski prowincyi Małopolskiey na tęż samę godzinę
„ Litewska zaś Prowincya ma czas swóy determinowany." —. —. —
= Solwował zatym JmćPan Marszałek Sessyą do Wtorku na godzinę dziewiątą.

Die 27. Octobris Niedziela.

Były prowincyalne Sessye rano o osmey godzinie zaczęte. na Wielkopolskiey ponowiona kommunikacya desideriorum do prowincyi Małopolskiey y deputowana ad crastinum ablegacya. w Kongressie zaś Małopolskiey prowincyi: = —. die 27. 8bris. Reassumując na dziś limitowaną Sessyą prowincyi Małopolskiey, Xiążę Jmć Biskup Krakowski wyraził solatium że się nie zawiódł na opiniey swojey względem prolongacyi Seymu już niby niespodziewaney; oświadczając się że chce słuchać powszechnego zdania przytomnego Kongressu, od czego rzecz zaczynać? przypomniał jednak przeszłą swoją propozycyą et votum kombinowania Instrukcyy ad invicem, y na co zaydzie zgoda Uniwersalna? aby to in plenis Ordinibus promowować, a co też opuścić.
= JmćPan Kasztelan Kijowski. przed wkroczeniem w Instrukcye niech

Misię

–„– Mi się godzi namienić Interess spólny obudwóch Stanów. – Dolorem intermedij Ordinis referimus ad Sensum Stanu Rycerskiego, krzywdę Senatorow niepersonalną, bo ta cum tempore desinet, ale bardziey nieśmiertelney Rzeczypospolitey ex inversione antiquae formae legibus praescriptae wynikaiącą, i jako się wczoray stało: kiedy Izba Poselska non communicato z Senatem consilio praemeditavit prolongacyą która deklarowana jest od Jego Krol. Mci extra omnem praxim in Camera Regia, bo należało zasieść cum Senatu w Izbie Senatorskiey; co że secus factum, jest eversio Status. – Instabat tedy o reassumpcyą Konstytucyi o porządku Seymowania insinuando zachowanie dawnego zwyczaju. –

= Jmć Pan Regent Koronny. Veneramur zawsze intermedium Ordinem: ale cokolwiek antea derogatum, non est nostra culpa że Seymy niedochodzity: aleśmy się zawsze Domagali ut satisfiat praerogativae Senatus: y przy wczorayszey incidencyi pamiętaliśmy o tym: ale że inaczey Seymu salwować niepodobna było, bo kontradykcye zachodziły, niechcieli się łączyć. Więc wolemy szukać media ad reconciliationem Prześwietnego Senatu y zwyczaju, /: jakoż o tym prawa niemasz:/ niżelibyśmy mieli szwankować w pryncypalnym Interessie: ale choćby y prawo było to novi casus novas dant leges. A zatym z racyi wiadomey wczorayszey intrygi powinniśmy być exkuzowani.

= Jmć Pan Karwowski. Życzę aby ta tripartita prowincyalna Sessya sumat quam optimum eventum. Co się zaś wczoray stało fatis adscribendum non vitio koła naszego. – Gdybyśmy się byli piącią dniami łączyli, byłby zachowany porządek y zwyczay cum satisfactione Prześwietnego Senatu: ale in angustia wyciągnionego czasu et in multitudine obstaculorum, partykularnie niespodzianey w Izbie naszey commocyi y awantury okoliczność tak nas impulit że extrema extremis curare musieliśmy. Była rekwizycya a Majestate abyśmy czasu pozwolili: my niewiemy czy w Senacie czyli w Kamerze deklarowana prolongacya, y nas o to pytać ani winować nietrzeba: dosyć żeśmy dali honor Jego Krol Mci et Ordini Intermedio przez JmPa Marszałka Izby naszey: ale to perimentissimum y całey Rzpltey dishonor y krzywda, że continuo recurrunt wiadomości o zabieraniu ludzi Polskich przez Zołnierzy Brandeburskich: onegday prezentowałem Szlachcica w Izbie poselskiey który z rąk Brandeburskich szczęściem salwował się przed tygodniem y tu confugit ad asylum Reipublicae: wczora zaś poprzybiegały tu białogłowy żebrząc kompassyi którym recentissime Mężow gwałtownie do Pruss zagarnięto! Konferencya z Ministrem Brandeburskim naznaczona upewniam

że zadn

że żadnego nieuczyni skutku; bo się będzie referował do Berlina — . — . —
po rezolucyą: et nullum oppressis suffragium. Instabat zatym o koequacyą po-
datkow albo sposob levaminis czyli juvaminis na Aukcyą woyska. Skarb ko-
ronny w cudzych Krajach jest to nervus belli: a u nas enervatio Nobilitatis
przez depaktacye na cłach y komorach: czemuby niemiał JmćPan Podskarbi
subministrare certum quantum na stipendium Woysku? jakoż trzeba tego
koniecznie aby ten in futurum wprowadzić porządek; teraz zaś circumscribe-
re to Ministerium jako nayściśley et praescribere regulam jako się ma racho-
wać Podskarbi nietylko z Expensy y percepty ogółem, ale sigillatim z prowe-
ntow poprzysiężonych każdey komory: zgoła opisujemy wszystkie Ministeria
y temu folgować nienależy, y owszem dotknąć każdey okoliczności y obostrzeć
w których teraz niezmierne widziemy inkonweniencye. — Drugi Sposob roboris
alias Woyska Aukcyi piechota Łanowa, ale wprzód rewizya Łanow potrze-
bna. — 3.) Że lex novella odpoczynek indulsit Królewszczyznom, więc już od-
poczęli: contribuant teraz więcey: y do Jchmw Duchownych godziłoby się instare
o subsidium aby też vicissim Szlachta odpoczęli. — . ~ . — . ~ .

= JmćPan Wojewoda Lubelski. Spodziewaliśmy się confluxum felicium
siderum WmmPPw y konjunkcyi cum Majestate y z Nami na dniu wczo-
rayszym, aby in trinitate perfecta była determinowana prolongacya: atoli kie-
dy inaczey salutem publicam salwować niepodobna było, fortunae crimen est.
propozycye JmćPana Kasztelana Kijowskiego merentur approbationem: do któ-
rych Ja przydaję tę praekustodycyą, aby pięć dni Senatorskich, na których za-
bieranie contra Legem Izba Poselska dyspensuje się, były pędzone w konjunkcyi
omnium Ordinum według prawa. — Chwalebne illacye JmćPana Karwoskiego
promowować wszystkim Nam należy: jakoto coaequacya podatkow jeżeli te-
raz niemoże de pleno subsequi; przynaymniey Jchmć Ruscy ryczałtowe Sum-
my niech deklarują na Aukcyą Woyska: bo jeżeli słuszność negare, y Nasze
uprzeć się potrafią Województwa: coż z tego za konsequencya? zapewne com-
mune malum: ale Nas tu publica non privata movere powinny commoda.
Sposobow do Aukcyi woyska nietrzeba negligere, która jest dużo potrzebna
saltim ad famam y na wstręt postronnym. — Skarb Koronny nic słuszniey-
szego aby contribuat corocznie na zapłatę Woysku. — Deklarował JmćPan
Podskarbi przy pierwszey kalkulacyi przyznany Sobie dług Siedmkroć sto ty-
sięcy darować Rzpltey byle miał kwit. — Teraz zaś nietylko tę Summę
Sobie

–"– .:Sobie potrąca ale y prowizyą rachuje: godzi się przypomnieć JmCi ut stet verbo suo, y aby tę Summę łożył na Aukcyą Woyska pro necessitate publica: wszak Matczyński Podskarbi W. Koronny po otrzymanym już kwicie sponte et libenter ex retentis oddał Rzeczypospolitey czterykroć sto tysięcy! Zachęcić trzeba ad similem generositatem a bardziey ad justitiam teraźnieyszego JmćPana Podskarbiego: y niewątpię że pretio Kwitu et suasu conscientiae da się pociągnąć. – In futurum zaś opisać to ministerium jako naylepiey ut prosit publico. – Naostatek podał sposob na Aukcyą Woyska duplicatę hiberny z Królewszczyzn, Dóbr Duchownych bo to jest gratia gratis data od Rzeczypospolitey. ~. —. ~. —.

=Aże JmC Kasztelan Krakowski. Troiste mam motivum odezwania się cum veneratione mea WWmmPanom. Naprzód podziękowanie za Rekkomendacyą do Kasztelaniey Krakowskiey. 2.) niezachowany porządek Seymowania jest quid considerabile et verendum ne fiat mutatio Status libertatis ex mutatione constitutivi Consiliorum. Życzę, aby haec forma Seymowania jako jest lege praescripta observetur in futurum. – 3.) na Sposoby Aukcyi Woyska od innych JchMw proponowane, jakoto piechotę Lanową, y z Królewszczyzn tudzież Dóbr Duchownych subsidia zgadzam się. ~. —.–

=JmćPan Wojewoda Kijowski dziękował także za rekkomendacyą, lubo ta w Lasce JJgo Krol. mći spełzła. – powtarzał Sensum doloris Senatu przed sobą mówiących expressum, y zamawiał respekt Equestris Ordinis aby in tempore praefixo łączyli się: bo to jest nietylko punkt honoru Senatu ale y Interess Stanu Rycerskiego spólnie radzić. – popierał illacye JmPana Karwowskiego względem wiolencyy Brandeburskich exaggeruiąc infelicitatem pogranicznych y przydając że ta zuchwałość Brandeburska ultra metas et limites extenditur: kiedy pajuka Jego w zwyczaynym stroju ze srebrem aż pod Warszawą zarwali ludzie Brandebursscy et nulla redemptio. –. o Aukcyą Woyska y coaequacyą podatków instabat: ale pierwey należy mówić o Aukcyi Woyska żeby wiedzieć jakie quantū? bo jeżeli Rzplta niebędzie się dispensowała na Aukcyą Woyska a na coż nam Ruskim Województwom przyczyniać podatkow? do tego że nam poddaństwa continuo ubywa; bo jako ci w nasze pustki pozachodzili, tak ich znowu według prawa ustawicznie odbieraią. – ciż poddani Nasi jak tylko dowiaduią się o podatkach uciekaią za Dniestr do Turek. Naostatek, jeżeli suo

loco

loco et tempore przyydzie do tego abyśmy podatkow podwyższyli, = —.. —.-
potrzebne też będzie moderamen rigoru oddawania Chłopow. - Instabo y Ja do
Województw Ruskich o subsidium albo levamen Małopolskim: ale y WMcPa:
nowie niepretenduycie aby u nas gołe pole zostawić: y to bydź niemoże teraz
chyba za Kommunikacyą Województwom na Seymikach inchoaticie a na przy:
sztym Seymie definitive. - o Skarbu circumskripcyą urgentissime dopomi:
nać się, przydając haec formalia: że Ja Sam dawałem plus offerentiae put
trzeciakroć sto tysięcy, niechayże to Jmp. Podskarbi płaci, y deklaracyi długu u
Rzpltey przedtym sobie przyznanego ustąpienia niech dotrzyma. - o piecho-
tach Łanowych, hibernach z Królewszczyzn y z Duchownych Dóbr, konformo-
wać się z zdaniem innych aby Duchowieństwo ex pietate congrua contribuant
in publicum: przydał pro finali żeby y On z Królewszczyzn które ma z Łaski
Antecessorow JkgoKr. mci niebędzie żałować subvenire Patriae. ~. —.

= JmcPan Maliński Starosta Nowogrodzki Poseł Wołyński. nieza:
zdroszczę superbis vellere Colchis małey polszcze obfitych prowentow:
exultet summis thesauris: życzę y adoruję: ale y na Nas niechay res:
pektuje. - Compatimur krzywdzie Senatu y zgadzam się na Satysfak:
cyą. - Na Coaequacyą zaś bez dyspensy Instrukcyi bez dołożenia się Woje:
wództwom Naszym pozwolić niemogę: ale na Rewizye Generalne consentio.

= JmcPan Stolnik Koronny. deprecabatur Senat za wczorayszę nie:
dołożenie się względem prolongacyi. - Wyraził potym, że pospolite ruszenie
Nieprzyjacielskich impetow nieukoi: Aukcya Woyska potrzebna, ale mó:
wić de qualitate et quantitate oney należy. ~. —. ~. —.

= JmcPan Ożarowski Stolnik Krakowski. - Kiedy accedit łatwość Jch:
mciow Ruskich do pomiarkowania podatkow, pytam się, o sposob jakim to
Jchmc chcą explere? y otwieram zdanie moje, żeby albo przez rewizye wza: [po]
jemne y generalne. albo przez Abjuraty w Grodzie przy Commissarzach nieex:
cypując Osob żadnych y Jchmw Xży Biskupow et omnium Haeredum sew
possessorum personaliter. - naostatek subjunxit potrzebną rewizyą Łanow. ~.

= JmcPan Kasztelan Kijowski. Zawsze na Seymach nodosissima mate:
rya o podatkach: ale ważmy się na jedney Szali et satisfiet justitiae. - przedtym
każde Województwo brało do siebie genus contribuendi, aż dopiero Constytucya
1699. in unum coadunavit. - w Taryffach dawnych są wielkie defectus; był jesz:
cze większy zawod Woyska. - przy Traktacie Warszawskim Anni 1717. naysłuszniey

Szal się zdała

—"—. = się zdała taryffa pogłównego. — Taryffy z czasem odmieniają się: nic słuszniejszego aby y teraz po tak wielu rewolucyach y woynach nową formować taryffę, albo przez Abjuraty Haeredum w Grodzie, albo przez rewizyą, a po rewizyi Trybunał Taryffowy na weryfikacyą per modum Radomskiego postanowić. — Przydał y to że w Województwie Wołhyńskim Powiat Włodzimirski był przeładowany podatkami, a potym ten ciężar domowym porządkiem attemperowany jest. — o Weryfikacyą kwart y rewizyą Starostw instabat, y o przysięgę Starostow, wiele mogą mieć intraty? aby czwarty grosz dali in necessitatem publicam: a y ztąd Aukcya Woyska wyniknie. —. ~. —. ~. —.

= Jmćpan Wojewoda Lubelski. Unio animorum jest genus felicitatis. — Kładziemy primum Objectum externae Securitatis aby munire patriam, ale się na to sposobow niechwytamy. — Alleguje Jmćpan Kasztelan Kijowski że z przeładowanego powiatu Włodzimirskiego ujęto Województwo Wołhyńskie ciężaru: a czemuż non eadem uti aequanimitate et justitia w całey Oyczyźnie? Jako w jednym Województwie niecierpieli tam Jchmć niesprawiedliwości podatkow; a jakoż My ją cierpieć mamy? —. Aukcya praesidiorum po fortecach Ruskich pogranicznych, jakoto w Kamieńcu, Białey Cerkwi y okopach S. Trójcy do każdey po jednym Regimencie przynaymniey potrzebna jest: bo exemplum docuit że Kamieniec raz odpadły ledwie mógł być nazad odyskany. — z piechoty Łanowey dwa Regimenty być może; a z hibern, Królewszczyzn y Duchownych Kawaleryą Polskich Chorągwi augere do ośmiudziesiąt koni. — Rewizye generalne potrzebne, y nowa Taryffa: bo niemasz w podatkach sprawiedliwości: a ci którzy mają dobra na różnych mieyscach aby in foro generali w Trybunałach praestent juramentum. — Dziękował nakoniec za rekkomendacye w Izbie poselskiey za sobą od Majestatem Regiam uczynione. ~. —. ~. —. ~. —. ~.

= Tandem JO. Xże Jmć Biskup Krakowski. Materye wielkich importancyy większego potrzebują czasu, a oraz exquirunt explorationem mentis prowincyi Wielkopolskiey: o co już zaszła requizycya że chcą per Delegatos communicare Nam vota sua. — Niektórzy zaś e medio nostri są na jutro naznaczeni do Konferencyi z Ministrem Brandeburskim: więc solwuje Sessyą do jutra ale tylko pure do wysłuchania Delegatorum Wielkopolskiey prowincyi —. —

= Nazajutrz tojest dnia 28. 8bris w Święto SS. Szymona y Judy Apostołow, po wysłuchaniu pomienionych Delegatow Wielkopolskich y po naznaczeniu wzajemnie Delegatorum do prowincyi Wielkopolskiey Jmp. Kasztelana Kijowskiego, Podkomorzego Kijowskiego, Podkomorzego Podolskiego, Podkoniuszego Litewskiego,

soluta

=soluta Sessio do piątku do dnia y Swięta Wszystkich SS. —. —.

Die 29º Octobris Wtorek. —.

=JmćPan Marszałek. Dawne axioma prawdzić się w teraźnieyszych Obradach może: qui dat tempus dat vitam. — Ex assensu Universali omnium trium ordinum stanęła prolongacya: ad quem effectum że y JmćPan Czerniechowski od swojey supersedował kontradykcyi, solennie mu dziękował. Aby zaś tak drogiego y dobru pospolitemu nader potrzebnego tak dobrze zażyć czasu żeby expectatio publica mogła ztąd zostać consolata, totis viribus do tego applikować się życzył; y aby na dni zwyczayne łączyć się cum Superioribus Ordinibus Senat tego żąda. — A ponieważ projekt Correktury Trybunału jeszcze niedokończony, zaczym aby in materia externe Securitatis co tym czasie umówić proposuit. —

=JmćPan Stolnik Krakowski. Kiedy się już cztery niedziele czasu przepędziły, y piąty tydzień inutiliter trawi się; mówić się może: totis noctibus laborantes nihil caepimus. — bo kiedy securitas interna et externa duo objecta Obrad teraźnieyszych non solidantur, Boże się pożal straconego czasu. A kiedy Województw cum Oriente pogranicznych na proźby niechce się oświadczyć aequanimitas w coaequacyi, więc instabat et urgebat aby tandem co dispositive et finaliter deklarowały. — Czynił relacyą konferencyi z JP. Schwerinem Ablegatem Brandeburskim, który stawił się jako w Polszcze Colligacya, mający dosyć civiliter, ale sine ullo effectu w Satysfakcyi; bo wszystko wziął ad referendum Dworowi Swemu Berlinskiemu: zkąd consequencya może formari, że usitata praxi żadney niebędzie sprawiedliwosci. — Pokazywał Ten JP. Ablegat Inhibicye od swego Pryncypała wydane przeciwko wiolencyom; ale y po wydanych tych inhibicyach nowe attentatae sunt violentiae: a zatym życzył JmćPan Stolnik, aby ad reprimendas hujusmodi violentias, irruptiones, postawić partya Woyska na granicach Brandeburskich. — Securitas interna tego potrzebuje, aby in aequali Republica aequalibus wszyscy subsint et gaudeant legibus. — Do korrektury Trybunału ułożenia wielu Jchmw Deputatow jest naznaczonych którzy na Concertacyach czas tracą, y obawiać się trzeba żeby się axioma niewerysikowało: Ubi multitudo ibi confusio. — Upraszał zatym aby mogła bydź akceleracya in perficiendo opere teyże correktury. —. —. JmćPan Eperyasz Poseł Żmudzki. Żal tamuje słowa pomniąc na onegdayszą wolnego głosu depressyą: laesus jest przez to honor całey tey Izby; lepiey mori ante servitutem a niżeli eversam widzieć libertatem.! prosił o Sąd na tych Jmciów którzy tumult byli wszczęli. —. ~. —. JmćP.

 = Jmćpan Rostworowski Stolnik Podlaski. Pytano niegdy Dyogenesa; quis tu es? odpowiedział: liber sum. – Onegdayszy czy Excess czy tumult dał w brew prawu y wolności Poselskiey. – ale kiedy inne Excessa przeciw prawu uchodzą; życzył aby napisać o wolnym głosie nową ex praemisso incidenti Konstytucyą, zabiegającą in futurum takowym tumultom. ~. –. ~.

= Jmćpan Poniatowski Podczaszy Łęczycki. ponieważ post luctam nastąpiła lux salubriorum Consiliorum, y już po pretendowaney Satysfakcyi sopitum incidens onegdaysze, non expedit rzucać się od brzegu znowu in procellosum mare. Nieżyczył fucatis wolności zdobić coloribus żeby się in monstrum servitutis nieobróciła. – Konkludował żeby o tym co już jest dostatecznie sopitum, więcey już nie niemówić y w niepotrzebne niewchodzić koncertacye: alias eo intuitu et ad hunc solum effectum stitit activitatem. –. ~. –. ~. –.

= Jmćpan Marszałek post restitutam Activitatem przez Jmpa Poniatowskiego ex casu incendij w ten sam czas exorti w Mieście solwował Sessyą in crastinum. –.

Die 30. Octobris Srzoda.

= Jmćpan Marszałek. Właśnie tak w tey Izbie dzieje się, jak na Okręcie który w Nawatnościach morskich puszcza się na los szczęścia, gdy marynarze consilium remosque relinquunt et pereunt cum nave simul. – postronnych Potencyy insulty y gotowości są wielkie: a tu w obradach publicznych dissidia verborum sunt naufragia rerum. – Życzył przystępować ad seria, od czytania projektu Correctury Trybunału, którego część jest gotowa. Na co conclamatum: Zgoda! –.

= Jmćpan Eperyasz wziąwszy głos wyraził: że niema żadney prywatney racyi do tamowania Obrad publicznych, y owszem życzy, żeby ten Seym doszedł: ale Patrijs legibus in toto salvis: dla czego przywrócił Activitatem. ~. –

= Czytany jest potym początek projektu Correktury Trybunału Koronnego, do którego różni Jchmciowie przymawiali się. –. potym, –. –.

= Jmćpan Podkomorży Koronny prosił aby był projekt czytany aprobacyi fundacyi OO. Bernardynow Toruńskich, który jak przeczytano conclamatum: Zgoda!

= Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński. ponieważ residuum projektu Correctury Trybunału Koronnego jeszcze niewygotowano; interea życzył, aby providere temu per legem żeby te haracze które na komorach y przykomorkach osobliwie w Brzesciu Littο od Szlachty contra aequalitatem extorquentur zniesione były. Ad quem effectum czytał projekt. ~. –. ~. –. ~. –.

= Jmćpan Karwowski Podczaszy Wiski. Dałby to Bóg aby nava Obrad publicznych de longe portans panem do szczęśliwego trafiła portu! Praejudicia illata Województwu Wołyńskiemu y innym jako tu są wniesione pro remedio, tak aby

podob

podobne które województwo podlaskie na Narwi ponosi aboleantur. — . —

=instabat; y czytał ad hunc finem swóy projekt: któremu kontradykował Jmćpan Puzyna Starosta Wiski allegando, że te konstytucye które są w tym projekcie cytowane niebyły in executione; y daley niż odstu lat, jako lustracye y Rescripta Regia obloquuntur, in usu bywało y jest cło Wiskie. – Jmćpan Karwowski na to reposuit: prawa w konstytucyach opisane przez Constitucye tylko tolli mogą a nie przez żadne Rescripta Królewskie: co do zwyczaju brania cła nienależytego powiedział; że mores cum lege pugnantes non usus sunt sed abusus. —.

=Jmćpan Odakowski Skarbny Litewski, kontradykując projektowi przez Jmp. Stolnika Wołyńskiego czytanemu powiedział: że vi novellae legis płaca regularna woysku idzie y z Skarbu W. Xstwa Litt. – A jako na komorę Brzeską Litt. są Constytucye y ta komora za kontraktem Skarbowym chodzi, tak deklarował demonstrare jutro Constytucyami y Jnstruktarzami że ta komora jest legitime postanowiona: jeżeli zaś w niey nad słuszność jakie depaktacye dzieją się, to się innym sposobem może temu zabieżeć non per abrogationem komory. —. ~. —.

=Jmćpan Starosta Opoczyński intulit: żeby wszystkie cła prywatne których się wiele namnożyło y które przez Constytucye nie są aprobowane, abrogowane były. —.

=Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński inhaerendo dawnieyszemu głosowi swemu czytał projekt o religii Greco-Uniackiey y o popowiczach: na który projekt stanęła Zgoda! –.

=Jmćpan Marszałek. ponieważ dziś projekt correctury Trybunału Koronnego in parte przeczytany ma bydź dokończony, a czas vergit ad occasum Solis, tedy limitował Sessyą na jutro na godzinę prosse dziewiątą. —. —. —. —.

Die 31. Octobris Czwartek. –.

=Jmćpan Marszałek. Dzień bywa prognostykiem drugiemu dniowi: jako zaś na dniu wczorayszym uczynił się passus w obradach publicznych bonus, tak nadzieja w Bogu że daley progredi będzie można do ugruntowania sprawiedliwosci przez projekt korrektury Trybunału. – Nim zaś przyidzie do kontynuacyi czytania tego projektu, ponieważ JJgo Kr. mći przysłał memoryał podany sobie od Ablegata Brandeburskiego ratione pretensyi ex pactis Olivensibus Graffa Dohny: tedy exquisivit, jeśli zgoda czytać ten Memoryał? –. Accedente zatym communi assensu czytany był Memoryał. —. ~. —. ~. —. ~.

=Jmćpan Karwowski Podczaszy Wiski zabrawszy głos, wyraził vota pro successu felici tego Seymu mając niepłonną nadzieję effectus eorundem votorum, kiedy jest staranie aby justitia et pax wzajemnie osculentur: agitur bowiem de justitia ab intra de pace ab extra. – A ponieważ JP. Ablegat Brandeburski

prez

 = pretensye słuszne ex parte Rzpltey sobie podane wziął ad referendum Pryncypałowi swemu, tedy życzył aby przeczytany Memoryał od niego JKo Kr. Mci podany niebył akceptowany póki sprawiedliwa Satysfakcya in praetensionibus Rzpltey in effectu niestanie się. - Jeżeliby zaś secus dziać się miało instabat, aby provideatur doskonałe remedium na eliberacyą gwałtem zabranych nietylko poddanych ale y Braci Szlachty. - Urgebat tedy aby do traktowania z Tymże Brandeburczykiem przed złączeniem się cum primis Ordinibus Jmć Pan Marszałek naznaczył ex Equestri Ordine Deputatów. —.

= Jmć Pan Marszałek. Do uspokojenia zaszłych illacyy o komorę Brzeską Littą ad tractandum z Skarbem Wo Xstwa Littgo deputował Jmć Pana Czackiego Stolnika Wołyńskiego, Jmć Pana Malińskiego Starostę Nowogrodzkiego, Jmć Pana Bekierskiego Starostę Jezierzańskiego, Jmć Pana Sawickiego Pisarza Wileńskiego, y Jmć Pana Odakowskiego Skarbnego Wielkiego Xięstwa Litewskiego. —. —.

= potym kontynuowane jest czytanie projektu Correctury Trybunału koronnego.

= po przeczytaney drugiey części Correctury intulit Jmć Pan Marszałek: ponieważ residuum tego projektu jeszcze niezakończone tedy życzył interea do innych materyi progredi.

= Jmć Pan Karwowski. Day Boże aby diu deliberata rectius fiant względem Correctury Trybunału. A jako na dniu wczorayszym non privatum negotium ale publicum o zniesienie Ceł prywatnych na Narwi instituit, tak kiedy ex adverso per contradicentem usus tylko albo raczey abusus allegatur przeciwko tak wielu konstytucyom, errores zaś non allegandi sed corrigendi; czytał powtórnie projekt wczorayszego dnia czytany y deklarował na insze niepozwolić póki ten niebędzie przyjęty. —

= Jmć Pan Starosta Wiski znowu się opposuit: że niemoże na ten projekt pozwolić, bo od stu kilkudziesiąt lat Starostowie Wiscy byli in pacifica possessione Cła na Narwi, y od tego prowentu Kwartę Starostwo płaci. - A zatym, chyba że kwarta zniesiona będzie, na zniesienie tego Cła pozwoli. —. ~. —. ~.

= po długich o to pro et contra koncertacyach: =

= Jmć P. Karwoski powiedział: że nietamuje Activitate do innych materyy; ale od swego projektu nieodstąpi, chyba że prawo in contrarium pokazane będzie. —. —.

= Jmć Pan Małachowski Starosta Opoczyński. kiedy dotąd coaequacya podatkowania ufacylitowana bydź niemogła: życzył constituere w dobrym porządku Łanową piechotę, na Aukcyą Woyska. Na co za Officyerow wielu według Instrukcyi swojey rekkomendował. - Instabat aby Cła prywatne na które prawa niemasz abrogentur.

= Jmć Pan Ostrowski Poseł Wieluński intulit: aby do piechoty Łanowey każde Województwo swoich Officyerow per Electionem ordynowało. —. —.

Jmć Pan

=Jmćpan Lubomirski Oboźny koronny instabat, aby prywatne= —„ —
Cła zniesione były: od grobel zaś y mostow aby certum quantum constituatur.-

=Jmćpan Rudzki podkomorzy Czerski instabat, aby Xięstwa Mazowiec=
kiego także projekta były akceptowane: jakoto; o Currencyą monety osobliwie
czerwonych Złotych który jest uniwersalny; o Żydow nienależycie w tymże
Xięstwie osiadających aby alterum tantum płacili na płacę Woysku in leva=
men Dóbr taryffami przeładowanych; o Deputatow na Trybunał aby każda
Ziemia ex turno obierała nie na generale. ~. —. ~. —.-

=Jmćpan Kożuchowski poseł Wieluński Instabat aby Kommissya była
naznaczona do Miast ad sopiendas querelas super oneribus z Summ Ducho=
wnych czynszowych, y czytał na to projekt. —. ~. —. ~. —. ~

=Jmćpan Suski Łowczy Łomżyński intulit aby czytany projekt przez Jm
Pana Wieluńskiego sufficientius był napisany.- Promowował y czytał projekt
de evocatione Mieszczan Królewskich Miast do Grodow y Trybunatu: ale temu
projektowi niektórzy Jchmc kontradykowali. —. ~. —. ~. —.-

=Jmćpan Maliński Starosta Nowogrodzki promowował y czytał projekt
approbacyi fundacyi dawnych OO. Dominikanow na Wołyniu etc. także OO.
Jezuitów którym contradictum. Instabat o kanonizacyą Błogosławionego Jo=
zafata, na co zaszła Zgoda! ~. —. ~. —. ~. —. —.

=Jmćpan Karwowski intulit: aby Fundatores nowych fundacyy według
Constitucyi Anni 1635. przysięgali, jako ex pura pietate y za swoy grosz czy=
nią fundacye. —„ —. Jmćpan Dunin Regent Koronny excurrendo in laudes Jm
pana Kanclerza Wo Koronnego który ex voto dla Oyczyzny uspokojenia uczynił
fundacyą Panien Zakonnych Karmelitek Bosych magno sumptu z swey szkatuły,
instabat o Approbacyą tey fundacyi, y czytał projekt na to: na który zaszła Uni=
wersalna Zgoda. —. —. Jmćpan Zakrzewski Chorąży Brzeski Kujawski po=
nowił swoje illacye dawnieysze przeciwko Panu Blumentalowi, y czytał projekt
o składzie solnym Bydgoskim. —„ —. Jmćpan Starosta Opoczyński wyraził sie,
że pozwala na Approbacyą fundacyi, ale sine ulla alteratione Bonorum Terre=
strium et Regalium. —„ —. Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński oświadczył
się: że niejest contrarius promowowanym projektom prywatnym; ale oraz przypo=
minał, że w przyszłą Sobotę następuje determinowany czas oddania Instru=
mentow pseudo electionis Curlandicae; a zatym upraszał Jmćpana Marszałka
aby raczył adire Majestatem JEgo Król. Mci o to, y w Sobotę da Bóg przyszedł
do Izby z należytą w tey materyi rezolucyą. —„ —„ Jmćpan Trypolski
podkomorzy Kijowski promowował approbacyą fundacyi OO. Jezuitow na po=
graniczu: a oraz upraszał o Commissyą do rozgraniczenia Województwa

Kijow=

 =Kijowskiego od innych Województw, y czytał projekt. —. —. —.
=Imćpan Ossoliński Podskarbi Nadworny Koronny wyraził votum: aby provisa interna et externa Securitate Seym teraźnieyszy był szczęśliwie zakończony. — Do Approbacyi fundacyy proponowanych assensum dając promowował approbacyą fundacyi OO. Kamaldullow Wygierskich y czytał projekt na który zaszła Zgoda. — promowował y Approbacyą fundacyi OO. Jezuitow Mohilowskich y innych: ale na to niebył universalis assensus. — co do illacyi Imćpana Chorążego Brzeskiego Kujawskiego życzył aby adhibeantur media do uspokojenia tey materyi. —. — Imćpan Szembek Stolnik Koronny wyraził: że jako misericordia Domini nad Nami, iż w przeszłych czasach dla kollizyi y diffidencyi między Domami non sumus consumpti, tak życzył aby jesli jeszcze jakie restant, starał się Imćpan Marszałek per interpositionem Xcia Imci Prymasa uspokoić: tudzież aby per Eandem interpositionem Imćpan Wojewoda Kijowski kondonował Imćpanu Gliniecki emu urazy swoje et poenas Dekretem Trybunalskim irrogatas. —. —. —.
=Imćpan Poseł Mozyrski nomine Powiatu swego upraszał o Approbacyą Szkoł Jezuickich w Mozyrze. —. — Imćpan Marszałek promowował y czytał projekt praesidij Zamku Krakowskiego, tudzież projekt aprobationis Jurium Miasta Krakowa. —. — Imćpan Lopacki Poseł Ciechanowski instabat za Imćpanem Glinieckim aby mógł bydź liber a poenis: y prosił Imćp: Starosty Halickiego o Interpozycyą do Imćp: Wojewody Kijowskiego jako Oyca swego.
=Imćpan Trzciński Chorąży Rawski promowował y czytał projekt approbacyi Jurium Miasta Łowicza recenter pogorzałego. —. — Imćpan Cieński Łowczy Nadworny Koronny promowował projekt approbacyi fundacyi OO. Scholarum piarum. —. — Imćpan Marszałek dla spoźnionego czasu solwował Sessyą do Soboty na godzinę jedenastą: ponieważ Nabożeństwo w Zaduszny dzień prędzey Sessyi mieć niepozwoli. —. —. —. —. —.

Die 1. Novembris Piątek.

Swięto było Wszystkich Swiętych. —.

Die 2. Novembris Sobota. —. —.

=Imćpan Marszałek zagaiwszy Sessyą wyraził: że nietylko z partykularney ochoty ale y z należytey obligacyi jussa Izby wykonał: y jako widział szczerey Applikacyi JKgo Król. Mći in negotio Curlandiae dowody, tak przyniessione Copie dwóch Ordynansow JKgo Król. Mći do Graffa Moryca, y jednego Responsu od niego z Kowna d. 23. Octobris datowanego czytał. —.
=Copia Ordynansu JKgo Kr. Mći do Imćpana

Graffa

= Graffa Moryeza dnia 11. Octobris = 1726. danego, a z Francuskiego na pol= skie przetłumaczonego. —. ~.

Gdy konfidencya wszech Stanow Państw Naszych nieoszacowana Nam jest wzajemnością, którey się za staranie nasze Oycowskie około dobra pospolitego od nich spodziewać możemy, niemogliśmy tylko z znacznym żalem naszym patrzeć nato że tak essencyalne objectum w utrzymaniu y w uspokoje= niu Rzeczypospolitey było zalterowane przez imprezy Wmći w Interessach Xstwa Kurlandzkiego przedsięwzięte. — Mógłbyś był Wmć wszystkiemu temu zabieżeć adimplendo Ordynanse Nasze Wmći naówczas dane: ale teraz im bardziey moglibyśmy się interessować za Wmcią, tym więcey będąc głową Tey Nacyi która Nam dała tak jasne dowody swojey życzliwości obligowa= ni jesteśmy odwracać omnes ideas niby jakichsi intencyy z naszey strony in= fringendi praw Jey. — Te motiva eo nos permoverunt, żeśmy Stanom Rzpltey tą okazyą wzruszonym takie Diploma dali którego Copią Wmć in adjunctis znaydziesz: y dla tym lepszego skutku obietnicy Naszey którą w nim czyniemy roskazujemy quam seriosissime Wmći, ażebyś ex ditionibus et Statu Kurlandyi ustąpił dla oddalenia wszelkiey tey tam nacyi nadziei tentowania czegokol= wiek pod Wmcią przeciwnego prawom Korony Naszey; także abyś Wmć Diploma Successionis Eventualis w Xięstwie Kurlandzkim in favorem sui tam dane oraz y insze jakiezkolwiek Instrumenta do tego się sciągające Nam odesłał, a oraz wszelkich Elekcyy lub pretensyy do Xięstwa Kurlandyi y Semigallii się wyrzekł, ani directe nec indirecte dla utrzymania się nic nietentując, ale owszem to całe negotium za takie miał y znał jakoby nigdy niebyło. Supervacaneum być sa= dziemy rigoru niełaski naszey in casum inobedientiae przyłączać, będąc per= swadowani de robore reflexyy któreś Nam Wmć powinien. ~. — L.

= Copia Billetu własną Ręką Jego Kr. Mći do Gra= ffa Mauryca pisanego z przyłączeniem Memo= ryału w Interessie Kurlandzkim expedyowanego z Grodna die 26. 8bris 1726. z Francuskiego na polskie przetłumaczonego. ~. —

Spodziewaliśmy się odebrać Respons na Ordynanse Nasze die 11. 8bris do Wmći dane: ale widząc retardationem Jego dotychczas umyśliliśmy powtórzyć per prae= sentes, że Wmć niedobrze postępujesz sobie nieobserwując tych Ordynansów do

Wmći

 = WMci expedyowanych, ile kiedy nulla WMci superest spes w utrzymaniu się in intentis Jego. — przyłączony Memoryał do WMci cognitionem in quo statu zostaią rzeczy pokazuje, y co od WMci desideratur. — Spełni WMc to co sieb radzi: abyś in pejus nieprzywiodł rzeczy z którychbyś potym wyniścia sposobu nieznalazł. — .

= Copia Memorialis z powtórnym Ordynanse
= Jego Kr. Mci danego do Graffa Moryczа
= die 26. 8bris expediowanego y z Francuskgo
= na polskie przetłumaczonego. — .

Zważywszy y wyexaminowawszy negotium Kurlandzkie pokazałosię że utrzymane bydź niemoże, ponieważ Kurlandczykowie perperam dowiedli praetensa Jura Swoje obierania Sobie Xiążęcia y że niema validitatem ta Elekcya, którą y Król Jmc z Rzpltą konfirmować niechcieli. — Te tedy motiva, tudzież y wielkie Jnstancye od Stanow Rzpltey do Króla Jmci są wniesione: ażeby JeoKr. Mc nietylko per Diploma negotium Kurlandzkie annihilare ale oraz y Ordynanse Swoje do Jmpana Graffa Moryczа wydać raczył, obliguiące go do przysłania JeoKro. Mci Jnstrumentow Elekcyi Jego, mniemając że to jest nayskutecznieyszy sposob do uspokojenia animorum y do oddalenia wszelkich suspicyy a oraz do assekurowania samych Kurlandczykow do ustąpienia Jmpana Graffa Moryczа z honorem. — Z tych mówię racyy y reflexyy Jego Królewska Mość Pan Nasz Miłościwy nietylko allegatum Diploma wydać raczył, ale też y Ordynanse Swoje do Jmpana Graffa Moryczа in ordine do odesłania Jnstrumentow Elekcyi Swojey expediować kazał. — Gdy zaś Responsu Jmpana Graffa Moryczа jeszcze niemasz, a interea Stany Rzpltey persistunt w upominaniusię przerzeczonych Jnstrumentow; zdałasię rzecz bydź potrzebna kommunikować Jmpanu Graffowi Moryczowi wzwyż wyrażonych konsideracyy y onegoż reflektować; że jeżeli Mu było honorabile wdać się w to negotium na samę apparencyą possibilitatis, byłaby e converso rzecz nagany godna chcieć utrzymywać toż negotium widząc onegoż impossibilitatem: ile że in detrimentum Jnteressow Jego Kr. Mci et tranquillitatis publicae y całości teyże samey nacyi do któreysię interessuje: i że zarówno chwalebna jest odstąpić dla racyy słusznych jako chwalebna jest utrzymać się przy nadziei y sposobach. — Desuper, vinculum obligacyi Jego niemoże bydź stalsze ani mocnieysze nad tak wiele Traktatow które expost facto abrupti: jakoż rożneby tego mogły allegari przykłady żeby nietylko excusarent Jmpana Moryczа ale et per publicum approbaretur ta Jego submissya: jakoż przez niewątpliwe Ordynansow JeoKr. Mci wypełnienie umknie na

Strone

-stronę wszelkie suspicye konniwencyi coby było fundamentem obviandi = —. omni malo! —" —.

= Copia Responsu Jmćipana Graffa Mauryca
= z Kowna die 23. 8bris 1726: pisanego na
= polskie z Francuskiego przetłumaczonego.

Odebrałem stanąwszy na tym mieyscu List Waszey Królewskiey Mći Pana mego Miłościwego die 11. currentis do mnie pisany; z którego wyrozumiałem non sine magno Sensu doloris necessitatem albo Woli Was. Kr. mći renitencyi pokazania albo dishonoru na Siebie samego zaciągnienia. - W tych okolicznościach moich do Łaskawego Was. Kr. mći appello Serca, które jeżeli Mię non condemnat z wielką ochotą poddaię się fatis et sorti które Mi W. K. mć gotujesz. - Mnie zaś to naywięcey afficit, że przez te mensury któreś W. K. mć przedsięwziąć raczył uchodzi Mi szczęście oddania W. K. mći obserwancyi moiey; gdyż wkrótce powracam do Francyi ex obligatione Szarży moiey, gdzie nieprzestanę za Zdrowie y Sukcessa szczęśliwe W. K. mći fundere vota z jak nayuniżeńszą Submissyą zostaiąc etc. —. —. —. —. —. —. —. —.

= po przeczytanych Tych Copiach wziął głos:

= Jmćpan Wyżycki podkoniuszy W. X. Litt. - powiedział: że nieszczęśliwą doznaie się Experiencyą która pokazuje iż ten Seym niedaie się bydź Seymem, ale raczey bellum sine hoste geritur. - przeczytany Respons od Graffa Morycza evincit, aby się tu brać ad fortiora consilia: kto zaś Jemu daje tak desperackie media ten chce divortiare Majestatem cum libertate. - Życzył Jmpanu Marszałkowi convenire Xcia Jmći Prymasa aby jeszcze remonstrował Jego Kro. mći sprawiedliwe Rzeczypospolitey desiderium, y żeby Commissya do Kurlandyi poszła adhibitis Copiis militaribus y aby Wici na pospolite ruszenie wyszły do Xięstwa Żmudzkiego y Powiatow poblizszych Kurlandyi. Tu zaś aby przez Konstytucyą Graff Morycz jako Infamis et Hostis Patriae z Kurlandyi y z wszystkich państw Rzeczypospolitey proscribatur: a kiedy się zabiera do Gallii niech niemyśli o Semigallii. - Dotego zaś życzył z postem Francuskim uczynić konferencyą y expostulować z nim, aby tu hostis patriae Graff Morycz deklarowany we Francyi żadney szarży niemiał. -

= Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński. Kiedy Graff Morycz temere, illicite et proterve w swoich imprezach persistit, żeby tak zuchwała śmiałość nieposzła impune życzył ad rigorem legis przeciwko niemu przystąpić. - A ponieważ contra jura Majestatis Jego Król. Mći et Reipublicae targnął się; tedy hostis Patriae, Perduellis, y co za tym idzie declaretur. - Commissya do Kurlandyi incunctanter expediatur, która przecież cum seductis Incolis mitius agat, Xięcia Ferdynanda servatis

servandis

 - servandis in feudum introducat: in quantumby zaś Kurlandczykowie jakie słuszne proponowali desideria, te nihil concludendo ad referendum Stanom Rzpltey aby wzięta. - Dla czego życzył, aby JmćPan Marszałek zaraz po złączeniu się z Senatem upraszał JKo Kr. Mci o Seym extraordynaryyny w przyszłym roku w Warszawie non praejudicando Alternacie Ordynaryynego tu w Grodnie, a to zaraz po zakonczoney tey w Kurlandyi Commissyi. A za Kommissarza życzył JmPana Woiewodę Połockiego z innymi Jchmciami nieturbując Tych którzy assistebant fautoratu suo attentatis novissimis w Kurlandyi. ~. —. ~. —. —.

= JmćPan Suzin Poseł Brzesciański Litt. oswiadczył się: że Projektowi Kurlandzkiemu cursum nietamuje, y że się zgadza z JmPanem Stolnikiem Wołyńskim cum Sensu Jego: żeby zaś miała póyść Commissya do Kurlandyi na to pozwolić niemoże, ale satius aby przy Boku JKo Kr. Mci Deputati ex Ordinibus z Kurlandczykami traktowali ten interess: racyą tę tylko dał że się niespodziewa aby co dobrego miała sprawić w Kurlandyi Commissya. ~. —. ~. —. -

= JmćPan Sokolnicki Czesnik Wschowski. Sądnym dniem dies decretoria nazwać się może. - Zdaie się, że Kurlandya reprezentuje się per instrumentum arboris in occasum lapsae, z tym dokładem iż ex inferno nulla redemptio. - In hoc lapsu Graff Moryez chce tę prowincyą possidere. - Woła Izba do JKo Król. Mci, Judica Domine causam nostram: a kiedy judicari non permittitur, kto Prawa evertit, trzeba aby suffocetur malitiae semen; a tak discordiarum fructus arescet. - Życzył posłać Commissyą do Kurlandyi żeby się tam spytać: quis similis Altissimo?, a tu napisać prawo deklarujące Pretendenta pro infami hoste patriae et capite invindicabili. - Niech nikt nie apprehenduje tego że Rzplta niewiele ma woyska: jeszcze non Nos fata nostra premunt ut non valeamus relevare caput: kto zaś Commissyi niechce, niechce Kurlandyi. - Czytał projekt declarationis pro infami hoste Patriae Graffa Moryeza: na który przeczytany zaszła Zgoda y oddał go do Stolika. —. —.

= JmćPan Ożarowski Stolnik Krakowski. - Conniwencya Nasza jakie za sobą pociąga konsequencye teraz się widzieć daje, że Matricidae impuniti znayduią się. - JKo Kr. Mci dał deklaracyą, że in casum nieoddania Instrumentow pseudoelectionis Graffa Moryeza miał inire z Rzpltą rationes ad obviandum omni malo. - Więc kiedy Ten Pretendent resistit woli JKo Kr. Mci y Rzpltey trzeba żeby pro hoste patriae declaretur, y żeby przy Commissyi poszła partya woyska do Kurlandyi pod kommendą Hetmanow nieassystuiących tey fakcyi. - Zgadzał się cum Sensu JmPana Wyżyckiego, Czackiego, y Sokolnickiego dokładając aby in omnem casum o Seym Konny JKo Królewskiey Mości upraszać —. ~. —. ~. —

= JmćPan Karwowski Podczaszy Wiski. Z dzisieyszey zaduszniowey Evangelij

nauki

:=nauczywszy się textu: że venit hora, wyraził: iż venit quae misceat= —. infelix hora duces. — Jednego Króla Rzplta directum Dominium Kurlandyi adorat; a Kurlandya chce mieć dwóch Xiążąt, Ferdynanda legitimum y Moryca illegitimum; który Regis jussa magis interpretatur quam exequitur. — kiedy zaś Religionis et Securitatis Interessa w Kurlandyi przez Projekt ugruntowane, nikt inferre niemoże aby co nocivum Rzpltey miała tam Commissya uczynić; ile kiedy wszystko ad referendum et ad approbationem Rzeczypospolitey ma tam operari. Prosił o przeczytanie projektu kurlandzkiego na początku Seymu formowanego y powszechną Zgodą uchwalonego: po którego przeczytaniu wyraził: ponieważ per Assensum JE^o Kr. Mci y za powszechną Zgodą Tey Izby stanął ten projekt, tedy aby additament przez JmPana Cześnika Wschowskiego dziś podany był do niego przyłączony: na co conclamatum, Zgoda! a JmPan Suzin powiedział że na Commissyą niemasz Zgody. —. —.

:=JmcPan Chomiński Marszałek Oszmiański intulit: że JmPan Brześciański zgodzi się na Commissyą, tylko wprzód decidendum, gdzie ta Commissya ma effectuari? czyli in fundo w Kurlandyi? czy ad Latus JE^o Kr. Mci przy Ministrach Status? bo Commissye ad partes niewiele dobrego Rzeczypospolitey przyniosły. —. —.

:=JmcPan Stolnik Krakowski powiedział: że trzeba o każdym dobrze rozumieć kto chce sam bydź dobry. —. —. JmcPan Karwowski intulit: że Commissya do Kurlandyi niejest Traktatowa Commissya, nietrzeba suspicari aby w czym miała przynieść jakie detrimentum vel praejudicium Rzeczypospolitey. —. —.

:=Xiąże Jmc Radziwiłł Miecznik W^o X^a Litt^o przymawiając się do przeczytanego projektu życzył mieć na to reflexyą: że jeżeli inkorporowana będzie Kurlandya do Rzpltey będą się Dissidenci mieścić w Senacie y w Poselskiey Izbie: zkąd jakie Dominanti Religioni praejudicium trzeba wcześnie perpendere: Kurlandczykowie aby nie przed Commissyą ale za Mandatami na Seymie respondeant. —.

:=JmcPan Stolnik Krakowski. Napierano się aby in fundo niebyła Commissya: teraz ex illatis apparet że chcą Xięciem uczynić Graffa Moryca. — Prosił JmP^a Marszałka jeśli jest zgoda na przeczytany projekt? aliàs żeby upraszał Króla Jmci o konny Seym. —. —. —. JmcPan Marszałek reposuit: że już antecedenter na ten projekt zaszła powszechna Zgoda. —. —. JmcPan Stolnik Krakowski, na Illacyą Xięcia Miecznika Litt^o reposuit: że Rzeczpospolita swego czasu może do Senatu admittere Kurlandczyków, ale nie do Izby Poselskiey. —. —. —.

:=JmcPan Wyżycki powiedział: graviora sunt periculis remedia: nietrzeba divinare o przyszłych rzeczach bo de futuris non datur scientia: ale co teraz occurrit o tym radzić zabiegając złemu. — A kiedy już zgoda zaszła et assensus JE^o Król. Mci na przeczytany powtórnie projekt; życzył aby Xże Jmc Prymas

adeat

 = adeat Majestatem insistendo Deklaracyi Pańskiey o akceptacyą mediorum et rationum przez Jmpana Sokolnickiego w projekcie descriptarum y wszbie acceptatarum.

= Jmćpan Eperyasz Poseł Zmudzki powiedział: że niema nic przydać do głosów przed nim odprawionych, osobliwie do głosu Jmpana Stolnika Krakowskiego, ażeby additament był akceptowany do Projektu Kurlandzkiego y aby in omnem casum Seym konny był. - Interea życzył jeszcze upraszać Jego Kró. Mći abysię starał według Deklaracyi Swojey Pańskiey in hoc interstitio czasu Seymowania oddać Instrumenta pseudoelectionis Graffa Moryc za. —. —. Jmćpan Marszałek. Kiedy zachodzą roskazy aby jeszcze do Jego Król. Mći instare o oddanie Instrumentorum pseudoelectionis, aliàs o Seym konny: więc pytał się jeżeli zgoda y na przydatek dzisieyszy do Projektu kurlandzkiego? —. Na co conclamatum Zgoda! —.

= Jmćpan Radojewski Surrogator Poznański, Podczaszy Brzeski-Kujawski wyraził: że z trzech przyczyn chował silentium: 1°) że się spodziewał effektuacyi we wszystkim Diplomatis Jego Król. Mći y przez oddanie Instrumentorum Pseudoelectionis Graffa Moryc za. - 2°) Że verum nefas est impune profari. - 3°) że niechciał naśladować garrulum medicum który tylko sonat non sanat. - Mogą być media do uspokojenia Interessu kurlandzkiego: 1°) kiedy pozwala się Xięciu Ferdynandowi per Plenipotentem praestare homagium, aby Jmćpan Marszałek albo Kanclerz W. Koronny oznaymił Mu o tym, oraz doniósł że teraz czas oddania ejusdem homagij, y aby ad eum effectum przysłał Plenipotenta. - Hoc subsecuto aby Commissya do kurlandyi według projektu poszła. - 2. Medium.) Aby według głosów dzisieyszych Hetmani z partyą woyska assistant Commissyi, y aby Xcia Ferdynanda introducant in feudum. a tak Graff Morycz w swojey pretensyi exclusus niech jedzie gdzie chce, bo w polszcze nikomu się ambicya nienadała przeciw woli Rzpltey appetyt sobie ostrząca. - Sciągnął się był do Korony Maxymilian potym Cesarz, poszedł przeciw niemu Kanclerz oraz y Hetman, ambientem poymał y musiał recedere od swojey imprezy. Dawniey przedtym Zbigniew Syn Władysława Hermana chciał Oyca z Państwa strącić, sam musiał za granicę exulare: y kiedy po śmierci Władysława Hermana znowu się domagał swojej pretensya exequi, pod Kruświcą zbity et in carceribus strangulatus. —. ~. —. ~. —.

= Jmćpan Stolnik Krakowski powiedział: że P. Graff Morycz non praejudicat regimini Xcia Ferdynanda, ale de Eventuali Successione myśli y będzie chciał myśleć. A zatym upraszał aby projekt przeciwko Niemu napisany y przeczytany Jego Królewska Mość według Deklaracyi Swojey raczył akceptować. —.

= Jmćpan Regent Koronny. Jako ex Diplomate tak et ex subsequentibus Actibus pokazuje się szczera y dobra wola Jego Kr. Mći do uspokojenia intrygi Kurlandzkiey.

y wała

y wątpić nikt niepowinien o Applikacyi prawdziwey Pańskiey do = — . utrzymania in corpore Rzpltey tey prowincyi. — Zgadzał się, aby doniesć Jego Król. Mći o rezolucyi contra pretendentem jednostaynie w Tey Izbie umowioney: ażali jeszcze in hoc czasu interstitio mogą nadeyść do Rąk Jego Król. Mći pożądane do oddania Instrumenta pseudoelectionis: dla czego życzył solwować Sessyą do poniedziałku. —

= Jmćpan Marszałek. ponieważ Jmpan Brzesciański bierze sobie ad deliberandum czas do poniedziałku y do dania rezolucyi na Comissyą obiecując w tym przynieść swoy projekt, tedy solwował Sessyą do tegoż poniedziałku na godzinę dziewiątą —.

= Die 3. 9bris Niedziela. Była Sessya Prowincyalna Małopolska.

Die 4. Novembris Poniedziałek. —

= Jmćpan Marszałek przy zagajeniu Sessyi wyraził: że Rzplta per amorem patriae clamat żeby po zerwaniu tak wielu Seymow niezostawała inconsulta et inermis: tudzież że doniosł Xciu Jmći Prymasowi desiderium Izby Jego Król. Mći exponendum. — A jako z przeczytanego na dniu oniegdayszym Responsu Graffa Morycza patet iż Instrumentow Pseudoelectionis niema woli oddać, tak daney Jego Król. Mći deklaracyi in ordine ad ineundas z Rzpltą rationes do zabieżenia omni malo y do assekurowania Kurlandyi diffidere nietrzeba. — Jako zaś Jmpan Brzesciański deklarował na dniu dzisieyszym dać rezolucyą względem Comissyi w projekcie Kurlandzkim opisaney, tak dał Mu głos ad hunc effectum. ~ . — . ~ . — . ~ . —

= Jmćpan Suzin Poseł Brzesciański powiedział: że zawsze zwykł sequi magnos Sensus całey Izby; tak zgadzał się na Projekt Kurlandzki; tylko że w tym projekcie naznaczasię Commissya do ułożenia praw: verendum aby w czym non impingat: tudzież że w tym Projekcie Jmćpan Hetman Wielki Wo. Xa. Littο. excluditur: a zatym deklarował się że na Comissyą pozwolić nie może chyba servatis servandis. projekt inszy produkował y prosił aby był czytany. —

= Contradictum prawie universaliter czytaniu tego projektu, ponieważ niejest per Deputatos do Konstytucyi pisany, y już na pierwszy hac solennitate pisany w tey materyi zaszła powszechna Zgoda! — . ~ . —.

= Jmćpan Starosta Krakowski ubolewał nad stratą czasu in contradictionibus. — Deducebat jako naznaczona jest Commissya do Kurlandyi z racyy w Projekcie wyrażonych, na który projekt dawno zaszła zgoda y teraz z kontradykcyą odzywać się niegodzi, kiedy quod semel placuit amplius displicere nequit. — Obawiać się złych konsequencyy z tey Commissyi nietrzeba, chyba temu kto jest conscius non recte actorum y żeby go niepokazano: hic est. — Religia

subtelę

subtelniey ad subvertendum opus salutare obtenditur, ale y ta illacya non meretur attentionem; ile kiedy per Pacta Subjectionis assekurowana jest Kurlandczykom Augustana Confessio. – Upraszał JmPana Marszałka aby raczył pulsare ad cor paternum Jego Król. Mci, żeby według deklaracyi post diploma daney applikował się ad ineunda media do utrzymania Tey prowincyi. – Deklarował się, wprzód vitam litare a niżeli na awulsyą tey prowincyi conniventer się mieć! – Że zaś dostało mu się czytać Projekt od JmPana Brzesciańskiego podany w którym attentata Kurlandzkie nietylko non cassantur ale nec nominantur: Xiążę legitimus Ferdynand non infeudatur y owszem stante vita Jego alia forma regiminis constituitur: Seymiki chyba nato żeby authorisetur Pseudoelectio permittuntur: y inne inconvenientia conceduntur: Więc oświadczył się, że na ten Projekt niepozwala, y owszem go tanquam publicam pestem abhorret. —. ~. —. ~. —. ~. –.

=JmPan Chomiński Marszałek Oszmiański intulit: że na dniu onegdayszym zaszedł assensus aby dziś przyniesiony był projekt. A ponieważ JmPan Brzesciański deklarował się zgodzić na Commissyą ale servatis servandis, supponendum że chce praecavere żeby ta Commissya w żadną woynę non involvat Rzpltey, żeby pod pretextem publicznego Interessu privatae scintillae in flammas non ebulliant, żeby rigor Commissyi non offendat prowincyi neque gravet, żeby Comissarze własnym kosztem tę Commissyą odprawili. – Życzył to umollifikować y w projekcie dołożyć potym; a teraz do inszych materyy przystąpić–

=JmPan Garczyński Chorąży Wschowski. Niepowinien wchodzić in disquisitionem, a dopieroż podpadać contradictioni projekt Kurlandzki na który dawno zaszła zgoda. – Commissya przez ten projekt unanimi assensu umówiona, lubo jeszcze dostatecznie niejest opisana. – Xiążę Ferdynand legitimus żyje: Wojewodow stanowić stante vita Jego niegodzi się, y owszem należy aby Commissya Tegoż Xcia Ferdynanda w Kurlandyi ustanowiła. – Obtentus Religionis nic niepowinien operari: bo choćby y tysiąc Dissidentow było, zelum Prawowiernych Katolikow non evertent. Instabat zatym aby non impugnetur ta Commissya, et quod semel placuit amplius non displiceat. —. ~. —.–

=JmPan Starosta Opoczyński. Kiedy Jego Kro. Mć dał diploma pro securitate Kurlandyi, non desperandum aby niemiał Swoim Królewskim dosyć uczynić obligacyom. – Commissya do Kurlandyi impugnari niemoże; bo ta sama investigare może, quae mens sit Obywatelow tamtey prowincyi? – Commissarzom aby Skarb provideat viales expensas rzecz słuszna y przyzwoita. –

Dzię

Dziękował JMci panu Marszałkowi oszmiańskiemu za rezolucyą: —. ale że jeszcze do jutra protrahitur negotium niegodziwie ad referendum, upraszał aby dziś uspokoić tę materyą, a jutro Correkturę Trybunału. —.

=JMćpan Stolnik Krakowski prosił aby się contradicens explikował co intendit dla ufacilitowania Jego contradykcyi: alias żeby czasu nietracił ad alia Consilia. —. —. JMćpan Eperyasz protestował się: że nie z Nas okkazya jeżeli infaustus eventus Seymu tego będzie, ale z tego okkazya kto do oddania Jnstrumentow pseudoelectionis Graffa Moryca obligował się: y dla tego prorogacya Seymu stanęła. Czytał punkt diplomatis JEgo Król. Mci, w którym obowięzuje się sub vinculis Pactorum Conventorum Graffa Moryca rewokować y Jnstrumenta oddać. Co zaś są za vincula Pactorum Conventorum czytał je ex volumine Legum. — Jntulit, że tak nietylko Kurlandya ale y inne prowincye niepewne suae securitatis, y że należy temu in herba zabiegać jako naydoskonaley. — Bo jeżeli Graff Moryc tantum audet, coż rozumieć o innych możnieyszych? etc. o Konny Seym upraszał, deklarując się niepozwolić na złączenie poki Jnteress Kurlandzki niebędzie uspokojony. —. —. JMćpan Oboźny Koronny instabat: żeby clausula servatis servandis na zgodę do Commissyi założona dziś tu była wytłumaczona: a co się komu niezda, niech sam opowie a do nikogo się niereferuje; bo kto to czyni pokazuje się bydź non sui juris ale od kogo innego dependens. —. —. —.

=JMćpan Podkomorzy Dobrzynski. z projektami uformowanemi trzeba iść na górę y tam się każdemu do nich wolno przymawiać: a tu raz pozwoliwszy retrogrado actu co raz uchwalono non irritare. — Na fundamencie projektu kurlandzkiego wyszło od JEgo Król. Mći Diploma: qua insolentia tedy mogą tanti actus infringi? Na Commissyą chyba ten pozwolić niechce kto się obawia żeby niebył wytknięty że ad tanta attentata induxit Graffa Moryca. Wyraził, że niedopiero bywając na funkcyi Poselskiey z tego się skandalizuje, co u Wolnego Posła bydź niepowinno, aby rezolucyą głosu swego jakoby dependens brał ad referendum? Jnstabat aby upraszać Króla JMci o skuteczną applikacyą ad effectuandas declarationes Regias: a Sessyą interea do jutra limitować, wszak saepe parvae commoda magna morae. —.

=JMćpan Karwowski Podczaszy Wiski. — Na nic się prolongacya Seymu tego nieprzydaje: lepiey było zaraz in termino orbam et inermem zostawić Rempublicam. — Głos wolny trzeba mieć in usu secundum legem et

ratione

= rationem. – Concessum volare libertati, non evolare; alias verendum żeby niebyła vox clamantis in deserto. – Struktury Kurlandzkiey jest Architektem Król JMc: dat Diploma, dat Deklaracye in casum renitentiae Graffa Moryca, trzeba aby im satisfiat. – Już to szósty tydzień jak zaszła zgoda na projekt Kurlandzki: non quaerit pacem komu się teraz post tantum silentium niepodoba. – po tak wielu Seymach niedoszłych, quae fata Rempublicam manent? snadno się domyślić. – Skarżemy się na Senat że per Senatus-consilia wiele rzeczy disponuje: a ktoż temu winien? tylko niezgody nasze. – Obawiać się zatym trzeba, żeby novam niewprowadzić regiminis formam. – Komu się niepodoba Commissya, niech da przeciwko niey słuszne racye, a tak może nastąpić zgoda. – Ten projekt póydzie na górę, y tam się będzie wolno do niego przymówić. – Upraszał maiących skrupuły aby nietamowali cursum Consiliorum. – Do nikogo tylko do Pryncypałki swojey Rzpltey y do Instrukcyi niepowinien się referować wolny Poseł!

= JMćpan Scipio Starosta Lidzki. Zwyczayna to, że quemvis Artificem suum delectat opus; tu zaś opak: kiedy quae struximus ipsi Pergama destruximus, y jako cancrinos retrogrados czyniemy passus. – Co jest Commissya do Kurlandyi, tylko pars integrans et anima rei? gdyby zaś bez niey miał bydź projekt, zostałaby tylko ingens corporis sine anima umbra. – Ta Commissya będzie Aktem utwierdzającym Zwierzchność JEgo Król. Mći y Rzpltey: będzie redintegracyą laesi supremi dominij; poczciwych Kurlandczyków prawa y powinność swoią obserwujących w teyże obserwancyi utwierdzi; discolos et perduelles naprawi; cudzemi persuazyami dementowanych objaśni y na dobrą drogę naprowadzi; skryte Machinacye uprzątnie; potencyom postronnym vigor utrzymania tey prowincyi pokaże; pretendentów od niey odwróci; y co zrobi, na Seymie ad approbandum referet. – Suspicye, boiaźni, na dniu onegdayszym allegowane tym łatwiey eliduntur, że ta Commissya in forma judiciaria odprawować się ma; niewdaiąc się w żadne z postronnymi potencyami transakcye, y że do żadnych intryg niebędzie się ważyła involvere Rzpltey, ani partykularnych Osob. – His praemissis upraszał JMpana Brzescianskiego, aby na tę Commissyą zezwolił, y do ratunku Oyczyzny y do utrzymania dziedzictwa Jey applikacyi słuszney przyłożyć raczył. – Co do Expens na Commissarzów; znaydą się amantes Rempublicam którzy proprio sumptu tę

publi

publiczną ochotnie praestabunt usługę. ~. ~. ~. ~.

=Jmć Pan Wielopolski Starosta Lanckoroński. Interess Kurlandzki jako już za powszechną zgodą należycie ułożony na początku Seymowania teraznieyszego, tak niepowinien był ani na dniu onegdayszym ani na dzisieyszym in quaestionem wchodzić. – Commissya zaś chyba dlatego impugnatur, żeby się in fundo niepokazało jakie monstrum telluri horribile, y żeby taż Ziemia nieodkryta Lupum rapacem sub pelle agnina latentem. – Wszystkie suppositive uformowane Skrupuły przeciwko tey Commissyi zbija dołożona Clausula: że cokolwiek ma czynić taż Commissya to ma przyyść ad relationem et approbationem Rzpltey na przyszłym Seymie. – Zaczym deklarował się a semel placitis nieodstąpić. ~. ~. ~.

=Jmć Pan Swinarski Poseł Kaliski. Już do brzegu zbliżające Obrady publiczne dolendo fato odbijają się znowu in profundum procellarum et in summa pericula! Żal się Boże iż co tot annis Ducum virtus et Sarmata contexuit manus, to proditor unus iners angusto tempore perdit! –. Przez wszystkie racye non ad latus JKr. Mći ale in fundo powinna bydź Commissya y to adhibitis copijs militaribus. – Ten tylko może nieżyczyć in fundo Commissyi, kogo conscientia torquet obawiającego się aby tam tanquam in speculo nefanda Acta niepokazały się.

=Jmć Pan Wołłowicz Starosta Fendański wyraził: że po głosach odprawionych zda mu się, iż dziś jest dies Critica, dies decretoria Obrad teraznieyszych: kiedy non attentis JKr. Mći około dobra pospolitego sollicitudinibus, nad którémi insomnes prawie ducit noctes, Xięstwo Litewskie niesłusznie impetitur, które zarówno pro integritate Oyczyzny, pro libertate, religione et Majestate zawsze decertare zwykło. – Jmć Pan Brzesciański chciał podobno przypomnieć że w Kurlandyi jeszcze jedna Commissya nieskończona; a jakże tam drugą ordynować non servatis servandis? A ponieważ lentis in Consilijs res maturescere powinny, do tego że już advesperascit, prosił Jmć Marszałka o Solucyą Sessyi do jutra. ~. ~.

=Jmć Pan Marszałek. Ledwo już nietrzeba desperować de votivo eventu tego Seymu! kiedy rzeczy dolendo fato kierują się in deterius. – Aby jednak in hoc interstitio czasu mogły nastąpić Saniora Consilia, solwował Sessyą in crastinum na godzinę dziewiątą. ~. ~. ~. ~. ~. ~. ~.

Die 5. Novembris Wtorek.

=Jmć Pan Marszałek. Im bliżey do terminu Seymu tego przystępujemy, tym większe Symptomata bonum publicum convellentia pokazują się. W jednym tylko Bogu a w Łasce Electorum e millibus ad consulendum de Patria wielka nadzieja y w applikacyi uniwersalnie zgodney, aby ad optatum eventum Obrady

terazn-

—. —. = teraznieysze doyść mogły. - Upraszał zatym Jmpana Brzescianskiego o rezolucyą: jeśli odstępuje swojey kontradikcyi na Commissyą Kurlandzką? —.

= Jmćpan Suzin Poseł Brzescianski wyraził: że Skrupuły które miał względem Commissyi Kurlandzkiey rezolwował Mu kommunikowany projekt y meliorowany. - A zatym zgodził się na niego. ~. —. —. —. —.

= potym czytany jest ten Projekt Xięstwa Kurlandzkiego. —. -

= Jmćpan Stolnik Krakowski intulit: że mijając attentata Kurlandzkie musi upraszać aby tu wiedzieć którzy będą Commissarze? y aby Commenda nad partyą woyska nie od Commissarza ale od Commissarzów dependeat. —. -

= Jmćpan Podkomorzy Sochaczowski. Za złączeniem się cum primis Ordinibus Commissarze determinari powinni. —. ~. —. ~. —. —.

= Jmćpan Podkomorzy Warszawski. Wielka moc zdana in arbitrium vitae et necis kogokolwiek; daleko większa Postowi in arbitrium vitae vel interitus Rzpltey: ale powinien wiedzieć co się godzi co się niegodzi: godzi się prawdę mówić, ale niegodzi się milczeniem tego zbywać gdy kray odpada: niegodzi się postowi w takiey okoliczności bydź vocalis gdzie wszyscy consonantes: niegodzi się cum sensu suo do kogo innego czynić referencyi. - To na podziękowanie Jmpanu Brzescianskiemu powiedziawszy przypominał, że dziś terminus do łączenia się cum primis Ordinibus, a oraz praecustodiebat że y tam desideria magis necessaria expediri et determinari mogą.

= Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński instabat: aby projekt Correctury Trybunatu Koronnego continuative był czytany. —. ~. —. ~. —. —.

= Jmćpan Poniatowski Podczaszy Łęczycki. Chwała Bogu że materya Kurlandzka facilitatur. - Commissya nader potrzebna, kiedy per attentata Graffa Moryca et per rebellem ausum Kurlandczyków jura Reipublicae zdają się bydź convulsa: potrzebna y na to, aby Xiąże Ferdynand legitimus in feudum introducatur; Graff zaś Morycz jako magnanimus Phaeton paterno sanguine superbus, który na woz Oycowski wsiadł, spadł y zapalił Ziemię, dosyć że pro hoste Patriae będzie deklarowany. - Postowi należy mieć dobre serce, a głowę ostrożną. - Pacta Conventa nie na to są, aby niemi zawsze Królowi Jmći oczy zapluskiwać. - o Exwinkulacyi samemu Xięciu Jmći Prymasowi prawo pozwoliło agere a nie Postom, którym satius o tym milczeć! —. —. Jmćpan Starosta Opoczyński. Kiedy Jmpan Brzescianski pozwolił na projekt Kurlandzki y na Commissyą, życzył aby czytany był Projekt Correctury Trybunatu Koronnego. - Deklarował się, oraz że w Senacie niepozwoli na czytanie Projektów które tu wprzód umówione niebędą. ~. —. —.

= Jmćpan Stolnik Krakowski przyznawał: że nominacya Commissarzów należy ad plenos tres ordines; ale że Interess Kurlandzki tyka się poniekąd Majestatem, więc

trzeb

trzeba tu wiedzieć qualitatem nominowanych tak ex Senatu jako et ex Equestri Ordine Commissarza: do tego accedit, że jeszcze niemasz od JKr. Mci rezolucyi na onegdaysze od Jzby postulata et desideria. —. ~. —. —

=Jmćpan Eperyasz. Głos móy wczorayszy niepowinien podpadać pod Cenzurę, a jeszcze od tych którzy sądzeni bydź powinni za oppressyą przeszłą wolnego głosu: A zatym, póki się w tym niestanie Satisfakcya, sisto Activitatem wyraził. —. —

=Ruszyli się zatym wszyscy Jchmć z mieysc swoich chcąc tę interwenienciąą uspokoić: tandem znowu zasiadszy; —. —Jmćpan Marszałek wyraził: że się spodziewał iż tak ciężkie Rzpltey paroxyzmy miały się odmienić; ale kiedy przez nowe intrygi prawie do recydywy przychodzi, więc upraszał Jmp. Zmudzkiego aby propter Amorem Patriae urazy jeśli jakie praetendit darował; upraszał y Jmp. Łęczyckiego aby chciał ad combinationem z Jmp. Zmudzkim condescendere.

=Jmćpan Eperyasz. Niejest to tylko mego honoru lezya, bo mam y głowę y serce y ręce do usług Rzpltey. A zatym upraszał o Sąd laedentis całą Jzbę. —. ~.

=Jmćpan Poniatowski. To nieszczęście osobliwe w tey Jzbie panuje, że ustawicznemi alterkacyami niepotrzebnemi certatur. — Oświadczył się; że wiedząc iż tu wolno et sentire quae velis et dicere quae sentias, mówił jako wolny Szlachcic y Poseł przyznając in laudem Posłowi dobre serce jako Kawalerowi, ostrożnąą głowę jako Posłowi. Że zaś secus to interpretatur; więc czeka z wszelką rezolucyą roskazu: kto się bydź laesum uznaje? —. —. Tandem za manudukcyąą Jmpana Marszałka y innych Jchmościow nastąpiła reconciliacya. ~. —.

=Czytany potym additament rigoru pko Grafowi Moryczowi do Kurlandzkgo projektu.

=Jmćpan Grabowski Chorąży Michałowski Poseł Wiski kontradykował huic rigori y prosił o głos. —. —. Jmćpan Sokolnicki Czesnik Wschowski wyraził: że ten rigor jest in fundamento Diplomatis JKgo Król. Mci y danych expost deklaracyy in casum nieoddania Jnstrumentow pseudoelekcyi. —. ~.

Jmć

=Jmp. Grabowski reposuit: że po przeczytanym nadniu onegdayszym tym additamencie Jmp. Regent Kor. życzył jeszcze z determinacyą jego temporizować. ~. —.

=Znowu czytany był ten projekt Additamentu. —

=Jmćpan Eperyasz życzył dołożyć: żeby Commissya wszelkie Actus o Moryczu w Kurlandyi eliminet ex Actis. — Na co zaszła Zgoda! ~. —. —

=Jmćpan Bekierski Starosta Jezierzecki intulit: jako wszystkie proskrypcye antecedenter praktykowane bywały z dołożeniem interstitij czasu ad resipiscendu, co et ultimarie z adherentami Szwedzkiemi observatum kiedy Jm trzy miesiące naznaczono; tak życzył aby y w tym Projekcie proscriptionis Graffa Morycza dać czas

secundum

 . . secundum praxim usitatam. — . — . JmćPan Sapieha Pisarz polny W. Xstwa Litt. Dopiero przyjechawszy na konkluzyą Seymu, y oświadczywszy się z należytą każdemu obserwancyą, ubolewał nad tym że zastał collisiones w Izbie et diffidentias! Życzył żeby to czynić co należy; to jest na pięć dni przed konkluzyą Seymu łączyć się cum primis Ordinibus y tam perficere perficienda, bo tu niemożna nic conclusive determinować. - Że zaś dziś termin łączenia się cum Jisdem Ordinibus, więc urgebat aby w tym Prawo obserwetur. — . — . ~

= JmćPan Starosta Opoczyński. Ponieważ interess Kurlandzki zdaie się bydź już uspokojony, tedy instabat aby Projekt Korrektury Trybunału Koronnego kontynuować czytać: aliàs deklarował się od tego nieodstąpić y na górę nieruszyć się. — . -

= JmćPan Marszałek. Bywało tu in praxi et usu, że z tey Izby do Senatu z samą tylko aryngą napisaną łączyć się chodzili, a Seymy dochodziły y wiele dobrego na nich stanowiono. — . — . — . JmćPan Rostworowski. Na nic się odwłoka w nadziei dosyćuczynienia Diplomatis obligacyom y expost deklaracyom nieprzyda, kiedy pulchra pollicitis pondere verba carent. - Przypomniał prekustodycyą, że się do łączenia cum primis Ordinibus nieruszy póki Rezolucyi od Jego Kr. Mći nieusłyszy ad desiderium Izby, tudzież aby motores et Autores attentatorum w Kurlandyi sądzeni byli. - Protestował się insuper o to, że z projektu wymazano deklaracyą pro invindicabili capite. — . — . ~ . JmćPan Marszałek. Dla zachodzących koncertacyy nieprzyszło uczynić relacyi, więc teraz donosi: że Xże Jmć Prymas był u Króla Jmći cum desiderijs Izby y odebrał rezolucyą: iż jako w przeszły tydzień deklarował Jego Kr. Mć inire wszelkie media z Rzpltą ad assecurandam Curlandiam, tak zawsze do tego concurrere gotow. - Lubo zaś życzy Król Jmć aby ten Seym doszedł, jednak in omnem casum jeśli tego byłaby potrzeba y Seym konny złożyć zechce. —

= JmćPan Karwowski. In fundamento prawa przez JmPana Bekierskiego allegowanego, życzył interstitium czasu ad resipiscendum tak Graffowi Moryczowi jako y Kurlandczykom dołożyć: egregius bellorum finis quando ignoscendo transiguntur. Jeżeli Graff Morycz satisfaciet woli Jego Król. Mći y odda Instrumenta, za coż ma pro hoste Reipublicae declarari? którey minus dignum et conveniens jest dotakiey deklaracyy przeciwko tey jedney osobie przychodzić. - Jeżeli y Kurlandczykowie cum supplici libello deprecabuntur factum, trudno nad niemi saevire. - Contra rebelles zaś et protervos Commissya procedet, która y wszelkie Acta favore Graffa Morycza ex Actis Curlandicis eliminabit. - Życzył aby się łączyć z Senatem: wszak y tam wolno każdemu Posłowi przymówić się ad illata: co zaś tu umówiono tego cała Izba defendere powinna. — . — . — . JmćPan Miaskowski. Nikt przezorniey niezaczynał Rady, jako kto wprzód upatrzył jey koniec. Na początku zaraz Kurlandzki Interess

zaczęty, a teraz concluditur: y gdyby innego avantażu niebyło z tego: — „ — Seymu, dosyć na tym jednym aby nieprzyyść na owa o Polszcze krytykę: Polonorum est primo irasci suis excessibus, deinde eos tolerare mox oblivisci. – Zamachy na usidlenie Orła Polskiego trzeba elidere. – Jeżeli Kurlandczykowie deprecabuntur errores y póydą precario, życzył aby z niemi mitius agere: jeżeli temere persistere chcieliby circa sua attentata, tedy z nimi jak mają postąpić Kommissarze sufficienter opisać, y żeby wszystko stało się sine detrimento Reipublicae. – Commissarze zaś żeby nominentur omni exceptione majores, a dla relacyi aby Seym extraordynaryyny był złożony. —. —. Jmćpan Olszański Chorąży Owrucki zgadzał się na to, aby z Kurlandczykami którzy precario póydą mitius agere, tudzież żeby Commissarze propriis impensis tę Commissya odprawili, a coby na nich Skarb miał expendere aby to cedał na woysko. —. —. Jmćpan Podkomorzy Kijowski zgadzał się cum sensu anteriori, aby czas był dany ad resipiscendum, y aby minoribus ignoscendo malis majoribus obvietur. – Commissarze jeśli niebędą salariati, aby potym mieli gratitudinem pro bene gestis. Życzył prawo obserwować o łączeniu się z Senatem, ile kiedy niemało już jest Projektów. ~. —. — Jmćpan Eperyasz. – Jeżeli ten Projekt kurlandzki nemine contradicente niestanie tu, deklarował się nieruszyć do Senatu. —. —. — Jmćpan Ciński prekustodycya swoję względem soli przypominał. —. —. Jmć P. Marszałek kiedy już advesperascit, y wola Izby jest aby solwować Sessya do jutra do czytania Correktury: więc solwuję tęż Sessya z tą deklaracyą, że punktualnie o dziewiątey zacznie się czytanie Correktury. ~. —. ~. —. ~

Die 6. Novembris Srzoda.

Jmćpan Marszałek zasiadszy o dziewiątey godzinie in fundamento wczorayszey deklaracyi, lubo extra numerosiorem congressum proposuit, aby był czytany projekt Correktury Trybunału Koronnego. —. Czytany tedy jest ten Projekt y oraz koncertowany. —. po skończonym, — „ — Jmćpan Stolnik Krakowski intulit: aby do tey Correktury był dołożony punkt: iż niegodzi się aby z jedney Familij consecutive bywali obierani Marszałkowie, chyba aż co czwarty rok, non praejudicando jednak teraznieyszym. — „ —. — Jmćpan Podkomorzy Warszawski instabat: aby dołożyć, iż causae Expulsionum codzień sądzone być powinny. —. —.

Jmćpan Podkomorzy Zakroczymski. kiedy obieranie Marszałka Trybunalskiego ma być per secreta suffragia, toć gdy padną na kogo z jedney Familiey trudno go od laski excludere. —. — Jmćpan Podkomorzy Sochaczowski toż samo intulit co y Jmp. Podkomorzy Zakroczymski: alias powiedział, że trzeba znieść secreta suffragia. —. —. Jmćpan Stolnik Krakowski reposuit: że Elekcya

Marsz

 =Marszałka ma bydź non per coecos calculos, ale każdy z Deputatow będzie wiedział y widział kogo ad archivum in scripto poda: a zatym vetante hac lege nie poda tego kto jedney jest Familiey: wszak to nie na jeden ale na wszystkie domy to prawo stanowi się. —. —. JmćPan Trzciński Chorąży Rawski stosuiąc się do wczorayszego głosu JmćPana Pisarza Pol. Litt. instabat: aby się dziś łączyć cum primis Ordinibus; ile kiedy Securitas externa przez Projekt Kurlandzki, interna zaś przez Projekt korrektury Trybunatu zdaie się bydź provisa: aliàs na głosy niepozwalał. —..

=Czytany potym był Projekt do Correctury należący, aby co 4. lata tylko mógł bydź eligibilis z jednego Domu Marszałek. —. Na co zaszła Zgoda! —. —.

=JmćPan Maliński Starosta Nowogrodzki dziękował za podjętą fatygę Jchm Deputatom do Correktury, do którey przymawiając się intulit: aby Ci co per Decreta Tribunalitia z Ratusza Szlachtą wychodzą potym na Seymikach w Województwach wywodzili się: Starostowie aby wieże y Sądowe Izby reparowali: Regestr Ordynacyi Zamoyskiey aby non intermittatur. —. —. JmćPan Olszański Chorąży Owrucki. Non justitia ale mores corrupti w Trybunale corrigantur: potestas Marszałkowska aby minuatur: y skrzynka aby nie od niego Samego dependeat. —. ∼. —.

=JmćPan Karwowski. Jako consilium non potest laudari nisi peractum, tak po zakończonym Projekcie życzył, aby Mu niedawać Tytułu Correctura, ale simpliciter, Trybunał Koronny. - Co do wniesioney propozycyi, aby iść na górę do łączenia się cum primis Ordinibus, temu zdał się bydź contrarius mówiąc: laudandi montes sed a planitie non recedendum. - Dwa tylko Projekta pryncypalne są sformowane: restat sformować o Coequacyi, y o Łanowey piechocie, y inne essencyalnieysze. - Do Correktury, y to resolvere trzeba, od jak wielu lat ma iść praeskrypcya? bo Statut od trzydziestu lat założył ją. ∼. —. —.

=JmćPan Podkomorzy Dobrzyński. Ponieważ od Dekretu Trybunalskiego Ziemstwu naywięcey 80. Złotych Salaryi naznaczono gdyby o naywiększą Summę sprawa była, tedy aby od Dekretu o 20.m tylko czterdzieści Złotych płacono. ∼.

=JmćPan Podkomorzy Kijowski przymawiając się do Correktury instabat: aby y Sądowe Izby y Wieże Starostowie Grodowi reparowali: kiedy zaś o preskrypcye nie masz zgody, tedy aby to non inferatur amplius. - Czytał Projekt bespieczeństwa praw Kijowskiego, Bracławskiego y Czerniechowskiego Województw. - Czytał y drugi Projekt o regestrze Fisci; ale na ten niezaszła Zgoda, gdyż się mu JmćPan Odakowski Skarbny Litewski opponował. —. ∼. —. ∼. —. ∼.

=JmćPan Łopacki instabat: aby uprzątnowszy jutro pryncypalne materye, łączyć się z Senatem, a teraz gdy wieczor zachodzi solwować Sessyą. ∼. —.

=JmćPan Marszałek podawszy do reflexyi krótkość czasu Seymowania, aby

w nim

w nim minus essencyalne promowując materye z niemi oraz pryncypalnych. —. już umówionych niestracić; życzył pomiarkować co ex re salutis publicae magis expedit? y satius rezolwować się wcześnie na łączenie z Senatem: interea solwował Sessyą na jutro na godzinę ósmą. ~. —. ~. —. ~. —. ~..

Die 7. Novembris Czwartek. —

= Jmćpan Marszałek, Jm bardziey Izba Senatorska teskni tym usilniey zapraszał ad conjunctionem: a ponieważ in absentia Prowincyi W. X. Litt. zagajał Sessyą, tedy życzył aby interea partykularne desideria promoveri mogły. Na co zaszedł assensus aby per turnum były promowowane. —. ~. —. ~.

= Jmćpan Stolnik Krakowski zabrawszy głos ad promovendum desideria wyraził: że to jest Województwa Krakowskiego principale desiderium aby mogła być coaequacya w podatkowaniu; ad quem effectum czytał uformowany Projekt dispositive na generalną rewizyą wszystkich Dóbr tak Małopolskiey jako y Wielkopolskiey prowincyi etc. —. —. —. Jmćpan Olszański, Jmćpan Maliński, Jmćpan Leduchowski opponowali się niektórym Punktom tego projektu, do którego melioracyi Jmćp. podkomorzy y Oboźny Koronni y Jmp. Podkomorzy Kijowski przymawiali się. —

= Tandem do poprawy tego Projektu ruszyli się Deputati od Jmpana Marszałka. —

= Czytany był ten Projekt meliorowany. —.

= Jmćpan Łopacki potym intulit: aby się łączyć z Senatem: alias ad hunc effectum stitit activitatem. —. —. Jmćpan Marszałek przyznawał laudabilem zelum Jmćpanu Łopackiemu do łączenia się cum primis Ordinibus: ale że prowincyi W. X. Litt. dotąd niemasz, subsequi ta konjunkcya bez niey niemoże. —..

= Jmćpan Łopacki restituta activitate powiedział: ponieważ interna securitas provisa przez projekt Correktury y coekwacyi, externa zaś przez projekt Kurlandzki, ad quam securitatem gdy Aukcyi woyska niemasz, instabat; aby Łanowe piechoty były dysponowane: tedy czynił prekustodycyą aby się dziś koniecznie łączyć z Senatem. —. —. Jmćpan Stolnik Krakowski ad continuationem turni swego Województwa przystępując, intulit pytając się: jeśli additament rigoru na Graffa Moryca jest przy projekcie Kurlandzkim? —. ~. —.

= Jmćpan Grabowski Poseł Liwski odezwał się z kontradikcyą temu additamentowi.

= Jmćpan Stolnik Krakowski reposuit: że praesaga mente pytał się o ten additament, aby wiedzieć kto ten Seym rwie? —. — Jmćpan Grabowski zabrawszy głos wyraził: że się zgadza na projekt utrzymania przy Rzpltey Prowincyi Kurlandzkiey y na Commissyą; tylko upraszał aby tym rigorem na Graffa Moryca Serce Królewskie non carpatur, a Graffa Moryca honestus ambitus aby się tym konkludował et voluisse sat est. — Król Jmć już per diploma annihilował

wszyst[kie]

=wszystkie Transakcye: provisa jest securitas przez Commissyą: a jedna osoba non meretur tantam apprehensionem: miasto rigoru w additamencie życzył w samym Projekcie Kurlandzkim dołożyć; aby Concives którzyby się do tego Interessu Graffa Moryczа favorabiliter interessowali pro hostibus Patriae, extranei zaś et alienigenae aby pro hostibus Reipublicae declarentur: a tak kto będzie hostis patriae, będzie oraz et caput invindicabile. —. —. —. —.

=Jmćpan Czacki Stolnik Wołyński. Znać że Temu według dawnego przysłowia Polskiego solą w oczach prawda, kto raz pozwoliwszy na opisany w additamencie rigor teraz na to niepozwala! Król Jmć deklarował omnia media manutenere które Stany Rzpltey adinvenient pro securitate Kurlandyi. Że ambitus honestus był Graffa Moryczа, niepowinno to wychodzić ex ore honesto. A zatym instabat, aby additament niepodpadał kontradykcyi. —. —. —.

=Jmćpan Grabowski rzekł: nie mówię niepozwalam, niemówię pozwalam na ten additament, ale Sobie o nim na górę głos rezerwuję. —. —. —.

=Jmćpan Wyżycki. In reprobum sensum głos ten idzie który po umówionym rigorze w additamencie teraz mu inficiatur, y trzeba go mieć pro ejusdem criminis reo. A zatym tak kończę vota, że z tego additamentu niepozwolę immutare nec unum jota. —. —. Jmćpan Radojewski Podczaszy Brzeski-Kujawski. - Surrogator Poznański wyraził podziwienie że Jmćpan Grabowski tuetur Graffa Moryczа, tuetur P. Blumentala y Asseclas heretykow, tuetur y Toruńskie bezprawia przeciwko Bernardynom y Kościołowi Matki Boskiey, a przez to nieobserwuje charakteru Posła Mazowieckiego: prosił o Sąd na niego jako contra Fautorem Hæreticorum. potym głosie wszczął się motus w Izbie. tandem,

=Jmćpan Rostworowski Stolnik Podlaski wyraził: że laus et vituperium in una sede mieścić się razem niemoże, ani tego honestus ambitus appellari kto za to pro hoste Reipublicae declaratur y owszem pro invindicabili capite censendus. A lubo omne latrocinium habet suum patrocinium, to jednak attendi niepowinno, y owszem aby y to dołożyć ad rigorem; że kto głowę hostis Reipublicae Królowi Jmći przyniesie aby pierwszemi honorami był præmiatus.

=Jmćpan Grabowski exposuit: że głos Jego był y jest ad conciliandam confidentiam inter Majestatem et Libertatem. Kiedy zaś o to tak bardzo impetitur, y kiedy niegodzi się Posłowi et sentire quae velit et dicere que sentiat, zaczym póki niebędzie miał w tym Satysfakcyi sistit Activitatem. —. —. —.

=Jmćpan Chomiński oświadczywszy się że z Moryczem żadnego niema commercium interlocutorie et passive powiedział: że Posłowi o melioracyą Projektu y diminucyą rigoru domawiającemu się niegodzi się tumultem insultare, y że

powin=

—. - = powinien mieć w tym należytą Satisfakcyą. —. ~. —.

= Jmćpan Krasiński Poseł Ciechanowski. Dajesię widzieć że Interess Graffa Morycza Seym rwie w osobie jedney y drugiey, da Ich się widzieć y więcey. ~. -

= Jmćpan Marszałek post restitutam Activitatem od Jmpa Grabowskiego tylko do solucyi Sessyi, ubolewał super occultis fatis Rzpltey, y nad tym że podobno przez takowe solucye Sessyi będzie y Seymu solucya: limitował Sessyą ad cras na godzinę osmą. ~. —. ~. —. ~. —. ~. —.

Die 8. Novembris Piątek.

= Jmćpan Marszałek przy zagajeniu Sessyi wyraził: że jeszcze w Dobrotliwego Boga Łasce nietrzeba desperować: bo może hanc molem która dotychczas extruximus ugruntować przez zobopolną całey Izby Zgodę: aliàs obawiaćbysię należało de rebus Salutis publicae, aby Im to niesłużyło; tolluntur in altum ut casu graviore ruant. - Upraszał zatym Jmpana Liwskiego aby chciał restituere Activitatem. —. ~. —. ~. —.

= Jmćpan Grabowski Chorąży Michałowski Poseł Liwski. Jeżeli słuszna utrzymywać liberum veto, daleko słuszniejsza utrzymować liberum loqui w tey Izbie w którey godzisię et sentire quae velis et dicere quae sentias. - Na cośmy się tu zjechali? jeżeli nie dla ugruntowania internae et externae securitatis? a to utrumque niemoże bydź umówione tylko per concertationem pro et contra: y ten był koniec a nie inny wczorayszey mowy moiey. - Niezgrzeszyłem nic contra Religionem: ale ore libero godziło mi się przymawiać o melioracyą Projektu; do czego dosyć suaves zażywałem terminos. - Jeżelim upraszał o moderamen, to w tym niewidzę żadnego defektu; y owszem abym dał dowod generositatis meae daruję prywatną osoby moiey urazę: niemogę zaś darować urazy całey Izby, y czynię rekurs ad asylum Sacrarij Libertatis abyście dali justas vindicias. Dziękował Jchmciom pro zelo circa liberam vocem y dziś o kontynuacyą ejusdem Zeli upraszał. - Aby zaś z niego niebył obex publicis Consilijs zgadzał się na cały Projekt et restituit Activitatem. —. Kort

= Za co cała Izba oświadczyła się z podziękowaniem. —.

= Jmćpan Podskarbi Nadworny Koronny wyraził: że w tych okolicznościach unica Salus bydź może za akceleracyą y złączeniem się cum primis Ordinibus. - Ubolewał że w Seymie Seymu szukając, w czasie czas się trawi. Wywodził po tylu zerwanych y niedoszłych Seymach necessitatem teraznieyszego et utilitates Jego. - Indolebat super impetitione Collegi Jmpa Liwskiego, allegując że nulla aequalis super aequalem potestas: wszak deliberative

non

= non conclusive mówił: dał y teraz probę virtutis kiedy darował Urazy swoje pretio boni publici. – Upraszał aby Jmćpan Poznański w lepszey go chował Łasce. Upraszał y o to aby desideria Wdztw per turnu były promowowane.

= Jmćpan Stolnik Krakowski. Ex turno Województwa swego podziękował Jmpanu Liwskiemu pro ea aequanimitate którą pretio boni publici oświadczył. Prosił aby był czytany cały Projekt Kurlandzki y z additamentem: a tak anathema sit ktoby mu kontradykował. —. —. ~. —. ~. —.

= Jmćpan Chomiński Marszałek Oszmiański. ponieważ nie wszyscy Jchmc Prowincyi Litewskiey teraz się tu znaydują; tedy ex ea ratione opponował się temu czytaniu: aliàs zgodzić się deklarował byle konstytucya Assecurationis wolnego głosu wprzód stanęła. —. —. Tandem repositum: że już jest dawno Konstytucya o wolnym głosie. —. Czytany potym Projekt Kurlandzki cały: na który zaszła post trinam exquisitionem Uniwersalna Zgoda! —. ~.

= Jmćpan Regent Koronny praecustodivit: aby przyszła Commissya niezniosła Acta blisko przeszłey w Kurlandyi odprawioney. —. ~. —

= Szły potym desideria Województw y Ziem per turnum, y swoje projekta do Stolika podawali. – A jak się skonczył turnus Województw Koronnych, expediowany ob absentiam Jmciow PP. Litewskich. – Przybyli do Izby od Jego Król. Mci y od Senatu more solito per Deputatos, y przez Jmćpana Marszałka excepti Xiąże Jmć Biskup Warmiński, Xże Jmć Kasztellan Krakowski y Jmp. Wojewoda Trocki, zapraszając ad conjunctionem. po których odeyściu z Xięstwa Litewskiego także arynge Correktury Trybunału przeczytawszy desideria per turnum promowowane. po których skonczonych stanęła prekustodycya: żeby o zniesienie praeaggrawacyy in agrarijs w Dobrach Ziemskich Wo: X. Littᵒ. contributionibus mogła jutro Prowincya przed Sessyą po złączeniu się z Senatem umówić. – Gdy tedy zaszedł universalis assensus o godzinie dziewiątey w wieczor pożegnał Jmćpan Marszałek Izbę Poselską, y poszli zaraz do złączenia się cum primis Ordinibus. —. —. Gdzie przybywszy Jmpan Marszałek Poselski wyraził powitanie Jego Król. Mci w ten sens: Stawa tu sessa suis Cymba procellis; stawa Izba Poselska in promontorio bonae spei przy Thronie Was. Kr. Mci P. N. M.; przychodzi in unam compagem z Ukoronowaną głową y prześwietnym Senatem; przynosi same tylko tabulas, samą struendi aedificij materiam; z którey, jako primi Status Architecti Wasza Kr. Mć Pan N. M. z prześwietnym Senatem, Securitati internae et externae propugnaculum wystawicie, otwartym ad insultus hostiles prowincyom nieprzełamane

Sciany

Sciany et Templum beatae pacis wybudujecie. —. —. ~. —. —

= Od Thronu JmćPan Kanclerz W. Koronny odpowiedział wyrażając Ukontentowanie Jego Król. Mći ex conjunctione, y deklarując mieć in recenti memoria commendationem tak Wielm: Wojewody Sieradzkiego jako y Urodzonego Chorążego koronnego. A przytym dla spoźnionego czasu solwował Sessyą in crastinum na osmą rano. —. —. ~. —. —. —. ~. —.

Die 9. Novembris Sobota.

Lubo na osmą z rana solwowana była Sessya ostatnia, jednak dla prowincyi Litewskiey która układała Projekt swóy Coaequationis w podatkowaniu, ledwie około dwunastey zaczęła się: gdzie in plenis Ordinibus, za daniem sobie głosu JmćPan Marszałek Poselski wyraziwszy, że Ordo Equestris przychodzi in conspectum Majestatis redditurus rationem kilkoniedzielnych Sessyy y przynosi manipulos prac swoich w dosyć licznych Projektach, z których: pierwszy projekt pospolitego ruszenia w Ręku Jego Kr. Mći usitata praxi zostawionego; drugi czytał de Abrogatione Limit in perpetuum et assecuratione alternaty Seymowania; trzeci projekt o Kurlandyi gdzie y Commissya cum assistentia militari naznaczona jest; na które zaszła uniwersalna Zgoda. A lubo niektórzy Posłowie dopominali się zaraz naznaczenia Comissarzów do teyże Comissyi, o co y JmPan Marszałek Poselski nomine publico upraszał Jego Król. Mći instando za JmPanem Wojewodą Potockim; jednakże Jego Kr. Mć wyraziwszy oze JmPana Kanclerza W. Koronnego, że ta designacya Commissarzów jako jest Juris Majestatici, tak rezerwując ją sobie zupełnie, deklarował naznaczyć Commissarzow pomienionych według upodobania swego circa conclusionem Seymu. Czwarty projekt Legationis do Rzymu pro manutentione Juris-Patronatus Regij, gdzie że jest punkt aby JmćX. Nuncyusz teraznieyszy był rewokowany z polski; tedy naprzod Xże Jmć Prymas nomine totius Collegij Episcopalis y Xże Jmć Biskup Warmiński przy podziękowaniu Jego Kr. Mći za konferowane sobie niedawno godności remonstrowali aby tenże punkt mógł bydź opuszczony, a potym Xże Jmć kasztellan Wileński y Xże Jmć Podkanclerzy Litt: fortissime o to instabant y contradicendo universalney ad manutentionem tego Projektu Zgodzie trzymali in suspenso Izbę całą blisko bez dwie godziny, ale tandem głosami Senatorow innych, Ministrow y Postow, osobliwie motu urgentissimo całey Izby poselskiey która etiam cum discrimine Seymu ustąpić tego niechciała, emolliti, pozwolili na tenże projekt. — Piąty projekt był Korrektury Trybunatu

tak Kor.

 =tak Koronnego jako y Litewskiego, na który zaszła Uniwersalna = zgoda. — Szósty projekt o piechocie Lanowey która na Regimenty redukowana będzie, według opisania lege praesenti de tenore tali: = — . —

Ordynacya Piechoty Lanowey.

Piechota Lanowa quondam robur militiae, ponieważ per incuriam temporum y różne na Rzpltą simptomata do tey extenuacyi przyszła że z niey małe teraz subsidium Rzpltey; przeto stosując się do Konstytucyi Annorum 1638., 1647., et praecipue 1649. o Wybrańcach Lanow Wybranieckich z Starostw y Dzierżaw Naszych postanowionych a dotąd do exekucyi nieprzywiedzionych, aby in omnes casus ingruentes Rzplta ex fundo pomienionych Lanow antiquitus znayduiących się subsidium et robur regularney miliciey mieć mogła do lepszego y skutecznieyszego porządku przyprowadzając, z każdego Lanu Wybranieckiego osiadłego lub przez Starostow, Dzierżawcow, albo przez kogokolwiek zażywanego na erekcyą piechoty authoramentu Cudzoziemskiego po Złotych polskich Sto za zgodą wszech Stanow postanawiamy; tak aby Wybrańcy z Lanow przez się osiadłych, jako Starostowie, y Dzierżawcy Lany ex antiquo Wybranieckie trzymający pomienioną kwotę dwiema ratami ad normam regularney płacy, pierwszą zaczynając ratę d. 15. 7bris w roku teraznieyszym 1726., drugą 15. Martij subsequentez y tak consecutive z prowincyi Wielkopolskiey do Piotrkowa, a z małey Polski do Lublina circa Officia Castrensia bez żadney extorsyi y bez groszowego per spatium trzech niedziel wypłacając za kwitami Assygnataryuszow oddawali sub executione militari. — Do którey nowoerygowaney piechoty, Officyerom, /: których samę tylko Szlachtę Katolikow idque w Województwach y Ziemiach osiadłych muneri ejusdem idoneos pod władzą y za rekkomendacyą Hetmańską zawsze mieć chcemy:/ Listy Przypowiednie z Kancellaryi Naszey wydać deklaruiemy. — A że teraz quantitatem Lanow Wybranieckich in generalitate et in particularitate wiedzieć niemożemy, przeto inwestygacyą y redukcyą onych Commissyi Radomskiey zlecamy: na którą Commissyą Urodzeni Commissarze z Ziem y województw na Trybunał Radomski obrani, Taryffy sprawiedliwe Lanow Wybranieckich osiadłych a parte zaś pustych, /: na których osiadłość ad instantiam cujusvis Przywileje z Kancellaryi Naszey wydawać każemy, ażeby za osadzeniem onych podobna solucya importari mogła:/ tak zdawna jako y teraz gdzie niesą oblatowane przez Starostow y Dzierżawcow, /: którym rzetelnie pod winą tysiąca grzywien in casu

zataje=

zatajenia którego Lanu osiadłego w Trybunale Radomskim ad Instan=
tiam Instigatora repetenda wcześnie przed Commissyą przyszłą per Oblatam
do Grodu proprij districtus a w Województwach Pruskich in defectu Grodów ad
Acta Civitatensia lege praesenti podać nakazujemy: | authentice wyjęte com=
portować tenebuntur; także Taryffy które tylko znaleść się mogą y lustracye.
Skarb Koronny jako y Rotmistrze przeszli pomienioney Piechoty Lanowey in=
westygowane y opisane Lany pod juramentem tamże wykonanym jako żadnych
Lanów na szkodę Rzpltey nieutaili osobiście komportować mają, sub poena
mille marcarum Polonicalium seorsive na każdego nieposłusznego w Trybu=
nale Koronnym ex Regestro Fisci ad Instantiam Instigatora Koron. irroganda:
z których Taryff y lustracyy komportowanych jako y Inwestygacyi pod juramentem
zeznaney, Trybunał Radomski w roku przyszłym 1727. przypadający judicialiter
redukować, et in unum wszystkie Lany jako ex antiquo były zkomputowawszy
opisać, Taryffę do Grodu inwestigowanych Lanów per Oblatam tamże w Radomiu
jako y ad Archivum Skarbu Koronnego in ordine do wydania dispartimentów ad
instar płacy regularney na Regimenty uformowane oddać powinien będzie. — A
z tych uformowanych Regimentów Co. ludzi pro praesidio Zamku Krakowskiego,
WWi. Hetmani Koronni kommenderować mają. — Odtąd zaś Sołtysi po Dobrach
Naszych zostający żadney solucyi do UUr. Rotmistrzów importować ani żadneyb
usługi onym czynić niemają. — etc. —. —. —. ~. ~.
Septimo loco czytane Projekta deputationum Commissarzów do Konferencyi cum Ex=
traneis Ministris; jakoto z Ministrem Cesarza Imci z którym przyjaźń y com=
pactata dawne potwierdzić wszystkim zdało się za rzecz słuszną, nieimpli=
kując się w woynę et salva relatione et approbatione na przyszłym Seymie;
tudzież z Ministrami Moskiewskiemi; także z Ministrami Dworu Berlin=
skiego względem pretensyi Rzpltey y Eliberacyi Elbląga, ad quem effectum y
Seym extraordynaryyny naznaczony y pospolite ruszenie przez wydanie in om=
nem casum jednych Wici za dwoje; naostatek z Koroną Szwedzką provisiona=
liter ad tractandum jeżeliby się odezwał ad hunc finem Minister Teyże korony.
= Ósmy projekt Commissionis na wykupienie Starostwa Drahimskiego ex hipo=
theca Dworu Berlińskiego aere proprio Województw Poznańskiego y Kaliskiego
cum securitate tymże Wdztw że ususfructus należeć Im ma, w te słowa:

Commissya ze Dworem Berlińskim.

= Ponieważ tak dawno zaczęta negocyacya Wielmo. Jana Jerzego Przebendowskiego
podskarb

 Podskarbiego W. Kor. z Dworem Berlińskim dotąd skutku swego nie wzięła; przeto do zakonczenia oney zupełnego, to jest do eliberacyi Elbląga y zastawnych kleynotow, do traktowania względem wykupna Drahima y windykowania ludzi gwałtem pozabieranych, uprzątnienia quorumvis contra Pacta anteriora attentatorum, y do uspokojenia wszelkich zachodzących pretensyy, przy Nayprzewielebnieyszym Prymasie Koronnym y W. X. Litt., przy WW. Ministrach Status y Hetmanach oboyga Narodow, ex Senatu Wielmożnych N. N. ex Equestri Ordine Urodzonych N. N. za Commissarzow naznaczamy, salva relatione et approbatione transactorum na Seymie przyszłym. hoc adjecto: iż in casu denegatae justitiae ex parte pomienionego Dworu, Seym extraordynaryyny dwuniedzielny z wydaniem dwoyga Wici za jedne na pospolite ruszenie złożyć powinni będziemy dla otrzymania tym prędszey y pewnieyszey Satysfakcyi. —.

Były potym różne głosy jako Xcia Jmci Kasztelana Krakowskiego, Jmpana Hetmana W. Koronnego, Jmpana Wojewody Brzeskiego Kujawskiego, Jmcipana Kasztellana Bełskiego, Kijowskiego y Przemyskiego, którzy za krzesła y laski nowe konferowane sobie dziękowali JKgo Król. Mci oraz przymawiali się do materyy publicznych. - potym nie bez trudności po straconych trzech godzinach y daley czasu in hoc solo negotio otrzymał tandem Kwit Jmcpan Podskarbi Wielki Koronny, similiter y Jmcpan Podskarbi W. Litewski ale majori niż pierwszy facilitate. - projekt coaequationis w podatkowaniu Województw Koronnych lubo już był koncertowany w Poselskiey Izbie; dla kontradykcyi jednak Jchmciow Panów Ruskich w Senatorskiey Izbie niedoszedł: Litewskiey zaś prowincyi Projekt podobny coaequationis stanął. — Za prace y fatygi na dwóch Seymach Jmcipanu Marszałkowi Poselskiemu naznaczono donum gratuitum Złotych $\overset{m}{80}$. : a Jmpanu Podskarbiemu Nadwor. Koronnemu za podobnąż funkcyą na Seymie Warszawskim Złotych $\overset{m}{40}$. —. Było y innych wiele projektow prywatnych które Województwa y Ziemie promowowali: jakoto Erekcye Urzędow nowych; approbacye fundacyy Klasztorow, osobliwie approbatio privilegiorum et fundationis Bernardynow Thoruńskich; tudzież nobilitacye y Indigenaty dla niektórych od JKgo Kr. Mci y Stanow Rplitey rekkomendowanych Osob, signanter dla Jmpana Pułkownika Lamara, Jmpana Pułkownika Renarda, Jmpana Gasparego Sekretarza Seymowego y innych; na które Uniwersalna zaszła zgoda. — Jnne zaś projekta et desideria Województw które przy krótkim czasie pomiescić się, niemogły w recess, do przyszłego

Seymu

Seymu są odłożone. —· Jmćpan Kasztelan Czerski, y Jmćpan Łopacki = poseł Ciechanowski promowowali urgentissime, aby Jmp. Gliniecki jure victus mógł był per publicam declarationem a poenis liberari; ale dla kontradikcyi Jmćpana Woiewody Kijowskiego, którego ten Interess tangebat, po straconym na tey samey materyi więcey niż trzygodzinnym czasie, desistere musieli. —"-

=Urgentibus tandem Ordinibus Reipublicae aby Jmćpan Marszałek Poselski żegnał JKgo Królewską Mość in ordine ad Conclusionem Seymu: naprzód Jmćpan Kancler̃z W. Kor. nominował a Majestate Commissarzow do Kurlandyi, Xięcia Biskupa Warmińskiego, Jmćpanow Trockiego, Połockiego, Mazowieckiego Woiewodow ex ordine Senatorio, ex ordine zaś Equestri po szesciu z prowincyi do konstitucyi inserere miał Jmćpan Marszałek Poselski. — potym na legacyą do Rzymu nominowawszy Jmpana Woiewodę Lubelskiego, tenże Jmćpan Kanclerz W. koronny doniosł Statibus Reipublicae desiderium JKgo Kr. Mci żeby na Pałace y place w Warszawie nabyte JKgo Kr. Mci y Sukcessorom JKgo securitas warowana była, na to podał projekt do konstytucyi, na który ochotnie wszystkich zaszła zgoda. —· —· Po przeczytaniu tandem y naznaczeniu Rezydentow do boku Królewskiego przez Jmpana Vice-Jnstygatora Koro: u Tronu stojącego żegnał Króla Jmci nomine publico Jmpan Marszałek Poselski, upraszając aby Ordo Equestris był przypuszczony do pocałowania Ręki Pańskiey. —· —· Jmćpan Kanclerz W. Koronny pariter wyraziwszy satisfactionem JKgo Kr. Mci z doszłego szczęśliwie Seymu inwitował Ordinem Equestrem do przystąpienia y pocałowania Ręki Pańskiey.

=A tak po przedłużoney do 22. godzin Sessyi, nie bez fatygi JKgo Król. Mci który cum summa tollerantia et alacritate ten niewczas pro publico przyymował, zakończywszy szczęśliwie Seym teraźnieyszy, poszedł Król Jmc nazajutrz koło godziny dziesiątey prosto do Kościoła OO. Jezuitow gankami, gdzie przyszedszy spiewano Te Deum laudamus, które posuit Seymowi Coronam!

181.) Senatus-Consilium Post-comitiale A°. 1726°. —. —. —. —.

=Przy obecności Przewielebnego, Wielebnych w Bogu, Konstantego Szaniawskiego Krakowskiego, Krzysztofa Szembeka Kujawskiego, Andrzeja Załuskiego Płockiego, Krzysztofa Szembeka Warmińskiego, Gąsiewskiego Smoleńskiego Biskupow; Jaśnie Wielmożnego, Wielmożnych, Urodzonych, Xcia Janusza Wisniowieckiego Kasztelana Krakowskiego, Jerzego Lubomirskiego Krakowskiego, Ludwika Pocieja Wileńskiego Hetmana Wiel: W. X. Litt: Woiewodow, Kazimierza Xięcia

 Czartoryyskiego Kasztelana Wileńskiego, Kazimirza Ogińskiego Wojewody Trockiego, Jana Sapiehy Kasztelana Trockiego, Stanisława Dönhoffa Połockiego Hetmana pol. Littᵒ, Andrzeja Dąmbskiego Brzeskiego Kujawskiego, Jana Tarła Lubelskiego, Stanisława Chomętowskiego Mazowieckiego Hetmana pol. Krnego, Stanisława Rzewuskiego Podlaskiego Hetmana Wᵒ Kor., Andrzeja Głębockiego Rawskiego, Sapiehy Brześciańskiego, Zaby Mińskiego Wojewodow; Kryszpina Zmudzkiego, Ludwika Boruckiego Brzeskiego-Kujawskiego, Kazimirza Steckiego Kijowskiego, Scypiona Smoleńskiego, Siemiotta Połockiego, Oskierki Nowogrodzkiego, Mikołaja Podoskiego Płockiego, Kaźmierza Rudzińskiego Czerskiego, Puzyny Mscisławskiego, Mikołaja Sołtyka Przemyskiego Kasztelanow; Jozefa Wandalina Mniszka Marszałka, Jana na Słupowie Szembeka Kanclerza Wielkich Koronnych, Michała Xcia Korybuta Wisniowieckiego Kanclerza Wielkiego W. X. Littᵒ, Jana Lipskiego Koronnego, Michała Xcia Czartoryyskiego Wᵒ Xᵃ Littᵒ Podkanclerzych, Jana Jerzego Przebendowskiego Koronnego, Stanisława Poniatowskiego Wᵒ X. Littᵒ Podskarbich Wielkich, Ministrorum Status, w Grodnie dnia ośmnastego Msca Listopada Roku Pańskiego Tysiącznego Siedmsetnego Dwudziestego Szóstego odprawione. —.

Propositum.

1ᵒ) Na który czas Seymiki Relacyyne mają bydź złożone?

2ᵒ) Jak wielka Summa na Legacyą Rzymską ma bydź naznaczona?

3ᵒ) Determinacya kwoty na traktament Posłow Woyskowych obuyga Narodow.

Conclusum.

Ad 1ᵐ) Ut quantocyus votis populorum exoptatissimus peractorum feliciter Comitiorum innotescat eventus, Sacra Regia Mṭas Dnus Nr. Clmus Comitiola Relationum in Regno et M. D. Litᵒ pro die 4. Februarij Anni proxime venturi intimanda, Literasque Universales extradendas decernit; excepto Palatinatu Novogrodensi in favorem cujus nonnisi post conclusa ibidem Judicia Tribunalitia pro die 12. Mensis Martij et Palatinatibus Terrarum Prussiae; qui quoniam in presentibus Comitijs Nuntios suos non habuerunt, ideo ad vota et postulata eorundem tam eadem Comitiola Relationis quam et Conventum generalem respectu commodi et bene visi temporis Sacra Regia Majestas designare appromittit. —. ~. —. ~. —.—

Ad 2ᵐ) Ad obeundam et perficiendam Legationem Romanam honorifice et utiliter pro dignitate Mṭis Regiae et Reipublicae, in vim sumptus et apparatus

neces-

necessarij centum millia Imperialium, Secretario vero Legationis = —. sex millia itidem Imperialium, tum Minoribus Secretarijs quatuor millia Imperialium ad dispositionem Magnifici Legati ex Thesauro Regni persolvenda assignantur. — Quam quidem notabilem Summam, quoniam ob defectum Thesauri Magnificus Thesaurarius Regni ex Aerario Reipublicae numerare non potest; ideo sicut Illi plena mutuandae pro hac publica necessitate pecuniae conceditur facultas, ita omnis ac tutissima in forma juris quam plenissima ejusdem Summae una cum provisionibus apud Rempublicam repetendae, seu penes calculum per seros Annos Administrationis Suae Thesauri faciendum acceptandae, Securitas Illi Ipsi Magnifico Thesaurario Regni ac Successoribus Suis vallatur, cavetur et assecuratur. — Cum autem ob concursum maxime importantium negotiorum in hisce immediate transactis Comitijs, utilitatibus et necessitatibus Artilleriae Regni haud provideri potuit; ideo pro qualicunque reparatione rei tormentariae Summa viginti millium florenorum Polonicalium assignatur. —. Praeterea Gnoso Rudzki Succamerario Czernensi intuitu laboris circa formandas Constitutiones in tot Comitijs, tum noviter circa combinationem Correcturae Tribunalis Regni cum dispendio fortunae et sanitatis impensi, mille Imperiales ex Thesauro Regni; nec non Gnoso Sawicki Notario Terrestri Vilnensi pro laboribus circa Correcturam Tribunalis M. D. Litt^ae^ tum Gnoso quoque Ciszkiewicz Regenti Terrestri Vilnensi, primo quatuor millium florenorum polo. altero vero duorum millium florenorum pol. Summam ambobus ex thesauro M. D. Litt^ae^; Gnoso vero Capitaneo Cracoviensi pro conservatione praesidij ad custodiam Arcis Cracoviensis et Archivi, donec ad perfectionem veniat pedestris militia Lanceorum, pro hoc tantum anno summam duodecim millium florenorum Polonicalium ex eodem thesauro Regni; tum Gnoso Baroni Puchet Sacrae Re. Mjstis et Reipublicae in Curia Romana Agenti, ut negotia Regni alacriter et fideliter maxime in causa Juris-Patronatus attentet, promoveat, et sustineat, Summam quingentorum Imperialium; Gnoso vero Gaspari Secretario Comitiorum Regni, quatenus assiduus sit penes Aulam Cancellariasque Regni ab Expeditionibus extraneis, uti linguarum exoticarum praesertim Gallicae et Germanicae gnarus sex millia florenorum polo. annuatim ex thesauro Regni pendenda tamdiu donec de pane benemeritorum participet; item Gnoso Koscinszko Oberburgrabio Ducatuum Curlandiae et Semigalliae protestata Sacrae Regiae Mjsti et Reipublicae fidelitate quingentos Imperiales ex eod.

= ex eodem Thesauro Regni pro commoditate Ejusdem thesauri; jam vero pro expeditione Ablegati ad Hanum Crimensem, Eidem Ablegato summam trium millium Imperialium; pro donativis vero Eidem Hano transmittendis duorum millium Imperialium aequantibus ac per Magnificum Thesaurarium Regni pro hac pecunia comparandis, ex thesauro Regni junctim summam quinque millium Imperialium pro hac legatione efficientium; tum summas anterius specificatas ex memorato toties thesauro Regni persolvendas S^a R^a M^tas assignat. – Quoniam vero Summae antiquiores vel per Constitutiones Comitiorum vel per Resultata Senatus-Consiliorum ex Thesauris tam Regni quam Magni Ducatus Lithvaniae hucusque haud omnes sunt exolutae; proinde quatenus Magnificus Thesaurarius M. D. Litt. Summas Patribus Czestochoviensibus, tum Successoribus G^nosi Kotudzki Judici Junivladislaviensi, item G^nōso Instigatori Regni ex Thesauro Magni Ducatus Lith^ae salvis quietationibus ex calculo praenumeratarum jam summarum, quantocyus poterit, solvat. G^nōso vero Iwański uterque Thesaurus tam Regni quam M. D. Litt^ae summam per anteriora Senatus Consilia Annorum 1720. et 1722. assignatam enumeret, Authoritate praesentis Senatus-Consilij S^a R^a M^tas sancit et decernit. Recommendatur quoque M^gco Thesaurario Regni reparatio integra tecti Arcis Varsaviensis.

= Ad 3^m) Consuetam tractamenti quantitatem in favorem Nuntiorum Exercitus Regni, Summam viginti millium florenorum Polonicalium, una cum restante octo millium florenorum ex praeterita cadentia per thesaurum Regni enumeranda:– In gratiam vero Nuntiorum Exercitus M. D. Litt^ae summam tredecim millium florenorum per thesaurum reddendam Sacra Regia Majestas Dominus Noster Clementissimus injungit. –. –. –.–

182.) Uniwersał na Seymik Relationis. –.

August Wtóry etc. Wszem wobec y każdemu z osobna komu o tym wiedzieć należy, mianowicie jednak N. N. Ziemi N N. uprzeymie y wiernie Nam miłym przy ofiarowaniu Łaski Naszey Królewskiey do wiadomości podajemy. Nie trzeba Nam verbis extendere famam szczęśliwie za błogosławieństwem Naywyższego Pana Zastępow zakonczonego Seymu, y naszey prawdziwie oycowskiey omnes charitates przewyższającey ku Rzpltey miłości w obmysleniu y akceptowaniu wszelkich które tylko do utrzymania onego imaginari mogły sposobow oświadczoney; gdyż te y sam livor cuncta negans wy-

znaje

wyznać musi; ani chcemy wywodzić longam seriem niezliczonych — — .
in publicum ex prospero tak zbawiennego dzieła successu pożytkow ktorych
ideam et mensuram łatwo każdy z przeczytanych Seymu tego konstytucyy for=
mować sobie może. — Aby się jednak Uprzeymości y Wierności Wasze tym
doskonaley o wszystkim przez wierną godnych Posłow Swoich relacyą infor=
mari mogli, do wysłuchania Oney Seymiki Uprzeymościom y Wiernosciom
Waszym pro die IV. Februarij w Roku przyszłym 1727. na mieyscu zwyczay=
nym N. N. naznaczamy: tey będąc nadziei, że Uprzeymości y Wierności
Wasze tyle z strony Swojey do wykonania y nienaruszoney obserwancyi po=
stanowionych świeżo praw pokażecie ochoty, ileśmy naszę przy uniwersal=
nym Stanow Rzpltey zezwoleniu do stanowienia Onych pokazali applikacyą;
y że te ugruntowane z podziwieniem y zazdroscią postronnych Narodow a
powszechnym Wiernych Poddanych Naszych ukontentowaniem tak miłey y chwa=
lebney między Majestatem Naszym a Stanami Rzpltey harmonij obowiązki
które ventura mirabitur aetas, pomnożą y umocnią Synowską ku Nam U=
przeymości y Wierności Waszych miłość y powinną Dobroci Naszey recogni=
cyą, która za naykosztownieyszą prac Naszych zakładając rekompensę,
dobrego Uprzeymościom y Wiernościom Waszym od Pana Boga życzemy zdro=
wia. - Który to Uniwersał Nasz aby tym prędzey do wiadomości wszystkich
przyszedł; po Grodach, parafiach, y mieyscach zwyczaynych publikować go
zlecamy. A dla lepszey wiary Ręką własną podpisawszy Pieczęcią N. N.
stwierdzić roskazaliśmy. —. —. —. Dan etc. —. —.-

183.) Od Jchmć Panow Ministrow Koronnych
do Xięstw Zatorskiego y Oswiecimskiego
z Grodna d. 9bris 1726. Anno.

Jaśnie Oswieceni, Jaśnie Wielmożni, Wielmożni, Nasi wielce Mći Panowie
y Bracia! Przez powracającego Jmć Pana Wielkopolskiego Starostę Lanckoroń=
skiego z tego mieysca publicorum consiliorum z relacyą Onych na Seymiku
da Bóg przyszłym postcomicyalnym, okazyą odezwania się Wmć Panom z uni=
żonym Ukłonem Naszym chętnie arripimus. - Z Konstytucyi ktore na tym szczę=
śliwie doszłym Seymie stanęły, (: czego jako całey Oyczyznie Naszey tak y Wmć
Panom winszujemy :) wyrozumiecie Wmć Panowie, jakie emolumenta za Łaską
Boską

=Boska in rem boni publici derivari mogą. - A że Jmpan Starosta Lanckoroński godny poseł WWmcpanow pretio utrzymania integritatis państw Rzpltey et universali wszystkich trzech Stanow Rzpltey assensu wyperswadowany, y niechcąc podawać in discrimen tak zbawiennego Seymu, po długiey kontradykcyi skłonił się tandem na zezwolenie do otrzymania kwitu Jmpanu Podskarbiemu W. kor. Mnpanu. - To Jmpa Starosty nwmpa ad unanimem assensum Ordinum Reipublicae akkomodowanie się, iż pro rato et grato mieć będziecie raczyli, bynaymniey niewątpiemy: boć to jako Jmci in meritum u całey Rzpltey y u Wmpanow cedere powinno, tak o szczerey applikacyi Jego in punctuali observantia commissorum fidele dając testimonium, y o naszey ad usus et commoda Wmpanow in communi et in particulari upewniając ochocie zostajemy etc. — ~. —. ~. —. —.

184.) Ab Jllmo Supremo Regni Cancellario ad Dnum de Bruggen Landmareschallum Curlandiae d. 15. 9bris 1726.

Ad Literas Jllustris et Magnificae Dominationis Vrae de 30. Julij Mitaviae datas per Me immediate ante Reassumptionem Comitiorum Regni Generalium acceptas responsum meum distuli, eventum eorundem Comitiorum prestolando. Quem posteaquam Deus ter Optimus Maximus faustum Nobis concesserit, illico particularis affectus mei contestationem Jllustri et Magnificae Dominationi Vestrae in respondendo praesentare non intermitto. - Licet autem minime dubitem, jam hactenus constare Jllustri et Magnificae Dnationi Vrae de Constitutione in dictis Comitijs Regni Generalibus intuitu Curlandiae et Semigalliae Ducatuum laudata et publicata; ad omnem tamen meliorem finem et effectum exemplar ipsius presentibus adnecto, tum ad demonstrandum quanta Clementia Sa Ra Mjtas Dnus Nr. Clmus cum Ordinibus Reipublicae procedat ulteriusque procedere intendat in rem et emolumentum dictarum Provinciarum Suarum. - Quapropter, non tantum causam pro preteritis attentatis institutam dignata est Sa Regia Mjtas Clementissime dilatam habere verum etiam mihi providentissime committere, quatenus hisce conveniam Jllustrem et Magnificam Dnonem Vram ut Status Curlandiae et Semigalliae Varsaviam mittere velint Suos Deputatos cum Deprecatione preteritorũ attentatorum cum submissione Ordinationi Sae Regiae Mjtis et Reipublicae

in prox

in proxime praeteritis Comitijs sancitae et cum remonstrationibus = —. opportunis quae Instructioni Commissariorum Reipublicae in Curlandiam designatorum apprime inseri pro commodo Provinciarum istarum possint. – Hi vero Deputati ut in Mense Januario vel ad ultimum in Februario Anni immediate sequentis 1727. Varsaviae compareant, omnino expediens esse judicatur. – Quod dum ex beneplacito Sacrae Regiae Majestatis Domini Mei Clementissimi et ex mente praesentis Ministerij Regni et M. D. Litt. defero, meam ad usus Illris et Magnificae Dominationis Vestrae promptitudinem offerendo maneo pro semper. —. ~. —. ~. —. —.

185.) Ad Consiliarios Curlandiae. –

Augustus II. DEi gratia etc. Generosi fideliter Nobis dilecti! Non dubitamus quod Fidelitates Vrae ex Literis ad Generosum Eberhardum Philippum de Brüggen Landmareschallum de data Grodnae d. 15. Mensis Novembris Anni currentis ex beneplacito Nostro et ex mente praesentis Ministerij Regni et M. D. Litt. scriptis intellexerunt, quam clementer cum Fidelitatibus Vris in praeterita Juridica Curlandica processerimus et procedamus, dum causam ex instantia Generosorum Instigatorum Regni et M. D. Litt. Fidelitatibus Vris pro praetensis attentatis institutam Regestroque Judiciali inscriptam dilatam habere voluimus: ad quas literas ad praedictum Generosum Landmarschallum scriptas Nos referendo persuasi sumus quia juxta illas se conformabunt, et ea quae in praefatis Literis insinuata et intimata sunt Fidelitates Vrae acceptabunt. De caetero Fidelitates Vestras bene valere cupimus. Datum Grodnae d. 25. Novemb. 1726.

186.) Ad Illustrissimum Ducem Curlandiae sub die ut supra. —. ~. –

Augustus II. etc. – Illustrissime Princeps Consanguinee Noster grate Nobis dilecte! Cum in proxime praeteritis Comitijs Grodnensibus Illustritatem Vram a personaliter Nobis reddendo homagio per legem publicam dispensavimus, per necessarium nunc esse arbitramur ut Illustritas Vra antequam illud per Plenipotentem Suum reddat, prius Emissarium Suum ad Aulam Nostram mittat, qui cum Ministerio Nostro de tempore et modo hujus reddendi homagij et quoad Ceremonialia retradendorum Reversalium nec non de facilitandis Controversijs inter Illustritatem Vram atq

–„ – – atque Supremos Consiliarios et alios intercedentibus conferre possit. – De coetero optimam valetudinem prosperosque rerum successus Illustritati vestrae apprecamur. Datum Grodnae die ut supra. – . –

= Intitulatio. Illustrissimo Principi Dno Ferdinando in Livonia Curlandiae et Semigalliae Duci Consanguineo Nostro, grate Nobis dilecto. – . – . – . – . – . – . –

187.) Do Carowey JEymci Respons od Króla Imci. – . – . –

Assekuracye życzliwe W. C. Mści które tu z odebranego pod czas Seymu Listu JEy de d. 7. 7bris st. v. 1726. wyrozumieliśmy, respektem dobrych JEy intencyy w dotrzymaniu Sojuszow, przyjaźni, y sąsiedztwa z Nami spokoynego, jako Nam są miłe y przyjemne y do wzajemnego pociągające obowiązku; tak komunikować Ich Stanom Rzpltey tu natenczas zgromadzonym dla tym lepszego Onychże zobopolnie ugruntowania nieomieszkaliśmy. – Uznawamy y My, że nic nadto zbawiennieyszego y pożyteczniejszego spólnym Interessom Państw tak Naszych jako y W. C. Mstwa bydź niemoże, jako nienaruszona w niczym teyże przyjaźni y Sojuszow zobustron manutencya; y dlatego dla dalszego w tym porozumienia się y utrzymania teyże przyjaźni Conferencye z Ministrami W. C. Wo. za Radą wszech Stanow naznaczyliśmy. – Szczycić się oraz z tym możemy, że do rozerwania tak ścisłey ligi naymnieyszey czasy przeszłymi niedaliśmy okazyi, ani w czasy przyszłe dać zamyślamy, ale wzajemnym sposobem y przyjaźnią certować z W. C. W. pragniemy. – To Nam tylko jest w podziwieniu, jako uczynione nieżyczliwie W. C. W. o Kurlandyą impressye, niepotrzebną w interessie Tey Prowincyi do Nas y Rzpltey szczegulnie należącey wznieść mogły apprehensyą jakoby Ordynacya Nasza y Rzpltey około tey Prowincyi szkodzić kiedy miała Sąsiedztwu W. C. W.! ponieważ wszystkie kroki y intencye Nasze y Rzpltey nie są y niebyły tylko ku wczesnemu zabieżeniu wszelkim niepomyślnym y pokoy wzruszającym imprezom z okazyi nowych kiedykolwiek do Kurlandyi Investitury Konkurrentow; y dlatego na fundamencie dawnieyszych dispozycyy Rzpltey, oraz według samychże paktow y przysiąg Subjekcyi Kurlandzkiey, woleliśmy tu na tym Walnym Seymie odwrócić takowe zamachy y dalsze gruntowne uczynić dispozycye

a nixelz

a niżeli nienależytym oraz y podeyrzanym machinacyom mieysce — .
zostawiać. — W czym aby rzeczywiście informować mogli W. C. Mć przyto-
mni tu Jey Ministrowie; roskazaliśmy wydać Onymże z Kancellaryi Naszey
Autentyczną Copiją Constitucyi jakąśmy tu z Stanami Rzpltey na teraz-
nieyszym Seymie postanowili. — A zatym niewątpiąc bynaymniey, że W.
C. M. ninieyszey reprezentacyi Naszey y upewnieniu o szczerych inten-
cyach Naszych dasz mieysce u Siebie; po Oneyże Bratersko y gorąco żą-
damy, abyś na fundamencie tychże Sojuszow y Assekuracyy Nam uczy-
nionych, do Kurlandzkich Interessow żadnym na potym pretextem ani ty-
tułem interessować się nieraczyła: tak jako Sama W. C. Mć cierpieć
byś tego niechciała gdyby kto z potencyy obcych do Rządow Prowincyi
własney W. C. M. chciał się mieszać. — Dasz Nam zaś przez to wasze
Carskie wstwo dowod prawdziwych Intencyy y Assekuracyy Swoich, gdy za-
niechawszy całe intryg Kurlandzkich tę Naszę y Rzpltey teraznieyszą
Seymową dispozycyą nienaruszenie zostawić zechcesz, oraz gdy zostającym
przy Dworze Naszym Ministrom Swoim favorabiliores przyślesz Instru-
ctiones do traktowania z Rzpltą w innych zachodzących pretensyach. -
Przytym, szczęśliwego panowania y dobrego od Pana Boga zdrowia W. C.
Wieliczestwu życzemy. — Dan w Grodnie dnia 26. mca Listopada 1726: —.

188.) Od JmPana Kanclerza WW° K° do
JP. Puchetta z Grodna d. 27. 9bris 1726: —.

Posyłam WmmPanu List tu inkludowany który JEgo Kr. mć pan Móy Mitt
ad Instantiam Ordinum Regni pisze do Oyca S.° ; przy którego nieodwłocz-
nym oddaniu poprzesz WmPan viva voce contentum w nim desiderium O-
reprezentując y to, że jeśliby miała differri ex parte Dworu Rzymskiego hæc
desiderata medela y niemiał zaraz substitui nowy JmX. Nuncyusz, oba-
wiać się potrzeba funestas extremitates y nader żałośnych konsequencyy
ex desperatione Nobilitatis cum gaudio hæterodoxorum et afflictione Ortho-
doxorum. — Jako zaś niewątpię że Kardynał Jmć Protektor miał o wszystkim
przez JmPa Graffa Lagnasca y przez WmPana informacye, tak żeby y Kar-
dynał Jmć Coscia y JmX. Secretarius Status byli sufficienter informati de
gestis in antecessum in materia Juris-Patronatus; tedy WmPan wszystkie
Actorum

 .. Actorum et Scriptorum Copije, Listow Królewskich, Memoryałow JmX.a Nuncyusza, od początku aż do ostatniego także Listu do Oyca S.o pisanego y oddanego przez JmP.a Graffa Lagnasca, Memoryału Tegoż JmPana Graffa in virtute Instrukcyi sobie daney, jako y teraźnieyszego Listu JEgo Kr. Mci do Oyca S.o, y cokolwiek tylko in hoc negotio WmPan odbierałeś, wszystko kommunikować będziesz ad obtinendum effectum Instancyi tey JEgo Kr. Mci Pana M. M. ad mentem Ordinum Regni uczynioney. — Żebyś tedy WmPan indilate do exekucyi przywiódł te Commissa które Ja z woli JEgo Kr. Mci et ex mente Ordinum Regni posyłam y wypisuję WmPanu pilnie to Onemuż zalecając; upewniam że jakoś WmPan widział już gratitudinem Reipublicae za Applikacyą Swoję y za Naszym Swiadectwem o niey, tak y daley za szczerą y usilną usługę swoją będziesz uznawał fructus Łask JEgo Kr. Mci Pana M. Miłł. y respektow całey Rzpltey. — Czekając na niedowłoczną wiadomość o pożądanym Sukcessie tey teraźnieyszey expedycyi, zostawam etc — ..

189.) A Sacra Regia Majestate ad Sanctissimum. Grodnae d. 27. 9bris 1726.o —.

Post Oscula etc. Comitia Regni Generalia hic feliciter esse conclusa, quemadmodum Providentiae Divinae et Paternae Sanctitatis Vestrae adscribo Benedictioni; ita tantum solatium de votivo successu Sanctitati Vestrae deferre non intermitto vel maxime exinde quod studia Dissidentium in Religione nullum habuerint effectum, quin imo Religio Orthodoxa sua sumpserit incrementa! Repraesentare deinde necessum habeo Sanctitati Vrae amaritudinem cordis ex ferventi et unanimi totius Reipublicae zelo contra abusus praesentaneos Nunciaturae modernae in hoc Regno Meo et contra praejudicia Juri-patronatus Majestatico et alijs juribus Regni illata, tam in dispositione Abbatiarum hactenus impracticata quam in convulsione Jurisdictionum et Tribunalium Regni Civilium per Ejusdem Nunciaturae Inhibitiones, Decreta, et alia attentata cum perturbatione internae totius Reipublicae quietis. — Hanc amaritudinem ut paterne Sanctitas Vra dulcificare dignetur per indilatam ad hoc Regnum novi alterius Nuntij Apostolici in locum moderni substitutionem, ad Justitiam et aequitatem Sanctitatis Vestrae praesentibus urgentissime ex mente Ordinum Reipublicae insto. — Quo publico Regni mei desiderio ad effectum deducto, expedietur quam primum Legatus ad Sanctitatem Vram cum

cum filiali obedientia et cum plena facultate accomodandarum = —. cum Curia Romana intervenientium differentiarum. – Praemissâ hac cum omni filiali devotione Sanctitati Vestrae insinuatione, atque tempestiva ad praedictam Instantiam remedia praestolando, Apostolicam imploro benedictionem et maneo etc —.

190.) A Sacra Regia Majestate ad = Regem in Prussia. —. —

P. T. Uti semper veram candidamque amicitiam inter Nos et Rempublicam cum Majestate Vestra conservare desideramus, ita reciproca ejusdem studia certò Nobis pollicentes, ea quae in proximis Comitijs Regni et M. D. Lithvaniae sancita sunt respectu Tractationis pridem inceptae et necdum finitae communicari fecimus Ministro Suo per Copias. – Praeterea omnem ex parte Nostra et Reipublicae facilitatem appromittimus, dummodo Majestas Vra obstacula et quaevis contra Pacta anteriora attentata preliminariter amovere et ad continuandam praedictam Negotiationem Ministros Suos destinare in tempore utili non intermittat: ne per neglectam ex parte Majestatis Vrae accomodandae Reipublicae applicationem ad exequendos gradus ejusdem Constitutionis in Comitijs Grodnensibus sancitae procedere necessitemur. – De coetero Majestati Vestrae omnigenam prosperitatem apprecamur. Dabantur Grodnae in Lithvania die 27. 9bris 1726. –.

191. A Sacra Regia Majestate ad Regem Sueciae. –

P. T. Quemadmodum ab ipsa Majestatis Vestrae ad Thronum Regium inauguratione animadvertimus semper sincerum Ejusdem desiderium, ut antiqua amicitia bonaque cointelligentia quae antehac in Regnis nostris mutuo colebantur et quae nonnisi personalibus odijs interruptae fuerant restaurarentur, ita et nos paribus certavimus studijs eadem conservando et solidando per hanc mutuam quam semper cum Majestate Vra habuimus animi propensionem. – His compulsi motivis, effecimus in ultimarijs Grodnensibus Comitijs, quod Status Regni Nostri acceperint Resolutiones ad pacis restitutionem tendentes prout ex mandato Nostro communicabit Majestati Vrae Gnosus Baro de Frensdorff. – Sumus persuasi Majestatem Vram in praesenti rerum circumstantia eo vicissim allaboraturam, quo et Status Regni Sueciae convenientes restabiliendae huic paci resolutiones arripiant, et Majestas Vestra Ministrum Suum ad perficiendu

hocce

 hocce opus ablegandum necessarijs Instructionibus muniri demandet. Praestolantes in premissis Responsum Majestatis Vrae, diuturnam Eidem a Deo incolumitatem felicissimosque rerum successus ex animo apprecamur. - Dabantur ut supra. -

192.) Od Jego Królewskiey Mosci do Trybunału Kor:, z Białegostoku d. Xbr. 1726.

W tey zdrowia Naszego, mole curarum przytym pracami y niewczasami Seymowemi nadwątlonego indispozycyi, którą Nas powracających z Grodna dotknęła y tu zatrzymała Dextera Excelsi, przydaje Nam acerbitatem doloris uczyniona przez Panow Rad Naszych relacya o tak żałośney godnego Uprzeymosci y Wiernosci Waszych Trybunału z zacnemi Województwami Wielkopolskiemi kollizyi; którą jako perniciosum malorum fomitem być sądziemy, tak chcąc y w słabosci Zdrowia Naszego publica curare symptomata; obligowaliśmy Wielm: N. N. aby na następującą Trybunału Piotrkowskiego zjechawszy z ramienia Naszego Reassumpcyą, solita prudentia Sua, ea quae pacis sunt, tak Uprzeymosciom y Wiernościom waszym jako y godnym zacnych Województw Wielkopolskig Obywatelom insinuował; et cum adminiculo aequanimitatis y applikacyi Upr. y wiern: waszych provideat media doskonałey obudwu stron satisfakcyi. - Albowiem jako zacne Uprzey: y Wier: waszych Subsellium Subalternam Majestatu Naszego dignitatem et potestatem reprezentujące, tanquam asylum bespieczeństwa publicznego et Sacrarium justitiae przy powadze y prerogatywag swoich nienaruszenie zachować y utrzymywać chcemy; tak z drugiey strony mając w konsideracyi honor pierwszych w Tey Rzpltey Województw ciężkim poruszonych żalem, o niedopuszczenie ad consortium Uprzeymosci y Wiern. waszyg Urodzonych Deputatow Ich rite et legitime obranych, nietylko Pańską Naszą y Stanow Rzpltey interpozycyą wspartych, ale też y Constitucyą szczęśliwie zakończonego Seymu na tey funkcyi ugruntowanych, recusare Im ile circa beneficium legis Pańskiey Naszey niemożemy Interpozycyi y powinney jeszcze nieoschłego Prawa manutencyi. - Ad observantiam et executionem którego gdy Uprzeymości y Wierności Wasze jurisjurandi nexus obowiązuje; niewątpiemy bynaymniey że sopitis intervenientibus differentijs legem adimplere non renuetis. - A jako vicariam Majestatu Naszego reprezentujecie Authoritatem, tak też Regij animi nostri moderationem która Nam przez cały czas

Panow

panowania Naszego na nikogo ex persequentibus Nos zemsty ściągać et injurias ulcisci niepozwolita naśladując, tym, jeżeliby których intempestivus et fervidus przy prawie y honorze Województw Swoich zelus do jakiego porywczego przywiódł procederu, proniori ad Clementiam quam ad Vindictam studio complecti zechcecie: - to mając w naypierwszey reflexyi, aby ta mała iskierka in magnum non excrescat incendium; y tego miłego pokoju który tak pracowitym staraniem y applikacyą Naszą utrzymujemy y na teraznieyszym Seymie umocniliśmy y utwierdzili in dolendum discrimen niepodała. - Co z Oycowskiey Naszey ku dobru pospolitemu miłości y zabiegającey malis publicis vigilancyi Uprzeymościom y Wiernościom waszym insinuowawszy, y onych conformes do zdania y remonstracyy Naszych widzieć życząc sensus, dobrego Uprz. y wiernościom waszym od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan etc. — . —

193.) Od JEgo Królewskiey Mości do Jmx. Prymasa. — . — . —

Nayprzewielebnieyszy w Bogu uprzeymie Nam miły! Wyrozumiesz Uprzeymość wasza z Listow tu inkludowanych sollicitudinem Nostram paternam y przy teraźnieyszey Zdrowia Naszego indispozycyi, w utrzymaniu internae quietis et tranquillitatis oraz we wczesnym zabieżeniu niepomyślnym konsequencyom z zaszłey w Piotrkowie kollizyi. Żądamy zatym usilnie Uprzeymość wasze, abyś pro munere Suo secundare conatus Nostros, y tę Expedycyą, która na Ręce y dispozycyą Uprzeymości waszey ordynujemy ad effectum deducere zechciał, przez wpisanie y ordynowanie do Piotrkowa wcześnie na Reassumpcyą Trybunatu Senatora zgodnego któryby skutecznie do tego mógł cooperari, aby zacny Trybunał był ukontentowany y Urodzoni Deputaci Województw Wielkopolskich juxta tenorem novellae legis byli ad activitatem admissi. - Co gdy Primatiali Uprzeymości waszey sollicitudini y doświadczoney in publicum żarliwości enixe rekkomendujemy, bynaymniey niewątpiemy że z strony Swojey ad praemissum effectum nihil intentatum relinques. - Dobrego przytym od Pana Boga zdrowia y szczęśliwych Sukcessow Uprzeymości Waszey życzemy. Dan w Białymstoku etc — . — . — . — . — . — . — . —

194.) Od JEgo Królewskiey Mości, do Wielmożnego N: — . — . —

Wielmożny Uprzeymie Nam miły! W zachodzących różnych a przeciwnych sobie relacyach o tych które się stały w Trybunale Koronnym Piotrkowskim interweniencyach względem przyjęcia Urodzonych Deputatow Wielkopolskich, y przy=

 słabości zdrowia Naszego Regiam Nostram et Paternam sollicitudinem non intermittendo, y aby wszczęte motus tym łatwiey y doskonaley uśmierzyć się y uspokoić mogły, szczerze pro quiete et publica tranquillitate pragnąc, umyśliliśmy zażyć ad hunc effectum perspectam operam Uprzeymości Waszey, tego żądając: abyś na termin Reassumpcyi Trybunatu w Roku blisko następującym post festum SS. Trium Regum przypadający wcześnie zjechawszy y te differencye należycie porozumiawszy, starał się omni meliori modo przez interpozycyą Powagi Naszey te differencye assopire tak, żeby y Trybunat Vicaria Nostra Potestas był ukontentowany y Urodzeni Deputaci Województw Wielkopolskich ad exercitium swojey funkcyi juxta novellam legem byli admissi. — Co gdy Activitati Uprzeymości Waszey pilno zalecamy, y o respektach Naszych Pańskich za tę in publicum przysługę upewniając, dobrego Onemuż od Pana Boga życzemy zdrowia. Dan w Białymstoku etc.

195.) Od Jmpana Kanclerza WW.° Koronnego do Xcia Jmci Prymasa, z Kupisk d. 15. Decembris 1726.° Roku.

Pożegnawszy Waszą Xięcią Mość Dobrodzieja w Grodnie, jako prosperitatem podróży Jego nieomieszkałem votis continuis prosequi, tak pewien jestem że Dobroć y Opatrzność Boska też vota moje skutkiem samym udarować raczyła w zupełney Waszey Xcey Mci Dobrodzieja rekonwalescencyi: o którey gdy pożądaney pragnę wiadomości, oświadczam się, oraz in declivio Roku tego z powinszowaniem Sacri Natalis Domini y z prawdziwie szczerą apprekacyą, aby Słońce mistyczne in ortu suo tak illuminet vultum suum w lata przyszłe bez liczby nad doskonałym zawsze zdrowiem W. X. Mci Dobrodzieja od którego Salus publica zawisła, żeby mu żadne przeciwności a przytym y zupełney szczęśliwości W. X. Mci Dobrod.ᵃ obesse nigdy niemogły. —. Obligacyi moiey chcąc dosyć czynić kommunikuję Expedycye które wyszły z Grodna po odjeździe W. X. Mci Dobr.ᵃ, y piszę się indesinenti et vero cultu —.

196.) Gradus Executionis Novellae Legis z Jmx. Nuncyuszem, tebysię zdały być potrzebne y skuteczne. —.

Primo. Jaśnie Wielmożni Jchmć Panowie Marszałkowie którzy będą w Warszawie presentes, aby uczynili komplement Jmx.ᵘ Nuncyuszowi, jako

to w

to w tym są sensibiles że ex Munere Suo et ex Commisso Rzpltey= Executioni Novellae legis attendere y w niey procedere muszą. —. —.

=Secundo. Ad evitandam Censuram alicujus Conniventiae et neglecti Officij, indilate zakaża Patronom y PP. Skwarczyńskim postawszy do nich Instygatora Swego; collegiatim wszystkich, lub każdego w Swym Domu admonebit et intimabit oretenus takową Inhibicyą: aby się nieważyli abhinc więcey do teraźnieyszego Jmxa Nuncyusza chodzić na Sądy, y z Nuncyatury Jego jakich Remedia albo Expedycyy wynosić, aż do przybycia Innego Jm Xa Nuncyusza z Rzymu; a to sub poena Sessionis-turris absque ullo processu przez Żołnierzy Marszałkowskich exequenda, że takiego który do Nuncyatury póydzie Patrona lub Pisarza mają mieć moc Żołnierze Marszałkowscy z Instigatorem captivare y do Kurdygardy wprzód a potym do Wieży Marszałkowskiey zaprowadzić, y w samych Domach albo Gospodach Ich wartę Marszałkowską stawić y grzywnami mulctare. —. —. ~. —. ~. —.-

Tertio. - Convenient także JW. Ichmćpanowie Marszałkowie przez Swego Jmp. Sędziego Marszałkowsko Jmxa Officyała y Surrogatora, aby in executione novellae legis y od teraźnieyszego Jmxa Nuncyusza żadnych Instrumentow nieprzyymowali et Suis Ministrantibus zakazali; y Patronowie którzyby w Consistorzach jakiekolwiek remedia Jmxa Nuncyusza teraźnieyszego promovere et intimare ważyli się, eidem poenae jako Nuncyaturscy subjacebunt.

Quarto. - Priores także Klasztorow y Conwentow przez Jmpana Sędziego Marszałkowskiego convenientur, aby żadnych Cenzur Nuncyaturskich publikować nieważyli się w Swych kościołach, także y Parochi et Vicarii Eorum in Suis Ecclesijs aż do przybycia nowego Jmxa Nuncyusza: alias Bona Ipsorum które ex beneficio Reipublicae possident y czynsze apud Saeculares zostające ab Officio Mareschalcali sequestrabuntur, gdyby w tym novellae legi et mandatis Executivis Jaśnie Wiel. Ichmćpanow Marszałkow sprzeciwiali się y onych niesłuchali.-.

Quinto. Expedieret, aby w kilku Domach in vicinia Nuncyatury Żołnierze stali którzyby arcerent nietylko Patronow ale y innych aliquem recursum do Nuncyatury czyniących ab ingressu: gdyż się jeszcze pamięta że simili modo JW. s.p. Jmp. Marszałek W.ko. Stanisław Lubomirski procedebat przeciwko Nuncyaturze w Warszawie. - Działo się w Grodnie d. 26. Mca Listopada 1726o r.-

=Jan Tarło W. L. =Stanis. Chomętowski W.m. H. P. K.
=Stanisław Donhoff WP. H. p. W. X. Littu. =de Campo Scipio Kszt. Smolen.
= M. Rzewuski Wda podl. H. W. K. = Oskierko Kasztel. Nowogrodzki

Nota

197.) De Mnsgr le Nonce à Msgr le Grand Mareschal de la Couronne à Varsovie d. 13. Xbr. 1726. —. —. —. —

L'Instigateur du Tribunal de V. E. envoyé par le Sieur Mokranowski est venu hier au matin avertir mon Chancelier au nom de V. E. et par Ordre de la Republique, de s'abstenir de tout Acte dependant de la Jurisdiction de ce Ministere Apostolique, ajoutant qu'il alloit donner un Ordre pareil à tous les Avocats et Procureurs qui sont receus à plaider les causes devant mon Tribunal. —. J'avoue que rien ne pouvoit me surprendre davantage: la chose etant sans exemple sujette à touttes les peines les plus rigoureuses de l'Eglise, et fort prejudiciable à tous ceux à qui les Sacrés Canons donnent droit d'avoir recours à S. Siege ou ses Ministres. – Je ne serai pas assez hardi de parler de la bonté dont V. E. paroissoit m'honorer, parceque je vois bien qu'il ne soit impossible d'en imaginer aucun sujet: je prendrai seulement la liberté de dire que la Constitution de Grodno telle qu'elle est ne porte autre chose à mon egard si non qu'on demandera à Sa Sainteté de me rappeller de ce Ministere et bien loin qu'elle ajoutte qu'on interdise déz-à-cet heure l'accés à mon Tribunal à ceux qui en auront besoin: je n'y vois aucun cas dans lequel les Ministres de la Republique soyent chargés d'en venir jusques-là: les actions de Mon Tribunal n'ont jamais eté secretes, et je serois ravi que ceux qui sont capables d'en juger eussent la curiosité de s'en informer, ce qui sera leur fort aise. – D'ailleurs loin de rien craindre les Instances qu'on a fait contre moi à Sa Sainteté, je suis ravi qu'on Lui donne occasion de s'informer de mes actions dans le plus grand detail. – En attendant comme je dois Lui rendre conte de l'ordre qu'on a donné au nom de V. E., et que dans le meme tems ceux qui ont besoin de l'Authorité de mon Ministere pourroient peut-etre s'imaginer que c'est par ma faute qu'on les empeche d'y avoir recours. – J'avoue que je suis extremement curieux de savoir, quel sujet on a eu d'en venir à cette extremité? V. E. fera de ma Curiosité le cas dont Elle la croira digne, et j'ai l'honneur d'etre avec tout le respect possible. ~. ~.-

198.) De Msgr le Nonce à Mnsgneur

le G.

=le Grand Mareschal de la= —·—
=Couronne à Varsovie ce 20. Xbr. 1726=

J'avoue à V. E. que l'idée que j'ai toujours eu de sa Religion et de sa justice devoit m'empecher ces jours passés de croire, que les ordres que le Sieur Mokronowski et son Instigateur avoient repandu par rapport à mon Tribunal vinssent veritablement d'Elle; car quoique je n'ai jamais aucun droit à la continuation de ses bontés pour ma personne, je devois cependant etre sür que ses egards envers le Ministere Apostolique ne peuvent jamais manquer. — Maintenant, comme je puis rejetter toutte ma faute sur la positive assurance avec laquelle ces deux Sieurs disoient que c'etoit par ordre de V. E. qu'ils faisoient ce qu'ils faisoient, quoique à l'heure qu'il est ils viennent de se retracter, je n'aurai pu m'empecher de prier tres-humblement V. E. de vouloir bien obliger l'un et l'autre à me donner la juste satisfaction qui m'est due. — S'il ne doit pas etre permis à qui que ce soit de debiter à faux le nom de V. E. et les Ordres de la Republique meme dans des choses de peu d'importance, je crois que tout le monde conviendra que ce n'est pas un crime pardonable de l'avoir fait dans une matiere qu'interesse si vivement l'honneur et la Jurisdiction du S. Siege, à laquelle personne ne croira jamais que la Nation Polonoise ait voulu donner la moindre atteinte! — C'est cependant ce que ces deux Messieurs ont voulu faire: et puisque tous les Advocats et Procureurs de Varsovie sont temoins qu'on leur a parlé au nom de V. E. et par ordre de la Republique comme à present eux memes avouent qu'ils n'en avoient receu aucun ladessus, c'est leur propre confession qui les rende criminels devant l'autorité de la Republique dignement confiée à la Personne de V. E. —. C'est donc Elle que j'implore par cette lettre, afin qu'ils subissent le chatiment qu'ils ont merité, et pour ce qui regarde l'injure qu'ils ont fait à la Jurisdiction du S. Siege; s'ils n'auront pas volontairement soin de leur conscience, tout le monde sait bien ce que les Sacrés Canons m'enseignent et m'ordonnent. — V. E. voit bien que dans tout cela je ne dis rien de ma personne: c'est que je ne merite pas qu'on en inquiete V. E. d'un seul mot. — J'aurois seulement la liberté de dire, que pour montrer que je n'ai donné aucun sujet à tout ce qui s'est fait, je ne voudrois pas autre juge qu' Elle meme. —

Com=

– . – Comme j'espere que V. E. aura receu la lettre que j'ai eu l'honeur de lui ecrire le 13. de ce Mois, il ne reste à celle-cy qu'à lui souhaitter tres heureuses les Saintes Fêtes prochaines et l'assurer du sincere respect avec lequel j'ai l'honneur d'etre etc. –. –. –. –. –. –. –

199.) Reponse de Msgr le Grand Chancelier de la Couronne à Msgr le Nonce donnée à Bialystok du 26. Xbre.

Je ne sais par quel accident la seconde lettre de V. E. du 20. d. c. m'est renduë plutot que celle du 13. du meme Mois que je viens de recevoir icy. –.~ En repondant la-dessus à V. E. je dois l'assurer que je ne dementiray jamais les sentiments qu'Elle a aussi bien de ma Religion que de ma justice; et comme j'ai donné toujours à V. E. des preuves reelles de l'affection et de l'amitié sincere, ainsi sur ce pied là je me vois obligé de faire connoitre à V. E. malgré moi, que dans le poste que j'occupe je suis chargé de donner l'execution à la loi positive arretée dans la derniere Diette et c'est par la voye et degrés qui ont eté concertés dans la Conference tenue avec les Senateurs et Ministres tant d'Etat que de guerre; à quoi on n'auroit pas peut etre arrivé et on en auroit pût m'epargner la peine si V. E. avoit voulu se donner celle de venir à Grodno conformement à l'insinuation et requisition que j'avois faite en son tems à V. E. de la part de Sa Majesté. – A present, il ne me convient pas d'entrer en explication avec V. E. sur cette matiere; je peux l'assurer seulement que, comme j'ay deja ecrit à la Cour de Rome, l'intention de la Republique aussi bien en arretant cette loi qu'en l'executant n'est absolument pas de vouloir empecher l'exercice de la Jurisdiction de la Nonciature Apostolique, mais seulement de l'eloigner celle d'à present de votre Excellence que la Republique a trouvée abusive et prejudicieuse, jusque à l'arrivée d'un autre Msgr le Nonce Apostolique, dont la substitution est deja demandée à Sa Sainteté. – Au reste en remerciant tres-humblement V. E. pour la felicitation qu'Elle a bien voulu me faire sur les bonnes Fêtes, je lui fais pareillement la mienne à l'entrée de la nouvelle Année avec des voeux pour la prosperité et contentement de V. E. ne discontinuant point d'etre toujours en mon particulier avec autant de Sincerité que de verité. etc. –. ~. –. ~. –. ~. –

200.) Od JmPana Marszałka W. Koro. do JmPana Puchetta z Białegostoku dnia 20. Decembris 1726. Roku.

Niewątpię że WmPanu dowodnie constare musi o Constitucyi na Seymie blisko przeszłym postanowioney względem rewokacyi teraznieyszego JmXa Nuncyusza, do którey mogłoby było na Seymie nieprzyyść gdybysię był w grodnie JmX. Nuncyusz znaydował y rzeczy należycie traktował. - Niewiem co wtym za racyą miał, że lubom Jmci ex mente JEgo Kr. Mci Pana M. M. tamże do Grodna na Seym invitował, hanc invitationem respuit mając Pańską deklaracyą że interessa publica tylko na Seymie naydoskonaley traktowane bydź mogą. - Która to absencya JmX. Nuncyusza a loco Consiliorum, na którym od wszystkich Dworow Cudzoziemskich Ministrowie byli praesentes, inter alia motiva w Teyże Constitucyi expressa, była incitamento Stanom Rzpltey do ferowania pomienioney Constitucyi. - In virtute którey JEgo Król. Mci Pan M. M. do Oyca S. in executionem ejusdem novellae legis pisał o rewokacyą Tegoż JmXa Nuncyusza, y List ten JmPan Kanclerz W. Koronny na Ręce WmPana posłał. - Po którym to Liście expedyowany chcąc effective zabieżeć tam praejudiciosae et abusivae Jurisdictioni JmXa Nuncyusza, co in executionem ejusdem legis przez przytomną ad Latus JEgo Krol. Mci Rade conclusum, o tym praesentibus przy oświadczeniu życzliwości moiey nieomieszkuję uwiadomić: że primo Ministerio meo et Jurisdictioni zlecono, abym zakazał Pisarzo y Patronom Nuncyaturskim żeby nieważylisię do Tegoż JmXa Nuncyusza na Sądy chodzić ani od niego ulla remedia exportare póki inny JmX. Nuncyusz nieprzybędzie. Byłem in tractu podróży moiey do Warszawy ad praemissa executioni mandanda, ale mię tu indispozycya zdrowia JEgo Król. Mci Pana Mego Miłosciwego zatrzymała. Interea JmPan Chorąży Warszawski Sędzia móy Marszałkowski bywszy Posłem na Seymie przeszłym y wiedząc de hocce Resultato przytomney Rady, in executionem dictae Legis tymże Pisarżom y Patronam Nuncyaturskim przez Instigatora prawo ferowane intimował, y do teraznieyszego JmXa Nuncyusza na Sądy y po Remedia chodzić zakazał, sub poena Sequestrationis osob Ich jako pod Jurisdykcyą Marszałkowską zostających. — A zatym, chciey to WmPan deferre JmXu Kardynałowi Protektorowi MMPu aby y Sam był o tym plene persuasus y Oyca S. uczynił persuasum: że per premissa non impetitur exercitium Jurisdictionis Nunciaturae Apostolicae, ani intenditur aby była impedita; ale tylko presse abusus ex persona JmXa Santyniego y przedtym et novissime post latam Legem attentati purgantur et amoventur ex mente Stanow Rzpltey.

Co gdy

 — . = Co gdy naypilniey Wmpanu ex mente presentis Ministerij rekommenduię, oraz zostawam etc — .

201.) Od Tegoż Jmcipana Marszałka W. Koronego ad Eminentissimum Cardinalem Protectorem Regni, data eadem. ~ . -

Circa exhibitionem debiti Eminentiae Vestrae cultus, quae rationes Status in proxime conclusis Grodnae Generalibus Regni istius Comitijs, de tollendis abusibus praesentis Jurisdictionis Nunciaturae per Illustrissimum et Reverendissimum Dominum Santini Archiepiscopum Trapesuntinum cum perturbatione publica attentatis, sancitae sunt, et qui passus in executionem Legis latae facti sunt, commendavi Dno Baroni de Puchet ut Eminentiae Vestrae nomine meo fideliter et realiter deferat. — Ad Cujus relationem me referendo rogo humillime Eminentiam Vestram, quatenus dignetur Sanctissimum Dominum Nostrum plenissime persuasum reddere de constanti Regni Istius erga Sanctam Sedem Apostolicam reverentia, et quod hujusmodi passus in executionem Legis facti nullatenus tendant ad impediendam Jurisdictionem Nunciaturae Apostolicae, sed ad tollendos per Illustrissimum et Reverendissimum Dominum Santini ut premissum est abusus in dies magis ac magis propagatos. — Cujus rei certum documentum Sanctissimus Dominus Noster habebit, postquam alium Nuntium in locum predicti incunctanter suffecerit mediante valida Protectione Eminentiae Vestrae. - Quam ad vota Publica prestolando, maneo etc. — . ~ . — . ~ . — . ~ . -

202.) Od Jmpana Kanclerza Wielkiego Koronnego do Jmxiędza Podkanclerzego Koro., z Kupisk die ultima Anni 1726.

Oswiadczaiąc się in decursu Roku tego cum infinitis votis in rem et prosperitatem Wmpana; o com przepomniał przytomny w Białymstoku mówić z Wmmi Panem, to presentibus zdało mi się insinuare: że powróciwszy tu z Grodna uformowałem Projekt Listu do Króla Jmci Szwedzkiego y posłałem go ad trutinam Xciu Jmci Biskupowi Krakowskiemu cum ea praecustoditione, aby czy approbowany czy reformowany odesłał był do Wmmcpana do Warszawy ad expediendum pod tą datą jak poszedł do Dworu Berlińskiego. - Odpisał mi Xże Jmc probando ten Projekt: jeżeli go zaś posłał Wmpanu ad expediendum o tym nic nienamienił. — A zatym in omnem casum posyłam inny Exemplarz tegoż Projektu wielce upraszając, aby expediatur ten List jeżeli jeszcze niewyszedł. O czym spodziewając się

nrd

wiadomosci potrzebney zostawam etc. —. —. —. —. —. —.

P. S. O tym Baronie de Frensdorff da WmmPanu informacyą JmPan Feldmarszałek WmPan, na którego Ręce y ten List y Copią Constitucyi (: pod Tytułem Commissya z Koroną Szwedzką :) authentyczną z podpisem Ręki WmmPana y pieczęcią Koronną racz WmPan oddać do addressowania pewnego tey expedycyi, sam zaś List JEgo Królewskiey Mosci do Króla Szwedzkiego ma bydź pod pieczęcią pokojową. —. —. —. —. —. —. —.

203.) Sentiment Bono Publico życzliwy w teraznieyszych okolicznosciach. —.

Nietrzeba się obawiać aby Jmx. Santini miał co contra Ministerium Rzeczypospolitey attentare post latam o nim legem y po zaszłey Instancyi o rewokacyą Jego: jeżeliby zaś miał do Censur przystąpić któremi w Listach odgraża, na to mogą bydź takowe remedia in omnem casum: = —. —. —. —. —. —.

= Primo. Mieć praesto gotowego JmP. Nagrodzkiego y obligować go etiam reali gratitudine ex Aerario Rzpltey, aby in casu zamachu assertarum Censurarum in Scripto recusował Judicem, ex quo in propria causa niemoże bydź Actor et Judex: ponieważ intimacya a Ministerio Mareschalcali ex mente całey Rzpltey exequowana non regulatur ad Tribunal Nunciaturae ale tylko presse do osoby Jego. — Jeśliby rationes recusatoriae nieuszły, o których należyte napisanie Temuż JP. Nagrodzkiemu nietrudno, to założyć appellacyą ad Sanctissimum, niewdając się in ullam comparitionem et responsionem, nomine Instigatoris Regni et totius Reipublicae, wywiodszy jednak przy tey Appellacyi racye które videbuntur: osobliwie, że juxta Jus Canonicum żadna Communitas excommunicari niemoże, daleko bardziey Rzplta, Officiales zaś JmPana Marszałka jako meri Executores woli Teyże Rzpltey nec citari nec judicari mogą ex facto alieno publico non proprio. — Jeśliby zaś etiam his praemissis niechciał Jmx. Santini desistere, to na ten czas Mandata ad omne Clerum Saecularem et Regularem wydać aby tego niesłuchali, sub poena indignationis et animadversionis Reipublicae juxta praescriptum Novellae Legis extendendo, y aby nieważyli się takowych Cenzur przyymować dopieroż publikować. — Jednym słowem, trzeba aby Ministerium JmPana Marszałka ex publica et comuni causa całey Rzpltey niedopuszczało czynić particularem trzymając się Listu który pisał z Białegostoku do Tegoż Jmxa Santyniego y do Rzymu co poczta de omnibus passibus oznaymuiąc.

= Secundo. Jeżeliby zaś quod non speratur miało przyyść ad fulminationem

et pub

 – = et publicationem Censurarum Actualem, in eo casu byłby potrzebny Manifest publiczny pro informatione Województw cum expressione Injuriae publicae y tych racyy które in Scriptis Recusationis et Appellationis allegabuntur jako się wyżey namieniło. — . — . — . — . — . — . — .

Koniec Żurnału Kancellaryi Respublikanskiey Polskiey za Rok 1726. Ad Majorem Dei gloriam. —

Regestr Artykułow w ninieyszym Protokule znayduiących się z wyrażeniem Treści onychże. — . — . –

No	Żurnał 1726. Roku. —	Strona
1.	List od Jmp. kaszt. Krakowskgo Hetmana Wielkiego kor. do Jmp. kanclerza W. K. z kommunikacyą wiadomosci od Granicy Tureckiey — .	1.
2.	Od Paszy Chocimskiego do kaszt. krako. Hetmana W. K z doniesieniem o Tumulcie polakow y napadnieniu na Tatarow Wołoskich –	1.
3.	Od Jmpana Hospodara Wołoskiego do Tegoż kasztelana krakowskiego, z Skargą na Hultajow polskich pogranicznych — . — . — .	2.
4.	Od kaszt. krakow. Hetmana W. K. do Jmp. kanclerza W. K. z kommunikacyą Responsow paszy y Hospodarowi danych — . — . — .	2.
5.	Respons od Jmp. kaszt. krako. H. W. K. na List Hospodara Wołoskiego – .	4.
6.	Od Tegoż Jmp. kasztelana krakow. do Paszy Chocimskiego — . — . –	5.
7.	Od Jmp. kanclerza W. K. do Jmp kaszt. krakow. Het. W. K. z relacyą o czynnosciach Ministrow na Congressie Warszawskim — . — .	6.
8.	Dyaryusz konferencyi Warszawskiey 1726. r. o Interessach z postronnymi potencyami et de Jure-patronatus-Regijo. — . — . — . –	6.
9.	Literae Regis Prussiae ad Regem Poloniarum de ablegatione Dni Schverin	10.
10.	Sermo Ablegati Brandeburgici de Schverin coram Rege Pol. habitus –	11.
11.	Mowa Xcia Biskupa krakowskiego na konferencyi teyże miana z projektami de Securitate interna et externa tak Jego jak y drugich Senatorow.	13.
12.	Memoryał podany Jego kr. Mci od Posła Moskiew. z Skargą na przetrzymywanie Zbiegow y Rozboynikow przy granicach Rossyyskich. — .	37.
13.	Krótkie opisanie gravaminum z Strony polskiey uczynionych Obywatelom państw Rossyyskich na pograniczu mieszkającym — . — . –	38.
14.	Relacya Sensuum na Conferencyi Warsz. wyrażonych — . — . –	41.
15.	Billet du Roi à Mr le Primat sur l'affaire de Nonce Apostolique –	43.
16.	Declaration à M. le Nonce donnée, sur la revocation des Decrets en Cour de Rome prononcés au prejudice de la Republique — . –	43.

No.	Żurnal 1726. Roku.	Stronica
17.	Exposita Ministro Caesareo, ut procuret apud Aulam Suam Satisfactionem in quaerelis et gravaminibus	44.
18.	Deklaracya Ministrom Carowey Jeymći o kontynuacyi Conferencyi	45.
19.	Exposita Ministris Aulae Berolinensis de tollendis gravaminibus	45.
20.	Exposita Ministro Hollandiae in causa Thorunensi	46.
21.	Ad Regem in Prussia a S. R. Mjte cum sponsione Amicitiae	46.
22.	Monitoriales ad Religiosos Ord. praed. Conv. Cracov. ut Contributionem hibernalem ex Bonis Suis debitam solvant	47.
23.	Monitoriales ad Conventum Miechoviensem, ne Decreta Romae lata de Electione praepositi Claustralis contra Jus-patronatus Regium ad executionem deducere audeant	48.
24.	Mandatum monitorium ad Monachos S. Benedicti Conv. Tynecensis, ne Jus Patronatus Regium alterare praesumant	49.
25.	Od JP. Kanclerza W. K. do JP. Barona Puchetta z informacyą o Monachach	50.
26.	A S^a R^e Mjte ad S^m Pontificem ut Decreta Congregationis contra Jus-patronatus Regium emanata tollat	50.
27.	Instructio Mgfco Comiti de Lagnasc, quid Ei Romae agendum sit pro defensione Juris Patronatus Regij	51.
28.	A S. R. Mjte ad Comitem de Lagnasc de promovendis apud aulam Romanam Juribus Majestaticis	54.
29.	A S. R. Mjte ad Cardinalem Albani de eodem negotio	54.
30.	De S. E. le Grand Chancelier de la Couronne a Mr. le Comte de Lagnasc au Sujet de la situation presente des affaires des Abbayes	55.
31.	Bilet du Roi en remerciant pour la Donation de maison	55.
32.	Declaratio data Deputato Curlandiae ut ad Sua Desideria dusuper Responsum praestoletur in Reassumptione Comitiorum generalium Grodnae celebranda	56.
33.	De S. E. le grand Chancellier de la Couronne à S. E. Mr. le Comte Lagnasc en l'obligeant agir efficacement dans affaire de Jus-patronatus	56.
34.	De S. E. le Grand Chancellier à S. E. le Comte de Lagnasc en l'engageant d'informer du Succés de l'affaire	57.
35.	Od Jmpana Wojewody Kaliskiego do Jmp. Kanclerza W. K. z podziękowaniem za Urząd Wojewody Poznańskiego	57.
36.	Od Kanclerza W. K. do Wdy Kaliskgo z oswiadczeniem się inney usługi	58.

Nº	Żurnał 1726: Roku	Stron
37.	Od Króla Jmci do Jw. Kasztelana Krakowskiego Het. W. Ko. z zawierzeniem że podane sobie Jego projekta o ustanowieniu Sądow pogranicznych sub presidentia tamecznych Kasztelanow do skutku będą przywiedz.	58.
38.	Commissya na Sądy Pograniczne	59.
39.	Do Kasztelanow Pogranicznych aby w Sądach tychże prezydowali	60.
40.	Rescripta do Starostow y Grodow pogranicznych	60.
41.	Une tres-humble Representation soumise à la decision de Sa Majesté de ce qui regarde la conservation de la ville d'Elbing et le maintien de la tranquillité des frontiers, au moins contre une surprise d'un voisin aussi suspect que la Cour de Berlin faite de la part des Generaux	61.
42	Resolutions du Roy sur la Representation des Generaux au sujet d'Elbing et de ce qui regarde les Enleveurs du monde en Pologne	63.
43.	Ponowienie Uniwersału przeciwko Werbunkom y Najazdom postronnym	65.
44.	Uniwersał Wici pierwszych na pospolite Ruszenie z przyczyny Najazdow y Werbunkow Brandeburskich	66.
45.	Od Jmp. Wdy Podlaskiego Hetmana Polnego Kor. do Jmp. Kanclerza z doniesieniem o ucieczce od smierci dwóch Bejow y z prozbą o radę jaką w tem ma dać Rezolucyą na List Paszy Chocims.	67.
46.	Od JP. Kanclerza Wº K. do Jmp. Wojewody Podlas. H. P. K. z upewnieniem poźniey nastąpić mającey radzie na odpowiedź Paszy Chocims.	68.
47.	Punkta podane od Księcia Jmci Dołhorukiego o wolne przepuszczenie Serbow do usług wojennych Carowey Jeymci.	69.
48.	List od Paszy Chocimskiego do Jmp. Wojewody Podlaskiego z requizycyą wydania nazad zbiegłych dwóch Bejow	70.
49.	Do Jmp. Wojewody Podlaskiego Hetm. pol. Kor. od Jmpana Kanclerza Wº Koronnego z radą jak należy odpisać Paszy Chocimskiemu	71.
50.	Od Jego Królewskiey Mci do Urodzonego Obożnego Koronnego z zaleceniem aby prowadzonych do Hetmana dwóch zbiegłych Bejow y przez ludzi Jego na drodze odbitych, onych Temuż Hetmanowi odesłać.	72.
51.	Do Przeora Konwentu Krakowskiego OO. Dominikanow od Jmpana Kanclerza Wº Koronnego z przedstawieniem racyy wydania Królewskiego monitorij Temuż Konwentowi	73.

Zurnał 1726. Roku.

No.	Zurnał 1726. Roku.	Strona
52.	Informacya o Aggrawacyi Hiberna Krakowskiego Konwentu OO. Dominikanow z objaśnieniem dla czego jey płacić niemoże — . —	73.
53	Informatio alia in contrarium Priori in causa Patrum Dominicanorum Cracoviensium ratione hibernae, z udowodnieniem, że też contrybucyą Klasztor płacić powinien — . — . —	74.
54.	Memoire des Messieurs de Schverin Envoyés de la Cour de Berlin donné à Sa Majesté sur l'enlevement des biens aux sujets Catholiques en Prusse — . ~ . — . ~ . — . ~ . —	76.
55.	Reponse au dit Memoire — . — . ~ . — . — . — . —	77.
56.	Lettre des Messieurs les Ministres de la Cour de Berlin à Son Altesse Msgr le Primat pytaiąc się dla czego były wydane pierwsze wici na pospolite ruszenie y że onych Prussia nieboi się. — . —	77.
57.	Repons à Messieurs de Schverin en assurant que la publication de wici a ete resolue au dernier Congrés — . — . ~ . — . — .	78.
58.	Responsum Sacrae Regiae Majestatis Dñi Nri Clmtmi ad desideria et puncta ex parte Illrmi Ferdinandi Ducis Curlandiae et Semigalliae porrecta, de eliberatione horum Ducatuum ab insessionibus Moschoviticis. — . ~ . — . ~ . — . ~ . — . ~ .	78.
59.	Rescriptum ad Supremos Consiliarios Curlandiae ut reditus Ducales sibi non intercipiant sed Duci relinquant. ~ . — . ~ . — . ~	79.
60.	Jmxiądz Podkanclerzy Koronny do Jmpana Kanclerza W. Koronnego z doniesieniem między innemi że Rescriptu favore Xcia Kurlandzkiego wydanego Konsyliarze przyjąć niemogą. — . ~ . — .	80.
61.	Respons na ten List Jmx. Podkanclerzego Koronnego od Jmpana Kanclerza Wielkiego Kor. dziękując za kommunikacyą rerum scitu dignarum. — . — . — . ~ . — . — . ~ . —	80.
62.	Ad Civitatem Gedanensem ab Illmo Dño Supremo Regni Cancellario referendo traditas Literas ad Sac. Majestatem directas esse per Manus Procancellarij Regni. — . ~ . — . ~ . — . ~ . —	81.
63.	Od Jmx. Podkanclerza Koronnego do Jmp. Kanclerza W. K. donosząc o Interessach kancellaryi kor. y o skardze postow Bielskich na P. Garczyńskiego że bezprawnie uczynił się Ich Deputatem — . — . —	81.
64.	A Civitate Gedanensi ad Sacram Regiam Majestatem pro Civitate Graudentinensi implorando Regiam protectionem — . — . — . —	82.
65.	Instrukcya do Nayiaśnieyszego Króla Jmci Pana Naszego Miłościwego	—

Jchmc

№	Żurnał 1726. Roku. –	Stronica
	JchmcPanom Pawłowi Kruszewskiemu Podczaszemu Ziemi Bielskiey y Jakubowi Sarnackiemu Stolnikowi Zakroczymskiemu Posłom Ziemi Bielskiey, na Seymiku w Brańsku die 14. Mart za Uniwersałem J. Kr. Mci p. N. Miłtgo odprawionym, obranym dana obowiązująca Jch donieść o Samozwańcu Garczyńskim y o gwałtach Brandeburskich.	83.
66.	Od JmPana Kanclerza W. Koro. do Jmxa Podkanclerzego rezolwując zaszłe dzieła w Kancellaryi Koronney y z podziękowaniem za kommunikacyą, sciendorum.	85.
67.	Od JmPana Wojewody Kijowskiego do JmP. Kanclerza W. Kor. prosząc o rekomendacyą, w celu otrzymania wakującey Buławy po smierci Wielkiego Hetmana Kaszt. Krakowskiego.	86.
68.	Od JmPana Kanclerza W. Kor. do JmPana Wojewody Kijowskiego z powinszowaniem paschalium oddając żądany Wakans woli Boskiey.	86.
69.	Od JmPana Wojewody Podlaskiego Hetm. poln. kor. do JmPana Kanclerza Wielkiego Koronnego z prośbą, aby z Majątków Swoich wracał do Stolicy y ztąd przysyłał Mu rady potrzebne w publicznych Jnteressach.	86.
70.	Od JmPana Kanclerza Wiel. kor. do JMci Pana Hetmana polnego Koronnego z Kupisk Respons z powinszowaniem wesołego Alleluja y obiecując w Maju wrócić do Warszawy.	87.
71.	Sermo Generosi de Brakiel ad Sacram Regiam Majestatem circa Audientiam habitus rogando inprimis, ne Dux Curland. ante prestationem Homagiy Regimini se immisceat.	88.
72.	Responsum Generoso de Brakel ad Sermonem habitum in privata Audientia obligando Eum ut de futuris Comitijs resolutionem propositorum prestoletur.	88.
73.	Od Xięcia JMci Mężyka do JmPana Kanclerza W. Koronnego z prośbą o Protekcyą, dla Zięcia swego Starosty Zdzitowskiego.	89.
74.	Od JmPana Barona Pucheta do JmP. Kanclerza W. Koronnego donosząc o Congregacyi odprawioney w Rzymie super rebus Poloniae.	89.
75.	Od JmPana Kanclerza W. koro. do JmP. Pucheta Respons zawierzający że Oppozycya de Jurepatronatus od Congressu a nie od niego wynikła.	90.

№	Żurnał 1726. Roku.	Strona
76.	De Mr. le Primat au Roy sur le Memoire que les Ministres de la Cour de Prusse avoient presenté à S. Majesté. —. —. —	90.
77.	Od JmPana Kanclerza W. K. do Xcia Jmci Prymasa z powinszowaniem imminentium Paschalium gaudiorum. —. —. —. —	91.
78.	Od Xcia Jmci Prymasa do JmPana Kanclerza W. Ko. z wzajemnym komplementem. —. —. —. —. —. —. —	91.
79.	Od Tegoż Xcia Jmci Prymasa do JmPana Marszałka W. Koro. prosząc z okazyi smierci P. Witzduma na pojedynku aby podobne brawury w Rzeczypospolitey Polskiey niedziałysię. —. —. —	92.
80.	Respons na ten List Xcia Jmci Prymasa od JmP. Marszałka W. K. exkuzyjąc się że w czasie tego pojedynku On niebył w Warszawie —. —	93.
81.	Od JmPana Wojewody Podlaskiego do JmP. Kanclerza W. K. donosząc że Pan Oboźny Koro. Zbiegow Mu dotąd nieodsyła y że Han Jmć powtornego posła wyprawił za niemi —. —. —. —. —	93.
82.	Od JmPana Kanclerza do JmPana Wojewody Podlaskiego Het. po. Kor. donosząc że bez potrzebney wiadomosci od P. Oboźn. Kor. JEgo Król. Mći Rezolucyi Hanowi przez posłannika dać niemoże. —. —. —	94.
83.	Od JmPana Oboźnego Koron. do JmP. Kanclerza W. K. exkuzyjąc się że nie odbijał na drodze Bejow ale oni sami do niego przyszli. —. —	94.
84.	Od JmPana Kanclerza W. kor. do JmP. Oboźnego Kor. Respons donosząc że List JEgo posłany do P. Marszałka W. K. dla oddania JE. Król. Mći	95.
85.	Od JmPana Kanclerza W. Kor. do JmXa Czapskiego Koadjutora Chełminskiego Opata Peplinskiego Commissarza Ord. Cistercien., rekomendując aby pro Sua Jurisdictione dopomogł JX. podkanclerzemu Kor. do otrzymania Opactwa Monasterij Clarae Tumbae. —. —. —. —	95.
86.	Od JmPana Podkomorzego Krakowskiego do JmPana Kanclerza W. K. ubolewając że nie Syn JEgo otrzymuje Dziekaniją Krakowską. —. —	96.
87.	Od JmPana Kanclerza W. K. do JmP. Podkomorzego Krako. zapewniając mu usługi w innych zdarzeniach. —. —. —. —. —	96.
88.	Od JmPana Wojewody Podlaskiego do Paszy Chocimskgo Respons donosząc że wydanie Zbiegow za Rezolucyą JEgo Kr. Mći nastąpić może —.	97.
89.	Do JmPana Wojewody Podlaskiego od JmPana Kanclerza W. K. z prozbą o lepszą explikacyą Responsu Chocimskiemu Paszy. —. —. —	98.
90.	Od JmPana Kanclerza W. Kor. do Xcia Jmci Prymasa w interessie z Ministrami Dworu Berlinskgo. —. —. —	98.

No.	Zurnal 1726. Roku.	Stronica
91.	Od Tegoż JmPana Kanclerza W. kor. do Tegoż Xcia Jmci Prymasa z doniesieniem de resultato Ministrorum Status przeciwko Zakonnikom Mogilskim nieprzyymuiącym do siebie nominowanego od Króla Opata	100.
92.	Od Xcia Jmci Prymasa do JmciPana Kanclerza W. K. w interessie Brandeburgs.	100.
93.	Od Jego Król. Mci do Wo Kasztelana Kijowskiego zalecaiąc aby P. Putkownikowę Mirohorodzką w pretensyach Jey zaspokoił. —. —	101.
94.	Od JmPana Kanclerza W. K. do JmPana Zaranka Starosty Zmudzkiego, z upewnieniem że Jego pretensye do Dobr Xżney Szultzbachowey na Seymie discerni et determinari mogą. —. ~. —. ~.-	102.
95.	Relacya tego co mówił JmePan Chomętowski Marszałek Nad. K. przy pożegnaniu Xcia Jmci Dołhorukiego —. —. ~. —. —.-	102.
96.	JmPan Kanclerz W. K. do JP. Zakrzewskiego winszuiąc wyyścia z więzienia	104.
97.	Od Tegoż do Xcia Jmci Biskupa Krakowskiego z doniesieniem między innemi o projekcie de Mr le Comte de Saxe staraniasię o Xstwo Kurlandz.	104.
98.	Od Tegoż JmPana Kanclerza W. Ko. do JmP. Barona Pucheta z informacyą o zaszłym Rezultacie prcko Zakonnikom Mogilskim. —. —	106.
99.	Od Tegoż Do JmX. Czapskiego Coadjutora Chełminskgo Commissarza Ordinis Cisterciensium z informacyą o Tymże Rezultacie. —. ~.-	107.
100.	Od Tegoż JmPana Kanclerza W. K. do JmPana Barona Puchetta z uwiadomieniem że exekucya memorati Resultati nieco zatrzymana ad interpositionem Samego Nominata na Opactwo Mogilskie. —.-	107.
101.	Ad Cardinalem Protectorem a S. R. Mjte de insolentia Monachorum —.	108.
102.	Literae Monitoriales ad Monachos Conventus Clarae Tumbae ne presumat se opponere Voluntati Regiae sub poena Sequestrationis Bonorum.	109.
103.	Commissio ad cohibendam temeritatem monachorum Clarae Tumbae sub poena Sequestrationis Bonorum nisi resipiscant. —. —.	110.
104.	Memoryał podany Królowi Jmci in negotio Curlandiae z prozbą aby na Seymik w celu wybrania Sukcessora Xstwa Tegoż Reskryptem swoim niepozwalał. ~. —. ~. —. ~. —. ~.	110.
105.	Rescriptum ad Supremos Consiliarios et Equestrem Ordinem Curlandiae, ne in materiam Successionis Ducis Curl. sese ingerant. —. —	112.
106.	JmX. Czapski Administrator Chełminski Commissarz Ord. Cister. do JmPana Kanclerza W. K. donosząc że o moliminach Mnichow Mogilnickich przko JmXo Podkanclerzemu niewie. —. ~. —.-	113.

No	Zurnal 1726. Roku.	Stronica
107.	Od Jmpana Kanclerza W. K. do Tegoż Jmx.a Czapskiego Commissarza Cistercien. Respons o attentatach Duchownych pko władzy Swieckiey	113.
108.	Relation de Mr le Coq de Londres, sur l'affaire de Thorn et de ce qui concerne le Rappel du Sr Finch Ministre Britanique en Pologn	115.
109.	Jmpan Wojewoda Podlaski Hetman polny Koronny do Jmpana Kanclerza W. K. z przełożeniem zdania swego do Responsu od Jego Krolew. mci Hanowi expedyować się maiącego.	118.
110.	Traduction de la Lettre du Han de la Crimée à Sa Mte le Roy de Pologne, de dits Brigands.	119.
111.	Do Wojewody Jnowrocławskiego Grła Wielkopolskiego od Króla Jmci wzywając na Kommissyą dla rozsądzenia krzywd między poddanymi Rzeczypospolitey i Cesarza Jmci zachodzących	120.
112.	Substitutio Commissariorum na Kommissyą dla tegoż przedmiotu.	121.
113.	Relacya Audiencyi Posłannika Tatarskiego Jmahet Szałka Murzy	121.
114.	Conferencya trzymana z Jnajet Szach Murzą die 14. Junij przy prezencyi Jmx.a Podkanclerzego y Jmpana Marszałka Nadwornego Koronnych w Pałacu pomienionego Jmpana Marszałka.	122.
115.	Relacya powtórney Audyencyi Posłannika Tatarskiego u Jego Królewskiey Mości przy pożegnaniu miancy.	127.
116.	Respons Jego Królewskiey Mości na List Hana Tatarskiego przyrzekaiąc że za przedstawieniem się obwinionych Tatarow przed Tronem polski o tem Jmci Hanowi doniesiono będzie.	128.
117.	Relacya Konferencyi Posłannika Tatarskiego u JP. Hetmana Koronnego.	131.
118.	Ad Rndmum Patrem Salarolli ab Jllrmo et Excllmo Dno Supremo Regni Cancellario supplicando protectionem ad obtinendam expeditionem Abbatiae Clarae Tumbae favore Dni Procancell. Regni	133.
119.	Do Trybunału Lubelskiego od Jmp. Kanclerza W. K. w Jnteressie Prezydenta Miasta Królewskiego Lublina.	135.
120.	Od Jmpana Kanclerza W. Koronnego do Jchmu Panow Commissarzow na rozgraniczenie naznaczonych z rekwizycyą aby po zapotrzebowaniu Ministra Cesarza Jmci dzień zaczęcia tey Commissyi ex concertato między sobą naznaczyli.	135.
121.	De Mr le Comte de Saxe à Msgr le Grand Chancelier de la Couronne	—

No	Żurnał 1726. Roku.	Stronica
	avec la relation que les Etats de Courlande l'ont elu Suc-	—
	cesseur du Duc Ferdinand. — · — · — · — · — · — · —	136.
122.	Reponse à Mr le Comte de Saxe, de S. E. Mr le grand Chancelier de la Con-	—
	ronne; en l'assurant que ses Entreprises sont contraires à la volonté	—
	de Sa Majesté et à ses droits. — · — · — · — · — · —	138.
123.	Krótka Explikacya że Kurlandczykowie maią Jus obrać sobie Xiążęcia	—
	y prezentować go Królowi Jmci polskiemu. — · — · — ·	138.
124.	Responsum breve ad Explicationem de Curlandia, ac si nobilitas aliquod	—
	Jus habeat eligendi Sibi Ducem? cum informatione de his Duca-	—
	tibus. — · — · — · — · — · — · — · —	142.
125.	Manifestatio contra attentata Curlandiae pro Reservatione Supremi Ju-	—
	ris et directi Dominij Reipublicae ad Eam. — · — · — · —	145.
126.	Manifestatio Procerum Regni Poloniae et M. D. Lithvaniae contra Actum	—
	Curlandicum Congressu illicito d. 26. Junij 1726. Anno formatum	146.
127.	Mandatum Senatui Curlandico totique Equestri Ordini Curlandiae et Se-	—
	migalliae ut in termino citatorii respondeant ad proponenda con	—
	tra se inprimis de Electo Successore Ducis. — · — · —	151.
128.	Literae Universales indicentes Congressum Nobilitati Curlandiae — ·	153.
129	Literae a Duce Curlandiae in provinciam transscriptae inhiben-	—
	tes Congressum — · — · — · — · — · — · —	154.
130.	De Msgr le Comte de Saxe à Msgr le grand Chancelier de la Cou-	—
	ronne, sur les demarches des autres Pretendants au Princi-	—
	panté de Courlandie. — · — · — · — · — · —	156.
131.	De Msgr le Comte de Saxe à Msgr le grand Chancelier de la Cou-	—
	ronne en lui representant que les voisins Moscovites n'atten-	—
	doient que le moment du desespoir de la Courlande pour s'	—
	en emparer, et proposent une nouvelle Election. — · —	157.
132.	Literae Reversales inter Comitem Mauritium et Ordinem Equestre	—
	in quibus Comes memoratus Dux Curlandiae electus decla-	—
	ratur, et ab utrinque obligationes exponuntur. — · —	158.
133.	Relacya Jmpana Starosty Ciechanowskiego o bytności swojey w Kur	—
	landyi po wybraniu Moritza za Xiążęcia, o dyskursach Jego	—
	tak z Konsyliarzami Kurlandzkiemi jako y z Ministrem Jm-	—
	peratorowey Rossyyskiey — · — · — · — · — · —	159.

No.	Żurnał 1726. Roku	Stronica
134.	Od Jmpana Kanclerza W. K. do Jmp.a Marszałka W. K. donosząc o Sentymentach Xięcia Jmci Biskupa Krakowskiego tak względem Kurlandzkich jako względem incorporowania mnieyszego Teyże Prowincyi z Rzeczpospolitą. ~ . — . ~ . — .	164.
135.	Do Jmpana Wojewody Jnowrocławskiego Gnrła Wielkopolskiego, Kancellarya donosi o blisko następującey Reassumpcyi Seymu y o przyczynach dla czego pierwey nienastąpiła — . — .	165.
136.	Memoryał do Króla Jmci od Stanow Kurlandzkich z uwiadomieniem o wybraniu Graf. Moritza pro Successore Xięstwa. — .	166.
137.	Credentiales od Carowey Moskiewskiey Xciu Dołhorukiemu do Kurlandczykow dane pro conservatione Xięstwa Kurlandzkiego	167.
138.	propozycye uczynione od Xcia Dołhorukiego Ministra Carowey Jeymci Supremis Consiliarijs Curlandiae in presentia Plenipotentiarij Tey Prowincyi Jmp. Korfa z przedstawieniem kandydatow — .	167.
139.	Od Jmpana Marszałka W. K. do Jmp. Kanclerza W. Ko. cum sciendis —	168
140.	Od Xcia Jmci Mężyka do Jmpana Marszałka W. K. z prozbą o interessowaniesię za nim w Interessie wyboru Xcia Kurlandz. —	169.
141.	Od Jmpana Kanclerza W. K. do Jmp. Marszałka W. K. Respons z podziękowaniem za kommunikacyą sciendorum. ~ . — .	169.
142.	Od Xcia Jmci Mężyka do Jmp. Marszałka W. Kor. przedstawiającsię kandydatem w nowey Elekcyi o którą prosi. — . ~ . —	169.
143.	Rescriptum a Sacra Regia Majestate in Responso Statibus Curlandiae, cum annihilatione Electionis Principis Morycij et cum mandato ne cuipiam nisi Reipublicae obtemperare presumant.	170.
144.	Od Carowey Jeymci do Jego Królewskiey Mosci Credentiales Jmpanu Bestuszowi Kamerherowi y Extraordynaryynemu Ablegatowi	171.
145.	Relacya Konferencyi mianey z Ordynansu Jego Królewskiey Mosci y Jnsinuacyi Jchmcpanow Ministrow oboyga Narodow z Jmpanem Bestuszofem Ministrem Jey Car. Wstwa uczyniona przez Jmp. Graffa z Tenczyna Ossolińskiego Podskarb. Nadw. Koronnego	171.
146.	Punkta od Jego Kr. Mci przez Jmp. Podskarb. Nad. Kor. oddane Jmp. Bestuszofowi Ministrowi Moskiewskiemu, abysię nieinteressował o Kurlandyą do Rzeczypospolitey należącą — . —	177.

Nr	Zurnal 1726. Roku.	Stronica
147.	Instructio Sacrae Regiae Majestatis Dni Nri Clmtmi Gnoso Joanni le Fort Consiliario Legationum Saxonico et S. R. Mtis Ablegato Extraordinario ad Aulam Moscoviticam, data ex Cancellaria M. D. Lithae, de negotio Curlandiae.	179.
148.	Do Carowey Jeymci od Króla Jmci z prozbą, aby tentamina Xięcia Meżyka do Kurlandzkiego Xięstwa wzbronić raczyła.	181.
149.	De Mr le Comte Maurice de Saxe à Son Exc. le Grand Chancelier de la Couronne sur la situation des affaires des Courlandois	182.
150.	De S. A. le le Grand Chancelier de la Couronne à S. A. le Comte de Maurice de Saxe en repondant, qu'il ne se mette pas en peine de l'etat où la Courlande se trouve.	183.
151.	Od Carowey Jeymci do Króla Jmci z oświadczeniem intencyi utrzymania Xstwa Kurlandzkiego pod dependencyą Rzpltey polskiey.	184.
152.	Breve Apostolicum ad Illrmum Dnum Supremum Regni Cancellarium, transmittendo Sacra Dona Ensis et Galeae ad Regem Poloniae pro zelo tuendae Religionis Romano-Catholicae.	186.
153.	Ad Summum Pontificem ab Illrmo Supremo Regni Cancellario gratias agendo pro donis missis in ornamentum Regium.	187.
154.	Lettre de Roy de France à Sa Majesté le Roy de Pologne, Creance à l'Ambassadeur Extraordinaire L'Abbé de Livry.	187.
155.	Lettre du Roy de France à Mr le Grand Mareschal de la Couronne en recommendant son Ambassadeur	188.
156.	Jmpan Kanclerz W. K. do JP. Marszałka W. K., donosząc o zdaniu JP. Hetmana Koronnego względem Graffa Saskiego y Kurlandyi.	188.
157.	De S. A. le Prince Royal à S. E. Mr. le Grand Chancellier de la Couronne, avec l'expression de reconnoissance pour les services.	189.
158.	De S. E. le grand Chancelier à S. A. le prince Royal en l'assurant de la reconnoissance mutuelle.	189.
159.	L'ordre du Roy à Comte Maurice de Saxe, de quitter les Terres de Courlande	189.
160.	Reponse du Comte Maurice à l'Ordre du Roy, qu'il veut se rendre en France	190.
161.	Do Trybunału Koronnego in favorem Deputatow Wielkopolskich.	190.
162.	Memoriale C. de Schwerin Ablegati Brandeburgici ad S. R. M. de pretensione Comitum de Dohna ratione amissorum bonorum.	191.
163.	Od Jmci p. Kanclerza W. K. do Jmci Xa Gurowskiego Opata Bledzewskiego aby od funkcyi Comissarza Klasztorow Ord. Cisterc. odrzekł się	191.

Żurnal 1726. Roku.

No.		Stronica
164.	Memoriale Comitis de Schwerin Ablegati Brandeburgici ad Comitia praesentia, de restauranda amicitia quae interrupta censebatur.	192.
165.	Instrukcya posłom do Jego Kr. Mci z Generału Województwa Ruskiego	193.
166.	Respons Jego Kro. Mci na tęż Instrukcyą dany.	194.
167.	Od Trybunału Kor. Piotrkowskiego do Jmp. Kanclerza W. Kor.	195.
168.	Od Jmp. Kanclerza W. K. Respons do Trybunału Kor. z insinuacyą, aby legitime obranych Deputatow z Woj. Poznańs. do Trybunału przyjęli	195.
169.	Relacya Audiencyi Ali-Agi Posłannika od Seraskiera Chocimskiego.	196.
170.	List od Paszy Chocims. do Jego Kr. M. o wydanie dwóch Bejow zbiegłych	197.
171.	List od Paszy Tegoż do Rzpltey Polskiey o tymże przedmiocie.	199.
172.	Relacya powtorney Audiencyi Ali Agi posłannika Tureckiego.	200.
173.	A S. R. M. ad Seraschierum supplicando pro salute profugorum.	201.
174.	Od Króla Jmci do Paszy Chocimskiego z Instancyą za Zbiegłemi Bejami	202.
175.	Literae Passus Gnso Ad. Rostkowski Internuntio S. R. Mtis ad Hanum.	202.
176.	A S. R. Mte ad Seraskierum, providendo securitatem in libero passu et commeatu Ablegati ad Celsissimum Tartarorum Hanum.	203.
177.	Od J. Kr. Mci do Hospodara Wołoskiego de materia supra memorata.	203.
178.	Expedycya przedseymowa, Uniwersał intimujący cadentiam Seymu.	204.
179.	Uniwersał przedseymowy na Seymik po zerwanym pierwszym.	205.
180.	Dyaryusz Reassumpcyi Seymu Warszawskiego Ordynaryynego die 2. 8bris 1724. roku zaczętego do Grodna odłożonego.	206.
181.	Senatus-Consilium postcomitiale Aº 1726., na którym conclusum o czasie na Seymiki Relacyyne, y Summach na Legacyą Rzymską y na traktament posłow Woyskowych oboyga Narodow.	319.
182.	Uniwersał na Seymik Relationis.	322
183.	Od Jchmościow Panow Ministrow Koronnych do Xięstw Zatorskiego y Oświecimskiego exkuzujące posła Jch JP. Starostę Lanckorońskiego w tym że przeciwko Instrukcyi zezwolił do otrzymania kwitu JP. podskarbiemu W. Kor.	323.
184.	Ab Illmo Supremo Regni Cancellario ad Dnum de Bruggen Landmareschallum Curland. adnectendo Exemplar novae Consit.is de Curlandia	324.
185.	Ad Consiliarios Curlandiae ut petant veniam de praeteritis attentatis.	325.
186	Ad Illmum Ducem Curlandiae a S. R. M. ut Emissarium ad Aulam mittat de tempore et modo homagij per Plenipoten reddendi, determinando	325.
187.	Do Carowey Jmci Respons od Jego Król. Mci o Kurlandyi.	326.

№	Żurnal 1726. Roku.	Strona
188.	Od Jmp. Kanclerza W. K. do JP. Puchetta, de substitutione nowego Jmx. Nuncyusza Apostol. y o oddaleniu Jmx. Santyniego.	327.
189.	A S. R. Mte ad Sanctissimum pro substitione alterius Nuntÿ in locum moderni	328.
190.	A S. R. M. ad Regē in Prussia, pollicendo reciproca studia amicitiae dummodo hostilia attentata amovere velit.	329.
191.	A S. R. Majste ad Regem Sueciae pro pace restabilienda.	329.
192.	Od JKr. mci do Trybunału Kor., roskazując legitime wybranych y Seymową Constytucyą utwierdzonych Deputatow Wielkopolskich do zasiadania w Trybunale przyjęli.	330.
193.	Od JKr. mci do Jmx. Prymasa z poruczeniem Ordynowania do Piotrkowa Senatora dla ułatwienia kollizyi między Trybunałem a Deputatami	331.
194.	Od JKr. mci do W. N. o tymże.	331.
195.	Od Jmp. Kanclerza W. K. do Xcia Jmci Prymasa z powinszowaniē Bożego Narod.	332.
196.	Gradus Executionis Novellae Legis z Jmx. Nuncyuszem, y srzodki aby szkodliwe Jego czynności przyostanowić.	332.
197.	De Msgr le Nonce à Msgr le Grand Mareschal de la Couronne, en vain se defendant contre l'execution de la nouvelle loi arretée pour le rappeller de ce Ministére Apostolique.	334.
198.	De Msgr le Nonce à Msgr le Gr. Mareschal de la C., en se plaignant des atteintes et de l'injure qu'on a fait à la Jurisdiction du Saint-Siege.	334.
199.	Reponse de Msgr le Grand Chancelier de la Couronne à Mr le Nonce, en l'assurant que la Nonciature etoit jusqu'alors abusive.	336.
200.	Od Jmp. Marszałka W. K. do Jmp. Puchetta z doniesieniem że X. Nuncyusz choć wzywany na Seymie niebył, y o przekróceniu Jego Activitatis	337.
201.	Od Tegoż Jmcip. Marszałka W. K. ad Emmum Cardinalem Protectorē Regni de medijs ad tollendos abusus per Illrmum Dnum Santini propagatos.	338.
202.	Od Jmpana Kanclerza W. K. do Jmx. Podkanclerzego Koronnego, o uformowanym projekcie na List do Króla Szwedzkiego y o expedycyi tegoż Listu	338.
203.	Sentiment bono publico Życzliwy, dla zabieżenia Cenzurom jezeliby na Obronę swą JX. Nuncyusz smiał ogłaszać.	339.